

KÚRIAI DÖNTÉSEK BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK

2023/11
71. évfolyam

2023. november

TARTALOM

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.001/2023/9. számú határozata ..... [1958](#)
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.029/2023/10. számú határozata ..... [1961](#)
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.046/2023/9. számú végzése ..... [1967](#)
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.049/2023/5. számú végzése ..... [1968](#)

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

[263](#) I. A zugírászat törvényi tényállása kerettényállás. Nem az ügyvéd, jogtanácsos, közjegyző bármilyen tevékenysége, hanem foglalkozási jogosultsága alapján végzett szakmai tevékenysége és nem bármely ilyen szakmai tevékenysége, hanem kizárólag az általa végezhető szakmai tevékenysége tartozik – az illetéktelenek ellenében – büntetőjogi védelem alá.

II. A terhelt a hozzá forduló magánszemélyek egyedi körülményeit figyelembe véve banki, illetve végrehajtási eljárásban fennálló jogviszony keretében jog, kötelezettség létezésének, megváltozásának, megszűnésének érdekében készített, adott át okiratokat. Ezek célja az volt, hogy az ügyfelek problémáira vázoljon fel jogi megoldási lehetőségeket, amelyekért készpénzt kért és kapott.

Az üzletszerűség megállapítása szempontjából közömbös a célzott haszonhoz hozzájárulás, törvényi elvárás csupán a haszonszerzésre törekvés ..... [1970](#)

[264](#) I. A befolyással üzérkedés a jogtalan előny kérésével befejeződik. Ehhez képest az előny kérése esetén az ígéretre, az előny ígérete esetén pedig a tényleges átadására nincs a befejezettséghez szükség.

II. A hivatali helyzettel egyéb módon visszaélés esetében a hivatali helyzethez fűződő jogait az elkövető rendeltetésellenesen gyakorolja.

A hivatali visszaélés büntette célzatos bűncselekmény; megvalósulásához nem szükséges, hogy a hivatalos személy jogellenes magatartása folytán ténylegesen be is következzen a jogtalan előny vagy a jogtalan hátrány. Elegendő, hogy a cselekményt az elkövető ennek érdekében valósítsa meg ..... [1973](#)

[265](#) I. A kötelesrész nem öröklés, hanem a hagyatékkal szembeni kötelmi igény, amely nem a hagyatékkal, hanem a hagyatékban részesítettekkel szemben áll fenn. A kötelesrészre jogosultság nem keletkeztetett tulajdonjogot. A kötelesrészre jogosult nem rendelkezhetett olyan pénzről, amely soha nem került tulajdonába; ebből következően

tulajdonjog hiányában a sikkasztás sértettje sem lehet, az fogalmilag kizárt.

II. Az eltulajdonítás akkor jogtalan, ha azt sem a jogszabály, sem az arra jogosult nem engedi meg.

A terhelt mint kiskorú törvényes képviselő, illetve vagyongazdálkodó – a gyámhatóság hozzájárulásával – a vételárat teljes egészében felhasználva a kiskorú örökös részére egy új ingatlant vásárolt, ezzel a kiskorú örökös érdekeit szolgálta, kárt nem okozott a kiskorúnak. Következésképpen a sikkasztás törvényi tényállási elemei közül a másik elem, a jogtalan eltulajdonítás elkövetési magatartása is hiányzik ..... [1976](#)

[266](#) I. A pénzmossal kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának vétsége tisztámulasztásos bűncselekmény, melyet a Pmt. 23. §-ában meghatározott bejelentési kötelezettség szándékos elmulasztásával valósít meg az elkövető. A bejelentési kötelezettség alapja olyan adat, tény vagy körülmény megléte, amelyből okszerű következtetés vonható le a pénzmossal vagy a terrorizmus finanszírozására. A bűncselekmény megállapításának további feltétele, hogy az elkövető tudata átfogja: ebből következően bejelentési kötelezettsége van, amit önhibájából eredően nem teljesít.

II. Azoknak a pénzmossal vagy terrorizmus finanszírozására utaló adatoknak, tényeknek és körülményeknek, amelyek alapján a bejelentési kötelezettség objektív kritériumát meg lehetne állapítani nincs jogszabályi meghatározása. Így ilyennek tekinthető akár a szokásos vagy annak tűnő banki tranzakció is ..... [1979](#)

[267](#) I. Annak megítélése, hogy egy bűncselekménynek a vádlott terhére megállapított jelentősebb tárgyi súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége, nem pusztán az irányadó büntetési tétel csekély mértékéből vont mechanikus következtetés, hanem az eset összes körülménye és az elbírálás minden lehetséges jogkövetkezménye együttes, átfogó értékelésének eredménye. A rendelkezés alkalmazása a bíróság mérlegelésére van bízva, egyetlen kritérium, hogy az adott bűncselekmény a felelősségre vonás szempontjából jelentéktelen legyen.

II. Jelentősége van a felelősségre vonás, ekként a büntetékiszabás szempontjából a vádlott társadalomra veszélyességén túlmenően annak, hogy elkövetői minősége a cselekményre tekintettel különös visszaeső; a cselekményt felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt követte el, ami miatt annak végrehajtását el kell rendelni, és a cselekmény elkövetési idejére

- tekintettel nem bocsátható feltételes szabadságra.
- A büntetéskiszabás körébe tartozó lényeges, jelentős szempontok nem cserélhetők fel az eljárásjogi célszerűségi szemponttal, az ugyanis a cselekmény el nem bírálásából fakadóan, annak következményeként adott esetben kötelező törvényi rendelkezések elhagyását, mellőzését eredményezi..... [1985](#)
- [268](#) I. A Be. 619. § (3a) bekezdése alapján, ha a másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvénysértő módon állapított meg az elsőfokú bíróságétól eltérő tényállást, a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét kirekesztheti, amely egyben az elsőfokú bíróság ítélete megalapozott részének törvénysértő kirekesztése mellőzését és a másodfokú ítéletben mellőzött elsőfokú tényállásrész visszaállítását is jelentheti. Az elsőfokú bíróság megalapozott tényállásának visszaállításával megalapozottá tett tényállás alapján sor kerülhet a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségének megállapítására.
- II. Vesztegetés elfogadása büntettének minősül – az egészségügyről szóló törvény 138/A. §-ában meghatározott előnytől függetlenül – az a cselekmény is, ha az egészségügyi dolgozónak ígért előny jogtalan és a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban áll. Így az is, ha a tárgyalótiszt az előnyt olyan valótlan tartalmú okirat kiállításáért ígéri, amit joghatás kiváltására hivatalos eljárásban kíván felhasználni.
- III. Ha a megbízhatósági vizsgálat lefolytatására jogszerűen kerül sor, a megbízhatósági vizsgálatban keletkezett bizonyítási eszközök és az abból származó bizonyítékok a megbízhatósági vizsgálat során észlelt bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásban bizonyítékként felhasználhatóak..... [1992](#)

POLGÁRI KOLLÉGIUM POLGÁRI SZAKÁG

- [269](#) Alapítalan az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés törlésére irányuló kereset, ha létezik olyan okirat, amely alapján megállapítható, hogy létrejött és érvényes a bejegyzés alapjául szolgáló adásvételi szerződés..... [2003](#)
- [270](#) A beavatkozni szándékozó kérelmező fellebbezési joga létének körében az annak előfeltételeként kikötött ún. „önálló beavatkozási minőség” fennálltának, azaz annak vizsgálata szükséges, hogy a perben hozandó ítélet anyagi jogerőhatása jogszabály alapján a beavatkozónak az ellenféllel szemben fennálló jogviszonyára is kiterjed-e, ami a beavatkozás feltételeként

- meghatározott „jogi érdek” fennálltától elkülönülő jogkérdés..... [2006](#)
- [271](#) A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem sem irányulhat olyan jogkérdés vizsgálatára, amelyhez kapcsolódó kereset előterjesztésére nem került sor, és amely kérdést az eljáró bíróságok nem vizsgáltak (nem vizsgálhattak), következésképpen: amellyel összefüggésben jogszabálysértést sem követhettek el..... [2008](#)
- [272](#) A bíróságok kizárására vonatkozó szabályok alkalmazása nem eredményezheti a teljes törvényszéki vagy ítélőtáblai szint, illetve a Kúria kizárását..... [2011](#)
- [273](#) Ha az elsőfokú bíróság kijelölés folytán jár el, akkor az általa hozott határozatok elleni fellebbezés (jogorvoslat) elbírálására az a másodfokú bíróság jogosult, amelynek az illetékességi területén a kijelölt bíróság található..... [2012](#)

POLGÁRI KOLLÉGIUM GAZDASÁGI SZAKÁG

- [274](#) I. A Polgári Törvénykönyv Hatodik Könyvében a kötelmek közös szabályai között a jognyilatkozatokra vonatkozó rész (ELSŐ RÉSZ II. Fejezet) valamennyi kötelelemre – köztük a szerződésekre – alkalmazandó legfontosabb rendelkezéseket tartalmazza. A jognyilatkozatok közös szabályai a szerződésekre is irányadók.
- II. Amennyiben az okirat nyelvét nem értő személy köt írásbeli alakhoz kötött szerződést, a szerződés érvényességéhez a közokirati, illetve a teljes bizonyító erejű magánokirati forma és a nyilatkozó fél aláírásának vagy kézjegyének hitelesítése, igazolása mellett az is szükséges, hogy magából az okiratról kitűnjön, annak tartalmát a tanúk egyike vagy a hitelesítő személy a nyilatkozó félnek megmagyarázta..... [2014](#)
- [275](#) A Pp. hatálya alá tartozó felszámolási ügyekben a felszámoló felmentése iránti kérelmet elutasító elsőfokú végzés ellen nincs helye fellebbezésnek..... [2016](#)

POLGÁRI KOLLÉGIUM MUNKAÜGYI SZAKÁG

- [276](#) A más, összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntéseket nem lehet automatikusan alapul venni, mert az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű sérelemdíj megállapítására..... [2019](#)
- [277](#) I. A munkavállaló a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét vétkesen és jelentős mértékben megszegi, ha a munkáltatói utasítást alapos indok nélkül megtagadja, a munkavégzési kötelezettségének nem tesz eleget.
- II. A munkaszerződés szerinti munkavégzési területen belül a munkáltató egyoldalú döntésével, munkaszerződés módosítás nélkül módosíthatja valamely

- 278 munkafeladat elvégzésének helyét. Ennek korlátja lehet a méltányos mérlegelés követelménye 2022
- A Jat. 15. § (2) bekezdéséből következően hatálytalan jogszabály is alkalmazandó lehet jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában 2026

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

- 279 Részleges vagy teljes nemfizetés esetén adóalap-csökkentésre csak akkor kerülhet sor, ha az adózó bizonyítja a végleges nemfizetés fennállását 2033
- 280 Megindult büntetőeljárás során a nyomozás tárgyát képező bűncselekményre tekintettel a nyomozó hatóság által vagy utasítására fogatosított gyanúsított kihallgatás céljából való előállítás nem közigazgatási, hanem nyomozati cselekmény, ezért annak jogalapjaként az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja nem hivatkozható. Nyomozati cselekményekre az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja nem alkalmazható 2036
- 281 Az adásvételi szerződés mezőgazdasági igazgatási szerv előtti hatósági jóváhagyási eljárásban az elővásárlási jogot jogosító Földforgalmi tv. 2020. július 1. napjával módosult 18. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti földhasználói minőség kérdését a földhasználati nyilvántartás alapján kell vizsgálni 2041
- 282 A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 9. §-a a szociális ellátáshoz való jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, körülmények megváltozásának, vagyis csak az ellátásra való jogosultságra vonatkozó anyagi jogi rendelkezésekben meghatározott feltételek körében bekövetkezett változások bejelentését írja elő 2043
- 283 A felülvizsgálati kérelem befogadásának nincs helye a joggyakorlat továbbfejlesztése címén, ha a felmerült jogkérdésben még nem alakult ki bírói joggyakorlat. A Kúria jogegységesítésben megnyilvánuló alkotmányos feladata a meglévő gyakorlat egységesítését jelenti, a Kúria alkotmányos szerepével ütközne, ha azért fogadná be a felülvizsgálati kérelmet, mert megelőző értelmezést kíván adni 2045
- 284 A hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról szóló törvény alapján a hiteladós vagy a lakástulajdonos zálogkötelezett javára alapított visszavásárlási jog megszűnik az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogosult halálával, ezért a jogosult halotti anyakönyvi kivonatának csatolása esetén az az ingatlan-nyilvántartásból kérelemre törlendő 2047
- 285 Az Avt. 124. § (4) bekezdése alkalmazhatóságának feltétele, hogy felperes a törvényi tényállás

- megvalósultságát, azt, hogy a bontást kizárólag személyesen végezheti el, a perben bizonyítsa. Minden ügyben egyedileg kell meghatározni, hogy mi minősül olyan eljárási szabályszegésnek, amely az ügy érdemi elbírálására kihatással van 2053
- 286 A közigazgatási hatósági eljárásokban a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjognak akkor is érvényesülnie kell, ha a hatóság nyolc napon belül döntést hoz. Ha ez nem lehetséges, át kell térni teljes eljárásra. Az ügyféli jogok hatósági eljárásban történő teljes elvonása a közigazgatási perben nem orvosolható lényeges, az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértés 2056
- 287 Az önkormányzat rendeletében jogosult az önkormányzati lakás szociális helyzet alapján történő bérbeadásának a lakás bérbeadásakor fennálló jövedelmi és vagyoni körülményekhez igazodó feltételei meghatározására. Ez magában foglalja azt a jogot is, hogy rendeletben a feltételeknek való meg nem felelés esetére az ennek ellenére megkötött bérleti szerződés megszüntetésre jogalapot hozzon létre 2059

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA HATÁROZATAI

- I C-47/22. sz. Apotheke B. ügyben 2023. szeptember 21-én hozott ítélet 2064
- II C-133/22. sz. LACD ügyben 2023. szeptember 28-án hozott ítélet 2067
- III C-219/22. sz. QS (Révocation du sursis) ügyben 2023. október 5-én hozott ítélet 2070
- IV C-279/22. sz. Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága ügyben 2023. október 5-én hozott ítélet 2073
- V C-821/21. sz. Club La Costa és társai ügyben 2023. szeptember 14-én hozott ítélet 2077

FÓRUM

- Farkas Zsuzsanna: A Kúria munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos joggyakorlata, különös tekintettel a tárgykörben meghozott jogegységi határozatra 2084
- Lukács Adrienn: „Csak még egy pohárkával!” – A munkavállalók alkohol- és kábítószer-fogyasztásának szabályozása és ellenőrzése 2092

CONTENTS

UNIFORMITY COMPLAINT PANEL

Decision Jpe.I.60.001/2023/9. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia ..	1958
Decision Jpe.I.60.029/2023/10. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia ..	1961
Order Jpe.II.60.046/2023/9. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	1967
Order Jpe.I.60.049/2023/5. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	1968

CRIMINAL CHAMBER

263	<p>I. The statutory definition of pettifoggery is open-ended. Not any activity of a lawyer, legal advisor or notary is subject to criminal law protection, but his professional activity carried out on the basis of professional qualification; and not any professional activity, but the professional activity that only he is authorized to carry out.</p> <p>II. Individuals who approached the defendant were prepared and handed over documents taking into account their circumstances in order to establish the existence, change or terminate rights and obligations in the context of legal relationship with respect to banking and enforcement proceedings. The purpose of these was to outline possible legal solutions to the problems of clients, for which he requested and received cash. In order to determine commerciality of criminal act, it is irrelevant that the intended financial gain has materialized, the only statutory requirement is the pursuit of financial gain.....</p>	1970
264	<p>I. Abuse of influence ends with a request for unlawful advantage. In comparison, in case of a request for unlawful advantage, promising the advantage is not required for the criminal act to be complete, and in case of promise of the advantage, transferring the advantage is not required for the criminal act to be complete.</p> <p>II. In case of other abuse of influence, the defendant exercises the rights relating to his official position unlawfully. The abuse of influence is an intentional criminal offense, it is not necessary that the unlawful conduct of the public official has actually resulted in unlawful advantage or unlawful disadvantage. It is sufficient that the defendant carries out an act for this purpose .....</p>	1974
265	<p>I. Compulsory share is not succession, but a claim against the estate of a person, which stands not against the estate but against the beneficiaries of that estate. Entitlement to compulsory share does not create property</p>	

right. The beneficiary of compulsory share cannot dispose of money that he never owned, consequently, in the absence of ownership, one cannot be a victim of embezzlement, this would be conceptually flawed.

II. The taking is unlawful if neither the law nor the person entitled to it permits the taking. The defendant as the legal representative of the minor and trustee – with the consent of the guardian authority – used the entire purchase price to acquire a new property for the minor heir, thereby serving the interests of that minor and not causing harm to that minor. Consequently, unlawful taking, which is the other element of embezzlement, is also missing.....

1976

266 I. The offence of failing to comply with the obligation to report money laundering is a pure offence of omission, which the defendant commits by deliberately failing to comply with the reporting obligation set out in Article 23 of the Act LIII of 2017 on the Prevention and Combating of Money Laundering and Terrorist Financing. The obligation to report is based on the existence of data, facts or circumstances from which a reasonable inference of money laundering or terrorist financing can be drawn. A further condition for establishing the offence is that the offender has knowledge of the following: he has an obligation to report, which he fails to comply with due to his own fault.

II. There is no statutory definition of data, facts and circumstances indicating money laundering or terrorist financing, which could be used to establish an objective criterion for the obligation to notify. Thus, even a normal banking transaction or one that appears to be normal, can be considered as such .....

1979

267 I. Assessing whether a criminal offence is irrelevant for the purposes of convicting the defendant in comparison to a more serious offence, is not merely a mechanical conclusion drawn from the length of the sentence, but the result of a comprehensive assessment of all the circumstances of the case and all the possible legal consequences. The application of the provision is left to the discretion of the court, the only criterion being that the offence in question is insignificant for the purposes of conviction.

II. In addition to being harmful to society, the fact that the defendant is a habitual recidivist, the offence was committed during the period of suspended imprisonment, execution must be ordered and cannot be released on parole because of time the

offence was committed are relevant for the purposes of convicting the defendant and imposing the sentence.
 Criteria that are relevant and significant for sentencing cannot be substituted by the aspect of procedural expediency, as not adjudicating an act could result in omitting mandatory legal provisions..... 1985

268 I. Pursuant to Paragraph (3a) of Section 619 of the Act XC of 2017 on the Code of Criminal Procedure (hereinafter: Code of Criminal Procedure), if the court of second instance has unlawfully established a different factual situation from that of the court of first instance in light of Paragraphs (1) and (2) of Section 593 of the Code of Criminal Procedure, the court of third instance may eliminate the part incorrectly establishing the facts of the case by the court of second instance, which may also mean restoring the well-founded part of the judgment of the court of first instance and the restoring the factual establishment omitted by the second instance court. By restoring the well-founded part of the judgement of court of first instance the defendant may be convicted, who the court of second instance previously acquitted of crime or terminated the proceeding prior to conviction.
 II. Accepting bribery is also a criminal offence, irrespective of the benefit provided for in Article 138/A of the Act CLIV of 1997 on Health Care, if the benefit promised to the health care worker is unlawful and is related to the activities of the health care worker or the entity on behalf of which these activities are carried out. This is also the case if the negotiating officer promises to issue false document, which is intended to produce legal effects in official proceedings.
 III. If the integrity test is carried out lawfully, the means of evidence and the pieces of evidence derived from the integrity test may be used as evidence in criminal proceedings relating to offences detected during the integrity test..... 1992

**CIVIL CHAMBER
 CIVIL DIVISION**

269 A claim to delete a record in the real estate register is unfounded, if there is a document establishing that the sale and purchase agreement on which the entry is based is valid..... 2003

270 Whether the right to appeal of a person intending to intervene exists, one shall consider the existence of its prerequisite that is, the ‘independent intervener status’, which requires examining whether the substantive force of a judgement to be given extends also to the legal relationship between the intervener and the opposing party under the law. This is a separate legal question from the condition for intervention, that is the existence of ‘legal interest’ 2006

271 An application for the authorization of judicial review cannot be launched to examine questions of law, regarding to which no action has been brought and the courts have not examined (were unable to examine) and consequently could not have committed an infringement..... 2008

272 The application of the rules on the exclusion of courts should not lead to the exclusion of all general courts, courts of appeal or the Curia 2011

273 If the court of first instance was designated, the court of second instance whose area of jurisdiction the court of first instance is located has competence to adjudicate appeals against the judgements of the court of first instance 2012

**CIVIL CHAMBER
 COMMERCIAL DIVISION**

274 I. In the Sixth Book of the Act V of 2013 on the Civil Code, among the common rules on obligations, the part on declarations (PART ONE, Chapter II) contains the main provisions applicable to all obligations, including contracts. The common rules on declarations also apply to contracts.
 II. Validity of a written contract made by person who does not understand the language of the contract requires, in addition to being executed in an authentic instrument or private deed representing conclusive evidence, where the signature or initial of that person is verified, that its contents have been explained to the party making the declaration by one of the witnesses or by the person who authenticated it 2014

275 In liquidation cases covered by the Act CXXX of 2016 of the Civil Procedural Code, there is no right of appeal against the order of the first instance court that rejected an application to release the liquidator..... 2016

**CIVIL CHAMBER
 LABOUR DIVISION**

276 Decisions in other comparable cases should not automatically be taken into account, because it is the difference in individual circumstances and degree of health impairment that may give rise to a different amount in restitution 2019

277 I. The employee commits a grave violation of a substantive obligation arising from the employment relationship if he refuses to comply with the employer’s instructions without good reason.
 II. Within the area of work covered by the employment contract, the employer may, by unilateral decision, change the place where a work task is carried out without amending the employment contract. This may be limited by the requirement of fair discretion 2022

278 Pursuant to Paragraph (2) of Section 15 of the Act CXXX of 2010 on the law-making

	provisions of law may be applicable even after they become ineffective, unless otherwise provided by law.....	2026		constitutes a violation of procedural rules which has a substantive impact on the merits of the case.....	2053
	ADMINISTRATIVE DIVISION		286	In administrative proceedings, the fundamental right to a fair hearing must apply even if the authority takes a decision within eight days. If this is not possible, a full procedure must be followed. A complete deprivation of the rights of the client in administrative proceedings is a material procedural violation, which cannot be remedied in the administrative proceeding	2056
279	In the case of partial or total non-payment, the taxable amount can only be reduced if the taxpayer proves non-payment is definitive.....	2033	287	The municipality is entitled to determine in its regulation the conditions for renting a municipal dwelling on the basis of social situation, based on the income and property circumstances at the time of renting. This also includes the right to establish a legal basis for the termination of a tenancy agreement concluded in spite of these conditions	2059
280	In the course of criminal proceedings, ordering the compulsory attendance of the defendant in respect of a criminal offence by the investigating authority or pursuant to its order is not an administrative but an investigative act, therefore Point (b) Paragraph (2) of Section 33 of the Act XXXIV of 1994 on the Police (hereinafter: Rtv.) cannot be invoked as a legal basis. Point (b) Paragraph (2) of Section 33 of the Rtv. is not applicable to investigative acts..	2036		JUDGMENTS OF THE COURT OF JUSTICE THE EUROPEAN UNION	
281	In the administrative procedure before the agricultural authority conducted for the purposes of approving the sale and purchase agreement, the land user's status enabling the right of preemption shall be examined on the basis of the land use register pursuant to Point b)bb) of Paragraph (1) of Article 18 of Act CXXII of 2013 on Agricultural Land as amended on 1 July 2020	2041	I	Judgment of 21 September 2023 delivered in Case C-47/22. Apotheke B	2064
282	Section 9 of Act III of 1993 on Social Administration and Social Benefits provides for the requirement to notify of changes in material facts and circumstances affecting the conditions of entitlement to social benefits, meaning that only changes in the conditions set out in the substantive legal provisions need to be notified.....	2043	II	Judgment of 28 September 2023 delivered in Case C-133/22. LACD.....	2067
283	Petition for review cannot be admitted in order to improve the practice of law if there is no case law regarding a specific legal issue. The constitutional role of the Curia to unify the law means unifying an already existing practice, and it would be contrary to the constitutional role of the Curia to accept a petition for review for the purposes of anticipating the future interpretation of the law.....	2045	III	Judgment of 5 October 2023 delivered in Case C-219/22. QS (Révocation du sursis)	
284	The right of redemption established in favour of the mortgagor or the mortgagee of the homeowner under the act the regulates the housing of natural persons unable to meet their obligations under a credit agreement shall cease upon the death of the mortgagee registered in the land register, and shall therefore be deleted from the land register upon request if the death certificate of the mortgagee is attached	2047	IV	Judgment of 5 October 2023 delivered in Case C-279/22. Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága	2070
285	Applicability of Paragraph (4) of Section 124 of Act CLIII of 2017 on the Enforcement Proceedings to be Implemented by the Tax Authority depends whether the applicant can prove that the statutory conditions have been satisfied, that is only the applicant is able to carry out the demolition of its property. In each case, it is necessary to determine individually what		V	Judgment of 14 September 2023 delivered in Case C-821/21. Club La Costa.....	2077
				FORUM	
				Zsuzsanna Farkas: The case law of the Curia on the records of working time, with a focus on the uniform decision on the subject	2084
				Adrienn Lukács: "Just one more glass!" – Regulation and control of employees' alcohol and drug consumption	2092

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.001/2023/9. számú
határozata**

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja. Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 254 000 (kétszázötvennégyezer) forint jogegységi panasz eljárásban felmerült költséget. A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes egy munkagép típusa típusú CNC megmunkálógépet vásárolt a felperestől. A felperes a munkagépet leszállította az alperes telephelyére. Az alperes a vételár 60%-át, összesen 79 120 eurót fizetett meg a felperesnek. A gép üzembehelyezése után az alperes jelentős működési hibákat tapasztalt. A hibák miatt a megye neve Megyei Kormányhivatal város neve Járási Hivatalnál munkavédelmi vizsgálatot kezdeményezett. Ennek eredményeként megállapították, hogy a géppel való munkavégzés a testi épséget veszélyezteti, ezért azt felfüggesztették. Emiatt az alperes a szerződéstől hibás teljesítésre hivatkozva elállt.

A kereset, az ellenkérelem és a viszontkereset

- [2] A felperes keresetében 19 780 euró fennmaradt vételár megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását, viszontkeresetében elsődlegesen az általa megfizetett 79 120 euró visszafizetését kérte a gép elszállítása mellett, mert a felperes hibás teljesítése miatt elállt az adásvételi szerződéstől, másodlagosan a vételár 30%-a figyelembevételével az ezt meghaladó kifizetési visszatérítését kérte.

Az első- és másodfokú bíróság ítélete

- [3] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és az elsődleges viszontkeresetnek helyt adott. Indokolása szerint a felperes nem külön hajtott és külön vezérelhető orsókkal teljesítette a szerződést, a rögzítőrendszer nem tudja a megmunkálendő munkadarabokat megfelelően rögzíteni, valamint az elszívó szoknya is hibás, ezek pedig együttesen olyan súlyú hibák, amelyek nem teszik lehetővé a szerződés fenntartását, ezért az alperes hibás teljesítésre alapított elállása jogszerű volt.
- [4] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. Indokolása szerint az elszívó szoknya hibája érdemben nem vizsgálható, az orsókkal kapcsolatban nem áll fenn hibás teljesítés. A szakvélemény kiegészítése alapján ugyanakkor egyetértett az elsőfokú bírósággal a rögzítőrendszert

illető hibás teljesítés megállapíthatóságában, annak jelentős voltában, ezért az alperes elállását jogszerűnek ítélte.

A felülvizsgálati és felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem

- [5] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a másodlagosan előterjesztett viszontkereset részbeni teljesítését kérte akként, hogy a bíróság a felperest késedelmi kamatfizetés nélkül kötelezze az alperes részére 49 450 euró megfizetésére, és alperest kötelezze annak türésére, hogy ezzel egyidejűleg a felperes tőle a munkagépet elszállítsa. Másodlagos felülvizsgálati kérelme a keresete teljesítésére, a harmadlagos a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára történő utasítására, a negyedleges a másodfokú bíróság új eljárásra és újabb határozat hozatalára való utasítására irányult.
- [6] Kifejtette azt az álláspontját, hogy az ügyben a felülvizsgálat nem kizárt, mert az első- és a másodfokú ítéletek nem azonos jogszabályi rendelkezéseken alapulnak, ugyanis az elsőfokú bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:215. § (1) bekezdését, 6:157. § (1) bekezdését és 6:159. § (1)–(2) bekezdéseit alkalmazta, míg a másodfokú ítélet indokolása kizárólag a Ptk. 6:123. § (1) bekezdés b) pontjára való utalást tartalmaz. Azért is vitatta az ítéletek egybehangzó voltát, mert az elsőfokú bíróság három hibaok tekintetében állapította meg a teljesítési hibát, míg a másodfokú döntés ezek közül csak az egyiket alapul.
- [7] Arra az esetre, ha a Kúria az ügyben a felülvizsgálat törvényi kizártságát állapítaná meg, ugyanebben a beadványban felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett, amelyet a Pp. 409. § (1) és (3) bekezdésére alapított. Indokolása szerint a jogerős ítélet eltér a Kúria Pfv.20.158/2014/4. számú és Pfv.21.257/2012/7. határozataitól, mert ezek szerint a teljesítési hiba okát bizonyítani kell, az adott ügyben azonban a szakértő a gép hibájának okát nem tudta egyértelműen meghatározni, így a másodfokú ítélet pusztán egy hibajelenségen alapul. Állította a jogerős ítéletnek a Kúria Pfv.20.439/2021/5. számú határozatától jogkérdésben való eltérését is, mert nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy az alperes kellő gondosság mellett felismerhette-e a hibát.
- [8] Beadványa további részében megjelölte azokat a jogszabályhelyeket, amelyeket álláspontja szerint a másodfokú bíróság megsértett érdemi határozata meghozatalakor, és kifejtette az ezzel kapcsolatos jogi indokait.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

- [9] A Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a Pfv.I.20.771/2022/9. számú végzésében visszautasította.
- [10] Indokolásában felhívta a Pp. 408. § (2) bekezdését, amely kizárja a felülvizsgálatból a vagyoni jogi perben hozott jogerős határozatot, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben. Utalt a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 11. pontjára és annak indokaira, amely szerint a másodfokú ítélet indokolásában hivatkozott jogszabályhely vagy az indokolás tartalma alapján a Kúria állapítja meg – azt hivatalból vizsgálva –, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben. Eszerint a Pp. 383. § (2) bekezdésén alapuló helybenhagyó ítélet akkor is megfelel a Pp. 408. § (2) bekezdése szerinti döntés kritériumainak, ha a másodfokú bíróság az ítélet indokolásában értékeli a fél másodfokú eljárásban megtett perbeli cselekményeit, illetőleg, ha az elsőfokú bíróság általa is helyesnek tartott és a döntését megalapozó érveit további érvekkel kiegészíti. A Kúria Pfv.21.058/2022/2. számú határozatát idézve kifejtette: annak eldöntésekor, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben, azt kell vizsgálni, hogy a keresettel érvényesített jog és az érdemi védekezés által körülhatárolt jogvita érdemi eldöntése szempontjából jelentős kérdésekben megegyezett-e az eljáró bíróságok álláspontja.
- [11] Rögzítette, hogy a kereset adásvételi szerződésen alapuló vételárfizetési kötelezettségen alapult, az alperes védekezése és viszontkeresete szerint viszont a felperes hibásan teljesített, az alperes ezért elállt, ami felbontotta az adásvételi szerződést, így a felek által teljesített szolgáltatások visszajárnak. Indokolása szerint az elsőfokú bíróság az általa megállapított három hiba miatt találta alaposnak az alperes elállását, a másodfokú bíróság pedig egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével a rögzítőrendszer hibájával kapcsolatban, amely jelentősége miatt megalapozta az alperes elállását, így mindkét bíróság döntése azon alapult, hogy a felperes hibás teljesítése miatt jogszerű alperesi elállás felbontotta az adásvételi szerződést, ezért a szerződés teljesítésére irányuló kereset alaptalan, míg a teljesített szolgáltatások visszatérítésére vonatkozó viszontkereset alapos. A jogvita lényegét illetően tehát az eljáró bíróságok jogi álláspontját megegyezőnek találta. A kereset alaptalansága és a viszontkereset megalapozottsága vonatkozásában nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperes szolgáltatása hány okból hibás. Az érdemi döntés szempontjából azt minősítette jogilag relevánsnak, hogy a felperes hibás teljesítése miatt az alperes jogosult volt az elállásra, amelynek gyakorlása felbontotta a szerződést. A két ítélet közötti eltérést abban látta, hogy mely hibákon alapul az adásvételi szerződést felbontó alperesi elállás. Az érvényesített jog és az érdemi védekezés által körülhatárolt jogvita érdemi eldöntése szempontjából ezt az eltérést viszont közömbösnek ítélte. Mindezekre tekintettel a Kúria értékelése szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben, így felülvizsgálatnak nincs helye. Az ügyben ezért felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet kellett előterjeszteni a Pp. 409. § (1) bekezdés és 410. § (1) bekezdése alapján.
- [12] A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet nem találta érdemi elbírálásra alkalmasnak. Kifejtette, hogy a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem olyan beadványok, amelyek benyújtási helyét, határidejét és tartalmát a Pp. külön-külön szabályozza [Pp. 410. § (1)–(2) bekezdés, 412. § (1) bekezdés, 413. § (1) bekezdés]. Ha a felülvizsgálat a Pp. 408. §-a alapján kizárt, úgy a felülvizsgálati kérelemhez csatolni kell a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet [Pp. 412. § (2) bekezdés]. A két kérelem önálló szabályozása nem hagy kétséget a felől, hogy azokat külön iratban kell előterjeszteni, egy okiratba foglalásuk csak szerkezeti elkülönítésük esetén lehetséges (Kúria Pfv.20.764/2020/3., megjelent: BH 2020.366. [10]). A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem törvényben előírt tartalmi elemeit [Pp. 410. § (2) bekezdés] ebben az esetben ennek az elkülönített résznek kell tartalmaznia (Kúria Pfv.21.365/2021/3. [10]).
- [13] Megállapította, hogy a felperes beadványának a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet feltüntető 4. pontja nem tartalmazza annak az ítéletnek a megjelölését, amellyel szemben a felperes a felülvizsgálat engedélyezését kéri [Pp. 410. § (2) bekezdés a) pont]; továbbá a felperes felülvizsgálati kérelmét jogszabálysértésre is alapította [Pp. 413. § (1) bekezdés b) pont], de a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem tartalmazza az ügy érdemére kiható jogszabálysértést a megsértett jogszabály pontos megjelölésével [Pp. 410. § (2) bekezdés b) pont].
- [14] Mindezekre figyelemmel a Kúria a Pp. 410. § (3) bekezdése, a 415. § (1) bekezdés f) pontja és a 410. § (4) bekezdése alapján a felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét visszautasította.
- A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata**
- [15] A Kúria fenti határozatával szemben a felperes a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. §-ának (1) és (2) bekezdésére alapozva jogegységi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte annak megállapítását, hogy a Kúria jogegységi panasszal támadott végzése jogkérdésben indokolatlanul eltér a Kúria Pfv.20.158/2014/4., Pfv.21.257/2012/7., Pfv.20.439/2021/5., Pfv.21.058/2022/2., Pfv.21.048/2020/2., Gfv.30.392/2022/3., Pfv.20.764/2020/3., Pfv.20.624/2020/2., Pfv.20.470/2021/4. és Gfv.30.067/2020 (helyesen: Ktf.30.067/2020/2.) számú határozataitól, továbbá az 1/2019. Polgári jogegységi határozattól.
- [16] A Pfv.20.158/2014/4. és Pfv.21.257/2012/7. számú határozatoktól való indokolatlan eltérést abban jelölte meg, hogy e döntések szerint a hiba okának ítéleti bizonyossággal történő meghatározása elengedhetetlen a hibás teljesítés megállapításához, a hiba okának valószínűsítése, pontatlansága vagy ellentmondásossága a hibás teljesítés

- megállapíthatóságát kizárja, az ügyben eljáró másodfokú bíróság viszont a hiba okának meghatározása nélkül állapította meg a felperes hibás teljesítését és minősítette jogszerűnek az alperes szerződéstől való elállását.
- [17] A Pfv.20.439/2021/5. számú határozattól való indokolatlan eltérésként arra hivatkozott, hogy a támadott határozatban foglaltaktól eltérően a hivatkozott határozata szerint a Kúria a jogosulttól tevőleges magatartást vár el, azaz azt, hogy a számára lényeges tulajdonságok vonatkozásában kérje a részletekbe menő tájékoztatást a kötelezettől, illetve tájékozódjon és ennek fényében fontolja meg a vételt.
- [18] A Pfv.21.058/2022/2. és Pfv.21.048/2020/2. számú határozatoktól való eltérésként előadta, hogy ezek szerint nem vezet a felülvizsgálat kizártságához az, ha az eljáró bíróságok egy vagy több jelentős kérdés megítélésében eltérő álláspontra helyezkedtek, vagy ha a döntések csak részben alapulnak azonos indokokon, csak az eredményezi a felülvizsgálatból való kizártságot, ha a másodfokú bíróság minden egyes jelentős kérdésben az elsőfokú bírósággal teljesen egyező álláspontot alakított ki; jelentős kérdés pedig minden olyan kérdés, amelynek jogi értékelése végül az ítéletek rendelkező részében kifejezett döntést támasztja alá. Ezzel szemben a másodfokú bíróság álláspontja nemcsak az elállást megalapozó hibák köre tekintetében nem egyezett az elsőfokú bírósággal, de ítéletét eltérő jogszabályi rendelkezésre is alapította.
- [19] A Gfv.30.392/2022/3. számú határozattól való eltérést abban látta, hogy e szerint a felülvizsgálati kérelem tartalma az engedélyezési kérelem szempontjából szükséges mértékben vizsgálendő, a jogegységi panasszal támadott végzés szerint azonban ez olyannyira kizárt, hogy még a beadványon belüli kereszthivatkozások sem vehetők figyelembe. Ezzel összefüggésben a Pfv.20.764/020/3., Pfv.20.624/2020/2. és Pfv.20.470/2021/4. számú határozatoktól való eltérést amiatt állította, mert ezekben a Kúria azt a jogértelmezést követte, hogy az engedélyezési kérelem visszautasításához csak az vezet, ha a Pp. 410. § (2) bekezdés c) pontjában írt tartalmi elemek hiánya miatt annak érdemi elbírálása nem lehetséges. Mindezekhez kapcsolódóan az 1/2019. Polgári jogegységi határozattól és a Gfv.30.067/2020. (helyesen Ktf.30.067/2020/2.) számú határozattól való eltérésre azért hivatkozott, mert ezekben a Kúria a Pp. 110. § (3) bekezdésének alkalmazása körében a bíróság kötelezettségének tekintette az adott kérelemmel elérni kívánt cél figyelembevételét a kérelem tartalom szerinti elbírálása során, a jogegységi panasszal támadott végzésben viszont ettől eltérően az alakszerűségi vizsgálatot helyezte előtérbe a tartalom szerinti vizsgálattal szemben. A beadvány ugyanis tartalmazta mind a felülvizsgálati kérelemmel támadott ítélet megjelölését, mind pedig az azt megalapozó jogszabálysértést, a felperes célja pedig egyértelműen beazonosítható volt a felülvizsgálat engedélyezésére irányuló kérelem érdemi elbírálása során is.
- [20] Az ellenérdekű fél a jogegységi panasz elutasítását és az azzal támadott végzés hatályában való fenntartását kérte. Utalt rá, hogy a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésének a jogegységi panaszban kért együttes alkalmazása logikailag kizárt. Álláspontja szerint, mivel a felperes a felülvizsgálati kérelmét a Kúria közzétett határozatától való eltérésre alapította, jogegységi panaszát is kizárólag a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére alapíthatja. Ez alapján viszont kizárólag a felülvizsgálati kérelemben megjelölt határozatokra hivatkozhat a jogegységi panaszában is. Az így hivatkozható határozatoktól pedig álláspontja szerint a jogegységi panasszal támadott határozat nem tért el jogkérdésben. Erre vonatkozó jogi álláspontját részletesen kifejtette. Kérte a felperest kötelezni a jogegységi panasz eljárásban felmerült költségei megtérítésére, amelyek összegét megbízási szerződés és költségjegyzék alapján 800 000 forint + áfa összegben kérte megállapítani.
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai**
- [21] A jogegységi panasz alaptalan.
- [22] A felperes a jogegységi panaszát a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésére alapította.
- [23] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal (a továbbiakban együtt: felülvizsgálati kérelem) nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától (a továbbiakban: a Kúria közzétett határozata) jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta. A (2) bekezdés alapján jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tér el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.
- [24] Helyesen hivatkozott az alperes arra, hogy e két rendelkezés együttes alkalmazása logikailag kizárt: az (1) bekezdés akkor alkalmazható, ha a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett határozatától már a jogerős határozatot hozó bíróság is eltért és ezt a Kúria a felülvizsgálati kérelem ellenére sem orvosolta, míg a (2) bekezdés akkor, ha kizárólag a Kúria tért el a korábban BHGY-ban közzétett határozatától a felülvizsgálati eljárás során, és erre értelemszerűen a panaszos megelőzőleg felülvizsgálati kérelemben nem tudott hivatkozni.
- [25] A panaszos feltehetőleg azért hívta fel a Bszi. 41/B. §-ának mindkét idézett bekezdését, mert kérelmét egyrészt olyan határozatoktól való eltérésre alapította, amelyekre már a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott a másodfokú bíróság érdemi határozatától jogkérdésben eltérőként, másrészt olyanokra, amelyekre nem, mert azoktól csak a Kúria tért el álláspontja szerint. A felülvizsgálati kérelemben is megjelölt kúriai határozatokra az ügy érdemi elbírálásának tévesége, a hibás teljesítés megállapításának megalapozatlansága miatt hivatkozott. A jogegységi panasszal támadott határozat viszont az ügy érdemét nem érinti, a hibás teljesítéssel és az azon alapuló elállás jogszerűségével mint anyagi jogi kérdésekkel

- nem foglalkozik, kizárólag a felülvizsgálat törvényi kizártságával és a felülvizsgálat engedélyezésére irányuló kérelem tartalmi követelményeinek vizsgálatával mint eljárási jogi kérdésekkel. A jogegységi panasszal támadott végzés tehát nem tér el a panaszban megjelölt jogkérdésben a Kúria Pfv.20.158/2014/4., Pfv.21.257/2012/7. és Pfv.20.439/2021/5. számú határozataitól.
- [26] A Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdése értelmében jogegységi panasz alapjaként csak a BHGY-ban közzétett kúriai határozatra lehet eredményesen hivatkozni. A panaszos által hivatkozott határozatok közül nincsenek közzétéve a BHGY-ban a Pfv.21.058/2022/2., Pfv.21.048/2020/2. Pfv.20.764/2020/3., Pfv.20.624/2020/2. és Ktf.30.067/2020/2. számú kúriai határozatok, amelyek részben felülvizsgálati kérelmet visszautasító, részben felülvizsgálatot megtagadó, részben ítéltáblai végzéssel szemben benyújtott fellebbezést elbíráló végzések. Ezeket a meghozataluk időpontjában nem is kellett közzétenni a BHGY-ban. Emiatt az ezektől jogkérdésben való eltérés érdemben nem is vizsgálható.
- [27] A jogegységi panasz érdemi vizsgálata csak a Kúria Gfv.30.392/2022/3., Pfv.20.470/2021/4. és 1/2019. Polgári jogegységi határozataival való összevetésben történhet meg.
- [28] A jogegységi panaszban hivatkozott határozatok – a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa által már több alkalommal kifejtettek szerint – akkor vehetőek össze a támadott határozattal, ha az azokban felmerülő jogkérdés azonos és az azok megítélése alapjául szolgáló releváns tényállás is csak lényegtelen, mellékes elemekben különbözik (Jpe.II.60.008/2022/8.).
- [29] A Kúria a Gfv.30.392/2022/3. számú határozatának a jogegységi panaszban megjelölt [20] bekezdésében kifejtette, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem elbírálása során a felülvizsgálati kérelem érdemét nem érintheti, a felülvizsgálati kérelemben előadottakat kizárólag az engedélyezési kérelem szempontjából, az annak elbírálásához szükséges mértékben és keretek között vizsgálhatja. Ebből a panaszos arra következtetett, hogy a felülvizsgálat engedélyezésére irányuló kérelme érdemi elbírálásakor, a kötelező tartalmi elemek vizsgálata során figyelembe kellett volna vennie a Kúriának, hogy a felülvizsgálati kérelmet és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is magába foglaló beadványában – ha nem is az engedélyezés iránti kérelmet tartalmazó részben, de – feltüntette azokat a tartalmi elemeket, amelyek hiánya miatt a Kúria a jogegységi panasszal támadott végzésével visszautasította a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet. A hivatkozott referenciahatározat azonban a felülvizsgálat engedélyezésére irányuló kérelem érdemi vizsgálatával kapcsolatos szempontot tartalmaz, nem pedig a kérelem alaki kellékeinek hiánya esetén irányadó jogalkalmazási elvet. Nem tartalmaz olyan jogelvet, amely szerint akkor is helye van a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem érdemi vizsgálatának, ha az a felülvizsgálati kérelmet is tartalmazó beadványban van és nem tartalmazza valamennyi olyan, törvényben előírt tartalmi elemet, amelyek a felülvizsgálati kérelemnek is kötelező tartalmi elemei és amelyeket a felülvizsgálati kérelem tartalmaz. A hivatkozott referenciahatározat összevetésre nem alkalmas, és nem foglalt állást olyan jogkérdésben, amelytől a panaszos állítása szerint eltért a jogegységi panasszal támadott határozat.
- [30] A Kúria Pfv.20.470/2021/4. számú határozatra azért hivatkozott a panaszos, mert előadása szerint a fél ott is egy beadványban terjesztette elő a felülvizsgálati kérelmet és az engedélyezés iránti kérelmet, azonban az engedélyezési kérelem „visszautasításának” oka – a támadott határozattól eltérően – nem az volt, hogy a jogszabálysértést vagy a felülvizsgálni kért határozatot a kérelmet előterjesztő fél nem ismételte meg a beadványnak az engedélyezésre irányuló részében, hanem az, hogy a felülvizsgálati kérelem kötelező tartalmához képest (azon felül) az engedélyezési kérelem elbírálásához szükséges további tartalmi elemeket [a Pp. 410. § (2) bekezdésének c) pontját] nem teljesítette, tehát azt a jogértelmezést követte, hogy az engedélyezési kérelem visszautasításához csak az vezet, ha a Pp. 410. § (2) bekezdésének c) pontja szerinti tartalmi elemek hiánya miatt annak érdemi elbírálása nem lehetséges. A hivatkozott referenciahatározat ugyancsak felülvizsgálatot megtagadó, már a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem érdemi vizsgálatának eredményeként hozott végzés. Indokolása nem tartalmaz olyan jogalkalmazási elveket, amelyeket a panaszos állított. Nem derül ki belőle, hogy az érdemben elbírált engedélyezés iránti kérelem alakilag hasonlóképpen hiányos lett volna, mint a jogegységi panasszal támadott végzés tárgyául szolgáló. Az összevethetőség követelményei ezzel a határozattal kapcsolatban sem teljesültek.
- [31] Az 1/2019. Polgári jogegységi határozatra azért hivatkozott a panaszos, mert értelmezése szerint az minden, peres eljárásban benyújtható beadványra érvényes elvként fogalmazta meg, hogy „[h]a a fellebbezésből félreérthetetlenül megállapítható, hogy a felperes a keresetlevele perfelvételre való alkalmasságának kimondását és erre tekintettel a visszautasítása mellőzését kívánja elérni, a másodfokú bíróság eljárása akkor felel meg az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési követelménynek, ha a bíróság a fellebbező fél által előadott kérelmet a tartalma szerint, a fellebbezés előterjesztésével elérni kívánt célnak megfelelően veszi figyelembe [Pp. 110. § (3) bekezdés]”. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a kérelmet az azzal elérni kívánt cél figyelembevételével kell elbírálni akkor is, ha az adott kérelem valamely tartalmi eleme nem a Pp. betűje szerint kerül feltüntetésre. Ezzel szemben a jogegységi határozat a kérelem (kérelmek) értelmezésével kapcsolatos szempontokat fogalmaz meg, nem szól arról az esetről, ha egy beadványból a törvény által kötelezőként előírt valamely tartalmi elem hiányzik. Ekként összevetésre nem alkalmas.
- [32] A Bszi. 41/D. § (3) bekezdésének első mondata alapján, ha a jogegységi panasz tanács megállapítja, hogy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben nem történt eltérés, a jogegységi panaszt elutasítja. Ezért a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

Elvi tartalom

- [33] A jogegységi panasz eljárás rendkívüli, sui generis eljárás, amelyben elsőként azt kell vizsgálni, hogy a jogegységi panaszban megjelölt határozatok valóban összevethetőek-e a jogegységi panasszal támadott határozattal. Ennek hiányában a jogegységi panasz elutasításának van helye.
- [34] A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet visszautasító határozattal szemben benyújtott jogegységi panasz elbírálása szempontjából a felülvizsgálatot megtagadó határozatok összevetésre általában nem alkalmasak, mert a határozatok típuskülönbsége eltérő követelmények vizsgálatát fejezi ki.

Záró rész

- [35] A Jogegységi Panasz Tanács következetes gyakorlata szerint a jogegységi panasz eljárásban is megilleti költségtérítés a panasz eljárásra okot nem adó felet (Jpe.I.60.005/2021/5.). Erre tekintettel a Jogegységi Panasz Tanács, a Bszi. 41/C. § (2) bekezdésére figyelemmel, a Pp. 82. § (1) bekezdése és 83. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a felperes jogi képviseletével felmerült költség megfizetéséről, amelyet az alperes megbízási szerződés alapján 800 000 forint + áfa összegben számított fel, de amelyet a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján 254 000 forint áfát is magába foglaló összegre mérsékelte, mert a 18 oldalas beadvány nagy része olyan – a panaszban megjelölt – határozatokkal kapcsolatos álláspontot tartalmaz, amelyek érdemi vizsgálatára sor sem kerülhetett.
- [36] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 50. § (1) bekezdésében meghatározott jogegységi panasz eljárási illetéket a panaszos előzetesen megfizette, ezért a fentiek alapján azt maga viseli.
- [37] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2023. szeptember 11.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tanczos Rita s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.029/2023/10. számú
határozata**

Rendelkező rész

A Kúria az alperes jogegységi panaszát elutasítja. Kötelezi az alperest, hogy tizenöt nap alatt fizessen meg a felperesnek 544.068 (ötszáznegyvennégyezerhatvannolc) forint, jogegységi panasz eljárásban felmerült költséget.

A határozat ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Indokolás**A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás**

- [1] A felperes munkavállaló 2011. szeptember 9-től a kiemelten közhasznú társadalmi szervezet alperes alkalmazásában állt, mint annak napi ügyeit intéző és hivatali munkáját irányító ügyvezető elnöke. A felek a munkaszerződés időtartamát eredetileg 2013. augusztus 31-ig határozták meg azzal, hogy a felperes felett a munkáltatói jogokat gyakorló akkori elnök újraválasztása esetén automatikusan további 4 évvel meghosszabbodik. A felek versenytildalmi megállapodást kötöttek ki és a munkaszerződés 7. pontjában abban állapodtak meg, hogy a felperest 380 000 forint havi bruttó személyi alapbér illeti meg, továbbá a munkáltató költségvetési tényszámainak emelkedése esetén az emelkedés 10%-nak megfelelő éves prémiumra is jogosult, amely először a 2010. év számaihoz viszonyított 2011. évi tényszám adatok alapján fizetendő.
- [2] A felek a munkaszerződést 2013. január 3-án módosították és egységes szerkezetbe foglalták. A munkaszerződés felek által nem vitatott, a későbbi felülvizsgálati kérelem alapjául szolgáló 7. pontja szerint a „[m]unkavállaló sikerdíjra (prémiumra) is jogosult munkaviszonyának bármely okból való megszűnéskor a Munkáltató költségvetési tényszámainak emelkedése esetén, annak alapján, amely ezen emelkedés 10%-ának megfelelő összeg, és amelynek kiindulási alapja a 2010-es év tényszámai. A sikerdíjat a munkaviszony megszűnésének éves költségvetési tényszámai és a 2010-es kiindulási év költségvetési tényszámai alapján kell kiszámolni, és a munkaviszony megszűnésének napján esedékes”. A munkaszerződés szerint az abban nem szabályozott kérdésekre a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban Mt.) rendelkezései irányadóak.
- [3] Az alperes 2013. október 29-én tartott közgyűlésén a korábbi elnököt újból elnökké választották, ezért a felperes változatlanul folytatta ügyvezető elnöki tevékenységét. Az alperes elnöksége minden évben kidolgozta az adott tárgyévre vonatkozó pénzügyi tervet, rögzítve az előző évben elfogadott tényszámokat és azok tényleges megvalósulásának megfelelő költségvetési tényszámokat is. A pénzügyi tervet – az előző év költségvetési tényszámaival együtt – az alperes elnöksége minden évben a közgyűlés elé terjesztette, amely határozatával elfogadta. „Az elnökség 2010. évről szóló pénzügyi beszámolója és 2011. évre vonatkozó pénzügyi terve” elnevezésű előirányzat szerint az alperesnél a 2010. évre vonatkozóan tervezett bevételek és kiadások összege 104 523 000 forint, ehhez képest a ténylegesen megvalósult bevételek és kiadások összege 145 795 000 forint, a 2011. évre vonatkozó tervezett bevételek és kiadások összege 125 285 000 forint. „Az elnökség 2017. évre vonatkozó pénzügyi terve” elnevezésű dokumentum szerint pedig a 2017. évben tervezett bevételek összege 329 750 000 forint, a tervezett kiadások összege 326.750.000 forint, a ténylegesen megvalósult bevétel és kiadás összege 506 784 000 forint.
- [4] Az alperes 2017. május 29-én tartott közgyűlésén az addigi elnök azonnali hatállyal lemondott az elnöki megbízatásáról. A felperes ennek ellenére a feladatait változatlanul ellátta a 2017. júliusában megválasztott

- új elnök mellett. A 2017. novemberében tartott közgyűlésen az alperes teljes tisztújítást tartott, melynek során ismét új elnököt választott. A felperes a szervezeti változásokat a munkaszerződésének 5. pontja alapján úgy tekintette, hogy a munkaviszonya a vele munkaszerződést kötő elnök 2013. évi újrávalasztását követő 4 évig, vagyis 2017. október 29-ig áll fenn, ezért a feladatait ezen időpontig annak ellenére ellátta, hogy 2017. májusát követő időszakra az alperes munkabért már nem fizetett részére.
- [5] A felperes 2020. május 14-én fizetési felszólítást küldött az alperesnek kérve 2017 évi munkabérét és versenykorlátozási díjának megfizetését. A felperes igényét az alperes hivatalban lévő elnöke elutasította, ezért a felperes pert indított.
- A munkaügyi perben hozott határozatok és a felülvizsgálati kérelem**
- [6] A felperes 2020. május 28-án terjesztett elő keresetet az alperessel szemben elmaradt juttatásai, köztük prémium címén 36 098 900 forint és az utána járó késedelmi kamat megfizetésére. Hivatkozott arra, hogy feladatait folyamatosan ellátta 2017. október 29-ig, ezen időpontig jogviszonya nem szűnt meg. A prémiumra vonatkozó megállapodás már az eredeti munkaszerződésben is szerepelt, a 2013. évi munkaszerződés módosításban azonban abban állapodtak meg, hogy a prémiumot egyösszegben, a munkaviszonya megszüntetésekor fizeti meg a munkáltató. Ezen jogcímen semmilyen kifizetés nem történt a munkaviszony fennállása alatt. A prémium kikötésre azért volt szükség, mert a munkáltató úgy találta, hogy a felperest a munkavégzésben ez jobban motiválná. Kimutatta, hogy az alperes jelentős fejlődésen ment keresztül működése alatt, és ennek köszönhetően a költségvetés a 2010-es kiindulási évhez képest jelentősen emelkedett, amely a felperesi munkavégzéssel közvetlen összefüggésbe hozható. Munkabére a munkaviszony fennállása alatt nem volt túl jelentős. A prémium célja éppen az volt, hogy a sok befektetett munkának a pénzügyi jutalmazásban is látszódjon az eredménye. Kifejtette, hogy a megállapodásban rejlő szerencseelem egyfajta bizonytalansági faktort is magában foglalt, mert a munkáltató nem egy garantált összeg megfizetésére vállalt kötelezettséget, hanem azt az elköltött pénzmennyiségtől tette függővé. Ez a motivációs célú bizonytalansági faktort is magába foglaló megállapodás semmiképpen sem sérti a jóerkölcsöt. Kimutatta az alperes költségvetésének tényszámait, amelyet az alperes közgyűlése fogadott el.
- [7] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását indítványozta. A prémiumra vonatkozóan kifejtette, hogy az arra vonatkozó megállapodás érvénytelen, mivel az – többek között – a jóerkölcsbe ütközik.
- [8] A Fővárosi Törvényszék a 2022. március 24-én meghozott I.M.71.602/2020/50. számú ítéletével a keresetnek helyt adott, és – egyebek mellett – kötelezte az alperest, hogy prémium címén 36 098 900 forintot és ennek kamatait fizesse meg a felperesnek. Ítéletének indokolása szerint – amelyben támaszkodott a Kúria Mfv.II.10.067/2016/13. számú felülvizsgálati határozatára is – a prémium megállapodás nem ütközik jóerkölcsbe, mert ennek megállapításához többlet tényállási elem megléte szükséges (I.M.71.602/2020/50. [84]).
- [9] Az alperes kizárólag a prémium megfizetésére kötelezés tekintetében terjesztett elő fellebbezést. A Fővárosi Ítéltőábla mint másodfokú bíróság a 2022. október 4-én meghozott I.Mf.31.104/2022/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét megváltoztatta, és a prémium megfizetése iránti kereseti kérelmet elutasította. Ítéletének indokolása szerint a felperes követelése részben bizonyítatlan tényeken alapul, részben jóerkölcsbe ütközik, mivel egyrészt nem állapítható meg, hogy mi volt a munkaszerződést kötő felek célja, másrészt bármely munkaviszony megszüntetés megalapozza a prémium iránti igényt ami ellentétes a Kúria Mfv.II.10.067/2013. (helyesen: Mfv.II.10.067/2016/13.) számú és Mfv.VIII.10.014/2022/9. számú felülvizsgálati határozatainak jogértelmezésével (I.Mf.31.104/2022/6., Indokolás [50], [66]–[68]).
- A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata**
- [10] A felperes felülvizsgálati kérelmében azt kérte, hogy a Kúria helyezze hatályon kívül a jogerős ítéletet és új határozatában a prémium megfizetésére vonatkozó kereseti kérelmének is adjon helyt. Hivatkozott az Mt. 27. § (1) bekezdésének, 42. § (2) bekezdés b) pontjának, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 522. § (1) bekezdés a) és b) pontjának, 279. § (1) bekezdésének megsértésére, valamint arra, hogy a Fővárosi Ítéltőábla jogértelmezése eltér a Kúria Mfv.VIII.10014/2022/9. számú közzétett határozatától. Álláspontja szerint a követelését bizonyította, továbbá a másodfokú bíróság nem adta indokát annak, hogy a megállapodás miért ütközne „nyilvánvalóan” jóerkölcsbe, nem fejtí ki, hogy a prémium-megállapodás miért mutatott túl a prémium mint jogintézmény célján, funkcióján. A másodfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy az alperes nem egy garantált összeg megfizetésére vállalt kötelezettséget. Nem az volt a megállapodás, hogy egy meghatározott összeget mindenképpen fizet az alperes, bármilyen okból is szűnik meg a munkaviszony, hanem az alperesnek a céljaira elkölthető és el is költött pénzmennyiségtől tették függővé a prémium munkaviszony megszűnéskori megfizetését. Ez a motivációs célú bizonytalansági faktort is magába foglaló megállapodás semmiképpen sem sérti a jóerkölcsöt, továbbá megfelel az általános munkaügyi gyakorlatnak. Az pedig, hogy a prémium megfizetését a munkaviszony megszüntetéséhez kötötte a munkaszerződés, esedékességi kérdés.
- [11] Az alperes felülvizsgálati ellenérelmében – többek között a Kúria Mfv.VIII.10014/2022/9. számú és Mfv.II.10.067/2016/13. számú, közzétett határozataira hivatkozva – a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, mivel álláspontja szerint az helyesen állapította meg, hogy a munkaszerződés prémium fizetésére vonatkozó kikötése jóerkölcsbe ütközik, ezért semmis.
- [12] A Kúria a 2023. március 8-án meghozott, Mfv.VIII.10.165/2022/4. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a Fővárosi Ítéltőáblát új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Megállapította továbbá a feleket megillető felülvizsgálati eljárási költséget és az eljárás illetékét.

- [13] Végzésének indokolásában a Kúria részletesen értelmezte az Mt. 27. § (1) bekezdését, amely szerint semmis az a megállapodás, amely munkaviszonyra vonatkozó szabályba ütközik, vagy munkaviszonyra vonatkozó szabály megkerülésével jött létre, vagy nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik. Az alperes ugyanis az eljárás során ez utóbbira hivatkozva kérte a szerződés prémiumra vonatkozó kikötése semmisségének megállapítását, amelyet a felperes érdemi előadásában mindvégig vitatott.
- [14] A Kúria eljáró tanácsa irányadónak tekintette azt a következetes ítélkezési gyakorlatot, amely polgári jogi értelemben a társadalom általános értékítéletét, a magán autonómiának a társadalmi közmegegyezés által meghatározott korlátait, az általánosan elvárható magatartás zsinórmértékét fejezi ki, és amely szerint a szerződéses szabadság nem korlátlan, mivel a törvény nem fogadja el érvényesnek azokat a szerződéseket, amelyek sértik az általánosan kialakult erkölcsi normákat (EBH 2003.956., azaz a Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.30.191/2003.). Kiemelte, hogy a jóerkölcsbe ütköző szerződés tilalma nem a szerződő felek jó vagy rosszhiszemű magatartásának, hanem a szerződés tartalmának a kontrollja. A szerződés jóerkölcsbe ütközésének megállapítása során tehát nem a szerződő fél érdeksérelmét, hanem magát a jogügylet egészét kell értékelni abból a szempontból, hogy a társadalmi közfelfogással szemben áll-e, és ez a szembenállás nyilvánvaló-e. Ezért a bíróság a szerződés tartalmát a szerződéskötéskor fennálló körülmények alapján vizsgálja, továbbá a szerződő felek szándékát és a szerződéssel megvalósítani kívánt célt értékeli (Kúria Pfv.II.21.794/2015.; BH 2016.280. azaz Pfv.II.21.794/2015.; Mfv.VIII.10.014/2022/9.). Megállapította, hogy a jogerős ítéletet a felperes megalapozottan vitatta abban a tekintetben, hogy „[a] felek a prémium kikötése során szabadon rendelkezhetek – a jogszabályi keretek között – a prémium alapjául szolgáló teljesítmény és annak mérése meghatározásáról, a kifizetés feltételeiről és annak módjáról. Az a körülmény, hogy a megállapodás megkötésekor pontos összegben nem jelölték meg a munkáltató fizetési kötelezettségét, a szerződést nem teszi jó erkölcsbe ütközővé, különösen arra figyelemmel, hogy egyértelműen azt rögzítették, hogy a prémium a felperes által elért – a megállapodást aláíró felek által meghatározott és értett alapra (tényszámokra) vetített – eredményhez igazodik, a tényszám emelkedés 10%-a.” A felperes részére a prémium kifizetése továbbá nem lenne megalapozatlan, mivel számára kifizetést korábban nem eszközöltek, noha annak feltételei megvalósultak. Kitért továbbá az alperes által szintén vitatott, de a jogegységi panasz szempontjából nem releváns körülményre, hogy a felek tisztában voltak a prémium alapjául szolgáló tényszámokat tartalmazó költségvetés és a beszámoló közötti különbséggel (Mfv.VIII.10.165/2022/4. [86]–[87]).
- [15] A másodfokú bíróság abban a tekintetben is tévesen állapította meg a szerződés jóerkölcsbe ütközését – a Kúria Mfv.II.10.067/2016/13. számú eseti döntésére hivatkozással –, hogy „a munkaviszony bármilyen módon történő megszüntetésekor jogosulttá vált a felperes a prémiumra. A hivatkozott jogeset tényállása adott perbeli esettől lényegesen eltérő, az abban foglaltakat jelen ügyben alkalmazni nem lehetett olyan formában, ahogyan azt a másodfokú bíróság tette. Az elsőfokú bíróság ítéletében helyesen rögzítette mindezzel összefüggésben, hogy a prémium jogalapját nem a munkaviszony megszüntetésének ténye hozta létre, hanem megállapodásban előre rögzített munkateljesítmény alapján a felperes által már teljesített, alperesnél többletbevételt eredményező tényszámok szerinti kifizetés vált ebben az időpontban esedékessé. A juttatás célja nem a munkaviszony megszüntetés miatti kártalanítás volt, hanem az évente elért eredmény után járó, de ki nem fizetett prémium egy összegben való megtérítése volt” (Mfv.VIII.10.165/2022/4. [92]).
- [16] Ugyancsak nem találta jóerkölcsbe ütközőnek azon szerződéses kikötést sem, hogy a felperes a jogviszony megszüntetésekor egy összegben válik prémiumra jogosulttá. Ez a megállapodás nem jogszabályba ütköző és semmiképp nem értelmezhető úgy, hogy mindez csak a felperes érdekét szolgálja, hiszen az általa elért eredmények után járó prémium címén fizetendő összegekhez nem évenként, hanem csak a jogviszony megszűnésekor jut hozzá a szerződés alapján. Ez pedig nyilvánvalóan egyfajta bizonytalansági tényezőt rejt magában a kifizetést illetően, továbbá az elért eredmény után járó juttatás azonnali felhasználhatóságát is meghiúsította. A tényszámok emelkedése a felperes tevékenységéhez szorosan köthető volt. Alaptalan tehát a másodfokú bíróság megállapítása a visszerhesség nélküli prémium-kifizetésről.
- [17] Mindezek alapján a Kúria a jogegységi panasszal támadott végzésében megállapította, hogy a szerződés prémiumfizetésre vonatkozó kikötése nem ütközött nyilvánvalóan jóerkölcsbe, így a megállapodás ezen része nem volt érvénytelen. A kereseti kérelem összecszerűsége megalapozottságának vizsgálatát viszont a Kúria már nem végezhetette el a felülvizsgálati eljárásban, ezért erre a megismételt eljárást lefolytató másodfokú bíróságot kötelezte azzal, hogy abban figyelemmel kell lenni arra, hogy a szerződés prémiumra vonatkozó kikötése tehát érvényes volt, nem ütközött jóerkölcsbe (Mfv.VIII.10.165/2022/4. [95]–[96], [100]–[102]).
- A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata**
- [18] Az alperes a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Mfv.VIII.10.165/2022/4. végzése ellen a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő 2023. május 18-án, amelyben azt állította, hogy a Kúria végzése jogkérdésben indokolatlanul, jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül tért el a Bírósági Határozatok Gyűjteményében korábban közzétett Mfv.II.10.067/2016/13. számú határozatától. Kérte ezért, hogy a jogegységi eljárásban a Kúria állapítsa meg a bíróságokra kötelező értelmezést, a támadott végzést helyezze hatályon kívül, és a Kúria eljáró tanácsát utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [19] A jogegységi panasz indokolásában kifejtette, hogy a panasz előterjesztésére a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján is jogosult lenne, mivel már felülvizsgálati ellenkérelmében is hivatkozott a

- Mfv.VIII.10.165/2022/4. számú határozatra (és arra a másodfokú ítélet, valamint a felperes felülvizsgálati kérelme is tartalmaz utalást).
- [20] Álláspontja szerint a felperessel kötött munkaszerződés úgy rendelkezik, hogy a felperes a prémiumra „munkaviszonyának bármely okból való megszűnésekor” jogosult. Az ilyen kikötés érvényességét azonban a hivatkozott Mfv.II.10.067/2016/13. számú határozat vizsgálta, és megállapította, hogy függetlenül az összegtől és a kifizetés jogcímétől a munkajog alapvető elveibe, a jóhiszeműség és a tisztesség követelményébe, a munkaviszony megszüntetésére vonatkozó szabályok dogmatikai rendszerébe, és így a társadalom alapvető erkölcsi elveibe ütközik, ezért semmis a munkaszerződésbe foglalt olyan kikötés, mely szerint a munkáltató abban az esetben is jelentős mértékű kártalanítást fizet a munkavállalónak, ha a munkaviszony felszámolására azonnali hatállyal azért kerül sor, mert a munkavállaló a munkaviszonyból származó kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi (Mfv.II.10.067/2016/13. [85]–[86]).
- [21] Az alperes jogegységi panaszában azt is bemutatta, hogy a hivatkozott Mfv.II.10.067/2016/13. számú határozatot a Kúria milyen tényállás alapján hozta. Abban az ügyben a felek éves prémiumfizetés és más juttatások kikötésén túl abban állapodtak meg, hogy a munkaviszony bármely ok miatti megszűnése (Mt. 86. §) vagy bármely ok miatti megszüntetése esetén (Mt. 87. § (1) bekezdés) a munkáltató kötelezettséget vállal arra, hogy a munkavállalónak kártalanítás címén a havi személyi alapbéré tízszeresét fizeti meg, valamint kiegyenlíti valamennyi, a munkavállalóval szemben fennálló tartozását. A munkaügyi perre pedig az adott okot, hogy az alperes a felperesek munkaviszonyát rendkívüli felmondással megszüntette, mivel azok utólagosan elkészített visszadátumozott munkaszerződést nyújtottak be, melynek a nyilvántartását, átvezetését kérték a bérszámfejtési rendszeren. Ezzel különösen elvárható együttműködési kötelezettségüket megszegték, így a munkaviszonyuk fenntartása lehetetlenné vált (Mfv.II.10.067/2016/13. [6], [8], [12]–[14]). Az alperes álláspontja szerint a hivatkozott határozat tényállása alapján állapította meg a Kúria a, hogy a munkaviszony rendkívüli felmondással történő megszüntetésének esetén is fizetendő kártalanítás jó erkölcsbe ütközik [abban az ügyben nem az Mt., hanem a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény, régi Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján] ezért semmis. Figyelemmel továbbá arra, hogy a semmisségi ok már a munkaszerződés (módosításának) aláírásakor fennállt, arra a felperesen követelést nem alapíthatnak.
- [22] Az alperes jogegységi panaszban kifejtett álláspontja szerint a hivatkozott Mfv.II.10.067/2016/13. számú és a támadott Mfv.VIII.10.165/2022/4. számú határozatok anyagi jogi szempontból és tényállásukat tekintve is összevethetők. Mindezen hasonlóság ellenére a Kúria a támadott végzésében úgy foglalt állást, hogy a hivatkozott jogeset tényállása és a támadott végzéssel érintett ügyben megállapított tényállás lényegesen eltér, ezért nem alkalmazta a hivatkozott határozat kötelező jogértelmezését, hanem attól jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül indokolatlanul eltérő, a végzés indokolásának [92] bekezdésében kifejtett jogértelmezésre alapítva helyezte hatályon kívül a jogerős ítéletet.
- [23] Utóbb, 2023. július 6-án benyújtott kiegészítésében az alperes hivatkozott arra is, hogy a Kúria támadott végzése folytán megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla 2023. május 23-án meghozta az I.Mf.31.068/2023/5. számú ítéletét, amelyben az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett részét helybenhagyta, vagyis az alperes az elsőfokú ítéletnek megfelelően a prémium és kamatai, valamint a felülvizsgálati és a másodfokú perköltség megfizetésére is köteles. Kérte ezért, hogy a jogegységi panasz eljárásban a meghozandó határozatot a megismételt eljárásban hozott másodfokú ítéletre is terjessze ki. Utalt továbbá arra, hogy a megismételt eljárásban hozott másodfokú ítélet ellen felülvizsgálati kérelem benyújtásának lehetősége ugyan fennáll, de ez csak akkor lehet hatékony, ha a Jogegységi Panasz Tanács meghozza határozatát a felülvizsgálati kérelem határidejének letele előtt.
- [24] A felperes a 2023. július 7-én előterjesztett nyilatkozatában a jogegységi panasz elutasítását kérte és perköltséget számított fel. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítélet helyesen állapította meg, hogy a prémium fizetésének jogalapja nem a munkaviszony megszűnése, hanem a már teljesített eredmény, vagyis a munkaviszony megszűnéséhez nem a jogalap, hanem csak a kifizetés esedékessége kötődött (I.M.71.602/2020/50. [18]–[19]). A követelt juttatás nem a munkaviszony megszűnése miatt járó kártalanítás (miként a hivatkozott határozatra okot adó ügyben), hanem az évente elért eredmény után járó, de a munkaviszony fennállása során ki nem fizetett prémium egyösszegben való kifizetése. Ezt az álláspontot fogadta el a Kúria is felülvizsgálati végzése indokolásának [86] bekezdésében. A jogegységi panasz tehát megalapozatlan, mivel nem áll fenn az összevethetőség (ügyazonosság) a hivatkozott és a támadott határozatok között.
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és jogi indokai**
- [25] Az alperes jogegységi panaszja alaptalan.
- [26] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa az alperes jogegységi panaszát a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján, a megismételt eljárásban már meghozott másodfokú ítéletre tekintettel soron kívül bírálta el. A panaszosnak a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére vonatkozó hivatkozását figyelmen kívül hagyta, mivel a hivatkozott Mfv.II.10.067/2016/13. számú közzétett döntésre a panaszos a felülvizsgálati ellenkérelmében csak utalt, amennyiben egyetértett a másodfokú bíróságnak a hivatkozott határozatban foglaltaknak megfelelő, számára kedvező döntésével, de nem hivatkozott jogkérdésben való eltérésre, így a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése nem lehet a panasz jogalapja.
- [27] Az alperes a jogegységi panaszát a már részletesen ismertetettek szerint arra alapította, hogy a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Mfv.VIII.10.165/2022/4. végzése abban a jogkérdésben tért el indokolatlanul, jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül a Bírósági

- Határozatok Gyűjteményében korábban közzétett Mfv.II.10.067/2016/13. számú határozatától, hogy a munkaszerződésben a munkaviszony bármely okból való megszűnése – így akár a munkáltató rendkívüli felmondása – esetére kikötött prémium nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés miatt semmis-e. Álláspontja szerint a hivatkozott határozat az Mt. 27. §-ának (1) bekezdését úgy értelmezte, hogy az ilyen kikötés nyilvánvaló jóerkölcsbe ütközése és ennek folytán semmissége a kifizetés jogcímétől függetlenül megállapítható. Ezzel szemben a támadott határozat ezt a lényegi megállapítást annulálta azzal, hogy végzésében a tényt számokra alapított prémiumot esedékességi kérdésnek tekintette, ezért megállapította, hogy az nem semmis.
- [28] A Jogegységi Panasz Tanács először a panaszban hivatkozott határozat és a panasszal támadott határozat összevethetőségét vizsgálta.
- [29] A jogegység követelményét Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (3) bekezdése rögzíti, kimondva, hogy „[a] Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét.” A Kúria e feladatát az ítélezése során akkor teljesíti, ha a közzétett kúriai döntéseiben elfogadott jogértelmezés elvi tartalmát az azonos ügyekben követi. Amint arra a Jpe.I.60.002/2021/7. és a Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozataiban rámutatott: a jogegység fogalmát az egyes eljárási törvények nem definiálják, a Bszi. jogegységi eljárásra és jogegységi panasz eljárásra vonatkozó rendelkezéseiből, annak egyes eseteire vonható le – negatív oldalról – következtetés, amelynek értelmében a jogegység hiányát a korábbi döntéstől való indokolatlan eltérés okozza. A jogegység követelménye tehát sohasem absztrakt, hanem mindig konkrét ügyekhez, jogértelmezéshez köthető, az csak meghatározott és megjelölt bírói döntések tekintetében merülhet fel. Következésképpen – a jogegységi panasz eljárásokban formálódó gyakorlatot követve – a jogegység követelményén belül az az elvárás, hogy ugyanazon jogkérdést felvető ügyekben (ügyszabásosság) a jogértelmezés is azonos legyen. Ha viszont hiányzik az ügyek közötti lényegi összevethetőség, mert eltérő háttérűek a bírói döntések, akkor nem értelmezhető a jogegység. Ahogy azt a Kúria a fenti határozataiban kifejtette, az ügyszabásosság több tényező által befolyásolt, összetett jogi fogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni. Ennek során szigorúan kell venni például az összehasonlított bírói döntésekben az alkalmazott anyagi jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlóságát. Így nincs ügyszabásosság a Kúria szerint például azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kereseti vagy eltérő felülvizsgálati érvelés esetén (Jpe.I.60.009/2022/10. [41]–[45]).
- [30] A Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a hivatkozott Mfv.II.10.067/2016/13. számú határozat a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (rég. Mt.) 8. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó régi Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján állapította meg a munkaszerződés kikötésének semmisségét, míg a támadott Mfv.VIII.10.165/2022/4. számú végzés az Mt. 27. § (1) bekezdésén alapul. A régi Ptk. 200. § (2) bekezdése és az Mt. 27. § (1) bekezdése azonban a semmisség tekintetében lényegében azonosan rendelkeznek. A Kúria gyakorlata sem tesz különbséget a kétféle szabályozás között, ezért a korábbi szabályok értelmezése irányadó az Mt. hatályos szabályaira is.
- [31] A két határozattal elbírált tényállások is nagyrészt hasonlóak. Mindkét ügyben a munkavállaló felperes terjesztett elő igényt; a hivatkozott határozatban vizsgált kártalanítás és a támadott végzésben vizsgált prémium egyaránt a munkaviszony megszűnése esetére kikötött juttatás; az elnevezés különbsége egyébként sem releváns a hivatkozott határozat értelmezése szerint (Mfv.II.10.067/2016/13. [85]); a munkaszerződés mindkét esetben előírta a kifizetést a munkaviszony munkáltató általi, szankciós jellegű megszüntetése esetére is; továbbá mindkét esetben az adott okot a perre, hogy a felperes (a korábbi ügyben felperesek) munkaviszonyuk megszűnése miatt váltak jogosulttá a kifejezésre.
- [32] A két tényállás között ugyanakkor eltérések is megállapíthatók. A hivatkozott határozattal elbírált ügyben a vitatott munkaszerződési kikötés előre meghatározott összegű kártalanítás volt, amelyet prémium mellett kellett volna megfizetnie a munkáltatónak. A támadott határozattal elbírált ügyben viszont a prémium nem előre meghatározott összegű volt, hanem a felperes munkaviszonyában kifejtett teljesítményétől függött, így az nem megfelelő munkateljesítmény esetén akár el is enyészhetett volna. Ebből fakadóan abban is különbözik a két tényállás, hogy a korábbi esetben a kifizetés jogcíme kifejezetten a munkaviszony megszűnése volt, míg a panasszal érintett ügyben a kifizetés jogcíme – a költségvetési tényt számok növekedése – folyamatosan fennállt, csak a kifizetés esedékessége kapcsolódott a munkaviszony megszűnéséhez. Végül eltért a két tényállás amiatt is – még ha ennek a panaszra okot adó perben a bíróságok nem is tulajdonítottak jelentőséget –, hogy a hivatkozott határozattal elbírált ügyben a munkaviszonyokat rendkívüli felmondással szüntette meg a munkáltató, mégpedig a munkavállalók magatartására tekintettel, míg a panasszal támadott ügyben rendkívüli felmondás fel sem merült.
- [33] Mindezen ténybeli különbségek ellenére a Jogegységi Panasz Tanács azt állapította meg, hogy a hivatkozott Mfv.II.10.067/2016/13. számú és a támadott Mfv.VIII.10.165/2022/4. számú határozatok összevethetőségét azok anyagi jogi és tényállásbeli hasonlósága megalapozza. A ténybeli különbségeket ezért nem az ügyszabásosság körében, hanem a jogértelmezés eltérése körében értékelte a Jogegységi Panasz Tanács.
- [34] A következőkben a Kúria azt vizsgálta, hogy a támadott Mfv.VIII.10.165/2022/4. számú határozat jogkérdésben eltért-e a hivatkozott Mfv.II.10.067/2016/13. számú határozattól.
- [35] A hivatkozott Mfv.II.10.067/2016/13. számú határozat indokolásának [78]–[81] bekezdéseiben kifejtette, majd a döntés elvi tartalmaként megismételte, hogy: „[85] Általában nem tekinthető jogsértőnek, ha a munkaviszony megszűnésének esetére meghatározott összeg kifizetésében állapodnak meg a felek, függetlenül az összegtől és a kifizetés jogcímétől (például munkabér, prémium,

- végkielégítés, kártalanítás), a jó erkölcsbe ütközik azonban az, ha a kártalanításra alapot adó munkaviszony megszüntetés körébe beleértik a felek a munkaviszony szankciós jellegű, azonnali hatályú felszámolásának esetét is.
- [86] A munkaszerződésbe foglalt olyan kikötés, mely szerint a munkáltató abban az esetben is jelentős mértékű, a személyi alapbér tízszeresének megfelelő összegű kártalanítást fizet a munkavállalónak, ha a munkaviszony felszámolására azonnali hatállyal azért kerül sor, mert a munkavállaló a munkaviszonyból származó kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi, a munkajog alapvető elveibe, a jóhiszeműség és a tisztesség követelményébe, a munkaviszony megszüntetésére vonatkozó szabályok dogmatikai rendszerébe, és így a társadalom alapvető erkölcsi elveibe ütközik, ezért semmis.”
- [36] A hivatkozott határozat figyelemmel volt a vizsgált tényállásra, így arra, hogy a jóerkölcsbe ütközés és ennek folytán a semmisség „különösen megállapítható abban az esetben, amennyiben ilyen többlet juttatás kikötésére vezető munkakört betöltő munkavállalók javára kerül sor. Esetükben fokozottan elvárható, hogy a munkaviszony fennállta alatt a munkajog alapelveinek és tételes rendelkezéseinek is megfelelő magatartást tanúsítsanak és ne kövessék díjazás az ezzel ellentétes súlyosan vétkes lényeges kötelezettséget megszegő magatartásokat”, valamint arra is, hogy abban az ügyben a munkaviszony megszüntetésére „rendkívüli felmondással – épp a munkaszerződés-módosításokkal összefüggő, az együttműködést sértő felperesi magatartások miatt – azonnali hatállyal került sor” (Mfv.II.10.067/2016/13. [78], [80]).
- [37] A közzétett határozat indokolásának [85] bekezdésében írt kötelező jogértelmezés összetett. Egyrészt – a bekezdés első felében – általános jelleggel azt állapítja meg, hogy a munkaviszony megszűnésének esetére meghatározott juttatás annak összegtől és jogcímétől függetlenül általában nem jogellenes: „[á]ltalában nem tekinthető jogsértőnek, ha a munkaviszony megszűnésének esetére meghatározott összeg kifizetésében állapodnak meg a felek, függetlenül az összegtől és a kifizetés jogcímétől (például munkabér, prémium, végkielégítés, kártalanítás)”. Az értelmezést bevezető „általában” fordulat utal arra, hogy az általános szabály alól kivételek lehetnek.
- [38] Ilyen, az általános értelmezéshez képest határoz meg egy kivételt a bekezdés második fele: „a jó erkölcsbe ütközik azonban az, ha a kártalanításra alapot adó munkaviszony megszüntetés körébe beleértik a felek a munkaviszony szankciós jellegű, azonnali hatályú felszámolásának esetét is”. A kötelező értelmezésnek ez a része tehát az általános szabály alóli kivételként állapítja meg a kikötés semmisségét egyetlen jogcím, a kártalanítás esetén, és ebben az esetben is csak arra tekintettel, hogy azt a munkaviszony szankciós jellegű, azonnali hatályú felszámolásának esetére is kikötötték. Ezt az általános szabály alóli kivételt, vagyis a szűkítő értelmezést erősíti meg az indokolás [86] bekezdése, amely a kötelező jogértelmezést vonatkoztatja az abban az ügyben vizsgált tényállásra. Vagyis abban az ügyben a kártalanítás kikötése azért jóerkölcsbe ütköző, tehát semmis, mert a jelentős mértékű, a személyi alapbér tízszeresének megfelelő összegű kártalanítást ki kellett volna fizetnie a munkavállalónak akkor is, ha a munkaviszony felszámolására azonnali hatállyal azért került sor, mert a munkavállaló a munkaviszonyból származó kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi. Következésképpen a kivétel alá nem eső szerződéses kikötésekre az értelmezés első, általános fele vonatkozik: az ilyen kikötés nem jogellenes.
- [39] Ez a kötelező értelmezést volt irányadó a panasszal érintett ügyben is. A felperes és az alperes közötti módosított munkaszerződés 7. pontja szerint a prémiumot – amennyiben a tényadatok alapján a költségvetési növekedés megállapítható – a felperes „munkaviszonyának bármely okból való megszűnésekor” ki kell fizetni. Ám a panasszal támadott ügyben a prémium nem előre rögzített összegű, nem kártalanítás jellegű, hanem ténylegesen elvégzett munka, kimutatható munkavállalói teljesítmény ellenértéke.
- [40] A támadott Mfv.VIII.10.165/2022/4. számú végzés indokolásának [92] bekezdése ezt állapította meg: „a prémium jogalapját nem a munkaviszony megszüntetésének ténye hozta létre, hanem megállapodásban előre rögzített munkateljesítmény alapján a felperes által már teljesített, alperesnél többletbevétel eredményező ténytörzsek szerinti kifizetés vált ebben az időpontban esedékessé. A juttatás célja nem a munkaviszony megszüntetés miatti kártalanítás volt, hanem az évente elért eredmény után járó, de ki nem fizetett prémium egy összegben való megtérítése volt”. A támadott végzésben tehát a Kúria azt állapította meg, hogy a vizsgált ügyre nem a hivatkozott határozat kivétel szabálya vonatkozik, ezért a kikötés nem ütközik jóerkölcsbe, következésképpen nem semmis. A munkaszerződés vitatott kikötését ezért a kötelező értelmezés általános szabálya alapján ítélte meg megállapítva, hogy a prémium kikötése ebben az esetben nem jogellenes.
- [41] A jogegységi panasz eljárás a Bszi.-n alapuló, rendkívüli, jogerő utáni, jogegységet célzó, sui generis eljárás, a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgáló önálló eszköz. Jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. A jogegységi panasz-eljárásban ezért a támadott határozatban megállapított tényállást kell alapul venni, nem kerülhet sor a felülvizsgálati eljárás megismétlésére, továbbá az abban szereplő indoklás felülmérlegelésére. A jogegységi panasz eljárás nem működhet kvázi „szuper-felülvizsgálatként” (Jpe.I.60.011/2021/3. [20], Jpe.II.60.036/2021/13. [22], Jpe.I.60.035/2022/7. [17], Jpe.II.60.030/2022/8. [42]). Az tehát nem volt vizsgálható, hogy lett volna-e indok arra, hogy a támadott határozatban ne a hivatkozott határozat kötelező jogértelmezésében szereplő általános esetre vonatkozó, hanem az ugyanott megfogalmazott kivétel-szabályt alkalmazza az eljáró tanács, avagy további kivételt határozzon meg. Mindez ugyanis a felülvizsgálati eljárásban döntő tanács mérlegelési jogkörébe tartozik, ami a jogegységi eljárásban vizsgálható jogkérdésen kívül esik.
- [42] Mindezekre tekintettel a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa megállapította, hogy az

Mfv.VIII.10.165/2022/4. számú végzés jogkérdésben nem tért el a Mfv.VIII.10.165/2022/4. számú határozattól, ezért az alperes jogegységi panaszát elutasította.

Elvi tartalom

- [43] Nem alapos a jogegységi panasz, ha a panasszal támadott határozat a megállapított tényállásra tekintettel a Kúria korábbi, közzétett határozatának általános értelmezését, és nem az ugyanabban a határozatban megfogalmazott kivételes esetre vonatkozó értelmezést követi.

Záró rész

- [44] A jogegységi panasz eljárásban az államot terhelő költség nem merült fel, a panaszos az eljárási illetéket előzetesen megfizette, amelynek viselésére is köteles a Bszi. 41/D. § (4) bekezdése értelmében, ezért ezekről a kérdésekről a Kúriának rendelkeznie nem kellett.
- [45] A felperes kérte az alperest kötelezni a jogegységi panasz eljárásban a jogi képviselével felmerült költségei megfizetésére a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban IM rendelet) 3. §-ának (2) bekezdése alapján. A Jogegységi Panasz Tanács következetes gyakorlata szerint a jogegységi panasz eljárásban is megilleti költségterítés a panasz eljárásra okot nem adó felet (Jpe.I.60.005/2021/5., Jpe.I.60.055/2021/10.). Erre tekintettel a Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 41/C. § (2) bekezdésére figyelemmel a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 82. § (1) bekezdése és 83. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a felperes jogi képviselével felmerült költség megfizetéséről, amelynek összegét a benyújtott költségjegyzék alapján állapította meg.
- [46] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.
- [47] A Jogegységi Panasz Tanács a panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2023. szeptember 11.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. előadó bíró, Dr. Balogh Zsolt s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.046/2023/9. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria a felperesi beavatkozó jogegységi panaszát visszautasítja.
A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

- [1] A felperesi beavatkozó (a továbbiakban: panaszos) a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő a Kúria Gfv.I.30.126/2023/2. számú, a felülvizsgálati kérelmeket visszautasító végzése ellen. Kérte a végzés hatályon kívül helyezését és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Álláspontja szerint a Kúria végzése eltér a Kúria Gfv.VI.30.569/2022/4., Gfv.VII.30.233/2020/6., Gfv.VI.30.426/2021/7., Pfv.VII.21.264/2022/12., Gfv.VI.30.087/2021/7., Pfv.V.20.475/2020/10. és Pfv.IV.21.035/2022/5. számú határozataiban foglaltaktól.
- [2] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [3] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja értelmében a Jogegységi Panasz Tanács – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg.
- [4] A Bszi. 41/C. § (2) bekezdés e) pontja értelmében a határidőkre vonatkozóan a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Pp.) szabályait megfelelően alkalmazni kell a jogegységi eljárás lefolytatása során. A Pp. 148. § (1) bekezdése szerint az órákban, napokban és munkanapokban megállapított határidőbe nem számít bele az ítélezési szünet, azaz minden évnek a július 15-től augusztus 20-ig, valamint december 24-től január 1-jéig terjedő időszaka. A Pp. 617. §-a szerint a törvényi, illetve a bíróság által napokban és munkanapokban megállapított határidőbe nem számít bele az a nap – hónapokban és években megállapított határidő esetén az a lejárat nap –, amely során legalább négy órán át jogszabályban meghatározottak szerinti üzemzavar vagy üzemszünet állt fenn. Ha az órákban megállapított határidő jogszabályban meghatározott üzemzavar vagy üzemszünet fennállása alatt járna le, a határidő a következő munkanapon, a hivatali idő kezdetét követő első óra leteltével jár le. A bíróságok központi internetes honlapján közzétettek szerint 2023. június 5. napja a napokban megállapított határidőbe üzemzavar, illetve üzemszünet miatt nem számított bele.
- [5] A rendelkezésre állt adatokból az volt megállapítható, hogy a jogegységi panasz 2023. június 26-án érkezett, az illetéket 2023. június 28-án fizették meg, a Magyar Államkincstár számláján való jóváírásának napja 2023. július 3. A letöltési igazolás alapján a panaszos jogi képviselője részére a támadott határozatot 2023. május 26-án kézbesítették. A panasz benyújtására nyitva álló határidő utolsó napja 1 nap üzemszüneti nappal (2023. június 5.) számolva 2023. június 26. napja volt. Ezek alapján a jogegységi panaszt határidőben nyújtották be, azonban az illeték megfizetése és jóváírása nem történt meg a 30 napos határidőben.
- [6] A Kúria következetes gyakorlata alapján „ha jogszabályból más nem következik, továbbá a Kúriának nincs hivatalos tudomása róla és a panasz vagy mellékletei sem teszik ellenőrizhetővé, hogy az illeték átutalása mikor történt meg, akkor az illeték megfizetése időpontjának a jóváírás napját kell tekinteni. Amennyiben ez a Bszi. 41/C. § (1) bekezdésében írt 30 napos határidőn kívül esik,

- abban az esetben az illeték késedelmes megfizetése a panasz Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja szerinti visszautasításához vezet.” (Jpe.I.60.010/2021/2. [5]) A Kúria arra is rámutatott, hogy „a jogegységi panasz határidőn belül benyújtottnak csakis akkor tekinthető, ha nemcsak a panasz előterjesztése, hanem az eljárási illeték lerovása is a törvényi határidőn belül megtörtént.” (Jpe.I.60.026/2021/5. [9]). Az adott ügyben egyértelműen megállapítható, hogy az illeték megfizetése a jogegységi panasz benyújtására nyitva álló határidőn belül nem történt meg (Jpe.I.60.047/2022/5. [7]).
- [7] Mindezek miatt a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.
- Záró rész**
- [8] A panaszos által előterjesztett, a Fővárosi Törvényszék előtt 21.G.40.858/2023. szám alatt folyamatban lévő és a jogerős közbenső ítélet alapján a kereset összegszerűsége tárgyában folytatódó eljárás felfüggesztése iránti kérelem nem volt teljesíthető, figyelemmel arra, hogy a Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt visszautasította.
- [9] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 57. § (1) bekezdése alapján illetékmentes, ezért a panaszos az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján a jogegységi panasz eljárásban megfizetett 3 500 000 forint illeték visszatérítését a székhelye szerint illetékes állami adóhatóságtól kérheti.
- [10] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.
- Budapest, 2023. augusztus 28.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke,
Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró,
Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró,
Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró,
Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Orosz Árpád s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Vítál-Eigner Beáta s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.049/2023/5. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria az alperes jogegységi panaszát visszautasítja.
A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

- [1] Az alperes (a továbbiakban: panaszos) a Kúria Pfv.I.20.443/2023/2. számú, felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet visszautasító végzésével szemben a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban Bszi.) 41/B. § (1) bekezdése alapján

jogegységi panaszt terjesztett elő. Álláspontja szerint a Kúria végzése ellentétes a Kúria „Pfv.20256/2020/8., Pfv.20082/2020/2., Pfv.20082/2020/14. számú (megjelent: BH. 2012.150. számon), BH. 2016.82., BH. 2021.79., Pfv.20154/2022/8. Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatával”, valamint eltért a Kúria Jpe.I.60.002/2021/7. és a Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozatától. Kérte a Kúriát, hogy a támadott határozatot helyezze hatályon kívül, és utasítsa a Kúriát a felülvizsgálati eljárás lefolytatására.

- [2] A panaszos a jogegységi panasz benyújtásával egyidejűleg teljes személyes költségmentesség biztosítását kérte, valamint a panaszos ellen indított folyamatban lévő végrehajtás felfüggesztését vagy azonnali jogvédelmet az annak alapjául szolgáló eljárás szabályai szerint.
- [3] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [4] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja szerint a Jogegységi Panasz Tanács – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg.
- [5] A Kúria a panaszos által előterjesztett hiányos költségmentesség engedélyezése iránti kérelmet a Jpe.I.60.049/2023/4. számú végzéssel elutasította.
- [6] A kifejtettekre tekintettel a jogegységi panasz visszautasításának van helye, ezért a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.
- [7] A jogegységi panasz visszautasítása miatt a Kúria – utalva a Bszi. 41/C. § (5) bekezdésére is – a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem és az azonnali jogvédelem iránti kérelem érdemi elbírálását mellőzte.

Záró rész

- [8] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes.
- [9] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2023. szeptember 11.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tánzos Rita s.k. bíró

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

263I. A zugírászat törvényi tényállása kerettényállás. Nem az ügyvéd, jogtanácsos, közjegyző bármilyen tevékenysége, hanem foglalkozási jogosultsága alapján végzett szakmai tevékenysége és nem bármely ilyen szakmai tevékenysége, hanem kizárólag az általa végezhető szakmai tevékenysége tartozik – az illetéktelenek ellenében – büntetőjogi védelem alá [Btk. 286. § (1) bek.].

II. A terhelt a hozzá forduló magánszemélyek egyedi körülményeit figyelembe véve banki, illetve végrehajtási eljárásban fennálló jogviszony keretében jog, kötelezettség létezésének, megváltozásának, megszűnésének érdekében készített, adott át okiratokat. Ezek célja az volt, hogy az ügyfelek problémáira vázoljon fel jogi megoldási lehetőségeket, amelyekért készpénzt kért és kapott.

Az üzletszerűség megállapítása szempontjából közömbös a célzott haszonhoz hozzájárulás, törvényi elvárás csupán a haszonszerzésre törekvés.

- [1] A kerületi bíróság a 2021. szeptember 23. napján kihirdetett ítéletével a terheltet zugírászat vétsége [Btk. 286. § (1) bek.] miatt 200 napi tétel – napi tételenként 3500 forint, összesen 700 000 forint – pénzbüntetésre ítélte és 690 000 forint erejéig vagyonekobzást rendelt el. Rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén annak szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról és a bűnügyi költség viseléséről.
- [2] Terhelti fellebbezés alapján eljárva a törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. április 7. napján meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a pénzbüntetés napi tételének összegét 2000 forintra – ekként a pénzbüntetés összegét 400 000 forintra – mérsékelte, és a terhelttel szemben 665 000 forint erejéig rendelt el vagyonekobzást. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás lényege a következő.
A terhelt 2017. január hónapjában széles körben – így különösen Facebookon, internetes hirdetésekben, illetve személyesen tartott előadásokon – hirdetett jogi és egyéb segítségnyújtást devizahiteles ügyek kapcsán. A hirdetésekre jelentkező személyeknek előadta, hogy kidolgozott egy „kötelezettségvállalás visszavonása” elnevezésű iratot, amelyet anyagi ellenszolgáltatás fejében ügyletre és személyre szabottan megszerkeszt. Tájékoztatása szerint ezen iratot közjegyzővel közjegyzői okiratba kell foglaltatni, ezzel a banki és végrehajtási eljárást meg lehet akadályozni. A terhelt 2017 januárja és 2017 februárja között jogosulatlan ügyvédi tevékenységet végzett, amelynek során a jogi tanácsadásért és az okirat megszerkesztéséért az ügyfeleknek 50 000 forintot kellett megfizetniük az alábbiak szerint.
– I. B. E. 2017. január 10. napját megelőzően – közelebről meg nem határozható időpontban – megkereste a terheltet devizahittel összefüggő

problémája miatt. B. E. megkeresésére a terhelt előadta, hogy a végrehajtás megállítása érdekében lehetőség van a banknak beadni kötelezettségvállalás visszavonását tartalmazó okiratot. A terhelt elmondta, hogy ezen okiratot 50 000 forintért előkészíti, amelyet közjegyzői okiratba kell foglaltatni, majd beadni a bankba. B. E. a terhelt jogi segítségnyújtását elfogadta, és előlegként 2017. január 10. napján elutalt a terheltnek 25 000 forintot. Miután a terhelt a kért dokumentumot elkészítette és megküldte B. E. számára, nevezett 2017. január 17. napján átutalta a terheltnek a fennmaradó 25 000 forintot.

– II. 2017. január 21. napját megelőzően – közelebről meg nem határozható időpontban – E. J.-né megkereste a terheltet azokkal, hogy a fiának, E. J.-nek devizahittel összefüggő problémája van. A terhelt arról tájékoztatta E. J.-né, hogy a végrehajtás megállítása érdekében két dokumentumot kell készíteni, az egyik egy egyoldalú kötelezettségvállalás visszavonása, míg a másik egy árfolyamgáttal összefüggő irat. Közölte azt is, hogy a fenti iratokat közjegyzői okiratba kell foglaltatni, majd ezt követően beadni a bankban. A fenti két irat előkészítéséért a terhelt iratonként 50 000 forintot kért. A terhelt E. J.-nének a kért iratokat megszerkesztette, azokat E. J.-nek 2017. január 22. napján megküldte. A kért iratokért E. J. 2017. január 19. napján 50 000 forintot átutalt a terhelt számlájára.

– III. L. L. 2017. január 18. napján felkereste a terheltet és előadta, hogy devizahittel összefüggő problémája van. A terhelt átnézte a L. L.-től kapott kölcsönszerződéseket, és azt javasolta, hogy két okirat megszerkesztése szükséges a végrehajtás megállítása érdekében. L. L. megbízta a terheltet a kötelezettségvállalás visszavonása elnevezésű iratok megszerkesztésére, amelyért a terhelt iratonként 50 000 forintot kért. L. L. előlegként 2017. január 18. napján 25 000 forintot, majd miután a terhelt az iratok tervezetét megküldte L. L.-nek, 2017. január 23. napján még további 40 000 forintot fizetett meg a terheltnek.

– IV. A terhelt 2017. január 23. napján B.-n személyesen találkozott G.-né Cs. M.-mel, és számára devizahiteles problémája kapcsán jogi felvilágosítást nyújtott. A terhelt G.-né Cs. M.-nek felajánlotta, hogy 50 000 forintért szerkeszt számára egy kötelezettségvállalás visszavonása elnevezésű iratot, amelyet közjegyzői okiratba kell foglaltatnia, ezt követően pedig a bankba beadnia, ezzel a hitelből folyó kötelezettsége megszűnik. G.-né Cs. M. a terhelt segítségnyújtását elfogadta, és megbízta a terheltet a fenti irat megszerkesztésével, egyúttal erre tekintettel átadott 25 000 forint előleget a terheltnek. 2017. január 25. napján a terhelt elektronikusan megküldte G.-né Cs. M.-nek a kért egyoldalú kötelezettségvállalás visszavonása elnevezésű okirattervezetet. A korábban megbeszélteknek megfelelően G.-né Cs. M. 2017. január 27. napján átutalta a terhelt részére az összeg fennmaradó részét, 25 000 forintot.

– V. M. I. 2017. február 17. napján megkereste a terheltet devizahittel összefüggő problémája miatt. A terhelte előadta nevezettnek, hogy a végrehajtás megállítása érdekében lehetőség van a banknak beadni kötelezettség visszavonását tartalmazó okiratot. Elmondta, hogy ezen okiratot 50 000 forintért előkészíti, amelyet ezt követően közjegyzői okiratba kell foglaltatni, majd beadni a bankba. M. I. a terhelte jogi segítségnyújtását elfogadta, és előlegként 2017. február 17. napján elutalt 25 000 forintot a terheltnak. A terhelte tájékoztatta M. I.-t, hogy az általa kért iratot megszerkesztette, egyúttal kérte, hogy a korábban megbeszélte összegből fennmaradó 25 000 forintot fizesse meg. M. I. azzal a kéressel fordult a terhelthez, hogy kísérelje el a közjegyzőhöz, ezt azonban a terhelte megtagadta. Emiatt M. I. a kért 25 000 forintot nem fizette meg, a terhelte emiatt a már megszerkesztett, de még közjegyzői okiratba nem foglalt iratot visszatartotta, azt nem küldte meg M. I.-nek.

– VI. Az 1. számú tanú 2017. január 29. napján megkereste a terheltet devizahittel összefüggő problémája miatt. A terhelte ekkor előadta nevezettnek, hogy a végrehajtás megállítása érdekében lehetőség van a banknak beadni kötelezettség visszavonását tartalmazó okiratot. Elmondta, hogy ezen okiratot 50 000 forintért előkészíti, amelyet közjegyzői okiratba kell foglaltatni, majd beadni a bankba. Az 1. számú tanú a terhelte jogi segítségnyújtását elfogadta, és előlegként 2017. február 6. napján elutalt 25 000 forintot a terheltnak. Miután a terhelte a kitöltetlen dokumentumot megküldte az 1. számú tanú számára, azt utóbbi a terhelte által nyújtott iránymutatás alapján kitöltötte, és a későbbiekben közjegyzővel ellenjegyeztette. Az 1. számú tanú 2017. február 8. napján átutalással megfizette a fennmaradó 25 000 forintot a terheltnak.

– VII. N. L. 2017. január 23. napján megkereste a terheltet a 2. számú tanú devizahittel összefüggő problémája miatt. A terhelte ekkor előadta N. L.-nek, hogy a végrehajtás megállítása érdekében lehetőség van a banknak beadni kötelezettségvállalás visszavonását tartalmazó okiratot. A terhelte felajánlotta, hogy ezen okiratot 50 000 forintért előkészíti, amelyet közjegyzői okiratba kell foglaltatni, majd beadni a bankba. N. L. – a 2. számú tanú nevében – a terhelte jogi segítségnyújtását elfogadta. A 2. számú tanú előlegként 2017. január 24. napján elutalt a terheltnak 25 000 forintot. Miután a terhelte a kért dokumentumot elkészítette és megküldte a 2. számú tanú számára, nevezett 2017. január 26. napján megfizette a terheltnak a fennmaradó 25 000 forintot.

– VIII. S. S. 2017. február 12. napján megkereste a terheltet devizahittel összefüggő problémája miatt. A terhelte előadta S. S.-nek, hogy a végrehajtás megállítása érdekében lehetőség van a banknak beadni kötelezettségvállalás visszavonását tartalmazó okiratot. A terhelte ekkor felajánlotta, hogy ezen okiratot 50 000 forintért előkészíti, amelyet közjegyzői okiratba kell foglaltatni, majd beadni a bankba. S. S. a terhelte jogi segítségnyújtását elfogadta, és a terhelte által kért 50 000 forintot 2017. február 13. napján átutalással megfizette. A fenti összegért cserébe a terhelte a kért „egyoldalú

kötelezettségvállalás visszavonása” elnevezésű iratot S. S. hitelére szerkesztve megküldte nevezettnek.

– IX. V. Cs. 2017. február 3. napján megkereste a terheltet devizahittel összefüggő problémája miatt. A terhelte ekkor előadta V. Cs.-nek, hogy a végrehajtás megállítása érdekében lehetőség van a banknak beadni kötelezettségvállalás visszavonását tartalmazó okiratot. A terhelte felajánlotta, hogy ezen okiratot 25 000 forintért előkészíti, amelyet közjegyzői okiratba kell foglaltatni, majd beadni a bankba. V. Cs. a terhelte jogi segítségnyújtását elfogadta, és a terhelte által kért 25 000 forintot 2017. február 3. napján elutalta a terhelte bankszámlájára. A fenti összegért cserébe a terhelte egy „egyoldalú kötelezettségvállalás visszavonása” elnevezésű kitöltetlen iratot küldött V. Cs. részére, amit utóbbi a terhelte által nyújtott iránymutatás alapján kitöltött.

– X. N. J. 2017. február 3. napján megkereste a terheltet devizahittel összefüggő problémája miatt. A terhelte ekkor előadta N. J.-nek, hogy a végrehajtás megállítása érdekében lehetőség van a banknak beadni kötelezettségvállalás visszavonását tartalmazó okiratot. A terhelte ekkor felajánlotta, hogy ezen okiratot 50 000 forintért előkészíti, amelyet közjegyzői okiratba kell foglaltatni, majd beadni a bankba. N. J. a terhelte jogi segítségnyújtását elfogadta, és az általa kért 50 000 forintot 2017. február 3. napján elutalta a terhelte számlájára. A terhelte a kért „egyoldalú kötelezettségvállalás visszavonása” elnevezésű iratot N. J. hitelére szerkesztve megküldte nevezettnek.

– XI. M. S.-né 2017. február 8. napján megkereste a terheltet devizahittel összefüggő problémája miatt. A terhelte ekkor előadta M. S.-nének, hogy a végrehajtás megállítása érdekében lehetőség van a banknak beadni kötelezettségvállalás visszavonását tartalmazó okiratot. A terhelte felajánlotta, hogy ezen okiratot 50 000 forintért előkészíti, amelyet közjegyzői okiratba kell foglaltatni, majd beadni a bankba. M. S.-né a terhelte jogi segítségnyújtását elfogadta, és az általa kért 50 000 forintból 2017. február 8. napján 25 000 forintot elutalt a terheltnak. A fenti összegért cserébe a kért „egyoldalú kötelezettségvállalás visszavonása” elnevezésű kitöltetlen iratot M. S.-né részére megküldte, amelyért cserébe M. S.-né 2017. február 9. napján átutalta a fennmaradó 25 000 forintot a terhelte bankszámlájára. Az iratot M. S.-né a terhelte iránymutatása alapján töltötte ki.

– XII. B. I. 2017. február 20. napján megkereste a terheltet devizahittel összefüggő problémája miatt. A terhelte ekkor előadta B. I.-nek, hogy a végrehajtás megállítása érdekében lehetőség van a banknak beadni kötelezettségvállalás visszavonását tartalmazó okiratot. A terhelte elmondta, hogy B. I. ügyében több dokumentum elkészítése is indokolt. A terhelte felajánlotta, hogy a szükséges okiratokat összesen 150 000 forintért előkészíti, amelyeket közjegyzői okiratba kell foglaltatni, majd beadni azokat a bankba. B. I. a terhelte jogi segítségnyújtását elfogadta, és az általa kért 150 000 forintot három részletben – 2017. február 21. napján 50 000 forintot, 2017. február 27. napján 25 000 forintot, 2017. február 28. napján 75 000 forintot – megfizette a terheltnak. A fenti összegért cserébe a terhelte a kért „egyoldalú kötelezettségvállalás visszavonása” elnevezésű iratokat B. I. hitelére szerkesztve

- elkészítette, és 2017. február 27. napján megküldte nevezettnek.
- A terhelt a fenti időszakban úgy végezte ellenérték fejében az egyes tényállási pontokban rögzített jogi tanácsadást és okiratszerkesztést az ott megjelölt személyek részére, hogy a Magyar Ügyvédi Kamara nyilvántartásában ügyvédként, alkalmazott ügyvédként, ügyvédjelöltként és európai közösségi jogászként nem szerepelt.
- [4] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (2) bekezdés *d*) pontjára, valamint a Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontjára hivatkozással, az ítélet hatályon kívül helyezése és az eljárás megszüntetése érdekében.
- [5] Indokai szerint az elsőfokú bíróság az indokolt ítéletet többszöri megkeresése ellenére sem kézbesítette részére, ezáltal sérült a jogorvoslathoz való joga.
- [6] A közjegyzőkről szóló törvényre hivatkozva kifejtette, hogy okiratot soha nem készített, a közokiratot a közjegyző szerkesztette. A közjegyzők felhasználtak egy, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál nyilvántartásba vetetett szövegsablont.
- [7] Álláspontja szerint a bíróság az ítéletét feltételezésekre és nem bizonyítékokra alapozta, ezzel megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogát. A másodfokú bíróság a szerzői jog vonatkozásában Alaptörvényt is sértett. Kiemelte, hogy minden mű szerzőjének joga van szellemi terméke után jogdíjat kérni. A bíróságok jogellenesen állapították meg, hogy neki erre nem volt joga, és azt tévesen munkadíjnak minősítették. A tanúk vallomásai erre nem térnek ki, és arra sem, hogy őt ügyvédnek hitték volna.
- [8] Mindezek alapján a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését indítványozta.
- [9] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.
- [10] Az ügyészség álláspontja szerint az indokolt írásbeli ítélet elsőfokú bíróság általi kézbesítésének elmulasztása a jogorvoslati jog gyakorlását nem befolyásolta. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság mulasztását pótolta, ezen eljárási szabálysértés nem felülvizsgálati ok.
- [11] Kifejtette, hogy a terhelt által becsatolt okirat szerint az „Egyoldalú kötelezettségvállalás visszavonás mint jogi eljárás metodikája” című dokumentum nyilvántartásba vétele sem jogi, sem szellemi alkotásra vonatkozó jogi védelmet nem keletkeztetett. Utalt arra, hogy az eljárás bíróságok által rögzített tényállás szerint a terhelt a devizahiteles ügyek kapcsán a bankkal jogviszonyban állt személyek részére a közjegyzői okiratba foglalás, majd a banki, végrehajtási eljárásban történő felhasználás végett bocsátotta a magánszemélyek részére az iratot, amit egyes esetekben elkészített, megszerkesztett, és elküldte az ügyfeleknek, míg más esetekben az irat tervezetét készítette el és küldte meg. Ezen magatartásokkal a hozzá forduló magánszemélyek egyedi körülményeit figyelembe véve banki és más végrehajtási eljárásban fennálló jogviszony keretében jog, kötelezettség létezésének, megváltozásának, megszűnésének érdekében készített, szerkesztett és adott át okiratot. Az iratok nem azonosíthatóak a szerzői jogról szóló törvény rendelkezéseivel érintett, szerzői jogi védelem tárgyát képező alkotásokkal. A terhelt egy személyre szabott szolgáltatást kínált, és az ezzel összefüggésben, joghatás kiváltása céljából készített irat nem állt szerzői jogvédelem alatt. A terhelt jogi tanácsot nyújtott, ezzel összefüggésben kidolgozott egy okiratot, ami megfelel az irat készítése fogalmának, és esetében az üzletszerűség is megállapítható.
- [12] Mindezek alapján a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.
- [13] A terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében az indítványában foglaltakra utalva sérelmezte, hogy hamisan vádolták meg, és hamis vádak alapján ítélték el.
- [14] A terhelt védője észrevételében a közjegyzőkről szóló törvény rendelkezéseire utalva megismételte, hogy a terhelt okiratot soha nem készített. A közjegyzők csak felhasználtak egy, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál nyilvántartásba vetetett szövegsablont. Az ítéleti tényállás alapján a terhelt a devizahiteles ügyek kapcsán, az érintett bankkal jogviszonyban álló személyek részére, a közjegyzői okiratba foglalás, majd a banki, végrehajtási eljárásban történő felhasználás végett bocsátotta rendelkezésre ezen iratot. Álláspontja szerint a terhelt szerzői jogdíjat volt jogosult kérni, ennek tudatában bocsátotta rendelkezésre a szóban forgó iratot, ezért téves az eljárás bíróságnak a terhelt bűnösségére vont következtetése és a cselekmény minősítése is. Ezért elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését, másodlagosan a megtámadott határozat megváltoztatását és törvénynek megfelelő határozat meghozatalát indítványozta.
- [15] A Legfőbb Ügyészség BF.822/2022/4. számú átiratában a korábbi nyilatkozatát változatlan tartalommal fenntartotta.
- [16] A terhelt felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [17] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – okból terjeszthető elő. Kizárólag a Be. 648. § *a)–d*) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [18] A Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.
- [19] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [20] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható. A jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

- [21] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a terhelt bűnösségét zugírászat vétségében [Btk. 286. § (1) bek.] megállapította.
- [22] Az elkövetés idején hatályos Btk. 286. § (1) bekezdése szerint: aki jogosulatlanul és üzletszerűen ügyvédi, jogtanácsosi vagy közjegyzői tevékenységet végez, a zugírászat vétségét követi el.
- [23] A zugírászat tényállásszerű megvalósulásának együttes feltétele: ügyvédi, jogtanácsosi vagy közjegyzői tevékenység jogosulatlan és üzletszerű végzése.
- [24] A zugírászat törvényi tényállása kerettényállás, elkövetési magatartását külön törvényekben meghatározott szabályok töltik meg tartalommal.
- [25] Nem az ügyvéd, jogtanácsos, közjegyző bárminemű tevékenysége, hanem foglalkozási jogosultsága alapján végzett szakmai tevékenysége; és nem bármely ilyen szakmai tevékenysége, hanem kizárólag az általa végezhető szakmai tevékenysége tartozik – az illetéktelenek ellenében – büntetőjogi védelem alá.
- [26] A büntetőjogi védelem indoka kettős: egyrészt a foglalkozási jogosultság elvadásához (alanyi feltétel), másrészt e jogosultság kizárólagos gyakorlásához (tárgyi feltétel) fűződő érdek. E két kötöttség nélkül bárki bármely adott tevékenységet végezhetné (miáltal értelmét vesztené az ügyvédi, jogtanácsosi, közjegyzői foglalkozásra jogosultság, illetve állami képesítés). Ugyanakkor – nyilvánvalóan – indokolatlan (és lehetetlen) lenne minden jogi természetű tevékenység végzését jogosultsághoz kötni és tiltani a jogosultság nélküli, viszont szívségből történő ellátását.
- [27] Ezért külön törvényben meghatározott, hogy mely jogi tevékenység az ügyvédi, a jogtanácsosi, a közjegyzői tevékenység, s ezen belül mely tevékenységet végezhet kizárólag ügyvéd, jogtanácsos, közjegyző; valamint, hogy mely ügyvédi tevékenység ellenérték fejében és rendszeres ellátására jogosult kizárólag az ügyvéd.
- [28] Az elkövetés idején hatályos, az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (Ügytv.) 5. § (1) bekezdése szerint az ügyvéd *a)* képviseli az ügyfelét, *b)* büntetőügyben védelmet lát el, *c)* jogi tanácsot ad, *d)* szerződést, beadványt, más iratot készít, *e)* az *a)–d)* pontban felsoroltakkal összefüggésben pénz és értéktárgy letéti kezelését végzi.
- [29] Az Ügytv. 5. § (2) bekezdése alapján – eltérő törvényi rendelkezés hiányában – kizárólag ügyvéd jogosult ellenérték fejében rendszeresen az 5. § (1) bekezdése szerinti tevékenység végzésére, melyek a következők: ügyfél képviselete, büntetőügyben védelem ellátása, jogi tanács adása, szerződés, beadvány, más irat készítése, továbbá az ezekkel összefüggő pénz és értéktárgy letéti kezelése.
- [30] Az Ügytv. 5. § (3) bekezdése azokat a tevékenységeket sorolja fel, amelyeket ügyvéd is elláthat, viszont nem csupán ügyvéd láthat el. Az Ügytv. 6. §-a pedig – az összeférhetlenség címén – azokat a foglalkozásokat és tevékenységeket sorolja fel, amelyek vállalására ügyvéd nem jogosult.
- [31] Kétségtelen, hogy egyaránt tanácsadás a kizárólagos ügyvédi tevékenység körébe tartozó jogi tanács adása [Ügytv. 5. § (1) bek. *c)* pont] és a nem kizárólag ügyvéd által, de általa is végezhető adótanácsadás, társadalombiztosítási tanácsadás, pénzügyi és egyéb üzletviteli tanácsadás, valamint hivatalos közbeszerzési tanácsadói tevékenység [Ügytv. 5. § (3) bek. *a)–c)*, *i)* pont]. Vitathatatlan, hogy mindezen tanácsadásnak egyaránt van jogi vonatkozása.
- [32] Az Ügytv. 5. § (1) bekezdés *c)* pontjában írt „jogi tanács adása” azonban nem gyűjtőfogalom, aminek körébe vonható az 5. § (3) bekezdése szerinti tanácsadási tevékenység. Az Ügytv. 5. § (3) bekezdésében foglalt tevékenység ellátása nem kötött ügyvédi jogosítványhoz, ekként a zugírászat szempontjából közömbös.
- [33] Ehhez képest – az Ügytv. értelmében – az Ügytv. 5. § (1) bekezdés *c)* pontja szerinti „jogi tanács adása” minden olyan jogi tartalmú tanácsadás, ami nem az Ügytv. 5. § (3) bekezdése szerinti, ekként a kizárólagos ügyvédi tevékenység köréből kivett, kifejezetten nevesített valamely szaktanácsadás (BH 2015.122., Bfv.III.236/2014/6.).
- [34] Az eldöntendő kérdés tehát valójában nem a terhelt által szerkesztett nyomtatvány mibenléte, minthogy az elkövetési magatartás sem erre vonatkozó; hanem az, hogy a tényállásban írtak az ügyvédi törvény hatálya alá tartozó jogi tanácsadásnak minősülnek-e, amelyet a terhelt jogosulatlanul és üzletszerűen végzett el.
- [35] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy a terhelt 2017. január hónapjában széles körben hirdetett jogi és egyéb segítségnyújtást devizahiteles ügyek kapcsán. A hirdetésekre jelentkezett személyeknek előadta, hogy kidolgozott egy „kötelezettségvállalás visszavonása” elnevezésű iratot, amelyet anyagi ellenszolgáltatás fejében ügyletre és személyre szabottan megszerkeszt. A tájékoztatása szerint ezen iratot közjegyzővel közjegyzői okiratba kell foglaltatni, és ezzel a banki és végrehajtási eljárást meg lehet akadályozni. A terhelt a jogosulatlan ügyvédi tevékenységet különböző ügyfeleknek 2017 januárja és 2017 februárja között végezte, amelynek során jogi tanácsadásért és okirat megszerkesztésért az ügyfeleknek 50 000 forintot kellett megfizetniük.
- [36] Az irányadó tényálláshoz tartozó, ítéletszerkesztésből adódóan az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának más részében lévő további lényeges ténymegállapítás szerint (BH 2006.392.) „a folyamat minden tanú esetében az volt, hogy a terhelt tájékozódott a tanúk devizahiteles szerződésével kapcsolatban, azokat kérte is e-mail útján megküldeni, előlegként a munkadíja fele részét kérte átutalni, a fennmaradó díjrészt pedig az okirat vagy okiratok megküldését követően. (...) Ezen túlmenően a tanúknak mint ügyfeleknek (a terhelt nevezte őket így a lehallgatási hanganyagban) elmagyarázta az egyoldalú kötelezettségvállalás mibenlétét, a közjegyzői és végrehajtási eljárás menetét, ennek keretében kitért például a közjegyzőket kötő határidőkre is, elmagyarázta az egyes jogintézmények közötti különbségeket, jogi kifejezéseket értelmezett.” (elsőfokú ítélet 7. oldal utolsó bekezdés 2. mondat, 4. mondat).
- [37] Amennyiben a terhelt kizárólag és kifejezetten arra vállalkozott volna, hogy a jövőben köendő szerződéseket adó, társadalombiztosítási, pénzügyi, avagy közbeszerzési szempontból kontrollálja, véleményezi, akkor magatartása valóban nem lenne tényállásszerű. Az Ügytv. szerint ugyanis ezek a szaktanácsadások nem tartoznak a kizárólagos ügyvédi tevékenység körébe.

- [38] Jelen ügyben azonban nem erről van szó.
- [39] Az irányadó tényállás szerint a terhelt számára az ügyfeleknek kifejezetten „jogi tanácsadásért és okirat megszerkesztésért” kellett az ellenértéket megfizetniük.
- [40] Az irányadó tényállás alapján nem kétséges, hogy a terhelt az ügyvédi törvény hatálya alá tartozó jogi tanácsadást végzett, mégpedig jogosulatlanul.
- [41] A Kúria megjegyzi, hogy az ügyvédi tevékenység végzése nem a bizonyítékok értékelése során tett ténymegállapítás, hanem a jogi értékelés körébe tartozó, ekként a tényállásszerűség kérdése.
- [42] A felülvizsgálati indítványban foglaltakkal ellentétben nem annak van jelentősége, hogy a közokiratot végső soron a közjegyző készítette; hanem annak, hogy a terhelt a hozzá forduló magánszemélyek egyedi körülményeit figyelembe véve banki, illetve végrehajtási eljárásban fennálló jogviszony keretében jog, kötelezettség létezésének, megváltozásának, megszűnésének érdekében készített, adott át okiratokat. Ezek célja az volt, hogy a hozzá forduló ügyfelek problémáira vázoljon fel jogi megoldási lehetőségeket; elmondta, hogy mi az ügyfél teendője, meghatározta, hogy ezzel az irattal kell közjegyzőhöz fordulni, majd a bankhoz beadni; több esetben ezt maga megszerkesztette.
- [43] A terhelt tehát a hozzá forduló ügyfelek devizakölcsönével kapcsolatos problémáira adott jogi megoldást, másképpen szólva jogi tanácsot.
- [44] A Kúria ezt követően vizsgálta, hogy a terhelt cselekményét üzletszerűen valósította-e meg.
- [45] A Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontja szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.
- [46] Az üzletszerűség tárgyi és alanyi feltétele egyaránt adott.
- [47] Alanyi feltételként annak van jelentősége, hogy a bűncselekményből származó (bármekkora) haszon (saját célú) elérésére törekvésnek egyben át kell fognia az ugyanolyan (vagy hasonló) jellegű bűncselekmény e célból történő ismételt (illetve ismétlődő) elkövetésére vonatkozó akaratelhatározást is.
- [48] Ezen szándék megállapítására következtetési alapot adhat – de nem önmagában – az elkövető életvitele, annak bűnöző jellege, jövedelmi helyzete, illetve a bűncselekményből származó haszon abban betöltött vagy betölteni szándékolt szerepe, aránya.
- [49] Ha a haszon reményében (s egyébként hasznot is realizálva) az ugyanolyan bűncselekmény hónapok múlva ismétlődő elkövetése bekövetkezett, akkor e körülményből már következik, hogy a magatartás szándéka az üzletszerű elkövetést is átfogta.
- [50] Kétségtelen, hogy mind a cselekmények időbeli távolisága, mind pedig pár napon belüli ismétlődése egyaránt lehetőséget adhat az alkalmosszerűség, s így az üzletszerűség hiányára való következtetésre.
- [51] Az üzletszerűség esetében azonban – szemben a folytatatlagossággal – nem a „rövid időközökben” való elkövetésnek, hanem a rendszerességnek van jelentősége. Ehhez képest pedig az ismétlődésig eltelt idő hossza önmagában véve közömbös.
- [52] A rendszeresség – így az üzletszerűség – hiányához az alkalmosszerűség megállapítása vezethet. Az alkalmosszerűséget viszont nyilvánvalóan kizártá teszi jelen ügyben az a körülmény, hogy 2017. január és február közötti időben számos ilyen tevékenységről volt szó.
- [53] A Kúria rámutat, hogy az üzletszerűség megállapítása szempontjából közömbös a célzott haszonhoz hozzájutás, törvényi elvárás csupán a haszonszerzésre törekvés, ami jelen esetben a visszterhes szerződés kötésével eleve megvalósult (BH 2015.122., Bfv.III.236/2014/6.).
- [54] Az irányadó tényállás szerint a terhelt az ügyvédi tevékenységet 2017. január 10. és 2017. február 20. napja közötti időszakban végezte jogosulatlanul, összesen 665 000 forint ellenértékért.
- [55] A terhelt tehát alig 40 nap leforgása alatt összesen 12 esetben adott jogi tanácsot az érintettek részére, amelyekért készpénzt kért és kapott.
- [56] Az üzletszerűség nem kétséges. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a tényállásszerűség megállapításának viszont nem feltétele, hogy a terhelt „meggazdagodjon”, vagyis hasznot realizáljon.
- [57] Nem sértett törvényt tehát az eljáró bíróság, amikor a terhelt bűnösségét zugírászat vétségében [Btk. 286. § (1) bek.] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.
- [58] A terhelt a felülvizsgálati indítványában kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az indokolt ítéletét nem kézbesítette részére, és ezzel a jogorvoslathoz való joga sérült.
- [59] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt, a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt eljárási szabálysértések között nem szerepel az indokolt ítélet kézbesítési szabályainak megsértése.
- [60] A terhelt által hivatkozott kézbesítési szabályok megsértése – a felülvizsgálati indítványban írtakkal ellentétben – a jogorvoslati jog gyakorlását nem érintette. A terhelt az elsőfokú bíróság 2021. szeptember 23. napján kihirdetett ítéletével szemben a kihirdetést követő harmadik munkanapon, 2021. szeptember 28. napján postai úton fellebbezést terjesztett elő.
- [61] Az a körülmény pedig, hogy az elsőfokú bíróság indokolt ítéletét a terhelt részére a másodfokú bíróság kézbesítette, nem abszolút, hanem relatív eljárási szabálysértés, amely felülvizsgálati okot nem valósít meg.
- [62] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a megtámadott határozatot hatályában fenntartotta.
- [63] A felülvizsgálati eljárás során felmerült büntetőjogi költség viseléséről a Be. 664. § (1) bekezdés 2. fordulata alapján rendelkezett.

(Kúria Bfv.III.678/2022/13.)

264I. A befolyással üzérkedés a jogtalan előny kérésénél befejeződik. Ehhez képest az előny kérése esetén az ígéretre, az előny ígérete esetén pedig a tényleges átadására nincs a befejezettséghez szükség [Btk. 299. § (1) bek.].

II. A hivatali helyzettel egyéb módon visszaélés esetében a hivatali helyzethez fűződő jogait az elkövető rendeltetésellenesen gyakorolja.

A hivatali visszaélés büntette céltazatos bűncselekmény;

megvalósulásához nem szükséges, hogy a hivatalos személy jogellenes magatartása folytán ténylegesen be is következzen a jogtalan előny vagy a jogtalan hátrány. Elegendő, hogy a cselekményt az elkövető ennek érdekében valósítsa meg [Btk. 305. § c) pont].

- [1] A törvényszék a 2013. augusztus 27. napján kihirdetett ítéletével az I. r. terheltet befolyással üzerkedés büntette [1978. évi IV. tv. (a továbbiakban: korábbi Btk.) 256. § (1) bek.], felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette (korábbi Btk. 225. §) és felbujtóként elkövetett hivatali visszaélés büntette (korábbi Btk. 225. §) miatt mint különös visszaesőt halmazati büntetésül 2 év börtönbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy az I. r. terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett a vagyonekbejárásról és a bűnügyi költség viseléséről.
- [2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva az ítéletábra mint másodfokú bíróság a 2014. december 3. napján meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. r. terhelt tekintetében megváltoztatta és megállapította, hogy az I. r. terhelt bűncselekményeinek jogszabályi megjelölése a Btk. 299. § (1) bekezdése, a Btk. 342. § (1) bekezdés a) pontja és a Btk. 305. § c) pontja. Az I. r. terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtását 4 évi próbaidőre felfüggesztette. Mellőzte a különös visszaesést megállapító és a feltételes szabadságra bocsátást kizáró, valamint a közügyektől eltiltásra vonatkozó rendelkezéseket. Rendelkezett továbbá arról, hogy az I. r. terhelt a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén legkorábban a büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Egyebekben az elsőfokú ítéletet az I. r. terhelt tekintetében helybenhagyta.
- [3] Az irányadó, a másodfokú bíróság által helyesbített jogerős tényállásnak a felülvizsgálattal érintett bevezető része és az I/c.) tényállási pont lényege a következő:
- F. I. 2007-ben ügyfélszolgálati ügyintézőként dolgozott az APEH regionális igazgatóságán. A feladata volt egyebek mellett magánszemélyek jövedelemigazololásának kiadása, továbbá 2007. áprilistól gazdasági társaságok adóigazololásának kiadása is, de ezt a feladatkört, mivel az igazolásai nem voltak pontosak, elvették tőle. F. I. a munkakörénél fogva tisztában volt az adó- és jövedelemigazolások formai kellékeivel. Ezen kívül hozzáférése volt az ügyfélszolgálat szárazbélyegzőjéhez.
- F. I. 2007-ben a fenti ismereteit több alkalommal arra használta fel, hogy mások által elkészített, hamis igazolásokat a munkahelyéről alkalmanként kihozott szárazbélyegzővel lebélyegezte, illetve azokat maga aláírta. Az így kiállított igazolások az adóhatóság rendszerébe nem kerültek be, az ügyszámok véletlenszerűek voltak, más ügyekhez tartoztak.
- A III. r. terhelt 2007 augusztusában az adóhatóság ügyfélszolgálatán találkozott az I. r. terhelttel. A III. r. terhelt cége, a G. Kft. részére hitelt szeretett volna felvenni, tudta azonban, hogy nullás igazolást nem kaphat, hiszen adótartozása van, amire részlefizetési kedvezményt kért. Az I. r. terhelt tájékoztatta a III. r. terheltet, hogy tud a részére igazolást kérni. A III. r. terhelt tudva, hogy szabályos körülmények között ilyen igazolást nem kaphat, az I. r. terheltnek 10 000 forintot adott. Az I. r. terhelt nem állította, hogy ezt az összeget hivatalos személynek adja át.
- Az I. r. terhelt ismeretlen módon, utólag meg nem állapítható időben megszerezte a G. Kft. nevére kiállított hamis ügyiratszámú, 2007. szeptember 24. napjára keltezett igazolást, amit F. I. aláírt és lebélyegzett. Az I. r. terhelt F. I.-nek nem adott át pénzt. A III. r. terhelt az igazolást 2007. augusztus 29. napján egy bankfiókban hitelkérelem céljából benyújtotta, a bank azonban észlelve az igazolás hamis voltát a kérelmet elutasította.
- [4] A következetes ítélkezési gyakorlat szerint az ítélet egyéb részeiben rögzített, tartalmilag a tényálláshoz tartozó további ténymegállapítás:
- Az I. r. terhelt arra hivatkozva, hogy hivatalos személyt – F. I.-t – befolyásol, a maga részére jogtalan előnyt kért.
- [5] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. r. terhelt védője a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára hivatkozással az I. r. terheltnek a befolyással üzerkedés büntettének és a hivatali visszaélés büntettének vádja alól történő felmentése érdekében terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.
- [6] Kifejtette, hogy a jogerős tényállás szerint az I. r. terhelt utalás szintjén sem hivatkozott arra, hogy a III. r. terhelt számára szükséges igazolást hivatalos személy útján, annak befolyásolásával tudja beszerezni, akinek az igazolás kiállítása hivatali jogkörébe tartozik. Mindössze annyit állított, hogy tud beszerezni igazolást.
- [7] Ugyanakkor az igazolás közokirat-hamisítás útján is beszerezhető, annak megszerzését nem kizárólag hivatalos személy befolyásolásával lehet elérni.
- [8] A védő szerint F. I. nem valósította meg a Btk. 305. § c) pontjában írt hivatali visszaélés büntettét. A III. r. terhelt cégének nevére kiállított igazolást nem F. I., hanem egy ismeretlen személy állította ki, így az igazolás tartalmát tekintve F. I. tudásának és hivatalban elfoglalt pozíciójának nincs jelentősége.
- [9] F. I. az aláírása és a szárazbélyegző igazoláson való elhelyezésekor nem volt jogosult adóigazolás kiállítására, így az adóhatóság rendszerét nem is vette igénybe eljárása során. Jogosultság hiányában rendeltetéstől eltérő joggyakorlásról, joggal való visszaélésről nem lehet szó. F. I. nem követett el hivatali visszaélést.
- [10] Álláspontja szerint, mivel a felbujtás részesi alakzat, megállapításához szükséges, hogy a tettes valamely bűncselekmény törvényi tényállási elemeit kimerítse. Mivel F. I. cselekménye nem minősül a Btk. 305. § c) pontja szerinti hivatali visszaélés büntettének, az I. r. terhelt terhére nem állapítható meg annak elkövetésére való felbujtás.
- [11] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.
- [12] Az ügyészi álláspont szerint az I. r. terhelt nem pusztán azt állította a III. r. terheltnek, hogy a szükséges adóigazolást megszerzi, hanem kifejezetten arra utalt, hogy ilyet kérni fog. Az I. r. terheltnek azon állítása, hogy az adótartozások ellenére nullás igazolást fog kérni a III. r. terhelt cége részére, csakis úgy értelmezhető, hogy az I. r. terhelt azt a látszatot keltette, hogy azt az adóhatóság érdekkörében eljáró hivatalos személy befolyásolásával fogja megtenni.

- [13] A befolyásolásra hivatkozásnak nem okvetlenül kifejezettnek, de a körülményekből félreérthetetlennek kell lennie. A befolyással üzérkedés büntette megvalósul abban az esetben is, ha az elkövető szóban nem közli ugyan a hivatalos személy irányába történő elintézés módját, de a kért ellenszolgáltatás fejében olyan ígéretet tesz, amelyet kizárólag a hivatalos személy befolyásolása útján lehet elérni.
- [14] A hivatali visszaélés büntette kapcsán kifejtette, hogy F. I. tevékenysége a mások által készített hamis igazolások aláírását és az adóhivatalból jogosulatlanul kihozott szárazbélyegzővel való lebélyegzését foglalta magában. F. I. ezen cselekményét tekintette a jogerős ügydöntő határozat közokirat-hamisítás büntettének, egyúttal hivatali visszaélés büntettének, és ehhez igazodott az I. r. terhelt mint részes cselekménye is.
- [15] F. I.-nek a munkájából adódóan volt hozzáférése a hivatali szárazbélyegzőhöz, amit csak legális ügymenet esetén lehetett volna használni.
- [16] Mindezek alapján a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta az I. r. terhelt tekintetében.
- [17] Az I. r. terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [18] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [19] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. Felülvizsgálati eljárásban a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállított tényállás az irányadó.
- [20] A Be. 649. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, amennyiben a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.
- [21] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor az I. r. terhelt bűnösségét befolyással üzérkedés büntettében [Btk. 299. § (1) bek.], közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 342. § (1) bek. *a)* pont] és felbujtóként elkövetett hivatali visszaélés büntettében [Btk. 305. § *c)* pont] megállapította.
- [22] A Btk. 299. § (1) bekezdése alapján befolyással üzérkedést követ el, aki arra hivatkozással, hogy hivatalos személyt befolyásol, a maga vagy más számára jogtalan előnyt kér, a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személy által kért vagy harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kéréssel vagy elfogadójával egyetért.
- [23] Feltétele a bűncselekménynek, hogy az elkövető arra hivatkozzon: hivatalos személyt fog befolyásolni. A cselekménynek összefüggésben kell állnia annak a hivatalos személynek a tevékenységével, akinek befolyásolására hivatkozik az elkövető.
- [24] Jelen ügyben a befolyással üzérkedés büntettének lehetséges elkövetési magatartásai közül az I. r. terhelt a jogtalan előny kérésével valósította meg a bűncselekményt.
- [25] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti a következőket:
– F. I. 2007-ben ügyfélszolgálati ügyintézőként dolgozott az APEH regionális igazgatóságán.
– F. I. 2007-ben a fenti ismereteit több alkalommal arra használta fel, hogy a mások által elkészített, hamis igazolásokat a munkahelyéről alkalmanként kihozott szárazbélyegzővel lebélyegezte, illetve azokat maga aláírta. Az így kiállított igazolások az adóhatóság rendszerébe nem kerültek be, az ügyszámok véletlenszerűek voltak, más ügyekhez tartoztak.
– A III. r. terhelt cége, a G. Kft. részére hitelt szeretett volna felvenni, tudta azonban, hogy nullás igazolást nem kaphat, hiszen adótartozása van.
– Az I. r. terhelt tájékoztatta a III. r. terheltet, hogy tud a részére igazolást kérni.
– Az I. r. terhelt arra hivatkozva, hogy hivatalos személyt (F. I.) befolyásol, a maga részére jogtalan előnyt kért.
– A III. r. terhelt tudva, hogy szabályos körülmények között ilyen igazolást nem kaphat, az I. r. terheltnek 10 000 forintot adott át.
– Az I. r. terhelt ismeretlen módon, utólag meg nem állapítható időben megszerezte a G. Kft. nevére kiállított, hamis ügyiratszámú, 2007. szeptember 24. napjára keltezett igazolást, amit F. I. aláírt és lebélyegzett.
- [26] A Kúria rámutat arra, hogy a befolyásolásra hivatkozásnak nem feltétlenül kifejezettnek, de a körülményekből félreérthetetlennek kell lennie.
- [27] Az irányadó tényállásban rögzített tények alapján megállapítható: az I. r. terhelt egyértelművé tette a III. r. terhelt számára, hogy a jogtalan előnyért – 10 000 forintot kért és kapott – hivatalos személyt fog befolyásolni a nullás igazolás megszerzése érdekében.
- [28] A befolyással üzérkedés a jogtalan előny kérésével befejeződik. Ehhez képest az előny kérése esetén az ígéretre, az előny ígérete esetén pedig a tényleges átadására nincs a befejezettséghez szükség. Jelen esetben azonban a pénz átvétele is megtörtént.
- [29] A védő kifejtette továbbá, hogy az I. r. terhelt nem követhette el felbujtóként a hivatali visszaélés büntettét, mivel álláspontja szerint F. I. nem követett el hivatali visszaélést.
- [30] A Kúria e körben a következőkre mutat rá.
- [31] A Btk. 305. §-ában meghatározott hivatali visszaélés büntette a legáltalánosabb elkövetési magatartást tartalmazó hivatali bűncselekmény, amely szerint hivatali visszaélés büntette miatt büntetendő, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél.
- [32] A bűncselekmény alanya tettesként csak hivatalos személy lehet. Jelen ügyben az elsőfokú ítélet tartalmazza azon tényeket, amelyekből okszerű következtetés vonható arra, hogy F. I. hivatalos személy, illetve F. I. hivatalos személy minőségére vonatkozó következtetést az elsőfokú ítélet jogi indokolása tartalmazza.
- [33] A hivatali helyzettel egyéb módon visszaélés [Btk. 305. § *c)* pont] esetében a hivatali helyzethez fűződő jogait az elkövető rendeltetésellenesen gyakorolja.

- [34] F. I. mint az adóhatóság ügyfélszolgálati ügyintézője – hivatalos személy – az ügyfélszolgálat szárazbélyegzőjével látta el a más által előre elkészített hamis adóigazolást. Munkakörénél fogva hozzáférése volt a hivatali szárazbélyegzőhöz, ezáltal az elkövetési magatartása közvetlen összefüggésben állt a hivatali működésével.
- [35] A hivatali visszaélés büntette célzatos bűncselekmény; megvalósulásához nem szükséges, hogy a hivatalos személy jogellenes magatartása folytán ténylegesen be is következzen a jogtalan előny vagy a jogtalan hátrány. Elegendő, hogy a cselekményt az elkövető ennek érdekében valósítsa meg.
- [36] Ezért közömbös, hogy a III. r. terhelt cégének hitelkérelmét a bank elutasította, mivel észlelte az adóigazolás hamis voltát.
- [37] A hivatali visszaélés büntettének felbujtója bárki lehet. A felbujtás lényege a tettes(ek) rábírása arra, hogy egy vagy több konkrét bűncselekményt elkövessen(ek). A felbujtás elkövetési magatartása a rábírás, ami nem más, mint a tettesre gyakorolt olyan pszichikai ráhatás, amely kialakítja a tettesben a konkrét bűncselekmény elkövetésére vonatkozó szándékot. Ez szóban, írásban, ráutaló magatartással egyaránt megvalósulhat, formáját illetően lehet kérés, rábeszélés, megbízás, utasítás.
- [38] A felbujtás megállapíthatóságának feltétele az eredményesség.
- [39] Az irányadó tényállás az előzőekben kifejtettek szerint maradéktalanul kimeríti az I. r. terhelt terhére rótt felbujtóként elkövetett hivatali visszaélés büntettének megállapításához megkívánt tényállási elemet.
- [40] Nem sértett törvényt tehát az eljáró bíróság, amikor az I. r. terhelt bűnösségét befolyással üzérkedés büntetében [Btk. 299. § (1) bek.] és hivatali visszaélés büntetében [Btk. 305. § c) pont] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.
- [41] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyet, és a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a megtámadott határozatot az I. r. terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.III.715/2022/6.)

265I. A kötelelő rész nem öröklés, hanem a hagyatékkal szembeni kötelmi igény, amely nem a hagyatékkal, hanem a hagyatékban részesítettekkel szemben áll fenn. A kötelelő részre jogosultság nem keletkezett tulajdonjogot. A kötelelő részre jogosult nem rendelkezhetett olyan pénzről, amely soha nem került tulajdonába; ebből következően tulajdonjog hiányában a sikkasztás sértettje sem lehet, az fogalmilag kizárt [Btk. 372. § (1) bek.; Ptk. 7:94. § (1) bek. d) pont].

II. Az eltulajdonítás akkor jogtalan, ha azt sem a jogszabály, sem az arra jogosult nem engedi meg. A terhelt mint kiskorú törvényes képviselő, illetve vagyonkezelő – a gyámhatóság hozzájárulásával – a vételárát teljes egészében felhasználva a kiskorú örökös részére egy új ingatlant vásárolt, ezzel a kiskorú örökös érdekeit szolgálta, kárt nem okozott a

kiskorúnak. Következésképpen a sikkasztás törvényi tényállási elemei közül a másik elem, a jogtalan eltulajdonítás elkövetési magatartása is hiányzik.

- [1] A kerületi bíróság a 2021. december 1. napján kihirdetett ítéletével a terheltet sikkasztás büntette [Btk. 372. § (1) bek., (4) bek. a) pont] miatt 1 év 6 hónap – végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett – börtön fokozatú szabadságvesztés-büntetésre ítélte azzal, hogy a terhelt a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a polgári jogi igényről és az eljárási illeték megfizetéséről.
- [2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. június 13. napján meghozott végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A jogerős, ügydöntő határozattal megállapított tényállás a következő:
A terhelt – a 2012. június 19. napján elhunyt – néhai házastársának, dr. B. L.-nek 2012. június 3. napján kelt végrendeletében foglaltakra figyelemmel lefolytatott hagyatékátadási eljárás során dr. S. Z. közjegyző a 2014. május 23. napján kelt és 2014. június 20. napján jogerős – 2014. július 29. napján változatlan tartalommal teljes hatályúvá vált – rész-hagyatékátadó végzésében a hagyatékot a terhelt és az elhunyt közös gyermeke, kiskorú B. L. Gy. részére adta át, míg az örökgyógy első házasságából született gyermekét, B. K.-t kötelelő részre szorította. Kiskorú B. L. Gy. örökös törvényes képviselőjeként a terhelt a hagyatéki eljárás során kötelezettséget vállalt arra, hogy kötelelő rész iránti igényét a hagyatékba tartozó B., N. utca 16. I/7. szám alatt található ingatlan eladásából befolyt vételár terhére az ingatlan értékesítését követően megfizeti. A rész-hagyatékátadó végzésben foglaltakra figyelemmel a terhelt megállapodást kötött a sértettel kiskorú B. L. Gy. örökös törvényes képviselőjeként és a B., A. utca 4. III/1. szám alatti ingatlan hasznélvezőjeként 2015. július 26. napján. A dokumentum tanúsága szerint a sértett beleegyezett abba, hogy a kötelelő részre neki járó összeg csak akkor kerül kifizetésre, ha a vevő a fenti ingatlan teljes vételárát átutalja a kiskorú B. L. Gy. örökös nevére nyitott számlára, és ezen adásvételi szerződést a gyámhivatal engedélyezi. A megállapodás szerint a sértettet megillető kötelelő rész összege 6 437 333 forintban került megállapításra, a felek azonban rögzítették, hogy a sértett követelése 6 119 516 forint, amely a megállapított kötelelő rész összegének az ingatlanközvetítői díj fele részével, azaz 317 817 forinttal csökkentett összege. A terhelt ezt követően, 2015. július 31. napján az B., N. utca 16. I/7. szám alatti ingatlan dr. F. Z. J. részére 14 300 000 forintos vételáron értékesítette. A kormányhivatal által 2015. augusztus 27. napján kelt határozattal jóváhagyott adásvételi szerződésben foglaltaknak megfelelően dr. F. Z. J. vevő a terhelt – mint kiskorú B. L. Gy. eladó törvényes képviselője – részére foglalóként 1 430 000 forintot megfizetett (2015. június 26. napján 286 000 forintot a bank részére ajánlati biztosítékként történő befizetéssel, valamint 1 144 000 forintot az adásvételi szerződés aláírásakor készpénzben teljesített), majd az utolsó

- vételárészletet, azaz 12 870 000 forintot 2015. szeptember 3. napján a banknál a kiskorú B. L. Gy. nevén vezetett bankszámlára – amely feletti a terhelt rendelkezett jogosultsággal – átutalással megfizetett. A terhelt kiskorú B. L. Gy. örökös tekintetében fennálló törvényes képviselői minőségéből eredő jogával élve, és a kiskorú bankszámlája feletti rendelkezési jogosultságát felhasználva ahelyett, hogy a megállapodásban szereplő, az ingatlan értékesítése és a megállapodás folytán B. K. sértett tulajdonába került, ily módon őt illető összeget neki megfizette volna, azzal oly módon rendelkezett, hogy a saját haláláig tartó haszonélvezeti joggal terhelve kiskorú B. L. Gy. örökös részére, az ő törvényes képviselői jogosultsága alapján eljárva, a 2015. augusztus 10. napján kelt adásvételi szerződés megkötésével 28 000 000 forintért – B. K. sértett tudta nélkül és az ő 6 119 516 forintját is felhasználva – lakóingatlant vásárolt Gy.-ben. Az adásvételi szerződés megkötésekor kiskorú B. L. Gy.-t mint vevőt K. E. képviselte, akinek a képviselői jogosultsága a 2015. augusztus 10. napján kelt azon meghatalmazáson alapult, amit a terhelt kiskorú B. L. Gy. törvényes képviselőjeként eljárva írt alá. A terhelt a sértettnek 6 119 516 forint kárt okozott, ami ezidáig nem térült meg.
- A sértett magánfélként a terhelttel szemben a neki okozott kár miatt 6 119 516 forint összegben polgári jogi igényt terjesztett elő.
- [4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontja szerinti okból felmentés érdekében.
- [5] Indokai szerint a bűnösséget megállapító ítélet anyagi jogszabályt sért, mivel a Btk. 372. §-ában rögzített sikkasztás bűncselekményének törvényi tényállási elemei – rábízás, idegen dolog, sajátjaként rendelkezés – hiányoznak.
- [6] Hivatkozott arra, hogy jelen ügyben elkerülhetetlen az örökléssel összefüggő polgári jogintézmények helyes értelmezése, ezek alapján állapítható meg ugyanis, hogy milyen jogai voltak a terheltnek és milyenek a sértettnek. A terheltet megillető polgári jogosultságok gyakorlása nem alapozhat meg bűncselekményi tényállást.
- [7] Kifejtette, hogy B. K. sértett soha nem volt tulajdonosa a 6 119 516 forintnak. Az A. utcai ingatlan tulajdonosa kiskorú B. L. Gy. volt, míg az adásvételi szerződés megkötésekor, a vételár banki átutalásáig a pénz tulajdonosa dr. F. Z. J. volt. Ebben a szerződéses jogviszonyban semmilyen formában nem szerepelt B. K. sértett, a sértett és a terhelt közötti megállapodás nem tartalmaz tulajdonjog átruházására irányuló rendelkezést.
- A kötelesrész nem képezi a hagyaték részét, az a hagyatékkal szemben keletkező igény, amelynek kielégítéséért a hagyatékban részesülő személyek felelősek.
- [8] A védő szerint, ha a kötelesrészi igény kielégítése tekintetében a törvényes képviselő megállapodik a jogosulttal a kötelesrészi igény jövőbeni érvényesítéséről, illetőleg kötelezettséget vállal egy meghatározott pénzösszeg kifizetésére a kötelesrész jogcímén, de annak nem tesz eleget, nem valósít meg tulajdonjog-átruházást a kötelesrésze jogosult irányában sem a meglévő vagyon, sem az annak esetlegesen helyébe lépő vagyon tekintetében.
- Megvalósít ugyanakkor egy polgári jogi jogserelmet (szerződészegést), amelynek következtében csak polgári jogi igényérvényesítésnek van helye.
- [9] A sikkasztás csak a tulajdont sértheti, azonban a sértett nem vált tulajdonosává az ingatlan vételárából a 6 119 516 forintnak. Ugyanakkor tulajdonjog hiányában arra sem volt lehetősége a sértettnek, hogy csupán a birtoklás jogánál fogva a pénzt rábízza a terheltre.
- [10] Mindezek alapján indítványozta a terhelt bűncselekmény hiányában történő felmentését.
- [11] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt – részben eltérő okból – alaposnak tartotta.
- [12] Kifejtette, hogy a kötelesrész iránti igény nem a hagyatékkal, hanem a hagyatékban részesítettekkel szemben áll fenn. Ez azt jelenti, hogy B. K. jogosan követelhetette azt kiskorú B. L. Gy. végrendeleti örököstől, illetve annak törvényes képviselőjétől, a terhelttől, hogy az örökhagyó hagyatékából őt megillető minimális részesedést elsősorban pénzben adják ki neki. B. K. ugyanakkor tulajdonjogot a hagyaték tárgyain sem a hagyatékátadó végzéssel, sem a terhelttel kötött külön megállapodással nem szerzett. A kiskorú B. L. Gy. tulajdonába került ingatlan eladásából befolyt vételár továbbra is a kiskorú tulajdonában maradt. Ekként nem volt olyan idegen ingó dolog, amit a terheltre B. K. rábízott volna.
- [13] Indokai szerint a hagyaték tárgyát szolgáló ingatlan eladásából befolyt vételár a terhelt számára idegen volt, mivel annak tulajdonosa a kiskorú végrendeleti örökös. A terheltre mint a kiskorú vagyonkezelőjére a kiskorú vagyona, ekként az ingatlan eladásából származó vételár is rá volt bízva. Az értékesítésből befolyt vételár egy részének a terhelt által is elismert meghatározott rendeltetése volt, abból kellett volna kielégíteni B. K. kötelesrész iránti igényét, a rész-hagyatékátadó végzésben, illetve a B. K.-val kötött ezirányú megállapodásban foglaltakat a terhelt megszegte, amikor a befolyt vételár felhasználásával a kiskorú örökös nevére egy új lakóingatlant vásárolt, a meghatározott rendeltetéssel rábízott dolgot ekként eltulajdonította.
- [14] Az ügyészség szerint a terhelt cselekményének a sértettje nem a kötelesrésze jogosult B. K., hanem a tulajdonos kiskorú végrendeleti örökös, B. L. Gy., a terhelt gyermeke.
- [15] Azonban az elkövetéskor hatályos Btk. 382. §-a szerint a sikkasztás miatt az elkövető csak magánindítványra büntethető, ha a sértett a hozzátartozója. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha az elkövető egyben a sértett gyámja vagy gondnoka. Jelen esetben a terhelt és kiskorú B. L. Gy. között hozzátartozói viszony állt fenn, a terhelt pedig a kiskorú törvényes képviselője volt. Magánindítvány előterjesztésére nem került sor, és az a felülvizsgálati eljárásban nem pótolható.
- [16] A Be. 649. § (2) bekezdés *b*) pontja szerint felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértést valósít meg, ha a bíróság a határozatát magánindítvány hiányában hozta meg.
- [17] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Be. 663. § (2) bekezdése értelmében a megtámadott határozatokat helyezze hatályon kívül, és a terhelttel szemben az eljárást szüntesse meg.
- [18] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa alapos.

- [19] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [20] A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bek.]. Felülvizsgálati eljárásban a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [21] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [22] A Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, amennyiben a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.
- [23] A jogerős, ekként a felülvizsgálatban irányadó tényállás egyértelműen tartalmazza, hogy:
– kiskorú B. L. Gy. örökös törvényes képviselőjeként a terhelt a hagyatéki eljárás során kötelezettséget vállalt arra, hogy B. K. kötelelő rész iránti igényét a hagyatékba B., N. u. 16. I/7. szám alatt található ingatlan eladásából befolyt vételár terhére az ingatlan értékesítését követően megfizeti.
– A dokumentum tanúsága szerint a sértett beleegyezett abba, hogy a kötelelő résznek neki járó összeg csak akkor kerül kifizetésre, ha a vevő a fenti ingatlan teljes vételárát átutalja a kiskorú B. L. Gy. örökös nevére nyitott számlára, és ezen adásvételi szerződést a gyámhivatal engedélyezi.
– A megállapodás szerint a sértettet megillető kötelelő rész összege 6 437 333 forintban került megállapításra, a felek azonban rögzítették, hogy a sértett követelése 6 119 516 forint.
– A kormányhivatal által 2015. augusztus 27. napján kelt határozattal jóváhagyott adásvételi szerződésben foglaltaknak megfelelően dr. F. Z. J. vevő a terhelt – mint kiskorú B. L. Gy. eladó törvényes képviselője – részére foglalóként 1 430 000 forintot, majd utolsó vételárreszletként 12 870 000 forintot 2015. szeptember 3. napján a banknál a kiskorú B. L. Gy. nevére vezetett bankszámlára – amely felett a terhelt rendelkezett jogosultsággal – átutalással megfizetett.
– A terhelt a kiskorú B. L. Gy. örökös tekintetében fennálló törvényes képviselői minőségéből eredő jogával élve és a kiskorú bankszámlája feletti rendelkezési jogosultságát felhasználva azzal oly módon rendelkezett, hogy a saját haláláig tartó hasznélvezeti joggal terhelve kiskorú B. L. Gy. örökös részére, az ő törvényes képviselői jogosultsága alapján eljárva, 2015. augusztus 10. napján kelt adásvételi szerződés megkötésével 28 000 000 forintért lakóingatlant vásárolt Gy.-ben.
- [24] Ezen túlmenően a tényállás tartalmazta még azon jogi indoklásba tartozó jogkövetkeztetést, mely szerint a megállapodásban szereplő 6 119 516 forint az ingatlan értékesítése és a megállapodás folytán a vételárból B. K. sértett tulajdonába került.
- [25] A Btk. 372. § (1) bekezdése szerint, aki a rábizott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztást követ el.
- [26] A sikkasztás bűncselekményének jogi tárgya a tulajdonviszonyok rendje. Elkövetési tárgya az elkövetőre rábizott, számára idegen, értékkel bíró dolog, a dolog birtokosa ekként sosem a tulajdonos. Ezért a sikkasztás esetében a rábízás kapcsán különös gonddal kell vizsgálni a dolog tulajdoni helyzetét.
- [27] Dr. B. L. végrendelete és a hagyatékátadási eljárás során keletkezett, 2014. július 29. napján teljes hatályúvá vált rész-hagyatékátadó végzés szerint a közjegyző a hagyatékot a terhelt és az elhunyt közös gyermeke, kiskorú B. L. Gy. részére adta át, míg a sértettet kötelelő részre szorította.
- [28] A Ptk. 7:87. § (1) bekezdése alapján az öröklés az örökhagyó halálával nyílik meg. Tehát az örökhagyó halálával az örökség (a hagyaték vagy annak az örökösre jutó része) elfogadás vagy bármely más jogcselekmény nélkül az örökhagyó tulajdonából az örökös tulajdonává válik.
- [29] Ugyanakkor a Ptk. 7:94. § (1) bekezdés *d*) pontja szerint a kötelelő részen alapuló kötelezettségek hagyatéki tartozások.
- [30] A kötelelő részre jogosult nem örökös, a kötelelő részi igény is hagyatéki tartozás, amelyet – a tartozások sorrendjében – elsősorban az örökösök tartoznak kielégíteni.
- [31] Következésképpen a kötelelő rész nem öröklés, hanem a hagyatékkal szembeni kötelmi igény, ami nem a hagyatékkal, hanem a hagyatékban részesítettekkel szemben áll fenn. Mivel a kötelelő részre jogosult nem lesz törvény szerinti jogutódja az örökhagyónak, ezért követelését külön kell érvényesítenie a hagyatéki eljárásban vagy szükség esetén külön perben.
- [32] Mindez azt jelenti, hogy a kiskorú B. L. Gy. által örökölt – ezzel tulajdonába került – ingatlan eladásából származó összeg a kiskorú örökösöt illette meg. Ezen összeg (vételár) tekintetében a kötelelő részre jogosult B. K. nem szerzett tulajdonot.
- [33] Tévedett tehát az eljáró bíróság, amikor úgy ítélte meg, hogy a sértett az általa és a terhelt által aláírt megállapodás folytán az ingatlan vételára felett az őt megillető rész erejéig tulajdonjogot szerzett.
- [34] Kétségtelen, hogy a terhelt megállapodást kötött B. K.-val, miszerint vállalta, hogy a kötelelő rész iránti igényt a hagyatékba tartozó ingatlan eladásából befolyt vételár terhére megfizeti. Azonban – az előzőekben kifejtettek alapján – sem a megállapodás, sem a kötelelő részre jogosultság nem keletkeztetett tulajdonjogot B. K. részére.
- [35] B. K.-nak ugyanis kötelmi igénye volt a kiskorú örökössel szemben, tehát esetében szó sincs harmadik személynél lévő saját dologról. Azzal, hogy a terhelt nem fizette ki a részére a megállapodás szerint a kötelelő részt, megszegte a megállapodásukat, azonban ez polgári jogi vita alapját képezheti csak, azt polgári peres úton érvényesítheti.
- [36] Az irányadó tényállás alapján – a megállapodás szerint – a terheltnek valóban elszámolási kötelezettsége keletkezett a sértett felé, amelyet nem rendezett, azonban e tényből a másodfokú bíróság téves jogkövetkeztetést vont le, amikor azt rögzítette, hogy a vételárból a megállapodás szerinti összeg erejéig tulajdonjogot szerzett B. K., amelynek

- következtében a terhelt elkövette a sikkasztás bűntettét.
- [37] A Kúria megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság ezen téves jogkövetkeztetése nem a tényállás részét képező, hanem a másodfokú bíróság jogi álláspontját kifejező. Eppen ezért az nem a tényállásba, hanem a jogi indokolás körébe tartozó, s mint ilyen, a Kúriát nem köti a felülvizsgálat során. Épp ellenkezőleg, a hivatkozott felülvizsgálati ok keretében vizsgálandó anyagi jogi sérelem.
- [38] A kifejtettekből következően a terhelt vonatkozásában a kiskorú örökös ingatlanának eladásából származó vételár nem minősül a sikkasztás törvényi tényállása szerinti, B. K. által a terheltre rábízott idegen dolognak.
- [39] Amint arra a védő a felülvizsgálati indítványában helyesen hivatkozott, B. K. sem rendelkezhetett olyan pénzről, amely soha nem került tulajdonába (*nemo plus iuris elve*).
- [40] A sikkasztás egyik törvényi tényállási eleme ezért hiányzik. Ebből következően B. K. tulajdonjog hiányában a sikkasztás sértettje sem lehet, az fogalmilag kizárt.
- [41] Ugyanebből következően téves a Legfőbb Ügyészség okfejtése is, miszerint a pénz egy részének (vételárrész) a rábízó – kiskorú örökös – vagyonából meghatározott rendeltetése volt, azonban azt a terhelt más célra fordította, ekként a meghatározott rendeltetéssel reá bízott dolgot eltulajdonította. Az ügyészség szerint e cselekmény sértettje az örökös, kiskorú B. L. Gy. volt.
- [42] Ez az álláspont szintén téves.
- [43] A Ptk. 4:155. § (1) bekezdése szerint a szülői felügyeletet gyakorló szülők joga és kötelezettsége, hogy gyermekük minden olyan vagyont kezeljék, amely e törvény szerint nincs kivéve a kezelésük alól (vagyonkezelő). A Ptk. 4:161. § (1) bekezdése a gyermek törvényes képviselők körében akként rendelkezik: a szülői felügyeletet gyakorló szülők joga és kötelezettsége, hogy gyermeküket személyi és vagyoni ügyeiben képviseljék.
- [44] A Ptk. 2:15. § (1) bekezdés c) pontjának második fordulata alapján a kiskorú törvényes képviselőjének jognyilatkozata a gyámhatóság jóváhagyásával érvényes a kiskorú ingatlan tulajdonjogának átruházása esetén.
- [45] Jelen ügyben a terhelt a kiskorú örökös tulajdonába került ingatlant a kormányhivatal 2015. augusztus 27. napján kelt határozattal jóváhagyott adásvételi szerződés alapján törvényesen adta el.
- [46] A sikkasztás elkövetési magatartása az eltulajdonítás, a dolog feletti addig létező tényleges uralom végleges megszüntetését célozza. Az elkövető megszünteti a korábbi ténylegesen létező tulajdoni állapotot, és a véglegesség szándékával újat teremt a helyébe. Ide tartozik az elidegenítés, annak túrése, hogy más személy a dolgot tulajdonosként használja, az elhasználás, a beépítés, a dolog állagának lényeges megváltoztatása, a dolog eltagadása a visszakövetelésre jogosult előtt. Az eltulajdonítás akkor jogtalan, ha azt sem a jogszabály, sem az arra jogosult nem engedi meg.
- [47] Ehhez képest a jogerős tényállás szerint a terhelt mint kiskorú B. L. Gy. törvényes képviselője, illetve vagyonkezelője – a gyámhatóság hozzájárulásával – a vételárat teljes egészében felhasználva a kiskorú örökös részére egy új ingatlant vásárolt. Ezt mint vagyonkezelő megtehetette, ezzel a kiskorú örökös érdekeit szolgálta, kárt nem okozott a kiskorúnak, illetve a vételárból vásárolt ingatlan tulajdonosa szintén kiskorú B. L. Gy.
- [48] Következésképpen a sikkasztás törvényi tényállási elemei közül a másik elem, a jogtalan eltulajdonítás elkövetési magatartása is hiányzik.
- [49] A Kúria továbbá megjegyzi, hogy a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltak egyben a vád kereteit meghaladó olyan vádmódosítást is jelentenek, amelyre sem a másodfokú, sem a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényi lehetőség.
- [50] A megállapodás szerinti fizetési kötelezettségét nem teljesítő terhelttel szemben B. K. az igényét polgári peres úton érvényesítheti (önkéntes teljesítés hiányában).
- [51] Törvényt sértett tehát az eljáró bíróság, amikor a terhelt büntetőjogi felelősségét sikkasztás bűntettében megállapította.
- [52] Ekként a Kúria a Be. 662. § (2) bekezdés a) pontja alapján a kerületi bíróság ítéletét és a törvényszék mint másodfokú bíróság végzését megváltoztatta, és a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel a terheltet az ellene a Btk. 372. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő sikkasztás bűntette miatt emelt vád alól felmentette. A Be. 560. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a magánfél polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Rendelkezett továbbá a terheltet 36 717 forint eljárási illeték megfizetésére kötelező rendelkezés mellőzéséről.
- [53] Az alapügyben megítélt polgári jogi igény utáni illeték esetleges megfizetése esetére a Kúria felhívja a Be. 671. § 18. pontját, mely szerint egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatásának van helye, ha a bíróság az alapügyben nem a törvénynek megfelelően rendelkezett a polgári jogi igény érvényesítésével okozati összefüggésben felmerült – bűnügyi költségnek nem minősülő – költségről.

(Kúria Bfv.III.956/2022/9.)

266^I A pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának vétsége tiszta mulasztásos bűncselekmény, melyet a Pmt. 23. §-ában meghatározott bejelentési kötelezettség szándékos elmulasztásával valósít meg az elkövető. A bejelentési kötelezettség alapja olyan adat, tény vagy körülmény megléte, amelyből okszerű következtetés vonható le a pénzmosásra vagy a terrorizmus finanszírozására. A bűncselekmény megállapításának további feltétele, hogy az elkövető tudata átfogja: ebből következően bejelentési kötelezettsége van, amit önhibájából eredően nem teljesít.

II. Azoknak a pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adatoknak, tényeknek és körülményeknek, amelyek alapján a bejelentési kötelezettség objektív kritériumát meg lehetne állapítani nincs jogszabályi meghatározása. Így ilyennek tekinthető akár a szokásos vagy annak tűnő banki tranzakció is [Btk. 401. §; 2007. évi CXXXVI. törvény (Pmt.) 23. §; 2017. évi LIII. törvény 30. §].

- [1] A törvényszék ítéletében a XII. r. vádlottat bűnösnek mondta ki pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának vétségében (Btk. 401.

- §), ezért őt 1 évre próbára bocsátotta. Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség a téves jogi minősítés miatt, bűnösségének bünszervezetben részvétel büntetében történő megállapítása és ezért végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést. A XII. r. vádlott és védője jogi és ténybeli okból, elsődlegesen a tényállás megváltoztatása mellett felmentés, másodlagosan teljes megalapozatlanság miatt hatályon kívül helyezés, harmadlagosan enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést.
- [2] A fellebbviteli főügyészség az ügyészség által bejelentett fellebbezést a XII. r. vádlott tekintetében módosította azzal, hogy a fellebbezésnek az eltérő minősítésre vonatkozó részét mellőzte, a büntetés súlyosítására irányuló részében ugyanakkor fenntartotta. Indítványozta, hogy az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a XII. r. vádlott esetében változtassa meg, vele szemben szabadságvesztés-büntetést szabjon ki, melynek végrehajtását próbaidőre függessze fel, egyúttal rendelkezzen a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról.
- [3] Az ítélet tábla mint másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a XII. r. vádlott vonatkozásában megváltoztatta, őt az ellene pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának vétsége (Btk. 401. §) miatt emelt vád alól felmentette. A másodfokú bíróság a XII. r. vádlott vonatkozásában a részben helyesbített, így a másodfokú eljárásban irányadó tényállásban megállapított tranzakciókról, illetve cselekményekről azt állapította meg, hogy azok egyike sem alapozza meg a pénzmosás vagy terrorizmus finanszírozásának gyanúját, mert azok szokványos banki szolgáltatások voltak; emellett abban az egy esetben, amikor a bankszámlanyitást hamis okirattal kísérelték meg, azt az ügyintéző észlelte, ezt követően az okiratot a XII. r. vádlott vizsgálatra küldte, annak eredményeként pedig a számla megnyitására nem került sor.
- [4] Hivatkozott arra, hogy a hatályon kívül helyezett, de iránymutatásul szolgáló 7004/2003. (PK.8.) PM irányelvben foglalt adatok, tények és körülmények az ügyben nem merültek fel. Miután a bejelentési kötelezettség elmulasztásának rendbelisége a bejelentési kötelezettségek számához igazodik, a tényállás nem alkalmas annak pontos megállapítására, hogy mely tény, adat vagy körülmény tekintetében róta az elsőfokú bíróság a vádlott terhére a bűncselekmény elkövetését. A másodfokú bíróság megítélése szerint a XII. r. vádlott a tényállásban részletezett magatartásával egyetlen bűncselekmény törvényi tényállását sem merítette ki, ezért őt a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján, bűncselekmény hiányában a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának vétsége miatt emelt vád alól felmentette.
- [5] A másodfokú bíróság ítélete ellen a fellebbviteli főügyészség jelentett be fellebbezést a XII. r. vádlott terhére, az ellene pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának vétsége (Btk. 401. §) miatt emelt vád alóli felmentése miatt, a másodfokú bíróság ítéletének a Be. 624. § (1) bekezdése alapján történő megváltoztatása, a XII. r. vádlott bűnösségének pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség vétségében való megállapítása, emiatt büntetesként végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása érdekében. Fellebbezésének indokolásában kifejtette, hogy a másodfokon eljáró ítélet tábla az elsőfokú ítélet felülbírálatára során a XII. r. vádlott tekintetében helytállóan jutott arra a következtetésre, miszerint az elsőfokú ítélet XII. r. vádlottal kapcsolatos tényállása (IV/B. tényállási pont) megalapozott; helytállóan következtetett továbbá arra is, hogy a XII. r. vádlottat mint a bank városi fiókjának vezetőjét a Pmt. 23. §-ában foglaltak alapján bejelentési kötelezettség terhelte a pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény, körülmény tekintetében; és nem védett a vonatkozásban sem, hogy ennek a megállapítására a másodfokú bíróság által felhívott irányelv ad változatlanul eligazítást. Ugyanakkor a másodfokú bíróság tévesen következtetett arra, hogy a XII. r. vádlottnak az elsőfokú ítélet megalapozott tényállásában írt cselekvősegei nem alkalmasak a terhére rótt bűncselekmény megállapítására. A fellebbviteli főügyészség kifejtette, hogy a hivatkozott irányelv 10. pontja szerint pénzmosásra utaló adat, tény vagy körülmény – egyebek mellett – az is, ha „az ügyfél kötelezettségeit (szerződés, megállapodás hiányában) rendszeresen más teljesíti és fordítva”. Álláspontja szerint az ügyben ilyennek tekinthető az I. r. vádlott többszöri feltűnése olyan cégeknél, amelyeknek nem volt képviselője; erre utalt az I. és II. r. vádlott rendszeres információ-, irat- és adatkerése olyan cégek bankszámláit illetően, amelyek tekintetében nem volt rendelkezési joguk; a tényállásban írt intézkedéseik és a nagy összegű készpénzfelvételek e társaságok esetében együttesen olyan körülmények voltak, amelyek tekintetében a XII. r. vádlottnak mint fiókvezetőnek bejelentési kötelezettsége állt fenn, azt azonban nem teljesítette. Ezért a másodfokú bíróság törvénysértően állapította meg azt, hogy a XII. r. vádlott által megvalósított magatartások nem illeszthetők a terhére rótt törvényi tényállás keretei közé, hiszen azok csupán „szokványos banki szolgáltatások”. Emellett helytelennek tekintette a másodfokú bíróság által a bűncselekmény rendbelisége tekintetében kifejtetteket. Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria a Be. 624. § (1) bekezdése alapján az ítélet tábla ítéletét változtassa meg, a XII. r. vádlott bűnösségét pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának vétségében állapítsa meg, vele szemben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést szabjon ki, és ítéletét a Be. 619. § (1) bekezdésére figyelemmel a másodfokú bíróság által megalapozottnak tekintett tényállásra alapozza.
- [6] A Legfőbb Ügyészség a XII. r. vádlott terhére bejelentett fellebbezését helyes indokainál fogva fenntartotta, azt kiegészítette azzal, hogy az irányadó tényállás IV/B. pontjára figyelemmel megállapítható: az I. és II. r. vádlottak az általuk kezdeményezett, illetve folytatott ügyintézés időpontjában nem voltak az M. Kft., az L. Kft. és az I. G. Kft. bankszámláihoz hozzáféréssel rendelkező és a bankkal hivatalos kapcsolatban álló ügyfelek. Ezért az önmagukban szabályos ügyletek sorozatában az I. és II. r. vádlott rendszeres eljárása, a nagy összegű

- pénzmozgásokban történő közreműködése, továbbá a hamis okmányokkal megkísérelt számlanyitás együttesen már olyan körülményeknek minősültek, amelyek megalapozták a XII. r. vádlottat fiókvezetői minőségében terhelő bejelentési kötelezettséget. Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria a Be. 620. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen, a Be. 624. § (1) bekezdése alapján az ítéletábra ítéletét változtassa meg, a XII. r. vádlott bűnösségét állapítsa meg a Btk. 401. §-ába ütköző és aszerint minősülő pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának vétségében, ezért fogház fokozatban végrehajtandó, határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélje, annak végrehajtását próbaidőre függessze fel és állapítsa meg, hogy a szabadságvesztés végrehajtása esetén a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének, de legkevesebb 3 hónapnak a kitöltését követő nap.
- [7] A Kúria a fellebbezést a Be. 620. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el. A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője a fellebbezésben és a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakkal egyezően nyilatkozott, a XII. r. vádlott védője pedig a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.
- [8] A fellebbviteli főügyészség fellebbezése alaptalan.
- [17] A Kúria megállapította, hogy a fellebbviteli főügyészségnek a másodfokú bíróság ítélete ellen a Be. 616. § *b)* pontjában írt jogosultsága alapján a Be. 583. § (4) bekezdésére figyelemmel a XII. r. vádlott terhére bejelentett fellebbezése joghatályos, mert az a másodfokú ítéletnek a Be. 615. § (2) bekezdés *b)* pontjában megjelölt ellentétes döntését sérelmezi a Be. 615. § (3) bekezdés *a)* pontjának megfelelően.
- [18] A másodfellebbezésre tekintettel a felülbírálat terjedelme a Be. 618. § (1) bekezdése értelmében kiterjed a másodfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntésére, vagyis a XII. r. vádlott esetében a bűnösség tekintetében eltérő megállapításra; ennek következtében a büntetés mellőzésére, továbbá büntetés vagy intézkedés alkalmazásának szükségességére, amennyiben az ellentétes döntést sérelmező fellebbezés folytán a bűnösség kérdésében eltérő döntést hoz; illetve vizsgálat tárgyát képezi az első- és a másodfokú bírósági eljárás szabályainak megtartása. A felülbírálat a Be. 618. § (2) bekezdése alapján kiterjed az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekre is.
- [19] A felülbírálat terjedelme a XII. r. vádlott vonatkozásában a bűnösség kérdésében hozott ellentétes döntés támadására figyelemmel lényegében teljes körű.
- [20] A Be. 617. §-a alapján irányadó Be. 590. § (9) bekezdésére figyelemmel, a felülbírálat – az 590. § (11) bekezdésében foglaltak hiányában – csak a XII. r. vádlottra terjed ki.
- [21] A Be. 619. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan.
- [22] A Be. 619. § (3) bekezdése értelmében, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan és a helyes tényállás az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján megállapítható, vagy a helytelen ténybeli következtetés az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján kiküszöbölhető, a harmadfokú bíróság a tényállást kiegészíti, illetve helyesbíti.
- [23] A Kúria a fellebbviteli főügyészség fellebbezésében és a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltaktól eltérően megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítéletének tényállása részlegesen megalapozatlan, ezért a Be. 619. § (3) bekezdés *a)* pontja szerint a tényállást kiegészítette, továbbá a helytelen ténybeli következtetést az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján kiküszöbölte és a tényállást helyesbítette.
- [24] A másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság ítélete részben megalapozatlan volt, mert a tényállást részben hiányosan állapította meg, illetve részben a megállapított tényállás ellentétes volt a bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, valamint az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett [Be. 592. § (2) bek. *a)*, *c)* és *d)* pont].
- [25] Ezt a részbeni megalapozatlanságot a másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) bekezdés *a)* pontjában írtak szerint kiküszöbölte: a bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, valamint helyes ténybeli következtetés alapján a tényállást helyesbítette, illetve kiegészítette.
- [26] A másodfokú bíróság a XII. r. vádlottat érintően: – a másodfokú ítélet [131] bekezdésében az elsőfokú ítélet [134]–[145] bekezdésben írtakat összefoglalva akként helyesbítette, miszerint „a vádlottak (III–IX. és XII–XVII. rendűig) tudata nem fogta át azt, hogy bünszervezet működését segítik elő, de azzal tisztában voltak, hogy az I. és II. r. vádlottnak nyújtanak segítséget költségvetési csalás elkövetéséhez”. – a másodfokú ítélet [187] bekezdésében pedig a IV/B. tényállási pont alatt szereplő, az elsőfokú ítélet [321] és [322] bekezdésben írtakat mellőzte irratellenesség miatt.
- [27] Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének tényállását a XII. r. vádlott vonatkozásában is hiánytalannak és megalapozottnak tartotta.
- [28] A Kúria a Be. 619. § (3) bekezdés *a)* pontja értelmében az iratok tartalma alapján az elsőfokú bíróság ítéletének [45] bekezdés 1. mondatát kiegészíti azzal, hogy a bank zrt.-nél vezetett bankszámla felett a II. r. vádlottnak 2017. január 27. napjától volt rendelkezési joga, míg a [80] bekezdés 1. mondatát azzal egészíti ki, hogy a bank zrt.-nél vezetett bankszámla felett XV. r. vádlott 2014. január 27. napjától rendelkezett.
- [29] A Kúria a Be. 619. § (3) bekezdés *a)* pontja alapján megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítéletével megállapított tényállás a másodfokú ítélet [131] bekezdésében foglalt tényeket tekintve a XII. r. vádlott vonatkozásában helytelen ténybeli következtetést tartalmaz, így e tekintetben megalapozatlan. Ezért a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítélete [131] bekezdésében foglalt tényállásrészről mellőzi a XII. r. vádlott feltüntetését.

- [30] A Kúria emellett a töretlen ítélkezési gyakorlata szerint (BH 2015.216.) az irányadó tényállás részének tekintette az elsőfokú bíróság alábbi ténymegállapításait, amelyeket ítéletszerkesztési hiba miatt az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása tartalmaz:
- a V. Kft. számlanyitáskor felhasznált hamis okmányok miatt tett bejelentés ügyében a bank nem tett feljelentést (elsőfokú ítélet [635] bekezdés);
  - készpénzfelvételi igényt olyan személy is bejelenthetett a vádbeli időszakban, aki nem volt az adott cég képviselője, illetve nem volt rendelkezésre jogosult (elsőfokú bíróság ítélete [636] bekezdés).
- [31] A harmadfokú bíróság határozatát az ilyen módon kiegészített, illetve helyesbített tényállásra alapította.
- [32] Mindezekre tekintettel a harmadfokú eljárásban irányadó, a XII. r. vádlottat érintő – az elsőfokú bíróság ítéletében IV/B. szám alatt rögzített – tényállás a harmadfokú eljárásban irányadó második és harmadfokú változtatásokra figyelemmel a következő volt:
- [33] A XII. r. vádlott az érintett időszakban a bank k.-i fiókjának vezetője volt. A bűnszervezet által megvalósított bűncselekmény elkövetéséhez felhasznált, az I. és II. r. vádlottak által irányított gazdasági társaságok közül az M. Kft., az L. Kft. és az I. G. Kft. a bank k.-i fiókjában nyitott számlát.
- [34] XII. r. vádlott a munkája során ismerte meg a II. r. vádlottat mint a M. Kft. ügyvezetőjét, illetve az L. Kft. ügyvezetőjét és mindkét cég kapcsán az I. r. vádlottat mint kapcsolattartót.
- [35] Az I. r. vádlott az M Kft., az L. Kft. és az I. G. Kft. bankszámlájához nem rendelkezett hozzáféréssel, ugyancsak nem rendelkezett hozzáféréssel a II. r. vádlott az L. Kft. és az I. G. Kft. bankszámlájához.
- [36] A XII. r. vádlott 2014 nyaratól banki telefonján többször beszélt az I. és II. r. vádlottakkal, azzal kapcsolatosan, hogy pénzfelvételi igényt jelentettek be vagy SWIFT igazolást kértek az általuk interneten rögzített utalásokról. Ilyen esetekben a bejelentett összeget aztán a számla felett rendelkezésre jogosultnak fizette ki a bank, a SWIFT igazolást pedig a cég hivatalos e-mail-címére küldték ki.
- [37] A XII. r. vádlott fiókvezetőként tudomással bírt a fenti cégek kapcsán a nagy összegű készpénzfelvetelekről és utalásokról.
- [38] A II. r. vádlott többször érdeklődött a XII. r. vádlottnál az L. Kft. pénzügyi helyzetét érintően.
- [39] Az I. r. vádlott 2014 októberében a XII. r. vádlott segítségét kérte egy cég számlanyitásában, ehhez e-mailben a XII. r. vádlott megkapta a V. Kft. vonatkozásában az anyagot a bankszámla nyitáshoz. A társaság bankszámlájának megnyitására a bank zrt. k.-i fiókjában nem került sor, mert az ügyfél-átvilágítási kötelezettség teljesítése során a banki ügyintéző az ügyvezető okirataiban hibát észlelt, ezért az anyagot elküldték központi ellenőrzésre, és a központ is megerősítette az okmányok hamisságát. A XII. r. vádlott ezután tájékoztatta az I. r. vádlottat, hogy nem nyitnak számlát a cégnek. A V. Kft. számlanyitáskor felhasznált hamis okmányok miatt tett bejelentés ügyében a bank feljelentést nem tett.
- [40] A XII. r. vádlott segítséget nyújtott az I. G. Kft. bankszámla nyitásában is, mely céget az I. r. vádlott jelezte felé.
- [41] 2015 tavaszán a II. r. vádlott azért hívta fel a XII. r. vádlottat, mert kérte az általa korábban képviselt M. G. Kft. 2014. évi bankszámla kivonatait, amelyeket a bank az új ügyvezető részére adott ki.
- [42] 2015. április 22-én a II. r. vádlott az I. G. Kft. aláírási címpéldányát kérte a XII. r. vádlottól, 2015. április 29-én pedig a II. r. vádlott az általa indított utalásról kért banki igazolást.
- [43] Egy alkalommal az I. r. vádlott azért hívta fel a XII. r. vádlottat, hogy egy eurós utalást, amit már leadtak interneten, vissza lehet-e vonni, aminek XII. r. vádlott utána nézett, és visszaszólott az I. r. vádlottnak, hogy a visszavonásra már nincs lehetőség.
- [44] A készpénzfelvételi igényt olyan személy is bejelentette a vádbeli időszakban, aki nem volt az adott cég képviselője, illetve nem volt rendelkezésre jogosult.
- [45] Az nem volt bizonyítható, hogy a XII. r. vádlott a bűnszervezet létrejöttéről és működéséről tudott volna, és annak tevékenységét szándékosan segítette volna.
- [46] A tényállásban megjelölt cselekmények 2014 nyara és 2015. április 29. közötti időszakban történtek.
- [47] A Btk. elkövetéskor és elbíráláskor azonos 401. §-a szerint aki a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzésével és megakadályozásával kapcsolatos, törvényben előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget, vétség miatt 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [48] A pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása bűncselekmény kerettényállás, az abban meghatározott, törvényben előírt bejelentési kötelezettséget a vádirat szerinti cselekmények időszakában a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény (a továbbiakban: Pmt.) 23. §-a határozta meg.
- [49] A Pmt. 23. § (1) bekezdése szerint pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény, körülmény felmerülése esetén a szolgáltató vezetője, alkalmazottja és segítő családtagja köteles haladéktalanul a (3) bekezdésben megjelölt személynek bejelentést tenni. A bejelentésnek tartalmaznia kell
- a) a szolgáltató által a 7–9. § alapján rögzített adatokat,
  - b) a pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény vagy körülmény ismertetését és
  - c) a pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény vagy körülmény részletes ismertetését alátámasztó dokumentumokat, amennyiben azok rendelkezésre állnak.
- [50] A Pmt. 23. § (2) bekezdése alapján a szolgáltató vezetője, alkalmazottja és segítő családtagja a pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény vagy körülmény felmerülését a végrehajtott vagy végrehajtandó ügyleti megbízás és az ügyfél által kezdeményezett, de végre nem hajtott ügyleti megbízás esetében, valamint a 11. § (6) bekezdésben meghatározott esetben is köteles vizsgálni. A Pmt. 11. § (6) bekezdése a 7–9. §-okban meghatározott ügyfélátvilágítás végrehajthatatlansága esetén szabályozza az üzleti kapcsolat létesítésének megtagadását, megszüntetését.
- [51] A Pmt. 23. § (3) bekezdése alapján a szolgáltató köteles a tevékenységének megkezdését követő öt munkanapon belül – a szervezet sajátosságától

- függően – egy vagy több személyt kijelölni (a továbbiakban: kijelölt személy), aki a szolgáltató vezetőjétől, alkalmazottjától és segítő családtagjától az (1) bekezdés alapján érkezett bejelentést a pénzügyi információs egységként működő hatóságnak haladéktalanul továbbítja.
- [52] A Pmt. 3. § *p*) pontja szerint a szolgáltató vezetője az a természetes személy, aki a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet szolgáltató képviselőjére, nevében döntési jogkör gyakorlására vagy az ezen szolgáltatón belüli irányítási jogkör gyakorlására jogosult.
- [53] Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása bűncselekményt csak a Pmt. 23. § (1) bekezdésében meghatározott személy, a szolgáltató vezetője, alkalmazottja és segítő családtagja követheti el. A tényállás alapján megállapítható, hogy a XII. r. vádlott a Pmt. értelmező rendelkezése alapján a szolgáltató vezetőjének minősül, így a bűncselekmény tettese lehet.
- [54] A bűncselekmény elkövetési magatartása a Pmt.-ben előírt bejelentési kötelezettség elmulasztása, a cselekmény tiszta mulasztásos bűncselekmény. Megvalósulásához szükséges, hogy az elkövető a Pmt. 23. §-ában meghatározott bejelentési kötelezettséget szándékosan mulassza el. Ennek feltétele, hogy
- legyen olyan adat, tény, körülmény, amely pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utal, vagyis okszerű következtetés legyen levonható önmagában az adatból, tényből vagy körülményből;
  - az elkövető tudata az előző bekezdésben foglaltakat, és emellett azt is fogja át, hogy ebből következően bejelentési kötelezettsége van, és azt ezen tények tudatában önhibájából ne teljesítse (mulassza el).
- [55] Amennyiben valamely feltétel nem állapítható meg, úgy nem valósul meg a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása megnevezésű bűncselekmény.
- [56] A Kúria utal arra, hogy a Pmt. nem határozza meg: melyek azok az adatok, tények és körülmények, amelyek pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utalnak. Megállapítható továbbá, hogy a Pmt. rendelkezéseire figyelemmel a bejelentési kötelezettséget megelőzi az ügyfél-átvilágítási kötelezettség, és az ennek keretében teendő intézkedések, amelyek részletesen szabályozottak. A Btk. 401. §-ában írt bűncselekményt azonban az ügyfélátvilágítási kötelezettség keretében meghatározott intézkedések elmulasztásával nem lehet elkövetni, az kizárólag a Pmt. 23–26/B. §-ában meghatározott folyamatot elindító, a 23. § (1) bekezdésben megjelölt, a 23. § (3) bekezdése szerinti kijelölt személynek teljesítendő bejelentési kötelezettség elmulasztásával valósítható meg.
- [57] A pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló, a Pmt.-t felváltó jelenleg hatályos 2017. évi LIII. törvény 30. §-a lényegében a Pmt.-vel azonos módon szabályozza a bejelentési kötelezettséget. Ezen törvény (a továbbiakban: új Pmt.) 30. § (1) bekezdése szerint a szolgáltató vezetője, foglalkoztatottja és segítő családtagja pénzmosásra, terrorizmus finanszírozására vagy dolog büntetendő cselekményből való származására utaló adat, tény, körülmény (a továbbiakban együtt: bejelentés alapjául szolgáló adat, tény, körülmény) felmerülése esetén köteles a 31. § (1) bekezdésében megjelölt személynek haladéktalanul írásban bejelentést (a továbbiakban: bejelentés) tenni. Az új Pmt. 31. § (1) bekezdése ugyancsak a szolgáltató kötelezettségévé teszi egy vagy több személy kijelölését a bejelentés fogadására és a pénzügyi információs egységnek történő haladéktalan továbbítása érdekében. Kiemelendő, hogy az új Pmt. sem szabályozza azt, hogy mely adat, tény vagy körülmény utalhat pénzmosásra, terrorizmus finanszírozására vagy dolog büntetendő cselekményből való származására.
- [58] A Kúria megállapítja továbbá, hogy jelen ügyben mind az első-, mind a másodfokú bíróság, illetve az ügyben eljáró ügyészség is tévesen hivatkozott az 7004/2003. (PK.8.) PM irányelvre. A pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2003. évi XV. törvény végrehajtásával kapcsolatos útmutatókról szóló 7004/2003. (PK.8.) PM irányelv, amely 2011. december 31-ig volt hatályban, az adószakértői, okleveles adószakértői, adótanácsadói tevékenységet folytatók számára készült belső szabályzatuk elkészítéséhez. Az irányelv a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2003. évi XV. törvény (a továbbiakban: régi Pmt.) 12. §-a alapján készült, az irányelv célja a régi Pmt. 1. § (1) bekezdés *f*), *h*) és *j*) pontjában meghatározott tevékenységet folytatók számára útmutató meghatározása belső szabályzataik megalkotásához. A régi Pmt. 1. § (1) bekezdés *f*), *h*) és *j*) pontjában meghatározottak az ingatlanüggyellett kapcsolatos tevékenységet folytatók, a könyvviteli (könyvelői), adószakértői, okleveles adószakértői, adótanácsadói tevékenységet megbízási, illetve vállalkozási jogviszony alapján folytatók; valamint a nemesfémekkel, drágakövekkel, ezekből készült tárgyakkal, ékszerekkel, kulturális javakkal, művészeti alkotásokkal kereskedők, azokat árverésen vagy bizományosként értékesítők. Az útmutató célja, hogy a régi Pmt. hatálya alá tartozó szervezetek közül az adószakértői, okleveles adószakértői, adótanácsadói tevékenységet végzők (továbbiakban: szolgáltatók) egységes elvek szerint alkalmazzák a pénzmosás megelőzésére és megakadályozására vonatkozó normákat.
- [59] Mindezekből megállapítható, hogy az irányelv által alkalmazott szolgáltató fogalma nem azonos a Pmt.-ben és az új Pmt.-ben meghatározott szolgáltató fogalmával, emellett az irányelv 2012. január 1. napjától hatályát veszítette, így ettől az időponttól kezdve az abban foglaltak a mulasztást megalapozó belső szakmai szabályként még az érintett kör vonatkozásában sem alkalmazhatók. Az irányelvben felsorolt adatok, tények és körülmények, melyek példálózó jelleggel segítik a pénzmosás gyanújának felismerését, legfeljebb a jogirodalom számára nyújthatnak útmutatót arra nézve, hogy mely adatok, tények és körülmények utalhatnak a pénzmosás megvalósulásának gyanújára.
- [60] A Pmt.-nek az elkövetés idején hatályos 43. § (2) bekezdése alapján felhatalmazást kapott a miniszter arra, hogy rendeletben állapítsa meg a szabályzat kötelező tartalmi elemeit. Ez volt a 35/2007. (XII. 29.) PM rendelet, amely a Pmt. alapján készítendő belső szabályzat kötelező tartalmi elemeiről szolt. A

- Pmt. alapján készült PM rendelet nem határozza meg azt, hogy mely adatok, tények vagy körülmények utalnak pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására. A jelen ügyben iránymód 35/2007. (XII. 29.) PM rendelet az 1. § e) pontjában kötelezően elkészítendő szabályzat elemeként jelöli meg a pénzügyi információs egységként működő hatóságnak történő bejelentés belső eljárási rendjét és formáját, továbbá a Pmt. 23. § (1) bekezdésének a)–b) pontjában meghatározott adatokat tartalmazó formanyomtatványt, illetve az f) pontjában a Pmt. 23. § (2) bekezdésében meghatározott kijelölt személy nevét, beosztását, elérhetőségét.
- [61] Megállapítható, hogy a vádiratban szereplő, az ítéleti tényállás IV/B. pontját képező cselekmények idején nem volt jogszabályi meghatározása azoknak az adatoknak, tényeknek és körülményeknek, amelyek alapján a pénzmosás vagy terrorizmus finanszírozásának gyanúja fennállt, és amelyek alapján a bejelentés kötelezettségét objektív kritériumok alapján meg lehetett volna állapítani. A bank zrt. pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni belső szabályzatának így a jogszabályi rendelkezések szerint nem volt kötelező eleme azon adatok, tények és körülmények megjelölése, amelyek bekövetkezése esetén a bejelentési kötelezettség fennállt.
- [62] A Magyar Nemzeti Bank a Pmt. felhatalmazása alapján létrejött 35/2007. (XII. 29.) PM rendeletben meghatározott, a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló szabályzat elkészítéséhez a pénzügyi szolgáltatási és kiegészítő pénzügyi szolgáltatást végzők részére mintaszabályzatot készített. A mintaszabályzat VII. pontja tartalmazza a Pmt. 23. § (1) bekezdéséhez kapcsolódó feladatokat és a szabályzatban megjeleníthető részletszabályokat. A mintaszabályzat XIV. pontja szerinti mellékletek 1. pontja tartalmazza a szokatlan tranzakciók tipológiáját, amelyek pénzmosásra utalhatnak, ez utóbbi igen nagy részletességgel sorolja fel azokat az összetett és szokatlan tranzakciókat, amelyek alapul szolgálhatnak a pénzmosás gyanújára.
- [63] Az új Pmt. 77. § (1) bekezdése szerint felhatalmazást kap a miniszter arra, hogy rendeletben állapítsa meg a belső szabályzat kötelező tartalmi elemeit.
- [64] Az új Pmt. 77. § (3), illetve (3a) bekezdése alapján a Magyar Nemzeti Bank elnöke és a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságának elnöke rendeleti jogkört kapott az ezzel kapcsolatos szabályok meghatározására.
- [65] A törvény felhatalmazása alapján született a 33/2017. (X. 26.) MGM rendelet a nemesfém vagy az ezekből készült tárgyakkal kereskedők és az árukereskedő szolgáltatók részére; a 34/2017. (X. 26.) MGM rendelet a játékkaszinót, kártyatermet működtetők, távszerencsejátéknak nem minősülő fogadást, távszerencsejátékot és online kaszinó játékot szervezők részére (jelenleg már nem hatályos); valamint a 2/2021. (II. 2.) PM rendelet a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló jogszabályok hatálya alá tartozó egyes nem pénzügyi szolgáltatók részére.
- [66] A teljes jogszabályi szabályozás áttekintése alapján a Kúria megállapítja: nem helytálló a másodfokú bíróság hivatkozása arra, hogy a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásáról jelen esetben azért nem lehet szó, mert a tényállásban megjelölt adatok, tények és körülmények a szokásos banki műveletek körébe tartoznak. A tételes törvényi szabályozás hiánya miatt bármely olyan adat, tény vagy körülmény alapot szolgáltathat a Btk. 401. §-ában foglalt bűncselekmény megvalósulásához, amelyek pénzmosásra vagy a terrorizmus finanszírozására utalnak, így ilyenek lehetnek akár a szokásos vagy annak tűnő banki tranzakciók vagy egyéb banki szolgáltatások. Mivel a jogszabályok nem határozzák meg a bejelentendő pénzügyi művelet és tevékenység, adat, tény, illetve körülmény kritériumait, a bejelentési kötelezettség a szolgáltató szubjektív észlelésén alapul. Ugyanakkor ebből következik az is, hogy a bejelentési kötelezettséggel rendelkező személy esetében a bűncselekmény miatti bűnösség megállapítására csak abban az esetben kerülhet sor, ha a lefolytatott bizonyítás alapján kétséget kizáróan megállapítható: a vád tárgyát képező adat, tény vagy körülmény pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utal, és az érintett személy ezt felismerte. Ezt a tudati tényt, akárcsak azt, hogy az elkövető tudatában van annak, miszerint a pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megelőzéséről szóló törvény alapján bejelentési kötelezettség terheli és a bejelentési kötelezettséget ennek tudatában önhibájából elmulasztja, az ítéleti tényállásnak tartalmaznia kell. A bűnösség megállapításához ugyanis ezen tudati tények megállapítása nélkülözhetetlen arra figyelemmel, hogy a Btk. 401. §-ában szabályozott bűncselekmény szándékos bűncselekmény, azt jelen ügyben megjelölt elkövetés időpontjában és azóta sem lehet gondatlanul elkövetni.
- [67] A Btk. 7. §-a szerint szándékosan követi el a bűncselekményt, aki cselekményének következményét kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.
- [68] A Btk. 8. §-a értelmében gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki előre látja a cselekményének lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik annak elmaradásában, vagy cselekménye lehetséges következményeit azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja.
- [69] Jelen ügyben a megalapozott tényállásból hiányzik a vádlott szándékát megalapozó tudati tények megállapítása: az, hogy a tényállásban megjelölt tényekről és körülményekről (irat- és információkérés, számlanyitás, készpénzfelvétel) felismerte, hogy azok pénzmosás gyanúját vetik fel; továbbá hiányzik annak megállapítása, hogy ennek, valamint fennálló bejelentési kötelezettségének tudatában a bejelentést anélkül, hogy abban akadályoztatva lett volna, elmulasztotta. E körben még az elsőfokú bíróság is csak azt állapította meg az ítélete [321]–[322] bekezdésében, hogy a XII. r. vádlott a Pmt. alapján fennálló kötelezettségének nem tett eleget, ugyanis az I. és II. r. vádlottakhoz kapcsolódó gyanús banki, pénzügyi szolgáltatások miatt fennálló bejelentési kötelezettségét nem teljesítette. A XII. r. vádlottnak fiókvezetőként jelentenie kellett volna a gyanús bankszámlanyitási körülményeket; azt, hogy a jogosulttól eltérő más személy intézkedett az adott bankszámla esetében, valamint azt is, hogy az I., II., XV. és XVI. r.

vádlottak nagy összegű készpénzt vettek fel a bankszámlákról. A másodfokú bíróság ezeket a bekezdéseket azonban a tényállásból – helyesen – mellőzte, így a tudattartalommal kapcsolatosan még ezen megállapításokat sem lehet figyelembe venni.

- [70] Az elsőfokú bíróság indokolásának [645] bekezdésében XII. r. vádlott magatartását a következők szerint értékelte: az I. r. vádlott többszöri feltűnése olyan cégeknél, amelynek nem volt képviselője, így a hamis okmányokkal megkísérelt számlanyitással érintett cégnél is, valamint az I. és II. r. vádlottak információkérései vagy iratkérései olyan cégek bankszámláit illetően, amelyek felett nem volt rendelkezési joguk, intézkedéseik és a nagy összegű pénzfelvételek együttesen már olyan gyanús körülmények voltak, amelyek miatt a XII. r. vádlottat fiókvezetőként bejelentési kötelezettség terhelte volna. Az elsőfokú ítélet következő bekezdése pedig megállapítja, hogy a XII. r. vádlottnak fiókvezetőként jelentenie kellett volna a gyanús bankszámlanyitási körülményeket; azt, hogy a jogosulttól eltérő más személy intézkedett az adott bankszámla esetében, illetve az I. és II. r., valamint mások által végrehajtott nagy összegű készpénzfelvételeket.
- [71] Az elsőfokú bíróság azon érvelése, hogy a XII. r. vádlottnak a tényállásban megjelölt körülmények alapján észlelnie kellett volna, hogy azok gyanúsak, ezért bejelentési kötelezettsége van, legfeljebb az enyhe gondatlanság (*negligentia*) megállapítására alkalmas; az elsőfokú bíróság szerint a XII. r. vádlott elmulasztotta a bejelentési kötelezettségét annak ellenére, hogy ezen körülmények alapján észlelnie kellett volna a pénzmosás gyanúját és azt jelentenie kellett volna. Ez viszont csak annak megállapítását jelenti, hogy a XII. r. vádlott a cselekményei lehetséges következményeit azért nem látta előre, mert a tőle elvárható figyelmet és körültekintést elmulasztotta.
- [72] A harmadfokú eljárásban irányadó tényállás ugyanakkor nem tartalmazza azt a tudati tény, hogy a tényállásban megjelölt tények és körülmények alapján a XII. r. vádlott felismerte, hogy azok pénzmosás gyanújára utalnak, és azt sem, hogy tudatában volt annak, miszerint ezen adatok, tények, körülmények pénzmosásra utaló gyanús mivoltából következően bejelentési kötelezettsége van; emellett az irányadó tényállásban az sem szerepel, hogy az általa tudottan fennálló bejelentési kötelezettségét önhibájából nem teljesítette. Ekként azt a jogi következtetést végképp nem lehet levonni, hogy a XII. r. vádlott a kötelező bejelentést a következményeket kívánva vagy azokba belenyugodva mulasztotta volna el.
- [73] Tekintettel arra, hogy a Btk. 401. §-ában szabályozott bűncselekménynek az elkövetéskor gondatlanságból elkövethető alakzata nem volt, ezért a büntetőjogi felelősség megállapítására nem kerülhet sor.
- [74] A bűncselekmény hiányára alapított felmentő rendelkezés [Be. 566. § (1) bek. a) pontja] ekként törvényes.
- [76] A Kúria mindezekre figyelemmel a Be. 620. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülésen eljárva a másodfokú bíróság ítéletét a XII. r. vádlott vonatkozásában helybenhagyta, mert a fellebbezés alaptalan és egyébként az ítéletet nem kell hatályon kívül helyezni.

(Kúria Bhar.I.1.150/2022/5.)

267I. Annak megítélése, hogy egy bűncselekménynek a vádlott terhére megállapított jelentősebb tárgyi súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége, nem pusztán az irányadó büntetési tétel csekély mértékéből vont mechanikus következtetés, hanem az eset összes körülménye és az elbírálás minden lehetséges jogkövetkezménye együttes, átfogó értékelésének eredménye. A rendelkezés alkalmazása a bíróság mérlegelésére van bízva, egyetlen kritérium, hogy az adott bűncselekmény a felelősségre vonás szempontjából jelentéktelen legyen [Be. 567. § (1) bek. f) pont].

II. Jelentősége van a felelősségre vonás, ekként a büntetéskiszabás szempontjából a vádlott társadalomra veszélyességén túlmenően annak, hogy elkövetői minősége a cselekményre tekintettel különös visszaeső; a cselekményt felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt követte el, ami miatt annak végrehajtását el kell rendelni, és a cselekmény elkövetési idejére tekintettel nem bocsátható feltételes szabadságra.

A büntetéskiszabás körébe tartozó lényeges, jelentős szempontok nem cserélhetők fel az eljárásjogi célszerűségi szemponttal, az ugyanis a cselekmény el nem bírálásából fakadóan, annak következményeként adott esetben kötelező törvényi rendelkezések elhagyását, mellőzését eredményezi.

- [1] A törvényszék a 2020. szeptember 17. napján meghozott ítéletével a II. r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett kábítószerkereskedelem büntetében [Btk. 176. § (1) bek. IV. ford., (3) bek.] és folytatólagosan, társtettesként elkövetett lopás büntetében [Btk. 370. § (1) bek., (2) bek. b) pont bc) alpont, (3) bek. b) pont ba) alpont]. Ezért őt halmazati büntetésül 8 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztés-büntetésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés-büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A kiszabott szabadságvesztés-büntetésbe beszámította a II. r. vádlott által előzetes fogva tartásban és bűnügyi felügyeletben töltött időt. Elrendelte a kerületi bíróság ítéletével kiszabott 1 év börtönbüntetés végrehajtását. A II. r. vádlottal szemben 228 000 forint, 155 euró, 90 kuna és 150 lej tekintetében vagyonekobzást rendelt el. Rendelkezett továbbá a bűnjelekről és a bűnügyi költségről.
- [2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva az ítéletábra mint másodfokú bíróság a 2021. május 18. napján meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a II. r. vádlottal szemben kábítószer birtoklásának vétsége [Btk. 178. § (1) és (6) bek.] miatt indult büntetőeljárást megszüntette. A kerületi bíróság ítéletével kiszabott 1 év börtönbüntetés végrehajtásának elrendelését mellőzte. A kiszabott szabadságvesztésbe beszámította továbbá a II. r. vádlott által az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől bűnügyi felügyeletben töltött időt. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a II. r. vádlott tekintetében helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a másodfokú bíróság

- határozata folytán a II. r. vádlott tekintetében 2021. május 18. napján jogerős lett.
- [3] A fellebbviteli főügyészség a 2021. november 16. napján kelt átiratában indítványozta, hogy az ítélet tábla helyezze hatályon kívül a másodfokú ítélet jogerősítő záradékát, és a határozatát a jogorvoslati lehetőségre és annak határidejére vonatkozó tájékoztatással ismételt közölje a fellebbezésre jogosultakkal, mivel a másodfokú ítélet eljárást megszüntető rendelkezése miatt a II. r. vádlott vonatkozásában harmadfokú eljárásnak van helye.
- [4] Az ítélet tábla a 2021. december 9. napján meghozott végzésével a fellebbviteli főügyészség indítványát elutasította.
- [5] A végzéssel szemben bejelentett ügyészi fellebbezést elbírálván a Kúria a 2022. március 8. napján meghozott Bpkf.III.87/2022/4. számú végzésével az ítélet tábla végzését megváltoztatta és helyt adott az ügyészi indítványnak. Felhívta az ítélet táblát a másodfokú ítélet jogerősítő záradékának a II. r. vádlott vonatkozásában történő hatályon kívül helyezésére és arra, hogy a határozatot a fellebbezésre jogosultakkal ismételt közölje.
- [6] Ezt követően az ítélet tábla a 2022. március 21. napján megtartott ülésen meghozott végzésével a II. r. vádlott tekintetében hatályon kívül helyezte a másodfokú ítélet jogerősítő záradékát.
- [7] A másodfokú ítélettel szemben az ügyészség a II. r. vádlott terhére, bűnösségének kábítószer birtoklása vétségében való megállapítása, a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése és a büntetés súlyosítása érdekében, a II. r. vádlott és a védője pedig a büntetés enyhítése végett jelentett be 2022. március 21. napján fellebbezést.
- [8] A fellebbviteli főügyészség a bejelentett fellebbezés indokolásában kifejtette, hogy a törvényszék az elsőfokú ítéletben a tényállás részeként rögzítette, miszerint a II. r. vádlott 2018. október 16. napján a vele szemben fogantatosított rendőri intézkedést megelőzően a jelentős mennyiségű alsó határát meg nem haladó mennyiségű kábítószert tartott magánál, valamint azt is, hogy amfetamin tartalmú kábítószert fogyasztott, amelynek a mennyisége nem állapítható meg. Az elsőfokú bíróság tévesen nem értékelte külön a kábítószer birtoklásának vétségét, e bűncselekmény szubszidiaritására hivatkozva nem vont külön felelősségre a II. r. vádlottat, azonban e cselekmények – az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben – valójában valódi anyagi halmazatban állnak a II. r. vádlott terhére rótt társtettesként elkövetett kábítószer-kereskedelem büntetével.
- [9] Ezzel szemben, álláspontja szerint a másodfokú bíróság helyesen értékelte a II. r. vádlott cselekményeit valódi anyagi halmazatként; tévedett azonban, amikor úgy ítélte meg, hogy a kábítószer birtoklása vétségének a kábítószer-kereskedelem büntette mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége. A II. r. vádlott ugyanis az ellene folytatott büntetőeljárás hatálya és egyben a vele szemben korábban kiszabott börtönbüntetés végrehajtása felfüggesztésének próbaideje alatt követett el újabb kábítószerrel összefüggő bűncselekményt. Ez utóbbi ténynek a felelősségre vonás szempontjából döntő jelentősége van, így a büntetőeljárás megszüntetésének nincs helye.
- [10] Utalt rá, hogy a kiemelkedő tárgyi súlyú, vagylagosan életfogytig tartó szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekményt is elkövető II. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés indokolatlanul enyhe tartamú, a büntetés céljának eléréséhez nem alkalmas, annak súlyosítása indokolt.
- [11] A Legfőbb Ügyészség átiratában a bejelentett ügyészi fellebbezést – annak helyes indokaival egyetértve – fenntartotta.
- [12] Kifejtette, hogy az ügyészi másodfellebbezés joghatályos, mert a bejelentésére a másodfokú ítélet jogerősítő záradékának hatályon kívül helyezését követően haladéktalanul sor került, így az elkésettség annak ellenére nem merülhet fel, hogy az ítélet tábla a Kúria iránymutatása ellenére a határozatot nem kézbesítette ismételt a fellebbezésre jogosultaknak, és a határozat továbbra sem tartalmazza azt, hogy ellene (másod)fellebbezésnek van helye. A másodfokú nyilvános ülésen az ügyész nem vett részt, az ügyészség részére az ítélet tábla már csak a jogerősítő záradékkal ellátott másodfokú ítéletet kézbesítette, így a jogorvoslati jog gyakorlását megelőzően a jogerősítő záradék hatályon kívül helyezése iránt kellett intézkedni, amelyet az ügyészség még a felülvizsgálatra nyitva álló határidőn belül meg is tett.
- [13] Álláspontja szerint a Be. 567. § (1) bekezdés f) pontjában írt, a jelentősebb tárgyi súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nem jelentős bűncselekmény miatt az eljárás megszüntetését lehetővé tévő törvényi rendelkezés célja a büntetőeljárás egyszerűsítése, hatékonyságának elősegítése, hiszen a megszüntetésre tekintettel a bűncselekmény miatt nem kell bizonyítást lefolytatni. E célok azonban a másodfokú eljárásban értelemszerűen nem érvényesülhetnek, mivel a bizonyítást a bíróságok már teljeskörűen lefolytatták.
- [14] Ezenkívül a kábítószer birtoklásának vétsége jelen ügyben azért is jelentős, mert a II. r. vádlott bűnösségének kimondása e bűncselekményben azzal jár, hogy el kell rendelni a kerületi bíróság ítéletével kiszabott 1 év szabadságvesztés utólagos végrehajtását. Továbbmenően e bűncselekmény vonatkozásában a II. r. vádlott különös visszaesőnek minősül, mert azt a B. Járásbíróság 2018. június 28. napján jogerős ítéletével kábítószer-kereskedelem büntette és kábítószer birtoklásának büntette miatt kiszabott 1 év 3 hónap börtön fokozatú szabadságvesztés-büntetésre ítéletét követően, de még a 2019. október 29. napján történt foganatba vétel előtt követte el. Emiatt a II. r. vádlott feltételes szabadságra sem bocsátható.
- [15] Kifejtette, hogy a II. r. vádlottal szemben kiszabott büntetés törvénysértően enyhe, mivel a bűnhalmazatra és a különös visszaesői minőségre tekintettel az irányadó halmazati büntetési tételkeret 5 évtől 25 évig terjedő szabadságvesztés, amelynek középmértéke 15 év. Álláspontja szerint az elkövetés óta eltelt idő a II. r. vádlott terhére rótt bűncselekmények súlyos fokú törvényi fenyegetettsége okán nem jelentős enyhítő körülmény, a beismerő vallomása pedig azért nem vehető figyelembe, mert csak a kábítószer fogyasztására korlátozódik. Utalt arra is, hogy a kábítószer-kereskedelem úgynevezett könnyű drogokra történő elkövetésének enyhítő körülményként értékelése a kábítószerekkel szembeni zéró toleranciára tekintettel minden alapot nélkülöz.

- [16] Ezzel szemben nyomatékos súlyosító körülmény a II. r. vádlott többszörösen büntetett előélete, a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények elszaporodottsága, illetve a jelentős mennyiség többszörösére való elkövetés is. Szintén súlyosító körülmény, hogy a II. r. vádlott a cselekményét részben hasonló jellegű bűncselekmény miatti büntetőeljárás, részben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt, részben pedig jogerős szabadságvesztésre ítélese után, ám még annak fogamatba vétele előtt követte el.
- [17] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a II. r. vádlottat mondja ki bűnösnek kábítószer birtoklásának vétségében [Btk. 176. § (6) bek.] is, a kiszabott szabadságvesztés-büntetés és közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát súlyosítsa, a II. r. vádlottal szembeni büntetést a kábítószer birtoklása vétsége tekintetében mint különös visszaesővel szemben tekintse kiszabottnak. Indítványozta továbbá, hogy a Kúria rendelje el a kerületi bíróság ítéletével kiszabott 1 év, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetés végrehajtását, a kiszabott szabadságvesztésbe számítsa be a II. r. vádlottal szemben végrehajtott büntetést, illetve a 2022. március 22. napjától a nyomkövető eszköz telepítéséig bűnügyi felügyeletben töltött időt, egyebekben a másodfokú ítéletet hagyja helyben.
- [18] Másodfellebbezésében a II. r. vádlott védője mindenekelőtt az ügyészi másodfellebbezés joghatályosságát vitatta. Álláspontja szerint az elkésett, mert azt az ügyészségnek a másodfokú nyilvános ülésen nyomban, de legkésőbb három napon belül be kellett volna jelentenie. Ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy az ügyészség nem hivatkozhat arra, hogy a másodfokú bíróság nem adott fellebbezési jogot, mert a jogorvoslat nem a bíróság engedélyén vagy tájékoztatásán alapul, hanem azt a törvény biztosítja. Ennek megfelelően a fellebbezési jog nem a jogerősítő záradék hatályon kívül helyezésének napján, hanem a másodfokú bíróság határozatának meghozatalakor nyílt meg, melyhez képest a bejelentett ügyészségi másodfellebbezés nyilvánvalóan elkésett. Egyben vitatta azt is, hogy a másodfokú ítélettel szembeni jogorvoslat biztosítása törvényes.
- [19] A fellebbezés indokolásában a II. r. vádlott immár új meghatalmazott védője a bejelentett fellebbezést a büntetés enyhítése érdekében fenntartotta, és annak jelentős mértékű enyhítését indítványozta.
- [20] Álláspontja szerint az eljáró bíróságok megfelelően vették számba az enyhítő körülményeket, további enyhítő körülmény azonban a másodfokú ítélet kihirdetése óta eltelt közel két év, amely alatt a II. r. vádlott folyamatosan kényszerintézkedés hatálya alatt állt. Ugyancsak enyhítő körülmény az, hogy a II. r. vádlott rendezett anyagi és családi körülmények között él, bejelentett munkahellyel rendelkezik, házasságot kötött, és kiskorú gyermeket tart el.
- [21] Kifejtette, hogy törvényes a másodfokú bíróság eljárást megszüntető rendelkezése a kábítószer birtoklásának vétsége miatt, amely mérlegelő tevékenységének eredménye, azt a másodfokú bíróság megindokolta, ekként alappal nem támadható. Eseti döntésekre hivatkozással utalt rá, hogy hasonló ügyekben a bírósági gyakorlat alkalmazza ezt a törvény által biztosított eljárásjogi lehetőséget.
- [22] A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 620. § (1) bekezdés zárófordulata szerint nyilvános ülésen bírálta el.
- [23] A nyilvános ülésen az ügyész a fellebbezésben és a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakkal egyezően szólalt fel.
- [24] A II. r. vádlott védője a perbeszédében a bejelentett fellebbezést fenntartotta. Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság megalapozottan döntött az eljárás megszüntetéséről, a kábítószer birtoklása tekintetében megfelelően megindokolta, így azt támadni nem lehet. Álláspontja szerint téves az a megközelítés, amely szerint a döntés egyéb járulékos következményei alapozzák meg azt, hogy az adott cselekménynek a vád tárgyává tett jelentősebb tárgyi súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából jelentősége van. Előadta továbbá, hogy a II. r. vádlott személyi körülményeiben kedvező változások álltak be, házasságot kötött és munkát vállalt. Ezzel családfenntartóvá vált, és amellet, hogy a házastársa kiskorú gyermekét neveli, a felesége a közös gyermekükkel várandós. Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria jelentős mértékben enyhítse a II. r. vádlott büntetését.
- [25] A II. r. vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában elmondta, hogy fordulópont jelentett az életében a házasságkötése és az, hogy gyermeket nevel, továbbá, hogy a közeljövőben saját gyermeke is születik. Megbánta, amit tett és tenni kíván azért, hogy azon az úton maradjon, amin jelenleg van.
- [26] Az ügyészi fellebbezés alapos, míg a II. r. vádlott és védője által bejelentett másodfellebbezés a következők szerint nem.
- [27] A másodfellebbezés alapján harmadfokú eljárásnak van helye. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés jogát a Be. 579. § (1) bekezdése általánosságban – a Be. 580. §-ában foglalt szűk körű kivételekkel, további feltétel előírása nélkül – biztosítja. Ezzel szemben a Be. 615. § (1) bekezdése a másodfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés lehetőségét kizárólag a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén biztosítja.
- [28] A Be. 615. § (1) és (2) bekezdése – a (2a) bekezdésben írt korlátok között – meghatározza a másodfellebbezés törvényi okát, a (3) bekezdése pedig a másodfellebbezés törvényi jogát.
- [29] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy jelen ügyben helye van-e harmadfokú eljárásnak.
- [30] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bírósággal ellentétes.
- [31] Az elsőfokú bíróság a II. r. vádlott esetében a kábítószer-kereskedelem büntettének [Btk. 176. § (1) bek. IV. ford., (3) bek.] a kábítószer birtoklásának vétségével [Btk. 178. § (6) bek.] fennálló látszólagos alaki halmazatára figyelemmel (szubszidiaritás elve) nem minősítette önállóan a kábítószer birtoklásának vétségét, miközben a vádat kimerítette, valamennyi cselekményt elbírálta.
- [32] A másodfokú bíróság a II. r. vádlott cselekményeit látszólagos alaki halmazat helyett valódi anyagi halmazatként, azaz több cselekményét több

- bűncselekményként értékelve hozott a Be. 567. § (1) bekezdés *f*) pontja alapján eljárást megszüntető rendelkezést a kábítószer birtoklásának vétsége vonatkozásában.
- [33] A Be. 615. § (2) bekezdés *b*) pontja szerinti ellentétes döntés, ha a bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette.
- [34] A harmadfokú eljárás lehetőségét megteremti, ha az elsőfokú bíróságnak a vád tárgyává tett valamennyi bűncselekmény miatt bűnösséget megállapító ítéletével szemben a másodfokú bíróság a jelentősebb tárgyi súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából jelentéktelennek ítélte bűncselekmény miatt az eljárást a Be. 567. § (1) bekezdés *f*) pontja alapján megszünteti (Kúria Bpkf.III.87/2022/4. szám [28] bekezdés).
- [35] Ezért jelen ügyben a másodfokú bíróság azon döntése, hogy a II. r. vádlottal szemben megszüntette a kábítószer birtoklásának vétsége miatt indult büntetőeljárást, ellentétes döntésnek minősül a Be. 615. § (2) bekezdés *b*) pontja szerint, és ekként megnyitotta a másodfellebbezés (és a harmadfokú eljárás) lehetőségét.
- [36] Az ellentétes rendelkezés mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése nyilvánvalóan az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő új eljárási fokra.
- [37] Nem önmagában az eltérés, ellentét (objektíve), hanem annak sérelmezése (szubjektíve) adja ki együtt a harmadfokú eljárás megnyitását.
- [38] Utóbbiról rendelkezik a Be. 615. § (3) bekezdése, ami a másodfellebbezés törvényi joga, s ehhez kötődik a felülbírálat Be. 618. §-a szerinti szabályozása.
- [39] Ennek lényege, hogy az ellentétes döntés elengedhetetlen, de nem eleve, feltétlen (hivatalból), hanem csak akkor jelent harmadfokú eljárásra jogot, ha az ilyen, avagy azzal összefüggő rendelkezést a jogosult sérelmezi. Tehát nem automatikusan van helye harmadfokú eljárásnak, hanem csak akkor, ha a jogosult (Be. 616. §) a törvény adta jogával élve, valamely törvényi okból sérelmezi a másodfokú határozatot.
- [40] Jelen ügyben e joggal az ügyészség, a II. r. vádlott és a védője élt is.
- [41] A felülbírálat lehetőségét – értelemszerűen – önállóan, a saját jogán nyitja meg az adott jogosult fellebbezési jogának (törvénynek megfelelő) gyakorlása.
- [42] A Be. 615. § (3) bekezdés *a*) pontja alapján a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve – a Be. 2021. január 1. napjától hatályos szövegének – *b*) pontja szerint kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, az 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást.
- [43] Az ügyészség által bejelentett fellebbezés az ellentétes döntést is támadta, a II. r. vádlott és védője által bejelentett fellebbezés értelemszerűen nem.
- [44] A II. r. vádlott védője a fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az ügyészi másodfellebbezés elkésett. Ezzel összefüggésben a Kúria rámutat az alábbiakra.
- [45] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.
- [46] A jogorvoslat egyrészt igényérvényesítési lehetőséget, másrészt felülbírálathoz való jogot jelent. Ez az alapjog az első döntéshez képest – amelyet eleve feltételez a megfogalmazás, függetlenül attól, hogy az milyen formában jelenik meg – egy második döntéshez való jogot fogalmaz meg (6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [94]).
- [47] A Be. 579. § (1) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata ellen fellebbezésnek van helye a másodfokú bírósághoz.
- [48] A Be. 581. § alapján az elsőfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésre jogosult a vádlott, az ügyészség, a védő, a polgári jogi igénynek helyt adó rendelkezés ellen a vádlott örököse, a kényszergyógykezelés elrendelése ellen a vádlott házastársa vagy élettársa, a polgári jogi igényt érdemben elbíráló rendelkezés ellen a magánfél, a rá vonatkozó rendelkezés ellen a vagyoni érdekelt.
- [49] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén.
- [50] Kétségtelen, hogy a jogorvoslat joga (miként az elbírálásának igénye) az ügyészséget is törvény szerint megilleti.
- [51] A jogerő a Be.-ben az anyagi jogerőt jelenti, ami csak a vádról rendelkező ügydöntő határozathoz kapcsolódhat [Be. 449. § (2) bek.], az alaki jogerő fogalmi meghatározására a véglegessé válás szolgál. Alaki és anyagi jogerőhatás kiváltására (együtt) a bíróság ügydöntő határozata képes. Az anyagi jogerő a határozat megváltoztathatatlansága, amely magában foglalja az alaki jogerőt, a határozat megtámadhatatlanságát.
- [52] A Be. pontosan szabályozza az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésének napját.
- [53] A Be. 458. § (1) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata azon a napon emelkedik jogerőre, amikor
- a*) azt kihirdették, feltéve, hogy ellene e törvény a fellebbezést kizárja,
- b*) a fellebbezésre jogosultak úgy nyilatkoztak, hogy az ügydöntő határozatot tudomásul veszik, vagy a fellebbezést visszavonták,
- c*) a fellebbezési határidő fellebbezés bejelentése nélkül telt el, illetve
- d*) a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatát helybenhagyta.
- [54] A Be. 458. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján a másodfokú bíróság ügydöntő határozata azon a napon emelkedik jogerőre, amikor azt meghozták, feltéve, hogy harmadfokú bírósági eljárásnak nincs helye.
- [55] A Be. 459. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy az egyesbíró vagy a tanács elnöke az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését követően a határozatra vezetett záradékkal tanúsítja az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésének a tényét és a jogerőre emelkedés napját (a jogerősítési záradék).
- [56] A jogerő beállta nem az eljáró bíróság döntésének (mérlegelésének) függvénye, az a törvény erejénél fogva (*ipso iure*) áll be a Be. 458. §-ában meghatározott időpontban.
- [57] A Be. 459. § (1) bekezdésében írt jogerősítési záradék pedig nem a jogerő létrehozása, hanem a

- törvény alapján beállt jogerő tényszerű megállapítása. Valójában egy deklaratív aktus, annak rögzítése, hogy az ítélet – törvényi rendelkezés folytán – jogerőre emelkedett.
- [58] A Kúria rámutat arra, hogy csak a törvény által biztosított jogorvoslati jog megnyílása és biztosítása vezethet a Be. 458. §-a alapján beálló jogerőhöz.
- [59] Ehhez képest a törvény szerint lehetővé vált jogorvoslat biztosításának hiánya az említett jogerőhatás kiváltására sem lehet alkalmas. Ilyen esetekben van lehetőség a határozatra tévesen felvezetett jogerősítési záradék hatályon kívül helyezésére és ekként a törvényes állapot helyreállítására.
- [60] A bírói gyakorlat egységes abban, hogy a jogerősítési záradékkal tévesen ellátott bírósági határozattal szemben nincs helye felülvizsgálatnak, a záradékot az alapügyben eljáró bíróság hatályon kívül helyezheti (BH 2015.151.). Nincs helye az ítélet jogerőre emelkedése megállapításának mindaddig, amíg az érdekelt az őt megillető perorvoslati jogát nem gyakorolhatta (BH 1985.258. I.).
- [61] Ilyenkor ugyanis a határozat egyáltalán nem lett jogerős. A jogerősítési záradék hatályon kívül helyezése így nem hoz létre új helyzetet, hanem csak a törvényes állapothoz való visszatérést szolgálja.
- [62] Jelen ügyben éppen ez történt.
- [63] A Kúria Bpkf.III.87/2022/4. számú végzésében foglalt iránymutatásnak megfelelően az ítéletábra végzésével az ítéletre vezetett jogerősítési záradékot hatályon kívül helyezte, amely így visszatérést jelentett ahhoz a törvényes állapothoz, amely az ítélet kihirdetésekor keletkezett.
- [64] Az ügyiratok tartalmával egyezően hivatkozott a Legfőbb Ügyészség arra, hogy a másodfokú nyilvános ülésen az ügyész nem vett részt, ekként értelemszerűen jogorvoslati nyilatkozatot sem tehetett. Ugyancsak tényszerű, hogy a másodfokú eljárásban a vád képviselőt ellátó – és ekként jogorvoslati nyilatkozat megtételére egyébként jogosult – fellebbviteli főügyészség részére az ítéletábra már csak a jogerősítési záradékkal ellátott másodfokú ítéletet kézbesítette.
- [65] E törvényi szabályokkal ellentétben álló perjogi helyzetben az ügyészségnek nem volt más lehetősége, mint a törvényes állapot helyreállítását kezdeményezni, amelyet meg is tett azáltal, hogy az ítéletábránál indítványozta a másodfokú ítélet jogerősítési záradékának hatályon kívül helyezését. Erre azonban a törvény nem szab határidőt, így e vonatkozásban az ügyészség késedelembe nem esett, mulasztás nem terheli.
- [66] Mint ahogyan nem esett késedelembe a jogerősítési záradék hatályon kívül helyezését követően a fellebbezés benyújtásával sem.
- [67] A Kúria megjegyzi: amellett, hogy a záradékkal tévesen ellátott bírósági határozattal szemben nincs helye felülvizsgálatnak, nincs helye felülvizsgálatnak a Be. 567. § (1) bekezdés *f*) pontja alapján megszüntetett eljárás miatt sem. Ez utóbbi rendelkezés rendes jogorvoslattal támadható (Kúria Bfv.III.997/2019/11. számú határozat [24] bekezdés).
- [68] Kétségtelen, hogy az ítéletábra nem mindenben egyezően tett eleget a Kúria Bpkf.III.87/2022/4. számú végzésében adott iránymutatásnak, és a jogerősítő záradék hatályon kívül helyezése érdekében ülést tartott, ennek azonban jelen ügyben azért nincsen jelentősége, mert az ítéletábra az ülésen a fellebbezésre jogosultaknak lehetőséget adott a nyilatkozatuk megtételére, amellyel az ügyész, a II. r. vádlott és a védője élt is.
- [69] Figyelemmel arra, hogy az ügyészség képviselője a másodfellebbezést a jogerősítési záradék hatályon kívül helyezését és a jogorvoslati jog – immár törvénynek megfelelő – biztosítását követően nyomban bejelentette, annak elkésettisége szóba sem kerülhet. Ekként az ügyészi másodfellebbezés – szemben a védői érveléssel – joghatályos.
- [70] A joghatályos ügyészi másodfellebbezés a Be. 615. § (3) bekezdés *a*) pontján alapult, az ellentétes döntést is sérelmezve a II. r. vádlottal szemben kiszabott büntetés súlyosítását célozta.
- [71] Ezzel szemben a bejelentett védelmi másodfellebbezések a Be. 615. § (3) bekezdés *b*) pontjára alapítottan – a Be. 583. § (3) bekezdés *a*) pontjára figyelemmel – a másodfokú ítélet büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezését sérelmezik.
- [72] A bünteteskiszabás a bűnösséggel, illetve a bűnösség terjedelmével nyilvánvalóan összefüggésben áll. A büntetés szükségképpen – még érintetlenül hagyása esetén is – a másodfokú bíróság ítéletének olyan része, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírlata eredményezett.
- [73] Kétségtelen, hogy a védelem akkor is kérheti a büntetés enyhítését, ha az ellentétes döntést kifejezetten nem kifogásolja.
- [74] A joghatályos fellebbezések alapján a Kúria – első körben – a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírálta a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.
- [75] A felülbírlat tárgya főszabályként először az eljárási szabályok – azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, ezt követően pedig a tényállás megalapozottsága.
- [76] Mindezek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírlat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárná [Be. 625. § (1) bek. és (2) bek.]. Ilyenre egyébként a felek nem is hivatkoztak.
- [77] Az első- és a másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályokat betartva folytatta le.
- [78] A felülbírlat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállása megalapozott-e.
- [79] A harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető (Be. 619. §).
- [80] A harmadfokú bíróság e körben értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő – az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által módosítás nélkül is – a megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás.

- [81] Főszabályként a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 519. § (1) bek.].
- [82] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát változatlanul a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése alapján a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben, szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése alapján állapítja meg.
- [83] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti.
- [84] Ugyanakkor a másodfokú bíróságnak lehetősége van arra, hogy
– a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy
– eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).
- [85] Ennek elsődleges és általános feltétele, hogy a tényállás nem megalapozott, ezért e kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Ha a tényállás részben megalapozatlan, akkor van szó
– kiegészítésről (ami a hiányzó ténymegállapítás pótlása),
– vagy helyesbítésről (ami a meglévő ténymegállapítás módosítása, mellőzése).
- [86] Jelen ügyben a másodfokú bíróság tényállást javító tevékenysége a II. r. vádlott vonatkozásában csupán azt jelentette, hogy az előéletére vonatkozó adatokat akként helyesbítette, miszerint a B. Járásbíróság vele szemben hozott ítélete 2018. június 28. napján emelkedett jogerőre.
- [87] Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete megalapozott, mert a tényállás felderített, hiánytalan, irathú és helytelen ténybeli következtetésektől mentes, így azt a felülbírálat során irányadónak tekintette.
- [88] A tényállás megalapozottságának vizsgálata során a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a másodfokú bíróság ítélete a kábítószer birtoklása vétségével kapcsolatos és a harmadfokú felülbírálat tárgyát képező részében megalapozott, annak kiegészítése vagy helyesbítése szükségtelen.
- [89] Ezért a másodfokú bíróság által ítélezése alapjául elfogadott tényállás irányadó volt a harmadfokú eljárásban is [Be. 619. § (1) bek.].
- [90] A II. r. vádlott bűnösségére vont következtetés alapját nyilvánvalóan az irányadónak tekintett tényállás képezi.
- [91] Ehhez képest helytállóan rögzítette az ítéletábra, hogy a II. r. vádlott 2018. október 16. napján elkövetett cselekménye (2. tényállási pont, elsőfokú ítélet [50] és [51] bekezdés) a Btk. 178. § (6) bekezdése szerinti kábítószer fogyasztásaként, illetve a csekély mennyiségű kábítószer fogyasztás céljából történő tartásaként értékelhető.
- [92] Tévedett azonban abban, hogy e két évi szabadságvesztéssel fenyegetett vétségnek a II. r. vádlott terhére megállapított jelentősebb tárgyi súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége, és ezért emiatt a büntetőeljárást a II. r. vádlottal szemben megszüntette.
- [93] Ezzel összefüggésben a Kúria rámutat a következőkre.
- [94] Helytállóan hivatkozott a II. r. vádlott védője arra, hogy a Be. 567. § (1) bekezdés *f*) pontjában írt eljárást megszüntető okkal kapcsolatban a törvény egyetlen feltételt említ, e rendelkezés alkalmazása a bíróság mérlegelésén múlik. Az eljáró bíróság jogosult eldönteni, hogy a vádiratban a vádlott terhére rótt cselekmények között van-e olyan, amelynek a vád tárgyává tett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége. Ezért, ha a bíróság él ezzel a lehetőséggel, arra törvényi felhatalmazása van; ha nem él vele, az nem kérhető számon.
- [95] Annak megítélése azonban, hogy egy bűncselekménynek a vádlott terhére megállapított jelentősebb tárgyi súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége, nem pusztán az irányadó büntetési tétel csekély mértékéből vont mechanikus következtetés, hanem az eset összes körülménye és az elbírálás minden lehetséges jogkövetkezménye együttes, átfogó értékelésének eredménye.
- [96] A Kúria egyetértett a Legfőbb Ügyészség által kifejtettekkel, mely szerint e rendelkezés célja a büntetőeljárás egyszerűsítése, a hatékonyság elősegítése, a gyorsabb elintézés, a pergazdaságosság szolgálata, a vonatkozó bizonyítás elhagyása (le nem folytatása). E jogszabályhely első- és a másodfokú eljárásban is alkalmazható.
- [97] Jelen esetben viszont e feltételek a másodfokú eljárásban fel sem merültek, hiszen az elsőfokú bíróság teljes körű bizonyítást folytatott le, a vádat kimerítette, a cselekményt – ha tévesen is alaki halmazatban, de – értékelte.
- [98] A rendelkezés alkalmazása a bíróság mérlegelésére van bízva, egyetlen kritérium, hogy az adott bűncselekmény a felelősségre vonás szempontjából jelentéktelen legyen.
- [99] Ha ez valóban így van, az alkalmazása sem számon kérhető.
- [100] Jelen ügyben azonban erről nincs szó, ellenkezőleg.
- [101] Nyilvánvalóan jelentősége van a felelősségre vonás, ekként a büntetéskiszabás szempontjából a II. r. vádlott társadalomra veszélyességén túlmenően annak, hogy a II. r. vádlott elkövetői minősége e cselekményre tekintettel különös visszaeső, e cselekményt követte el felfüggesztett szabadságvesztés alatt, amely miatt annak végrehajtását el kell rendelni, és a II. r. vádlott e cselekmény elkövetési idejére tekintettel nem bocsátható feltételes szabadságra.
- [102] Másként fogalmazva a felelősségre vonás, így a büntetéskiszabás körébe tartozó lényeges, jelentős szempontok nem cserélhetők fel az eljárásjogi célszerűségi szemponttal, az ugyanis a cselekmény el nem bírálásából fakadóan, annak következményeként adott esetben kötelező törvényi rendelkezések elhagyását, mellőzését eredményezi. Mindemellett jelen ügyben a célszerűségi szempont már fel sem merülhetett, mivel másodfokon semmilyen tényleges akadálya nem volt e cselekmény anyagi halmazatként történő elbírálásának.

- [103]A Kúria mindezek alapján a II. r. vádlottat bűnösnek mondta ki kábítószer birtoklása vétségében [Btk. 178. § (6) bek.] (2. tényállási pont) is.
- [104]A Be. 618. § (3) bekezdés a) pontja szerint a harmadfokú bíróság az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében is felülbírálja a Be. 590. § (5) bekezdés a)–c) pontjában meghatározottakat. A Be. 590. § (5) bekezdés c) pontja alapján a felülbírálat tárgyát képezi a további bűncselekmények minősítésére vonatkozó rendelkezés.
- [105]A felülbírálat során a Kúria megállapította, hogy a II. r. vádlott terhére rótt bűncselekmények minősítésére vonatkozó egyéb rendelkezések törvényesek.
- [106]A Kúria ezt követően azt vizsgálta, hogy a kiszabott büntetések az alkalmazott minősítés mellett a büntetés céljával összhangban állóak-e.
- [107]A törvény meghatározza a büntetés célját és a büntetékiszabás elveit [Btk. 79. §, 80. § (1) bek.].
- [108]A Btk. 79. §-ában írtak szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el. A büntetés kétségtelenül joghátrány, a büntetés kiszabása ekként joghátrány okozása, vagyis az elkövetőre vonatkozó rosszallás megtestesítése. Az elkövetett bűncselekmény viszont nyilvánvalóan szintén rosszat jelent.
- [109]Éhhez képest a büntetés lényege – hagyományosan – a rosszra (a bűnre) adott olyan válasz, amiben testet ölt az elkövetőre vonatkozó, a számára rossz, azaz joghátrány (szabadságelvonás, jogkorlátozás stb.) okozása.
- [110]A büntetés egyfelől fenyítés, azaz az elkövető számára nehézséggel sújtás, másfelől a bűnhődés lehetőségének elindítása.
- [111]Ahhoz, hogy egy büntetés elérje célját, általában elegendő, hogy a büntetés okozta rossz nagyobb legyen, mint a bűnből következő jó; a rossz túlsúly alapján kell kiróni a büntetést, és közömbössé tenni azt az előnyt, amelyet egy adott bűncselekmény elkövetése az elkövető számára jelentene.
- [112]E mérlegelési folyamatnak nyilvánvalóan vannak általános és speciális (az elkövető személyéből és a cselekmény jellegéből adódó) szempontjai.
- [113]Ez tehát a büntetés célja és egy adott büntetés arányosságának lényege.
- [114]Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során a II. r. vádlott tekintetében súlyosító körülményként értékelte
- a társtettesi elkövetést,
  - a vagyon elleni bűncselekmény vonatkozásában a folytatólágosságot,
  - az egészséget veszélyeztető bűncselekmények elszaporodottságát,
  - azt, hogy a kábítószer hatóanyag-tartalma a jelentős mennyiség többszöröse,
  - a büntetett előéletét és e vonatkozásban azt, hogy korábban kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény miatt került sor az elítélésére; valamint, hogy
  - a jelen eljárás tárgyává tett bűncselekményt a korábbi elítélését követően, a büntetés végrehajtása felfüggesztésének próbaideje alatt valósította meg.
- [115]Az elsőfokú bíróság enyhítő körülményként értékelte
- a II. r. vádlott részbeni beismerő vallomását, valamint
  - a cselekmények elkövetése óta eltelt hosszabb időt, amely alatt kényszerintézkedés hatálya alatt állt.
- [116]A másodfokú bíróság a határozata indokolásában rögzítette, hogy a II. r. vádlott tekintetében az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a bűnösségi körülményeket, és ennek megfelelően helyes jogkövetkezményeket alkalmazott.
- [117]A Kúria – a büntetés súlyosítását célzó ügyészi fellebbezéssel összefüggésben – rámutat a következőkre.
- [118]Jelen ügyben az értékelés során nem maradhat figyelmen kívül, hogy a II. r. vádlott büntetett előéletű, akit a B. Járásbíróság a 2018. június 28. napján jogerős ítéletével már korábban végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt a jelen ügy tárgyát is képező bűncselekmény, jelesül kábítószer-kereskedelem büntette és kábítószer birtoklásának büntette miatt.
- [119]Kétségtelen az is, hogy a II. r. vádlott 2018. október 16. napján úgy követte el a kábítószer birtoklásának vétségét, hogy vele szemben jelen ügyben már megindult a büntetőeljárás, és a törvényszék 2018. január 3. napján meghozott – az előzetes letartóztatását megszüntető – végzése folytán szabadlábon védekezett.
- [120]Mindezen tények azt mutatják, hogy a II. r. vádlottat sem a korábban kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény miatt kiszabott végrehajtandó szabadságvesztés, sem az ilyen bűncselekmény miatt vele szemben indított büntetőeljárás, de még az sem tartotta vissza az újabb elkövetéstől, hogy korábban a legsúlyosabb személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés hatálya alatt állt.
- [121]Kétségtelen, hogy a II. r. vádlott többszörösen büntetett előéletű, és az is, hogy a kábítószer birtoklása vétségét részben hasonló jellegű bűncselekmény miatti büntetőeljárás, részben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt, részben pedig jogerős szabadságvesztésre ítéltése után, ám még annak foganatba vétele előtt követte el. A Btk. 81. § (3) és (4) bekezdése, valamint a Btk. 36. §-a alapján a vele szemben irányadó büntetési tételkeret öt évtől huszonöt évig terjedő szabadságvesztés, amelynek középmértéke tizenöt év.
- [122]A Legfőbb Ügyészség helyesen utalt arra, hogy téves az ítéletábra hivatkozása az ún. „könnyű drogokra” történő elkövetésre mint enyhítő körülményre; ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság érvelése alapvetően helytálló, hozzáteve, hogy az ún. „könnyű drogok” megkülönböztetése a bűncselekmény megvalósulása szempontjából nem releváns, így enyhítő körülményként az egyes kábítószerfajták közötti különbségtétel nem értékelhető.
- [123]Az eljáró bíróságok tehát alapvetően helyesen tárták fel az enyhítő és súlyosító körülményeket. További nyomatékos enyhítő körülmény, hogy a másodfokú bíróság ítéletének meghozatala óta két év telt el. A Kúria enyhítő körülményként értékelte azt is, hogy a II. r. vádlott családi viszonyai rendezettek, egy kiskorú gyermek tartásáról gondoskodik, házastársa a közös gyermekükkel várandós.
- [124]Mindezek alapján a Kúria úgy ítélte meg, hogy a II. r. vádlottal szemben kiszabott büntetés alkalmas és elégséges a büntetés céljának eléréséhez, annak sem súlyosítására, sem enyhítésére nincs ok.
- [125]A II. r. vádlott bűnösségének kábítószer birtoklása vétségében [Btk. 178. § (6) bek.] történő megállapítása ugyanakkor azt eredményezte, hogy a

- törvény kötelező rendelkezése alapján [Btk. 87. § b) pont] el kell rendelni a kerületi bíróság 2018. szeptember 14. napján jogerős ítéletével kiszabott 1 év – 2 évi próbaidőre felfüggesztett – szabadságvesztés végrehajtását, mert a II. r. vádlott a terhére rótt kábítószer birtoklásának vétségét a próbaidő alatt követte el, és e bűncselekményért a Kúria végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte.
- [126] A II. r. vádlottat a B. Járásbíróság a 2018. június 28. napján jogerős ítéletével kábítószer-kereskedelem büntette [Btk. 176. § (1) bek. III. ford.] és kábítószer birtoklásának büntette [Btk. 178. § (1) bek. III. ford.] miatt halmazati büntetésül 1 év 3 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte. Ezt a büntetést 2019. október 29. napján vették foganatba, a szabadságvesztés utolsó napja 2020. január 2. napja volt. Ekként a II. r. vádlott a jelen eljárásban terhére rótt, 2018. október 16. napján elkövetett kábítószer birtoklása vétségét [Btk. 178. § (6) bekezdés] szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélese után, még annak foganatba vétele előtt követte el. Ez pedig azt jelenti, hogy a Btk. 459. § (1) bekezdés 31. pont *a*) alpontja alapján e bűncselekmény vonatkozásában különös visszaesőnek minősül.
- [127] Egyben a Kúria a Btk. 38. § (4) bekezdés *d*) pontja alapján megállapította, hogy a II. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható, mert olyan szándékos bűncselekmény miatt ítélte szabadságvesztésre, amelyet korábbi, határozott ideig tartó végrehajtandó szabadságvesztésre ítélese után, a végrehajtás befejezése vagy a végrehajthatóság megszűnése előtt követett el.
- [128] A II. r. vádlottal szemben a másodfokú bíróság határozatának meghozatalát követően, 2021. szeptember 30. napján megkezdődött a kiszabott szabadságvesztés végrehajtása, amely 2022. március 21. napjáig tartott. Ez az időszak – tekintettel arra, hogy utóbb sor került a másodfokú ítélet jogerősítési záradékának hatályon kívül helyezésére – a Btk. 92. § (1) bekezdésének alkalmazása szempontjából előzetes fogva tartásnak tekintendő, így az immár jogerősen kiszabott szabadságvesztésbe teljes egészében beszámítandó.
- [129] A Btk. 92. § (1) bekezdése alapján a kiszabott szabadságvesztésbe ugyancsak be kell számítani a bűnügyi felügyelet teljes idejét, amelynek során a bíróság a II. r. vádlott számára előírta, hogy lakást, egyéb helységet, intézményt vagy ahhoz tartozó bekerített helyet engedély nélkül nem hagyhat el. Az ítéletábra a 2022. március 21. napján, a másodfokú ítélet jogerősítési záradékának hatályán kívül helyezésével egyidejűleg meghozott végzésével a harmadfokú eljárás befejezéséig elrendelte a II. r. vádlott bűnügyi felügyeletét. Magatartási szabályként azt írta elő, hogy a bíróság engedélye nélkül a megye közigazgatási területét nem hagyhatja el, a tartózkodási helyét nem változtathatja meg. Akként rendelkezett továbbá, hogy a magatartási szabályok megtartását a rendőrség a II. r. vádlott mozgását nyomon követő technikai eszközzel ellenőrizze, az eszköz telepítéséig a II. r. vádlott a tartózkodási helyétől kijelölt ingatlant nem hagyhatja el.
- [130] A rendelkezésre álló iratok alapján a Kúria megállapította, hogy a II. r. vádlott mozgását nyomon követő eszköz telepítésére a 2022. március 21. napján történt szabadítását követő napon már sor került, ekként nem volt olyan magatartási szabály hatálya alatt, amely a bűnügyi felügyelet Btk. 92. § (1) bekezdésében meghatározott beszámításának alapja lehet.
- [131] Figyelemmel arra, hogy a törvényszék egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban 2021. szeptember 7. napján meghozott és 2021. október 14. napján véglegessé vált végzésével külön rendelkezett a bűnügyi költségről, a Kúria az erre vonatkozó ítéleti rendelkezést mellőzte.
- [132] Ekként a Kúria az ügyészség, a II. r. vádlott és a védője által bejelentett másodfellebbezéseket elbírálva az ítéletábra ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, a változtatással nem érintett egyéb rendelkezéseit a Be. 623. §-a értelmében helybenhagyta.
- (Kúria Bhar.III.736/2022/25.)
- 268** I. A Be. 619. § (3a) bekezdése alapján, ha a másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvénysértő módon állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást, a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét kirekesztheti, amely egyben az elsőfokú bíróság ítélete megalapozott részének törvénysértő kirekesztése mellőzését és a másodfokú ítéletben mellőzött elsőfokú tényállásrész visszaállítását is. Az elsőfokú bíróság megalapozott tényállásának visszaállításával megalapozottá tett tényállás alapján sor kerülhet a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségének megállapítására [Be. 593. § (1) és (2) bek., 619. § (3a) bek.].
- II. Vesztegetés elfogadása büntettének minősül – az egészségügyről szóló törvény 138/A. §-ában meghatározott előnytől függetlenül – az a cselekmény is, ha az egészségügyi dolgozónak ígért előny jogtalan és a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban áll. Így az is, ha a tárgyalótiszt az előnyt olyan valótlan tartalmú okirat kiállításáért ígéri, amit joghatás kiváltására hivatalos eljárásban kíván felhasználni. [Btk. 291. § (6) bek., 291. § (1) bek.; 1997. évi CLIV. törvény 3. § d) és e) pont, 138/A. § (1)–(3) bek.].
- III. Ha a megbízhatósági vizsgálat lefolytatására jogszerűen kerül sor, a megbízhatósági vizsgálatban keletkezett bizonyítási eszközök és az abból származó bizonyítékok a megbízhatósági vizsgálat során észlelt bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásban bizonyítékként felhasználhatóak. [Be. 166. §; 1994. évi XXXIV. törvény 7/A. §; 293/2010. (XII. 22.) Kormányrendelet 10. §, 12. § (1) bek.].
- [1] A törvényszék nyilvános előkészítő ülés és nyilvános tárgyalás alapján meghozott ítéletében a vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés *a*) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadásának büntetében. Ezért őt 2 évi szabadságvesztésre, 300 napi tétel pénzbüntetésre és 4 évre az egészségügyi szakképzettséget igénylő foglalkozás gyakorlásától eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette. A pénzbüntetés egy napi tételének

- összegét 8000 forintban állapította meg. Rendelkezett arról, hogy az így kiszabott 2 400 000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén 300 napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni. A törvényszék ítélete szerint a szabadságvesztést utólagos végrehajtása esetén börtönben kell végrehajtani, a vádlott a kiszabott szabadságvesztésből utólagos végrehajtása esetén a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.
- [2] Az elsőfokú ítélettel szemben a tárgyaláson jelenlévő ügyész által a vádlott terhére súlyosításért, hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabása és a felfüggesztő rendelkezés mellőzése érdekében, valamint a vádlott és védője által felmentés érdekében bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró ítéletábra nyilvános ülésen meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: a vádlottat az ellene a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadása büntette miatt emelt vád alól felmentette.
- [3] A másodfokú ítélettel szemben határidőn belül a fellebbviteli főügyészség jelentett be fellebbezést a vádlott terhére megalapozatlanság miatt, a vádlott bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása végett. A fellebbezés szerint a másodfokú bíróság felmentő ítélete téves, mivel éppen az általa megállapított tényállás eredményezett megalapozatlanságot, emellett helytelenül helyezkedett arra az álláspontra, hogy a vádlott magatartása csak előkészületi, etikai eljárás alapjául szolgáló magatartásként értékelendő, és ezért a cselekmény bűncselekményt nem valósít meg. A fellebbviteli főügyészség kifejtette, hogy az elsőfokú ítéleti tényállásból mellőzött szövegrész megalapozatlan tényállást eredményezett. Ebben a körben hivatkozott az EBH 2015.B.14. számú döntésben közzétett kúriai álláspontra. A törvénysértéssel előállott megalapozatlanság a harmadfokú eljárásban a másodfokú ítélet felülbírálatára során a törvénysértéssel mellőzött tényeknek a felülbírált ítéleti tényállás kiegészítése által kiküszöbölhető. A Legfőbb Ügyészség emellett tévesnek tartotta a másodfokú bíróság hivatkozását a BH 2007.76. számon közzétett eseti döntésre, mert jelen ügyben nemcsak a „nem lesz hálátlan” kijelentés hangzott el, hanem a rendelés végén egy pénzzel teli borítékot is át kívánt nyújtani a tárgyaló tiszt a vádlottnak, így az előny ígéretének konkrétumok nélküli túlzottan általános jellegéről nem lehet szó. Hivatkozott a BH 2006.5. számon közzétett döntésre, mely szerint a korrupciós bűncselekmény megállapításának nem feltétele, hogy a pénz szó kifejezetten elhangozzék, avagy, hogy konkrét pénzüsszeg megjelölésre kerüljön. Hibásnak tartotta a másodfokú bíróság azon álláspontját, hogy a vádlott cselekménye legfeljebb vesztegetés büntette előkészületeként értékelhető, így az nem bűncselekmény.
- [4] A fellebbviteli főügyészség mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria mint harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg és a vádlottat mondja ki a Btk. 291. § (1) bekezdésének II. fordulataiba ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadásának büntetésében, ítélje őt határozott ideig tartó szabadságvesztés-büntetésre, melynek végrehajtási fokozatát börtönben határozza meg, állapítsa meg a vádlott feltételes szabadságra bocsátása legkorábbi időpontját, ítélje a vádlottat a Btk. 50. § (2) bekezdése alapján pénzbüntetésre is; valamint a Btk. 52. § (1) bekezdésének b) pontja és az 53. § (1) és (2) bekezdései alapján határozott ideig tiltsa el az egészségügyi szakképzettséget igénylő foglalkozás gyakorlásától, és tiltsa el a Btk. 61. § (1) bekezdése és a 62. § (1) bekezdése alapján a közügyek gyakorlásától.
- [5] A Legfőbb Ügyészség átiratában a fellebbviteli főügyészség fellebbezését annak indokaival egyetértve, változtatás nélkül fenntartotta és azzal egyező indítványt tett. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a másodfokú bíróság ítéletének tényállása a Be. 592. § (2) bekezdésének b) pontja alapján részben megalapozatlan, mivel a másodfokú bíróság az általa megállapított tényből további tényre helytelenül következtetett. A megalapozatlanság a Be. 619. § (3) bekezdése alapján a másodfokú bíróság téves ténybeli következtetésének helyesbítésével, így az elsőfokú bíróság által megállapítottak lényegében egyező tartalmú tényállás megállapításával kiküszöbölhető, amely nem eltérő tényállás megállapítását, hanem a másodfokú bíróság tényállásbeli módosításának eljárásjogi szempontból történő felülbírálatát, és a másodfokú eljárásban vétett törvénysértés orvoslását jelenti. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított megalapozott és a másodfokú bíróság változtatásával helytelen ténybeli következtetés miatt megalapozatlanná tett tényállás helyes értelmezéséből egyértelműen arra a következtetésre lehet jutni, hogy a tárgyaló tiszt által az asztalra tett borítékban pénz van, és azt a vádlott nem vette át, de nem is utasította vissza, hanem kijelentésével azt jelezte, hogy azt egy későbbi időpontban és egy másik helyen (a magánrendelésén) adja majd oda neki. Ez pedig az ígért pénz elfogadását jelentette, amely alapján megalapozott következtetés vonható le a vádlott bűnösségére. A Legfőbb Ügyészség ebben a körben hivatkozott az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 138/A. § (1) és (2) bekezdésére. A vádlott a megalapozott tényállás szerint az egészségügyi szolgálati jogviszonyában végzett tevékenysége során valótlán tartalmú betegéletút és orvosi igazolás kiállítására vállalkozott a Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint, majd ezért a jogtalan előny ígéretét elfogadta, így elkövette a vesztegetés elfogadása büntetést. A büntetés kiszabása során enyhítő körülményként értékelendők a vádlott idős kora és igazolt betegségei; ezzel szemben súlyosító körülményként kell értékelni a hasonló jellegű bűncselekmények statisztikai adatokkal alátámasztott elszaporodottságát, valamint azt, hogy a vádlott a bűncselekményt az igazságszolgáltatással és büntetés-végrehajtással összefüggésben követte el.
- [6] A terhelt védője a fellebbezésre és a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében hivatkozott arra: fellebbezésében maga a fellebbviteli főügyészség is megkérdőjelezi a másodfokú bíróság által mellőzni rendelt mondat megalapozottságát, mert annyit elismer, hogy a boríték alapján az ígért tárgya pénz vagy más előny, tehát nem kizárólag pénz lehetett. Hivatkozott a BH 2007.76. számon

- közzétett jogesetre, mely alapján azt a következtetést vonta le: jelen ügyben az előny felajánlása minden konkrétumot nélkülöz, az alapján nem lehet eldönteni, hogy a felajánlás a korábinál kedvezőbb helyzetet teremtett volna, így az előny ígéretének konkrétumok nélküli, túlzottan általános jellege miatt a bűncselekmény nem állapítható meg. Hivatkozott arra: az ügyészség a vádlott „ezt majd ott” kijelentését önmagában a beszélgetésből kiragadva értékeli, mert tulajdonképpen a valaminek a majdani megbeszélése annyira általános, hogy abból konkrétumot egyik fél sem tud számon kérni a másikon. Álláspontja szerint a szavak általánosan elfogadott jelentése alapján jelen beszélgetés végén tulajdonképpen nem is a beteg, hanem az orvos tesz ígéretet, amelyet a páciens elfogad. Állította, hogy jelen ügyben hiányzik az a konkrétság és közvetlenség, amely a bűncselekmény megvalósulásához szükséges, ennek pedig az oka a vádlott magatartása, aki minden egyéb tudakozódás vagy érdeklődés nélkül egyből visszautasította a borítékot. Elismerte, hogy bár valóban tett a vádlott visszamenőleges igazolás kiállítására történő utalást, álláspontja szerint azonban nem lehet tudni, hogy a megfelelő tesztek, vizsgálatok magánrendelőben történő elvégzés eredményeként mi lett volna a tényleges diagnózis. Emellett helyesnek tartotta a másodfokú bíróság ítéletében foglaltakat a tekintetben, hogy a megbízhatósági vizsgálat tárgya annak az ellenőrzése volt, hogy a vádlott az egészségügyi szolgálati jogviszonya keretében végzett munkája során eleget tesz-e hivatali kötelezettségnek, a vádlott pedig az egészségügyi szolgálati jogviszonya keretében, ahhoz kapcsolódóan nem fogadott el jogtalan előnyt, sem annak ígéretét. Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság felmentő ítéletét hagyja helyben.
- [7] A Kúria által tartott nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője a fellebbezést és a Legfőbb Ügyészség átiratát fenntartotta, azzal egyező indítványt tett. A védő írásbeli észrevételét fenntartotta, azt kiegészítette az Alaptörvény 28. cikkével kapcsolatos érvelésével, mely nem arra utal, hogy a zárt boríték tartalmát a józan észnek megfelelően kellene értelmezni, hanem arra, hogy a jogszabályokat miként kell értelmeznie a bíróságoknak. Hivatkozott továbbá arra, hogy az Eütv. 3. § e) pontja meghatározza: az egészségügyi szolgáltatás alatt milyen tevékenységeket kell érteni, ilyen szolgáltatás nem történt és nem is történhetett, mert a vádlott nem rendelkezett társadalombiztosítással, ezért a valótlan tartalmú betegletűt és orvosi igazolás kiállítására nem vállalkozhatott az egészségügyi szolgálati jogviszonyában végzett tevékenysége során. Mivel nem tudható, hogy a magánrendelésen mi történhetett volna, ezért ez a hiányos adat a terhelt terhére nem róható. Álláspontja szerint a másodfokú ítélet megalapozott, ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria azt hagyja helyben. A büntetés kiszabásával kapcsolatosan eltúloznak tartotta az ügyészség indítványát, különösen a letöltendő szabadságvesztés kiszabására irányuló részében. A vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában az eddig az ügyben általa előadottakat fenntartotta.
- [8] A fellebbviteli főügyészség fellebbezése – részben eltérő indokok alapján – megalapozott.
- [9] A Be. 615. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén.
- [10] A Be. 615. § (2) bekezdés b) pontja kimondja, hogy ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette, vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette.
- [14] Fellebbezésében a fellebbviteli főügyészség megjelölte, hogy az a vádlott terhére, a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja alapján, a Be. 615. § (2) bekezdésének b) pontjára figyelemmel került benyújtásra megalapozatlanság miatt, a vádlott bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása végett.
- [15] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a fellebbviteli főügyészség fellebbezése arra jogosulttól származó, határidőn belül benyújtott és a vádlott terhére előterjesztett fellebbezés, amely a másodfokú bíróság ellentétes döntését sérelmezi, így annak alapján a harmadfokú eljárás lefolytatásának van helye.
- [18] A harmadfokú felülbírálat terjedelme a bejelentett fellebbezésre figyelemmel teljes körű volt.
- [19] A Be. 619. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan.
- [21] Amennyiben a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan és a helyes tényállás az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján megállapítható, a helytelen ténybeli következtetés az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján kiküszöbölhető.
- [22] A harmadfokú eljárás időpontjában hatályos Be. 619. § (3a) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a másodfokú bíróság az 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvénysértő módon állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást, a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú tényállás eltérő tényállás megállapítását eredményező részét kirekeszti és a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségét állapíthatja meg.
- [23] A Kúria e rendelkezéssel kapcsolatosan a következőket fejté ki:
- [24] A Kúria az EBH 2015.B.14. számon is megjelentetett Bhar.III.87/2014/5. számú határozatában megállapította: az elsőfokú ítéletben megállapított tényállástól – a törvényi előfeltételek hiányában – történő olyan eltérés, amely a másodfokú bíróság hibás elvi kiindulásából a felülvizsgált tényállás egy részének önkényes kirekesztése által valósul meg, éppen a másodfokú ítélet tényállásának megalapozatlanságát eredményezi. A törvénysértéssel így előállott megalapozatlanság a harmadfokú eljárásban a másodfokú ítélet felülbírálati során a törvénysértéssel mellőzött tényekkel a felülbírált ítéleti tényállás kiegészítése által kiküszöbölhető. A hivatkozott határozat

- értelmében harmadfokú eljárásban a helyes tényállás megállapításával a másodfokú megalapozatlan tényállás kiküszöbölése, az irányadó tényállás kiegészítése a másodfokú bíróság által törvénytörtően kirekesztett tényekkel nem eltérő tényállás megállapítását jelenti a Kúria részéről (amelyre a harmadfokú eljárásban akkor nem volt, jelenleg pedig kizárólag a vádlott javára van törvényi lehetőség), hanem a másodfokú bíróság tényállásbeli módosításának eljárásjogi szempontból történő felülbírálatát és a másodfokú eljárásban vétett törvénytörtés orvoslását (hivatkozott határozat indokolás [77]–[78] bekezdés).
- [25] Mindezek alapján a Kúria megállapítja: a Be. 619. § (3a) bekezdésének helyes értelmezése az, hogy ha a másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvénytörtő módon állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást, a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét kirekesztheti, amely egyben az elsőfokú bíróság ítélete megalapozott részének törvénytörtő kirekesztése mellőzését és a másodfokú ítéletben mellőzött elsőfokú tényállásrész visszaállítását is jelenheti. Az elsőfokú bíróság megalapozott tényállásának visszaállításával megalapozottá tett tényállás alapján kerülhet sor a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségének megállapítására.
- [26] A harmadfokú bíróság emellett a 619. § (3b) bekezdése értelmében a (3a) bekezdés alkalmazásával megalapozottá tett – lényegében visszaállított elsőfokú – tényállást az elsőfokú, illetve másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok ténybeli következtetések alapján kiegészítheti és helyesbítheti.
- [27] A Be. 593. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján eltérőnek olyan tényállás tekinthető, amely a vádlott felmentését vagy az eljárás vele szemben történő megszüntetését követően bűnösségének megállapítását, illetve bűnösségének megállapítását követően felmentését vagy az eljárás megszüntetését eredményezi.
- [28] Mindezekre figyelemmel a Kúriának jelen ügyben először azt kellett megvizsgálnia, hogy a másodfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozott-e, s amennyiben igen, úgy határozatát erre a tényállásra kell alapítania. Abban az esetben azonban, ha a másodfokú bíróság ítélete megalapozatlan és a helyes tényállás az elsőfokú, illetve másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján megállapítható, vagy a fellebbezésben megjelölt helytelen ténybeli következtetés az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján kiküszöbölhető, a harmadfokú bíróság a tényállást kiegészítheti, illetve helyesbítheti.
- [29] Emellett a másodfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg a Kúria mint harmadfokú bíróság akkor, ha a másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvénytörtő módon állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást; olyan módon, hogy jelen ügyben a másodfokú bíróság által a felülbírált tényállás megjelölt részének kirekesztésével előállt megalapozatlanságot azzal
- küszöböli ki, hogy helyes ténybeli következtetéssel a kirekesztett tényállásrész annak kirekesztése mellőzésével ismételten a tényállás részévé teszi.
- [30] Az ítéletábra másodfokú ítéletében azt állapította meg, hogy a törvényszék ítélete a Be. 592. § (2) bekezdés *a)* és *d)* pontja szerint részben megalapozatlan, az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, illetve a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.
- [31] A tényállás hiányosságát az elsőfokú ítélet történeti tényállása 3. oldal 6. bekezdésében jelölte meg azzal, hogy abból hiányzott az elővett boríték megjelölése mellől a „zárt” szó; így az ítéletábra az ítéleti történeti tényállás 3. oldal 6. bekezdését azzal egészítette ki, hogy a tárgyaló tiszt egy zárt borítékot vett elő. Arra figyelemmel, hogy az eljárás ügyiratai, az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás alapján egyértelműen megállapítható, hogy az asztalra lerakott, átnyújtani kívánt boríték zárt állapotú volt, amelynek tartalma rátekintés alapján nem volt megállapítható, ezért a tényállás ezzel történő kiegészítése a tényállás hiányának kiküszöbölését jelentette, e tekintetben a másodfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozott.
- [32] A másodfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre történő helytelen következtetésnek az elsőfokú bíróság ítéleti tényállásának 3. oldal 7. bekezdésben rögzített megállapítást tekintette, így azt a tényállásból mellőzte. A törvényszék ítéletének 3. oldal 7. bekezdése a következő: „Ez utóbbi kijelentéseivel a vádlott az orvos-beteg viszonylatában egyértelműen pénzre utaló borítékban lévő pénz átadására irányuló ígéretet, a valótlantartalmú betegéletút létrehozása és ennek alapján az igazolás kiadása érdekében elfogadta.” A Kúria megállapítja, hogy mind az első-, mind a másodfokú bíróság tévedett akkor, amikor ezen megállapítást az ítélet történeti tényállása részének tekintette, az ugyanis nem ténymegállapítás, hanem a megállapított tényállásból levont jogi következtetés és mint ilyen, az indokolás része.
- [33] Az ügydöntő határozat indokolása a Be. 561. § (3) bekezdés *c)* pontja értelmében tartalmazza a bíróság által megállapított tényállást; míg *d)* pontja értelmében azoknak a bizonyítékoknak a megjelölését, amelyekre a bíróság a döntését alapozta, valamint annak rövid indokolását, hogy a bíróság a tényállás megállapításánál milyen bizonyítékokat és miért vagy miért nem fogadott el; az *e)* pont szerint pedig a bíróság által megállapított tényállás szerinti cselekmény minősítését. A Be. 564. § (4) bekezdés *a)* pontja értelmében a bűnösséget megállapító ítélet indokolása tartalmazza a büntetés kiszabása, intézkedés alkalmazása vagy ezek mellőzése esetén e döntés indokait, az alkalmazott jogszabályok megjelölésével.
- [34] A másodfokú bíróság által a tényállásból kirekesztett megjelölt bekezdés nem ténymegállapítás, hanem a tényállásban korábban megállapított tények – történések és elhangzott kijelentések – értékeléséből a vádlott bűnösségét megalapozó szándékára vont következtetés, illetve a történeti tényállásban megállapított elemek megfeleltetése a vesztegetés törvényi tényállási elemeinek. Mindez nem a büntetőjogi felelősség alapjául szolgáló tények, hanem magának a büntetőjogi felelősségnek a megállapítása, a megállapított tények összevetése a

- Btk. Különös Részében meghatározott bűncselekmény törvényi tényállási elemeivel.
- [35] Az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. tudati történések, tudati tények is lehetnek. Az elkövető tudattartalmát érintő – jogi formában megjelenő – következtetések a jogi értékelés körébe tartoznak, miután nem ténymegállapítások (BH 2005.167.). Az ítéleti tényállásban megállapított belső történések, tudati tényekre vonatkozó tudattartalom ténybeli megállapítását határozottan el kell különíteni a bíró ítélezési tevékenységének másik alapvető területétől, a megállapított tények jogi értékelésétől: a büntetőjogi felelősség kérdésében történő döntéstől, a cselekmény minősítésétől és a büntetés kiszabásától. Míg ugyanis az előbbi esetben a különböző tartalmú bizonyítékok egybevetésére, megszerzésük törvényességének vizsgálatára, valóságtartalmuknak, bizonyító erejüknél a logika szabálya szerinti mérlegelésére, ennek eredményeként tények megállapítására kerül sor, addig a jogi értékelés a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegével való megfeleltetése (BH 2005.167.).
- [36] A hivatkozott bekezdésben foglalt megállapítások ennek megfelelően nem tudati tények, hanem a tényállásban megállapított külső történések, tények jogi normával történő egybevetésének eredményei, ekként a jogi indokolás részét képezik.
- [37] A Kúria állandó gyakorlata értelmében ítéletszerkesztési hibától függetlenül el kell különíteni a jogerős ügydöntő határozat történeti tényállásába tartozó megállapított tényeket, valamint az ítélet jogi indokolásába tartozó következtetéseket és megállapításokat.
- [38] Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy mivel a másodfokú bíróság által az elsőfokú bíróság ítéletéből kirekesztett 3. oldal 7. bekezdése nem a tényállás részét képezi, ezért a másodfokú bíróság azt tévesen tekintette az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlanságának téves ténybeli következtetése folytán megjelenő okának, így annak mellőzése valójában az elsőfokú bíróság ítélete jogi megállapításától eltérő jogi megállapításokat jelent.
- [39] Mindezek alapján megállapítható, hogy a másodfokú bíróság ítélete a fentebb kifejtettekre figyelemmel tényállását érintően megalapozott, ezért a harmadfokú eljárásban irányadó volt.
- [40] Az irányadó tényállásból azonban a másodfokú bíróság téves következtetést vont le a vádlott bűnösségének kérdésében.
- [41] A Kúria vizsgálta az elsőfokú és másodfokú bírósági eljárást és megállapította, hogy a Be. 625. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottakra figyelemmel a 607. § (1), illetve 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértés nem állapítható meg, az első- vagy a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésének nincs helye.
- [42] A Kúria ezt követően vizsgálta, hogy az irányadó tényállás alapján a vádban foglalt cselekményben a vádlott bűnössége megállapítható-e.
- [43] A Btk. 291. § (1) bekezdése értelmében, aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személy által kért vagy harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kéréssel vagy elfogadással egyetért, büntetett miatt 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [44] A Btk. 291. § (3) bekezdés a) pontja szerint, ha az elkövető gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személy, a büntetés az (1) bekezdésben meghatározott esetben 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztés.
- [45] A törvényi tényállásra figyelemmel a Kúriának azt kellett vizsgálnia: az irányadó tényállás alapján megállapítható-e az, hogy a vádlott gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban jogtalan előny ígéretét elfogadta-e, illetve a vádlott e tekintetben gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személy volt.
- [46] A Btk. 291. § (6) bekezdése kimondja, e törvényhely alkalmazásában az egészségügyi szolgáltatással összefüggésben jogtalan előnynek minősül az Eütv.-ben meghatározottak szerinti jogtalan előny.
- [47] Az Eütv. elkövetéskor hatályos időállapot szerinti 138/A. § (1) bekezdése szerint az egészségügyi dolgozó vagy az egészségügyben dolgozó az egészségügyi szolgáltatás nyújtása során a jogszabályban vagy jogszabály alapján meghatározott térítési díjon felül az egészségügyi szolgáltatás nyújtásáért semmilyen pénzbeli, gazdasági szolgáltatás keretében nyújtott vagy természetbeni ellenszolgáltatást vagy egyéb előnyt nem kérhet, illetve nem fogadhat el.
- [48] Az Eütv. 138/A. § (2) bekezdése értelmében az e törvényben meghatározott kivétellel az egészségügyi dolgozó vagy az egészségügyben dolgozó az egészségügyi szolgáltatás nyújtása során a jogszabályban vagy jogszabály alapján meghatározott térítési díjon felül az egészségügyi szolgáltatás nyújtása alatt vagy azt követően semmilyen pénzbeli, gazdasági szolgáltatás keretében nyújtott vagy természetbeni ellenszolgáltatást vagy egyéb előnyt nem kérhet, illetve fogadhat el.
- [49] Az Eütv. 138/A. § (3) bekezdése kimondja, hogy a nem állami, önkormányzati vagy egyházi fenntartású egészségügyi szolgáltató által foglalkoztatott egészségügyi dolgozóra vagy egészségügyben dolgozóra a (2) bekezdésben meghatározott tilalom akkor is vonatkozik, ha az általa ellátott beteget egyúttal az állami ellátás keretében is kezeli, a kezelésének az irányításáért felel vagy a kezelésében közreműködik.
- [50] Az Eütv. 3. § d) pontja értelmében egészségügyi dolgozónak minősül az orvos, míg az e) pontja szerint egészségügyi szolgáltatás az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély birtokában vagy – törvényben meghatározott esetben – az egészségügyi államigazgatási szerv által történő nyilvántartásba vétel alapján végezhető egészségügyi tevékenységek összessége, amely az egén egészségének megőrzése, továbbá a megbetegedések megelőzése, korai felismerése, megállapítása, gyógykezelése, életveszély elhárítása, a megbetegedés következtében kialakult állapot javítása vagy a további állapotromlás megelőzése céljából a beteg

- vizsgálatára és kezelésére, gondozására, ápolására, egészségügyi rehabilitációjára, a fájdalom és a szenvedés csökkentésére, továbbá a fentiek érdekében a beteg vizsgálati anyagainak feldolgozására irányul.
- [51] Az Eütv. 3. § *f*) pontja alapján egészségügyi szolgáltató a tulajdoni formától és fenntartótól függetlenül minden, egészségügyi szolgáltatás nyújtására és az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély alapján jogosult egyéni egészségügyi vállalkozó, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet.
- [52] Mindezek alapján megállapítható, hogy a vádlott a tényállással érintett cselekmény tekintetében egészségügyi dolgozónak minősült, a beteg vizsgálatára és kezelésére, továbbá a fentiek érdekében a beteg vizsgálati anyagainak feldolgozására irányuló tevékenysége egészségügyi szolgáltatás, függetlenül attól, hogy állami, önkormányzati vagy egyházi fenntartású egészségügyi szolgáltató működésének keretében vagy magánrendelésen végzi. Az Eütv. egészségügyi szolgáltató keretében végzett tevékenységébe ugyanis szükségszerűen beletartozik a vádlott mint addiktológus pszichiáter főorvos által egészségügyi szolgálati jogviszonyban meghatározott munkakörében végzett egészségügyi szolgáltatás, és az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély alapján jogosult egyéni egészségügyi vállalkozó, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet működése során (magánrendelésen) nyújtott egészségügyi szolgáltatása. A tényállás szerint munkakörében feladatai közé tartozott többek között az orvosi beutalóval érkező vagy hatósági megkeresés alapján pszichiátriai vizsgálatok végzése és szakorvosi vélemény adása, új beteg felvételekor teljes körű pszichés és szomatikus anamnézis felvétele. A tényállás alapján a vádlott nem vitatottan egészségügyi szolgálati jogviszony keretében, a H. Kórház és Rendelőintézetben rendelési időben új betegként jelentkező személy felvételekor anamnézis felvételére irányuló kérdéseket tett fel, az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térben (EESZT) betegkutatást végzett, a tárgyalótiszt előadása és a betegkutatás alapján megállapította, hogy a beteg abban nem szerepel. A tényállás alapján megállapítható, hogy a tárgyalótiszt olyan szakorvosi igazolás megszerzése iránti igénnyel állt elő, amelynek a kiállítása a vádlott munkaköre szerinti feladatai közé tartozott, így annak a kiállítására jogosult volt. A tárgyalótisszal folytatott beszélgetés alapján egyértelmű – és ezt a védelem sem vitatta –, hogy a vádlott valótlan tartalmú betegéletút létrehozására vállalkozott. Ugyancsak tényként rögzíthető, hogy a tárgyalótiszt által megjelölt bevonulási időpontig nem volt lehetőség az 5 hónap kezelés elvégzésére, 2 hónap körüli időszak állt volna rendelkezésre a vizsgálatok elvégzésére és a kezelésekre. A tényállás alapján kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a vádlott ezen valótlan tartalmú betegéletút létrehozására vállalkozott annak érdekében, hogy azt a tárgyalótiszt felhasználhassa a vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása megkezdésének elhalasztására irányuló, valótlan tényeken alapuló kérelme benyújtása során.
- [53] A Kúria megállapítja: a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütközik a cselekmény az Eütv. 138/A. §-ában meghatározott előnytől függetlenül, ha az ígért előny jogtalan és a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységgel kapcsolatban áll. Jelen ügyben a tárgyalótiszt az előnyt valótlan tartalmú okirat kiállításáért ígérte, amit joghatás kiváltására hivatalos eljárásban kívánt az általa előadottak szerint felhasználni. Valótlan tartalmú okirat hivatalos eljárásban joghatás kiváltása céljából történő felhasználása bűncselekmény, a tényállásban foglalt körülmények alapján legalább hamis magánokirat felhasználását megvalósítaná (Btk. 345. §), ezért az ennek elősegítése céljából az azt lehetővé tevő valótlan tartalmú magánokirat elkészítése érdekében ígért előny feltétlenül jogtalan, a Btk. 74. § (1) bekezdés *e*) pontja alapján vagyonekobzás alá esik. Ezért ezen előny elfogadásával a magatartás tényállásszerű akkor is, ha az így ígért előny egyébként nem ütközik az Eütv. 138/A. §-ában meghatározott pénzbeli, gazdasági szolgáltatás keretében nyújtott vagy természetbeni ellenszolgáltatás vagy egyéb előny elfogadásának tilalmába.
- [54] A Kúria ezzel kapcsolatosan a korábban ismertetett értelmező rendelkezésekre figyelemmel arra a következtetésre jutott, hogy az ígért előny tárgya valótlan tartalmú betegéletút létrehozása és az arról szóló igazolás kiadása volt, amely egészségügyi szolgáltatásnak minősül, a vádlott pedig ezt az egészségügyi szolgáltatást akár a kórház és rendelőintézetben egészségügyi szolgálati jogviszonyban, akár pedig magánrendelés keretében nyújtja, mindenképpen az Eütv. 138/A. §-a alá eső tevékenység.
- [55] Amennyiben a valótlan tartalmú betegéletút létrehozására és az igazolás kiadására a vádlott egészségügyi szolgálati jogviszonyának keretében belül került volna sor, az azért elfogadott bármilyen előny az Eütv. 138/A. § (1) bekezdésébe ütközik.
- [56] Abban az esetben, ha ilyen előny elfogadására a magánrendelésében végzett egészségügyi szolgáltatás ellenértékeként került volna sor, úgy a 138/A. § (1) bekezdésében foglalt tilalom csak abban az esetben érvényesül, ha a vádlott a magánrendelésén történő ellátása mellett egészségügyi szolgáltatási jogviszonyban a kórház és rendelőintézetben is kezelné az érintett beteget, ottani kezelésének az irányításáért felelne, vagy kezelésében közreműködik. Ez utóbbi jelen ügyben kétséget kizáró módon nem állapítható meg, azonban mivel az Eütv. 3. § *f*) pontjára figyelemmel egészségügyi szolgáltatás magánrendelés keretében csak olyan szervezeti keretekben végezhető, amely megfelel a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 7. § 6. pontjában meghatározott gazdálkodó szervezet fogalmának, ezért amennyiben a magánrendelés keretén belül végzett tevékenység érdekében ígért jogtalan előnyt fogadja el, az azzal a Btk. 291. § (1) bekezdésében foglalt vesztegetés tényállását megvalósítja. Az általa ígért, valótlan tartalmú betegéletút létrehozása és igazolás kiállítása tekintetében pedig a vádlott a magánrendelés esetében és egészségügyi szolgáltatási jogviszonya keretében is önálló intézkedésre jogosult személynek minősül.

- [57] Mindezek alapján, ezért ha a tényállásban meghatározott, bűncselekmény elkövetésének elősegítése érdekében végzett egészségügyi szolgáltatásnak minősülő, egészségügyi szolgáltató keretében egészségügyi dolgozó által végzett tevékenység ellenértékeként ígért jogtalan előny ígérését a vádlott elfogadta, bűnössége a Btk. 291. § (1) bekezdés II. fordulatába ütköző és (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadása bűntettében megállapítható. Az irányadó tényállás alapján az a következtetés vonható le, hogy a találkozón elhangzottakra figyelemmel a vádlott – az általa tudottan jogtalan – előny ígérését elfogadta.
- [58] A Kúria megállapítja: a vesztegetés elfogadása bűncselekményének Btk. 291. § (1) bekezdés II. fordulatában szabályozott elkövetési magatartás a jogtalan előny vagy ennek ígérete elfogadása. A jogtalan előny ígérétének elfogadása a jogalkotói szabályozás hiányában a jogtalan előny elfogadásának előkészületi magatartása lenne [Btk. 11. § (1) bek.], arra figyelemmel azonban, hogy a jogalkotó az előkészületi jellegű cselekményt önálló elkövetési magatartásként szabályozta, önmagában az előny ígérétének elfogadása befejezett bűncselekményt eredményez. Ebben a körben téves az ítéltábla indokolása, miszerint a vádlottnak azon magatartása, hogy a kilátásba helyezett jövőbeli, egyébként általa tudottan jogtalan előny elfogadását egy későbbi időpontra toltta ki, csak előkészületi jellegű magatartás lenne. A vesztegetés elfogadása bűncselekmény befejezetté válik akkor is, ha az elkövető a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban ígért jogtalan előny ígérését elfogadja, attól függetlenül, hogy a jogtalan előnynek az átadása még nem történt meg. A tényállás alapján megállapítható volt, hogy a vádlott egy jogellenes magatartás tanúsítására vállalkozott: arra, hogy a tényleges kezelési előzmények nélküli tárgyalótiszt esetében a rendelkezésre álló 2 hónap időtartam alatt létrehoz egy valótlan, 5 hónapra visszamenőleges betegéletutató, tehát valótlan vizsgálatot, kezelést és megállapításokat tüntet fel, és erre figyelemmel olyan igazolást biztosít a tárgyalótisztnek, amely alapján az a jogerős szabadságvesztés-büntetés megkezdésére halasztást kaphat. Ez szükségszerűen valótlan tartalmú okiratok elkészítésével jár, valótlan egészségügyi szolgáltatás nyújtásáról szóló igazolás kiállítását, valótlan egészségügyi szolgáltatások valós egészségügyi szolgáltatásként történő feltüntetését jelenti, ennek jogellenessége a vádlott számára is ismert volt. A tényállás alapján egyértelmű, a tárgyalótiszt ezen jogellenes magatartás tanúsításáért helyezte kilátásba az előnyt, amit a vádlott ugyan még nem fogadott el, azonban magának az előnynek az ígérését igen.
- [59] A Kúria ebben a körben megállapítja, téves a védő hivatkozása a BH 2006.40. számon közzétett döntésre, mivel előkészület helyett befejezett bűncselekmény megállapításának van helye akkor, ha az egyébként előkészületnek minősülő magatartást a jogalkotó a Btk. Különös Részében egy bűncselekmény tényállásában elkövetési magatartásként szabályozza.
- [60] Ugyancsak téves a védő hivatkozása, valamint a másodfokú bíróság érvelése a BH 2007.76. számon közzétett döntéssel kapcsolatosan, mivel jelen ügy a megjelölt határozatban foglaltakhoz képest jelentős eltérést mutat. A hivatkozott határozatban a szabadságvesztés-büntetést megkezdő vádlottnak a bv. őrhöz intézett azon kijelentésével, hogy „nem lesz hálátlan” kapcsolatosan állapította meg az ítéltábla, hogy ez a magatartás önmagában nem valósítja meg a hivatali vesztegetés bűntettét, ha az minden konkrétumot nélkülöz, és az előny ígérétének nem tekinthető. Az ítéltábla ebben a határozatában helyesen állapította meg, hogy előnyön a hivatalos személynek a korábinál kedvezőbb helyzetbe jutását eredményező bármilyen előnyt érteni kell, ugyanakkor a hivatkozott jogesetből eltérően jelen ügyben nem csupán egy általános, konkrétumokat nélkülöző kijelentés hangzott el, hanem a beszélgetés során pontosan meghatározásra került az a magatartás, amelyet a vádlottnak mint a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző önálló intézkedésre jogosult személynek teljesítenie kell, és ezen jogtalan magatartás tanúsításának keretei is meghatározásra kerültek. A vádlott ismeretében volt annak, hogy magatartásának következtében valótlan betegéletutató tanúsító, így ebből következően valótlan igazolást fog elkészíteni – amelyet orvos foglalkozása, szakképzettsége és munkaköre tesz számára lehetővé –, ami a későbbiekben hivatalos eljárásban kerül felhasználásra, a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása megkezdésének elhalasztása érdekében. A vádlott ezt elvállalta, ennek a következménye volt a zárt boríték átadásának megkísérlésére, amellyel kapcsolatosan a vádlott konkrét kijelentést tett. Arra figyelemmel, hogy a boríték tartalmáról nem érdeklődött megállapítható, hogy az érintett szituációban mind az átadó tárgyalótiszt, mind a vádlott tisztában volt azzal, hogy ezen zárt borítékban olyan jogtalan előny van, amelyet a jogellenes magatartás tanúsítása érdekében ellenszolgáltatásként helyeztet a tárgyalótiszt kilátásba. A vádlott ennek ismeretében azt nem utasította el, csak az átvétel időpontját toltta későbbre, és az átvétel helyét határozta meg magánrendelése helyszínéül. Jelen ügyben a megbízhatósági vizsgálat során rögzített beszélgetésből, amely alapján az irányadó tényállás megállapításra került, megállapítható, hogy a tárgyalótiszt részéről azt követően került közlésre az, hogy nem lenne hálátlan, de neki ez nagyon fontos, hogy a jogellenes igényét az orvossal közölte. A vádlott nem utasította el a valótlan tartalmú igazolás kiállítására vonatkozó megkeresést, hanem annak teljesítése érdekében az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térben betegéletút ellenőrzést végzett, amely során meggyőződött arról, hogy abban a tárgyalótiszt nem szerepel, ezért erre figyelemmel az 5 hónapos kezelés igazolása 2 hónap múlva mindenképpen valótlan lenne. (A tárgyalótiszt beszélgetés során tett állítása szerint a beszélgetés időpontját követően 2 hónapon belül kellett volna bevonulnia.) A beszélgetés során elhangzott az, hogy a magánrendelőben tudnak valamit csinálni, hogy legyen valami, legalább olyan 2–3 hónapos, visszamenőleges történet és akkor, az alapján a vádlott november elején tud adni egy igazolást, hogy a tárgyalótiszt 5 hónapja már részt vesz a kezelésen. Ez alapján megállapítható, hogy a vádlott egyrészt a kezelésre vonatkozó, valótlan tartalmú adatokat kívánt rögzíteni, másfelől pedig

valótlan tartalmú igazolást kívánt kiadni, mely cselekmények egészségügyi szolgáltatásnak minősülnek. Amikor a tárgyalótiszt a borítékot az asztalra letette azzal a kijelentéssel, hogy „doktor úr, nagyon szépen köszönöm” a vádlott közölte, hogy „ezt hagyjuk”, a tárgyalótiszt ezt kövözően rákérdezett, hogy „nem?”, amire a vádlott azt a választ adta, hogy „ezt majd ott”. Ennek tükrében kétséget kizáróan megállapítható, hogy már a beszélgetés első felében elhangzott az ellenszolgáltatás ígérete, majd miután megtörtént a vádlott részéről a valótlan tartalmú igazolás kiállítására és a valótlan tartalmú betegélettű rögzítésére vonatkozó vállalkozás, a köszönet nyilvánítása keretében a zárt boríték átadására irányuló magatartásra sor került. A köszönetként átadott zárt boríték pedig a hála kifejezéséként nyilvánvalóan valamilyen előnyt tartalmazott, amit a vádlott tudott, mivel nem is kérdezett rá annak tartalmára. Az előnyt pedig nem utasította el, csupán annak azonnali átvételét, későbbi átvétele helyszínéül a magánrendelését jelölte meg. Mindezekkel a vádlott a jogtalan előny ígérte elfogadta. A hivatkozott határozathoz képest tehát jelen ügyben pontosan meghatározásra került mind az a jogellenes magatartás, amelyre tekintettel a jogtalan előny ígérete elhangzott, pontosan kézzel fogható módon rendelkezésre állt maga az előny is (a zárt fehér boríték.) Jelen ügyben megállapítható, hogy összességében a tárgyalótiszt magatartása minden szükséges konkrétumot tartalmazott és azt a jelenlévők egyértelműen az előny ígérteének tekintették, amelyet a vádlott elfogadott.

- [61] Ugyanakkor a fellebbviteli főügyészség és a Legfőbb Ügyészség helyesen hivatkozott a BH 2006.5. számon közzétett határozatban kifejtettekre. Jelen ügyben megállapítható, hogy a tárgyalótiszt ugyan nem nevezi meg, hogy pénzt kíván átadni a vádlottnak a valótlan tartalmú igazolás kiállításáért, de kijelentéseivel és magatartásával (az egészségügyben általánosan ismert, pénzt tartalmazó, zárt boríték köszönetképpen történő átnyújtásával) félreérthetetlenül a tudomására hozta, hogy a valótlan igazolás kiállítása és az ezt megalapozó valótlan betegélettű rögzítése fejében jogtalan előnyt kíván részére átadni. A Legfelsőbb Bíróság ezen hivatkozott, Bfv.I.157/2005. számú ügyben hozott határozatában kifejtette azt, hogy az ügy eldöntése szempontjából nem annak van jelentősége, hogy olyan kifejezés kifejezetten nem történt, hogy meghatározott pénzösszeg fizetésére van szükség, hanem alapvető jelentősége annak van, hogy a terhelt kijelentéseinek összességével zárt láncolatot alkotóan tette egyértelművé a megjelölt ügyben az intézkedés alá vont személy előtt, hogy az anyagi előny juttatása fejében hajlandó a feljelentéstől eltekinteni és az átvett gépjárművezetői engedélyt visszaadni. A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a vesztegetés tényállási elemei körében a jogtalan előny kérése tekintetében nem feltétele a bűncselekmény megállapításának, hogy anyagi előny kérése esetén a pénz szó kifejezetten elhangozzék, avagy, hogy konkrét pénzösszeg megjelölésre kerüljön. Ezen elvi határozatban foglaltakkal összhangban állapítható meg jelen ügyben az, hogy annak ellenére, hogy a pénz kifejezés kifejezetten nem hangzott el, a „nem lennék

hálátlan, de ez nekem nagyon fontos”, valamint „nagyon szépen köszönöm” kifejezést követően az átadni kívánt zárt boríték asztalra tétele egyértelművé tette az előny átadásának szándékát. A vádlott korábbi kijelentése, melyben valótlan tartalmú igazolás és ehhez kapcsolódóan valótlan tartalmú betegélettű létrehozását vállalta, olyan, a résztvevők közötti kölcsönös megállapodást hozott létre, melyben az előny ígérete és az előny ígérteének elfogadása egyaránt megtörtént, ugyanakkor az előny tényleges átvételének helyét és idejét a vádlott a magánrendelésén történő megjelenéshez kötötte. A tényállásban meghatározott magatartás ezért alapot adott annak a jogi értékelésnek a megállapítására, hogy azzal lényegében – gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személy tevékenységével kapcsolatban – megtörtént a jogtalan előny ígérteének közlése, a vádlott pedig ezen előnyt annak jogtalansága ismeretében elfogadta.

- [62] A Kúria megállapította, hogy a vádlott esetében az önálló intézkedésre jogosultság megállapítható. Az önálló intézkedésre jogosultság mint speciális alanyiség szempontjából a konkrét tevékenység végzésének, egyes döntési jogosultság meglétének, egy adott folyamat (kezelés) mikénti elvégzésének van jelentősége. A főorvos kétségtelen olyan döntéseket hoz, amelyek a beteg sorsát érintőek, és ezek nem kizárólagosan terápiás jellegű döntések lehetnek. Ilyen feladatok közé tartozhat a beteg további kezelési irányának, mikéntjének meghatározása, zárójelentés kiadása. Ilyen jellegű tevékenységnek jogtalan előny adásához kötése, ilyen tevékenység végzéséhez jogtalan előny kérése – illetve ezzel összefüggésben az előnynek vagy annak ígérteének az elfogadása – nyilvánvalóan azt jelenti, hogy az adott döntési, ezáltal hatalmi helyzetben lévő személy e helyzetét felhasználva (kihasználva) kíván anyagi előnyhöz jutni. Az orvosi tevékenység végzése körében ezen (az adott tevékenység végzésével egyébként értelem szerűen összefüggő, meglévő hatalmi) helyzetnek ilyen módon való kihasználása, egyes résztvevőknek áruba bocsátása nem csupán az egészségügyi intézmény szervezetrendszerében az eszközbeszerzések során, hanem az orvos–beteg viszonylatában, a gyógyító tevékenység körében is felmerülhet, ami ezáltal fokozottabb társadalomra veszélyességet jelent és szigorú büntetőjogi megítélést eredményez (BH 2020.320.).

- [63] Ugyanez a megállapítás tehető az egészségügyi szolgáltatásnak minősülő, beteg vizsgálatára, kezelésére és a beteg vizsgálati anyagának feldolgozására irányuló tevékenységgel kapcsolatosan is; valamint e körben önálló intézkedési jogosultságnak tekinthető az olyan orvosi igazolás kiállítása, amelyre hivatkozással hatósági eljárásban intézkedés, határozat hozatala kérhető, jelen ügyben szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának megkezdésére halasztás engedélyezése iránti kérelem nyújtható be. Erre figyelemmel a vádlott önálló intézkedésre jogosult személy volt, akár az egészségügyi szolgáltatási jogviszonya keretében főorvosként, akár a magánrendelésen mint egészségügyi szolgáltató keretén belül történt volna az erre irányuló orvosi igazolás kiállítása.

- [64] Mindezekre figyelemmel a vádlott bűnössége a Btk. 291. § (1) bekezdés II. fordulatába ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadása büntetőjében megállapítható volt.
- [65] A Kúria a védő által észrevételében kifejtettekkel kapcsolatosan megjegyzi, hogy a BH 2006.5. számon közzétett döntésben a Legfelsőbb Bíróság kifejtette: az 1 év, végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetés az enyhítő rendelkezések alkalmazásával ugyan törvényes volt, azt azonban enyhének találta. Arra figyelemmel azonban, hogy a határozat felülvizsgálati eljárásban született, a büntetés megváltoztatásának csak akkor lett volna helye, ha azt a Legfelsőbb Bíróság nemében vagy mértékében törvénysértőnek ítélte volna meg. Jelen ügyben azonban a Kúria mint harmadfokú bíróság jár el és így az eljárására (a felülbírálat terjedelmére) a Be. Tizenhatodik része irányadó.
- [66] A Kúria mint harmadfokú bíróság vizsgálta a megbízhatósági vizsgálat szabályainak betartását. A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a megbízhatósági vizsgálat annak szabályai betartásával került lefolytatásra (másodfokú bíróság ítélete [11] bekezdés). A Kúria az ott rögzítetteket részben a védő hivatkozásával összefüggésben a következőkkel egészíti ki:
- [67] A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 7/A. §-a rendelkezik a megbízhatósági vizsgálatról. Az Rtv. 7/A. § (1) bekezdése szerint a megbízhatósági vizsgálat célja annak megállapítása, hogy az azzal érintett eleget tesz-e a jogszabályban előírt hivatali, illetve jogszabályban, kollektív szerződésben, üzemi megállapodásban, valamint munkaszerződésben előírt munkaköri kötelezettségének. Az Rtv. 7. § (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel többek között az egészségügyi szolgálati jogviszonyban állók esetében is lehetőség volt a tényállásban meghatározott időben megbízhatósági vizsgálat elvégzésére.
- [68] A rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzése és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról szóló 293/2010. (XII. 22.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) elkövetéskor hatályos rendelkezéseire figyelemmel jelen ügyben a vizsgálatot elrendelő határozat tartalmazza a Kormányrendelet 10. §-ában rögzítetteket, a vizsgálat végrehajtásáról szóló részletes terv megfelelő volt, a technikai eszközzel történő rögzítés szabályos volt, a vizsgálat érdekében kialakított élethelyzet megfelelt a Kormányrendelet 12. § (1) bekezdésében foglaltaknak, a kialakított élethelyzet nem korlátozta a vádlott döntési szabadságát az intézkedés módjának, az eljárás rendjének megválasztásában. A tárgyalótiszt a vádlottat nem tette ki olyan lelki vagy fizikai ráhatásnak és nem tanúsított olyan magatartást, amely őt arra kényszerítette volna, hogy a felajánlott jogtalan előnyt, annak ígérését elfogadja, illetve kötelességét megszegje.
- [69] A Kúria az Emberi Jogok Európai Bíróságának erre vonatkozó gyakorlatát is áttekintve megállapította, hogy a jelen ügyben eljáró tárgyalótiszt magatartása alapvetően passzív volt az elfogadás tekintetében, így megfelel a Ramanauskas v. Litvánia 2008. számú ügyben hozott döntésben kimunkált elveknek, így nem állapítható meg az Emberi Jogok Európai Egyezmény 6. cikk 1. pontjának, a tisztességes eljárás jogának megsértése. A Bannikova kontra Oroszország ügyben hozott ítéletben, valamint a Teixeira de Castro ügyben hozott ítéletben foglaltak alapján megállapította, hogy jelen ügyben a megalapozott tényállásban rögzítettek szerint is rendelkezésre álltak olyan információk, amely alapján a megbízhatósági vizsgálattal ellenőrzött magatartás bekövetkezésére számítani lehetett. A Miliniené kontra Litvánia ügyben hozott döntésben kifejtettek figyelemmel a Kúria megállapítja, hogy jelen esetben bár a tárgyalótiszt befolyásolta az események menetét azáltal, hogy a jogellenes magatartás tanúsítása érdekében kifejtette, nem lesz hálátlan, az előny elfogadásának kérdésében a vádlott önálló döntési lehetőséggel rendelkezett, az előny, illetve annak ígérete elfogadása tárgyában szabadon dönthetett, ebben a körben a tárgyalótiszt részéről ráhatás nem volt megállapítható. Az ügyben sem tiltott nyomásgyakorlás, sem elutasítás ellenére a vesztegetés ismételt megkísérlése, sem pedig a felbujtást megvalósító túlzott, felajánlott vagyoni előny, sem pedig érzelmi befolyásolás nem volt megállapítható (előbbieket mellett Vanian kontra Oroszország 2005).
- [70] Mindezekre figyelemmel megállapította a Kúria, hogy a megbízhatósági vizsgálat elrendelése objektív volt, annak alapjául valódi információ szolgált; a tárgyalótiszt csak a bűncselekmény elkövetésének lehetőségét teremtette meg, azt nem ösztönözte; a zárt boríték átadására azt követően került sor, hogy a vádlott saját szándékából vállalkozott valótlan tartalmú igazolás, illetve valótlan betegéletű kiállítására, illetve létrehozására; az előny ígéretének elfogadásában az eljáró tárgyalótiszt nyomásgyakorlása nem volt megállapítható; a megbízhatósági vizsgálat engedélyezése, végrehajtása és felügyelete törvényes, világos és átlátható volt, az ügyész által megkövetelt engedélyezése megtörtént, a megbízhatósági vizsgálat végrehajtása a vizsgálat végrehajtásáról szóló részletes tervnek megfelelően történt.
- [71] A Kúria megállapítja azt is, hogy amennyiben a megbízhatósági vizsgálat lefolytatására jogszerűen került sor, a megbízhatósági vizsgálatban keletkezett bizonyítási eszközök és az abból származó bizonyítékok a megbízhatósági vizsgálat során észlelt bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásban bizonyítékként felhasználhatóak. Ebben az esetben a beszerzett bizonyítási eszközök akkor értékelhetőek, ha a megbízhatósági vizsgálat lefolytatására jogszerűen került sor, a bizonyíték jogszerűen alkalmazott eszközökből származó bizonyítási eszközökből származik, és az érintett bűncselekmény a megbízhatósági vizsgálat lefolytatása során, azzal összefüggésben került elkövetésre.
- [72] Jelen ügyben ez megállapítható, ezért attól függetlenül, hogy a vádlottal szemben esetlegesen magánrendeléken, nem egészségügyi szolgálati jogviszonyának keretén belül elkövetett vesztegetés elfogadása bűncselekmény vonatkozásában megbízhatósági vizsgálat elrendelésére és lefolytatására nem kerülhetett volna sor, az

- egészségügyi szolgálati jogviszonyából eredő magatartás tekintetében a megbízhatósági vizsgálat elrendelése jogszerűen történt, így az annak lefolytatása során beszerzett bizonyítási eszközök a bűncselekmény bizonyítása során felhasználhatók, az ebből származó bizonyítékok értékelhetők.
- [73] A Kúria a másodfokú bíróság ítéletének indokolásával kapcsolatosan megállapítja, az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt akkor, amikor ítélete fejrészében a 2017. április 19. napján megtartott nyilvános tárgyalás mellett az aznap megtartott nyilvános előkészítő ülést is feltüntette az ítélet meghozatala alapjául. Az előkészítő ülés és a tárgyalás jegyzőkönyveiből megállapítható, hogy az első fokon eljáró bíróság az előkészítő ülést követően a tárgyalást a törvény erre vonatkozó lehetőségeinek alkalmazásával nyomban megtartotta [Be. 508. § *a*) pont]. A tárgyaláson a vád ismertetése arra figyelemmel maradt el, hogy a lényegének megjelölésére az előkészítő ülésen sor került [Be. 517. § (2) bek. *a*) pont], emellett a vádlott kihallgatása a Be. 522. § (1) bekezdése értelmében a tárgyaláson a védő hozzájárulásával abban a körben, amelyre az előkészítő ülésen már vallomást tett, mellőzhető. Mindezekre figyelemmel nem kifogásolható az, hogy jelen ügyben az elsőfokú bíróság az ítélete fejrészében a tárgyalás mellett az előkészítő ülést is feltüntette.
- [74] A Kúria Magyarország Alaptörvénye 28. cikkére történő hivatkozással kapcsolatban megállapítja, hogy az abban foglaltak a bíróságokra rónak kötelezettséget a jogszabályok szövegeinek értelmezése tekintetében. Az a követelmény azonban, hogy a bíróságok a jogszabályok értelmezésekor azt kell, hogy feltételezzék, hogy azok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak, nem zárja ki azt, hogy a bíróságoknak az általuk megállapított tényekből további tényekre a logika szabályainak megfelelő következtetést kell levonniuk. Az ítéletben megállapított történeti tényállás elemeinek a törvényi tényállás elemeivel történő összevetése ugyancsak a logika szabályainak megfelelő tevékenység.
- [75] A Kúria a büntetés kiszabása körében megállapította, hogy az első fokon eljáró törvényszék a büntetés kiszabása során helytállóan értékelte súlyosító körülményként a korrupciós bűncselekmények elszaporodottságát, e körben az egészségügyi szolgálati jogviszonyban történő korrupciós cselekmények elszaporodottságát lehet megállapítani, hiszen ennek tényét igazolja az Eütv. 138/A. §-ában foglalt tiltó szabályozás szükségessége, valamint a megbízhatósági vizsgálatnak az egészségügyi szolgálati jogviszonyba tartozó személyekre történő kiterjesztése is. A bíróság ugyanakkor nem állapította meg súlyosító körülményként a büntető igazságszolgáltatással összefüggésben történő elkövetést, mivel az 56. BK vélemény II/8. pontja szerint különös nyomatéka annak van, ha a bűnüldöző hatóság tagja igazságszolgáltatás elleni, a közélet tisztaságát sértő vagy más korrupciós jellegű vagy olyan bűncselekményt követ el, amely a bűnüldöző szerv érdekeit is sérti. A védő helyesen hivatkozott arra, hogy enyhítő körülmény az 56. BK vélemény II/5. pontja szerint az elkövető tartósan és kiemelkedően végzett munkája. A Kúria ugyanacsak enyhítő körülményként értékelte a vádlott egészségi állapotát. Ugyanakkor nem vette figyelembe enyhítő körülményként a vádlott büntetlen előéletét az Eütv. 112. § (3) bekezdés *d*) pontjában foglaltakra figyelemmel, mely esetben a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények hatálya alatt vagy egészségügyi tevékenység folytatása kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt álló személyek az ott meghaladó feltételek esetén nem vehetők fel a működési nyilvántartásba.
- [76] A Kúria a Btk. 79. §-ára, valamint a 80. § (1) bekezdésére figyelemmel úgy ítélte meg, hogy a büntetés céljának elérésére a vádlottal szemben határozott ideig tartó szabadságvesztés-büntetés kiszabása szükséges, melynek az elsőfokú bíróság által meghatározott tartama a harmadfokú eljárásban figyelembe vett büntetéskiszabási körülmények mellett is megfelel a büntetéskiszabás elveinek és alkalmas annak megelőzésére, hogy akár az elkövető, akár más ilyen bűncselekményt kövessen el. A Kúria a szabadságvesztés-büntetést a Btk. 33. § (1) bekezdés *a*) pontja, 34. és 35. §-a alapján szabta ki, végrehajtási fokozatát a Btk. 37. § (2) bekezdés *a*) pontjára figyelemmel börtönben határozta meg.
- [77] A Kúria ugyanakkor elsősorban a terhelt életkorára, egészségi állapotára, valamint korábbi munkavégzésére figyelemmel a személyi körülményei alapján úgy ítélte meg, hogy a kiszabott szabadságvesztés végrehajtása a Btk. 85. § (1) bekezdésére figyelemmel próbaidőre felfüggeszthető, mert alaposan feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető. A bíróság a próbaidő tartamát a Btk. 85. § (2) bekezdése alapján 4 évben állapította meg.
- [78] A Btk. 38. § (2) bekezdés *a*) pontjára figyelemmel a kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának utólagos elrendelése esetén a vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének, de legkevesebb 3 hónapnak a kitöltését követő nap bocsátható feltételes szabadságra.
- [79] A Kúria a Btk. 50. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel a vádlottat pénzbüntetésre is ítélte, melynek mértékét a Btk. 53. § (3) bekezdésében foglaltak alapján, a vádlott másodfokú eljárásban rögzített megváltozott jövedelmi viszonyaira figyelemmel, az elsőfokú bíróság által kiszabott napi tételszám mellett 2000 forintban állapította meg. A Btk. 51. § (1) bekezdésére figyelemmel rendelkezett arról, hogy az így kiszabott 600 000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén a napi tételszámnak megfelelő szabadságvesztésre kell átváltoztatni. A Btk. 51. § (2) bekezdésére tekintettel, ha a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását elrendelik, a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtási fokozata azonos a kiszabott szabadságvesztésével. Egyéb esetekben a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztést fogház fokozatban kell végrehajtani.
- [80] A Kúria a Btk. 52. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján a vádlottat a szakképzettséget igénylő orvos foglalkozása gyakorlásától eltiltotta, mivel a bűncselekményt annak szabályai megszegésével követte el. Az Eütv. 3. § (5) bekezdésében szereplő egészségügyi dolgozó fogalom meghatározásánál az orvos szakképesítés önállóan szerepel. A vádlott a bűncselekményt ezen foglalkozása szabályainak

- megszegésével követte el, ezért őt e Kúria az orvos foglalkozás gyakorlásától tiltotta el.
- [81] A Kúria a foglalkozástól eltiltás tartamát a Btk. 53. § (1) és (2) bekezdése alapján 2 évben állapította meg, az elsőfokú bíróság által megjelölt körülményeken túlmenően arra is figyelemmel, hogy a vádlott jelen eljárásban elbírált cselekménye miatt, a büntetőeljárás hatálya alatt az állását elvesztette.
- [82] A Kúria a kiszabott szabadságvesztés végrehajtása próbaidőre történő felfüggesztésére figyelemmel vizsgálta azt, hogy a vádlott előzetes mentesítésre érdemes-e, e tekintetben az elsőfokú bírósággal egyezően arra a következtetésre jutott, hogy a vádlott által elkövetett korrupciós bűncselekmény jellege, annak fokozott társadalomra veszélyessége alapján a vádlott nem érdemes arra, hogy őt a Btk. 102. § (1) bekezdése alapján előzetes mentesítésben részesítse.
- [83] A Kúria mint harmadfokú bíróság a fellebbezést a Be. 620. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésének megfelelő összetételben.
- [84] A Kúria mindezekre figyelemmel mint harmadfokú bíróság a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a törvénynek megfelelő határozatot hozott, egyebekben pedig a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 623. §-a szerint helybenhagyta.

(Kúria Bhar.I.1375/2022/5.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

POLGÁRI SZAKÁG

269 Alaptalan az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés törlésére irányuló kereset, ha létezik olyan okirat, amely alapján megállapítható, hogy létrejött és érvényes a bejegyzés alapjául szolgáló adásvételi szerződés [2013. évi V. törvény (Ptk.) 5:183. §, 6:6. § (1) bek., 6:7. § (1)–(2) bek., 6:63. § (1)–(2) bek., 6:215. § (2) bek.; 1997. évi CXLI. törvény (Inyvtv.) 62. § (1) bek. a) pont aa) alpont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes mint eladó és az alperes mint vevő 2015. június 2-án adásvételi szerződést kötött a felperes által lakott ingatlanra. Az ingatlanügyi hatósághoz benyújtott – az ingatlan .../22 helyrajzi számát tartalmazó – két lapból álló szerződési okirat első oldalát nem a felperes látta el kézjegyével. A mindkét lapon a felperes által is aláírt szerződési okirat a .../622 helyrajzi számot tartalmazza. Az ingatlanügyi hatóság a benyújtott okirat alapján az alperes javára vétel jogcímén tulajdonjogot, a felperes javára holtig tartó hasznélvezeti jogot jegyezt be az ingatlan-nyilvántartásba.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[2] A felperes az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvtv.) 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:183. §-ára alapított keresetében kérte, hogy a bíróság a .../22 helyrajzi számú ingatlan vonatkozásában az eredeti állapot helyreállítása körében kötelezze az alperest, tartsa a tulajdonjoga bejegyzésének törlését. A felperes a 4 500 000 forint összegű vételár egyidejű visszafizetését vállalta, ugyanakkor a pénz tényleges átvételét vitatta. Az érvénytelenséget elsődlegesen cselekvőképtelen állapotára alapította [a Ptk. 2:9. § (1) bekezdés, 6:88. § (1) bekezdés, 6:108. §, 6:112. § (1) bekezdés]. Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a Ptk. 6:7. § (1)–(2) bekezdésében, 6:63. § (1)–(2) bekezdésében, 6:215. § (2) bekezdésében, az Inyvtv. 32. § (2) bekezdés f) pontjában, valamint a Kúria Pfv.VI.21.480/2018/11. számú ítéletében (megjelent: BH 2019.74.) foglaltak alapján nem jött létre az adásvételi szerződés, mivel nem ő írta alá az ingatlan-nyilvántartásba benyújtott szerződési okirat első oldalát. Harmadlagosan a Ptk. 6:96. §-a [Jóerkölcsbe ütköző szerződés] alapján hivatkozott a szerződés érvénytelenségére.

[3] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet. Indokolása szerint a felperes által hivatkozott egyik okból sem érvénytelen a per tárgyát képező ingatlan-nyilvántartási bejegyzés alapjául szolgáló jogügylet. A kötelmet nem a bejegyzés, hanem a szerződés

keletkezteti, ezért tévesen érvelt a felperes azzal, hogy az érvénytelenséget kizárólag az ingatlanügyi hatósághoz benyújtott adásvételi szerződés alapján kell vizsgálni. Az ingatlan-átruházási szerződés érvénytelenségéről szóló XXV. számú Polgári Elvi Döntésében (a továbbiakban: XXV. számú PED) kifejtettekre figyelemmel megállapítható volt, hogy van olyan eredeti, mindkét szerződő fél által aláírt, az ingatlan természetbeni elhelyezkedését helyesen tartalmazó teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt adásvételi szerződés, amely nem szenved a felperes által hivatkozott alaki hibában, és amelyből – függetlenül attól, hogy a helyrajzi számot nyilvánvalóan elgépeltek – azonosítható az ügylet tárgya. A felperesnek erre az ingatlanra vonatkozó eladási szándékát a tanúvallomások is megerősítették, ezért a bizonyítás anyaga alapján nem lehetett levonni olyan következtetést, hogy az ingatlan adásvételi szerződés nem jött létre. A bejegyzés alapját képező okirat ugyan nem felel meg az Inyvtv. 32. § (2) bekezdés f) pontjának, de a hiányossága nem alapozza meg a Ptk. 5:183. §-a és az Inyvtv. 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti, érvénytelenségre alapított törlési keresetet.

[5] A felperes fellebbezése – amely a cselekvőképtelen állapot és a jóerkölcsbe ütközés miatti semmisség kérdését nem érintette – folytatn eljárást másodfokú bíróság ítéletével a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 254. § (3) bekezdésének megfelelően, helyes indokai alapján helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

[6] A fellebbezésben foglaltakra tekintettel rámutatott: a Kúria a Pfv.21.480/2018/11. számú ítéletének (megjelent: BH 2019.74.) alapjául szolgált esetben a felperesek keresetükben három különböző okiratra hivatkozva, egy 1990. évi szerződés, egy 1996. januári közös nyilatkozat és egy 1996. márciusi megállapodás érvénytelenségét állítva kérték az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jog törlését. A Kúria jogi okfejtése ehhez képest arra vonatkozott, hogy ezek közül melyiken alapult a tulajdonjog bejegyzése, ezért tulajdonított csak az 1996. márciusi megállapodásnak jelentőséget. Az ügyben tehát nem ugyanannak a szerződésnek több példánya tekintetében mondott véleményt. Alaptalanul hivatkozott ezért a felperes arra, hogy a jelen ügyben az elsőfokú bíróság jogkérdésben eltért a Kúria határozatától.

[7] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a jelen esetben az okiratszerkesztő ügyvéd birtokában van egy olyan szerződéspéldány, amelynek első oldalát a felperes – az írásszakértő által is igazoltan – aláírta. Ennek az okiratnak az első oldalán a feltüntetett helyrajzi szám egyik karaktere (a hatos szám a perjel helyett) nem egyezik meg az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett helyrajzi számmal. A szerződő felek azonban az ügylet tárgyát nem csupán helyrajzi számmal, hanem azzal is megjelölték, hogy az ingatlan természetben

B. utca 61. (ténylegesen 63.) szám alatt található, és az egyéb paramétereit is körülírták. A szerződéskötéskor az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett házszám a 61. volt, de azt időközben megváltoztatták a tényleges és a szerződésben írt 63-ra. Mindezekből megállapítható, hogy az okirat a XXV. számú PED I. pontjában írt és elégségesnek tartott követelményeknek megfelelően tartalmazza azt, hogy a megállapodás melyik ingatlanra vonatkozik. A szerződésben a felek egyértelműen erre az ingatlanra vonatkozó ügyleti akaratot nyilvánítottak ki. A bizonyítás egyéb anyaga alapján sem lehetett arra következtetni, hogy nem volt erre az ingatlanra szerződéskötésre irányuló akaratuk. Tekintettel arra, hogy van olyan szerződéspéldány, amely a törvény által előírt írásbeli alakban kifejezésre juttatta a perbeli ingatlanra a szerződő felek adásvételre irányuló egybehangzó ügyleti akaratát, nem törölhető az ingatlan-nyilvántartásból az alperes bejegyzett tulajdonjoga azon az alapon, hogy annak nincs szerződéses alapja.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítéletet megváltoztató, a keresetnek helyt adó határozat hozatalát kérte. Másodlagos kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult.
- [9] Előadta, hogy a jogerős ítélet sérti a régi Pp. 206. § (1) bekezdését, a Ptk. 5:38. § (2) bekezdését, 5:167. §-át, 5:168. § (2) bekezdését, 6:7. § (1)–(2) bekezdését, 6:63. § (1)–(2) bekezdését, 6:94. § (1)–(2) bekezdését, 6:215. § (1)–(2) bekezdését, az Inyvt. 20. § (1) bekezdését, 32. § (1) bekezdés *c*) pontját, 62. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontját, továbbá a másodfokú bíróság téves indokok alapján tért el a Kúria Pfv.21.480/2018/11. számú ítéletének (megjelent: BH 2019.74.) jogkérdésben tett állásfoglalásától.
- [10] A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság a régi Pp. 206. § (1) bekezdésével ellentétesen, a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen, logikátlan mérlegelésével állapította meg tényként, hogy a peres felek között a perbeli .../22 ingatlan tárgyában létrejött jogügylet. A tényállás hibája már a jogerős ítélet [1] bekezdéséből is kiténik, az ugyanis tartalmazza: a felperes által aláírt okirat egy fiktív ingatlan (.../622 helyrajzi számú) tárgyában jött létre, míg a perbeli ingatlan megjelölt okiratnak az adásvételi szerződés szükséges elemeit tartalmazó első oldalát nem a felperes írta alá. Márpedig fiktív ingatlan megjelölt szerződés és a felperes által nem aláírt, hamisított szerződés nem hoz létre adásvételi szerződést.
- [11] A felperes érvelése szerint nem helytálló a másodfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy az ingatlan-nyilvántartásba benyújtott hamis szerződés és a fiktív helyrajzi számot tartalmazó szerződés ugyanazon okirat két példánya, amelyek – ennek megfelelően – egymást helyettesíthetik, tehát ugyanazon joghatással bírnak. A jogerős ítélet tényállása egyébként ezt nem is tartalmazza, így a jogi indoklás és a megállapított tényállás között feloldhatatlan ellentét feszül. A másodfokú bíróság álláspontja azon túlmenően, hogy logikátlan és a közbizalom elvével is ellentétes, sérti a Ptk. 6:7. § (1)–(2) bekezdését és a 6:63. § (1)–(2) bekezdését. Egyazon okirat két példánya teljes mértékben azonos szövegű, mert ha nem, akkor különböző okiratokról van szó. Ha a két szerződés nem egymás példánya, úgy csak az állapítható meg, hogy a hamis szerződés és a felperes által aláírt szerződés két különböző jogügylet, amelyek létrejötte, érvényessége, kikényszeríthetősége nem vezethető le egymásból, egymást nem teszik létrejötté, érvényessé vagy kikényszeríthetővé. Az ingatlan-nyilvántartásba benyújtott hamis és a felperes által aláírt, fiktív ingatlan tartalmazó szerződések szövege (a helyrajzi szám) eltér, így kizárt, hogy egymás példányai legyenek. Ez még abban az esetben is így lenne, ha a helyes helyrajzi számot tartalmazó iratot a felperes írta volna alá. A Ptk. hivatkozott rendelkezései szerint az első lapján a felperes által alá nem írt szerződés nem lehet példánya semmilyen érvényes, írásba foglalt szerződésnek, ezáltal nem minősíthető jognyilatkozatnak, így szerződésnek sem, legfeljebb egy jogilag nem létező, létre nem jött jogügylet igazolására alkalmas.
- [12] A felperes szerint az általa aláírt szerződés nem alkalmas a célzott joghatás kiváltására. Egyrészt az Inyvt. 32. § (2) bekezdés *c*) pontja alapján nem jegyezhető be az ingatlan-nyilvántartásba, másrészt a XXV. számú PED-ben meghatározott követelményeknek sem felel meg. Az okiratból nem állapítható meg egyértelműen, hogy az a .../22 helyrajzi számú ingatlan tárgyában jött létre. Egyfelől az okiratban megjelölt helyrajzi szám (.../622) fiktív, nem létező, másfelől az irat – a jogerős ítéletben foglaltakkal ellentétben – nem tartalmazza az ingatlan természetbeni elhelyezkedését. Az ingatlan természetben a B. utca 63. szám alatt található, azonban az ingatlan-nyilvántartási címe 2015. június 2-án B. utca 61. volt, nem pedig az okiratban rögzített B. utca 61. (ténylegesen 63.). Az okirat nem minősül a Ptk. 6:215. § (1)–(2) bekezdésének megfelelő, érvényesen létrejött ingatlan adásvételi szerződésnek. A formakényszer megsértése miatt érvénytelen szerződés lehet [Ptk. 6:63. § (1), (2) bekezdés, 6:94. § (1) bekezdés]. A jogerős ítélet ennek megfelelően a Ptk. 6:63. § (1)–(2) bekezdésébe a 6:94. § (1) bekezdésébe, valamint a 6:215. § (1)–(2) bekezdésébe ütközik.
- [13] A felperes hivatkozása szerint az ingatlanügyi hatóság létre sem jött és bejegyzésre alkalmatlan okirat [Inyvt. 32. § (2) bekezdés *f*) pont, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet (Inyvt.vhr.) 69. §, 70. §] alapján jegyezte be az alperes tulajdonjogát. A Kúria jelen perben is irányadó Pfv.21.480/2018/11. számú ítéletében (megjelent: BH 2019.74.) foglaltak alapján megállapítható, hogy ez a létre nem jött, hamis okirat az ingatlan-nyilvántartás részét képezi, ezért a törlési kereset alaposságáról kizárólag ezen okirat figyelembevételével lehetséges állást foglalni, és a felperes által aláírt – a XXV. számú PED I. pontjának sem megfelelő – okiratot a törlési kereset elbírálása során figyelmen kívül kell hagyni. A másodfokú bíróság ezzel ellentétes álláspontja nem felel meg a jogegység követelményének, sérti az Inyvt. 62. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontját és ennek alapján a Ptk.

- 6:63. § (1) bekezdését. A jelen ügy tényállása a lényeges jogkérdések szempontjából analóg a Kúria hivatkozott ítéletében vizsgált tényállással. Ha ugyanis a hamis szerződés és a fiktív ingatlant tartalmazó szerződés két külön jogügylet, úgy az ingatlan tulajdonjogáról két külön okirat rendelkezik, két külön jogügylet keretében. Ebben az esetben – miként azt a Kúria elvi élel egyértelműsítette – az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jog kizárólag az ingatlan-nyilvántartásba benyújtott okirat alapján vizsgálható, a felek között létrejött más jogügyletek, okiratok alapján nem. Dologi jogi joghatást kizárólag az az okirat válthat ki, amelyet az ingatlan-nyilvántartásba benyújtottak. Az ingatlan-nyilvántartás számára a benyújtás elmaradása miatt irreleváns szerződés nem lehet adásvétel jogcímen szerzett tulajdonjog forrása. A felperes által ugyan aláírt, de fiktív ingatlant megjelölő szerződés alapján az alperesnek legfeljebb a Ptk. 6:215. § (1)–(2) bekezdése szerinti kötelmi jogi igénye lehetne az ingatlan Ptk. 5:38. § (2) bekezdése szerinti átruházása, amely nem volt tárgya a pernek. A jogerős ítélet mindezekre tekintettel a Ptk. 6:215. § (1)–(2) bekezdésébe, 5:38. § (2) bekezdésébe, 5:167. §-ába, 5:168. § (2) bekezdésébe és az Inyvtv. 20. §-ába is ütközik.
- [14] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [16] A felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.
- [17] A felperes a Ptk. 5:183. §-ára és az Inyvtv. 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapított keresetét – egyéb, a felülvizsgálati kérelmével már nem érintett érvénytelenségi okok mellett – arra hivatkozással terjesztette elő, hogy az ingatlanügyi hatósághoz benyújtott szerződési okirat első oldalát nem ő írta alá, ezért nem jött létre az a jogügylet, amely a bejegyzés alapjául szolgált.
- [18] A Ptk. 5:38. § (2) bekezdése szerint ingatlan tulajdonjogának átruházással való megszerzéséhez az átruházásra irányuló szerződés vagy más jogcím és erre tekintettel a tulajdonjog átruházásának az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése szükséges. A Ptk. 5:168. § (2) bekezdése értelmében az átruházáson alapuló tulajdonjogot a bejegyzés keletkezteti. Nincs ugyanakkor olyan jogszabályi rendelkezés, amely a bejegyzés jogcímtől független anyagi jogerejét elismerné. A szabályozás szigorú jogvédelmi hatást fűz az ingatlan-nyilvántartás tartalmához, de az ingatlan-nyilvántartásban bizva, jóhiszeműen, ellenérték fejében szerzők védelme érdekében lehetővé teszi az ingatlan-nyilvántartás tartalmának a tényleges jogi helyzethez igazítását.
- [19] A Ptk. tartalmazza az 5:182. § (1)–(2) bekezdésben az ingatlan-nyilvántartás helyesbítésének, az 5:183. §-ban a bejegyzés törlésének szabályait. A helyesbítés jogszabályi feltétele, hogy a bejegyzés vagy a feljegyzés az alapjául szolgáló okirathoz képest helytelen. Ebben az esetben az ingatlan-nyilvántartás tartalmának a tényleges jogi helyzethez igazítása az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés vagy feljegyzés (ki)törlésével vagy az ingatlan-nyilvántartás tartalmának kiigazításával, a bejegyzés vagy a feljegyzés alapjául szolgáló okirat alapján történik. Az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés vagy feljegyzés törlésének ezzel szemben a bejegyzés vagy feljegyzés alapjául szolgáló jogügylet érvénytelensége vagy a bejegyzés utólagos helytelené válása miatt van helye, amelynek alapja nem a bejegyzés vagy a feljegyzés alapjául szolgáló okirat, hanem a jogügylet.
- [20] Nem helyálló ezért a felperesnek az a hivatkozása, hogy a bíróság törlési perben is csak a bejegyzés alapjául szolgáló okiratot vizsgálhatja és ebből következően jogszabálysértően jártak el a jelen ügyben a bíróságok, amikor másik okirat alapján a jogügylet érvényességét vizsgálták.
- [21] A felülvizsgálati kérelemben előadottakkal ellentétben a jogerős ítélet nem tér el jogkérdésben a Kúria hivatkozott határozatától (Pfv.21.480/2018/11., megjelent: BH 2019.74.), mivel az ott felmerült jogkérdés nem volt azonos a jelen ügyben felmerült jogkérdéssel. A Kúria által elbírált esetben egyértelmű volt, hogy a bejegyzett használati jog három jogügyleten alapulhatott. A Kúria azt egyértelműsítette, hogy ilyen helyzetben az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jog törlésére irányuló perben a felek között létrejött szerződések közül csak annak a szerződésnek az érvényességét kell vizsgálni, amelyre tekintettel a jogot bejegyezték. A jelen esetben azonban egyetlen jogügylet jött létre, a felperes ugyanis az általa lakott ingatlan csak egyszer adta el az alperesnek.
- [22] A felperes hivatkozása annyiban helyálló, hogy a tényszerűen létező két szerződési okirat nem ugyanazon okirat példánya. Nem következik azonban ebből az, hogy a peres felek között két ingatlan adásvételi szerződés jött létre. A felperes azzal szemben, hogy több jogügylet jött létre, maga állította, hogy a Ptk. 6:7. § (2) bekezdése értelmében a nem általa aláírt okiratban nem tett jognyilatkozatot. A törlési igénye szempontjából azonban ez nem volt perdöntő, mert a perben rendelkezésre állt egy másik szerződési okirat is, amely alapján vizsgálható volt, hogy létrejött-e érvényes ingatlan adásvételi szerződés a felek között. Amennyiben igen, akkor annak alapján átszállhatott a tulajdonjog az alperesre és az ingatlan-nyilvántartás nem tér el az anyagi jogi állapottól, következésképp nincs szükség a bejegyzés törlésére.
- [23] A felülvizsgálati kérelemben a felperes érvényes szerződés létrejöttének megállapítása miatt egyrészt a bizonyítás eredményének mérlegelését szabályozó eljárásjogi rendelkezés [rég. Pp. 206. § (1) bekezdés] megsértésére hivatkozott. Az indokolásában azonban nem a kiállított szerződési okirat tartalmára, aláírására, illetve a kiállítás körülményeire vonatkozó ítéleti tényállást, hanem annak alapján a szerződés létrejöttére levont jogi következtetést tartotta tévesnek. Amennyiben a másodfokú bíróság jogi következtetései tévesek, az nem a régi Pp. 206. § (1) bekezdése, hanem az anyagi jog szabályai megsértését eredményezheti.
- [24] A Ptk. 6:63. § (1)–(2) bekezdése alapján, ha a felek a lényeges kérdések tekintetében megállapodtak, akarattuk kölcsönös és egybehangzó kifejezésével létrejön a szerződésük. A Ptk. 6:6. § (1) bekezdése szerint, amennyiben jogszabály a jognyilatkozatra meghatározott alakot rendel, a jognyilatkozat ebben az alakban érvényes. A Ptk. 6:215. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a szerződés tárgya ingatlan, az adásvételi szerződést írásba kell foglalni. A Ptk. 6:7. § (1) bekezdése alapján pedig az írásbeli alakhoz

- kötött jognyilatkozat akkor érvényes, ha legalább a lényeges tartalmát írásba foglalták. A hivatkozott jogszabályi rendelkezésekből az következik, hogy az ingatlan adásvételi szerződés érvényességének feltétele a szerződés lényeges tartalmi elemeire vonatkozó jognyilatkozatok bármilyen írásba foglalásával teljesülhet. A bírói gyakorlat (a Kúria 1/2014. Polgári jogegységi határozata szerint a Ptk. alkalmazása körében is megfelelően irányadó XXV. számú PED II. pont) szerint a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott ingatlan-nyilvántartási szabályokban [Inytv. 32. § (1) bekezdés c) pont, (2) bekezdés f) pont, Inytv.vhr. 69. §, 70. §] meghatározott követelmények teljesülése nem érvényességi feltétel.
- [25] A másodfokú bíróság az alperes írásbeli jognyilatkozatát tartalmazó okirat alapján helyesen ítélte meg az ingatlan adásvételi szerződés létrejöttét és érvényességét.
- [26] A Kúria a jelen ügyre nézve is fenntartja az 1/2014. Polgári jogegységi határozatban a Ptk. alkalmazása körében is megfelelően irányadónak tekintett XXV. számú PED I. pontjában kifejtett álláspontját. E szerint elismerhető a szerződés érvényessége, ha az adásvétel tárgya magából az okirattól nem állapítható meg ugyan minden kétséget kizáró bizonyossággal, de nyilvánvaló, hogy a felek előtt a szerződés tárgya nem volt kétséges, így főleg akkor, ha az okirat utalásából vagy a megállapodás megkötésének – az okirat tartalmával szoros kapcsolatban álló – körülményeiből, továbbá a feleknek a szerződés teljesítésére irányuló magatartásából kétségtelenül kiderül, hogy a felek szerződési akarata melyik ingatlan adásvételére vonatkozott.
- [27] Az adott esetben a szerződési okirattól annak ellenére megállapítható a szerződés tárgya, hogy egyértelmű gépelési hiba (elütés) miatt a helyrajzi szám nem helyes. Az ingatlan természetbeni elhelyezkedését éppen az teszi egyértelművé, hogy az okirat két házsámot is tartalmaz, az egyik az ingatlan-nyilvántartás adataival egyezett meg, a másik pedig a tényleges – utóbb az ingatlan-nyilvántartásba is feltüntetett – állapottal. Tartalmazza továbbá a szerződési okirat – az ingatlan-nyilvántartással egyezően –, hogy az ingatlan milyen alapterületű, hány szobás, mikor, milyen jogcímen, milyen bejegyzéssel vásárolta a felperes. Az is kiténik belőle, hogy lakott ingatlan értékesítéséről volt szó. A felperes a perben maga sem állította, hogy azon az ingatlanon kívül, amelyben lakott, más ingatlana is volt. A tanúvallomások pedig megerősítették, hogy az általa lakott ingatlant kínálta eladásra, azt mutatta be az érdeklődő alperesnek.
- [28] Mindezekre tekintettel a Kúria azt állapította meg, hogy jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okból nem jogszabálysértő, ezért azt hatályában fenntartotta.
- (Kúria Pfv.I.21.145/2022/11.)

270 A beavatkozni szándékozó kérelmező fellebbezési joga létének körében az annak előfeltételeként kikötött ún. „önálló beavatkozási minőség” fennálltának, azaz annak vizsgálata szükséges, hogy a perben hozandó ítélet anyagi

jogerőhatása jogszabály alapján a beavatkozónak az ellenféllel szemben fennálló jogviszonyára is kiterjed-e, ami a beavatkozás feltételeként meghatározott „jogi érdek” fennálltától elkülönülő jogkérdés [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 41. § (1) bek., 43. § (3) bek.].

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes keresetében az alperes 105 011 000 forint kártérítés és járulékai megfizetésére kötelezését kérte, tekintettel arra, hogy az alperes bűnösségét a büntetőbíróság a felperes terhére folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntetében megállapította, a felperes magánfélként előterjesztett polgári jogi igénye érvényesítését egyéb törvényes útra utasította.
- [2] A felperes a keresetlevél benyújtását követően felszámolás alá került.

A kérelmező beavatkozás iránti kérelme, a felek nyilatkozatai

- [3] A kérelmező – mint a felperes tagja, vezető tisztségviselőinek egyike és hitelezője – beadványában kérte beavatkozásának engedélyezését, hivatkozva arra, hogy a felsorolt körülményekre tekintettel közvetlen jogi érdeke fűződik a felperes pernyertességéhez. Közvetlen jogi érdekelttségét megalapozza továbbá az is, hogy a per megszüntetése vagy a kereset elutasítása esetén a felperes által érvényesített kötelmi jogi igény biztosítására elrendelt biztosítási intézkedés megszűnik, ami által az igény alperes elleni későbbi érvényesítése is ellehetetlenül, és fennáll a veszélye, hogy az alperes a lefoglalt pénzeszközöket kiadásuk után eltünteti, az esetleges végrehajtás során azokat elérhetetlenné teszi.
- [4] A felperes a beavatkozás iránti kérelem teljesítését nem ellenezte, az alperes annak elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság határozata

- [5] A Szombathelyi Törvényszék végzésében a kérelmező beavatkozás iránti kérelmét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 41. § (1) bekezdése alapján elutasította.
- [6] Indokolása szerint a beavatkozó által felhozott indokok nem olyan jogi érdekek, amely alapján a jelen perben való beavatkozást engedélyezni lehetne. Kifejtette, hogy a beavatkozó nyilvántartásba vett, illetve el nem ismert, vitatott követelése a felperessel szemben áll fenn a beavatkozó tagságából eredő megbízás, kölcsönnyújtás miatt, mely követelése nem ugyanabból a ténybeli és jogi alapon összefüggő jogviszonyból ered, mint a perbeli követelés. Az a tény, hogy a felperesi társaságnak tagja a beavatkozó, nem olyan jogi érdek, amely alapján a perben való beavatkozást engedélyezni lehet. A felszámolási eljárás során a felszámoló a jogszabályoknak megfelelően osztja fel a vagyont és a hitelezők kielégítése, a felszámolási költségek stb. levonása után fennmaradó vagyomból az üzletrésszel arányosan nemcsak a beavatkozót, hanem a többi tagot is pénzbeli igény illeti meg. A felszámolási eljárás során a felszámoló a jogszabályoknak megfelelően jár el, a döntései, intézkedései ellen a jogszabályoknak megfelelően jogorvoslati jog illeti meg az arra jogosultat. Arra a feltételre pedig, hogy ha a biztosítási intézkedés megszűnése esetén a lefoglalt pénzeszközök kiadásra kerülnek az

alperesnek, ő azt eltüntetheti, a végrehajtás során elérhetetlenné teszi, a beavatkozást megengedni nem lehet.

A kérelmező fellebbezése és az alperes észrevétele

- [7] A végzés ellen előterjesztett fellebbezésében a kérelmező elsődlegesen annak megváltoztatásával a beavatkozás engedélyezését, másodlagosan a végzés hatályon kívül helyezését kérte. Előadta, hogy a felperes tagjaként és hitelezőjeként is fennáll a jogi érdeke a beavatkozásra. Közvetlen érdeke fűződik ahhoz, hogy a társaság hozzájusson a jelen perben érvényesített, jogalapját tekintve a Körmendi Járásbíróság ítélete alapján a felperest megillető polgári jogi igényhez, ezáltal juthatnak ugyanis a hitelezők (így a beavatkozó is) az őket megillető hitelezői igényeikhez. Hivatkozott arra is, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:117. § (3) bekezdése alapján a tagot is megilleti kártérítési igény a vezető tisztségviselővel, így az alperessel szemben is, a perben érvényesített kártérítési igény tehát kihatással van a tagot megillető kár- és egyéb igényekre is. Fenntartotta, hogy jogi érdekeltsége a harmadlagosan megjelölt okból is fennáll, mert a per megszüntetése vagy alperes marasztalása nélkül történő elintézése esetén a perben érvényesített igény alperessel szembeni későbbi érvényesítése ellehetetlenül.
- [8] Az alperes észrevétele az elsőfokú bíróság végzésének helybenhagyását célozta.

A fellebbezéssel támadott határozat

- [9] A fellebbezés folytán eljáró Győri Ítéletábla végzésében a fellebbezést a Pp. 389. § alapján alkalmazandó 367. § (1) bekezdésére utalással, a Pp. 366. § (1) bekezdése alapján visszautasította.
- [10] Indokolásában felhívta a Pp. 43. § (3) bekezdését, amely szerint, ha a perben hozott ítélet anyagi jogerőhatása jogszabály alapján a beavatkozónak az ellenféllel szemben fennálló jogviszonyára is kiterjed, a beavatkozó a beavatkozás iránti kérelmet elutasító, valamint a beavatkozót a perből kizáró határozat ellen külön fellebbezéssel élhet.
- [11] Rámutatott: főszabály szerint a beavatkozás tárgyában hozott végzéssel szemben fellebbezésnek nincs helye. E főszabály alóli kivételt a Pp. 43. § (3) bekezdése tartalmazza, amelynek értelmében csak a beavatkozást elutasító, valamint a beavatkozót a perből kizáró végzés ellen és kizárólag az ún. önálló beavatkozó jogosult fellebbezéssel élni. Önálló beavatkozóról abban az esetben van szó, ha a perben hozott ítélet anyagi jogerőhatása jogszabály alapján a beavatkozónak az ellenféllel szemben fennálló jogviszonyára is kiterjed. Az elsőfokú bíróság végzése elleni fellebbezési jog szempontjából az, hogy az ítélet jogereje mikor terjed ki a beavatkozónak az ellenféllel szemben fennálló jogviszonyára, nem alapulhat bírói mérlegelésen, hanem kizárólag jogszabály rendelkezéséből következhet.
- [12] Az ítéletábla álláspontja szerint a kérelmező által előadottak nem felelnek meg e törvényi elvárásnak. A kérelmező a felperes tagja és hitelezője is, de önmagában ebből az önálló beavatkozó minősége nem következik, az ügyben hozandó érdemi döntés

Pp. 360. §-a szerinti anyagi jogerőhatása a kérelmezőnek az alperessel szembeni jogviszonyára nem hat ki. A Ptk. 3:117. §-a szerinti ügyvezetői felelősség akkor kerülhet előtérbe, ha bebizonyosodik, hogy a felmentvény megadásának alapjául szolgáló tények vagy adatok valótlanok vagy hiányosak voltak, ilyenről azonban a perben nincs szó. Minderre tekintettel a kérelmezőt nem illette meg a Pp. 43. § (3) bekezdése szerinti fellebbezési jog.

Az ítéletábla végzése elleni fellebbezés

- [13] Az ítéletábla végzése ellen a kérelmező terjesztett előfellebbezést, amelyben elsődlegesen a végzés megváltoztatását és a fellebbezés visszautasításának mellőzését, másodlagosan a végzés hatályon kívül helyezését és az ítéletábla új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [14] Álláspontja szerint az ítéletábla a Pp. 41. § (1) bekezdésébe ütközően állapította meg jogi érdekének hiányát, ezért határozata jogszabálysértő. Fenntartotta, hogy jogi érdeke vezető tisztségviselőként, hitelezőként és tagként egyaránt fennáll.
- [15] Idézte azt a jogirodalmi álláspontot, amely szerint a jogi érdekeltség akkor közvetlen és konkrét, ha a mások közötti per eredménye a beavatkozni kívánó személy jogszabály vagy jogügylet, illetőleg bármiféle kötelelem folytán fennálló anyagi jogi jogosultságát vagy kötelezettségét érinti, befolyásolhatja.
- [16] Hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság BH+2002.3.140. számon megjelent Gf.VI.30.517/2001/3. számú határozatára is, amely szerint a felszámolás alatt álló korlátolt felelősségű társaság által jelentős vagyoni értékre indított per eredménye a felperes vagyónának jelentős változását eredményezheti, így a per mikénti elbírálásához a felperes tulajdonosának (tulajdonosainak) is jogi érdeke fűződik, ezért a tulajdonos beavatkozását meg kell engedni.
- [17] Véleménye szerint a jogi érdeke hitelezőként is fennáll: közvetlen érdeke fűződik ahhoz, hogy a Körmendi Járásbíróság büntetőügyben hozott ítélete alapján a felperes hozzájusson az őt megillető polgári jogi igényhez, ugyanis ezáltal juthatnak a hitelezők is az őket megillető hitelezői igényhez.
- [18] Közte, az alperes és felperes között jelenleg is – a társasági jogi szabályok által szabályozott – jogviszony áll fenn, amelyekre e per kihatással van, például a Ptk. 3:117. §-a szerinti kárigényen keresztül, amely egyben a vezető tisztségviselő tagokkal szembeni felelősségét is jelenti.
- [19] A per megszüntetése vagy a kereset elutasítása esetén a felperes által érvényesített polgári jogi igény biztosítására elrendelt biztosítási intézkedés is megszűnik, ezáltal a perben érvényesített igény alperessel szembeni későbbi érvényesítése is ellehetetlenül. E körülmény közvetlenül érinti a jogait, akár úgy, hogy ezáltal a felperes igényérvényesítése, akár úgy, hogy a saját jogán, tagként indított igényérvényesítése lehetetlenül el. Jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy a biztosítási intézkedés fennmaradjon, a jogi érdekeltsége ennek okán is fennáll.

- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [20] A kérelmező fellebbezése az alábbiakra tekintettel részben alapos.
- [21] Az ítéletábra végzésében a kérelmező fellebbezését helytállóan vizsgálta az önálló beavatkozó minőség fennálltából kiindulva eljárásjogi okból, és a kérelmező kérelmét az ún. önálló beavatkozó minősége hiányára tekintettel utasította el. A fellebbezés elbírálásakor a Kúriának is a kérelmező önálló beavatkozó minősége szempontjából kellett vizsgálnia, hogy a kérelmező által előadott, egyrészt a személyéhez köthető okokra (tagi/tulajdonosi, vezető tisztségviselői, illetve hitelezői minősége), másrészt a hivatkozott további indokokra (biztosítási intézkedés esetleges megszűnése esetén a további igények fedezetének elérhetetlenné válása, illetve a Ptk. 3:117. § (3) bekezdése szerinti eljárás lehetősége) tekintettel megállapítható-e, hogy a jelen perben hozandó ítélet anyagi jogerőhatása jogszabály alapján a kérelmezőnek mint beavatkozónak az alperessel szemben fennálló jogviszonyára is kiterjed, mert ez a törvényi előfeltétele a beavatkozást elutasító végzés elleni fellebbezési jognak.
- [22] Előjáróban a Kúria rögzíti, hogy az ítéletábra végzésének felülbírálatára a kérelmező fellebbezési joga létezik, e körben a Pp. 43. § (3) bekezdésében a fellebbezési jog előfeltételeként kikötött önálló beavatkozó minősége fennálltának vizsgálatát jelentette, nem a beavatkozás Pp. 41. § (1) bekezdésében szabályozott jogi érdek fennálltának vizsgálatát, mely ettől elkülönülő jogkérdés. Erre tekintettel és ebből a szempontból a kérelmező által hivatkozott, a Legfelsőbb Bíróság BH+2002.3.140. számon megjelent Gf.VI.30.517/2001/3. számú határozata nem volt referenciahatározatnak tekinthető, figyelemmel arra, hogy abban az ügyben csak a beavatkozó tagi/tulajdonosi minőségen alapuló jogi érdekének fennálltát kellett megítélni. A fellebbezési jog szempontjából az önálló beavatkozó minőség vizsgálata azonban abban az ügyben nem merült (nem merülhetett) fel, tekintettel arra is, hogy a határozat meghozatalakor hatályos, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rég. Pp.) a fellebbezési jog szempontjából megszorító feltételt nem tartalmazott, azt a jogalkotó – lényegét tekintve a hatályos Pp. 43. § (3) bekezdésével azonos normatartalommal – csak 2013. június 1-jei hatállyal iktatta be a régi Pp. 56. § (4) bekezdésébe a 2013. évi LXIX. törvény 1. §-a által.
- [23] A Kúria – a Pp. 386. § (4) bekezdése alapján e körben azok megisméltése nélkül egyetértőleg visszautalva a fellebbezett végzésben foglalt helyes indokokra – egyetért az ítéletábra jogi álláspontjával abban, hogy a Pp. 43. § (3) bekezdése szerinti, az ügyben hozandó ítélet anyagi jogerőhatása a kérelmező és az alperes relációjában értelmezendő jogviszonyra önmagában sem a tagi/tulajdonosi, sem a vezető tisztségviselői, sem a hitelezői minőségre tekintettel nem terjed ki, rámutat továbbá, hogy a biztosítási intézkedéssel kapcsolatos hivatkozás ebben a vonatkozásban nem értelmezhető.
- [24] Ugyanakkor az ítéletábra – bár határozata [5] pontjában a kérelmező fellebbezési hivatkozását pontosan rögzítette – jogi indoklásában (határozata [11] pontjában) nem a Ptk. 3:117. § (3) bekezdésének, hanem ugyanezen jogszabályhely [1] bekezdésének rendelkezéséből indult ki, és a kérelmező által nem hivatkozott felmentvény létezik, illetve erre vonatkozó peradat hiányának tulajdonított jelentőséget.
- [25] Elmulasztotta azonban annak vizsgálatát, hogy a kérelmező fellebbezésében megjelölt Ptk. 3:117. § (3) bekezdésében meghatározott jogi helyzet megteremti-e a Pp. 43. § (3) bekezdésében megkövetelt önálló beavatkozó minőséget. Ezzel összefüggésben határozata jogi indokolást nem tartalmaz, ami miatt az ítéletábra a kérelmező fellebbezési jogának fennálltának körében nem merítette ki teljeskörűen a fellebbezést. Így végzése – a jogorvoslati jog biztosításának alapvető követelményére is figyelemmel – e hivatkozás szempontjából felülbírálatra nem alkalmas. A kérelmezőnek a Ptk. 3:117. § (3) bekezdésére alapított fellebbezési hivatkozása vizsgálata nélkül az ügy érdemében hozandó határozat anyagi jogerőhatásának e jogszabályhely alapján a kérelmező és az alperes közötti jogviszonyra való kiterjedése, ezáltal pedig e jogszabályhely alapján a fellebbezési jogot biztosító önálló beavatkozó minőség fennállta nem dönthető el.
- [26] A kifejtettek tekintettel a Kúria az ítéletábra végzését hatályon kívül helyezte, és az ítéletábrát ebben a keretben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította azzal, hogy a megisméltendő eljárásban a kérelmező fellebbezésében a Ptk. 3:117. § (3) bekezdésében foglaltakkal kapcsolatos indokokat kell vizsgálni, és annak eredményétől függően lehet az önálló fellebbezési jog, annak fennállta esetén a fellebbezés érdeme tárgyában megalapozottan állást foglalni.

(Kúria Pkf.V.24.737/2023/2.)

271 A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem sem irányulhat olyan jogkérdés vizsgálatára, amelyhez kapcsolódó kereset előterjesztésére nem került sor, és amely kérdést az eljáró bíróságok nem vizsgáltak (nem vizsgálhattak), következésképpen: amellyel összefüggésben jogszabálysértést sem követhettek el [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 7. § (1) bek. 18., 408. § (2) bek., 409. § (2) bek. b) pont, 410. § (2) bek. c) pont, 411. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és egy Rt. mint hitelfelvevők, valamint az alperes mint hitelező, továbbá a perben nem álló ingatlan tulajdonosok között 2005. október 24-én hitelkeret szerződés, ingatlan jelzálogszerződés, opciós szerződés, vagyont terhelő zálogszerződések és bankszámlákon zálogjogot alapító szerződések jöttek létre. Az Rt. 2006. január 16-án kelt egyesülési szerződés alapján beolvadt a felperesi társaságba.
- [2] A szerződés részét képező Általános Szerződési Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) 5.1.3. pontja szerint a Bank fenntartja magának a jogot, hogy a szolgáltatás futamideje alatt bármikor egyoldalúan felülvizsgáljon bármely kamatlábat, és azt, illetve a kamatrést egyoldalúan módosítsa, ha a bank forrásköltségei vagy a banki alapkamatláb a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank intézkedései, jogszabály, pénzügyi változások hatására vagy külföldi forrásbiztosító intézmények intézkedéseinek hatására megváltozik.

- [3] Az alperes 2008. december 29-én az ÁSZF és az Üzletszabályzat alapján a hitelválság és a pénzügyi piacokon fennálló negatív hatások miatt a hitel nyújtásával kapcsolatban felmerülő többletköltségeinek jelentős megnövekedése miatt megemelte az alkalmazandó kamatfelárat 2008. december 31. napjától évi 0,9%-kal. Az ennek megfelelő tartalmú szerződés módosításra 2013. augusztus 29-én került sor.
- [4] A felperes vitatta a 2008. december 29. és a 2013. szeptember 10. közötti időszakban az alkalmazott kamatfelárat, hivatkozva az alperes által közölt egyoldalú kamatmódosítás jogellenességére, amely állásponttal az alperes nem értett egyet.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes elsődleges keresetével – amelyben a felperesi jogelődnek az alperessel megkötött hitelkeretszerződés részévé váló ÁSZF 5.1.3. pontjába foglalt és az ennek alapján alkalmazott egyoldalú szerződés módosítás jogszabályba ütközésére hivatkozott – 519 767,26 euró és késedelmi kamata megfizetésére, továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 361. § (1) bekezdése alapján a szerződés vonatkozó rendelkezéseivel ellentétesen felszámított 128 632,56 euró és késedelmi kamata visszafizetésére kérte kötelezni az alperest. Arra az esetre, ha a bíróság megítélése szerint a hitelkeretszerződés valamennyi rendelkezése érvényes, 477 034,12 euró és járulékai (másodlagos kereseti kérelem) vagy 128 632,55 euró és járulékai (harmadlagos kereset) megfizetésére kérte az alperes kötelezését jogalap nélküli gazdagodás megtérítése jogcímén.
- [6] A szerződés érvénytelenségével kapcsolatban állította, hogy az egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő ÁSZF rendelkezés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 210. § (2) és (3) bekezdésébe ütközik, ezért a régi Hpt. 199. § és 200. § (2) bekezdése alapján semmis, mert az a jogszabályi követelményeknek nem tesz eleget. Érvélese szerint az ÁSZF 5.1.3. pontja csak általános jelleggel, elnagyoltan határozza meg azokat a körülményeket, amelyek alapján az alperes jogosult a kamat és egyéb díj mértékét egyoldalúan módosítani, azonban nem határozza meg azokat a kamatra hatással lévő ok-okozati feltételeket, amelyek az egyoldalú szerződés módosításra alapot adhatnak.
- [7] Az alperes ellenkérelme valamennyi kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével – a felperes harmadlagos keresetének helyt adva – kötelezte az alperest 128 632,55 euró és annak 2014. január 1. napjától a megfizetés napjáig számított késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes Európai Központi Bank által meghatározott mértékű alapkamat 8 százalékponttal növelt értékű kamata felperesnek való megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [9] Az érvénytelenség megállapítására irányuló kereseti kérelemmel kapcsolatban kifejtette, hogy az alperes a perbeli időszakban alkalmazandó régi Hpt. 210. §

(3) bekezdésében foglaltak szerint a hitelszerződés részét képező ÁSZF 5.1.3. pontjában foglalt egyoldalú szerződésmódosítási joggal élve módosította a kamatfelárat. Az ÁSZF a jogszabálynak megfelelően meghatározta azokat a feltételeket és körülményeket, amelyek esetére egyértelműen lehetővé teszi az ügyfél számára kedvezőtlen szerződésmódosítást.

- [10] A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását a másodlagos kereseti kérelem elutasítása körében a Pp. 346. § (5) bekezdésének megsértése okán, egyebekben a fellebbezésekben írtakra figyelemmel egészítette ki.
- [11] A jogerős döntés releváns indokai szerint az ÁSZF 5.1.3. pontja a régi Hpt. szerződéskötéskor hatályos 210. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelel. Az ÁSZF vitatott pontja a többitől jól elkülöníthető szerződési feltételként határozza meg azokat az eseteket és körülményeket, amelyek bekövetkezése esetén az alperes élhetett az egyoldalú szerződésmódosítás jogával. Kiemelte, hogy a jogszabály csak az egyoldalú módosítási jog lehetőségét, valamint az erre okot adó feltételeket, illetve körülmények meghatározását írja elő, vagyis a pénzügyi intézmény csak akkor gyakorolja jogszabálysértően az egyoldalú módosítási jogát, ha arra való egyértelmű felhatalmazást a szerződés egyáltalán nem tartalmaz, illetve egyáltalán nem határozza meg azokat a feltételeket és körülményeket, amelyek ezt lehetővé teszik számára.
- [12] Rámutatott, hogy ettől meg kell különböztetni a szerződési feltétel tisztességtelenségének kérdését. Hangsúlyozta, hogy a felperes fellebbezésében felhozott érvek – melyek szerint nem egyértelmű és átlátható, hogy a kamatra kihatással bíró milyen okok, milyen mértékű egyoldalú módosításra adnak alapot és nem teljesül a teljesség és az arányosság elve – nem a régi Hpt. 210. § (3) bekezdésében foglaltaknak való megfelelés körében vizsgálандók. Abban egyetértett a felperessel, hogy a fogyasztói szerződéseknek megfogalmazott szimmetria elvének a nem fogyasztói szerződések – mint a perbeli szerződés – esetén is érvényesülnie kell, csakhogy az átláthatóság, a ténylegesség és a szimmetria a szerződési feltétel tartalmi vizsgálata során, a tisztességtelenség megítélése körében figyelembe vehető vizsgálati szempontok, amelyeknek megsértése az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapításához vezethet. A felperes azonban határidőben nem gyakorolta a megtámadási jogát és a keresetét sem erre alapította, így megalapozottan nem állíthatta a szerződés jogszabályba ütközését azokra az indokokra alapítva, amelyek csak a szerződés tisztességtelenségének vizsgálata körében lettek volna figyelembe vehetők.

A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem

- [13] A jogerős ítélet ellen mindkét fél előterjesztett felülvizsgálati kérelmet.

- [14] A Kúria az alperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét a Gfv.3. sorszámú végzésével visszautasította.
- [15] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és annak megváltoztatásával az elsődleges keresetnek helyt adó határozat hozatalát, míg a felülvizsgálattal nem érintett részben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.
- [16] Megsértett jogszabályhelyként a régi Hpt. 210. § (2) és (3) bekezdését, valamint a régi Ptk. 199. §-t, 200. § (2) bekezdését, 234. § (1) bekezdését, a 237., a 239. és a 361. §-okat jelölte meg.
- [17] A felülvizsgálati kérelmet tartalmazó beadványában, szerkezetileg elkülönülten előterjesztett kérelmében kérte a felülvizsgálat engedélyezését a Pp. 409. § (2) bekezdés b) pont második fordulata alapján.
- [18] A felperes szerint elvi jelentőségű jogkérdés az, hogy pontosan milyen tartalommal kell megtölteni a régi Hpt. 210. § (3) bekezdésében – illetve a későbbi időállapotok szerint a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 279. § (13) bekezdésében – rögzített „egyértelműség” követelményét a fogyasztóinak nem minősülő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződés esetén. Érvélese szerint a régi Hpt. 1997. január 1. óta gyakorlatilag változatlan tartalommal, de 2008. január 1. óta változatlan és egyező szövegezéssel tartalmazza a pénzügyi intézmények számára az egyoldalú szerződésmódosítás jogát a jogszabályban meghatározott korlátozás mellett. Kifejtette, hogy a régi Hpt. 210. § (3) bekezdésének mind a hitelszerződés létrejöttének, mind az alperesi módosítás időpontjában hatályos rendelkezése abban az esetben ad módot a pénzügyi intézmény számára a kamatnak az ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú módosítására, ha a szerződés az abban meghatározott feltételek megváltozása esetére kifejezetten és egyértelműen lehetővé teszi. Azonban sem a törvény – így a régi Hpt. vagy a Hpt. –, sem egyéb jogszabály nem definiálja, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra alapot adó szerződéses rendelkezés mely esetben tekinthető egyértelműnek. Ezt tekintette a felperes olyan vitatott jogkérdésnek, amelyben a jogbiztonság érdekében a fogyasztóinak nem minősülő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződés esetén a Kúria – eddig hiányzó – elvi iránymutatása szükséges.
- [19] Kiemelte: a perben eljárt bíróságok arra a következtetésre jutottak, hogy az alperes önmagában az oklista feltüntetésével eleget tett a jogszabályi előírásnak, szerinte azonban ha ez a pusztán formai értelmezés rögzülne a gyakorlatban, úgy ez éppen azt a magánjogi elvből eredő, a felek közötti egyensúlyrendszer borítaná fel, amelynek biztosítása a mindkét Hpt.-ben megfogalmazott korlát a legalapvetőbb célja. Egy taxatív lista ugyanis legalább annyira ellentétes az egyértelműség követelményével, mint annak hiánya.
- [20] A jogkérdés társadalmi jelentősége kapcsán utalt a Kúria felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK véleménye (a továbbiakban: PK vélemény) 3. pontjához fűzött indoklásra és hozzátette, hogy az alperesi ÁSZF-nek az általa vitássá tett rendelkezése az üzleti életben a hitelintézetek által jellemzően használt általános szerződési feltételek között és tipikusan az alperes által alkalmazott módon és megfogalmazással szerepel (erre vonatkozóan csatolta több pénzintézet ÁSZF-jét a vonatkozó kérdés szabályozásában). Azaz a perben vitássá tett ÁSZF rendelkezés a vállalati pénzügyi kölcsön- vagy lízingszerződések esetében általánosan elterjedt gyakorlat. Ebből következik, hogy ez a bankszektorban elterjedt – álláspontja szerint jogsértő – gyakorlat számos, a perben nem álló személyre is kihatással lehet, figyelemmel a vállalati hitelezés magas számára is.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [21] A felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme nem megalapozott.
- [22] A Kúria elsődlegesen rögzíti, hogy a felülvizsgálati és engedélyezési kérelemmel érintett per vagyoni jogi per [Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pont].
- [23] Kiemeli továbbá, hogy a felperes által a felülvizsgálat tárgyává tett elsődleges kereseti kérelem vonatkozásában az első- és másodfokú bíróság ítélete – azok tartalma szerint – azonos jogszabályhelyen és jogi indokoláson alapul. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokolását e kereseti kérelemmel összefüggésben több kérdésben kiegészítette ugyan, de azok minden esetben a fellebbezésekben felhozott érvekre reagálók voltak, ami nem jelenti az érdemben helytállóan minősített elsőfokú döntés eltérő indokolását. Ahogyan azt a Kúria a PK véleményben kifejtette: a másodfokú ítélet indokolásában hivatkozott jogszabályhely vagy az indokolás tartalma alapján a Kúria állapítja meg azt, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyta-e helyben (PK vélemény 11. pont).
- [24] Mindezekre figyelemmel a Kúria azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati kérelemmel érintett részben az indokolásbéli kiegészítések mindegyike az elsőfokú ítélet indokait erősítő, illetve a fellebbezésben írtakra reflektáló volt, amire tekintettel a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel a felülvizsgálati kérelem tartalmára is – a felülvizsgálat kizárt, ezért az annak engedélyezése iránti kérelem előterjesztése volt szükséges, amelynek a felperes eleget tett.
- [25] A felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmével összefüggésben a Kúria az alábbiakra mutat rá.
- [26] A Pp. szabályozásában a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem vizsgálata a Kúria előtti felülvizsgálati eljárásnak elkülönülő, önálló kérelemre induló eljárási szakasza, amelyet csak annak eredményessége esetén követ az eljárás felülvizsgálati kérelmen alapuló érdemi része [Kúria Pfv.VI.20.764/2020/3. (megjelent: BH 2020.366.), Pfv.V.30.309/2023/2.]. Erre tekintettel szabályozza a Pp. 410. §-a az engedélyezés iránti kérelem kötelező tartalmi kellékeit a felülvizsgálati kérelem tartalmi követelményeit rögzítő Pp. 413. §-ához képest önállóan. A két kérelem vizsgálata közötti kapcsolatot a Pp. 410. § (3) bekezdése teremti meg annak rögzítésével, hogy az engedélyezés iránti kérelemre a felülvizsgálati kérelem előzetes megvizsgálására és visszautasítására vonatkozó rendelkezések [Pp. 415. §] az irányadók. A Pp. 410. § (4) bekezdése alapján a Kúria az engedélyezés

- iránti kérelmet visszautasítja, ha a kérelem a törvényi feltételeknek nem felel meg.
- [27] Az engedélyezés iránti kérelem kötelező tartalmi kellékeit a Pp. 410. § (2) bekezdése határozza meg. A megsértett jogszabály pontos megjelölése mellett az engedélyezés iránti kérelem tartalma attól függ, hogy a fél az engedélyezést milyen okból kéri [Pp. 410. § (2) bekezdés c) pont *ca–cd* alpontok]. Arra, hogy kizárt felülvizsgálat esetén a kivételes engedélyezés egyes okai mikor teljesülnek, a Kúria az egységes jogértelmezés és jogalkalmazás, a felek és jogi képviselőik eljárásának megkönnyítése érdekében meghozott már felhívott PK véleményben adott iránymutatást.
- [28] A felperes az engedélyezés iránti kérelmét a Pp. 409. § (2) bekezdés b) pont második fordulatra (a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére) alapította.
- [29] Elsődlegesen a Kúria arra mutat rá, hogy a Pp. 409. § és 410. § egybevetett tartalmából következően valamennyi – ekként a felperes által megjelölt – engedélyezési ok tekintetében is alapvető feltétel, hogy a fél által az ügy érdemére kihatónak állított jogszabálysértés(ek) vizsgálata elvi jelentőségű jogkérdésben legyen szükséges (Kúria Pfv.V.20.826/2021/2.). „Elvi jelentőségű jogkérdésnek” minősül minden olyan jogkérdés, amely egy jogszabály rendelkezésének értelmezésével, az alkalmazandó norma alapvető tartalmával és az ahhoz kapcsolódó esetleges jogkövetkezményekkel összefügg (Kúria Gfv.V.30.042/2023/2., egyezően: PK vélemény 1. pont indokolása).
- [30] A Kúria a fenti engedélyezési ok kapcsán kiemeli továbbá, hogy a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére figyelemmel különösen akkor engedélyezi a felülvizsgálatot, ha a jogkérdés a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon érinti. A Kúria a felülvizsgálatot ezekben az esetekben is csak akkor engedélyezi, ha az adott jogkérdésben korábban még nem foglalt állást közzétett ítélkezési gyakorlatában (Pfv.V.21.120/2020/2., Gfv.V.30.269/2023/2., egyezően: PK vélemény 3. pont)
- [31] Az elvi jelentőségű jogkérdésnek – az engedélyezés szempontjából – értelemszerűen a perben alkalmazott és az érdemi felülvizsgálat körében vizsgálható jogszabályi rendelkezés értelmezésével összefüggésben kell felmerülnie. Ez a jelen esetben a régi Hpt. 210. § (3) bekezdésének a szerződésalkötés-kori, azaz 2005. október 24-i időállapot szerinti normatartalma [a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdés]. A régi Hpt. ezen időállapotnak megfelelő rendelkezése szerint: „A kamatot, díjat vagy egyéb szerződési feltételt csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha szerződés ezt – külön pontban – a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére egyértelműen lehetővé teszi.” E rendelkezés nyelvtani értelmezése alapján az idézett normaszövegből következően az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét kell a szerződésben egyértelműen rögzíteni meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére.
- [32] Ehhez képest a felperes által az engedélyezés körében vizsgálándóként megfogalmazott jogkérdés tartalmát tekintve arra irányult, hogy mikor tekinthető egyértelműnek azoknak a körülményeknek és feltételeknek a meghatározása, amelyek az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé teszik.
- [33] Az alkalmazott jogszabályi rendelkezés és a felperes által felvetett jogkérdés összevetéséből megállapítható, hogy az utóbbi nem az ügyben irányadó, adekvát jogszabályi tartalomhoz kötődik, mert a régi Hpt. 210. § (3) bekezdésének szerződésalkötés-kori szövege az „egyértelmű” jelzőt az egyoldalú szerződésmódosítás kikötéséhez és nem – a felperes által hivatkozott – feltételek és körülmények meghatározásához kapcsolta. Ez utóbbinak megfelelő szövegezés egyebekben a régi Hpt. 2008. január 1-jei módosításával valósult meg, ennek azonban az engedélyezés iránti kérelem elbírálása szempontjából nem lehetett jelentősége.
- [34] A Kúria kiemeli, hogy a felperes kereseti kérelme kizárólag a perbeli hitelszerződés jogszabályba ütközés miatti semmisségének megállapítására irányult, ezért az eljárás első- és a másodfokú bíróság is helytállóan rögzítette, hogy az ÁSZF vitatott pontjának tartalmi vizsgálata nem volt a per tárgya. Ekként a felülvizsgálat engedélyezése sem irányulhatott olyan jogkérdés vizsgálatára, amelyhez kapcsolódó kereset előterjesztésére nem került sor, és amely kérdést az eljárás bíróságok nem vizsgáltak (nem vizsgálhattak), következésképpen: amellyel összefüggésben jogszabálysértést sem követhettek el.
- [35] Az ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezéssel meg nem feleltethető jogkérdés okán a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálatát az engedélyezés iránti kérelem további vizsgálata nélkül megtagadta.

(Kúria Gfv.V.30.273/2023/4.)

272 A bíróságok kizárására vonatkozó szabályok alkalmazása nem eredményezheti a teljes törvényszéki vagy ítélőtáblai szint, illetve a Kúria kizárását [2016. évi CXXX. törvény 14. § (1) bekezdés a) pont, 17. § (2) bekezdés, 31. § (2) bekezdés c) pont].

- [1] A felperes a Balassagyarmati Törvényszéken előterjesztett – mások mellett – valamennyi törvényszék, ítélőtábla és a Kúria ellen előterjesztett keresetében a bírói kar feloszlását, valamint személyiségi jogainak megsértésére figyelemmel a személyiségi jogsértés szankcióinak kiszabását kérte.
- [2] A Balassagyarmati Törvényszék elnöke a Fővárosi Ítélőtáblára, a Fővárosi Ítélőtábla elnöke pedig a Kúriára terjesztette fel az ügy iratait az eljáró bíróság kijelölése végett arra hivatkozva, hogy az ügy elintézéséből a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 14. § (1) bekezdés a) pontja alapján az előzőekben megnevezett bíróságok kizártak.
- [3] A Pp. 14. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a perben nem járhat el az a járásbíróság, törvényszék, illetve ítélőtábla, amely a perben fél, a féllel együtt jogosított vagy kötelezett személy, továbbá az, amely a per tárgyát egészen vagy részben a maga részére követeli, vagy amelynek jogaira, illetve kötelezettségeire a per eredménye kihatással lehet. A törvény tehát a Kúria kivételével abszolút kizárási

- okká teszi a bíróság perbeli jogviszonyban való érintettségét.
- [4] Jelen ügyben a felperes valamennyi törvényszékkel, ítéletábrával és a Kúriával szemben kívánja érvényesíteni az igényét. Egyrészt azonban a Pp. fentebb idézett 14. § (1) bekezdés *a*) pontja szerint a Kúria mint egész az ügy elintézéséből, így egyebek mellett az eljáró bíróság kijelölésére irányuló eljárásból – a Kúria hatáskörében eljáró másik fórum hiányában – nem zárható ki. Másrészt valamennyi törvényszék és ítéletábra alpereskénti megjelölése azzal a következménnyel jár, hogy a felperes keresetének első- és másodfokú elbírálására hatáskörrel rendelkező bírósággal szemben kizárási ok áll fenn, ez azonban az alább kifejtettek szerint nem jelenti azt, hogy a felperes ne érvényesíthetné az igényét bíróság előtt.
- [5] Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogait és kötelezettségeit a perben eljáró független és pártatlan bíróság bírálja el. Ebből következően minden peres félnek joga van igénye érvényesítésére a törvényben meghatározott bíróságok előtt.
- [6] A polgári perekben eljáró bíróságokról a Pp. 8. §-a rendelkezik, meghatározva a 8. § (1) bekezdésében az első fokon, (2) bekezdésében a másodfokon ítélező bíróságokat, a (3) bekezdésben pedig kimondva, hogy a felülvizsgálati ügyekben a Kúria jár el. Azt, hogy első fokon járásbíróság vagy törvényszék jár el, illetve, hogy másodfokon törvényszék, ítéletábra vagy a Kúria hoz döntést, a Pp. 20. §-ában foglalt hatásköri szabályok határozzák meg. Ebből következően a Pp. eljáró bíró és bíróság kizárására vonatkozó szabályainak alkalmazása nem járhat egy teljes ítélkezési szint, azaz valamennyi járásbíróság, törvényszék vagy ítéletábra kizárásával, mert ez esetben nem maradna olyan más bíróság, amely az adott ügy tárgya szerint irányadó hatáskörben eljárhatna, amely elláthatná az Alaptörvény 25. cikk (1)–(2) bekezdése szerinti igazságszolgáltatási tevékenységet, dönthetne a magánjogi jogvitában [az 1952. évi III. törvény (régii Pp.) alkalmazásában: Kúria Pkk.V.24.511/2016/2., megjelent: BH 2016.284.; a Pp. alkalmazásában: Kúria Pkk.II.24.501/2022/2., Pkk.I.24.613/2023/2.]. Ez a következtetés vonható le az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés második mondatából is, amely szerint az államot az alapjogok érvényesíthetőségével kapcsolatban objektív intézményvédelmi kötelezettség terheli, amelynek alapján az alapjogok érvényesítésének feltételeit, így a bírósághoz fordulás jogának érvényesítését is biztosítania kell. Ez a kötelezettség az államot akkor is terheli, ha a felperes bírák és bíróságok eljárásjogi szempontból szükségtelen együttes perlésével maga korlátozza vagy zárja ki a bírósághoz fordulás jogának gyakorlását.
- [7] A fentiekből következően a felperes bírósághoz forduláshoz való jogának biztosítása érdekében a Kúria kivételesen azt a bíróságot is kijelölheti a per elbírálására, amely bíróság a perben félként szerepel.
- [8] Jelen esetben az eljáró bíróság kijelölése során a Kúria figyelemmel volt arra is, hogy a felperesek keresetének elbírálása a Pp. 20. § (1) bekezdése értelmében első fokon törvényszéki hatáskörbe tartozik, ezért a Pp. 17. § (2) bekezdése és 31. § (2) bekezdés *c*) pontja alapján – a per tárgyára is figyelemmel – az elsőfokú eljárás lefolytatására a Miskolci Törvényszéket, az esetleges másodfokú eljárás lefolytatására pedig a Debreceni Ítéletábrát jelölte ki és erről a Balassagyarmati Törvényszéket és a Fővárosi Ítéletábrát értesíteni rendelte.
- (Kúria Pkk.VII.24.676/2023/2.)
- 273** Ha az elsőfokú bíróság kijelölés folytán jár el, akkor az általa hozott határozatok elleni fellebbezés (jogorvoslat) elbírálására az a másodfokú bíróság jogosult, amelynek az illetékességi területén a kijelölt bíróság található [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 4. §, 20. § (1) bekezdés].
- [1] A felperes a Nyíregyházi Járásbíróságon előterjesztett keresetében egyebek mellett 1 499 000 forint egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket, köztük a Nyíregyházi Törvényszék LVIII. rendű és a Debreceni Ítéletábra LIX. rendű alperest.
- [2] A Nyíregyházi Járásbíróság elnöke a Nyíregyházi Törvényszékre, a Nyíregyházi Törvényszék elnöke a Debreceni Ítéletábrára, a Debreceni Ítéletábra elnöke pedig a Kúriára terjesztette fel az ügy iratait az eljáró bíróság kijelölése végett arra hivatkozva, hogy az ügy elintézéséből a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 14. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján nevezett bíróságok kizártak, mivel az ügyben a Nyíregyházi Törvényszék és a Debreceni Ítéletábra alperesként szerepelnek.
- [3] A Pp. 14. § (1) bekezdés *a*) pontja értelmében a perben nem járhat el az a járásbíróság, törvényszék, illetve ítéletábra, amely a perben fél, a féllel együtt jogosított vagy kötelezett személy, továbbá az, amely a per tárgyat egészen vagy részben a maga részére követeli, vagy amelynek jogaira, illetve kötelezettségeire a per eredménye kihatással lehet. A Pp. 14. § (2) bekezdése szerint az (1) bekezdésben meghatározott kizárási okok arra a jogi személyiséggel nem rendelkező bíróságra is vonatkoznak, amelynek bírái felett a perben érintett bíróság elnöke gyakorolja az általános munkáltatói jogokat.
- [4] Jelen esetben a Nyíregyházi Törvényszék és a Debreceni Ítéletábra a perben félként vesz részt, ezért velük szemben a Pp. 14. § (1) bekezdés *a*) pontjában meghatározott kizárási ok áll fenn, a Nyíregyházi Járásbíróság pedig a Pp. 14. § (2) bekezdése alapján kizárt a per elbírálásából, miután bírái felett az LVIII. r. alperes elnöke gyakorolja az általános munkáltatói jogokat.
- [5] Miután a Nyíregyházi Járásbíróság a perben nem járhat el, az eljáró bíróságot ki kell jelölni [Pp. 31. § (1) bekezdés]. Tekintettel arra, hogy a kijelölésre a Pp. 31. § (2) bekezdése alapján jogosult Nyíregyházi Törvényszékkel és Debreceni Ítéletábrával szemben is kizárási ok áll fenn, az eljáró bíróságot a Kúriának kellett kijelölnie a hatásköri és illetékességi szabályok alkalmazásával [Pp. 31. § (2) bekezdés *c*) pont].
- [6] Az eljáró bíróság kijelölése során a Kúria figyelemmel volt arra, hogy a felperes keresetének elbírálása a Pp. 20. § (1) bekezdése értelmében első fokon törvényszéki hatáskörbe tartozik, ezért a Pp.

17. § (2) bekezdése és 31. § (2) bekezdés c) pontja alapján – a per tárgyára is figyelemmel – az elsőfokú eljárás lefolytatására a Pécsi Törvényszéket jelölte ki, és erről a Nyíregyházi Járásbíróságot, a Nyíregyházi Törvényszéket és a Debreceni Ítéltáblát értesíteni rendelte.

- [7] A Kúria utal arra, a Pécsi Törvényszék mint az elsőfokú eljárásra kijelölt bíróság határozataival szemben előterjesztett fellebbezések elbírálására a bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról szóló 2010. évi CLXXXIV. törvény 2. számú melléklete szerint a Pécsi Ítéltábla az illetékes, ebből a szempontból ugyanis közömbös, hogy a keresetlevelet eredetileg is az illetékességi területéhez tartozó törvényszékhez nyújtották-e be, vagy az ügy később került – akár áttétel, akár kijelölés folytán – az illetékességi területéhez tartozó bírósághoz. A Pécsi Ítéltáblával szemben ez idáig kizárási ok nem merült fel, ezért a Kúriának az esetleges fellebbezéseket elbíráló másodfokú bíróság kijelöléséről nem kellett határoznia (Pkk.V.24.923/2022/2., Pkk.V.24.911/2022/2.).

(Kúria Pkk.III.24.548/2023/2.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

GAZDASÁGI SZAKÁG

274I. A Polgári Törvénykönyv Hatodik Könyvében a kötelek közös szabályai között a jognyilatkozatokra vonatkozó rész (ELSŐ RÉSZ II. Fejezet) valamennyi kötelekre – köztük a szerződésekre – alkalmazandó legfontosabb rendelkezéseket tartalmazza. A jognyilatkozatok közös szabályai a szerződésekre is irányadók.

II. Amennyiben az okirat nyelvét nem értő személy köt írásbeli alakhoz kötött szerződést, a szerződés érvényességéhez a közokirati, illetve a teljes bizonyító erejű magánokirati forma és a nyilatkozó fél aláírásának vagy kézjegyének hitelesítése, igazolása mellett az is szükséges, hogy magából az okiratról kitéjűnjön, annak tartalmát a tanúk egyike vagy a hitelesítő személy a nyilatkozó félnek megmagyarázta [2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:6. §, 6:7. § (4) bekezdés].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes a felszámolása elrendelését megelőzően devizakereskedelmi szolgáltatásokat nyújtott, így fordult hozzá a Kínában született, de Magyarországon élő alperes.
- [2] Az alperes 2014. november 25. napján az alábbi magyar nyelvű okiratokat írta alá a felperes korábbi munkatársa, a kínaiul tudó P. közreműködésével: számlaszerződés értékpapír és ügyfélszámla vezetéséről, bizományosi keretszerződés határidős deviza és állampapír ügyletekre, valamint külföldi részvény, áru és tőzsdeindexből származtatott Árfolyam-Különbözeti ügyletekre, illetve határidős áru ügyletekre. Az alperes egy további okiratot is aláírt, mely szerint meghatalmazza P.-t azzal, hogy a számlája terhére megbízásokat adjon a felperesnek. Az alperes a felperesnél megnyíló ügyfélszámlájára átutalt 2 x 9 992 eurót.
- [3] Az alperes által aláírt szerződések utalást sem tettek arra, hogy a szerződést tanúk vagy hitelesítő személy a magyar nyelvet nem beszélő alperesnek megmagyarázta volna.
- [4] Az alperes ügyfélszámláján P. összesen 700 000 euró értékben EUR/CHF opciós pozíciót nyitott, eladási opciót adott el B. Trader kereskedési rendszerben, amellyel összefüggésben 11 432,98 euró prémium jóváírásra került az alperes ügyfélszámláján.
- [5] 2015. január 15. napján a Svájci Nemzeti Bank bejelentette, hogy felhagy a svájci frank euróval szembeni 1,20-as árfolyamkülönbözetének rögzítésével, egyúttal az irányadó kamatrátát -0,75%-ra csökkentette, melynek következtében az EUR/CHF piacon előállt ármozgással az alperes nyitott pozíciójával veszteség jelentkezett, a pozíció fedezetlenné vált. A pozíciók zárásával az alperes ügyfélszámláján 188 697,61 euró veszteség keletkezett, amelynek egyenlege így 157 279,43 euró összegre változott.
- [6] A felperes eredménytelenül szólította fel az alperest 2015. március 4. napján a fenti tartozása megfizetésére.
- [7] A felperes 2015. március 5-i időponttal felszámolás alá került.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [8] A felperes módosított keresetében 157 279,43 euró és ennek 2015. március 11. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett egyes napokon érvényes, az Európai Központi Bank által közzétett alapkamat kétszeresével egyező mértékű késedelmi kamat megfizetésében kérte az alperes marasztalását. A keresettel érvényesített jogként elsődlegesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:183. §-át, 6:154. § (1) bekezdését, 6:287. §-át és 6:276. § (4) bekezdését jelölte meg, és a felek közti szerződés teljesítését kérte az általuk megkötött bizományosi keretszerződés és az alperes konkrét megbízásai szerint kötött pénzügyi ügyletek után. Másodlagosan a Ptk. 6:115. § (2) bekezdése szerint kártérítési igényt érvényesített.
- [9] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.
- [11] Határozatának indokolásában elsőként a bizományosi szerződés létrejöttét vizsgálta. A Ptk. 6:7. § (4) bekezdésének értelmezésével rögzítette, az alperes nem ismeri a magyar nyelvet, ezért írásbeli jognyilatkozata csak abban az esetben lenne érvényes, ha az okiratról kitéjűnjön, hogy annak tartalmát valamelyik tanú az alperesnek megmagyarázta. Megállapította, hogy a felperes által becsatolt szerződéseknek erre utaló tartalmuk nincs. A Ptk. 6:58. §-a a szerződést a felek kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozataként határozza meg, így az alperes jognyilatkozatának hiányában önmagában a felperes jognyilatkozata nem hozta létre a felek szerződését. Az alperes érvényes jognyilatkozatának hiányában tehát nem a szerződés érvénytelenségét, hanem a létre nem jöttét kellett megállapítani. A feltárt alaki hiányosság miatt nem volt megállapítható az sem, hogy az alperes írásban meghatalmazta volna Sz. P.-t a számlája feletti rendelkezéssel. Nem osztotta a bíróság a felperes érvelését abban sem, hogy a felek kölcsönös teljesítésével a szerződés a Ptk. 6:94. § (1) bekezdése alapján érvényessé vált a teljesített rész erejéig. Azon túl, hogy a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményei nem alkalmazhatók a létre nem jött szerződésekre, rámutatott egyben a bíróság arra is, hogy a bizományosi szerződés alperesi teljesítése nem volt megállapítható, mivel az alperes ügyfélszámlára utalása még nem bizományosi, hanem a saját bankszámlájára adott megbízás volt. Az ezt követő – már a bizományosi szerződés alapján kötött – megbízás pedig az érvényes meghatalmazással nem rendelkező Sz. P. részéről

érkezett a számlára. Mindebből következően bár az alperes befektetési cézzal utalt a felperes ügyfélszámlájára két ízben 9 992 eurót, ez önmagában nem jelentette a bizományosi szerződés és annak összes feltétele megismerését és elfogadását részéről. A felperes a bizományosi szerződésből eredő igényt annak létrejötté hiányában nem érvényesíthetett.

- [12] A másodlagos keresetet azért találta alaptalannak a bíróság, mert nem az alperes megtévesztő magatartására, hanem a felperesnek az alperes személyazonosítását, kockázati besorolását érintő mulasztására volt visszavezethető az, hogy személyes kapcsolatfelvétel nélkül nem jutott a felperes tudomására az alperes nyelvismeretének hiánya. Kiemelte, a felperes még tényelóadást sem tett arra, hogy az alperes a magyar nyelv tudását illetően melyik munkavállalóját és milyen módon tévesztette meg. Hangsúlyozta, a felperes munkavállalóinak kellett volna elvégezniük az alperes személyazonosítását, értékelniük a kockázati besorolását, amelynek során rá kellett volna jönniük arra, hogy nem ismeri a magyar nyelvet.
- [13] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [14] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával az alperes vizsgált jognyilatkozatának érvénytelenségét, a szerződés ebből következő létre nem jöttét illetően, amely megalapozatlanná tette mindkét keresetet. Kifejtette, hogy abból, hogy az alperes a magyar nyelvet nem ismeri, írásbeli jognyilatkozatának érvényességéhez a Ptk. 6:7. § (4) bekezdése egyrészt azt követele meg, hogy írásbeli jognyilatkozatát az ott írt feltételeknek megfelelő közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat tartalmazza, másrészt pedig azt, hogy magából az okiratból kitűnjön, tartalmát a tanúk egyike vagy a hitelesítő személy a nyilatkozó félnek megmagyarázta. A perben nem volt vitás, hogy az alperes jognyilatkozata a szigorúbb alak szerűségi követelményeknek (közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat) nem felelt meg, ebből következően pedig értelemszerűen annak a hitelesítő vagy az egyik tanú általi megmagyarázására sem kerülhetett sor. A korábban hatályban volt 1959. évi IV. évi törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) rendelkezéseitől eltérően a Ptk. a jognyilatkozatokat és a szerződéseket külön szabályozza. A szerződés és az azt létrehozó jognyilatkozat érvényessége egymástól elválasztható. A Ptk. 6:9. §-a ugyanis csak a jognyilatkozatok hatályára, érvénytelenségére és hatálytalanságára rendeli alkalmazni a szerződés általános szabályait, és azt is csak abban az esetben, amennyiben maga a Ptk. ettől eltérően nem rendelkezik. A Ptk. 6:7. §-a az írásbeli alakhoz kötött jognyilatkozatokra külön alaki érvényességi követelményeket ír elő, kifejezetten a jognyilatkozatok – és nem a szerződés – érvénytelenségét kimondva az alaki hibában szenvedő jognyilatkozatokra. Az érvénytelen jognyilatkozat elsődleges jogkövetkezménye pedig a Ptk. 6:9. §-a és 6:108. § (1) bekezdése alapján az, hogy nem fűződik hozzá joghatás. A jognyilatkozattal elérni kívánt, célzott joghatás maga a szerződés létrejötté, azaz az érvénytelen jognyilatkozat éppen a szerződésnek, mint

joghatásnak a kiváltására nem alkalmas. Ezért az alaki hibában szenvedő, érvénytelen jognyilatkozat következtében a szerződés nem jön létre. Mindebből következően az alperes jognyilatkozatának érvénytelensége nem a szerződés érvénytelenségét, hanem a létre nem jöttét eredményezte, ami egyben megalapozatlanná tette a felperesnek mind a szerződés teljesítésére alapított elsődleges, mind a Ptk. 6:115. § (2) bekezdése szerinti kártérítés iránti másodlagos keresetét.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, egyúttal a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés a) és b) pontjára, valamint a (3) bekezdésére hivatkozással. Felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [16] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a Ptk. 6:7. § (4) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő, illetve eltér a Kúria Pfv.VI.20.113/2021/6. számon közzétett ítéletében foglalt jogértelmezéstől.
- [17] Előadta, hogy a Ptk. hivatkozott rendelkezése azonos módon szabályozza az olvasásra képtelen és az adott okirat nyelvét nem értő személy helyzetét, ezért irányadó az ügyben a Kúria Pfv.VI.20.113/2021/6. számú ítélete a vizsgált rendelkezés jogkövetkezményéről. A Ptk. 6:7. § (4) bekezdésének helyes értelme az, hogy a nyelvtudás hiánya a szerződés alaki érvénytelenségét eredményezi, de a szerződés maga létrejön. Álláspontja szerint az érvénytelenség orvosolható is. Állította mindebből, hogy megállapítható az ügyben a nyelvtudás hiánya mellett a felek közti szerződés létrejötté, érvénytelenségének oka kiküszöbölhető.
- [18] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban fenntartására irányult. Egyetértett a jogerős ítélet indokaival.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [19] A Kúria a felülvizsgálatot a Pp. 409. § (3) bekezdésében írt okból – a Kúriának az engedélyezési kérelemben megjelölt, közzétett határozatától való eltérés miatt – a Pp. 409. § (1) bekezdése alapján engedélyezte. A jogerős ítéletet így a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból jogszabálysértőnek találta.
- [20] A Ptk. 6:7. § (4) bekezdésében nevesített alaki feltételek megsértésének következményéről a Kúria korábban, a Pfv.VI.20.113/2021/6. számú határozatában már állást foglalt: kimondta, hogy az alaki hiba a szerződés érvénytelenségét eredményezi. A Kúria a már közzétett határozatában foglalt jogértelmezést – az alábbiakban részletezettek szerint – jelen ügyben is irányadónak tartja, attól eltérni nem kíván.
- [21] Előrebocsátja, hogy a Ptk. 6:7. § (4) bekezdése – annak előírásával, hogy az írni nem tudó vagy nem képes személy írásbeli jognyilatkozata érvényességéhez megköveteli, azt közokirat vagy olyan teljes bizonyító erejű magánokirat tartalmazza,

- amelyen a nyilatkozó fél aláírását vagy kézjegyét bíróság vagy közjegyző hitelesíti, vagy amelyen ügyvéd ellenjegyzéssel vagy két tanú aláírással igazolja, hogy a nyilatkozó fél a nem általa írt okiratot előttük írta alá vagy látta el kézjegyével, vagy az okiraton lévő aláírást vagy kézjegyet előttük saját aláírásának vagy kézjegyének ismerte el; továbbá hogy az olvasni nem tudó, valamint az olyan személy esetén, aki nem érti azt a nyelvet, amelyen az írásbeli nyilatkozatát tartalmazó okirat készült, az írásbeli jognyilatkozat érvényességének további feltétele, hogy magából az okiratból kitűnjön, annak tartalmát a tanúk egyike vagy a hitelesítő személy a nyilatkozó félnek megmagyarázta – a kötelező alakosság (Ptk. 6:6. §, 6:7. §) speciális esetét szabályozza, ezért megsértésére nem alkalmazható rá más jogkövetkezmény, mint az alakosság főszabályának megsértésére.
- [22] Figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény jogértelmezésre adott 28. cikkének iránymutatása egyértelműen feladatává teszi a bíróságoknak, hogy a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék, és hogy a jogszabályok céljának megállapításához maga az Alaptörvény mutat egyúttal a jogszabály preambuluma, a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolására, a Ptk. 6:7. §-ának helyes értelmezéséhez rögzíti a Kúria a következőket is.
- [23] A Ptk. a kötelmi jog szabályai körében valóban jelentősen változtatott a régi Ptk. szerződésekre modellezett szabályozási megoldásán, de ez a szabályozási változás – előbb a kötelek közös szabályai, majd ezt követően a szerződésekre vonatkozó általános szabályok meghatározásával – egyfelől jogszabályszerkesztési újdonság, tartalmát tekintve pedig a korábbi bírói gyakorlat kodifikálása. A Ptk. Hatodik könyve a kötelek elsőként megjelenő közös szabályai között így adja meg összefoglaló jelleggel azokat a szabályokat – a kötelek keletkezésére, megszűnésére vonatkozó szabályok után a jognyilatkozatokra –, amelyek nemcsak a szerződéses viszonyokra jellemzők, de egyéb kötelekkelkeletkeztető tényállásokban létrejövő kötelekre is tipikusak. A jogalkotó kiemelt figyelemmel volt arra, hogy a Ptk.-ban így megjelenő szabályokat a bírói gyakorlat a régi Ptk. hatálya alatt is a normaszövegben megjelenő tartalommal alkalmazta; azon érdemben változtatni nem kívánt.
- [24] A kötelek közös szabályai között a jognyilatkozatokra vonatkozó rész (II. Fejezet) az előzőeknek megfelelően tehát valamennyi kötelekre – köztük a szerződésekre – alkalmazandó legfontosabb rendelkezéseket tartalmazza. A jognyilatkozatok közös szabályai a szerződésekre is irányadók.
- [25] A Ptk. a régi Ptk. alakiságra vonatkozó szabályain [217–218. §] érdemben nem változtatott. A jogalkotót – a Ptk. indoklásából kitűnően – nem vezette az a cél, hogy a kötelező alakosság megsértésének jogkövetkezményét a régi Ptk.-tól eltérően határozza meg, és a nem a rá meghatározott alakban tett jognyilatkozat a továbbiakban ne érvénytelenséghez, hanem a szerződés létre nem jöttéhez vezessen. Az alakosság a Ptk. hatálya alatt is érvényességi követelmény, amelyet a Ptk. – ismertetett szerkesztési megoldásának megfelelően – már nem a szerződések általános szabályai között, hanem a kötelek közös szabályainál, a jognyilatkozatokkal kapcsolatban rendez.
- [26] Abban az esetben, ha a kötelemet nem egyoldalú jognyilatkozat, hanem szerződés hozza létre, a kötelező alakosság a teljes szerződéssel szemben jelentkező elvárás. Szerződés esetén a Ptk. 6:7. § (4) bekezdésében írt külön alakosság sem értelmezhető egyedül az okirat nyelvét nem értő fél saját nyilatkozatával szemben támasztott fokozott alaki elvárásként: a szerződés jogi természetének megfelelően az elvárt külön alaki követelménynek ez esetben is a másik fél nyilatkozatára kiterjedően teljesülnie kell [Ptk. 6:58. §, 6:2. § (1) bekezdés].
- [27] A Ptk. 6:7. § (4) bekezdésében nevesített alaki feltételek megsértésének következménye a szerződés érvénytelensége.
- [28] Mindéből következően a másodfokú bíróság a Ptk. 6:7. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezés téves értelmezésével, egyben a Kúria közzétett határozatától (Pfv.VI.20.113/2021/6.) alaptalanul eltérve következtetett a kereset megalapozatlanságára. Eltérő – azonban az előzőek szerint téves – álláspontja miatt pedig nem vizsgálta az elsőfokú ítélet, illetve a fellebbezés indokainak megalapozottságát a másodlagos kereset körében.
- [29] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [30] A megismételt eljárásban a másodfokú bíróságnak mindezek figyelembevételével kell elbírálnia a felperes fellebbezését, a másodlagos kereset érintő részére is kiterjedően.

(Kúria Gfv.III.30.404/2022/6.)

275^A Pp. hatálya alá tartozó felszámolási ügyekben a felszámoló felmentése iránti kérelmet elutasító elsőfokú végzés ellen nincs helye fellebbezésnek [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 365. § (2) bek. b) pont; 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 27/A. § (7) és (10) bek.].

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

- [1] A hitelező a felszámoló felmentése iránt nyújtott kérelmet, melyet az elsőfokú bíróság 107. számú végzésével a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 27/A. §-ának (7) bekezdése alapján elutasított.
- [2] A végzés ellen annak megváltoztatása és a felszámoló felmentése iránt a hitelező nyújtott be fellebbezést.

A fellebbezéssel támadott határozat

- [3] Az ítéletábróla bíróság végzésével a hitelező fellebbezését – annak kizártsága miatt – a Cstv. 6. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 366. § (1) bekezdése és 367. § (1) bekezdése alapján visszautasította.
- [4] Határozatának indoklásában elsőként azt emelte ki, hogy a Cstv. 27/A. §-ának (10) bekezdése a felszámoló felmentéséről rendelkező végzés tekintetében a felmentéssel érintett felszámoló, valamint – a végzésnek a felszámolót megillető díj és

költségtérítést megállapító rendelkezése ellen – a hitelező fellebbezési jogát ismeri el. A Cstv. vizsgált szabálya a Cstv. 6. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 365. § (2) bekezdés *b*) pontjában foglaltakhoz képest specializálja a fellebbezésre jogosultak körét: e rendelkezés értelmében a hitelezőt kizárólag az ott írt körben illeti meg fellebbezési jog.

- [5] Az ítélőtábla megállapítása szerint nem biztosított a fellebbezési jog sem a Pp., sem a Cstv., sem a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnp.) 1. § (5) bekezdése alapján. A hitelező a felszámoló felmentése iránti kérelmet elutasító rendelkezést nem támadhatja fellebbezéssel.

Fellebbezés, fellebbezési ellenkérelem

- [6] A hitelező fellebbezésében a jogerős végzés megváltoztatását és a fellebbezése visszautasításának mellőzését kérte.
- [7] Arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság végzése a Cstv. 6. § (3) bekezdésébe, a Pp. 365. § (2) bekezdés *b*) pontjába, a Bpnp. 1. § (15) bekezdésébe [helyesen: 1. § (5) bekezdésébe], a Cstv. 51. § (4) bekezdésébe ütközően jogsabálysértő.
- [8] Álláspontja szerint a Pp. és a Bpnp. megjelölt rendelkezéseiből együttesen következően a hitelezőnek van fellebbezési joga a felszámoló felmentésére irányuló kérelmet elutasító végzés ellen. A Cstv. 27/A. § (10) bekezdése sem értelmezhető a fellebbezési jogot a vizsgált körben szűkítő tartalommal. A Kúria BH 2009.363. számon megjelent határozata mellett utalt még a BH 2021.342. számú eseti döntésére is, mely szerint a Cstv. 51. § (4) bekezdéséből is levezethető a hitelező fellebbezési joga, ha a felszámoló felmentését a jogsabályokat súlyosan vagy ismétlődően sértő eljárása miatt kéri.
- [9] A felszámoló a fellebbezésre tett észrevételében az ítélőtábla végzésének helybenhagyását kérte. Egyetértett az ítélőtábla végzésének jogi indokaival.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [10] A Kúria a fellebbezést a Pp. 365. § (2) bekezdés *d*) pontja alapján bírálta el, és az alábbiak szerint nem találta alaposnak.
- [11] Elsőként azt rögzíti, hogy a Cstv. 27/A. § (10) bekezdésének irányadó tartalmát a Pp.-t megelőzően hatályban volt polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) hatálya alá tartozó ügyekben már több határozatában (Fpkf.III.30.047/2023/2., Fpkf.VII.30.386/2020/2.) is értelmezte. Előrebocsátja továbbá, hogy a fellebbezéssel támadható határozatok szabályozási logikáján és megoldásán gyökeresen változtatott a Pp. és abból szükségszerűen következően a Bpnp., a régi Pp. szabályozásához képest.
- [12] A Cstv. 27/A. § (10) bekezdését tekintve világosan kitűnik, hogy a törvény a 27/A. § (6), (7)–(9) bekezdések szerinti, azaz a felszámoló felmentéséről rendelkező végzések elleni fellebbezésre tartalmaz, mégpedig egységes és az ott írtak szerint differenciált rendelkezést: amennyiben a bíróság a felszámolót felmenti, végzése ellen a felmentéssel érintett felszámoló, a hitelező pedig csupán a végzésnek a

felmentett felszámolót megillető díjat és költségtérítést megállapító rendelkezése ellen élhet fellebbezéssel. A Cstv. 27/A. § (7) bekezdése anélkül biztosítja a hitelező számára a felszámoló felmentésére irányuló kérelem előterjesztését, hogy a szabályozás – a felszámoló felmentésére épített logikája miatt – érintené a kérelem megalapozatlanságának és ez okból való (vagy egyéb, alaki hiba miatti) elutasításának kérdését. A bíróságnak a Cstv. 27/A. § (7) bekezdésében nem szabályozott döntése, ha a felszámoló felmentésére irányuló kérelmet elutasítja.

- [13] A régi Pp. – a 233. § (1) és (3) bekezdésekben írtak szerint – egyfelől főszabály szerint az elsőfokú bíróság valamennyi határozatával, tehát ítéletével és végzésével szemben egyaránt megengedte a fellebbezést. Egyediesítette még a korábbi szabályozást az előző főszabály mellett megfogalmazott kizáró rendelkezés sajátossága: a régi Pp. az általánosan engedett fellebbezés alól az eljárás folyamán hozott (pervezető) végzéseket zárta ki (a perköltségben vagy pénzbírságban marasztaló végzések, valamint azon végzések kivételével, amelyekkel szemben a törvény a fellebbezést külön megengedte). A régi Pp. alkalmazása során így a 233. § (3) bekezdés *b*) pontja vetette fel azt a jogértelmezési kérdést, ami a végzések eljárás folyamán hozott vagy attól eltérő jellegének megkülönböztetésére és feltárására irányult. A Kúria ennek megfelelően alakította gyakorlatát az eljárás folyamán hozott végzések ügyviteli, avagy joghatását tekintve attól eltérő, befejező természetének vizsgálatával [2/2008. (V. 19.) PK vélemény].
- [14] A Pp. 365. § (2) bekezdése – a régi Pp. ismertetett szabályozási megoldásával mindkét pontban szakítva – a fellebbezhető határozatok szabályozásánál az ügy érdemében és a nem érdemében hozott határozatok elhatárolását veszi alapul, amikor kimondja, hogy fellebbezéssel támadható az elsőfokú bíróság határozatai közül az ítélet, amellyel a bíróság az ügy érdeméről dönt [365. § (2) bekezdés *a*) pont, 340. § *b*) pont]; a per során minden más kérdésben hozott végzések pedig akkor, ha ellenük a fellebbezést a törvény külön megengedi [365. § (2) bekezdés *b*) pont, 340. § *c*) pont]. A Pp. vizsgált rendelkezéseinek alkalmazásával tehát nem merül fel a végzések további differenciálása és joghatásuk mérlegelése.
- [15] A hatályos szabályozói környezetben a nemperes eljárásokat tekintve a Bpnp. az 1. § (5) bekezdésében a következőkről rendelkezik: kimondja elsőként – a Pp. 340. § *b*) pontjának megfeleltethető eltérő rendelkezésként –, hogy nemperes eljárásban az ügy érdemében is végzéssel kell határozni; kimondja továbbá, hogy az eljárást befejező végzés ellen fellebbezésnek van helye. A törvényhez fűzött indoklás ez utóbbit illetően azt emeli ki, hogy az új Pp. végzések elleni fellebbezésre vonatkozó szabályozási logikája mellett amiatt indokolt kimondani a törvény általános rendelkezései között a nemperes eljárásokban hozott eljárást befejező végzések – akár érdemi, akár nem érdemi befejezések – ellen a fellebbezés lehetőségét, mert a Pp. 365. § (2) bekezdésének *b*) pontja a nemperes eljárásokra nem értelmezhető. A jogalkotó a nemperes eljárások tekintetében is egyedül abban az

- esetben tekinti fellebbezhetőnek az eljárást befejezőnek nem minősülő végzéseket, ha azt az adott nemperes eljárásra vonatkozó jogszabály külön kimondja.
- [16] A Kúria leszögezi a fentiek alapján, hogy a hatályos szabályozásban megjelenő, nemperes eljárást befejező végzés nem értelmezhető a régi Pp. 233. § (3) bekezdés *b*) pontjával összefüggésben kialakított szempontok szerint: vagyis az eljárás folyamán hozott ügyviteli jellegű és az ügyvitelinek nem tekinthető, befejezőnek minősülő végzések szembeállításával. A Bpnp. 1. § (5) bekezdésének alkalmazása során eljárást befejező (érdemi vagy nem érdemi) végzés alatt a bíróságnak az adott nemperes eljárást lezáró döntését kell érteni. A felszámoló felmentésére irányuló hitelezői kérelmet elutasító végzés nem tekinthető ilyennek.
- [17] A jogalkotó egyebekben annak a saját magával szemben támasztott elvárásnak, ami az eljárást befejezőnek nem minősülő végzések külön fellebbezhetőségének kifejezett megjelölésére vonatkozik, a Pp. hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi CXXX. törvénnyel a Cstv.-t érintően is eleget tett: e törvény a Cstv. egyes jogintézményeit követve a módosult szabályokkal rendezte a külön fellebbezés lehetőségét, amelyet a jogalkotó a felszámolási eljárásokban biztosítani kívánt. A Cstv. így módosult szabályai értelmében a törvény 27/A. §-a – erre vonatkozó kifejezett rendelkezés hiányában – nem ad lehetőséget a hitelezői kérelmet elutasító végzéssel szemben külön fellebbezés benyújtására, vagyis a jogalkotó a Pp. hatálya alatt tudatos megfontolással hagyta „szabályozatlanul” a felszámoló felmentésére irányuló hitelezői kérelem elutasítását és zárta ki a bíróság ilyen tartalmú döntésével szemben a fellebbezést.
- [18] Mindebből következik az is, hogy nem tekinthetők irányadónak a Pp. hatálya alá tartozó felszámolási eljárásokban a régi Pp. eltérő szabályainak alkalmazásával hozott – a hitelező fellebbezésében is megjelölt – kúriai határozatok, a felszámoló felmentésére irányuló hitelezői kérelmet elutasító végzés ellen megengedett fellebbezésről. Nem tévedett az ügyben másodfokon eljáró bíróság, amikor a hitelező meg nem engedett fellebbezését visszautasította.
- [19] A kifejtettek értelmében a Kúria az ítélőtábla végzését a Pp. 389. §-a szerint alkalmazandó 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

(Kúria Fpkf.III.30.558/2022/2.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

MUNKAÜGYI SZAKÁG

276 A más, összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntéseket nem lehet automatikusan alapul venni, mert az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű sérelemdíj megállapítására [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:52. § (3) bek.].

A tényállás

- [1] A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a CNC esztergályos végzettségű felperes 2018. március 5-től állt munkaviszonyban az alperessel lakatos munkakörben, munkavégzési helye az alperes németországi telephelyén volt. Csoportvezetője kioktatta őt a FASTI márkájú lemezhajlító géppel történő munkavégzés alapvető szabályaira. Elmondta: ahhoz, hogy a kezelő elindíthassa a gépet mindig jelezni-visszajelezni kell egymásnak.
- [2] A felperes és felettese 2018. április 16-án egy lemezhajlító géppel dolgoztak akként, hogy a felettes kezelte a gépet, a felperes pedig segédkezett a lemez pontos beillesztésében. Az aznapi munkafolyamat során több lemez már meghajlítottak és az előírásnak megfelelően jártak el. Egy újabb lemez hajlítása során azonban a felettes anélkül indította el a gépet a felperesnek háttal állva, hogy meggyőződött volna az illesztés befejezéséről; nem nézett a felperesre és nem is várta meg a választóváltás elhangzását. A felperes ekkor még igazította a túlsúszott lemezt, emiatt bal kézfeje a szorítópofák között volt és a gép az elindítását követően a felperes bal kezének három ujját összepréselte.
- [3] A felperes a bal kéz III. (középső) ujjá végpercének minimális, ezen kívül a IV. (gyűrűs) és V. (kis) ujj teljes végperce és a középperce egy részének csonkolásával járó sérülést szenvedett el. A munkaköri alkalmassági vélemény szerint a felperes sérülése maradandó egészségkárosodásnak felel meg, a baleset következtében 5% baleseti eredetű össz-szerkezeti egészségkárosodás alakult ki nála, súlyos egészségromlás nem volt megállapítható. A bal kéz fogóereje, fogóképessége minimális mértékben csökkent, a kismértékű működésbeli elmaradás az ujjak csonkolódásának tényére volt visszavezethető. A felperes a nem domináns bal kéz teljes fogóereje, fogóképessége, a kéz finom precíziós működése kismértékben korlátozott. Teljes alkalmatlanságot egyik munkakör esetében sem állapítottak meg. A vélemény szerint a felperes sérülés utáni állapotában a bal kéz egyoldalú erőteljes megterhelésével, teljes fogó- szorító erejével járó tevékenység végzésében időszakosan szorul segítségre, amivel a lakatosi munkakör ellátására képes. A baleset következtében pszichés károsodás megbetegedés nem alakult ki nála, de hátrányos

állapot igen, mely befolyásolta a felperest az önálló munkavégzésben, a mindennapi életben, emberi, családi kapcsolataiban. A balesetet követően fennállt esetleges szorongásos, depressziós tünetek, a pszichotrauma feldolgozása megtörtént. Sérülés utáni állapota egyéni életét, társadalmi életbe való beilleszkedését véglegesen enyhe fokban nehezíti.

- [4] A 2018. május 17-én felvett munkabaleseti jegyzőkönyv szerint az volt a balesetet kiváltó esemény, hogy a felperes munkatársa figyelmeztetés nélkül indította el a gépet, nem győződött meg arról, hogy a felperes befejezte-e a tevékenységét. Bár a felperest a munkaköri alkalmassági véleményben alkalmasnak találták a lakatos munkakör ellátására, s a munkáltató könnyebben elvégezhető munkát ajánlott számára, ezt azonban nem fogadta el, így a felek 2018. szeptember 17-én közös megegyezéssel megszüntették a közöttük fennállt munkaviszonyt. A felperes 2019 novembere óta egyéni vállalkozóként dolgozik, száraz építéssel foglalkozik.

A felperes keresete, az alperes ellenkérelme

- [5] A felperes módosított keresetében – mivel elfogadta a beavatkozó által letétbe helyezett 300 000 forintot – 9 700 000 forint sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Állítása szerint a baleset az alperes munkavállalója magatartása miatt következett be. Előadta, hogy a baleset nagyon megviselte, sokkolta, rémálmai voltak, az esküvőjét sem akarta megtartani. A baleset óta nem érzi teljes értékű embernek magát, sokszor rossz a közérzete, kilátástalannak érzi helyzetét. Bár rémálmai csökkentek, esküvőjét is megtartotta, de az azóta született gyermek előtt szügyelli sérült kezét, melyben többször érez fantomfájdalmat. Nem tud olyan munkákat végezni, ahol biztosan kell fogni, nem tud teljes életet élni, megélhetése is veszélybe került. Állította, hogy szakmájában CNC forgácsolóként nem tud elhelyezkedni, de lakatos munkát sem mer már végezni.
- [6] Az alperes és a beavatkozó elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan a sérelemdíj összegének alacsonyabb összegben való megállapítását kérte. A munkáltató és a beavatkozó elismerték, hogy a csoportvezető hibázott, a balesetet az okozta, hogy megszegte a gép használati utasításában foglaltakat, azonban a felperes sem tett teljes mértékben eleget együttműködési kötelezettségének, így indokoltnak tartották kármegosztás alkalmazását. A sérelemdíj összege megállapításánál kérték a bíróság vegye figyelembe, hogy ha valaki veszélyben érzi a megélhetését nem kezdeményezi munkaviszonya megszüntetését annak ellenére, hogy a munkáltatója kész volt továbbra is foglalkoztatni. Lényegesnek tartották, hogy a felperes jobbkezes, a baleset pedig bal kezét érte, így a sérülés a munkavégzésben nem akadályozza.

- Az első- és a másodfokú bíróság határozata**
- [7] A törvényszék ítéletével 7 000 000 forint sérelemdíj megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 9. § (1) bekezdése és 167. § (1) bekezdése, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) személyiségi jogokkal kapcsolatos szabályaira utalással rögzítette, hogy vétkes magatartás hiányában nem állapítható meg a felperes közrehatása a baleset bekövetkeztében, mert a gép beindítását megelőzően a csoportvezetőnek kellett volna meggyőződnie arról, hogy a felperes végzett-e a lemez beillesztésével. A sérelemdíj vonatkozásában az elsőfokú bíróság mérlegelte a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében írtakat és összességében azt állapította meg, hogy az ítélethozatalkori értékviszonyok mellett a 300 000 forinton felül további 7 000 000 forint az elszenvedett sérelmekkel arányban álló összeg.
- [8] Az alperes továbbá a beavatkozó fellebbezése folytán eljáró ítélőtábla ítéletével az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét megváltoztatta és az alperes által a felperesnek fizetendő sérelemdíj összegét 3 000 000 forintra szállította le.
- [9] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság az ügy eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat túlnyomó részt okszerűen értékelve alapvetően helyesen állapította meg a tényállást, azonban az abból levont következtetésekkel maradéktalanul nem értett egyet. Helytállónak találta az elsőfokú bíróság érvelését azzal összefüggésben, hogy nem volt megállapítható a felperes közrehatása a baleset bekövetkeztében, így ezt szem előtt tartva vizsgálta, hogy van-e jogszerű lehetőség a sérelemdíj összege leszállítására.
- [10] Érvelése szerint a perbeli balesethez vezető egyszeri munkáltatói figyelmetlenségen túl nem merült fel adat arra, hogy az alperes az Mt. 51. § (4) bekezdésében írt alapvető kötelezettségét ne teljesítette volna, így a jogsértés súlya nem volt kirívó, annak ismétlődő jellege nem volt megállapítható. A felróhatóság mértéke tekintetében utalt arra, hogy a munkavégzéshez szükséges feltételek biztosítása kapcsán az Mt. 6. § (1) bekezdésére figyelemmel a feleknek úgy kellett eljárni, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.
- [11] Kifejtette, hogy a sérelemdíj összege megállapításánál több szempontot kellett értékelni a bíróságnak, ugyanakkor elvárható volt, hogy a közel azonos időszakban bekövetkezett hasonló káresemények által okozott károk után megítélt nem vagyoni kártérítések összege kirívóan ne térjen el egymástól. E körben a másodfokú bíróság figyelemmel volt más, az érintett munkavállalóknak egészségére kellemetlen okozó munkáltatók által fizetendő sérelemdíjak összegére (Mf.I.50.084/2021/10.; Mfv.I.50.032/2022/9.; Kúria Mfv.I.10.372/2017/3) és ezeket az eseteket mérlegelve 3 000 000 forint sérelemdíjat tartott olyanoknak, mint ami a perbeli jogintézménnyel elérni kívánt valamennyi célnak megfelelő.
- A felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem**
- [12] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte, hogy azt a Kúria a keresetet elutasító részében helyezze hatályon kívül és hozzon a jogszabályoknak megfelelő új határozatot, illetve a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára.
- [13] Álláspontja szerint a perbeli esetben az alperestől az lett volna az elvárható magatartás, hogy a munkavégzési szabályokat betartva, a korábbi gyakorlatnak megfelelően kezelje a gépet és végezze a munkát. Ezt a csoportvezető megszegte azzal, hogy az általa oktatottakkal ellentétben háttal állva anélkül indította el a gépet, hogy ránézéssel meggyőződött volna arról, hogy azt biztonsággal megteheti. Erre tekintettel álláspontja szerint az alperes kirívóan megszegte az Mt. 51. § (4) bekezdésében rögzített kötelezettségét, nem biztosította az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményét, ezért következett be a perbeli baleset.
- [14] Hivatkozása szerint nem volt helytálló a másodfokú bíróságnak a mérlegelése, azt nem a Ptk. 2:52. §-ában foglalt elvek szerint tette és nem értékelte kellő súllyal a balesetnek a felperesre és környezetére gyakorolt hatását. Érvelése szerint az ítélőtábla által megállapított sérelemdíj összege nem áll arányban az elszenvedett balesettel, annak rá és a környezetére gyakorolt hatásával és nincs összhangban a bírói gyakorlattal. A másodfokú bíróság nem volt kellő mértékben tekintettel arra, hogy a felperes a baleset bekövetkezésekor házasság és családalapítás előtt álló fiatal ember volt és a társadalmi életbe való beilleszkedését sérülése utáni állapota véglegesen enyhe fokban megnehezíti. Munkavégzése során segítségre szorul, nem érzi teljes értékűnek magát, gyakran búskomor, kilátástalannak érzi helyzetét.
- [15] Előadta, hogy a sérelemdíj összege meghatározásánál figyelemmel kell lenni a bírói gyakorlatra, a más összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntésekre, de értékelni kell az egyéni körülményeket is. Hivatkozott az egyik törvényszék előtt folyamatban volt több ügyre, ahol kisebb sérülések esetén is jelentős mértékű sérelemdíjat állapítottak meg a bíróságok, továbbá a Pfv.IV.20.464/2018/8. számú ítéletében foglaltakra, melyben megállapította a Kúria, hogy a sérelemdíj elégtételi, kompenzációs és magánjogi büntetés funkciót is betölt.
- [16] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn. Álláspontja szerint az ítélőtábla által megállapított sérelemdíj összege megfelel a jogszabályoknak és illeszkedik a bírói gyakorlatba, s e megállapítását részletesen indokolta. Vitatta a felperes azzal kapcsolatos érvelését, hogy megsértette az Mt. 51. § (4) bekezdésében foglaltakat. A perbeli esethez egyszeri munkáltatói figyelmetlenség vezetett és nem merült fel arra adat, hogy a hivatkozott jogszabályi rendelkezésben írt alapvető kötelezettségét a munkáltató ne teljesítette volna, így a jogsértés nem volt kirívó és nem volt ismétlődő jellegű. Vitatta, hogy az adott esetben felülmérlegelésnek lenne helye tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítékok okszerű értékeléséből helyes döntésre jutott.

- [17] A beavatkozó a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.
- A Kúria döntése és annak jogi indokai**
- [18] A felperes felülvizsgálati kérelme a következők szerint megalapozott.
- [19] A felperes felülvizsgálati kérelmében azt állította, hogy a másodfokú bíróság a sérelemdíj mértéke megállapítása során nem megfelelően mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat és nem volt figyelemmel arra, hogy az Mt. 51. § (4) bekezdésében írt követelmény megsértésére tekintettel a jogsértés kirívó volt. A Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésére alapított felülvizsgálati érveléssel kapcsolatban a Kúria rámutat, hogy a felülvizsgálati eljárás mint rendkívüli eljárás során általában nem vizsgálható a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria csak azt vizsgálja, hogy az eljáró bíróság a mérlegelés körébe vont adatok, a felek személyes előadása, a bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutott-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre.
- [20] A Ptk. 2:52. § (1) bekezdése alapján a sérelemdíj személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel járó kompenzációja. A nem vagyoni sérelem összességében nem határozható meg, annak ellensúlyozása történhet pénzben. A pénzben kifejezett összeg jellegét tekintve kárpótlás, elégtétel az elszenvedett vagyoni hátrányért.
- [21] A sérelemdíj mértékének megállapítása során a bíróságoknak figyelemmel kell lenniük az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetre gyakorolt hatására [Ptk. 2:52. § (3) bekezdés]. A sérelemdíj mértékét érintő felülvizsgálati kérelem megalapozottsága vizsgálatkor abban a kérdésben kell állást foglalni a Kúriának, hogy a bíróságok a felperest ért hátrányokat teljeskörűen feltárták-e, azokat kellő súllyal értékelték-e, valamint ennek során figyelemmel voltak-e a kár bekövetkezésekor értékviszonyokra és a hasonló tényállású ügyekben kialakult bírói gyakorlatra (Pfv.III.20.748/2020/4.). Fontos ugyanakkor, hogy a más, összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntéseket nem lehet automatikusan alapul venni, mert az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű sérelemdíj megállapítására. Emellett tekintettel kell lenni arra is, hogy az összehasonlítás alapjául szolgáló ítéletek nem bizonyítékok, azok nem megfelelő értékelése nem jelenti a Pp. 279. § (1) bekezdésének sérelmét (Pfv.III.20.279/2018/4.).
- [22] Ez egyben azt jelenti, hogy a bírói gyakorlatban formálódó értékszínvonal a kártérítési összeg meghatározásának csak a nagyságrendi behatárolásához ad szempontot. A személyiségi jogsértések és hátrányos következményei különbözőségei nem teszik lehetővé a kártérítési összegek ennél pontosabb összevetését. Az adott esetben az eljáró bíróságoknak nem azt kell megindokolniuk, hogy mennyiben tér el határozatuk más, korábbi döntésektől, hanem azt, hogy az adott ügy egyedi körülményei milyen összeg meghatározását indokolják (Pfv.III.20.210/2017/4.).
- [23] A perbeli esetben nem volt vitatott, hogy a felperes alperesnél bekövetkezett balesetért az alperest az Mt. 166. § (1) bekezdése alapján teljes kártérítési felelősség terheli. A másodfokú és felülvizsgálati eljárás tárgyát azt képezte, hogy a baleset bekövetkezéskor elszenvedett egészségkárosodásért, a felperes életére gyakorolt hatásáért az alperest milyen összegű sérelemdíj fizetési kötelezettség terheli. A rendelkezésre álló adatok alapján a másodfokú bíróság helytállóan értékelt az adott körülményt, hogy a baleset következtében kialakult egészségkárosodás milyen mértékű.
- [24] A másodfokú bíróság által irányadónak tekintett három döntést azonban nem lehetett a jogerős ítéletben foglaltaknak megfelelő módon alapul venni a sérelemdíj mértéke megállapítása során, figyelemmel arra, hogy az egyes ügyek alapjául szolgáló tényállás és az értékelendő körülmények jelentősen eltértek. Az Mf.I.50.084/2021/10. és az Mf.I.50.032/2022/9. számú döntések nem minősülnek a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 41/B. § (1) bekezdésében megjelölt határozatnak. Jelen perrel ellentétben az értékelés körébe vont ügyekben a munkavállalók közrehatottak a baleset bekövetkezéskor, amit a sérelemdíj mértéke megállapítása során is figyelembe kell venni.
- [25] Az Mfv.I.10.372/2017/3. szám alatt folyamatban volt ügyben a munkavállaló sérülése és egészségkárosodása hasonló volt jelen per felperesével, és a bíróságok 2 500 000 forint sérelemdíjat ítéltek meg számára. Értékelni kell azonban azt is, hogy a másik perben azt állapították meg, hogy a munkavállaló 70%-ban felelős volt az őt ért kárért, továbbá az 5 évvel korábban született jogerős ítélet meghozatalakor tapasztalható ár- és értékviszonyok jelentősen eltértek a jelenlegitől.
- [26] Megállapítható, hogy a felperest megillető sérelemdíj mértéke meghatározásakor a másodfokú bíróság nem értékelt kellő súllyal azt, hogy a felperest fiatal életkorában (27 éves korában) érte a baleset, mely súlyos megrázkódtatást, traumát okozott számára. A kialakult helyzethez történő alkalmazkodása jelentős erőfeszítést kívánt tőle, mivel fizikai munkát végzett, s a korábbi tevékenységét korlátozottan, más segítsége igénybevételével tudja gyakorolni. A felperesnél kimutatható volt a fokozottabb pszichés megterhelés, társadalmi kapcsolatainak beszűkülése.
- [27] Nem volt figyelmen kívül hagyható az a körülmény sem, hogy a másodfokú bíróság által irányadónak tekintett döntések meghozatala időpontjához képest az e perben született jogerős döntés időpontjáig jelentősen megváltoztak az ár- és értékviszonyok, így a korábban született döntés során megállapított sérelemdíj mértéke a 2022 novemberében született jogerős döntés időpontjában ilyen okból sem lehetett irányadó.
- [28] Ezentúl a perbeli esetben nem maradhatott értékelés nélkül az a körülmény sem, hogy a sérelemdíj egyik funkciója a generális prevenció. A perbeli esetben a baleset okozója a felperes felettese volt, aki felügyelte az adott munkafolyamatot, illetve maga tanította be a felperest a biztonságos munkavégzés megtartására, ennek ellenére az ő magatartása

következtében szenvedett maradandó károsodással járó munkahelyi balesetet a felperes.

- [29] Mindezen körülményeket együttesen értékelve a Kúria a felperest ért immateriális hátrányok ellensúlyozására alkalmas összeget az elsőfokú bíróság által is megállapított hétmillió forintban határozta meg. Ez az összeg volt alkalmas arra, hogy elégtételt nyújtson a felperesnek az elszenvedett nem vagyoni hátrányért és visszatartsa a munkáltatót a hasonló jogsértésektől. Mindezekre figyelemmel a Kúria a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

(Kúria VIII. 10.030/2023/7.)

277I. A munkavállaló a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét vétkesen és jelentős mértékben megszegi, ha a munkáltatói utasítást alapos indok nélkül megtagadja, a munkavégzési kötelezettségének nem tesz eleget [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 78. § (1) bek. a) pont].

II. A munkaszerződés szerinti munkavégzési területen belül a munkáltató egyoldalú döntésével, munkaszerződés módosítás nélkül módosíthatja valamely munkafeladat elvégzésének helyét. Ennek korlátja lehet a méltányos mérlegelés követelménye. [munka törvénykönyve (Mt.) 6. § (3) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2015. november 9-től állt az alperes alkalmazásában. 2017. május 1-jétől hatályos munkaszerződés módosítása szerint munkaköre kereskedelmi területi és biztosítási munkatárs, heti munkaideje 11 óra amit kötetlen munkarendben kell teljesítenie. A felek megállapodtak abban, hogy felperes munkavégzésének helye változó, az a munkáltató közép-magyarországi üzleti egységére terjed ki. A munkaszerződés tartalmazta, hogy a felperes a feladatait szokásosan a munkáltató telephelyén kívül végzi a kapott ügyféllistán megjelölt lakcímek felkeresésével. A felek az általuk egyeztetett időpontban és helyen elszámolnak, illetve a felperes megjelölt helyen oktatás céljából időnként megjelenik.
- [2] A felperes V.-n lakik, ügyfélköre is ezen a településen volt. Hetente egyszer elszámolás, ezen kívül havi átlagban egy-két alkalommal oktatás, értekezlet céljából lakóhelyétől 7–12 km távolságra lévő irodát kellett felkeresnie.
- [3] A felperes házastársa közúti balesetet szenvedett, amely miatt bal lábát combtöből amputálni kellett. Helyváltoztatásra két könyökmunkó használatával képes, a mindennapi tevékenységek közül az öltözködésben, tisztálkodásban, étkezésben segítségre szorul, amit a felperes biztosít számára.
- [4] A kereskedelmi vezető 2017. október 20-án megbeszélésre hívta a felperest és – a felperes és közvetlen vezetője közötti személyes konfliktus miatt – felajánlotta számára egy másik ügynökséghez való áthelyezést. A felperes jelezte, hogy férjét ápolja, ezért az áthelyezés aránytalan sérelmet jelentene számára.
- [5] A felperes 2017. október 24-től november 25-ig keresőképtelen volt, majd a munkát nem volt hajlandó felvenni a munkáltató újabb utasítása

szerinti irodában sem. A felek között több személyes és írásbeli egyeztetés történt, a 2017. december 1-jei megbeszélésen készült jegyzőkönyv azt rögzítette, hogy közölték a felperessel, miszerint ügyfélköre változatlan marad, a vezető személye változik, elszámolási helye a H. úton lévő iroda lesz. A felperes ezeket a feltételeket nem fogadta el.

- [6] Az alperes 2017. december 19-én a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 78. § (1) bekezdésére hivatkozással azonnali hatályú felmondással megszüntette a felperes jogviszonyát. Intézkedésének indokolása szerint a felperes 2017. november 25-től keresőképes, a munkáltató több alkalommal szóban és írásban is felszólította, hogy mely ügynökségben vegye fel a munkát, jelenjen meg az irodában. Az előírt helyen a felperes megjelent ugyan, de kijelentette, hogy a munkát nem veszi fel, a munkáltató által részére kijelölt ügynökségben nem kívánja teljesíteni munkavégzési kötelezettségét. Ezzel a magatartásával megszegte az Mt. 8. § (1) bekezdését és az 52. § (1) bekezdés a)–c) pontjait.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [8] A felperes keresetében az azonnali hatályú felmondás jogellenességének jogkövetkezményeként elsődlegesen munkaviszonya helyreállítását, és 2018. január 1-jétől az ítélet jogerőre emelkedéséig elmaradt munkabérét, másodlagosan kártérítésként 12 havi távolléti díjnak megfelelő elmaradt jövedelme és annak kamata megfizetését igényelte. Ezen túlmenően 10 000 000 forint összegben sérelemdíjat is kért.
- [9] Felperes előadta, hogy házastársa súlyosan mozgássérült, akinek ápolása miatt emelt összegű ápolási díjban részesül. Férje erős gyógyszereket szed, rendszertelenül, előre nem látható időpontokban hidegrázással és magas lázzal járó görcsös rohamai vannak. Ilyenkor mellette kell lenni, hogy a szükséges segítséget megadhassa neki. A felperes hangsúlyozta, hogy hozzátartozója gondozása miatt védett munkavállalónak minősült, az elszámolás helyének egyoldalú módosításával az alperes megsértette a méltányos mérlegelés követelményét.
- [10] Munkaviszonyának helyreállítását a felperes arra hivatkozással kérte, hogy az alperes az egyenlő bánásmód követelményébe ütközően járt el. Álláspontja szerint faji hovartartozása, valamint egyéb helyzete miatt szenvedte el a hátrányt. Az alperes vezetője ellenszenvvel viseltetett irányába, amelyre okot nem adott, ezért feltételezése szerint azt a vezetéknevének roma származással összekötött eredete idézte elő nála. Az egyéb helyzet vonatkozásában a felperes rámutatott arra, hogy átsugárzó diszkrimináció alanya volt, ugyanis a védett tulajdonsággal nem közvetlenül ő, hanem a házastársa rendelkezik. Kiemelte, hogy a férje fogyatékossgal élő személy, akinek a gondozásáért ő a felelős, emiatt nem tudta vállalni alperes által megváltoztatott munkafeltételeket.
- [11] Az alperes a kereset elutasítását kérte, mivel álláspontja szerint az azonnali hatályú felmondás mindenben megfelelt a jogszabályi előírásoknak.
- [12] Vitatta az egyenlő bánásmód megsértésére való felperesi hivatkozást. Álláspontja szerint védett

tulajdonságot és ezzel összefüggő hátrányt a felperes nem tudott valószínűsíteni, az általa megjelölt tulajdonságok nem tekinthetők védett tulajdonságnak.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

- [15] A törvényszék ítéletével a felperes munkaviszonyát helyreállította és kötelezte az alperest, hogy a felperest foglalkoztassa tovább, valamint fizessen meg részére 2 389 524 forint elmaradt munkabért. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [16] Az elsőfokú bíróság ítélete szerint peradat, hogy a felperes munkaszerződésben meghatározott munkavégzési helye az alperes közép-magyarországi üzleti egysége volt, amelyen belül a munkáltató a munkaszerződés módosítása nélkül oszthatta be a felperest másik elszámolási helyre. Ez a munkáltatói döntés nem minősült a szerződéses munkahelytől eltérő foglalkoztatásnak, ezért a felperes hozzátartozója gondozása miatti védettségre való hivatkozása [Mt. 53. § (3) bekezdés c) pont] sem foghat helyt. Mindebből következően az adott földrajzi egységen belül az alperes jogosult volt a felperes munkavégzési helyének módosítására, ugyanakkor ez a joga nem korlátlan, az intézkedésnek meg kell felelnie az Mt. 6. § (3) bekezdésében rögzített alapelvnek. Eszerint a munkáltató a munkavállaló érdekeit a méltányos mérlegelés alapján köteles figyelembe venni, a teljesítés módjának egyoldalú meghatározása a munkavállalónak aránytalan sérelmet nem okozhat.
- [17] A felperes elismerte, hogy voltak konfliktusai a közvetlen felettesével, azonban megállapítható volt, hogy a feszültségnek nem a felperes volt a kizárólagos oka. A meghallgatott tanú vallomása szerint a felperes csendes, alázatos, segítőkész személy, akitől nem lehetett hangos szót hallani. A tanú feszült viszonyt sem tapasztalt a felperes és csoportvezetője között.
- [18] A felperes bizonyította, hogy az elszámolási hely megváltoztatása számára aránytalan sérelemmel járt volna házastársa állapotára, ellátására figyelemmel. A felperes okiratokkal, továbbá a férje tanúvallomásával bizonyította, hogy a házastárs fokozott ápolást igénylő, súlyosan fogyatékos személy, aki a mozgásában jelentősen korlátozott.
- [19] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes az elszámolási hely megváltoztatásával nem tartotta be a méltányos mérlegelés követelményét és elfogadható munkáltatói érdeket nem tudott igazolni. Az intézkedés aránytalan sérelmet okozott volna a felperesnek, aki alappal tagadta meg a munkát, így az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontjára alapított munkáltatói intézkedés jogellenes.
- [20] A felperes a munkaviszonya helyreállítását kérte, ezért az elsőfokú bíróság szükségesnek találta vizsgálni az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebtv.) 7. § (1) bekezdése, 8. §, 19. § (1) és (2) bekezdésének helyes alkalmazását.
- [21] Nem találta alaposnak az azzal összefüggő keresetet, hogy a felperest roma származása miatt érte hátrányos megkülönböztetés, mivel az eljárás során maga is azt közölte, hogy sem ő, sem a házastársa nem roma származásúak, és soha nem fordult elő, hogy a munkáltató részéről bárki a felperes és házastársa vezetéknevéből roma származására következtetett vagy erre utalt volna.
- [22] Átsugárzó diszkriminációnak minősül, ha az eljárást indító fél a hátrányos megkülönböztetést a védett tulajdonsággal rendelkező, vele közvetlen baráti vagy rokoni kapcsolatban lévő személy okán szenvedni el. A védett tulajdonság jelen esetben a felperes házastársának fogyatékosága volt. A munkaviszony azonnali hatállyal történő megszüntetése egyértelműen hátrányt jelentett a felperesnek. Tekintettel arra, hogy az alperes arra nem hivatkozott, hogy az egyenlő bánásmód követelményét nem volt köteles megtartani, ezért azt vizsgálni sem kellett.
- [23] Az elsőfokú bíróság érvelése szerint az alperes személyes körülményei feltárása nélkül utasította a felperest másik munkavégzési helyen való megjelenésre, amit a munkavállaló a fogyatékkal élő férje ápolása miatt jogszerűen tagadott meg. Az alperes ennek következményeként átsugárzó diszkrimináció útján, vagyis jogellenesen szüntette meg a jogviszonyt, hiszen a vele szembeni kedvezőtlen bánásmód a házastárs fogyatékoságán alapult.
- [24] Tekintettel arra, hogy az alperes az egyenlő bánásmód megsértésével szüntette meg a felperes munkaviszonyát, az Mt. 83. § (1) bekezdése alapján a munkaviszony helyreállítására volt mód.
- [25] Az elsőfokú bíróság elutasította a felperes 10 000 000 forint sérelemdíj megfizetésére irányuló keresetét, mivel az elévülési idő 2020. december 21-én már eltelt.
- [26] Az alperes fellebbezése folytán eljáró ítéletábról ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részében megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [27] Az elsőfokú bíróság a munkaszerződés tartalmára tekintettel helyesen állapította meg, hogy a közép-magyarországi üzleti egységen – azaz területen – belül az alperes egyoldalú döntésével, munkaszerződés módosítás nélkül, jogszerűen módosíthatta az elszámolási helyét. Intézkedésének korlátját az Mt. 6. § (3) bekezdése szerinti méltányos mérlegelés követelménye képezte. A felperes munkaviszonyból származó kötelezettségét szegte meg, amikor a munkavégzés helyére vonatkozó utasítást megtagadva nem kezdte meg tevékenységét a H. úti elszámolási helyen.
- [28] A tarthatatlanná váló vezető-beosztotti viszonyt nemcsak az alperes állította, azt a felperes sem vitatta perbeli nyilatkozataiban. Az abban játszott szerepére hivatkozott azt állítva, hogy nem ő okozta a konfliktust, és soha nem vitatta felettese döntéseit, kompetenciáját. A felperes ugyanakkor nem cáfolta a meghallgatott tanú vallomását, aki több alkalommal kísérelte meg a felettes és a felperes közötti problémák rendezését eredménytelenül.
- [29] A felperes a mindennapi munkáját, a munkaideje túlnyomozó részét a v.-i ügyfélkörrel kapcsolatos feladatai ellátása érdekében V.-en látta el. Az alperes perben vitatott utasítása a v.-i munkavégzést nem érintette, azt kizárólag a heti elszámolásra és az értekezletek, oktatások helyszínére vonatkozóan változtatta meg, ami heti viszonylatban átlagban egy óra, oktatások értekezletek esetében havi 1–2 óra időtartamot jelentett. Az elsőfokú bíróság a konkrét időtartamokat nem vette figyelembe, csupán annak

- növekedése mértékét vonta értékelése körébe, továbbá nem vizsgálta a telephelyre utazás gyakoriságát sem. A felperes esetében ugyanis havi szinten 1–2 órában, heti szinten legfeljebb 1 órában mérhető plusz utazási idő olyan elenyésző, ami nem tette lehetővé a munkáltatói utasítás megtagadását.
- [30] Tény, hogy a házastárs fogyatékos személy, amelynek okán a felperes ápolási díjban részesül. Az orvosszakértői vélemény tartalmazta, hogy magas lázzal, hidegrázással járó állapotokat a háziorvos a beteg elmondása alapján rögzítette, orvosi beavatkozásra azonban emiatt nem került sor. Az orvosi iratokban lázgörcsös állapotot nem tüntettek fel a kezelőorvosok, ezért a perben kirendelt orvosszakértő azt állapította meg, hogy objektív orvosi iratok nem támasztották alá a házastárs lázas, hidegrázásos állapota tényét, gyakoriságát, annak veszélyességét. Így az sem bizonyított, hogy a házastársa állapota a felperes azonnali megjelenését indokolja és emiatt nem tartózkodhat munkavégzés céljából átlagban heti 1–2 órás időtartamban 20–30 perc távolságra az otthonától.
- [31] A másodfokú bíróság nem találta megállapíthatónak az egyenlő bánásmód megsértését sem. Az alperes a felperes házastársa egészségi állapotára vonatkozó egyértelmű közlését követően változtatott a döntésén az elszámolási hely tekintetében, garantálva, hogy a v.-i ügyfélkör, ezáltal a felperes mindennapi munkavégzési helye változatlan marad. Az alperes tehát a felperes körülményeit is figyelembe vette, ezért nem lehetett megállapítani, hogy a házastársa fogyatékosága miatt részeseült kedvezőtlen bánásmódban. Az alperesnek nem kellett igazolnia a perben, hogy miért nem a felperes felettesének ajánlottak más munkavégzési helyet, továbbá azt sem, hogy miért találták kedvezőbbnek az eredeti telephely helyett megjelölt telephelyet, mivel az alperes eljárása a közvetlen felettesel kialakult konfliktushelyzet megszüntetésével, és nem a felperes házastársa állapotával, helyzetével volt összefüggésben. Mindezt a tanúvallomások egyértelműen alátámasztották.
- [32] Az Mt. 7. § (1) bekezdésének megsértése nem volt megállapítható figyelemmel arra, hogy a joggal való visszaélés tilalmának megsértésével kapcsolatos munkaügyi perekben felmerült egyes kérdésekről szóló 5/2017. (XI. 28.) KMK véleményben foglalt bizonyítási szabályok egyértelműek. A felperes azt állította, hogy felettese személyes bosszújának következménye volt az elbocsátása, ezt azonban a felperesnek bizonyítania kellett volna, amelyet nem tudott. Az azonnali hatályú felmondást, illetve az áthelyezésre irányuló döntést nem a felperes közvetlen felettese hozta meg. Az alperes továbbá olyan megoldásra törekedett, ami mindenki számára megfelelő. Az elszámolási helyre vonatkozó utasítás célja ugyanis a közvetlen felettesel fennálló konfliktusos helyzet megszüntetése volt.
- A felperes felülvizsgálati kérelme és az alperes felülvizsgálati ellenkérelme**
- [33] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerő ítélet hatályon kívül helyezését és a felmondás jogellenességének megállapítása mellett a felperes eredeti munkakörbe való visszahelyezését kérte elmaradt munkabérének megfizetése mellett. Másodlagosan a jogerő ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni helybenhagyását, míg harmadlagosan a jogerő ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság ítéletének teljes egészében történő helybenhagyását kérte.
- [34] A felperes érvelése szerint a jogerő ítélet nem helytállóan értékelt az Mt. 6. § (3) bekezdését, mert a perben minden, a férje ápolására és egészségi állapotára vonatkozó dokumentációt becsatolt, az alperes által indítványozott orvosszakértői vizsgálatnak vetette volna alá magát. Ennek ellenére az alperes át kívánta helyezni a felperest olyan elszámolási és oktatási helyre, amelynek távolsága időben jelentősen nagyobb volt és ezzel – tekintettel a felperes férje felé fennálló ápolási kötelezettségére és hirtelen, kiszámíthatatlanul jelentkező magas lázzal járó rohamaira – aránytalan sérelmet okozott neki a munkáltatói intézkedéssel. A konfliktus megoldható lett volna úgy is, hogy a felperes maradjon eredeti elszámolási és oktatási helyén, és a közvetlen felettes személyét cserélték volna le.
- [35] A felperes az alperes utasítását alapos indokkal tagadta meg, munkavégzési kötelezettségének pedig úgy tett eleget, hogy az összes egyeztetésen megjelent munkára képes állapotban. Az alperes volt az, aki a munkafeltételeket nem biztosította (ügyfélélista és applikáció), ezért a felperes akár azonnali hatályú felmondással élhetett volna erre tekintettel.
- [36] Helytelenül állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az Mt. 7. § (1) bekezdése szerinti joggal való visszaélés nem bizonyított, ugyanis hiába kezdeményezett az alperes több egyeztetést is, és változtatott eredeti elképzelésén, a módosított döntés is olyan időbeli többletet jelentett volna a számára, amely aránytalan sérelmet okoz. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy házastársa 80%-ban egészségkárosodott személy, aki a gondozására szorul.
- [37] A felettese vallomásaiban nem tudott konkrét esetet megjelölni amikor a felperes kétségbe vonta volna vezetői képességeit, mások előtt vitatta volna döntéseit, ő maga sem nevezte meg, kik voltak azok a személyek, akik előtt mindezt tette.
- [38] Megtévésztette a másodfokú bíróságot az az alperesi állítás, miszerint a v.-i ügyfélkör megtartásával csupán az elszámolási hely változott volna. Az alperes elhallgatta, hogy az elszámolási hely megváltoztatásával helyettesítés szükségességének felmerülésekor a felperesnek az elszámolási helyhez tartozó másik telephelyen kellett volna az ottani ügyfélkört is kiszolgálni.
- [39] A munkáltatói utasítás minden esetben az ü.-i irodát jelölte meg, ahol a felperes az Mt. 52. § (1) bekezdés a) pontja és b) pontja alapján minden alkalommal pontosan, munkára kész állapotban megjelent. Tanúvallomásokkal is igazolta, hogy a munkaeszközöket nem tudta a munkáltató biztosítani, nem adott át ügyfélélistát és nem állította vissza a munkához szükséges applikációt. Ebből adódóan az alperes megsértette az Mt. 51. § (1) bekezdését, illetve a (2) bekezdés b) pontját.
- [40] A felperes azt is sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem találta megállapíthatónak az egyenlő bánásmód megsértését sem, holott az „egyéb helyzet” körében előadott hivatkozásait kellően valószínűsítette. Az átsugárzó diszkrimináció

- fogalmat az európai uniós jogban az Európai Unió Bíróságának C-303/06. számú ügyben – Coleman-ügy – hozott ítélete vezette be. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság tanácsadó testülete az egyéb helyzet meghatározásával kapcsolatban kiadott 288/2/2010. (IV. 9.) TT számú állásfoglalásában kiemelte, hogy ez esetben az eljárást indító fél a védelmet nem az egyéb helyzet, hanem az eredeti védett tulajdonság alapján igényelheti. A felperes ténybelileg a házastársa fogyatékoságára hivatkozott, ami az Ebktv. 8. § g) pontjában önállóan megjelölt védett tulajdonság. Tekintettel arra, hogy a per korábbi szakaszában a felperes ezt a jogszabályhelyet is megjelölte, továbbá a fogyatékoság mint védett tulajdonság esetében is teljesülnek az „egyéb helyzet” fogalmi kritériumai, a felperesnél az egyenlő bánásmód sérelmét az eredeti védett tulajdonság, azaz a fogyatékoság alapján kellett vizsgálni.
- [45] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.
- [46] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság érdemben helyes döntést hozott, mivel a munkáltató jogosult volt egyoldalúan megváltoztatni az elszámolás helyét úgy, hogy arra az Mt. 6. § (3) bekezdésének sérelme nélkül került sor, és a hátrányos megkülönböztetés vagy joggal való visszaélés sem valósult meg.
- [47] Az Mt. értelmében nincs akadálya annak, hogy a felek a munkahelyet egy tágabb földrajzi egységként jelöljék meg. A felperes elszámolási helyének megváltoztatására az alperes tehát egyoldalúan jogosult volt, amelyre a felperes és felettese között fennálló tarthatatlan konfliktusra tekintettel került sor. A másodfokú bíróság helyesen fejtette ki, hogy nem annak volt jelentősége, miszerint a konfliktus melyik félnek felróhatóan alakult ki, hanem annak, hogy a munkáltatónak nyomós érdeke fűződött a zavartalan munkakörnyezet megteremtéséhez. A munkaviszonyban ugyanis a munkáltató az, akinek elsődleges érdekében áll, hogy a munkavégzés körülményeit optimalizálva olyan feltételeket teremtsen, ahol a munkavállalók a leghatékonyabban képesek együttműködni és dolgozni.
- [48] Az alperesnek a felperes férje állítólagos rohamairól, lázgörcsős állapotairól nem volt tudomása, így ezen információk hiányában eleve nem hozhatott olyan intézkedést, amely az Mt. 6. § (3) bekezdésébe ütközött volna.
- [51] Az elszámolási hely megváltoztatásával összefüggésben felperes nem szenvedett el hátrányt, nincs az Ebktv.-ben rögzített védett tulajdonsága, felperes más munkavállalókkal nem képez homogén csoportot, az általa állítólagosan elszenvedett hátrány és védett tulajdonság között nincs oksági viszony és az alperes intézkedése annak észszerűségénél fogva igazolható volt.
- [53] A perbeli ügyben az EUB Coleman-ítélete nem hivatkozható, a havi összesen 1–2 órával megnövekedett utazási idő nem értékelhető releváns hátránnyá, a felperes más munkavállalókkal nem képezett homogén csoportot és az alperesi intézkedés meghozatalára objektíve racionális indokokból került sor.
- [54] A rendelkezésre álló bizonyítékokból az derült ki, hogy a felperes jogviszonyának megszüntetését nem a csoportvezetője kezdeményezte. Az alperes magatartása éppen arra irányult, hogy a csoportvezető és a felperes közötti tarthatatlanná vált konfliktust megszüntesse.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [55] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [56] A Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálati eljárás során a felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok és azokra vetítetten előterjesztett érvelés tekintetében vizsgálhatta a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát figyelemmel a Pp. 523. §-ában és az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontjában foglaltakra is.
- [57] Az eljáró bíróságok a jogvita eldöntésekor helytállóan indultak ki abból a tényből, hogy a felperes munkavégzési helye a munkaszerződés szerint az alperes közép-magyarországi üzleti egysége volt. Ezen területen belül a munkáltató munkaszerződés módosítás nélkül is módosíthatta az elszámolási helyet. Ennek korlátját az Mt. 6. § (3) bekezdése jelentette, amely szerint a munkáltató a munkavállaló érdekeit a méltányos mérlegelés alapján köteles figyelembe venni, a teljesítés módjának egyoldalú meghatározása a munkavállalónak aránytalan sérelmet nem okozhat.
- [58] Peradat, hogy a felperes és felettese között a munkakapcsolat feszültséggel terhes volt, a konfliktushelyzet fennálltát a felperes maga sem tette vitássá. E körben nem volt kiemelt jelentősége annak, hogy a tanú egyébként a felperest csendes, másokkal szemben tisztelet tanúsító személyként határozta meg. A felperes és a felettese közötti rossz viszonyt egybehangzó tanúvallomások támasztották alá, így alaptalan azon felülvizsgálati hivatkozás, miszerint a munkáltató nem jelölt meg konkrét körülményt a felek között fennálló feszült, konfliktusos helyzetre vonatkozóan, hiszen a peradatok azt alátámasztották, és az eljárás során a felperes maga sem tette vitássá.
- [59] A munkáltatónak nemhogy joga, de kifejezetten kötelezettsége volt a jó munkahelyi légkör biztosítása [Mt. 51. § (1) bekezdés]. E körben alaptalan azon felülvizsgálati érvelés, hogy „kisebb hátrányt okozott volna alperesnek, ha a konfliktust úgy oldja meg, hogy felperes maradjon az eredeti elszámolási és oktatási helyen, és a közvetlen felettes személyét cserélték volna le”. A munkáltató szabadon választhatott a személyek között annak értékelése nélkül is, hogy a munkahelyi viták, a rossz légkör kinek a közreható magatartása miatt alakultak ki. A helyzet rendezése érdekében jogszerűen dönthetett az alperes a felperes elszámolási helyének megváltoztatásáról, amely során figyelemmel kellett lennie arra, hogy mindezzel a felperest aránytalan sérelem nem érheti.
- [60] A másodfokú bíróság ítéletében helyesen rögzítette, hogy a felperes mindennapi munkáját a V. lakóhelyén végezte, itteni ügyfélkörrel. A munkáltatói utasítás kizárólag a heti elszámolás és az időszakos értekezletek, oktatások helyszínét érintette. Előbbi körülbelül 1 óra, míg utóbbiak havi 1–2 óra többlet időtartamot jelentettek. Az utazási idő növekedése is mindössze ezeket a napokat érintette. Így – a jogerős ítélet helyes végkövetkeztetése szerint – a felperes esetében mindez havi szinten 1–2 órában, heti szinten legfeljebb fél órában mérhető többlet utazási időt jelentett, ami a munkáltatói utasítás jogszerű

- megtagadását nem támaszthatta alá annak csekély mértéke miatt.
- [61] Nem fogadható el azon felperesi érvelés sem, hogy helyettesítésnél az utasítás további terheket rótt volna rá. A munkáltatói intézkedés megtagadásakor aktuálisan helyettesítés szükségessége fel sem merült, annak időszzerűvé válása esetén pedig felperes erre figyelemmel kérhette volna a munkáltatói döntés újragondolását helyzetére tekintettel. Ebből következően ezen felperesi előadás az utasítás megtagadás jogszerű indokál nem szolgálhatott.
- [62] Nem vitás, hogy a 80%-ban rokkant házastárs a felperes gondozására, ellátására szorul, így az intézkedés jogszerűsége körében mindezt nyomatékosan kellett értékelni, amit a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül tett meg.
- [63] A jogerős ítélet helyesen mutatott rá arra, hogy a felperes és házastársa előadása, valamint a rendelkezésre álló orvosi iratok alapján csak azt lehetett megállapítani, hogy a férjnél időnként hidegrázással és lázzal járó állapot alakul ki, amely jelentkezésekor lázcsökkentő gyógyszer bevétele válhat szükségessé. A felperes azonnali jelenléte és intézkedése szükségessége nem nyert igazolást. A fent megjelölt körülmények tehát nem alkalmasak annak alátámasztására, hogy a heti fél órában mérhető további utazási idő felperesre nézve különösen méltánytalan helyzetet eredményezett volna, ami az utasítás megtagadását indokolta tehet.
- [64] Ezzel összefüggésben alaptalanul sérelmezte a felperes az Mt. 53. § (3) bekezdésének megsértését is, mivel a felperes tényleges munkavégzési helye V.-n maradt, a v.-i ügyfélkörrel, abban változás nem következett be. A heti elszámolást kellett volna – többszöri, felek közötti egyeztetés nyomán – a felperesnek a másik elszámolási helyen teljesíteni, ezt azonban megtagadta.
- [65] A felperes alaptalanul állította, hogy az alperes megsértette az egyenlő bánásmód követelményét. Mint a másodfokú bíróság helyesen utalt rá, az alperesnek kellett bizonyítani, hogy a felperes által állított átsugárzó diszkrimináció a munkáltató intézkedésével nem valósult meg, a jogviszony megszüntetés tényleges indoka nem a mozgássérült hozzátartozó volt.
- [66] Az alperes a házastárs egészségi állapotára vonatkozó egyértelmű felperesi közlés után – figyelembe véve munkavállalója méltányos érdekeit – döntött az elszámolási helyről a V.-n történő munkavégzés változatlanul hagyásával. Az is peradat, hogy a munkáltató több ízben kísérelt meg egyeztetni a felperessel, de az minden esetben eredménytelenül zárult. Az alperes tehát a helyzet megoldására törekedett, amely a felperes elzárkózó magatartása miatt hiúsult meg. A másodfokú bíróság helytállóan fejtette ki, hogy az alperes részéről diszkriminatív eljárás nem valósult meg, nem sérült az Ebktv. 8. § g) pontja, eljárása megfelelt a jogszabályi előírásoknak.
- [67] Az Mt. 7. §-nak megsértését, a munkáltató részéről megvalósuló joggal való visszaélést is alaptalanul panaszolta a felperes. E körben a felülvizsgálati hivatkozás szerint hiába kezdeményezett az alperes több egyeztetést és változtatott korábbi elképzelésein az is olyan időbeli többletet jelentett volna felperesnek, amely rá nézve aránytalan sérelemmel járt.
- [68] A jogerős ítélet helytállóan fejtette ki ebben a körben, hogy az elszámolási és az oktatási hely megváltoztatása havi néhány alkalommal történő megjelenés mellett olyan rövid időbeli többletterheléssel járt felperesre, amely még egészségkárosodott férjére tekintettel sem járt jelentős érdeksérelemmel, így a joggal való visszaélés megvalósítása sem volt rögzíthető, az intézkedés felperesre nézve nem járt az általa hivatkozottak szerinti aránytalan sérelemmel.
- [69] Fentiekre figyelemmel tehát a felperes a munkáltatói utasítást alapos indok nélkül megtagadta, a munkavégzési kötelezettségének nem tett eleget a munkáltató részéről több ízben felajánlott egyeztetés és módosítás ellenére, így az azonnali hatályú felmondás jogszerűsége bizonyításra került az alperes részéről [Mt. 78. § (1) bekezdés a) pont].
- [70] A fent kifejtettek tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, mivel a felülvizsgálati kérelem jogszabálysértés megállapítására nem adott módot.

(Kúria Mfv. VIII.10.045/2023/7.)

278A Jat. 15. § (2) bekezdéséből következően hatálytalan jogszabály is alkalmazandó lehet jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában [a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek az alperessel létesített munkaviszonyukat megelőzően 2004. december 1-jétől a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (továbbiakban: Ktv.) 17/A. § szerinti „különös munkaügyi jogutódlást” követően egy Kft.-vel álltak munkaviszonyban, korábban pedig köztisztviselők voltak.
- [2] A felperesek 2004. október 19-én kelt munkaszerződésének bevezető része rögzíti, hogy a Kft. munkáltató a felpereseket különös jogutódlást eredményező eljárás alapján alkalmazza, így szolgálati jogviszonyukat a Ktv. vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően kell figyelembe venni a jelen munkaszerződés hatálya alatt is.
- [3] A felperesek ANTSZ Laboratórium Kft.-vel kötött szerződésének 4. pontja rögzítette, hogy továbbfoglalkoztatásukra tekintettel a Ktv. szabályaiban foglaltak alkalmazása mellett a munkaviszony kezdete II. rendű felperesnél a felmondási idő megállapítása szempontjából 1984. október 13., a végkielégítés megállapításához 1986. augusztus 15., IV. rendű felperes vonatkozásában a felmondási idő megállapításához szükséges jogviszony kezdete 1969. június 16.
- [4] A Kft. 2013. december 31. napjával beolvadt az alperesbe. A felperesek a munkáltató személyében bekövetkezett változást követően munkaviszonyukat az alperesnél fenntartották.
- [5] II. rendű felperes 2017. december 1. napján az alperessel a „Munkaszerződés (változásokkal egységes szerkezetbe foglalva)” megnevezésű munkaszerződés módosításban állapodott meg. Ez rögzítette, hogy a Kft. „különös munkaügyi jogutódlását” eredményező eljárás keretében az

- akkor hatályos Ktv. 17/A. §-a alapján átvette a munkavállalót a korábbi munkáltatótól 2004. december 1-jével. Az alperes a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban: Mt.) 36. §-a alapján 2014. január 1-jével vette át a munkavállalót a Kft.-től. A felek egyeztetés eredményeként módosították a munkaviszonyt, ezen egységes szerkezetű munkaszerződés hatálybalépésével a korábbi munkaszerződés hatályát veszti.
- [6] A munkaszerződés 13. pontja szerint a szerződésben nem szabályozott kérdésekben az Mt., illetve a Kollektív Szerződés rendelkezései az irányadóak.
- [7] A felek a köztük korábban fennálló munkaviszonyból eredően (ideértve különösen, de nem kizárólagosan a Kft.-vel létesített, a jelen munkaviszonyt eredményező munkajogi jogutódlásból eredő munkaviszonyt is) egymással minden kérdéssel kapcsolatban megegyeztek, teljeskörűen elszámoltak, a munkavállaló így különösen, de nem kizárólagosan a korábbi munkaszerződése alapján cafeteriára, nyelvpótlékra, ruhapénzre nem tart igényt. A munkavállalónak a korábbi munkaszerződésből eredő és a jelen munkaszerződésből a jelen munkaszerződés hatálybalépésének napjáig – a jelen munkaszerződésben foglaltakon túlmenően – semmilyen jogcímen, semmilyen követelése és igénye nem áll fenn a munkáltatóval szemben, ilyen igényt sem most, sem a jövőben nem terjeszt elő, és minden ezzel kapcsolatos jogáról kifejezetten lemond. A felek megállapodtak, hogy jelen munkaszerződés hatálybalépésével egyidejűleg hatályon kívül helyezik a Kft.-vel 2004. december 1-jén kötött munkaszerződést.
- [8] A II. rendű felperes munkaszerződésének 1. pontjában foglaltak szerint munkaviszonya jogfolytonosan 2004. december 1-jétől áll fenn azzal, hogy megilletik az alábbi jogosultságok (prémium, végkielégítés, felmondási idő) 1984. október 13-tól kezdődő számítás szerint.
- [9] A IV. rendű felperes és az alperes a közöttük fennálló munkaviszonyt 2013. december 31-én kelt munkaszerződés módosításban rendezték, amelyben megállapodtak, hogy a munkaviszony kezdete 2014. január 1., azonban a munkaviszonyt 1975. április 6. napjától folyamatosnak tekintik. A felek a munkaszerződést 2018. január 25-én módosították rögzítve, hogy a IV. rendű felperes munkaviszonyát az alperes 1975. április 6-tól jogfolytonosnak ismeri el.
- [10] A IV. rendű felperes munkaszerződése tartalmazta azt is, hogy a jelen munkaszerződésben nem szabályozott kérdésekben az Mt., valamint az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény és az egyéb munkaviszonyra vonatkozó szabályok szabályzatok rendelkezései az irányadóak.
- [11] Az alperes 2021. november 29-én közölt felmondással szüntette meg a felperesek munkaviszonyát az Mt. 64. § (1) bekezdés *b*) pontjára és 65. § (1) bekezdésére hivatkozással. A felmondásban az alperes a II. rendű felperes felmondási idejét az Mt. 69. §-a alapján 90 napban határozta meg, valamint tájékoztatta, hogy az Mt. 77. § (3) és (4) bekezdése alapján 9 havi távolléti díjnak megfelelő összegű végkielégítés illeti meg. A II. rendű felperes havi távolléti díja a munkaviszony megszűntetésekor 1 253 364 forint volt.
- [12] Az alperes a IV. rendű felperes felmondási idejét az Mt. 69. §-a alapján 90 napban határozta meg, havi távolléti díja a munkaviszony megszűntetésekor 361 400 forint volt.
- [13] Az alperes a felperesek részére a fentiek szerint megállapított juttatásokat megfizette.
- A felperesek keresete és az alperes ellenkérelme**
- [14] A felperesek keresetlevelükben az alperes által a felmondásokban meghatározott mértékű felmondási időre járó távolléti díj összegét meghaladó további felmondási időre járó távolléti díjra, II. rendű felperes további végkielégítésre is igényt tartottak: a II. rendű felperes öt havi felmondási időre 5 078 500 forint távolléti díjat és két havi végkielégítés címén 2 031 400 forintot igényelt; a IV. rendű felperes öt hónap felmondási időre 1 807 000 forint távolléti díj megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [15] Arra hivatkoztak, hogy az alperes által az Mt. 69. § (2) bekezdése alapján megfizetett felmondási időre járó távolléti díjat meghaladó összegű juttatásra jogosultak az alperes Kollektív Szerződésnek 29. § 1. pontja szerint. A II. rendű felperes előadta, hogy az alperes az Mt. 77. § (3) bekezdése szerinti végkielégítés összegét megfizette, azonban a Kollektív Szerződés 30. § 5. pont *h*) pontja értelmében további végkielégítésre jogosult.
- [16] A Kollektív Szerződéssel összefüggésben kifejtették, hogy az a felmondási idő mértéke és a végkielégítés tekintetében eltérő rendelkezéseket tartalmaz az úgynevezett „átvett”, dolgozókra mint az új dolgozókra. Tekintettel arra, hogy az alperessel létesített munkaviszonyukat megelőző jogviszonyukat az alperes jogfolytonosnak ismerte el, a Kollektív Szerződés rendelkezései szerint átvett és nem új dolgozóknak minősülnek.
- [17] Kereseti kérelmük jogcímeiként az Mt. 12. §-át, illetve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) rendelkezéseit is megjelölték. Védett tulajdonságként egyéb helyzetükre hivatkoztak, amit abban jelöltek meg, hogy korábban köztisztviselők voltak, és a Ktv. hatálya alá tartoztak. Érvelésük szerint az összehasonlítható csoport az alperes azon munkavállalói, akik korábban közalkalmazotti jogviszonyban álltak. Sérelmezték, hogy az alperes úgy kezelte őket, mintha mindvégig az Mt. hatálya alatt dolgoztak volna.
- [18] A II. rendű felperes a perfelvétel során keresetét összezszerűségében módosította, felmondási időre járó távolléti díj címén 6 266 820 forintot, két havi végkielégítés iránti igény címén 2 520 184 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A IV. rendű felperes a felmondási időre 2 168 400 forint távolléti díj megfizetését igényelte.
- [19] Az alperes a keresetek elutasítását kérte. Kiemelte, hogy a Kollektív Szerződés kifejezetten csak a korábban a Kjt. hatálya alá tartozó munkavállalókra nézve állapít meg külön szabályokat, a Ktv. hatálya alá tartozók esetén nem. A felperesek vonatkozásában a Kollektív Szerződés általános rendelkezései irányadók, amelyek megegyeznek az Mt. felmondási időre és végkielégítésre vonatkozó szabályaival.

- [20] Érvelése szerint a felperesek által megjelölt körülmény nem tekinthető az Ebktv. által meghatározott védett tulajdonságnak, e körben utalt a 44/B/1993. AB határozatra. A felperesek nem jelöltek meg olyan jogszabályi rendelkezést vagy a Kollektív Szerződést, illetve a felek egyedi munkaszerződéseinek bármely rendelkezését, amely előírná, hogy a volt köztisztviselőkre ugyanazon szabályokat kellene alkalmazni, mint a közalkalmazottakra.
- [21] A felpereseknek a Ktv. 17/A. § (1) és (6) bekezdésére, illetve 18. és 19. §-ára alapított igénye szintén megalapozatlan. A II. rendű felperes és az alperes között 2017. december 11-én létrejött munkaszerződések teljes körűen szabályozták a felek közötti munkaviszonyt rögzítve, hogy mindazon kérdésekben, amelyekben a munkaszerződés kifejezett rendelkezést nem tartalmaz a Kollektív Szerződés és az Mt. rendelkezései az irányadóak. Ezen túlmenően a munkaszerződések 13. pontja értelmében a felperesek kifejezetten lemondtak a munkáltatóval szemben minden igényről, szerzett jogról.
- [22] A IV. rendű felperes vonatkozásában arra hivatkozott, hogy a munkaszerződést a felek 2013. december 31-én kötötték meg, majd 2018. január 25-én kelt változtatásokkal egységes szerkezetbe foglalt szerződéssel hatályon kívül helyezték. Ez a munkaszerződés nem tartalmazott semmilyen speciális rendelkezést a további felmondási idő biztosítása tekintetében.
- Az első- és a másodfokú bíróság ítélete**
- [23] A törvényszék ítéletével a felperesek keresetét elutasította.
- [24] Az elsőfokú ítélet szerint a Kollektív Szerződés nem tartalmaz kifejezett fogalom- meghatározást az „átvett dolgozó (Kjt.)” tekintetében. A Kollektív Szerződés rendelkezéseinek nyelvtani értelmezése alapján, továbbá figyelemmel a Kollektív Szerződés elfogadásának és hatálybalépésének azon körülményére, hogy mindezen időpontokban az alperesnek nem voltak olyan munkavállalói, akik a korábbiakban a Ktv. 17/A. §-a szerinti különös jogutódlás következtében álltak munkaviszonyban az alperessel, az elsőfokú bíróság arra vont le következtetést, hogy átvett dolgozónak kizárólag az a munkavállaló tekintendő, aki korábban közalkalmazotti jogviszonyban állt, és a munkáltató személyében bekövetkezett, a Kjt. 25/A. §-a szerinti változást követően került továbbfoglalkoztatásra az alperesnél.
- [25] A Kollektív Szerződés felperesek által kért kiterjesztő értelmezésének nincs helye figyelemmel arra, hogy a perbeli adatok alapján a Kollektív Szerződés megkötésének körülményei nem utalnak arra, hogy az alperes a korábban köztisztviselőként dolgozó munkavállalók részére is biztosítani kívánta a hosszabb idejű felmondási időt, illetve az emelt összegű végkielégítést.
- [26] A felperesek közalkalmazotti jogviszonnyal nem rendelkeztek, átvett dolgozóknak tekinthetők, így a keresettel érvényesített további felmondási időre járó juttatásra illetve végkielégítésre nem jogosultak.
- [27] Az elsőfokú bíróság felhívta az Mt. 12. §-ában foglaltakat, valamint az Ebktv. 8. §-ában rögzítetteket. Az Ebktv. 8. § t) pontjában megjelölt „egyéb helyzet” mint védett tulajdonság fogalma szerinte nem értelmezhető tágan. A Kúria 4/2017. (XI. 28.) KMK vélemény 3. pontjában kifejtett „egyéb helyzetnek” két fogalmi kritériuma van. Egyrészt, hogy tartozzon az egyén személyisége lényegi vonásához, illetve az egyént egy sérülékeny társadalmi csoporthoz kapcsolja. A felperesek volt köztisztviselői minősége nem értékelhető védett tulajdonságként. A köztisztviselői státuszuk 2004-ben megszűnt, ezért az azóta eltelt több mint másfél évtizedet meghaladó időtartamra is figyelemmel nem értelmezhető a felperesek személyiségének lényeges vonásaként ez.
- [28] Az elsőfokú bíróság helytállóan találta azt az alperesi érvelést, hogy a Kollektív Szerződés differenciált szabályokat állapíthat meg azon munkavállalói csoportokra, akik az alperesnél fennálló munkaviszonyukat megelőzően korábban köztisztviselők vagy közalkalmazottak voltak, és ezen jogviszonyuk átalakulásának eredményeként állnak munkaviszonyban az alperessel. A felperesek nem hivatkoztak arra, hogy akár a felmondási idő, akár a végkielégítés mértékét meghatározó Kollektív Szerződéses rendelkezések semmiesek, illetve amennyiben a Kollektív Szerződés „átvett dolgozókra” vonatkozó rendelkezései diszkriminatívak és így semmiesek lennének, a felperesek végkielégítés és felmondási időre ez esetben is kizárólag az Mt. szerint lennének jogosultak.
- [29] A bíróság álláspontja szerint a felperesek a Ktv. 17/A. § (1) és (6) bekezdésére hivatkozva igényt nem érvényesíthetnek tekintve az alperesnél fennálló munkaviszonyuk megszüntetésekor a Ktv. hatályát veszítette. Mindezt nem befolyásolja a 2012. évi V. törvény 5. § (1) bekezdésének felperesek által felhívott rendelkezése, mivel a felperesek 2012. február 29-én már nem voltak köztisztviselők, így ez a jogszabályi rendelkezés rájuk nem alkalmazható.
- [30] A II. rendű felperes 2017. december 11-én kelt munkaszerződése kifejezetten és egyértelműen tartalmazza, hogy a felek közötti korábbi munkaszerződés hatályát veszti a munkaszerződés hatálybalépésével. Ennek értelmében a felek kifejezetten hatályon kívül helyezték a 2004. október 19-én kelt munkaszerződés 13/A. pontját A II. rendű felperes munkaszerződésének 13. pontjában a felek rögzítették, hogy a jelen munkaszerződésben nem szabályozott kérdésekben az Mt., illetve a Kollektív Szerződés rendelkezései az irányadóak, valamint, hogy a felperesek a korábbi munkaszerződésből eredő igény érvényesítéséről kifejezetten lemondtak. A bíróság álláspontja szerint mivel a felek kifejezetten rendelkeztek a végkielégítés és a felmondási idő szempontjából figyelembe vehető időről, ugyanakkor az Mt.-hez, illetve az alperesnél hatályos Kollektív Szerződés rendelkezéseire képest a felmondási idő és a végkielégítés mértéke tekintetében a javukra szóló eltérő rendelkezésben nem állapodtak meg, a munkaszerződések alapján sem alkalmazható a hatályon kívül helyezett Ktv. 17/A. § (6) bekezdése.
- [31] IV. rendű felperes esetében a felek a közöttük fennálló munkaviszonyból eredő jogokat és kötelezettségeket az Mt. 36. §-a szerinti munkáltató személyében bekövetkezett változást követően már 2013. december 31-én kelt megállapodásban

- rögzítették azzal, hogy ezeket a munkaszerződéseket a későbbiekben 2018. január 25-én módosították, és egyben kifejezték azt a szerződéses akaratukat, hogy a változásokkal egységes szerkezetbe foglalt munkaszerződés módosítások a korábbi felek közötti megállapodások helyébe lépnek. A felperes munkaviszonyát a korábbi jogviszony beszámításával kell számításba venni, ugyanakkor a megállapodások nem tartalmaznak rendelkezéseket az Mt. szabályaihoz képest eltérő mértékű felmondási időre, illetve végkielégítésre, továbbá a hatályon kívül helyezett Ktv. bármely rendelkezésének alkalmazására.
- [33] A fellebbezési eljárásban eljáró ítélet tábla ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [34] A Ktv. 17/A. § (6) bekezdésének második mondata alapján a felperesek akkor lettek volna jogosultak a 2004. november 30. napján irányadó szabályok szerinti többlet felmentési időre és végkielégítésre, ha munkaviszonyuk megszűnésekor a Ktv. hatályos jogszabály lett volna, azonban azt a jogalkotó 2012. március 1-jével a 2012. évi V. törvény 59. § (1) bekezdés a) pontjával hatályon kívül helyezte.
- [35] Az alperes a 2021. november 29-én közölt felmondás időpontjában a felperesek felmondási idejét nem a 2004. december 1-jén létrehozott munkaviszony alapján állapította meg, hanem attól függően, hogy a korábbi közszolgálati jogviszonyukban, mely időpontot tekintették a szolgálati idő számításánál kezdő időpontnak figyelemmel arra, hogy a felperesek munkaszerződése erre vonatkozó megállapodást tartalmazott. Az alperes a II. rendű felperes vonatkozásában 1984. október 13-át, a IV. rendű felperes tekintetében 1969. június 16-át vette figyelembe a felmondási idő meghatározásánál. A végkielégítés mértéke megállapításánál a II. rendű felperesnél 1986. augusztus 5-ét tekintette irányadónak.
- [36] A felperesek közszolgálati jogviszonya 2004. december 1-jén munkaviszonnyá alakult, ezért az Mt. szabályait kellett alkalmazni a munkaviszony megszüntetésekor. Az alperes 2021. november 29-én közölt felmondásakor a felperesek munkaszerződése nem tartalmazott az Mt.-ben megállapított felmondási időtől és végkielégítéstől eltérő szabályokat.
- [37] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes nem sértette meg az egyenlő bánásmód követelményét a Kollektív Szerződés 29. és 30. §-ának alkalmazásával. A Kollektív Szerződés egyértelműen a korábban Kjt. hatálya alatt állt foglalkoztatottakra vonatkozó szabályait nem lehet kiterjesztően értelmezni.
- [38] A személyek közötti hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A Kjt. hatálya a közszolgáltatások ellátása céljából foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyára terjed ki, ezzel szemben a Ktv. a közigazgatásban foglalkoztatott köztisztviselők jogviszonyára vonatkozott. A két jogszabály hatálya eltérő foglalkoztatotti körre irányult, melynek elsődleges oka az eltérő állami és önkormányzati feladatokból eredő feladatellátás. A Kjt. és a Ktv. szabályai a jogviszony jellegéből adódóan a felmondási időre vonatkozóan eltérő rendelkezéseket tartalmaztak, ezért a Kollektív Szerződés szabályai nem sértik az egyenlő bánásmód elvét.
- [39] Egyebekben a másodfokú bíróság utalt az Ebktv. 8. § t) pontjára, valamint a 42/2012. (XII. 20.) AB határozatra és a 3206/2014. (VII. 21.) AB határozatra foglaltakra. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen hívta fel és alkalmazta a Kúria egyenlő bánásmód követelményének megsértésével kapcsolatos munkaügyi perek egyes kérdéseiről szóló 4/2017. (XI. 28.) KMK vélemény 7. pontjában foglaltakat.

A II. rendű és a IV. rendű felperes felülvizsgálati kérelme és az alperes ellenkérelme

- [41] A felperesek elsődlegesen a jogerő ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását kérték.
- [42] Másodlagosan a jogerős ítélet – szükség szerint elsőfokú bíróságra kiterjedő – hatályon kívül helyezését kérték és az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását is indítványozták.
- [43] Felperesek álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Jat) 15. § (1) és (2) bekezdését, a Ktv. 17/A. § (1), (5) és (6) bekezdését, 18. §-át, 19. §-át, a 2012. évi V. törvény 5. §-át, az Mt. 5. § (2) bekezdését, 12. §-át, 36. § (1) bekezdését, 41. §-át, 85. § (2) és (3) bekezdését, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 6:8. § (1) bekezdését, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) 8. § t) pontját, 19. § (1) és (2) bekezdését, a Kollektív Szerződés 1. § 1/A. pontját, 29. §-át, 30. §-át, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését, 346. § (4) és (5) bekezdését, a IV. rendű felperes vonatkozásában a Pp. 83. § (1) bekezdését és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 320/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (továbbiakban: R.) 2. § (2) bekezdését. Hivatkoztak a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Kttv.) 68. § (1) bekezdésére, 69. § (2) bekezdésére, valamint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére és 28. cikkben foglaltakra.
- [44] A jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy a felperesek azért nem jogosultak többlet felmentési időre járó távolléti díjra és végkielégítésre, mert munkaviszonyuk megszüntetésekor a Ktv. már nem volt hatályos jogszabály, a Jat. szabályozási átmenethez kapcsolódó rendelkezéseire egyáltalán nincs tekintettel. A Ktv. 17/A. § (6) bekezdésében foglalt többlet felmentési időre és végkielégítésre köztisztviselői jogviszonyuk folytán jogot szereztek, amelyet nem veszíthetnek el pusztán azért, mert utóbb azt a jogszabályt hatályon kívül helyezték. A Ktv. anyagi jogi jellegű rendelkezéseit tehát a törvény hatályvesztése ellenére alkalmazni kell (továbbhatás).
- [45] Maga az alperes is elismerte, hogy a különleges munkajogi jogutódlást már az első munkaszerződés rögzítették. Az alperes a felmondás időpontjában a felmondási időt nem 2004. december 1-jén létrejött munkaviszonya alapján

- állapította meg, hanem felperesenként eltérően ahhoz képest, hogy a korábbi közszolgálati jogviszonyban a szolgálati idő kezdő időpontjának mely időpontot tekintették. Tehát a korábban közszolgálatban töltött jogviszonyt a felmondási idő és a végkielégítés mértékénél is számba vette, de csak korlátozottan: azaz a Ktv. 17/A. § (6) bekezdésének első mondatát alkalmazta, a másodikat azonban nem.
- [46] A felperesek álláspontja szerint a jogerős ítélet jogkérdésben a Kúria több közzé tett határozatától eltért, annak okaira azonban nem mutatott rá. Felhívták a Pfv.V.20.195/2017/5. számú, a Kfv.IV.37.344/2019/9. számú, a Pfv.III.20.998/2019/7. számú és a Kfv.V.35.357/2022/5. számú ítéleteket.
- [47] A jogerős ítélet a 2012. évi V. törvény 5. § (1) bekezdését sérti. Eszerint a köztisztviselők közszolgálati jogviszonyából eredő jogokat és kötelezettségeket a Kttv. hatálybalépése nem érinti, kivéve, ha a Kttv. ettől eltérően rendelkezik. A többlet felmondási időhöz és végkielégítéshez kapcsolódó felperesi jogok végső soron a 2004. november 30-án megszűnt közszolgálati jogviszonyból származnak függetlenül attól, hogy akkor, amikor a Ktv. hatályát veszítette már nem voltak köztisztviselők. Ellenkező esetben a Kttv. rendelkezései lennének alkalmazandók és nem az Mt. szabályai, így az ítélet ebben az esetben a felmentési idő tekintetében a Kttv. 68. § (1) bekezdésébe, a végkielégítés vonatkozásában pedig a Kttv. 69. § (2) bekezdésébe ütközne.
- [48] A jogerős ítélet azért is jogsértő, mert a Kollektív Szerződés 29. és 30. §-át tévesen alkalmazza, ami az Mt. 85. § (2) és (3) bekezdéseinek megsértéséhez vezetett. Az alperes azon munkavállalói számára, akik munkaviszonya úgy maradt jogfolytonos, hogy ők előtte nem az Mt., hanem más, az őket megillető jogosultságokat, járandóságokat az Mt.-hez képest kedvezőbben szabályozó törvények hatálya alá tartoztak, e jogosultságokat biztosítani kívánta. Kizárólag a Kjt.-re utalás nem azért került a Kollektív Szerződésbe, mert a volt Kjt. hatálya alá tartozó foglalkoztatottakat preferálni kívánta volna, hanem azért, mert az alperesnek adott időben csak ilyen átvett dolgozói voltak.
- [49] Felperesek arra is hivatkoztak, hogy a jogerős ítélet az egyenlő bánásmód követelményét is sérti, melynek kapcsán az Mt. 12. §-ára és az Ebktv. 8. § t) pontjára utaltak. Alperes soha nem indokolta meg konkrétan mi lehetne az oka a korábbi köztisztviselői jogviszonyban foglalkoztatottak hátrányos megítélésének.
- [51] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.
- [52] Érvelése szerint a Kollektív Szerződés speciális rendelkezései a korábban a Kjt., nem a Ktv. hatálya alá tartozó munkavállalókra vonatkoznak. Az alperesnél csak 2014. január 1. óta foglalkoztatnak olyan kollégákat, akik korábban a Ktv. hatálya alá tartoztak. Az alperesnél azonban már a Kft. beolvadása (2013. december 31.) előtt is voltak olyan munkavállalók, akik régebben a Kjt. hatálya alatt álltak. A jelenlegi Kollektív Szerződés 2013. november 1-jén lépett hatályba, és már akkor tartalmazta a volt Kjt. hatálya alá tartozókra vonatkozó külön rendelkezéseket, amikor a felperesek még nem dolgoztak alperesnél.
- [53] A Kollektív Szerződés felperesek által kért kiterjesztő értelmezésének nincs helye figyelemmel arra is, hogy a perbeli adatok alapján a Kollektív Szerződés megkötésének körülményei nem utalnak arra, miszerint az alperes a korábban köztisztviselőként dolgozó munkavállalók számára is biztosítani kívánta volna a hosszabb idejű felmondási időt, illetve az emelt összegű végkielégítést.
- [54] Megalapozatlan a felpereseknek a diszkriminációval összefüggő érvelése is. Amennyiben a Kollektív Szerződés diszkriminatív lenne, annak jogkövetkezménye a semmisség a jogszabályba ütközés miatt, nem pedig az, hogy a felperesek további jogosultságokat szerezhetnének.
- [55] Felperesek azon hivatkozása, hogy ők összehasonlítható helyzetben vannak/voltak a volt Kjt.-s alkalmazottakkal, megalapozatlan, ugyanis a közzsféra munkajoga eleve különbséget tett a két kategória között, és nem biztosította ugyanazon feltételeket e két foglalkoztatotti csoport számára, így nem sérült az Mt. 12. §-a, sem az Ebktv. vonatkozó előírása.
- [56] A felperesek felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal ellentétben a későbbi munkaszerződés, illetve munkaszerződés módosítás érintheti a már korábban más jogviszonyban megszerzett jogosultságokat, azokról szabadon le lehet mondani, mint ahogy ez a perbeli esetben is történt. A felperesek semmivel nem támasztották alá azon érvelésüket, hogy mi alapján ne kellene e körben a szabad akaratukból aláírt munkaszerződést, illetve annak módosítását figyelembe venni.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [59] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.
- [60] A Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok tekintetében vizsgálhatta a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát figyelemmel a Pp. 523. §-ban foglaltakra is. A jogerős ítéletet felülvizsgálati kérelemmel a II. és a IV. rendű felperes támadta, így kizárólag a rájuk vonatkozó ítéleti döntés volt felülvizsgálat tárgyává tehető.
- [61] A felperesek munkaviszonya – nem vitatottan – 2004. december 1-jén keletkezett az akkor hatályos Ktv. 17/A. § alkalmazásával (ami a Ktv. a 2012. évi V. törvény 59. § (1) bekezdés a) pontja alapján 2012. március 1-jétől hatálytalan). A Ktv. 17/A. §-a ebben az időpontban az úgynevezett munkáltatói jogállásásváltozás szabályait tartalmazta lényegében azzal, hogy a jogállásásváltozás tényállásában a közigazgatási szerv jogutód nélküli megszűnésének szabályait rendelte alkalmazni. A Ktv. 17/A. § (5) bekezdése ugyanakkor úgy fogalmazott, hogy amennyiben a köztisztviselő – az úgynevezett átvevő munkáltatóval – munkaszerződést köt, a munkaszerződést megelőző közszolgálati jogviszonyát úgy kell tekinteni, mintha az új munkáltatójánál töltötte volna el. Ehhez az általános szabályhoz képest a (6) bekezdés különös szabályt tartalmazott a felmondási idő és a végkielégítés tekintetében azzal, hogy az (5) bekezdésben foglaltaktól eltérően a felmondási idő és a végkielégítés tekintetében az új munkáltatónál

- eltöltött munkaviszony időtartamát az átvétel időpontjától kell számítani, és a felmondási idő és a végkielégítés – említett módon számított – mértékéhez a megelőző közszolgálati jogviszony időtartama alapján a közszolgálati jogviszony megszűnésének időpontjában irányadó szabálya szerint számított felmentési idő és végkielégítés mértékét hozzá kell adni. Ebből következően a Ktv. 17/A. § (5) és (6) bekezdéseiben meghatározottak a köztisztviselői jogviszonyt követően létrejött munkaviszonyokra vonatkozó szabályok, amelyeket alkalmazni kellett a létrejött munkaviszonyban minden olyan esetben, ha utóbb a munkaviszony megszüntetésének okán a munkavállaló felmondási időre és végkielégítésre volt jogosult. A felperesek 2004. december 1-jén keletkezett munkaviszonyában tehát ez a szabály – nem kétségesen – alkalmazandó volt.
- [62] A felek munkaviszonyában a 2013. december 31-én bekövetkezett beolvadás folytán az Mt. 36. § (1) bekezdése irányadó volt, azaz az ebben az időpontban (az átszállást megelőzően) fennállott munkaviszonyból származó valamennyi jog és kötelezettség változatlanul szállott át az átvevő (beolvasztó) munkáltatóra és a munkavállalókra, beleértve a felmondási idővel és a végkielégítéssel kapcsolatos munkavállalói jogokat is.
- [63] Jelen ügyben tehát alapkérdésként az volt tisztázandó, hogy a Ktv. 17/A. § (6) bekezdésében foglalt szabály a 2013. december 31-én történő beolvadáshoz kapcsolódó jogviszonyátzállás időpontjában alkalmazandó volt-e a munkaviszonyban különösen annak fényében, hogy a Ktv. 2012. március 1-jétől már hatálytalan volt. Ha ugyanis ebben az említett időpontban a szabály alkalmazandó (azaz a munkaviszonyban irányadó volt), úgy a beolvadáshoz kapcsolódóan a munkavállaló felmondási időhöz és végkielégítéshez való jogai is változatlanul szállottak át a peralperesi munkáltatójára [Mt. 36. § (1) bekezdése alapján].
- [64] A felülvizsgálati kérelem hivatkozik arra, hogy az eljáró bíróságok a Ktv. 17/A. § (6) bekezdésének alkalmazása (az alkalmazás mellőzése) tekintetében figyelmen kívül hagyták a jogalkotásról szóló 2010. évi CXX. törvény (továbbiakban: Jat.) 15. §-át.
- [65] Az úgynevezett továbbhatásról a Jat. 15. § (2) bekezdése tartalmaz előírást. Eszerint a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálya alatt keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint megkezdett eljárási cselekményekre a jogszabályi rendelkezés hatályvesztését követően is alkalmazni kell. Ebben az esetben a jogszabály már nem hatályos, de érvényes, és a hatály ideje alatt történt eseményekre (általában) alkalmazandó. Ennek indoka a jogbiztonság, azaz a cselekvés idejére főszabályként mindig az akkor hatályos jog vonatkozzon.
- [66] A Jat. 1. § (1) bekezdése alapján a Jat. tárgyi hatálya kiterjed a jogszabályokra (így a Ktv.-re is) és a Jat. 15. §-a – amint erre indokolása is rámutat – általánosan alkalmazandó, az úgynevezett szabályozási átmenetre vonatkozó jogalkalmazási szabályt határoz meg. Ennek lényege a Jat. 15. § (2) bekezdése alapján az, hogy – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a már hatályát veszített jogszabályt is alkalmazni kell az időbeli hatálya alatt keletkezett tényekre és jogviszonyokra. Kétségtelen, hogy a felperesek köztisztviselői jogviszonyának úgynevezett jogállásváltozás okán való átalakulására a Ktv. 17/A. § alapján a Ktv. időbeli hatálya alatt került sor 2004. december 1-jén. Az is kétségtelen, hogy a 2013. december 31-én történt beolvadás folytán a korábbi munkaviszonyban fennállott valamennyi jog és kötelezettség változatlanul szállt át az alperesre.
- [67] Mindebből következően jelen ügyben tehát azt kellett értékelni, hogy a Jat. 15. § (2) bekezdésére figyelemmel jogszabály rendelkezett-e úgy, hogy a Ktv. 17/A. §-át a hatályvesztését követően mégsem kell alkalmazni (az időbeli hatálya alatt keletkezett tények és jogviszonyok tekintetében), illetve utóbb esetleg – már a munkaviszonyban – más szabályt kellene alkalmazni a Ktv. 17/A. § (1) bekezdésében meghatározott tényállásban, illetve az (5) bekezdésben meghatározott esetben (ha az átvevő munkáltató és a korábbi köztisztviselő között munkaszerződés jött létre). Sem maga a Ktv.-t hatályon kívül helyező 2012. évi V. törvény, sem az annak korábban a hatálya alá tartozókra vonatkozó közszolgálati jogszabály, sem pedig az Mt. nem tartalmazott olyan rendelkezést, amely kizárta (vagy megváltoztatta volna) a Ktv. 17/A. §-ban foglalt szabályok későbbi alkalmazását. A Jat. 15. § (2) bekezdése alapján a Ktv. hatályvesztését követően is alkalmazni kell tehát ezeket a szabályokat.
- [68] Minderre tekintettel arra a következtetésre kell jutni, hogy a Jat. 15. § (2) bekezdéséből folyóan a hatálytalan jogszabály is alkalmazandó lehet jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában. A Jat. általában a jogalkotásban eljáró szerveket kötelezi, ám egyes szabályai, így a 15. § (2) bekezdése is olyan a jogszabályok alkalmazására vonatkozó általános szabály, amely köti a bíróságot is, azaz nem csupán a jogalkotó szerveket, hanem a jogalkalmazókat is.
- [69] Fentiekből tehát az következik, hogy az alperesi Kollektív Szerződésnek a korábbi közalkalmazotti jogviszonyokra vonatkozó rendelkezései a perben indifferensek, továbbá a Kollektív Szerződésnek e rendelkezései tekintetében szükségtelen a diszkriminatív jelleg, az egyenlő bánásmód sérelmének vizsgálata. Az is érdektelen, hogy a Kollektív Szerződés milyen okból szabályozta külön nevesítve a korábbi közalkalmazotti jogviszonyokat
- [70] Fentiekből az is következik, hogy jelen ügy megítélése szempontjából nincs kiemelt jelentősége, miszerint a felek munkaszerződéses (munkaszerződés módosítási) megállapodásai irányadók-e a felek munkaviszonyában, mert ezek a megállapodások az Mt. 43. §-a alapján – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a jogszabálytól (adott esetben a Ktv. 17/A. § (6) bekezdésétől) csak a munkavállaló javára térhetnek el érvényesen, azaz minden a munkavállalóra ehhez képest hátrányos rendelkezés érvénytelen.
- [71] Mindebből következően a II. rendű felperes joggal tartott igényt további felmondási időre járó távolléti díjra és végkielégítésre, a IV. rendű felperes pedig további felmondási időre járó távolléti díjra. A felülvizsgálati ellenkérelemben hivatkozott joglemondás (egyoldalú nyilatkozatként) részükről nem történt megállapodást (munkaszerződést) kötöttek, melynek Ktv. 17/A § (6) bekezdéstől eltérő, számukra hátrányos rendelkezése érvénytelen volt az Mt. 43. §-a alapján.

- [72] Az alperes a felperesek számítását nem, csupán a kereset jogalapját vitatta, ezért a Kúria a keresetben megjelölt összegeknek megfelelően kötelezte alperest fizetésre.
- [73] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részében nem érintette, egyebekben hatályon kívül helyezte, e körben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az alperest a II. és a IV. rendű felperes esetében a kereset szerint marasztalta [Pp. 424. § (3) bekezdés].

(Kúria Mfv.VIII.10.055/2023.)

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

279 Részleges vagy teljes nemfizetés esetén adóalap-csökkentésre csak akkor kerülhet sor, ha az adózó bizonyítja a végleges nemfizetés fennállását [2007. évi CXXVII. törvény (Áfa tv.) 77. § (1), (3), (7) bek.; 2006/112. irányelv (Héa irányelv) 90. cikk (1)–(2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperest versenyek szervezésére hozták létre, a versenyeket a Szövetség (továbbiakban: MTSZ) részére teljesítette. Az MTSZ 2018. év közepétől tartozást halmozott fel, ennek rendezése érdekében engedményt kért a felperestől. A felek 2020. április 17. napján „Megállapodás tartozás fennállásáról és annak megfizetéséről” elnevezésű közjegyzői okiratba foglalt szerződésben rögzítették, hogy az MTSZ-nek 678 621 500 Ft fizetési kötelezettsége keletkezett, melyből felperes az AZT-2020-00001 számú jóváíró számla szerint 151 246 077 Ft engedményt ad annak érdekében, hogy elősegítse az MTSZ teljesítését és ezáltal a vitás helyzet mielőbbi lezárását. Erre figyelemmel az MTSZ kötelezettséget vállalt arra, hogy 2020. június 30. napjáig maradéktalanul megfizeti a teljes tőketartozás fennmaradó engedménnyel nem érintett, 527 375 464 Ft összegű vállalkozási díj címén fennálló tartozását. Ennek megtörténte esetén a felperes az adóssal szemben a szerződés 1. pontjában megjelölt számlákkal összefüggésben fennálló valamennyi tőke-, kamat- vagy egyéb követelését kiegyenlítettnek és a felek közötti jogviszonyt elszámoltnak tekinti. A megállapodás 6. pontjában azt rögzítették, hogy a felperes 2020. június 30. napja előtt semmilyen jogi eljárást nem kezdeményez és semmilyen más módon nem lép fel az MTSZ-szel szemben. Az engedmény alapját 7 db számlán szolgáltatásként szereplő különböző versenyek megszervezésének díjtétele képezte.
- [2] Az MTSZ a közjegyzői okiratban rögzített határidőig tartozását nem fizette meg.
- [3] A felperes nemcsak az MTSZ-szel kötött ilyen megállapodást, hanem a Kft.-vel is (továbbiakban: Kft1.), amely 2018. és 2019. években verseny szervezéséről és engedményről állított ki 7 db bizonylatot a felperes részére.
- [4] A felperes tárgyidőszakai bevallásának 7. sorában negatív előjelű tételként szerepeltette az AZT-2020-3. számú engedményről szóló – 119 091 399 Ft adóalapú – 32 154 678 Ft áfa tartalmú bizonylatát, bevallásának 31. sorában az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 153/C. § szerint fizetendő adót növelő tétel alapjaként pedig az Kft1.-től befogadott 72 474 016 Ft adóalapú 19 567 984 Ft áfa tartalmú számlát.
- [5] Az adóhatóság 2020. április hónapra vonatkozóan adóellenőrzést folytatott le, melynek eredményeképpen a felperes terhére 12 587 000 Ft adókülönbözetnek nem minősülő következő időszakra átvihető követelés különbözetet állapított

meg. A megállapítás alapjaként rögzítette, hogy a felperes az MTSZ felé kiszámlázott, de részére meg nem fizetett vételár rész áfa összegével nem csökkentheti az adó alapját, ugyanis nem teljesítés meghíúsulása és nem is a szerződéstől elállás az oka a vételár meg nem fizetésének, emiatt a közös hozzáadottértékadó rendszerről szóló 2006/112. EK irányelv (a továbbiakban: Héa irányelv) 90. cikk (1) bekezdésében biztosított jogával nem élhetett, továbbá az Áfa tv. 77. § szerinti szabályozás értelmében önmagában az ügylet árának meg nem fizetése miatt az adóalap csökkentésére nem kerülhetett sor. Az elsőfokú határozat hangsúlyozta, hogy a teljes vagy részleges nem fizetés esetén az adóalap-csökkentés lehetőségét az Áfa tv. 77. § (7)–(11) bekezdései szerint az Áfa tv. 259. § 3/A. pontjában definiált behajthatatlan követelés tényállásának fennállása teszi lehetővé. Az ehhez szükséges az Áfa tv. 77. § (7) bekezdésében foglalt együttes feltételek azonban a felperes esetében nem álltak fenn.

- [6] Az alperes határozatával az elsőfokú határozatot az indokolás kiegészítésével helybenhagyta. Rámutatott arra, hogy nem került sor a szerződés módosulására vagy megszűnésére, sőt a felek a szerződésszerű teljesítést kifejezetten elismerték, valamint a nyilatkozatok egyértelműek voltak abban, hogy az ellenérték részbeni vagy egészbeni visszatérítésére sem került sor, az adóalap utólagos csökkentésének Áfa tv. 77. § (1) bekezdése szerinti esete tehát nem alkalmazható. Nem valósult meg továbbá az Áfa tv. 77. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt eredeti állapot helyreállítása, b) pontja szerinti betétdíj visszatérítése és a c) pont szerinti elszámolási időszakra vonatkozó ellenértéket meghaladó visszatérítés sem. Az alperes álláspontja szerint nem engedményre, hanem az egyes követelések elengedésére került sor, amely nem felel meg az Áfa tv. 259. § 3/A. pont b) alpontjának.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [7] A felperes keresetében másodlagosan az alperesi határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő megsemmisítését és az elsőfokú hatóság új eljárásra történő kötelezését kérte. Előadta, hogy a közvetlen hatályú Héa irányelv 90. cikk (1) és (2) bekezdése pontosan és kifejezetten előírják, hogy utólagos engedmény esetén az adóalapot csökkenteni kell, tehát ebben az esetben az alperes álláspontjával szemben az uniós jog kötelezettséget ró a tagállamokra. A Héa irányelv 90. cikk (2) bekezdése csak a teljes vagy részleges nem fizetés esetére enged eltérést a tagállamoknak, jelen perbeli esetben a közjegyzői okirat által is igazoltan az értékesítés bekövetkezte utáni végleges árendedményről volt szó, amely az Áfa tv. 77. § (1) bekezdése szerinti szerződésmódosítás következtében visszatérítendő ellenértéknek, vagyis az Áfa tv. 77. § (3) bekezdésében foglalt utólagos engedménynek minősült. Ily módon az Áfa tv. 77. § (3) bekezdését és 70. § (1) bekezdés a), b) pontjait úgy kell helyesen

- olvasni, hogy e rendelkezések alapján az adóalap csökkentendő.
- [8] Hivatkozott a Kúria Kfv.I.35.387/2014/7. számú ítéletében foglaltakra, amelyből az alperes álláspontjával ellentétes következtetés vonható le, azaz, ha a számlakibocsátó a számlája ellenértékét részben vagy egészben véglegesen nem követelheti a számlabefogadótól, akkor az adóalap a HÉA irányelv eltérést nem engedő 90. cikk (1) bekezdése alapján csökkentendő. Előadta, hogy nem az Áfa tv. 259. § 3/A. pontja szerinti behajthatatlan követelésről volt szó.
- [9] Téves az az alperesi álláspont is, hogy nem történt meg az Áfa tv. 78. § (1) bekezdése szerinti számlakorrekció, mivel a korábbi számlát helyesbítő negatív összegű és áfa tartalmú számlát a felperes elkészítette és kibocsátotta.
- [10] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság döntése

- [11] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét nem tartotta megalapozottnak.
- [13] A HÉA irányelv 90. cikkének (1), (2) bekezdéseinek, az Európai Unió Bíróságának C-246/16. számú ügyének felhívásával továbbá az Áfa tv. 77. § (1), (3), (7) bekezdéseiben foglaltak ismertetését követően elemezte a felperes és az MTSZ között létrejött szerződés tartalmát és rögzítette, hogy nem az ügylettől történő elállás, teljesítés megghiúsulása következett be. A bíróság azt vizsgálta a továbbiakban, hogy megállapítható-e, hogy a felperes a teljesítést követően árengedményt biztosított az MTSZ részére, továbbá fennáll-e olyan teljes vagy részleges nemfizetés, amelynek esetén az Áfa tv., illetve a közvetlen hatállyal bíró HÉA irányelv az adóalap csökkentését lehetővé teszi, valamint teljesül-e az Áfa tv. 77. § (7) bekezdésében foglalt behajthatatlan követelés jogcímén eszközölhető adóalap utólagos csökkentésének lehetősége.
- [14] Elsőként utalt arra, hogy a felperes keresetében egyidejűleg több adóalap-csökkentést lehetővé tevő jogszabályi rendelkezésre hivatkozott, amelyek azonban egymástól eltérő és egymást kizáró, egymás mellett nem alkalmazható törvényi tényállásokat fogalmaznak meg. Mindebből következően teljességgel alaptalan az a felperesi hivatkozás, hogy ha nem az Áfa tv. 77. § (3) bekezdéséből, akkor a 77. § (1) bekezdéséből kiolvasható a csökkentési lehetőségének fennállása. Elemezte az árengedmény Áfa tv.-beli szabályozását, ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a perbeli esetben a teljesítés már megtörtént, ily módon teljesítésig nyújtott árengedményről nem lehetett szó.
- [15] Kizárta az Áfa tv. 77. § (3) bekezdése szerinti árengedmény megvalósulását, mert annak közös jellemzője, hogy ezek alkalmazására mindig az ügylet teljesítését követően az értékesítő döntésétől függően kerülhet sor. Ez azonban azt jelenti, hogy az alapügylet teljesítési időpontját megelőzően kell meghatározni az árengedmény nyújtásának feltételeit, azaz vásárlást követő utólagos árengedményre vonatkozó megállapodás nem lehetséges, ezen követelménynek a szerződés tartalma egyértelműen nem feleltethető meg. Hangsúlyozta, hogy az Áfa tv. 78. § (1) bekezdéséből következően az utólagosan adott árengedményeknél a korábban kibocsátott alapszámlát is korrigálni szükséges. A korrekció másik módja, hogy érvénytelenítésre kerül a korábban kibocsátott számla és új, hibátlan számla kibocsátására kerül sor, azonban megállapítható, hogy a felperes a számlakorrekciót egyik módon sem végezte el, így az utólagos árengedmény Áfa tv. 77. § (3) bekezdésében meghatározott feltételei sem teljesültek.
- [16] Nem feleltethető meg az MTSZ szerződés tartalma az Áfa tv. 77. § (1) bekezdésében foglaltaknak sem, az nem a korábbi szerződés módosításának minősül, annak alkalmazáshoz szükséges az is, hogy egészben vagy részben visszatérített vagy visszatérítendő előleg vagy ellenérték kikötését rögzítsék a felek. A közjegyzői megállapodás nem utal arra, hogy a korábbi szerződés viszonyokat érintik, kizárólag a fennálló tartozások kezeléséről rendelkezett.
- [18] Nem találta alkalmazhatónak a felperes által felhívott EUB döntéseket, miután azok más tényállást tartalmaztak.
- [19] Elutasította a felperesnek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló indítványát is, tekintettel arra, hogy a felperes kérdéseivel egyrészt a tényállás megállapítását célozza, ami pedig egyértelműen a tagállami bíróság hatásköre, másrészt az általa indítványozott kérdések hipotetikusak és általánosak.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [20] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását, az alperes határozatának az elsőfokú határozatra is kiterjedő megsemmisítését és az elsőfokú hatóság új eljárásra történő kötelezését kérte. Másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára történő utasítását indítványozta.
- [21] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a felperes és az MTSZ közötti megállapodást. A szerződés tartalma értelmében az MTSZ eredetileg fennálló 678 621 500 Ft összegű tartozását 151 246 076 Ft összeggel csökkentették. A követelés rész végleges megszüntetésének eredményeként az MTSZ tartozása 527 375 464 Ft összegre csökkent, és e megállapodás egyetlenegy rendelkezése sem ad lehetőséget arra, hogy a felperes a későbbiekben újra követelhesse a megszüntetett követelésrész, vagyis az engedmény összegét.
- [22] Tévesen indult ki az elsőfokú bíróság abból, hogy az engedmény alapján nem szűnt meg véglegesen a követelés, hanem azt a felperes még igényelhetette a megállapodás aláírást követően is. Késedelmi kamat kikötésére vonatkozó megállapodás csak azt jelenti, hogy a felperes már csak az engedménnyel csökkentett tartozás után számíthat fel késedelmi kamatot, de nem értelmezhető akként, hogy az elengedett tartozás összegét a későbbiek során bármikor követelheti.
- [23] Nézete szerint az MTSZ megállapodással nyújtott engedmény nem az Áfa tv. és HÉA irányelv szerinti nem fizetés esetét valósítja meg, hanem véglegesen megszüntetett követelésként minősítendő. Ezáltal jogszerűen csökkentette az Áfa tv. 77. § (1) bekezdése alapján az adó alapját, ha az nem alkalmazható, úgy az Áfa tv. 77. § (3) bekezdése alapján kell elbírálni.

- [24] Az Áfa tv. 77. § (1) bekezdésének alkalmazása áll fenn akkor is, hogy ha a MTSZ még nem fizette meg a társaságnak a megállapodás szerinti összegeket, és a vállalkozói díj módosulása érdekében tett számlakorrekció is ezt tanúsítja.
- [25] Ha az Áfa tv. 77. § (1) bekezdése nem volna alkalmazható, úgy másodlagosan az Áfa tv. 77. § (3) bekezdésére hivatkozott mint adóalap-csökkentő lehetőségre. A megállapodás szerinti enedmény üzletpolitikai célú árengedménynek is tekinthető. Az Áfa tv. 77. § (7) bekezdése szerinti behajthatatlan követelésekre vonatkozó rendelkezések alkalmazását egyértelműen kizárta.
- [26] Utalt arra is, hogy jelen ügyben a Héa irányelv szabályait is meg kell vizsgálni és ennek tükrében értelmezni a nemzeti jogot. Nézete szerint a Héa irányelv 90. cikk (2) bekezdése szerinti eltérés nem alkalmazható, miután a megállapodás szerint megszűnt követelésrész nem behajthatatlan követelés, nem értelmezhető a teljes vagy részleges nem fizetés esete, mert a megállapodásban megszüntetett elengedett követelést nem lehet többé követelni, így az véglegesen megszűnt. E körben hivatkozott az Európai Unió Bírósága C-396/16. számú ítéletében rögzítettek, illetve álláspontja szerint a Héa irányelv 90. cikk (1) bekezdését kellett volna az elsőfokú bíróságnak alkalmazni.
- [27] Nem értett egyet a korrigáló számla kibocsátásával kapcsolatos elsőfokú bírósági állásponttal sem. Az általa kibocsátott negatív előjelű 151 246 076 Ft összegről szóló számlában valamennyi, a számla összesítőben feltüntetett számla értékét csökkentette arányosan a felperes, ez alapján egyértelmű volt, hogy milyen követelés milyen módon csökkent.
- [28] Változatlanul fenntartotta az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló indítványát.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [30] A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan. A Kúria rámutat arra, hogy az áfa fogyasztást terhelő adó, ezért alapelvi szinten nem lehet elvárni az adóalanyoktól, hogy magasabb adóalap után fizessenek hozzáadott értékadót, mint amely összeget ténylegesen megkapnak az adott termékértékesítésért, szolgáltatásnyújtásért. Ezt szolgálja a Héa irányelv 90. (1) cikke is, ami alapesetben előírja, hogy a tagállamoknak lehetővé kell tenni az adóalap csökkentését minden olyan esetben, amikor a szerződés megszűnése, felmondás, elállás, teljes vagy részleges nemfizetés, illetve az ügylet teljesítése utáni árengedmény történik. Ebből következően az Irányelv az adóalany által fizetendő héa összegének csökkentésére kötelezi a tagállamokat minden olyan esetben, amikor az ügylet teljesítését követően az adóalany az ellenértéket részben vagy egészben nem kapja meg. E rendelkezés a Héa irányelv alapvető elvének kifejeződése, amely szerint az adó alapja a ténylegesen kapott ellenérték, amelyből az következik, hogy az adóhatóság a héa címén nem szedhet be magasabb összeget annál, mint amelyet az adóalany beszedett. A Héa irányelv 90. cikkének (2) bekezdése azonban lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az ügylet árának teljes vagy részleges meg nem fizetése esetén eltérjenek e szabálytól, így az adóalanyok ebben az esetben nem hivatkozhatnak a héa alapjuk csökkentéséhez való jogra.

Az EUB a C-335/19. ügyben megismételte a di Maura ügyben kifejtetteket, vagyis: „ha az ügylet árának teljes vagy részleges meg nem fizetésére a teljesítés meghiúsulása vagy a szerződéstől való elállás nélkül került sor, a vevő vagy a szolgáltatás igénybe vevője továbbra is köteles megfizetni a megállapodás szerinti árat, az eladónak vagy a szolgáltatás nyújtójának pedig főszabály szerint továbbra is fennáll a követelése, amelyre bíróság előtt hivatkozhat. Mivel ugyanakkor nem zárható ki, hogy az ilyen követelés véglegesen behajthatatlanná válik, az uniós jogalkotó minden egyes tagállamnak biztosítani kívánja a választási lehetőséget annak meghatározása vonatkozásában, hogy az ár meg nem fizetésének esete – amely önmagában, a teljesítés meghiúsulásával vagy a szerződéstől való elállással ellentétben, nem helyezi vissza a feleket az eredeti helyzetükbe – az általuk meghatározott feltételek szerint megfelelő mértékben adóalap-csökkentésre való jogosultságot biztosít-e, vagy az ilyen csökkentés nem fogadható el ezen esetben (lásd ebben az értelemben: 2017. november 23-i Di Maura ítélet, C-246/16, EU:C:2017:887, 16. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ez az eltérési lehetőség azon a megfontoláson alapul, hogy az ellenérték meg nem fizetése bizonyos körülmények között és az érintett tagállamban fennálló joghelyzet okán nehezen és csak ideiglenesen ellenőrizhető (2019. május 8-i A-PACK CZ ítélet, C-127/18, EU:C:2019:377, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Az EUB ítélkezési gyakorlatából levezethető, hogy a Héa irányelv 90. cikk (1) bekezdésében szereplő „teljes vagy részleges nemfizetés” kifejezés a Héa irányelv értelmében a valamennyi (végleges és nem végleges) nemfizetésre vonatkozik, míg a Héa irányelv 90. cikk (2) bekezdése csak nem végleges nemfizetésekre vonatkozik. Mivel a Héa irányelv 90. cikkének (2) bekezdésében foglalt eltérési jogkör nem végleges nemfizetésekre korlátozódik, különbséget kell tenni a végleges és a nem végleges nemfizetések között. A végleges nemfizetés olyan helyzetként írható le, amelyben biztosan vagy észszerűen valószínűsíthető, hogy a jogosult az ellenértéket vagy annak egy részét soha nem fogja megkapni. Amint azt az EUB a Porr ügyben kifejezetten megerősítette, az adóalap csökkentését meg kell engedni, ha az adóalany bizonyítani tudja, hogy a meg nem fizetés végleges. (C-292/19. 27. pont) Ha nem végleges nemfizetés esetén is lehetőséget biztosítanak az adóalap-csökkentésre az adóbevétel kieséssel is járhat, hiszen fennáll a veszélye annak, hogy az értékesítő nem módosítja megfelelően (felfelé) az adóalapot.

A fentiekre figyelemmel kellett az elsőfokú bíróságnak elemeznie, minősítenie a felek között létrejött megállapodást, mely feladatának teljeskörűen eleget tett. Egyrésztől vizsgálta a felperes részéről megjelölt jogszabályi hivatkozásokat és az ide vonatkozó törvényi tényállások, feltételek alapján ítélte meg, hogy lehetséges-e az adóalap-csökkentés. Sőt továbbment és a törvényben szabályozott más jogcímet is tekintetbe vett. Elemzése helytálló volt, azzal a Kúria is egyetért. Nem utólagosan adott árengedményről volt szó, hanem a tartozás egy részének elengedését célozta a megállapodás. Ez az elengedés azonban

- feltételtől függött, mégpedig attól, hogy az adós meghatározott időpontig megfizesse a fennmaradó tartozását, amelynek azonban nem tett eleget. Erre figyelemmel azt vállalta a felperes, hogy a fizetésre meghatározott időpontig tartózkodik a jogi eljárás megindításától, és azt is rögzítették, hogy csak abban az esetben tekinti a jogviszonyt elszámoltnak és a követelést kiegyenlítettnek, ha az adós a szerződésben foglalt időpontig megfizeti a tartozását. A szerződés 4–6. pontjának összevetéséből nem tűnik ki a nemfizetés véglegessége, hanem éppen ellenkezőleg a felperes igényérvényesítési lehetősége fennmaradt. A Kúria megítélése szerint a felek közötti megállapodás ellentmondásossága miatt nem állt fenn a Héa irányelv 90. cikk (1) bekezdésének alkalmazási lehetősége.
- [31] Az elsőfokú bíróság adójogi szempontból helyesen minősítette a felek közötti megállapodást, jogszerűen helyezkedett arra az álláspontra, hogy az Afa tv.-ben szabályozott adóalap utólagos csökkentésére nem volt jogszerű lehetősége a felperesnek. A Kúria a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján ezért az elsőfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.
- [32] Utólagos adóalap-csökkentés jogalapja hiányában a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek a helyesbítő számlával kapcsolatos érvelését nem vizsgálta.
- [33] Szükségtelennek tartotta a Kúria előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, mert az EUB gyakorlata a Héa irányelv 90. cikkének (1) és (2) bekezdésének értelmezése kapcsán kiforrott, észszerű kétely az értelmezés helyessége kapcsán nem merült fel. A tényállás megállapítása, a felek közötti szerződés jogi minősítése nem az EUB feladata, hanem a tagállami bíróság kötelessége.

(Kúria Kfv.I.35.081/2023/6.)

280 Megindult büntetőeljárás során a nyomozás tárgyát képező bűncselekményre tekintettel a nyomozó hatóság által vagy utasítására foganatosított gyanúsított kihallgatás céljából való előállítás nem közigazgatási, hanem nyomozati cselekmény, ezért annak jogalapjaként az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja nem hivatkozható. Nyomozati cselekményekre az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja nem alkalmazható [2017. évi XC. törvény (Be.) 117. § (1) bek., 362. § (1) bek., 369. § (1) bek.; 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 15. § (1)–(2) bek., 33. § (2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás és megelőző eljárások

- [1] A Rendőrkapitányság 2020. május 12. napján, büntetőeljárást rendelt el a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 337. § (1) bekezdésébe ütköző rémhírterjesztés büntette miatt. A nyomozóhatóság munkatársai 2020. május 13-án 6 óra 30 perckor előállítás céljából a felperes lakóhelyén megjelentek, ahol vagyont érintő kényszerintézkedést, kutatást és lefoglalást hajtottak végre. A kutatás során felszólításra a felperes előadta számítástechnikai eszközeit, valamint ismertette azok feloldó kódjait, amelyeket a nyomozóhatóság mint tárgyi bizonyítási eszközöket lefoglalt. A kutatásról és a lefoglalásról jegyzőkönyv készült. A felperes lakhelyén végzett eljárási cselekmények végrehajtását követően a nyomozóhatóság a felperest a Rendőrkapitányság épületébe gyanúsított kihallgatás céljából előállította. A kihallgatás befejezését követően a felperes előállítását a nyomozóhatóság 8 óra 45 perckor megszüntette és a felperest szabadon bocsátotta. Az előállítás végrehajtásáról készült jegyzőkönyv szerint a felperes előállítására a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján került sor.
- [2] A Járási Ügyészség a 2020. május 15-én kelt határozatával a felperes panaszának helyt adva, megállapította, hogy a gyanúsítás törvényi feltételei nem állnak fenn, ezért a felperes gyanúsított minősége megszűnt. A Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya a 2020. május 18-án kelt határozatában a Btk. 337. § (1) bekezdésébe ütköző rémhírterjesztés büntettének gyanúja miatt indult nyomozást, mivel a cselekmény nem bűncselekmény, megszüntette.
- [3] A felperes 2020. május 27. napján panaszt nyújtott be a vele szemben 2020. május 13-án foganatosított rendőri intézkedésekkel szemben, amelyben arra hivatkozott, hogy az előállítás jogalapja hiányzott, a kora reggeli órákban foganatosított előállítással a rendőrség nem tartotta be az arányosság követelményét, a kutatást végrehajtó rendőrök jogszerűtlen módon jutottak hozzá a lefoglalt számítástechnikai eszközeinek jelszavaihoz, és a rendőrség nem tett eleget a segítségnyújtási kötelezettségének azzal, hogy az előállítását követően nem szállította őt haza.
- [4] A Rendőrkapitányság (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) 2020. július 1. napján kelt 04030-105/4-9/2020.RP. számú határozatával a panaszt mint alaptalant elutasította. Az előállítás jogalapjával kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a rendőri jelentésből egyértelműen megállapítható, hogy a 2020. május 12-én elrendelt bűnyűben bűncselekmény elkövetésének gyanúja merült fel a felperessel szemben, ezért az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján indokolt volt a rendőrkapitányságra történő előállítás, az intézkedés ezért megalapozott volt. A kora reggeli órákban foganatosított előállítás kapcsán az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdései szerinti arányosság követelményére utalva kifejtette, hogy a felperes előállítása megfelelő időben történt, mert a személyi szabadságot korlátozó intézkedést akkor kell foganatosítani, amikor annak szükségessége felmerül. A felperes lefoglalt számítástechnikai eszközei körében előterjesztett panaszát a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 315. § (1), (4) és (5) bekezdése, a 312. § (1) bekezdése, továbbá a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 85. § (1) bekezdése alapján alaptalannak találta. A hazaszállítási elmaradása körében az Rtv. 2. § (1) bekezdése és a 24. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a jogszabály ilyen irányú kötelezettséget a rendőrség részére nem ír elő.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a 2020. szeptember 10. napján kelt 04000-105/12-8/2020.RP. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az előállítás jogalapja körében megállapította, hogy az intézkedési kötelezettség a Btk. 337. § (1) bekezdésébe ütköző rémhírterjesztés büntettének gyanúja miatt 2020.

május 12-én elrendelt büntetőeljárás alapján, melynek elkövetésével az akkor rendelkezésre álló adatok alapján a felperes megalapozottan gyanúsítható volt, ezért az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontjában írt feltétel megvalósult. A felperes idézésének törvényi feltételei fennálltak, azonban annak alkalmazása a büntetőeljárás érdekeire figyelemmel és krimináltaktikai szempontból nem volt célszerű, a tervezett eljárási cselekményeken való részvétele az előállítással vált biztosítottá. A cselekmény felderítéséhez fűződő bűnüldözési érdek, a tárgyi bizonyítékok felkutatása, rögzítése, a felperessel szemben felmerült gyanú közlésének eljárásjogi igénye, kihallgatása támasztották alá a nyomozóhatóság azon döntését, hogy a felperest mint a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt előállítsák.

- [6] Az előállítás időpontjának meghatározásával összefüggő előállítás arányossága körében a rendőri jelentés alapján arra hivatkozott, hogy a felperes 2020. május 13-án 5 órakor a napi tevékenységét megkezdte, így a felperes a nyomozati cselekmény megkezdése előtt másfél órával már ébren volt, a reggeli étkezését – „a szokásos reggeli tevékenységét” – addigra elvégezte. Ez alapján megállapította, hogy a kifogásolt időpontban a Gyulai Rendőrkapitányság az előállítás és a büntetőeljárási cselekmények végrehajtása során aránytalan mértékben nem avatkozott bele a felperes magán-, illetve családi életébe, tehát a felperes magánélethez és családi élet zavartalanágához fűződő alapvető joga nem sérült, a nyomozóhatóság elvégzett továbbá a Be. 271. § (4) bekezdésében megfogalmazott törvényi ajánlásnak is.
- [7] A jogelőd felperes által előterjesztett kereset alapján a Szegedi Törvényszék a 2021. február 11-én kelt 8.K.701.477/2020/5. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [8] A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljárta Kúria a 2022. február 16-án kelt Kfv.II.37.434/2021/5. számú végzésével a törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Végzésében leszögezte, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján fogatosított előállításra bűncselekmény egyszerű gyanúja esetén kerülhet sor, míg a Be. 117. § (1) bekezdése a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy előállítására vonatkozik. Kiemelte, hogy rendőri intézkedés elleni panasz csak akkor bírálható el a közigazgatási eljárásban, ha az az Rtv. IV–V. fejezetében – a 46/A–46/C. § kivételével –, valamint a VI. fejezetében meghatározott rendőri intézkedés ellen irányul. A Be. alapján fogatosított rendőri intézkedés elleni panasz nem bírálható el az Rtv. szerinti panaszrendben. Az új eljárásra annak tisztázását írta elő, hogy a felperes előállítására ténylegesen milyen jogalapon került sor. Amennyiben az előállítás az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján történt, a felperes keresetének vizsgálata során figyelemmel kell lenni arra, hogy a felperes panaszában az előállítás jogalapját és az Rtv. 15. § (2) bekezdése szerinti intézkedés arányosságát egyaránt vitatta.

A kereseti kérelem és az alperes védírata

- [9] A megismételt eljárásban a felperes módosított keresetében elsődlegesen az alperes határozatának

megváltoztatását, a panasznak történő helyt adást, másodlagosan az alperesi határozat elsőfokú határozatra kiterjedő megsemmisítését, és az elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezését kérte, az előállítás jogalapját és annak arányosságát egyaránt vitatta. Sérelmezte, hogy az előállításra a kora reggeli órákban került sor, amellyel alperes megsértette a családi és magánélethez fűződő jogát, valamint az adott időpontban történő fogatosítással sérült az Rtv. 15. § (2) bekezdése szerinti arányosság követelménye. A megismételt eljárásban a felperes a keresetét a számítástechnikai eszközök vonatkozásában és a hazaszállítási kötelezettséggel kapcsolatos segítségnyújtás körében nem tartotta fenn, ezért a törvényszék az eljárást e részében a 2022. június 9-én kelt és 2022. szeptember 3-án jogerőre emelkedett végzésével megszüntette.

- [10] Az alperes védírataiban a határozatában foglalt indokait fenntartva a kereset elutasítását kérte.

A jogerős ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a felperes keresetét elutasította. Indokolásában megállapította, hogy a büntetőeljárás ismeretlen személlyel szemben indult, a kutatásra és lefoglalásra vonatkozó jegyzőkönyvben is ez került feltüntetésre, továbbá a rendőri jelentés szerint az előállításra az Rtv. alapján került sor, ezért a panasz az Rtv. szerinti panaszrendben elbírálható volt.
- [12] Az előállítás jogalapjával összefüggésben rögzítette, hogy hatósági határozatok kimerítően tartalmazták az előállítás okait, a rendőri szerv a krimináltaktikai szempontokat mérlegelve dönthetett úgy, hogy a helyszínen megjelenik és azonnal intézkedik a felperes kihallgatásáról. A felderítéshez fűződő bűnüldözési érdek, a tárgyi bizonyítékok felkutatása, rögzítése, valamint a felperessel szemben felmerült gyanú közlésének eljárásjogi igénye és kihallgatásának szükségessége támasztotta alá az előállítását.
- [13] Az arányosság kapcsán megállapította, hogy a fogatosított intézkedések kriminalisztikai szempontból a nyomozás eredményessége érdekében indokoltak voltak. Az előállítás viszonylag rövid ideig tartott, bilincs használatára nem került sor, a felperes megalázó bánásmódban nem részesült, nem maradt felügyelet nélkül kiskorú vagy más személy. A felperes alaptalanul sérelmezte azt is, hogy a rendőrök az álmából keltették fel, mivel a rendőrségi jelentés szerint az intézkedés időpontjában már ébren volt. A felperes ezzel szemben a nyilvánvalóan aránytalan hátrány bekövetkezését nem igazolta.
- [14] Összességében arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rendőrség határozata a mérlegelési szempontokat teljes körűen tartalmazza, azok okszerűek, így a mérlegelési jogkörben hozott határozata nem jogsabálysértő.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az alperes határozatának megváltoztatását és a panasznak történő helyt adást, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az alperes határozatának elsőfokú határozatra kiterjedő megsemmisítését és az elsőfokú hatóság új eljárásra utasítását,

- harmadlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [16] Az előállítás jogalapjával összefüggésben kifejtette, hogy az ítélet ellentétes a KGD 2017.63. számon közzétett határozattal, mivel nem adta okszerű indokát annak, hogy miért nem volt biztosítható idézéssel a felperes kihallgatáson való megjelenése. Érvelése szerint az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerinti, mérlegelésen alapuló előállítási ok esetében sem elfogadható a bűnüldözési érdekre, krimináltaktikai szempontokra történő általános hivatkozás, az azt megalapozó körülmények konkrétabbnak kell lennie.
- [17] Arra is hivatkozott, hogy a bíróság ítéletében összemosta az előállítás jogalapját és annak arányosságát. Az előállítás szükségessége körében csak az általános krimináltaktikai szempontokra hivatkozott, nem határozta meg az előállítás szükségességét igazoló konkrét körülményeket, ezért sérült a Kp. 85. § (5) bekezdése.
- [18] Az ítélet alapján nem állapítható meg, hogy melyek voltak azok a körülmények, amelyek miatt csak az előállítással lehetett biztosítani a felperes részvételét az eljárási cselekményen, e körben a döntés kizárólag az általános krimináltaktikai szempontokra és a nyomozási tevékenység összetett voltára hivatkozott.
- [19] Az előállítás szükségessége körében azzal is érvelt, hogy a felperes 2020. április 20-án közzétett közleményével kapcsolatban 2020. május 13-án gyanúsították meg, e közben pedig olyan közlemény nem került közzétételre, amellyel kapcsolatban bűncselekmény gyanúja merült volna fel. Ez alapján megállapítható, hogy a közlemény közzététele és a gyanúsítás között majdnem egy hónap telt el, és a cselekmény tárgyi súlya is csekély volt, így összességében nem állapítható meg a határozatból, illetve a törvényszék ítéletéből olyan konkrét okszerű érv, amely az idézés elsődlegességével szemben az előállítás szükségességét megalapozná.
- [20] Az előállítás arányosságával összefüggésben hangsúlyozta, hogy az arányosság abban az esetben vizsgálható, amennyiben az előállítás szükségessége kétséget kizáróan megállapítható. Miután az előállítás szükségességére nem nyert bizonyítást, az arányosság ennek hiányában nem is vizsgálható. Amennyiben az előállítás jogalapja fennállt, ebben az esetben azonban az intézkedés arányossága a felperes életkorára, egészségi állapotára, az ügy tárgyi súlyára, a feltételezett elkövetés és az előállítás időpontja között eltelt időre tekintettel sérült.
- [21] Az előállítás időpontjával összefüggésben az alperesi határozat hivatkozott ugyan a felperes reggel 5 órai étkezésére, ugyanakkor a bíróság ítéletének indokolása ezzel összefüggő tényeket nem tartalmazott, így a felperesnek ezzel összefüggésben nem is volt lehetősége nyilatkozni, illetve indítványokat tennie. Az ítélet indokolása e tényekre nem tért ki, ezért e tekintetben nem merítette ki a keresetét.
- [22] Mindezek figyelembevételével nem volt lehetősége a határozatban foglaltak érdemi cáfolatára, ugyanis a valóságban az okiratban rögzítettekkel szemben a rendőrök ébresztették fel. Amennyiben igaz lenne, hogy nem álmából keltették fel, csak reggeli tevékenységében zavarták meg, az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének megsértése ez esetben is megállapítható, mert a szokásos reggeli tevékenységek közben történő előállítás nagyobb mértékben sérti a magánélethez fűződő jogot, mint a nap későbbi részében.
- [23] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban történő fenntartását kérte, hangsúlyozva, hogy az az eljárási és anyagi jogszabályokban foglaltaknak megfelel, az ítélet az előállítás jogalapja és arányossága körében megfelelő indokolást tartalmaz.
- [24] A Kúria a felülvizsgálati kérelem alapján indult eljárásban a 2023. február 15. napján kelt Kfv.II.37.730/2022/10. számú végzésében megállapította, hogy a felülvizsgálati eljárás a felperes halála folytán 2022. november 14-én félbeszakadt, a felülvizsgálati eljárás a felperesi jogutód perbelépése, illetve az alperes által történő perbevonása esetén folytatódik.
- [25] Néhai felperes házastársa Cs.-Sz. M. É. 2023. május 5. napján hagyatékátadó végzés csatolásával igazolta, hogy a felperes jogutóda, egyben bejelentette, hogy a perbe jogutódként be kíván lépni. Kérte az eljárás felfüggesztésének megszüntetését és jogutódként történő perbelépésének engedélyezését, melyre tekintettel a Kúria a per folytatását rendelte el.

A Legfőbb Ügyész szakmai véleménye

- [26] A Kúria megkeresésére a Legfőbb Ügyész írásbeli szakmai véleményében kifejtette, hogy amennyiben a terhelttel vagy bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személlyel szemben előállítás elrendelésére kerül sor a Be. 117. §-a alapján, ebben az esetben az előállítás elrendelése, illetve annak a megalapozott gyanúhoz köthető jogalapja ellen a Be.-n alapuló panaszra mint jogorvoslatra van lehetősége. Ez esetben az előállítás elrendeléséről a Be. 362. § (1) bekezdésének 11. pontja alapján határozatot kell hozni, a határozathozatal csak kivételesen, halasztást nem tűró esetben mellőzhető, de az intézkedést ebben az esetben is legkésőbb három munkanapon belül határozatba kell foglalni. Ezzel szemben a nyomozás elrendelését követően, amíg nem áll fenn a megalapozott gyanú, csak egyszerű gyanú, az Rtv. szerint elrendelt előállításra kerülhet sor, ez esetben nem a Be., hanem az Rtv. szerinti panaszjog lehetősége nyílik meg, amennyiben az előállítást a rendőrség végezte.
- [27] Hangsúlyozta, hogy minden foganatosított előállítás esetén – az előállítás módját és feltételeit szabályozó ágazati törvény szerint – az előállítás végrehajtása, annak módja ellen jogorvoslat terjeszthető elő a jogszerűség, szakszerűség és arányosság vizsgálata iránt. E panasz elbírálására a Be. alapján elrendelt előállítás esetén sem a Be., hanem a foganatosítás szabályait előíró ágazati törvények alapján kerül sor. Erre utal a Be. 117. § (3) bekezdése is. Nyilatkozatában hivatkozott a Kúria Kfv.IV.37.710/2020/4. számú precedensképes határozatára és az Alkotmánybíróság 3452/2021. (XI.3.) AB határozatra.
- [28] Összegzésében kiemelte, hogy az előállítás foganatosításának törvényességét, végrehajtásának módját, függetlenül attól, hogy a Be. alapján rendelte el azt a hatóság vagy az ágazati törvény (Rtv.) szerint

történt az elrendelés, az előállítás végrehajtásának szabályait tartalmazó ágazati törvény szerinti panasz, illetve jogorvoslati rendben kell elbírálni. Ez esetben az eljárás ágazati törvényben előírt jogszerűségét, szakszerűségét és arányosságát vizsgálja felül a hatóság, illetve a bíróság. A Be. alapján elrendelt előállítás jogalapját azonban úgymint a bűncselekmény gyanújának megállapíthatóságát, az elkövetővel szembeni megalapozott gyanú fennállását, továbbá a Be.-ben meghatározott és elrendelő határozatban hivatkozott okból történő előállítás elrendelésének a büntetőjogi és büntetőeljárásjogi megalapozottságát, a Be. előírásai szerint előterjeszhető panasz alapján a büntetőeljárásban kell elbírálni.

A Kúria határozata és jogi indokai

- [29] A felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint érdemben alapos.
- [30] A Kp. 85. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a kereseti kérelem korlátai között vizsgálja. A Kp. 85. § (3) bekezdés b) pontja alapján ugyanakkor a bíróság hivatalból veszi figyelembe a közigazgatási cselekménynek az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre alapítását. E rendelkezésekre figyelemmel a Kúria vizsgálta, hogy a jelen ügyben feltárt tényállásra tekintettel a felperes előállítása gyanúsítottként történő kihallgatás céljából egy már folyamatban lévő büntetőeljárásban az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontjára alapítható volt-e.
- [31] A rendelkezésre álló periratok alapján megállapítható, hogy a 2020. április 20-án a Facebookon megjelent közlemény nyomán 2020. május 12. napján rendelt el büntetőeljárást a Rendőrkapitányság a Btk. 337. § (1) bekezdésbe ütköző rémhírterjesztés büntette miatt. A felperessel szembeni intézkedés lefolytatására 2020. május 13. napján került sor, amikor a rendőrhatalóság munkatársai a felperes lakóhelyén 6 óra 30 perckor megjelentek.
- [32] Az ezen intézkedésekre vonatkozó dokumentumok alapján megállapítható, hogy a nyomozóhatóság az ismeretlen tettes ellen indult büntetőügyben 2020. május 12-én a kutatás elrendelésére vonatkozóan határozatot hozott, melyet a bünygyi osztályvezető írt alá, 2020. május 13-án a kutatásról és lefoglalásról jegyzőkönyv készült, melyet a nyomozóhatóság részéről szintén a bünygyi osztályvezető mint az eljárás vezetője, XY rendőrszázados a nyomozó hatóság tagja és egy rendőrzászlós bünygyi technikus írt alá. A 2020. május 18-án kelt nyomozás megszüntetésére, illetve a lefoglalás megszüntetésére vonatkozó határozatokat szintén a bünygyi osztályvezető írta alá. Ezen okiratokból az következik, hogy a rémhírterjesztés büntette miatt megindult büntetőeljárásban a rendőrhatalóság 2020. május 12. napjától kezdődően nyomozati cselekményeket, ezek között pedig a Be. 302–305. §-ában szabályozott „kutatás” és a Be. 308–312. §-ában szabályozott „lefoglalás” vagyont érintő kényszerintézkedéseket hajtott végre, amelyek lefolytatására a Be. 362. § (1) bekezdés 10. pontjában foglaltaknak megfelelően az ezen intézkedést elrendelő határozat alapján került sor, illetőleg az eljárási cselekményről a Be. 360. §-ának megfelelően jegyzőkönyv készült.
- [33] E fenti büntetőeljárásban tett intézkedések közötti időben a rendőrhatalóság ezzel szemben az előállításról készült jelentésében az előállítás jogalapját az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontjában jelölte meg, annak ellenére, hogy a jelentés szerint a felperessel szemben a személyes szabadságot korlátozó intézkedés azért vált szükségessé, „mivel nevezett megalapozottan gyanúsítható azzal, hogy a Facebook nevű közösségi oldalon [...] rémhírterjesztésre alkalmas posztot helyezett el [...]”.
- [34] Az ügyben eljáró törvényszék – a rendőri jelentésben foglalt jogszabályi hivatkozásoknak kiemelt jelentőséget tulajdonítva – arra a következtetésre jutott, hogy a mivel a jelentésben az előállítás jogalapjaként az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja került megjelölésre, a panasz az Rtv. által szabályozott jogorvoslati rendben elbírálni volt. Nem vizsgálta és nem értékelte azt a körülményt, hogy az intézkedéssel egy időben nyomozati cselekmények megvalósítására is sor került, emiatt felmerülhetett, hogy erre a körülményre tekintettel a rendőri előállításra lényegében utasítás alapján került sor.
- [35] A Kúria hangsúlyozza, hogy az Rtv. 33. §-a szerinti előállításnak vannak kötelező, illetőleg mérlegelésen alapuló esetei. A perbeli időszakban hatályos Rtv. 33. § (1) bekezdése esetén – kivéve a tettenérés és bizonyos esetekben az ország területén való jogellenes tartózkodás eseteit – a helyszínen intézkedő rendőrhatalóság képviselője valamely hatóság vagy bíróság rendelkezése alapján foganatosítja az előállítást, annak végrehajtása az intézkedést elrendelő határozat alapján számára kötelező. Ez esetben az intézkedést végző rendőrnek semmilyen mérlegelési lehetősége nincs, feladata az intézkedéssel érintett személynek az illetékes hatóság (bíróság) elé állítása.
- [36] Ezzel szemben a perbeli időszakban hatályos Rtv. 33. § (2) bekezdése olyan esetekben, amikor nincs az intézkedést elszenvedővel szemben valamely hatóság vagy bíróság előtt eljárás folyamatban, mérlegelheti, hogy az előállítás szükséges-e, annak feltételei fennállnak-e. Az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja akként rendelkezik, hogy a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. E rendelkezésben szereplő „állíthatja” kifejezésből az következik, hogy ez esetben a helyszínen intézkedő rendőr mérlegelheti, hogy az előállítás (2) bekezdésben írt valamely feltétele fennáll-e és lényegében a helyszínen tapasztaltak alapján dönthet az előállításról vagy annak mellőzéséről.
- [37] Az Rtv. 33. § (2) bekezdése szerinti előállításra a helyszínen tapasztalt körülmények rendőrhatalóság általi észlelése nyomán kerül sor, akár oly módon, hogy annak az intézkedő rendőr a szemtanúja, akár értesítés alapján érkezik az adott eset helyszínére. Ebben az esetben a helyszínen intézkedő rendőr jogosult arról dönteni, hogy a rendelkezésre álló tények, körülmények, a helyszínen tett nyilatkozatok és információk alapján milyen intézkedés szükséges, illetőleg több intézkedés lehetősége esetén melyik az, amelyik célszerűbb. Ez esetben az intézkedés jogalapjának, illetőleg az intézkedés lefolytatásának

- mikéntjével összefüggő jogorvoslat során közigazgatási eljárásban az eljáró rendőri intézkedés jogszerűsége, szakzszerűsége és arányossága egyaránt vitatható (pl. Kfv.VI.37.739/2016/3., Kfv.II.37.627/2016/6., Kfv.II.37.997/2016/3., Kfv.II.39.235/2005/11., Kfv.II.39.332/2006/5., Kfv.II.39.316/2006/9., Kfv.III.37.175/2017/8.).
- [38] Jelen ügyben lényeges körülmény, hogy a felperessel szembeni intézkedéssel érintett napot megelőző napon büntetőeljárás indult, a büntetőeljárással összefüggésben a nyomozó rendőrhatalóság vagyont érintő kényszerintézkedések foganatosításáról döntött, és ezeket a felperes lakóhelyén foganatosította. Ezzel egyidejűleg a kutatás és lefoglalás intézkedést követően a büntetőeljárással összefüggésben azonnal sor került a felperes előállítására, lényegében további nyomozati cselekményként, figyelemmel arra, hogy a felperes előállítására vonatkozó jelentés és a felülvizsgálati kérelemmel érintett határozatok egyaránt arra utaltak, hogy a felperessel szemben a bűncselekmény megalapozott gyanúja fennállt, hiszen a rendőrhatalóság a felperest a kihallgatása és gyanúsítás közlése érdekében állította elő.
- [39] Miután a megalapozott gyanú közlése és a felperes gyanúsítottkénti kihallgatása szintén büntetőeljárás során tett cselekménynek, ennek elrendeléséről (akár szóbeli utasítással) szükségképpen a büntetőügyben eljáró nyomozó hatóság döntött, a helyszínen intézkedő rendőrnek lényegében nem volt (nem lehetett) az Rtv. 33. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti mérlegelési lehetősége. A büntetőügyben eljáró (nyomozó) rendőrtiszt döntése alapján a helyszínen intézkedő rendőrhatalóság képviselőjének a gyanúsítottként történő kihallgatása érdekében a felperest elő kellett állítani. Amennyiben büntetőeljárás keretében végzett nyomozati cselekményekkel egyidejűleg, azokkal összefüggésben mód volna rendészeti jellegű közigazgatási cselekményeket végezni, akkor az a Be. 117. §-ának gyanúsítottkénti előállításához megkövetelt magasabb szintű garanciális követelményeit (megalapozott gyanú) teljesen kiüresítené, másrészt elvonná az ügyesség Be. 26. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt nyomozó hatóság eljárásának törvényességi ellenőrzésével kapcsolatos feladat- és hatásköreit.
- [40] Az Rtv. szabályozási rendszeréből következik, hogy tettenérés esetén a rendőr kötelezően, ha pedig a feltételezett bűncselekmény már befejeződött, de büntetőeljárás még nem indult, adott esetben épp a büntetőeljárás megindítása céljából az eljáró rendőr mérlegelése alapján kerülhet sor előállításra. A büntetőeljárás megindulását követően a nyomozóhatóság által foganatosított nyomozati cselekmények már büntetőeljárás cselekmények és nem rendészeti jellegű közigazgatási cselekmények. A büntetőeljárás elrendelését követően a Be. 117. §-ában foglalt garanciális szabályozás alapján előállításnak megalapozott gyanú és nem egyszerű gyanú esetén van helye.
- [41] A Legfelsőbb Bíróság a 2017. december 31. napjáig hatályos közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) és az Rtv. korábban hatályos rendelkezései alapján már vizsgálta az Rtv. szerinti és a büntetőeljárás során tett intézkedésre vonatkozó hatásköri szabályokat, amelynek során elvi élel szögezte le, hogy a közigazgatási bíróság a közigazgatási szervek kizárólag azon cselekményeinek jogszerűségéről foglalhat állást, amelyek közigazgatási természetűek és az Alaptörvény, valamint más törvény az aktus felülvizsgálatot a hatáskörébe utalja. Ha a rendőri intézkedés célja és tartalma alapján nem minősül közigazgatási cselekménynek, azt – az irányadó jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel – a megfelelő jogorvoslati rendben lehet kifogás tárgyává tenni (Kfv.III.37.315/2012/4.). E megállapítás annyiban egészítendő ki, hogy ha mindezek ellenére ténylegesen rendészeti intézkedés történik büntetőeljárásban „krimináltaktikai okokból” a büntetőeljárással összefüggésben, annak keretében, és az intézkedés jogalapja az ilyen esetben egyébként nem alkalmazható Rtv.33. § (2) bekezdés b) pontja, akkor ez az intézkedés tényszerűen megtörtént, a jogalapjának hiánya az Rtv. szerinti jogorvoslati rendben állapítható meg.
- [42] A Kúria Kfv.III.37.525/2014/5. számú eseti döntésére figyelemmel szükséges megjegyezni, hogy ha valamely személlyel szemben folyamatban van büntetőeljárás (pl. lopás vétsége miatt), de ettől függetlenül egy másik bűncselekmény (pl. kényszerítés) gyanúját észleli az eljáró szerv, akkor mód van e másik bűncselekmény észlelése esetén – e bűncselekmény kapcsán még meg nem indult büntetőeljárást megelőzően – az Rtv.33. § (2) bekezdés b) pontja alapján az adott személyt előállítani, amennyiben annak egyéb törvényes feltételei fennállnak.
- [43] A rendelkezésre álló peradatok alapján megállapítható, hogy jelen ügyben az előállítás végrehajtására a megindult büntetőeljárásban több nyomozati cselekménnyel egyidejűleg (azok között), annak mintegy részeselekményeként került sor, ennek figyelembevételével az előállítás az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontjára nem volt alapítható.
- [44] A Kúria mindezekre figyelemmel azt állapította meg, hogy az ügyben eljáró törvényszék a korábbiakban már hivatkozott Kp. 85. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt hivatalbóli vizsgálat ellenére nem észlelte, hogy a hatóság a határozatát az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre alapította, ezért tévesen jutott arra a következtetésre, hogy alperes határozatában jogszerűen fogadta el az intézkedés jogalapja fennállását.
- [45] Mindebből következik, hogy a Kúriának a felülvizsgálati kérelemben megjelölt arányossági kérdéseket az ügyben nem kellett vizsgálnia, mivel az intézkedés jogalapja nem állt fenn, így az intézkedés végrehajtásának módja, minden részeselekménye nemhogy aránytalan, hanem eleve jogellenes volt.
- [46] A Kúria mindezek folytán a törvényszék ítéletét a Kp. 121. § (1) bekezdés b) pontja alapján úgy változtatta meg, hogy az alperes határozatát megsemmisítette, és alperest új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [47] Az új eljárásban az elsőfokú hatóságnak jelen ítéletben foglalt jogi álláspont alapján kell a panaszt elbírálnia.

(Kúria Kfv.II.37.310/2023/5.)

281 Az adásvételi szerződés mezőgazdasági igazgatási szerv előtti hatósági jóváhagyási eljárásban az elővásárlási jogot jogosító Földforgalmi tv. 2020. július 1. napjával módosult 18. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti földhasználói minőség kérdését a földhasználati nyilvántartás alapján kell vizsgálni [2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.) 18. § (1) bek. b) pont bb) alpont, 19. § (2) bek.; 2013. évi CCXII. törvény (Fétv.) 93. §, 95. § (1) bek., 95/A. § (1)–(2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperesi érdekelt tulajdonát képező /6 helyrajzi számú (a továbbiakban: hrsz.-ú) szántó művelési ágú ingatlan haszonbérleje és a földhasználati nyilvántartásba bejegyzett földhasználója 2012. január 26-tól 2017. január 25-ig a felperes volt. 2017. január 23-án a haszonbérleti szerződést 2022. december 31-ig meghosszabbították, amelyet a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala (a továbbiakban: járási hivatal) határozatával jóváhagyott. Ekkor a felperest – a járási hivatal érdekkörében felmerült adminisztratív hiba folytán – a földhasználati nyilvántartásba mint földhasználót nem jegyezték be.
- [2] Az ingatlant kisajátítást helyettesítő adásvétel során 2019. március 14-én megosztották. Az ingatlan-nyilvántartáson is átvezetett megosztás folytán létrejött /24 hrsz.-ú ingatlant a Magyar Állam szerezte meg, míg a /25 hrsz.-ú ingatlan az I. rendű felperesi érdekelt tulajdonában maradt. A /25 hrsz.-ú ingatlanok földhasználati nyilvántartásba bejegyzett földhasználója nem volt.
- [3] Az I. rendű felperesi érdekelt mint eladó és a II. rendű alperesi érdekelt mint vevő 2022. február 10-én adásvételi szerződést kötöttek a /25 hrsz.-ú ingatlanra. A szerződésben a II. rendű alperesi érdekelt nyilatkozott, miszerint a mező-és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (1) bekezdés c) pontja, valamint (4) bekezdés e) pontja szerinti elővásárlási jogosultsággal rendelkezik mint helyben lakó földműves, őstermelők családi gazdaságának a tagja.
- [4] A felperes 2022. május 6-án a közzétett adásvételi szerződésre elfogadó jognyilatkozatot tett, amelyben elővásárlási jogát a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontjára és (4) bekezdés a) pontjára alapította mint a földet használó helyben lakó földműves, őstermelők családi gazdaságának a tagja.
- [5] Az alperes 2022. június 28-án kelt 594.726/6/2022. ügyiratszámú határozatával az adásvételi szerződést a II. rendű alperesi érdekelttel hagyta jóvá azon indokkal, hogy a felperes nem rendelkezik legalább három éve folyamatos földhasználattal, elővásárlási jogát ezen a jogcímen nem gyakorolhatta. A felperes habár csatolta a jegyző által kiállított hatósági bizonyítványt, amely szerint a /25 helyrajzi számú ingatlan folyamatos, megszakítás nélküli földhasználója 2019. január 1-jétől, azonban a közhiteles földhasználati nyilvántartás adatai szerint a perbeli ingatlanok nincs bejegyzett földhasználója.

A kereseti kérelem

- [6] A felperes keresetében az alperes határozatának megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte. Elsődleges érve szerint mindvégig abban a hiszemben volt, hogy a haszonbérleti jogviszonya fennáll és az a földhasználati nyilvántartásban átvezetésre is került. Földhasználatát a kérelmére kiállított hatósági bizonyítvány is igazolta, ezért az alperes jogszerűtlenül járt el, amikor nem rangsorolta őt, illetve a helyi földbizottság részére a jognyilatkozatát nem továbbította. Hangsúlyozta, hogy a földhasználati joga nyilvántartásban történő átvezetése az alperes mulasztása miatt maradt el, az kizárólag az alperes működési körébe tartozó okokra vezethető vissza, az ő terhére nem eshet.

Az elsőfokú ítélet

- [7] A törvényszék ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [8] Nem volt vitatott, hogy a megosztott ingatlanon a megosztást megelőzően a felperes és az I. rendű felperesi érdekelt között haszonbérleti szerződés állt fenn, a földhasználati nyilvántartásban a felperes földhasználata 2017. január 25-ig szerepelt. Ugyanakkor a szerződés meghosszabbítás jóváhagyása ellenére a felperes földhasználati jogát nem vezették át a nyilvántartáson. Az alperes által is elismerten ez a mulasztás az ő érdekkörében merült fel.
- [9] Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a termelőszövetkezeti földhasználati jog alatt álló földrészelek tulajdonjogának rendezéséről és egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XC. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 83. § (1) bekezdése módosította a Földforgalmi tv. 19. § (2) bekezdésének megfogalmazását, amelyből arra lehet következtetni, hogy a jogalkotó tudatosan szűkítette le a földet használó földműves korábbi fogalmát. A szűkítés értelmében az olyan földművesre terjed ki, akinek földhasználati jogát a földhasználati nyilvántartás tartalmazza. Azaz az alperesnek az adásvételi szerződés jóváhagyására irányuló eljárásban értelemszerűen azt kellett vizsgálnia, hogy a perbeli ingatlan tekintetében a legalább három éve tartó felperesi földhasználatot a földhasználati nyilvántartás adatai alátámasztják-e. Mivel pedig a perbeli ingatlan tekintetében senkinek a földhasználata nem volt bejegyezve, ezért a tulajdonost, vagyis az I. rendű felperesi érdekelteket kell földhasználó alatt érteni.
- [10] A hatósági bizonyítvány nem pótolja a földhasználati nyilvántartásba vételt és sem a Földforgalmi tv., sem pedig az azzal összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) nem hatalmazza fel a jegyzőt arra, hogy a földhasználat tényét igazolja.
- [11] Annak ellenére, hogy az alperes elismerte azon mulasztását, hogy a jóváhagyott haszonbérleti szerződés meghosszabbítása kapcsán nem intézkedett a felperes földhasználata átvezetéséről, a bíróság kiemelte, hogy az ingatlanügyi hatóság 2019. május 7-én kelt 41.546/3/2019.04.30. számú határozata szerint a /6 helyrajzi számú ingatlan megosztás folytán megszűnt.
- [12] A felperes maga is úgy nyilatkozott, hogy érzékelté azt, hogy az általa használt földön nagy munkagépek mozognak és kisebb lett a használható terület.

- Következésképpen a kisajátítás miatt a felperes földhasználatát 2019-ben hivatalból törölni kellett volna a megosztott ingatlanról.
- [13] Az alperesnek nincs olyan jogszabályi kötelezettsége, hogy helyrajzi szám változás esetén felhívja a felek figyelmét a haszonbérleti szerződés módosításának szükségességére. Vagyis miután a megosztást követően a haszonbérleti szerződés módosítására és ekként a felperes földhasználatának nyilvántartásba vételére az adásvételi szerződés tárgyát képező ingatlan kapcsán nem került sor, ezért helyesen állapította meg azt az alperes, hogy a perbeli ingatlan tekintetében nincs bejegyzett földhasználat. A felperes ekként a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontja szerint elővásárlási jogcímre nem hivatkozhat.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [14] A felperes felülvizsgálati kérelmében a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 121. § (1) bekezdés a) pontja szerint elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Másodlagosan indítványozta az ítélet megváltoztatását akként, hogy a Kúria a keresettel támadott határozatot semmisítse meg és a közigazgatási szervet kötelezze új eljárás lefolytatására.
- [15] Véleménye szerint az elsőfokú ítélet sérti az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 2. §-ában, 6. § (1) bekezdésében, Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontjában, 19. § (2) bekezdésében, valamint 23. § (4) bekezdés c) pontjában foglaltakat, továbbá a földhasználati nyilvántartás részletes szabályairól szóló 356/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 14. § (1) bekezdés a) pontjában, a (2) bekezdés d) pontjában foglaltakat.
- [16] Az alperes az ügy elbírálására irányadó jogszabályokból téves következtetést vont le, tévesen értelmezte a keresettel támadott határozat meghozatala során felhívott jogszabályhelyeket és ekként hatáskörét sem a jogszabály keretei között gyakorolta.
- [17] A fennálló haszonbérleti jogviszony meghosszabbítása körében a földhasználat nyilvántartásba vétele nem a felperes hibája miatt maradt eredménytelen, hanem kizárólag az alperes működési körébe tartozó okokra vezethető vissza. A Korm. rendelet 14. § (2) bekezdés d) pontja a kisajátított földre, illetve földrészletre mondja ki a földhasználati jogviszony hivatalból történő törölhetőségét, vagyis a kisajátítással nem érintett földrészleten az nem következhetett be. A felperes nem vehette tudomásul a helyrajzi szám változást, hiszen arról az adásvételi szerződés kifüggesztéséig hivatalos tudomása nem volt.
- [18] Az alperes által is felhívott jogszabályi rendelkezéseknek maradéktalanul megfelelő elővásárlási jognyilatkozatot tett, amit az alperes téves jogszabályértelmezés folytán megalapozatlannak tekintett. Az ítélet pedig osztja ezt a téves jogértelmezést, ekként az törvénysértő.
- [19] A II. rendű alperesi érdekelt felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását indítványozta. Hangsúlyozta, a Földforgalmi tv. maga definiálja, hogy kit kell három éve az érintett földet használó földművesnek tekinteni. A használat ténye önmagában nem elegendő az elővásárlási jognak a megjelölt ranghelyen való gyakorlásához. Annak pedig a jogvita elbírálása szempontjából nincs relevanciája, hogy kinek a hibájából maradt el a földhasználati nyilvántartás aktualizálása.
- [20] Az alperes nyilatkozatában az ítélet hatályában fenntartását kérte.
- A Kúria döntése és jogai indokai**
- [22] A felperes felülvizsgálati kérelme – az alábbiak okán – alaptalan.
- [23] A felülvizsgálati eljárás kereteit a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése és 100. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem, valamint a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogsértések jelölik ki. Az eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt [Kp. 120. § (5) bekezdése].
- [24] A Kúria szerint az elsőfokú bíróság a törvényesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetést vont le.
- [25] A Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontja szerint a föld eladása esetén elővásárlási jog illeti meg a földet használó olyan földművest, aki helyben lakónak minősül.
- [26] Az adásvételi szerződés mezőgazdasági igazgatási szerv előtti hatósági jóváhagyási eljárásban az elővásárlási jogot jogosító, Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti földhasználói minőség kérdését a Földforgalmi tv. Módtv.-el bevezetett módosítása folytán a földhasználati nyilvántartás alapján kell vizsgálni. Amíg ugyanis korábban a földet használó földműves alatt azt a földművest kellett érteni, aki legalább 3 éve használta a földet, 2020. július 1-jétől azt a földművest kell alatta érteni, aki a földhasználati nyilvántartás vagy az erdőgazdálkodói nyilvántartás szerint legalább 3 éve használja a földet. A jogalkotó indoka szerint a 3 éves földhasználat kezdő időpontjának meghatározása sok bizonytalanságot okozott a joggyakorlatban, így szükséges volt a Földforgalmi tv. 19. § (2) bekezdését kiegészíteni.
- [27] A jogszabály ezen megfogalmazásából következik az a jogalkotói akarat, hogy a mezőgazdasági igazgatási szervnek azt kell vizsgálnia a jóváhagyási eljárása során, hogy a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontját mint elővásárlási jogosultság jogalapját megjelölő jogosult 3 éves földhasználati nyilvántartás nyilvántartás adatai alapján igazolást nyer-e.
- [28] A perbeli ügyben egyértelműen kijelenthető, hogy a deklaratív hatályú nyilvántartás a felperes földhasználatának tényét nem tartalmazta.
- [29] A Fétv. 93. §-ának értelmében a földhasználati nyilvántartás az érintett föld használatával kapcsolatban bejegyzett adatokra vonatkozóan - a természetes személyazonosító és lakcím-azonosító adatok, valamint a gazdálkodó szervezetek esetében az azonosító adatok kivételével - közhiteles hatósági

nyilvántartásnak minősül. Tény, hogy a Fétv. 95. § (1) bekezdéséből és 95/A. § (1) bekezdéséből következik, hogy a hatósági jóváhagyáshoz kötött szerződésen alapuló használat esetén az ingatlanügyi hatóságnak a hozzá érkező, jóváhagyási záradékkal ellátott szerződés alapján a földhasználat nyilvántartásba történő bejegyzése iránti eljárást a Fétv. 95/A. § (1) bekezdése alapján hivatalból kell lefolytatnia. Ebben az eljárásban a hatóságnak fokozott gondossággal kell eljárnia. Ugyanakkor a Fétv. 95/A. § (2) bekezdése arról is rendelkezik, hogy ha az (1) bekezdés szerinti eljárás eredményeként a földhasználat bejegyzése nem történik meg, úgy a földhasználónak a 95. § (1) bekezdése szerint bejelentést kell tennie.

- [30] Az alperes a haszonbérleti szerződés meghosszabbításának hatósági jóváhagyása eljárásban a földhasználat nyilvántartásba történő bejegyzése iránti eljárást a Fétv. 95/A. § (1) bekezdése alapján hivatalból nem folytatta le, azonban ennek elmaradása okán a földhasználó sem tette meg a (2) bekezdés szerinti bejelentést. Majd az ezt követő megosztást követően sem tett bejelentést a felperes a földhasználat nyilvántartásba vétele iránt. Ebből fakadóan, a kisajátítást helyettesítő adásvételi szerződés megkötésekor az ingatlanok nyilvántartásba bejegyzett földhasználója nem volt. Ennek a következményét azonban az alperes a jóváhagyási eljárásban másképp levonni nem tudta. A hatósági bizonyítvány pedig nem pótolja a földhasználati nyilvántartásba vételt.
- [31] Az, hogy a felperes a földhasználati nyilvántartás szerint nem bejegyzett földhasználó, ténykérdés. Ennek okát pedig a mezőgazdasági igazgatási szervnek a jóváhagyási eljárása során vizsgálnia nem kell. A közhiteles hatósági nyilvántartás adataival szembeni ellenbizonyítást az Ákr. 97. § (2) bekezdése is csak annyiban engedi meg, ha törvény eltérően nem rendelkezik. Jelen esetben azonban a Földforgalmi tv. egyértelműen eltérően rendelkezik, az ezzel álláspont *contra legem* jogértelmezéshez vezetne.
- [32] A jóváhagyási eljárásban nincs annak relevanciája, hogy a hatóság egy más eljárásban mulasztott, az esetleges polgári jogi jogkövetkezmények túlterjednek a közigazgatási bíróság hatáskörén. Következésképpen az alperes helyesen állapította meg, hogy a perbeli ingatlanok nincs bejegyzett földhasználója, ezért a felperes a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti elővásárlási jogcímre jogszerűen nem hivatkozhat. A felperesi elővásárlási jognyilatkozat mellőzésével megkeresett helyi földbizottság támogatása ismeretében az alperes jogszerűen hagyta jóvá az adásvételi szerződést a II. rendű alperesi érdekelttel.
- [33] A kifejtettre tekintettel az elsőfokú bíróság döntése a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért az elsőfokú ítéletet a felülvizsgálati bíróság a Kp. 121. § (2) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.III.37.198/2023/8.)

282A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 9. §-a a szociális ellátáshoz való jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, körülmények megváltozásának,

vagyis csak az ellátásra való jogosultságra vonatkozó anyagi jogi rendelkezésekben meghatározott feltételek körében bekövetkezett változások bejelentését írja elő [1993. évi III. törvény (Szt.) 9. §; 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 6. § (1) bek., 36. § (2) bek.].

A felülvizsgálati kérelem alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes hivatalból indított, felülvizsgálati eljárás keretében meghozott PE-10/HAT/1548-2/2022. számú határozatával a felperes gyermekek otthongondozási díjára való jogosultságát 2021. november 30. napjával megszüntette, mert a felperes új lakóhelyet létesített, és az alperes konkrét kiiktatása ellenére nem tett eleget bejelentési kötelezettségének. Egyúttal a jogosulatlanul és rosszhiszeműen, 2021. december 1. és 2022. június 30. közötti időszakban felvett ellátás és kamatai visszafizetésére kötelezte a felperest, továbbá intézkedett az ellátás további folyósításának megszüntetése iránt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes keresetében a határozat megsemmisítését kérte.
- [3] Álláspontja szerint az alperes határozata nem tartalmaz részletes indokolást a jogalap hiányára és felperes rosszhiszeműségére. Kifejtette, hogy a lakcímváltozás bejelentésének elmulasztása nem teszi jogosulatlaná az ellátás felvételét. Hivatkozott arra, hogy az ellátást megállapító határozat meghozatalakor az alperes illetékességi területén rendelkezett bejelentett lakóhellyel, az ellátás igénybevétele ezért nem minősülhet jogalap nélkülinek. Azt is előadta, hogy a lakcímváltozás bejelentésének elmulasztásából nem következik a rosszhiszeműsége. Nem vitatta, hogy a lakcíme megváltozásának bejelentését az alperesnek elmulasztotta, arra hivatkozott, hogy a kormányablakban a lakcímváltozást 2021 novemberében bejelentette, és abból indult ki, hogy erről alperes hivatalból értesülni fog. Álláspontja szerint az alperes határozata azért jogszabálysértő, mert a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 17. § (1) bekezdés a) pontjában megjelölt konjunktív feltételek egyike sem állapítható meg, az ellátás megszüntetésének és az ellátás visszafizetésének sem lett volna helye.
- [4] Az alperes védíratában fenntartotta a határozatában foglaltakat és kérte a kereset elutasítását.

Az elsőfokú felülvizsgálni kért jogerős határozat

- [5] Az elsőfokú bíróság hivatkozott a Kúria Kfv.37.583/2015/4. számú ítéletére és a Legfelsőbb Bíróság Kfv.37.199/2009/6. számú ítéletére, és megállapította, hogy az alperes határozata megalapozott, az – a felperes keresetében támadott körben – nem jogszabálysértő.
- [6] A jogerős ítélet szerint a felperes tudatában volt bejelentési kötelezettségének, mely a lakcímváltozásra is kiterjedt, azonban ennek nem tett eleget. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes határozata tartalmazza, hogy a felperes a kiiktatás ellenére a lakcímváltozását 15 napon belül nem jelentette be, amely megalapozza a jogalap nélküliséget és a rosszhiszeműséget, valamint idézi

- azokat a jogszabályhelyeket, melyek alapján az ehhez fűződő jogkövetkezmények megállapíthatóak.
- [7] Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy a töretlen bírói gyakorlat szerint a jogalap nélkül felvett ellátás tekintetében a bejelentési kötelezettség elmulasztása a rosszhiszeműséget megalapozza, és ettől a gyakorlattól a bíróság nem kívánt eltérni.
- A felülvizsgálati kérelem**
- [8] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte, továbbá perköltséget igényelt.
- [9] Azért tartotta jogszabálysértőnek a döntést, mert az sérti az Szt. 17. § (1) és (2) bekezdését és az Ákr. 6. § (3) bekezdését. E körben hivatkozott arra, hogy az Szt. 17. § (1) bekezdés a) pontja szerint az Szt.-ben meghatározott feltételek hiányában vagy az Szt. megsértésével nyújtott szociális ellátást – ha az Szt. eltérően nem rendelkezik – meg kell szüntetni, továbbá az ellátást jogosulatlanul és rosszhiszeműen igénybe vevőt kötelezni kell a pénzbeli szociális ellátás visszafizetésére. Álláspontja szerint az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 6. § (3) bekezdése alapján az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője jóhiszeműségét az eljárásban vélelmezni kell, továbbá a rosszhiszeműség bizonyítása a hatóságot terheli. E rendelkezés ellenére az elsőfokú bíróság nem kívánta meg a rosszhiszeműség bizonyítását.
- [10] Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság által hivatkozott két ügy (Kúria Kfv.37.583/2015/5. és a Legfelsőbb Bíróság Kfv.37.199/2009/6. számú határozatai) esetén nem áll fenn ügyazonosság, és a határozat eltér az azonos tényállású Kfv.37.396/2013/7. számú határozatától.
- [11] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, és a felülvizsgálati eljárás során más nyilatkozatot sem tett.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [12] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.
- [13] A Kúria a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése szerint a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül.
- [14] A Kp. 120. § (5) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [15] Jelen közigazgatási jogvita központi kérdése az, hogy a felperes rosszhiszeműnek volt-e tekinthető akkor, amikor lakcímének megváltozását csak a kormányablaknak jelentette be és azt az alperesnek bejelenteni elmulasztotta.
- [16] Az alperes határozatát az Szt. 9. §-ára alapította, amely értelmében a szociális ellátásban részesülő személy a jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, körülmények megváltozásáról – ha a Szt. másképp nem rendelkezik – 15 napon belül köteles értesíteni az ellátást megállapító szervet. Ha a szociális ellátásban részesülő személy ezt a bejelentési kötelezettségét határidőben nem teljesíti, az ellátás rosszhiszemű igénybevételének a 17. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti megállapítása esetén az ellátás igénybevételét a bejelentésre nyitva álló határidő első napjától kezdődően kell rosszhiszeműnek tekinteni.
- [17] Ez a szabály a jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, körülmények megváltozásának, vagyis az ellátásra való jogosultságra vonatkozó anyagi jogi rendelkezésekben meghatározott feltételek körében bekövetkezett változások bejelentését írja elő. Az Szt. 38. §-a határozza meg a jogosultság feltételeit, azonban a lakcímet nem tekinti jogosultságot megalapozó feltételnek. Ezt az is következik, hogy az Szt. 25. § (14) bekezdése szerint a jogosultnak a hatóság illetékességét érintő lakcímváltozása esetén – egyebek mellett – a gyermekek otthongondozási díjára való jogosultságot a lakcímváltozás hónapjának utolsó napjával meg kell szüntetni. Ebből pedig az is következik, hogy a perbeli esetben nem érvényesült az alperes által hivatkozott, rosszhiszeműségre vonatkozó, megdönthetetlen törvényi vélelem.
- [18] Amint arra a felperes hivatkozott, a rosszhiszeműség vélelmének hiányában az Ákr. ügyfél jóhiszeműségére vonatkozó vélelme érvényesült, és az Ákr. 6. § (3) bekezdésének utolsó mondata alapján a felperes rosszhiszeműségének bizonyítása a hatóságot terhelte volna.
- [19] A Kúria megjegyzi, hogy a felperes lakcímének megváltozását a kormányablaknál megfelelően bejelentette, és ott számára új lakcímet igazoló hatósági igazolványt állítottak ki. Az alperes jogosultságot megállapító PE-10/HAT/38-8/2019. számú határozatában arra hívta fel a felperes figyelmét, hogy a – egyebek mellett – lakcímváltozásról is „köteles hatóságomat 15 napon belül értesíteni”. Nem jelölte meg azonban, hogy ezt az értesítést a felperesnek milyen módon kell teljesítenie, különösen a következők tükrében:
- [20] Az Ákr. 103. § (1) bekezdése értelmében hivatalbóli eljárásokban főszabályként az Ákr. kérelemre indult eljárásokra vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. Az Ákr. 36. § (2) bekezdése szerint az ügyféltől nem kérhető az azonosításához szükséges adatok kivételével olyan adat, amelyet jogszabállyal rendszeresített közhiteles nyilvántartásnak tartalmaznia kell. A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 3. § (1) bekezdése szerint a nyilvántartás olyan közhiteles hatósági nyilvántartás, amely a nyilvántartásban szereplő polgároknak az e törvényben meghatározott személyi, lakcím és értesítési cím adatait, valamint az azokban bekövetkezett változásokat tartalmazza és igazolja.
- [21] E rendelkezések alapján a jogi képviselő nélkül eljáró felperes alappal feltételezhette, hogy ugyanazon kormányhivatal más szervezeti egységénél előterjesztett lakcímváltozás-bejelentésével az alperes irányában fennálló értesítési kötelezettségének eleget tett. Ezt a körülményt az elsőfokú bíróság határozathozatala során nem értékelte megfelelően.
- [22] A Kúria megvizsgálta azt a felperesi hivatkozást is, miszerint az elsőfokú bíróság ítéletét tévesen alapított a Kúria Kfv.37.583/2015/5. és a Legfelsőbb

- Bíróság Kfv.37.199/2009/6. számú ítéleteire, egyúttal pedig jogkérdésben eltért a Kúria Kfv.37.396/2013/7. számú ítéletétől.
- [23] Mindenekelőtt rá kell mutatni arra, hogy a Kp. és a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 41/B. §-ának együttes értelmezéséből következően kizárólag a Kúria 2012. január 1. napja után hozott, és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozat jogkérdésben való eltérése alapozza meg a felülvizsgálatot, az azt megelőzően közzétett döntésekhez ilyen hatás nem fűződik. Erre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság Kfv.37.199/2009/6. számú határozatától jogkérdésben külön indokolás nélkül is eltérhetett volna az elsőfokú bíróság. Másképp fogalmazva, ahhoz nem fűződik az a hatás, ami a Kúria 2012. január 1. napja után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozataihoz.
- [24] A Kúria Kfv.III.37.583/2015/4. számú ítéletének tényállása alapvetően eltér jelen ügyétől, ugyanis abban az igénybe vevő azt a változást mulasztotta el bejelenteni, hogy az ápolási díjjal párhuzamosan állaskeresési járadékban is részesült. A perbeli esetben azonban az ellátás feltételei tekintetében nem történt változás. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság tévesen alapította döntését erre a kúriai határozatra.
- [25] A felperes által felhívott, Kfv.III.37.396/2013/7. számú ügyben a perbelihez hasonló történeti tényállás mellett a Kúria arra mutatott rá, hogy szociális ellátás visszafizetésére csak a jogosulatlanul és rosszhiszeműen igénybe vevőt lehet kötelezni, vagyis e két feltételnek egyidejűleg kell fennállnia. Ennek hiányában a visszafizetésre kötelezés nem volt jogszerűnek tekinthető.
- [26] Annak ellenére, hogy a felperes keresetlevelében is hivatkozott arra, hogy az Szt. 17. §-a szerint a jogosulatlanul és rosszhiszeműen igénybe vett ellátás visszafizetésére kell az igénybe vevőt kötelezni, az elsőfokú bíróság érdemben nem vizsgálta, hogy a jogellenesség és a rosszhiszeműség mint konjunktív feltételek fennálltak-e a határozat meghozatalakor, és az alperes perbeli határozatában ezt megfelelően alá is támasztotta-e.
- [27] Azon hatósági eljárások során, amelyekben az ügyfelek a leginkább rászoruló csoportokból kerülnek ki, az Ákr. hatóságra vonatkozó alapelvei nem pusztán az Alaptörvény XXIV. cikke szerinti megfelelő ügyintézéshez való jog érvényesülését segítik, hanem kifejezetten az ügyféli jogok garanciáit jelentik. Az ilyen ügyekben az ügyfelek jogai gyakorlásának gyakran egyenesen előfeltétele, hogy a hatóság a szakszerűség, az egyszerűség, az ügyféllel való együttműködés és a jóhiszeműség követelményeinek megfelelően járjon el.
- [28] Az Ákr. 6. § (1) bekezdése az eljárás valamennyi résztvevője, így a hatóságok számára is együttműködési kötelezettséget ír elő. Az Ákr. törvényjavaslatához fűzött előterjesztői indokolás szerint a területi közigazgatás reformja – különösen a fővárosi és megyei kormányhivatalok integrációja – lehetővé teszi a hatóságok együttműködésének általános modellje (a szakhatósági eljárás) mellett egyéb alternatív megoldások bevezetését, amelyek egyszerűbb és gyorsabb eljárásokat eredményeznek. Ehhez azonban az eljárási szabályozás megújítása önmagában nem elegendő, és nem helyettesíti a

korszerű igazgatásszervezési, szervezetalakítási megoldásokat, mert csak azokkal együtt tudja a pozitív hatását kifejteni. Az Ákr. olyan eljárási kereteket alakított ki, amelyek alkalmasak arra, hogy a hatóságok – különösen, ha az eljáró hatóságok ugyanannak a közigazgatási szerv szervezeti egységei – ügyfélbarát módon, a lehető legkevesebb hatóság-ügyfél interakció mellett, valódi „egyablakos” ügyintézéssel járjanak el.

- [29] A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben állított okból az ügy érdemére kihatóan jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés b) pontja alapján úgy változtatta meg, hogy az alperes határozatát megsemmisítette. Figyelemmel arra, hogy az alperes eljárása hivatalból indult, a határozat megsemmisítését követően elintézetlen kérelem nem maradt, új eljárás lefolytatására utasítás sem volt indokolt.

(Kúria Kfv.IV.37.244/2023/5.)

283 **A felülvizsgálati kérelem befogadásának nincs helye a joggyakorlat továbbfejlesztése címén, ha a felmerült jogkérdésben még nem alakult ki bírói joggyakorlat. A Kúria jogegységesítésben megnyilvánuló alkotmányos feladata a meglévő gyakorlat egységesítését jelenti, a Kúria alkotmányos szerepével ütközne, ha azért fogadná be a felülvizsgálati kérelmet, mert megelőző értelmezést kíván adni [2017. évi I. törvény (Kp.) 118. § (1) bek. a) pont aa) és ab) alpont].**

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A kérelmező társasház 2023. január 19. napján a felperes 1/1 arányú tulajdonát képező társasházi ingatlanjaira vonatkozóan jelzálogjog bejegyzése iránti kérelmet nyújtott be az alpereshez x forint társasházi közösköltség-tartozás és járulékaik erejéig. A kérelmező a kérelméhez csatolta a 2023. január 19. napján kelt közös képviselői határozatot a közös költség tartozásról, majd benyújtotta a bíróság előtt – a kérelmező és a felperes között – folyamatban lévő perben tartott perfelvételi tárgyalásról készült jegyzőkönyvet, amely szerint a tárgyi ügyben felperesként, a hivatkozott ügyben alperesként eljáró gazdasági társaság jogi képviselője útján ügy nyilatkozott, hogy nem vitatja a kereseti kérelemben megjelölt – X forint és járulékaik – közös költség követelés összegét. Ezen követeléssel szemben a hivatkozott per alperese beszámítási kifogást terjesztett elő. Az alperes a 2023. február 16. napján kelt 307146/3/2023. számú határozatában a kérelemhez és a hiánypótlási felhívásra csatolt további okiratok alapján az ingatlanok tulajdoni lapjára X forint és járulékaik erejéig a jelzálogjogot bejegyezte.

Az elsőfokú bíróság ítélete

- [2] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét megalapozottnak találta, ezért az alperes 2023. február 16. napján kelt 307146/3/2023. számú határozatát megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte.
- [3] Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a tárgyi ügyben az alperes határozatában felhívott, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (továbbiakban: Inyvtv.) 32. § (5)

- bekezdésében foglaltak és a 37. § (5) bekezdésében előírt alkalmazása fogalmilag kizárt. A közös képviselő határozata azonban önmagában akkor sem elég a jelzálogjog bejegyzéséhez, ha az Inyvtv. 29. §-ában és 32. § (1)–(2) bekezdéseiben előírt feltételeknek megfelel. Az Inyvtv. végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet (továbbiakban: Inyvtv. vhr.) 68/D. §-a ugyanis kifejezetten előírja a társasházi közösköltség-tartozás biztosítékául szolgáló jelzálogjog bejegyzéséhez a követelés összegét megállapító végrehajtható okirat vagy a tulajdonosnak a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt, a társasházi közösköltség-tartozás fennállását elismerő nyilatkozata csatolását is. Az alperes kizárólag a védíratában hivatkozott az Inyvtv. vhr. 68/D. §-ában foglaltakra, annak ellenére, hogy a védíratában foglaltak szerint a jogszabályhelyre figyelemmel történt meg a jelzálogjog bejegyzése a felperes ingatlanaira.
- [4] A bíróság továbbá megállapította, hogy a kérelmező által a megelőző eljárásban benyújtott okiratok nem értékelhetők akként, hogy a felperes a közös költség követelés fennállását elismerte volna. A jegyzőkönyvben foglaltak szerint a felperes úgy nyilatkozott, hogy nem vitatja a kérelmező társasház kereseti kérelmében megjelölt közös költségre vonatkozó követelés összegét, de a közös költség tartozás összegét meghaladó összeget kért beszámítani a közös költség követelésbe. A beszámítással a közös költség tartozás fennállása megkérdőjeleződött, így annak fennállásáról a beszámítás alaposságának függvényében a polgári perben eljáró bíróság fog dönteni.
- [5] A tartozáselismerő nyilatkozat hiányában az Inyvtv. vhr. 68/D. §-a szerinti végrehajtható okirat lenne szükséges a bejegyzéshez, mely okirat a bíróság okfejtése szerint nem a végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 10. §-a szerinti végrehajtható okiratok valamelyikét jelenti, hanem – a felperes és a kérelmező között folyamatban lévő polgári perre, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 5:167. §-ában foglaltakra figyelemmel – kizárólag jogerős bírósági határozatot. A hivatkozott polgári peres ügyben még nem született jogerős döntés, ezért az Inyvtv. vhr. 68/D. §-ában vagylagosan előírt okiratok egyikével sem rendelkezett az alperes a megelőző eljárásban, melyre figyelemmel jogsértő módon jegyzett be a határozatával az ingatlanokra jelzálogjogot.
- [6] A megismételt eljárásra vonatkozóan a bíróság előírta, hogy „az alperesnek az Inyvtv. vhr. 68/D. §-a alapján is vizsgálnia kell a kérelmező által benyújtott okiratokat, azonban a jegyzőkönyvet nem tekintheti közös költség tartozás fennállását elismerő nyilatkozatot tartalmazó közokiratnak”.
- A felülvizsgálati kérelem**
- [7] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértően alkalmazta az Inyvtv. vhr. 68/D. § rendelkezéseit. A bejegyzési eljárásban elfogadott bírósági jegyzőkönyv rendelkezik a törvény által megkívánt alaki kellékekkel, a felperes abban tett nyilatkozata a társasház közösköltség-tartozás elismerésének minősül. Beszámítani követelést csak elismert tartozásba lehet.
- [8] A felülvizsgálati kérelme befogadását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) pontjaira alapította, mivel „a perben alkalmazott Inyvtv. vhr. 68/D. § értelmezésére nem alakult ki olyan bírói gyakorlat, mely a jogszabály értelmezését egyértelművé tenné a hatóságok és a gazdasági szereplők számára”. A jelen ügyben az alperes szerint azért fontos a joggyakorlat fejlesztése, mert vitatott beszámítási kifogásokkal megakadályozható lenne a jogosult jelzálogjogának bejegyzése, mely által a hitelezők védelme csorbát szenved.
- [9] Továbbá arra is hivatkozott az alperes, hogy az elsőfokú bíróság által elkövetett jogszabálysértés a társadalom széles körét érintő problémát vet fel, a jogsérelem számtalan gazdasági szereplőt érint, ezért az ügy társadalmi jelentősége vitathatatlan.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [10] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet megvizsgálta és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn.
- [11] A Kp. 118. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha
- az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata
    - a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása,
    - a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége,
    - az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége
    - a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés, illetve
  - a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.
- [12] A Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a kérelem befogadhatóságának okát, azonban annak fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell. Ez a szabály azonban nem azt jelenti, hogy a felülvizsgálatot kérőnek elegendő mindössze a befogadhatóság törvényi jogcíme utalnia. Annyit mindenképpen ki kell fejtenie, hogy a hivatkozott ok(ok)ból miért tartja szükségesnek a felvetett jogkérdés Kúria általi eldöntését. Így kerülhet ugyanis abba a helyzetbe a Kúria, hogy a kérelmező szempontjait értékelhesse a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságáról hozandó döntése körében. Ellenkező esetben a kérelmező szempontjainak figyelembevétele lehetetlen lenne, ami nyilvánvalóan nem volna összhangban a felülvizsgálati eljárás céljával, mert módot adna a jogerős határozat önkényes felülbírálatára (Kfv. VII.38.147/2021/2.).
- [13] A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján a joggyakorlat egysége vagy továbbfejlesztése céljából a felülvizsgálati eljárás érdemi lefolytatását az indokolhatja, a felülvizsgálati kérelem befogadására – általánosságban – akkor kerülhet sor,

ha a jogerős ítélet olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria még nem foglalt állást, feltéve, hogy a jogértelmezést igénylő elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat nem egységes vagy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye áll fenn. A joggyakorlat továbbfejlesztése céljából a felülvizsgálati eljárás érdemi lefolytatását az indokolhatja, ha a jogerős ítélet által felvetett elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat már kialakult és egységes ugyan, annak követése azonban a körülmények változására tekintettel nem támogatható.

- [14] Az alperes felülvizsgálati kérelmében egyik befogadási okként a Kp. 118. § (1) bekezdése a) pont aa) alpontja szerinti joggyakorlat továbbfejlesztését jelölte meg. Ezzel összefüggésben a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának szükségét azzal indokolta, hogy az általa felvetett jogértelmezési kérdésben (beszámítási kifogásokkal megakadályozható-e a jelzálogjog bejegyzése) még nem alakult ki bírói joggyakorlat. A Kúria álláspontja szerint bírói joggyakorlat hiányában, annak továbbfejlesztése fogalmilag kizárt. A rendkívüli perorvoslati eljárás lefolytatásának szükségességét önmagában nem alapozza meg, hogy a fél a jogerős ítéletet jogszabálysértőnek tartja, az abban foglaltakkal nem ért egyet.
- [15] Az alperes a felülvizsgálati eljárás lefolytatását a jogkérdés különleges súlya, társadalmi jelentősége miatt is kérte. A Kúria gyakorlatában a felvetett jogkérdés különleges súlya akkor állapítható meg, ha a vizsgált jogkérdés túlmutat a konkrét ügyön, nagy számú új típusú ügy esetén a jogegység vagy a jogbiztonság érdekében szükséges a Kúria iránymutatása. Az ügyek társadalmi jelentősége jellemzően akkor mutatható ki, ha olyan jogkérdés merült fel, amely a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetve érinti (Kfv.IV.37.960/2020/2.).
- [16] Mindez azt jelenti, hogy az adott ügy – illetve a bíróság által abban elfoglalt jogi álláspont – ne csak az adott ügyben érintettekre legyen kihatással közvetve, hanem az adott ügyben nem szereplő jogalanyok helyzetét illetően is irányt mutasson (Kfv.III.37.778/2020/2.). Az egyént ért jogsérelemnek önmagában társadalmi jelentősége, különleges súlya nincs (Kfv.III.37.197/2021/2.).
- [17] A Kúria az ügyben a felvetett jogkérdés különleges súlyát, illetve társadalmi jelentőségét nem látta megállapíthatónak, a jelen ügy ugyanis a jogalanyok széles körét sem közvetlen, sem közvetett módon nem érinti, ilyen körülményre a befogadási ok megjelölésén túl az alperes is csak általánosságban hivatkozott. A felülvizsgálati bíróság továbbá nem észlelte az adott ügytípus – és a benne foglalt jogkérdések – tömeges számban történő előfordulását sem.
- [18] Jelen ügyben az alperes felülvizsgálati kérelme valójában nem a megjelölt jogszabályhely, az Inyvtv. vhr. 68/D. §-ának Kúria általi értelmezésére irányult, hanem az alperes a bejegyzés alapjául elfogadott okiratok mint egyedi ügyben keletkezett és a perben vizsgált okirati bizonyítékok bíróság általi értékelésének jogszerűségét vonta kétségbe.
- [19] A bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálati eljárásban eredménnyel csak akkor

támadható, ha a bíróság a tényállást iratellenesen állapította meg, illetőleg a bizonyítékok mérlegelése kirívóan okszerűtlen volt. Az eljárási bíróság ítéletében a Kp. 78. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdése szerint állapította meg a tényállást, döntésének jogi indokolása a Kp. 84. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelt. Az alperes érvelése valójában a bizonyítékok ismételt egybevetésére, értékelésére, felülmérlegelésére irányult, amire a Kúriának nincs jogszabályi lehetősége, e tekintetben a kúriai jogértelmezés kiforrott (Kfv.I.35.610/2021/2.).

- [20] Az elsőfokú bíróság az alperes határozata kapcsán felhívott kereseti kifogásokra teljeskörűen válaszolt, ítéletében részletesen megindokolta, hogy a keresetben előadottakat miért látta igazoltnak.
- [21] A fentiekre figyelemmel a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontjai alapján nem tartotta indokoltnak, ezért azt a Kp. 118. § (2) bekezdése alapján megtagadta.

(Kúria Kfv.IV.37.484/2023/2.)

284 **A hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról szóló törvény alapján a hiteladós vagy a lakástulajdonos zálogkötelezett javára alapított visszavásárlási jog megszűnik az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogosult halálával, ezért a jogosult halotti anyakönyvi kivonatának csatolása esetén az az ingatlan-nyilvántartásból kérelemre törlendő [2011. évi CLXX. törvény (NET tv.) 10. § (1), (2), (3) bek., 23. § d) pont; 2018. évi CIII. törvény (NEP tv.) 5/A. § (1) bek., 10. § d) pont; 1997. évi CXLI. törvény (Inyvtv.) 39. § (4) bek. e) pont].**

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról szóló 2011. évi CLXX. törvény (a továbbiakban: NET tv.) alapján a Magyar Állam nevében eljáró Nemzeti Eszközkezelő Zrt. mint vevő 2016. október 25. napján adásvételi szerződést kötött a Jogosult1, Jogosult2 és a Jogosult3 eladókkal a tulajdonukban álló lakásra. A szerződésben a felek rögzítették a NET tv. 10. §-a alapján, hogy az eladókat visszavásárlási jog illeti meg, amely joguk 2023. július 31-i lejárattal az ingatlan-nyilvántartásba – mindhárom jogosult tekintetében a teljes ingatlanra – bejegyzésre került. Az eladók az adásvételi szerződéssel egyidejűleg kötött lakásbérleti szerződés alapján az ingatlan bérelőivé váltak, továbbá a hitelintézet tartozáselengedő nyilatkozatot tett, és a felek megállapodást kötöttek a vételár felosztásáról.
- [2] A felperes az egyes otthonteremtési állami feladatok karitatív szervezetek általi átvállalásáról szóló 2021. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Otthonteremtési tv.) 1. § (1) bekezdése alapján 2022. január 1-jén az ingatlan tulajdonosa lett.
- [3] A Jogosult1 és Jogosult3 2022-ben elhunyt, és erre tekintettel a felperes a Nemzeti Eszközkezelő Programban részt vevő természetes személyek

otthonteremtésének biztosításáról szóló 2018. évi CIII. törvény (a továbbiakban: NEP tv.) 5/A. § (1) bekezdésében és az Otthonteremtési tv. 1/B. § (1) bekezdésében foglaltakra hivatkozással 2022. augusztus 4-én kérelmet terjesztett elő az alperesnél Jogosult1 és Jogosult3 visszavásárlási jogának ingatlan-nyilvántartásból történő törlése iránt. Kérelméhez csatolta az elhunytak halotti anyakönyvi kivonatát.

- [4] Az alperes a 2022. augusztus 17. napján kelt 138505/1/2022. számú végzésével a felperes visszavásárlási jog törlése iránti kérelmét visszautasította. Végzését a NEP tv. 5/A. § (1) bekezdésére, 10. § d) pontjára, az Otthonteremtési tv. 1/B. § (1) bekezdés a) pontjára, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:226. §-ára, 5:167. §-ára, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvtv.) 26. § (6) bekezdésére és a 39. § (4) bekezdés e) pontjára alapította.
- [5] Indokolása szerint a felperes kérelmében megjelölt jogszabályhelyek szerint a visszavásárlási jog a bérleti jogviszony megszűnésekor szűnik meg. A jogosult halálával a bérleti jogviszony folytatható, továbbá az elhunyt javára bejegyzett visszavásárlási jog nem szűnik meg, mert az a jogosult hagyatékhöz tartozó vagyoni értékű jog, amely a halálával öröklés jogcímén az örökösöt illeti meg. A tulajdonos felperes a halotti anyakönyvi kivonatok mellett a törlési kérelméhez nem csatolt olyan okiratot, amely szerint az ingatlanon fennálló bérleti jog megszűnt, így a kérelem Inyvtv. 39. § (4) bekezdés e) pontja szerinti, hiánypótlási felhívás nélkül történő visszautasításának volt helye.

A kereset és az alperes védírata

- [6] A felperes keresetlevelében az alperes végzésének megváltoztatását, a Jogosult1 és Jogosult3 javára bejegyzett visszavásárlási jog törlését, másodlagosan az alperes végzésének megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására való kötelezését kérte.
- [7] Álláspontja szerint a végzés sérti az Inyvtv. 30. § (4) bekezdését, 50. § (4)–(5) bekezdését, a 26. § (1), (4) bekezdését, a Ptk. 6:3. § d) pontját, jogsétkően került alkalmazásra az Inyvtv. 39. § (4) bekezdés e) pontja.
- [10] Az alperes védírataiban a kereset elutasítását kérte a végzésében foglalt indokok alapján.

A jogerős ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a keresetet elutasította. Ítéleti érvelése szerint a NET tv. 2020. augusztus 12. napjáig hatályos 10. § (3) bekezdése, majd a NEP tv. 5/A. § (1) bekezdése és az Otthonteremtési tv. 1/B. § (1) bekezdése értelmében a visszavásárlási jog a lakóingatlanra vonatkozó bérleti jog megszűnésekor szűnik meg. A NET tv. 23. §-a, illetve a NEP tv. 10. §-a alkalmazni rendeli a lakásbérleti szerződés létrejöttére, tartalmára és megszűnésére a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Lakástörvény) szabályait, melynek 23. § (1) bekezdés d) pontja szerint a szerződés akkor szűnik meg, ha a bérlő meghal és nincs a lakásbérleti jog folytatására jogosult személy. A felek az adásvételi szerződés 19. pontjában ezen jogszabályi

rendelkezőkkel összhangban rögzítették, hogy a visszavásárlási jog a szerződéssel egyidejűleg aláírt lakásbérleti szerződés megszűnésekor vagy a 17. pontban meghatározott határidő lejártakor szűnik meg, amennyiben az eladók a visszavásárlási jogukat nem gyakorolták. A szerződés 22. pontjában az eladók arról nyilatkoztak, hogy amennyiben a bérleti jogviszonyuk bármely oknál fogva megszűnik vagy a 17. pontban meghatározott határidő lejárt, hozzájárulnak a visszavásárlási joguk ingatlan-nyilvántartásból való törléséhez. Mivel a bérlő(k) halála nem minden esetben szünteti meg a lakásbérleti szerződést, hiszen az arra jogosult hozzátartozók a bérleti jogot folytathatják, a szerződésben rögzített visszavásárlási jog sem szűnik meg a bérlő halálával, amennyiben a bérleti jogviszonyát az arra jogosult folytatja. A lakóingatlanra vonatkozó bérleti jog megszűnése nem igazolt, ezért az alperes jogszerűen járt el, amikor a visszavásárlási jog törlésére irányuló kérelmet visszautasította.

A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem

- [12] A felperes a jogerős ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmében annak elsődlegesen a megváltoztatását, az alperes végzésének megsemmisítését és az alperes új eljárásra történő kötelezését, másodlagosan a hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára való utasítását kérte.
- [13] Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (2) bekezdését, a 85. § (1)–(2) bekezdését, a 85. § (3) bekezdés b) pontját, a 86. § (1) bekezdését, a 92. § (1) bekezdés c) pontját, a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (4)–(5) bekezdését, a NET tv. 10. § (1) és (3) bekezdését, a 22. § (1a) bekezdését, a 23. § d) pontját, a NEP tv. 5/A. § (1) bekezdését, az Otthonteremtési tv. 1/B. § (1) bekezdését, a Lakástörvény 23. § d) pontját, a Ptk. 5:167. §-át, 5:178. § (2) bekezdését, az Inyvtv. 6. § (1) bekezdését, 25. §-át, 29–36. §-ait, az 50. § (4) bekezdését.
- [14] Előadta, hogy a jogerős ítélet sérti az ítélet teljességére vonatkozó Kp. 86. § (1) bekezdését, ugyanis az elsőfokú bíróság nem bírálta el azon jogsérelemét, mely abból ered, hogy az alperes formailag ugyan visszautasította a kérelmét, azonban a végzés tartalmából kitűnik, hogy azt érdemben – polgári jogi érveléssel hatáskörét is túllépve – vizsgálta (KGD 2010.61.). Az alperesi végzésben felhívott Inyvtv. 39. § (4) bekezdésének e) pontja az eljárás érdemi lefolytatásának olyan objektív akadályra eseten alkalmazható, amikor érdemi állásfoglalásra – még az alperesi hatáskör megállapíthatósága esetén – sincs lehetőség. Az alperes végzése így ellentmondásos, amely annak megsemmisítését követeli meg. Az alperes regisztratív ingatlanügyi hatóságként hozta meg végzését, bizonyítást nem folytathatott, a felek jogviszonyával kapcsolatos jogvitájának eldöntése nem tartozik a hatáskörébe. A vitás kérdések eldöntése az általános hatáskörű, polgári bíróság feladata (Kúria Kfv.III.37.269/2011/4., EBH

- 2013.K1., Kfv.II.37.946/2014/20., KGD 2017.42., Kfv.VI.37.535/2018/5.).
- [15] Megismételte álláspontját, hogy az ingatlan-nyilvántartás részét képező okirattárban az alperes rendelkezésére álló adásvételi szerződés 22. pontja szerint az eladók hozzájárultak ahhoz, hogy a visszavásárlási joguk a bérleti jogviszony megszűnése esetén törésre kerüljön. Az elhunyt jogosultak bérleti jogviszonya halálukkal megszűnt, így a törlési engedélyben szabott feltétel megvalósult, a visszavásárlási jogokat az Inyvtv. 50. § (4) bekezdése alapján hivatalból eljárva is törölni kellett volna. Ha esetleg valaki a lakásbérleti jogot folytatta is, az nem a visszavásárlási jogosultak, hanem az azt esetlegesen folytató személy jogviszonyának tekintendő. Mivel az elsőfokú bíróság osztotta az alperes álláspontját és az alperesi eljárás hiányosságát, helytelenségét nem ismerte fel, a jogerős ítélet a fent kifejtettek miatt sérti a Kp. 78. § (2) bekezdését, a Ptk. 5:167. §-át, a Ptk. 5:178. § (2) bekezdését továbbá az Inyvtv. 29. §-át és az 50. § (4) bekezdését. Az alperesnek a lakásbérleti jog megszűnését cáfoló okirat hiánya miatt és a jogosultak szerződésbe foglalt törlési engedélye alapján intézkednie kellett volna a visszavásárlási jogok törlése iránt, ám ezzel szemben a támadott végzésének indokolásában – megsértve a hatáskörét általánosságban rögzítő Inyvtv. 25. §-át és az ezt részletező Inyvtv. 29–36. §-ait – polgári jogi dogmatikai fejtegetést végzett a visszavásárlási jog örökölhetőségéről. Mivel az elsőfokú bíróság elfogadta az alperes érvelését, a jogerős ítélet is sérti ezen jogszabályokat, valamint a kereset elutasítása következtében felmerül a Kp. 85. § (3) bekezdés b) pontjának sérelme is, mert a közigazgatási bíróságnak hivatalból figyelembe kellett volna vennie, hogy az alperes döntését lényegében a hatáskörét túllépve a Ptk. jogátruházásra vonatkozó 6:202. §-ára alapította.
- [16] Előadta, hogy a visszavásárlási jog megszűnése a NET tv., illetve az annak helyébe lépő jogszabály(ok) alapján egyértelműen megállapítható. A NET. tv. 10. § (1) bekezdése szerint a Nemzeti Eszközkezelő a hiteladós vagy - ha a lakóingatlan nem a hiteladós tulajdonában van - a zálogkötelezett javára engedett visszavásárlási jogot. A visszavásárlási jog a bérleti joghoz van kötve, NET tv. 22. § (1a) bekezdése és a Lakástörvény 4. § (1) bekezdése értelmében a három eladó bérlőtárs lett. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a lakásbérleti jog és így a visszavásárlási jog azért nem szűnt meg, mert a bérlővel annak életében együtt lakó hozzátartozók a lakásbérleti jogot folytathatják. E körben az elsőfokú bíróság a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésének megsértésével azonban sem az ítélet tényállásában, sem pedig a jogi indokolásában nem adott számot arról, hogy megítélése szerint az elhunytak hozzátartozói közül kik voltak jogosultak a bérleti jog folytatására és azt valóban folytatták is. A NET tv. 23. § a) pontja sorolja fel azokat a személyeket, akik a vevő előzetes írásbeli hozzájárulásával a bérlő részéről az ingatlanba a Nemzeti Eszközkezelő hozzájárulásával befogadhatók, és a NET tv. 23. § d) pontja jelöli meg, hogy az a) pont alapján a bérlővel együtt lakó személyek közül kik folytathatják a lakásbérleti jogot [ezek a személyek: a bérlő halála esetén a bérlővel annak életében együtt lakó házastársa vagy élettársa, a bérlő, illetve házastársa vagy élettársa családi pótlékra jogosító gyermeke, illetve a bérlővel még életében együtt lakó gyermeke, továbbá a zálogkötelezett, illetve a hiteladós]. A NET tv. 23. § b) pontja szerint ezek a személyek nem tekintendők társbérlőnek, tekintettel arra, hogy az ilyen jellegű viszony csak a NET tv. 22. § (1) és (1a) bekezdése alapján jöhetett létre. A NET tv. 23. § a) pontjában megjelölt személyek együtt lakásra feljogosított személyként vannak jelen az ingatlanban. A Jogosult2 saját maga rendelkezett bérleti joggal, bérlőtársai halálát követően esetében a bérleti jog folytatása kérdése fel sem merülhetett. Mivel tehát a bérbeadó valamennyi bérlővel külön szerződést kötött és a lakásbérleti jog folytatására jogosult személy nem állapítható meg, így Jogosult1 és Jogosult3 lakásbérleti szerződése halálukkal megszűnt. Ebből pedig következik az, hogy mind a lakásbérleti jog megszűnése, mind pedig az ahhoz kötött visszavásárlási jog megszűnése mindkettejük esetében megállapítható. Ezen oknál fogva az alperesnek kötelessége lett volna törölni a visszavásárlási jogukat. A szabályozás azonosságára tekintettel a NEP tv. 5/A. § (1) bekezdése és az Otthonteremtési tv. 1/B. § (1) bekezdése tekintetében ugyanez állapítható meg.
- [17] Mindemellett az alperes és az elsőfokú bíróság hibásan foglalt állást a visszavásárlási jog természetéről, ugyanis a dologi hatállyal bejegyzett visszavásárlási jogra nem a jogosultsági oldalról, hanem mint az ingatlanhoz tapadó teherre, a kötelezetti oldalról tekintett. A perbeli tényállásban azonban nem az ingatlanhoz kötődésen, hanem a bérleti joghoz kötődésen van a hangsúly. A visszavásárlási jog pedig személyhez kapcsolódó, és nem vagyoni értékű jog, ekként nem lehet a hagyaték része, így nem is örökölhető. A bérlők visszavásárlási joga mint személyhez fűződő jog, megszűnt a haláluk pillanatában a Ptk. 6:3. § d) pontja alapján [BDT 2019.4048. (Szegedi Ítéletábr.: Pf.II.20.603/2018.)].
- [18] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a kereseti kérelemről teljes egészében döntött, így nem sérült a Kp. 86. § (1) bekezdése. Kifejtette, hogy törlés alapjául szolgáló okirat hiányában az Inyvtv. 50. § (4) bekezdése szerint egy jog törlésére akkor kerülhet sor, ha kérelem vagy megkeresés elintézése vagy a hivatalból folytatott eljárása során észleli, hogy annak megszűnése az ingatlan-nyilvántartásból kétségtelenül megállapítható. A tárgyi ügyben a bérleti jog megszűnését igazoló okirat hiányában a visszavásárlási jogot nem lehetett törölni, a kérelmet végzéssel vissza kellett utasítani. A kérelem határozattal történő elutasításnak csak akkor lett volna helye, ha a felperes benyújtotta volna a törlés alapjául szolgáló okiratot. A keresettel támadott végzése tehát nem ellentmondásos, mert ahhoz, hogy a kérelem tárgyában döntést hozhasson, meg kellett vizsgálnia, hogy a törlés feltételei fennállnak-e. A felperes lényegében azt sérelmezi, hogy a döntését megindokolta.
- [19] A felperessel egyezően hivatkozott arra, hogy az ingatlan-nyilvántartási hatóság eljárása regisztratív

jellegű, így a jogszabályban írt hiánypótlási eseteket kivéve bizonyítást nem folytathat, a felek jogvitájának eldöntése nem tartozik a hatáskörébe. A konkrét ügyben – önmagában az ingatlan-nyilvántartás alapján, bizonyítás lefolytatása nélkül – a visszavásárlási jog megszűnése nem volt megállapítható. Utalt arra, hogy a felperes nem az adásvételi szerződés alapján kérte a visszavásárlási jog törlését, a kérelmében a halotti anyakönyvi kivonatokra, valamint a NEP tv. 5/A. § (1) bekezdésére és az Otthonteremtési tv. 1/B. § (1) bekezdésére hivatkozott. Ennél fogva eljárása nem is arra irányult, hogy az adásvételi szerződésben foglalt törlési engedély alaki és tartalmi megfelelőségét vizsgálja, emiatt az nem is volt a per tárgya, így a jogerős ítélet nem sértheti a Ptk. 5:167. §-ában foglalt okirati elvet és a 5:178. § (2) bekezdését. Ettől függetlenül az Inyvtv. 29. §-a szerint jogok bejegyzésének és tények feljegyzésének – ha törvény másként nem rendelkezik – olyan közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat vagy ezeknek a közjegyző által hitelesített másolata (a továbbiakban: okirat) alapján van helye, amely a bejegyzés tárgyát képező jog vagy tény keletkezését, módosulását, illetve megszűnését igazolja, továbbá tartalmazza a bejegyzést, a feljegyzést megengedő nyilatkozatot az ingatlan-nyilvántartásban bejegyzett vagy közbérlés szerzőként bejegyezhető jogosult részéről. A felperes részéről hivatkozott adásvételi szerződésben az eladók ahhoz járultak hozzá, hogy amennyiben bérleti jogviszonyuk bármilyen oknál fogva megszűnik, hozzájárulnak, hogy az ingatlan-nyilvántartásból a visszavásárlási joguk a vevő kérelmére törlésre kerüljön. A tárgyi ügyben nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy a bérleti jog megszűnt volna. Az a hivatkozás pedig, hogy az elhunytak bérleti jogviszonya mindenképpen megszűnt, így az ő javukra bejegyzett visszavásárlási jogot törölni kell, nyilvánvalóan az esetleges jogutódok pozíciójának az ellehetlenítésére irányul. Annak a kimondására, hogy a visszavásárlási jog nem lehet a hagyaték része és nem is örökölhető, az ingatlanügyi hatóság nem vállalkozik. Egyrészt azért, mert érkezett már hozzá kifejezetten a NET tv. szerinti adásvételen alapuló visszavásárlási jogra vonatkozó hagyatékátadó végzés, másrészt azért, mert az „jogdogmatikai okfejtés” lenne, amelyre az ingatlanügyi hatóságnak nincs hatásköre.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A felülvizsgálati kérelem az ügy érdemét illetően alapos.
- [21] A Kúria a jogerős ítéletet – a bizonyítás és vizsgálat hivatalbóli elrendelésének körén kívül – csak a felülvizsgálati kérelem, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem, és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálhatja felül [Kp. 115. § (2) bekezdése értelmében alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése], az eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt [Kp. 120. § (5) bekezdése]. A jogerős ítélettel szemben jogszabálysértésre vagy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással van helye felülvizsgálatnak. A

felülvizsgálati kérelem kötelező tartalmi eleme a kérelmet megalapozó pontos jogszabályhely, illetve a közzétett kúriai határozat és azon részének megjelölése, amelytől az ítélet jogkérdésben eltér [Kp. 115. § (2) bekezdése értelmében alkalmazandó Kp. 100. § (2) bekezdés b) pont]. A felülvizsgálati kérelmet megváltoztatni a felülvizsgálati határidőn túl nem lehet [Kp. 115. § (2) bekezdése értelmében alkalmazandó Kp. 100. § (5) bekezdése].

- [22] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a felperes tévesen hivatkozott felülvizsgálati kérelmében arra, hogy az alperes, illetve az elsőfokú bíróság döntését a Ptk. jogátruházásra vonatkozó 6:202. §-ára alapította, mert ez a jogszabályhely, illetve az abban foglalt rendelkezés alapján a perbeli visszavásárlási jog átruházása sem az alperes végzésében, sem pedig a jogerős ítéletben nem jelenik meg. Ebből következően iratellenes és alaptalan a felperes állítása, mely szerint az alperesi hatóság polgári jogvitára tartozó kérdés elbírálásával, így hatáskörének megsértésével hozta meg a keresettel támadott végzést, és ezt az elsőfokú bíróság nem észlelte. A jogerős ítélet tehát nem sérti a Kp. 85. § (3) bekezdés b) pontját, a Ptk. 6:202. §-át, valamint az Inyvtv. 25. §-át és 29–36. §-ait.
- [23] Rámutat továbbá a Kúria, hogy a jogerős ítélet – a felperesi állítással egyezően – nem tartalmaz indokolást azon keresetben állított jogsérelmet illetően, hogy az alperes végzés formában meghozott döntése a kérelem tárgyát illetően érdemi jogértelmezést tartalmaz. A jogerős ítélet indokolása ezáltal hiányosnak tekintendő, és sérti a Kp. ítélet teljességére vonatkozó 86. § (1) bekezdése. A Kúria megállapítása szerint azonban ezen eljárásjogi jogszabálysértés az ügy érdemére nem hatott ki, figyelemmel arra, hogy annak megállapításához, hogy a visszavásárlási jog törlése iránti kérelem teljesítéséhez további okirat szükséges-e, így fennáll-e az Inyvtv. 39. § (4) bekezdés e) pontjában meghatározott visszautasítási ok, a hatóságnak be kell mutatnia azokat a jogi érveket, amelyekkel álláspontját alá kívánja támasztani. Az alperes a végzésében tehát indokolási kötelezettségének tett eleget, amely folytán eljárásjogi jogszabálysértést nem követett el.
- [24] Az ügy érdemét illetően azonban a felperes felülvizsgálati kérelme nagyrészt alapos, mert az alperes és az elsőfokú bíróság a NET tv. alapján alapított visszavásárlási jog tartalmát részben tévesen határozta meg, figyelmen kívül hagyta a per tárgyát képező, jogszabályon alapuló visszavásárlási jogra vonatkozó rendelkezéseket, így helytelenül állapította meg, hogy az a jogosultak hagyatékának részét képezi, illetve haláluk ellenére az továbbra is fennállhat, és a visszavásárlási jog ingatlan-nyilvántartásból való törléséhez további okiratra lett volna szükség.
- [25] Az Alaptörvény 28. cikke szerint „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan

- ésnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”
- [26] A perbeli visszavásárlási jog alapítására a NET tv. alapján került sor, amelynek címe szerint a hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról szól. Az előterjesztői indokolás szerint a szabályozás célja a devizahitelek okozta társadalmi problémák megoldására a Kormány és a Bankszövetség által 2011. május 30-án bejelentett Otthonvédelmi akcióterv végrehajtása. A törvény célja, hogy a Magyar Állam az e törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén gondoskodjon a szociálisan leginkább rászorult természetes személy hiteladós lakhatását biztosító lakóingatlan megvásárlásáról, ezt követően pedig közreműködik abban, hogy a megvásárolt lakóingatlanban bérleti díj fizetése ellenében a hiteladós és a vele egy háztartásban élő személyek lakhatása továbbra is biztosított legyen. Az előterjesztői indokolás szerint „A szociálisan rászoruló hiteladósok lakhatásának biztosítására jelen törvényben kidolgozott program alapvető feltételeinek törvényi szintű szabályozását az indokolja, hogy az olyan speciális szabályokat fogalmaz meg, amelyek eltérnek a jelenleg hatályos törvényi rendelkezésektől, ennek következtében az eltérő szabályokat csak törvényben lehet megfogalmazni. (...) A törvényben meghatározott feltételek eleget tesznek annak a törekvésnek, hogy mind a hitelezők, mind az adósok és mind az állam méltányos áldozatot hozzanak, és egyaránt vállaljanak részt a kialakult nehéz helyzet megoldásának rendezésében.” Ennek keretében a törvényben meghatározott rászorult hiteladósok lakásának tulajdonjogát az állam szerzi meg, emellett a törvény egyértelműen meghatározza a vételár összegét, az eladót terhelő egyéb kötelezettségeket. A konstrukció lényeges eleme, hogy az állam tehermentes ingatlant szerez, illetve a hiteladósnak az állam által fizetett vételárat meghaladóan a pénzügyi intézménnyel szembeni tartozása elengedésre kerül, az adós ingatlanával kapcsolatban már folyamatban levő végrehajtási eljárás szünetel. A hiteladós lakhatása a Lakástörvény szerinti bérleti jogviszony által kerül biztosításra, bizonyos speciális rendelkezések beiktatásával. Az indokolás szerint ugyanakkor „Az állam célja, hogy a hiteladós visszaszerezze a (...) megvásárolt ingatlan tulajdonjogát. Ennek érdekében a bérleti jogviszony ideje alatt a törvényben meghatározott ideig a bérlőt visszavásárlási jog illeti meg, amely alapján kezdeményezheti az ingatlan visszavásárlását. Ebben az esetben a vételár a jelzáloghitel szerződésben meghatározott forgalmi értéknek a jelzáloghitel szerződés megkötésekor kifizetett önerő értékével és a jelzáloghitel szerződés megkötésétől a hiteladós által kifizetett tőketörlesztések összegével csökkentett értéke vagy a Nemzeti Eszközkezelő által a lakóingatlanért fizetett vételár jegybanki alapkamattal növelt összege közül a magasabb összeg.”
- [27] Az elfogadott NET tv. a III. Fejezetének (A lakóingatlan megvásárlásának szabályai) 7. pontjában [10. § (1)–(7) bekezdések] rendelkezett „A hiteladós és a zálogkötelezett visszavásárlási joga”-ról. A visszavásárlási jogra vonatkozó szabályok a jelen perbeli adásvételi szerződés megkötéséig csak annyiban változtak, hogy a visszavásárlási jog időtartama 60 hónapról 72 hónapra emelkedett.
- [28] A NET tv. 10. § (1) bekezdése szerint a Nemzeti Eszközkezelő az adásvételi szerződés megkötésével egyidejűleg a hiteladós vagy – ha a lakóingatlan nem a hiteladós tulajdonában van – a zálogkötelezett javára visszavásárlási jogot enged, amelyet a hiteladós vagy a zálogkötelezett a tulajdonjog-bejegyzés ranghelyének alapjául szolgáló kérelem iktatási dátumát követő hatodik hónap első napjától a tulajdonjog-bejegyzés ranghelyének alapjául szolgáló kérelem iktatási dátumát követő hetvenkettedik hónap utolsó napjáig gyakorolhat. A (2) bekezdés kimondta, hogy a visszavásárlási jog a hiteladóst vagy – ha a lakóingatlan nem a hiteladós tulajdonában van – a zálogkötelezettet akkor is megilleti, ha a lakóingatlan a települési önkormányzat tulajdonába kerül. A települési önkormányzat tulajdonába került lakóingatlan esetében a visszavásárlási jogot a hiteladós vagy a zálogkötelezett a települési önkormányzattal szemben gyakorolhatja. A (3) bekezdés értelmében az (1) bekezdés szerinti visszavásárlási jog megszűnik, ha a lakóingatlanra vonatkozó bérleti jog megszűnik. A (4) bekezdés kimondta, hogy a visszavásárlási vételár a Nemzeti Eszközkezelő által a lakóingatlanért fizetett, e törvény alapján meghatározott vételárnak a Nemzeti Eszközkezelő és az eladó között megkötött adásvételi szerződés keltétől a visszavásárlási jog gyakorlásáig terjedő időszakra számított jegybanki alapkamattal, a Nemzeti Eszközkezelő által az ingatlanra fordított értéknövelő beruházások értékével, valamint a Nemzeti Eszközkezelő által a bérlő helyett megfizetett kötelezettség összegével növelt összege.
- [29] A jogosultak visszavásárlási jogának alapítására a NET tv. konstrukció szerint az adásvételi szerződésben és a bérleti jogviszony létesítésével és hitelintézet általi tartozáselengedéssel egyidejűleg került sor. Annak tartalmát tehát a NET tv. speciális rendelkezésinek figyelembe vétele mellett kell meghatározni. A Kúria kiemeli, hogy a NET tv. nem tartalmaz utaló rendelkezést a Ptk. szabályainak alkalmazhatóságára, és a jogalkotói indokolásból kiderül, hogy önálló törvény alkotására éppen a speciális szabályozási tárgy miatt került sor. A NET tv. szerinti konstrukcióban az állam – habár tipikusan a magánjog által szabályozott adásvételi szerződést, bérleti szerződést köt és visszavásárlási jogot enged – nem a többi szerződő féllel egyenrangú magánfélként, hanem az állami gondoskodás közfeladatát ellátva, jogszabályi kötelezettségeit teljesítve és azok érvényre juttatása érdekében jár el. Így habár a NET tv. nem rögzít önálló fogalmat pl. a visszavásárlási jogot illetően, az egyébként tipikusan a magánjog területén szokásos szerződéseket nem a Ptk., hanem a NET tv. rendszerében kell értelmezni, másrészt azoknak tartalmát nem a felek akarata, hanem a NET tv. határozta meg.
- [30] Ennek értelmében a visszavásárlási jog jogosultja az eladó hiteladós (vagy lakástulajdonos-eladó zálogkötelezett), aki akkor gyakorolhatja a visszavásárlási jogát a törvényben meghatározott időtartamban, ha az adásvételi szerződéssel, illetve a visszavásárlási jog alapításával egyidejűleg megkötött bérleti jogviszonya is fennáll. A NET tv.

10. § (1) bekezdése kifejezetten a hiteladós (és a lakástulajdonos zálogkötelezett) részére tette lehetővé a visszavásárlási jog alapítását, a jogosultság tehát a törvényben megnevezett személyekhez kötődhetett. Kimondta, hogy amennyiben a visszavásárlási jog kötelezettje személyében változás áll be, a települési önkormányzat lesz a lakás tulajdonosa, a visszavásárlási jog a jogosultat vele szemben illeti meg [NET tv. 10. § (2) bekezdés], azonban nem rendelkezett arról, hogy a hiteladós (vagy a zálogkötelezett) személyéhez kapcsolódóan is lehetséges a jogutódlás.
- [31] A 2019. január 1-jén hatályba lépett – az azóta többször módosított – NEP tv., amely a Nemzeti Eszközkezelő Programban részt vevő természetes személyek otthoneremtésének biztosításáról címet viseli, és amely jogalkotói indokolása szerint „(...) a gazdaságban bekövetkezett pozitív változások hatására további segítséget nyújt a Nemzeti Eszközkezelő Programban résztvevő természetes személyek számára azáltal, hogy biztosítja számukra az otthoneremtés lehetőségét. (...) A törvény elsődleges célja, hogy a Nemzeti Eszközkezelő Programban résztvevő természetes személyek megszerezzék a jelenleg bérelt ingatlanuk tulajdonjogát. A konstrukció lényege, hogy a fizetési kötelezettségeiknek eleget tevő bérlők és az otthoneremtés minél szélesebb körben történő biztosítása érdekében a bérlők közeli hozzátartozói lehetőséget kapnak arra, hogy jelentős kedvezmények igénybevételével egyösszegben megvásárolják az általuk bérelt ingatlant. Ilyen kedvezménynek minősül, hogy a vételár számítás során az állam nem számít fel kamatot, valamint a vételárba beszámításra kerül a bérlő által már megfizetett bérleti díj. A vevő kérelmére az állam további százalékos mértékű vételár kedvezményt nyújt elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésének terhe mellett. A részletvételi konstrukció esetén a fizetési kötelezettségeinek eleget tevő bérlő nyilatkozata alapján az általa bérelt ingatlan tulajdonjoga 2019. október 1-jén a bérlőre száll át azzal, hogy a vételárat a részletvevő a végrehajtási rendeletben meghatározottak szerint megállapított időpontokban és több részletben fizeti meg.”
- [32] A NEP tv. elfogadása tehát egyértelművé teszi, hogy a lakástulajdon meg/visszaszerzését a NET tv. kizárólag a hiteladós (vagy a volt tulajdonos zálogkötelezett) számára tette lehetővé, 2019-től azonban megnyílt a lehetőség a lakástulajdon megszerzésére nemcsak a volt tulajdonos bérlőnek, hanem a (közeli) hozzátartozóinak is, a törvényi feltételek teljesítésétől függően. A NEP tv. hatályba lépésével a NET tv. nem került hatályon kívül helyezésre, és az új törvény a NET tv. szerinti visszavásárlási jogot – a per szempontjából releváns körben – annyiban érintette, hogy azt a fizetési kötelezettségüknek eleget tevő bérlők (jogosultak) továbbra is a NET tv. szerint gyakorolhatták [NEP tv. 8. § (4) bekezdés], ugyanakkor a NET tv. 5. §-a értelmében választhatták a kamatmentes és a bérleti díj beszámításával megállapított vételáron a megvásárlás jogát is, utóbbi esetben a visszavásárlási joguk a törvény erejénél fogva megszűnt. A NEP tv. hatályba lépésével már csak a folyamatban lévő lakásvásárlásokat bonyolíthatta a Nemzeti Eszközkezelő.
- [33] Az egyes vagyongazdálkodást és a nemzeti pénzügyi szolgáltatásokat érintő törvények módosításáról szóló 2020. évi LXXX. törvény 81. §-a 2020. augusztus 13-tól a NET tv.-t hatályon kívül helyezte, így ezt követően visszavásárlási jog alapítására nem kerülhetett sor, továbbá egyidejűleg beiktatta a NEP tv.-be a NET tv. 10. § (3) bekezdésében foglaltakkal egyező tartalmú 5/A. §-át, amelynek (1) bekezdése kimondta, hogy a lakóingatlan bérlője javára bejegyzett visszavásárlási jog megszűnik, ha a lakóingatlanra vonatkozó bérleti jog megszűnik. Egyben (2) bekezdésében fenntartotta azt a rendelkezést, hogy a visszavásárlási vételár magasabb az ingatlan megvásárlása esetén fizetendő vételárnál, ugyanis az az állam nevében eljáró által a lakóingatlanért fizetett vételárnak az adásvételi szerződés keltétől a visszavásárlási jog gyakorlásáig terjedő időszakra számított jegybanki alapkamattal, az ingatlanra fordított értéknövelő beruházások értékével, valamint a bérlő helyett megfizetett kötelezettség összegével növelt összege. A (3) bekezdés szerint a visszavásárlási jog akkor gyakorolható, ha a bérlő bérleti díj vagy a bérleti jogviszonyból származó egyéb tartozását rendezte, kivéve, ha utóbbi tartozás a visszavásárlási ár megállapítása során érvényesítésre kerül. A (4) bekezdés alapján a visszavásárlási vételárból a központi költségvetést illeti meg az állam által a lakóingatlan megvásárlásakor kifizetett vételár.
- [34] Ezt követően az Országgyűlés – elismerve és támogatva a karitatív szervezetek társadalomért, különösen a nehéz helyzetben lévő családokért végzett szociális, segítő-szolgáltató, mentori tevékenységét – elfogadta az Otthoneremtési tv.-t, amelynek 1. § (1) bekezdése alapján 2022-ben a felperes mint nonprofit szervezet megszerezte a perrel érintett lakás tulajdonjogát. A visszavásárlási jogról az eredetileg elfogadott törvény nem szólt, azonban annak érdekében, hogy a felperes által a törvény alapján megszerzett lakásokon fennálló visszavásárlási jogra vonatkozó szabályozás egyértelmű legyen, a 2021. évi CXIII. törvény 17. §-a 2021. december 25-i hatállyal – indokolása szerint a NET tv. hatályon kívül helyezésére tekintettel – beiktatta az Otthoneremtési tv.-be az 1/B. §-t, amely (1) bekezdése megismételte a NEP tv. 5/A. §-át, mely szerint az ingatlan bérlője javára bejegyzett visszavásárlási jog megszűnik, ha az ingatlanra vonatkozó bérleti jog megszűnik, és azonosan rendelkezett a visszavásárlási vételár számításáról, a visszavásárlási jog gyakorlásának feltételéről, valamint arról, hogy a vételár immár nem az államot, hanem a felperest illeti.
- [35] A Kúria a hiteladósok visszavásárlási jogára vonatkozó szabályozásának története, valamint a törvényi indokolások áttekintése alapján egyértelműen megállapíthatónak tartotta, hogy a tárgyi jogosultság tartalmát nem a Ptk., hanem a speciális törvényi rendelkezések [különösen a NET tv. 10. §, a NEP tv. 5/A. §-a és az Otthoneremtési tv. 1/B. §] alapján kell meghatározni azzal, hogy e rendelkezéseket is a jogalkotói cél, és a további, adott jogviszonyt szabályozó rendelkezések fényében kell értelmezni. A visszavásárlási jog alapítására vonatkozó NET tv. 10. §-ának nyelvtani

- (szemantikai), a szabályozás Kúria által ismertett történeti és teleologikus (a jogalkotói célt követő) értelmezése szerint annak jogosultja kizárólag a hiteladós vagy, ha a jog tárgyát képező lakás az ő tulajdonában állt, a zálogkötelezett lehetett. A NET tv. a jogosulti oldalon jogutódlást nem szabályozott, ellentétben a kötelezetti oldalon bekövetkező jogutódlással [önkormányzat, felperesi közhasznú szervezet]. A NEP tv. megteremtette annak lehetőségét, hogy – a törvényi feltételeket teljesítő – bérlő, illetve közeli hozzátartozója a lakást megvásárolhassa. E lehetőség megnyitása nem szüntette meg a már fennálló, ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogosultak visszavásárlási jogát, azonban rendelkezett arról, hogy az az ingatlan eladásakor (a bérlő vagy közeli hozzátartozója általi megvásárlásakor) megszűnik, majd 2020. augusztus 13. napjától a NET tv. hatályon kívül helyezésével a visszavásárlási jog alapításának lehetősége is megszűnt.
- [36] A felperes a 2022. augusztus 4-én ezeknek a rendelkezéseknek a hatálya alatt, a NEP tv. 5/A. § (1) bekezdése és az Otthonteremtési tv. 1/B. § (1) bekezdése alapján kérte – a Jogosult1 és Jogosult3 halálának halotti anyakönyvi kivonattal történő igazolása mellett – a javukra bejegyzett visszavásárlási jogok törlését.
- [37] Az alperes a kérelmet azért utasította vissza, mert álláspontja szerint a visszavásárlási jog egyrészt örökölhető, másrészt a NEP tv. 10. § d) pontja szerint az elhunytak bérleti joga folytatható az ott meghatározott személyek által, és a felperes nem igazolta, hogy a Jogosult1 és Jogosult3 bérleti joga ténylegesen – öröklés, illetve a bérleti jogok folytatásának hiányában – ténylegesen megszűnt. Az elsőfokú bíróság az alperes érvelését a bérleti jogviszony folytathatóságára figyelemmel fogadta el és állapította meg, hogy önmagában a bérlő(k) halála nem szünteti meg minden esetben a lakásbérleti szerződést, hiszen az arra jogosult hozzátartozók a bérleti jogot folytathatják, ebből következően a szerződésben rögzített visszavásárlási jog sem szűnik meg feltétlenül a bérlő halálával.
- [38] A Kúria az Alaptörvény 28. cikkének megfelelő jogértelmezés alapján megállapította, hogy az alperes és az elsőfokú bíróság tévedett a visszavásárlási jog bérleti jogviszonnyal való összefüggését illetően. A visszavásárlási jognak az irányadó törvényi rendelkezések alapján feltétele a jogosult bérleti jogviszonyának fennállta, azonban ez fordítva nem igaz, a bérleti jog önmagában nem eredményez visszavásárlási jogot. A visszavásárlási jog kizárólag a hiteladóst, illetve ha az állam által megvásárolt lakás a zálogkötelezett tulajdonában volt, őt illetheti meg, [NET tv. 10. § (1) bekezdés]. A jogalkotó nem rendelkezett a visszavásárlási jog jogosultja személyében bekövetkező jogutódlás lehetőségéről (szemben a kötelezetti oldalon bekövetkező jogutódlás esetével), a Ptk. alkalmazhatóságára sem utalt, így a visszavásárlási jog kizárólag a hiteladóst és a zálogkötelezettet illetheti meg, az a személyükhöz kötődő jogosultság, ezért haláluk folytán megszűnik. A visszavásárlási jog megszűnése nem érinti az elhunyt jogosultak bérleti jogának folytathatóságát, amelyről a speciális törvényi rendelkezések [NET tv. 23. § d) pont, NEP tv. 10. §], továbbá az azok alapján alkalmazandó Lakástörvény [23. § (1) bekezdés d) pont] rendelkezik. A bérleti jogviszony keretében bekövetkező, törvényi rendelkezés alapján létrejövő jogutódlás tehát – erre vonatkozó törvényi rendelkezés hiánya miatt – a visszavásárlási jog tekintetében nem eredményez jogutódlást.
- [39] A bérleti jog folytatására jogosult személyek részére (az élettárs kivételével), mint a bérleti jogviszonyból eredő fizetési kötelezettségüket teljesítő bérlő számára a jogalkotó nem visszavásárlási, hanem megvásárlási jogot biztosított, a visszavásárlási jogra vonatkozó szabályoktól részben eltérő törvényi feltételekkel. A NEP tv. által bevezetett vásárlási jog azonban nem azonos a visszavásárlási joggal, annak feltételeit a jogalkotó önállóan szabályozta, fenntartva bizonyos ideig a visszavásárlásra vonatkozó szabályokat is. Ezért a Kúria által ismertett jogszabályi változások a visszavásárlási jog eredeti tartalmát nem érintették, azokat a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (2) bekezdés a) pontja alapján a NET tv. hatályon kívül helyezését követően is figyelembe kellett venni.
- [40] A felperes az ingatlan-nyilvántartási kérelmének előterjesztésekor a visszavásárlási jog megszűnését közokiratokkal (halotti anyakönyvi kivonatokkal) igazolta, így a kérelem visszautasítása az Inyvtv. 39. § (4) bekezdés e) pontjára hivatkozással jogszabálysértő volt.
- [41] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság jogszabálysértően utasította el a felperes megalapozott keresetét, azért a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazásával megváltoztatta, az alperes végzését megsemmisítette és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [42] Az alperes az új eljárásban köteles a Jogosult1 és Jogosult3 visszavásárlási jogának ingatlan-nyilvántartásból történő törléséről határozatot hozni.
- (Kúria Kfv.V.37.275/2023/12.)
- 285** Az Avt. 124. § (4) bekezdése alkalmazhatóságának feltétele, hogy felperes a törvényi tényállás megvalósultságát, azt, hogy a bontást kizárólag személyesen végezheti el, a perben bizonyítsa. Minden ügyben egyedileg kell meghatározni, hogy mi minősül olyan eljárási szabályszegésnek, amely az ügy érdemi elbírálására kihatással van [2017. évi CLIII. törvény (Avt.) 124. § (4) bek.; 2017. évi CLI. törvény (Air.) 73. §; 2017. évi I. törvény (Kp.) 84. § (2) bek., 78. § (1) bek.; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 346. § (5) bek., 279. § (1) bek.].
- A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**
- [1] Az elsőfokú építési hatóság 2015. február 16-án a felperessel szemben hivatalból építésrendészeti eljárást indított. Megismételt eljárásban az elsőfokú határozat kötelezte felperest a tulajdonában álló 6 és 4 helyrajzi számú, természetben szám alatt található ingatlanon (a továbbiakban: ingatlan) a meglévő kapuzatra újonnan épített nyolc zsalukősor, új tetőszerkezet, valamint a kapuzat mellé bővítményként épített új portaépület (a továbbiakban: szabálytalan építmény) elbontására a határozat jogerőre emelkedésétől számított 2

- hónapon belül. Indokolása szerint az építési engedély nélkül megépített szabálytalan építmény fennmaradása átalakítással nem engedélyezhető, mivel a fedett kapubejáró és a portaépület a Helyi építési szabályzatról szóló 1/2005. (II. 1.) számú rendelete (a továbbiakban: Hész.) szerint a közút szabályozási szélességén belül helyezkedik el, ahol csak a közút létesítményei és berendezései, közművek, valamint közlekedést kiszolgáló építmények létesíthetők, illetve növényzet telepíthető. Figyelemmel arra, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 48/A. § (1) bekezdése alapján az építményre fennmaradási engedély nem adható, így az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 67. § (5) bekezdése értelmében az építmény bontását rendelte el.
- [2] A felperes fellebbezése alapján eljáró Fejér Megyei Kormányhivatal határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, a felperesi ingatlanon található kapu alapszerkezetével kapcsolatban az Étv. 46. § (4) bekezdés b) pontja alapján építésrendészeti eljárás és intézkedés megtételének nincs helye, azonban a 10 éven belül létesített szabálytalan építmény bontásának elrendelésére jogszerűen került sor figyelemmel arra, hogy a felperes kérelmére indult eljárásban a hatóság az építmény fennmaradását nem engedélyezte.
- [3] Az elsőfokú építési hatóság végzésével a 2016. február 26. napján jogerőre emelkedett elsőfokú határozat végrehajtását rendelte el rögzítve, hogy az önkéntes teljesítés határideje 2017. május 6. volt. Az ingatlanon tartott többszöri hatósági ellenőrzés szerint az előírt határidőn belül a felperes nem tett eleget a határozatban foglaltaknak.
- [4] Az építési hatóság megkeresését követően az elsőfokú adóhatóság az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (a továbbiakban: Avt.) 123. §-a alapján a meghatározott cselekmény végrehajtására, az életveszélyes állapot megszüntetésére, a szabálytalan építmény bontási munkáinak elvégzésére a közreműködői szervezetek névjegyzékében szereplő cégek közül hármat jelölt ki ajánlattételre. A beérkezett ajánlatok közül a legkedvezőbb ajánlatot adó Kft.-t (a továbbiakban: közreműködő) rendelte ki végzésével bruttó 10 795 000 Ft közreműködői díj ellenében. Meghatározta a bontás elvégzéséhez szükséges feltételeket, feladatokat, műszaki elvárásokat.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes végzésével az elsőfokú végzést eltérő indokollással helybenhagyta. Hivatkozott az Avt. 29. § (1) bekezdés 7. pontjára, a 112. § (1) bekezdésére, a (6) bekezdés b) pontjára, a 123. §-ra. Kifejtette, a meghatározott cselekmény végrehajtását megkeresés alapján végzi, amelyben a végrehajtás halasztást nem tűrőként volt feltüntetve. Önkéntes teljesítés hiányában a meghatározott cselekmény elvégzése az adóhatóság kötelezettsége, ami az adós költségére és veszélyére történik, közreműködő szervezet kijelölésével. Az elsőfokú adóhatóság az ajánlattételi felhívásában kellő részletességgel ismertette az elvégzendő feladatokat, az érvényes ajánlattételhez szükséges információkat. A közreműködő által adott árajánlat valamennyi feltételnek megfelelt, a beérkezett és érvényes ajánlatok mindegyikénél alacsonyabb volt, ezért a bontás elvégzésére az Avt. 123. §-a értelmében a közreműködőt kellett kirendelnie az általa ajánlott díjazás mellett.
- A kereseti kérelem**
- [7] A felperes az első- és a másodfokú végzéseknek elsődlegesen megsemmisítését vagy hatályon kívül helyezését; másodlagosan a megváltoztatásukat, a közreműködő kirendelésének mellőzését; harmadlagosan hatályon kívül helyezésük mellett az elsőfokú adóhatóság új eljárás lefolytatására kötelezését; negyedlegesen az alperes végzésének a megsemmisítését, a másodfokú adóhatóság új eljárás lefolytatására kötelezését kérte. Jogszabálysértésként utalt az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 73. §-ára, a 124. § (4) bekezdésére, hivatkozott a Kúria Kfv.III.37.666/2012/27. számú döntésére. Megítélése szerint az alperes végzésének tényállása téves, sérti az Air. 58. §-át, mivel az elsőfokú végzés rendelkező részében a közreműködő nincs feltüntetve, csak a címzésben.
- [8] Kifejtette, a meghatározott cselekmény végrehajtására kizárólag személyesen kerülhet sor, figyelemmel az ingatlanon elhelyezett beteg, ápolásra szoruló ellátottakra, így az adóhatóságnak nincs joga és lehetősége közreműködő szervezetet igénybe venni. Az életveszélyes állapot megszüntetésére hivatkozás a másodfokú végzéssel nem kijavítható, mivel, ha nincs életveszélyes helyzet, a közreműködő kirendelése okafogyottá válik. Vitatta a bontás költségét, amit kérelme ellenére az adóhatóság egyáltalán nem vizsgált. Kérte szakértő kirendelését.
- [9] A felperes a peres eljárás folyamatban léte alatt bejelentette, időközben a bontási tevékenységet 150 000 Ft-ért elvégeztette, mely alátámasztja, hogy a közreműködő által megjelölt költség eltúlzott. Az önkéntes teljesítésére tekintettel a keresettel támadott végzés okafogyottá vált.
- [10] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte a végzésében foglalt indokok fenntartása mellett.
- [12] A felperesnek a bontás önkéntes teljesítésére hivatkozása nem helytálló, mivel 2022. június 1. napján tartott helyszíni ellenőrzés szerint csak részben tett eleget az előírtaknak, a kapu tetőszerkezetét elbontotta, de a felépített zsalukövek és a porta épülete jelenleg is fennáll, így a végrehajtási eljárást nem lehet megszüntetni.
- Az elsőfokú határozat**
- [13] Az elsőfokú bíróság a kereset elutasította.
- [14] Indokolásában az Air. 73. § (1) bekezdésére hivatkozással kifejtette, hogy az elsőfokú végzés címzésében a közreműködő neve szerepel, a döntés tartalmazza az ügy azonosításához szükséges adatokat, a kirendelő szervezet nevét, így önmagában az a körülmény, hogy a közreműködő nem a rendelkező részben van feltüntetve nem minősül az ügy érdemét érintő olyan lényeges és orvosolhatatlan körülménynek, amely a végzés megsemmisítését megalapozná.

- [15] A felperes alaptalanul hivatkozott továbbá az Avt. 124. § (4) bekezdésére, a kizárólag általa elvégezhető cselekményre, mivel azt bármely építési vállalkozó el tudja végezni. A bontási tevékenység a főépületet nem érinti, a felperes sem adott elő ezzel ellentétes hivatkozást.
- [16] Az Avt. a közreműködő szervezet kirendelésének feltételeként nem írja elő az életveszélyes állapot fennállását, csupán az Avt. 122. § (6) bekezdésében rögzített egyik feltételként, hogy a meghatározott cselekmény végrehajtása nem tűr halasztást. A felperes tévesen összemossa a halasztást nem tűrő és az életveszélyes állapot fogalmát.
- [17] A bontás összegével kapcsolatban kifejtette, hogy az Avt. pontosan meghatározza, a közreműködő szervezet kirendelése esetén milyen módon kell eljárni, ez azonban nem vonatkozik az ajánlatban szereplő költségek megfelelőségének vizsgálatára és szakértő kirendelésére. Utalt a Kúria Kfv.I.35.303/2021/5. számú ítéletére.
- A felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem**
- [18] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek elsődlegesen a megváltoztatását, az alperes határozatának – az elsőfokú határozatra is kiterjedő – megsemmisítését vagy hatályon kívül helyezését, a végrehajtási eljárás megszüntetését; másodlagosan az elsőfokú ítélet jogszabálysértésének megállapítását, alperes végzésének – az elsőfokú végzésre kiterjedő – megváltoztatását, a közreműködő kirendelésének mellőzését, a végrehajtási eljárás megszüntetését; harmadlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára utasítását; negyedlegesen a jogerős ítélet, az adóhatóság első-, másodfokú döntésének hatályon kívül helyezését, az elsőfokú közigazgatási hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését; továbbá a jogerős ítélet, az alperes döntésének hatályon kívül helyezését, az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte.
- [19] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a bontási cselekmény nem kizárólag személyesen végezhető el, így az ügy érdemére kiható jogszabálysértést követett el. A bontási cselekmény érinti az általa vezetett idők lakhatására és ellátására szolgáló intézményhez tartozó, annak szerves részét képező portaépületet. A bontási munkák személyes elvégzésének az az indoka, hogy a bentlakók ki- és bejárását kizárólag ő tudja ellenőrizni és felügyelni. Az elsőfokú bíróság nem tért ki annak vizsgálatára, hogy a kirendelt közreműködő miként fog gondoskodni a bentlakók felügyeletéről. Tévesen állapította meg, hogy a bontási cselekményt a közreműködő is el tudja végezni. A közreműködő kijelölésének nem volt helye, az eljárás megszüntetéséről kellett volna határozni az Avt. 124. § (4) bekezdésének megfelelően.
- [20] Hivatkozott a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdésére, ehhez kapcsolódóan a KGD 2014.141., a Kúria Kfv.35.019/2021/7., Kfv.35.304/221/7., Kfv.37.024/2021/7. számú eseti döntéseire. Az

indokolási kötelezettség teljesítésének hiányában az elsőfokú bíróság ítélete nem felel meg a Kúria közzétett ítélkezési gyakorlatának, nem reagált teljes körűen valamennyi kereseti hivatkozásra.

- [21] Az alperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [22] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [25] A perben eldöntendő jogkérdés az volt, hogy alkalmazható-e az Avt. 124. § (4) bekezdése, továbbá, hogy az ügy érdemére kiható jogszabálysértésnek minősül-e, ha az elsőfokú végzés rendelkező része nem, csak az az fölötti részben a határozat címzettjének megnevezése tartalmazza a kirendelt közreműködő személyét.
- [26] A Kúria először az Avt. 124. § (4) bekezdésének alkalmazhatóságát vizsgálta. Az eljárásban irányadó, alapul szolgáló jogszabályi kör (Air., Avt., Kp., Pp.) a felek által nem volt vitatott.
- [27] Az Avt. 124. § (4) bekezdése szerint, ha a meghatározott cselekmény kizárólag személyesen az adós által végezhető el és a 122. § (2)–(5) bekezdéseiben foglalt eljárás eredménytelenül zárul, az állami adó- és vámhatóság az eljárás eredménytelenségéről jegyzőkönyvet vesz fel, amelyet megküld a behajtó hatóság részére, egyúttal tájékoztatja azt az eljárás megszüntetéséről.
- [28] E törvényhely alkalmazhatóságának feltétele, hogy a jogalkotó által megállapított törvényi tényállás megvalósultságát, valóságban is megtörténtét felperes a perben bizonyítsa, így azt, hogy a bontást kizárólag személyesen végezheti el.
- [30] A Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítéletében a [19] bekezdéstől kezdődően a bizonyítékok értékelésének, minősítésének törvényi kötelezettségét teljesítette, amelyen alapul azon megállapítása, hogy nem bizonyított az Avt. 124. § (4) bekezdésének alkalmazhatósága, helytálló. Az elsőfokú bíróság eleget tett a Kp., Pp. indoklásra vonatkozó kötelezettségének, továbbá a Pp. 346. § (1), (4)–(5) bekezdéseiben foglalt indokolási kötelezettség tartalmi és formai követelményeinek is.
- [31] A Kúria egyetért az elsőfokú bíróságnak a bizonyítékok értékelése alapján levont megállapításával, mely szerint az Avt. 124. § (4) bekezdése az ügyben nem alkalmazható, figyelemmel arra, hogy az elrendelt bontási munkák a főépületet, az ott elhelyezett ellátásra szoruló személyeket nem érintik. Azt a körülményt, hogy a bontásra szánt, engedély nélkül megépített portaépület milyen szerepet tölt be a főépületben elhelyezett idős, beteg emberek felügyeletében, az eljárás során a felperes nem bizonyította. A betegek ki- és bejárásának ellenőrzése megoldható, így teljesen szükségtelen lett volna annak vizsgálata, hogy a közreműködő tud-e, képes-e a bentlakók felügyeletéről gondoskodni.
- [32] A Kúria ezt követően vizsgálta felperesnek a közreműködő megismerésének hiányára, az Air. 73. § (1) bekezdésének megsértésére vonatkozó érveit.
- [33] Helytállóan hivatkozott a felperes arra, hogy az elsőfokú adóhatóság végzésének rendelkező része a közreműködő szervezet megnevezését nem tartalmazza, az a végzés feletti részben, a címzésben szerepel.

- [34] Az Air. 73. §-a a döntés tartalmi elemeit rögzíti. A 73. § (1) bekezdése szerint a döntés tartalmazza:
- az eljáró adóhatóság, az adózó és az ügy azonosításához szükséges minden adatot,
  - a rendelkező részt az adóhatóság döntésével, a jogorvoslat igénybevételevel kapcsolatos tájékoztatással és a felmerült eljárási költséggel,
  - a megállapított tényállásra és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokra, az adózó által felajánlott és mellőzött bizonyítékokra, a mérlegelés és a döntés indokaira, az ügyintézési határidő leteltének napjára, továbbá a döntést megalapozó, valamint a hatóság hatáskörét és illetékességét megállapító jogszabályhelyek megjelölésére is kiterjedő indokolást, valamint
  - a döntéshozatal helyét és idejét, a hatáskör gyakorlójának nevét, hivatali beosztását, valamint a döntés kiadmányozójának a nevét, hivatali beosztását, ha az nem azonos a hatáskör gyakorlójával.
- [35] Az elsőfokú végzésben az Air. idézett tartalmi előírásai ellenére címzettként szerepel a közreműködő személye.
- [36] Az alperes a végzése második oldalán az utolsó előtti bekezdésben az elsőfokú döntés ismertetésénél egyértelműen rögzíti, hogy az elsőfokú adóhatóság a közreműködőt rendelte ki, nevének, székhelyének feltüntetésével. A közreműködő személye egyértelműen beazonosítható volt.
- [37] Rögzíti a Kúria, hogy a bírósági eljárás alperese a Kp. 18. § (1) bekezdése szerint többfokú közigazgatási eljárásban nem az elsőfokú, hanem a másodfokú közigazgatási szerv, az eljárás tárgya pedig az alperes végzésének felülvizsgálata volt. A másodfokú végzés indokolása kétséget kizáró módon, beazonosíthatóan tartalmazza, hogy az elsőfokú adóhatóság kit rendelt ki közreműködőként, így téves az a felperesi hivatkozás, hogy a közreműködő személye nem volt megállapítható.
- [38] A Kúria a Kp. 88. § (1) bekezdés c) pontja szerint vizsgálta, hogy a felperes által hivatkozott eljárási jogszabálysértés (Air. 73. §) az ügy érdemére kihatott-e, melynek megítélése mindig egyedileg, az összes körülmény mérlegelését követően történhet. Egységes a joggyakorlat, önmagában az eljárási jogszabálysértés miatt csak akkor van helye a közigazgatási cselekmény megsemmisítésének (hatályon kívül helyezésének), ha a megsértett eljárási szabály a megelőző eljárás lényeges szabályának minősül, az eljárási szabályszegés az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt, és ha az okozott jogsérelem a perben nem volt orvosolható (Kúria Kf.VI.39.066/2020/5.). Ennek eldöntéséhez azt kellett vizsgálni, hogy a felperes által hivatkozott eljárási szabályszegés (az elsőfokú határozat címzettjének részében feltüntetett a közreműködő) olyan súlyú-e, ami az ügy érdemét is érinti. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az elsőfokú hatóság határozata 1. oldalán címzettként vastagon kiemelve feltünteteti, megjelöli a közreműködőt és az elérhetőségét, amelyet az alperesi határozat is tartalmaz. A közreműködő beazonosítható volt, így az eljárási jogsérelem nem olyan súlyú, ami indokolná az eljárás megismétlését. A Kúria mögöttes ügyféli jogsérelem hiányában a

felülvizsgálati kérelem e részét sem minősítette alaposnak.

- [39] Rögzíti a Kúria, hogy a felülvizsgálati kérelem nem támadta a jogerős ítéletnek az életveszélyes állapot fennállásával, továbbá a bontás összegével kapcsolatos, a felperesi sérelem alaptalanságát megállapító rendelkezéseit, így kúriai döntés ezen kérdésekre nem terjedt ki. A felperes csak állította, de nem jelölte meg, hogy mely keresetrészeket nem bíralt el az elsőfokú bíróság, amelynek hiányában a felülvizsgálati kérelem e része érdemben nem volt vizsgálható.
- [40] A felperes által hivatkozott kúriai döntések jelen perben részben eltérő tényállásuk okán nem voltak alkalmazhatók, illetőleg az elsőfokú bíróság döntése az irányadó joggyakorlatnak megfelel.
- [41] Mindezek folytán a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részeit nem érintette, támadott részeiben a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.VI.35.014/2023/7.)

286^A közigazgatási hatósági eljárásokban a tisztességes hatósági eljárásról való alapjognak akkor is érvényesülnie kell, ha a hatóság nyolc napon belül döntést hoz. Ha ez nem lehetséges, át kell térni teljes eljárásra.

Az ügyféli jogok hatósági eljárásban történő teljes elvonása a közigazgatási perben nem orvosolható lényeges, az ügy érdemére kiható eljárás jogszabálysértés [Alaptörvény XXIV. Cikk (1) bek.; 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 104. § (3) bek. a) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes 2021. június 24. napján az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 104. § (1) bekezdés e) pontja alapján hivatalból közigazgatási hatósági eljárást indított a felperesekkel szemben a 2021. évi kibocsátási egység visszaadási kötelezettség teljesítésének vizsgálata tárgyában.
- [2] Az alperes 2021. június 30. napján a közigazgatási hatósági eljárások eredményeként öt határozatot hozott, melyekben a felpereseket bírság megfizetésére, valamint kibocsátási egység haladéktalan visszaadására kötelezte.
- [7] A határozatok indokolása szerint az alperes az eljárás során a Közösségi Forgalmi Jegyzék adatai alapján megállapította, hogy a felperesek mint üzemeltetők a létesítményeik vonatkozásában a 2003/87/EK Európai Parlamenti és Tanácsi Irányelvnek az uniós kibocsátási egység forgalmi jegyzék működése tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2019. március 12-i 2019/1122 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet [(EU) 2019/1122 Rendelet] 56. cikkében és az üveggázhatóságok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőforrások megosztási határozat végrehajtásában való részvételről szóló 2012. évi CCXVII. törvény (a továbbiakban: Ügkr. tv.) 24. §-ában, valamint az Ügkr. tv. végrehajtásának egyes szabályairól szóló 410/2012. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ügkr. vhr.) 15/A. § (1) bekezdésben foglalt feltételek mellett a meghatározott határidőig, 2021. április 30. napjáig a létesítményeik vonatkozásában fennálló

- ÜHG egység visszaadási kötelezettségüknek csak részben tettek eleget, mivel az előírtaknál kevesebb kibocsátási egységet adtak vissza. A visszaadási kötelezettség alapját a 2021. évi hitelesített kibocsátási jelentésben foglalt 2020. tárgyévben keletkezett szén-dioxid kibocsátás képezte.
- [8] A határozatok jogalapjaként az Ügkr. tv. 10. § (1) bekezdését, 24. §-át, az Ügkr. vhr. 3/C. § (1) bekezdését, 15/A. § (1) bekezdését, 21/A. § (1) bekezdését és a 34/C. § (2) bekezdését jelölte meg.
- [9] Rámutatott arra, hogy az Ügkr. tv. 34/C. § (1) bekezdése értelmében az ügyekben figyelmeztetés alkalmazásának nem volt helye.
- [10] A közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Szankció tv.) 10. § (4) bekezdésére hivatkozással rögzítette, hogy az I. rendű felperes tekintetében a nyilvántartás 2021. június 28. napi adatai alapján kiállított keresési igazolás két, a III. rendű felperes esetében egy korábbi szankciót tartalmaz, a II. rendű felperes esetében pedig korábban szankció nem került kiszabásra.
- [11] A bírság összegét arra tekintettel határozta meg, hogy a Szankció tv. 10. § (4) bekezdésének alkalmazására kizárólag a mérlegelési jogkörben meghatározott bírságösszeg esetében van helye, az Ügkr. vhr. 21/A. § (1) bekezdésben foglaltak alapján azonban a mérlegelési jogkör lehetősége kizárt.
- A felperesek kereseti kérelmei**
- [12] A felperesek – eljárásjogi és anyagi jogi jogszabálysértésekre hivatkozással – keresetet terjesztettek elő a velük szemben meghozott alperesi határozatok ellen, amelyekben a határozatok megsemmisítését, és az alperes új eljárásokra kötelezését kérték. Sérelmezték, hogy az alperes a jogsértés miatti felelősségüket nem vizsgálta, illetőleg, hogy az eljárásba nem vonták be őket.
- [13] A II. rendű felperes a bírságkiszabás körében hivatkozott továbbá arra, hogy a határozat mellékletét képező keresési igazolás tanúsága szerint esetében a nyilvántartásban nem szerepel korábbi közigazgatási szankció, ezért vele szemben a Szankció tv. 9. § (2) bekezdésében foglaltakból következően bírság kiszabására nem kerülhetett volna sor.
- Az elsőfokú ítélet**
- [14] Az elsőfokú bíróság a keresetek folytán indult pereket egyesítette, amely perben hozott jogerős ítéletével a kereseteket elutasította.
- [15] Indokai szerint a határozatok alapjául szolgáló Ügkr. tv. 32. § (1) bekezdéséből és az Ügkr. vhr. 21/A. § (1) bekezdéséből következően, ha az üzemeltetők a visszaadási kötelezettségüknek határidőre részben vagy egészben nem tesznek eleget, az alperesnek az üzemeltetőt bírság megfizetésére kell köteleznie, amely bírság összegének meghatározása az Ügkr. vhr. 21/A. § (1) bekezdésében meghatározott módon történhet, így e körben a hatóságnak mérlegelési jogköre nincsen.
- [16] Okfejtése szerint az Ügkr. tv. és az Ügkr. vhr. a felróhatóság és az önhiba vizsgálatáról nem rendelkeznek, továbbá a felelősség alóli kimentést sem tették lehetővé, mint ahogy a felperes által hivatkozott Szankció tv. 2. § (1) bekezdése sem, ami a közigazgatási felelősség megállapításáról rendelkezik a szankció alkalmazásának feltételeként. A közigazgatási felelősség azonban jelen esetben a jogellenes tevékenységgel, vagyis a jogszabályi kötelezettség megszegésével (elmulasztásával) beállt, ezért az alperes jogszerűen járt, el, amikor a felpereseket a közigazgatási szabálysértés miatt közigazgatási bírsággal sújtotta.
- [17] Alaplatannak találta a tisztességes hatósági eljárás sérelmét állító kifogást, tekintettel arra, hogy az alperesnek az ÜHG egység határidőben történő visszaadása elmulasztásának megállapításán túl – mely tényt egyébként a felperesek a per során nem vitattak – az alperesi határozatok alapját képező anyagi jogi jogszabályok szerint egyéb tényt nem kellett feltárnia. A felperesek felróhatóságának hiányát a mulasztás kapcsán nem kellett vizsgálnia, ezért az alperes nem szegte meg erre tekintettel a tényállás feltárási és az indokolási kötelezettségét sem.
- [18] Nézete szerint az alperes nem sértette meg az Ákr. 104. § (3) bekezdés a) pontjában foglalt előírásokat sem azzal, hogy a felpereseket mint ügyfeleket az eljárás megindításáról nem értesítette, illetőleg nyilatkozatok, avagy észrevételek megtételére nem hívta fel, hiszen a határozatok nyolc napon belül jogszerűen meghozhatóak voltak, ugyanis a visszaadási kötelezettség elmulasztásának megállapítását az alperes kizárólag a felperesek által is ismert online-adatbázis, a közösségi kibocsátási egység-forgalmi jegyzék adataira alapította.
- [19] Megítélése szerint a bírságkiszabás körében is jogszerű volt az alperesi határozat. A Szankció tv. felperesek által hivatkozott 10. § (1) és (2) bekezdései csak törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezésének hiányában alkalmazhatók, jelen esetben azonban az Ügkr. vhr. 21/A. § (1) bekezdése egyértelműen meghatározza a bírságszámítás módszerét és – a Szankció tv.-ben foglaltaktól eltérően – bírságmaximumot sem határoz meg.
- A felülvizsgálati kérelmek és az ellenkérelem**
- [20] A felperesek az elsőfokú ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmeket terjesztettek elő, amelyekben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az alperesi határozatok megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasítását kérték.
- [21] Állították, hogy az elsőfokú ítélet sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, az Ákr. 5. §-át, az Ákr. 62. §-át és a 81. § (1) bekezdéseit, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 84. § (2) bekezdését és ezzel összefüggésben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdését, a Szankció tv. 2. § (1) és (2) bekezdéseit, továbbá 10. § (1) és (2) bekezdéseit, az Ügkr. tv. 32. § (3) bekezdését, valamint az Ügkr. vhr. rendelkezéseit.
- [22] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság jogértelmezése az európai joggyakorlattal is ellentétes, hiszen elvi jelleggel kizárja a felelősség vizsgálatának és kimentésének lehetőségét.

- [23] Rámutattak arra, hogy az elsőfokú ítéletben foglalt jogellenes értelmezéssel szemben a szabályszegésen túlmenően az azért való felelősség megállapítása is feltétele a bírságkiszabásnak, amely felelősség vizsgálatát és megállapítását az alperes nem végezte el. A felelősség vizsgálata kapcsán nem lett volna mellőzhető az ügyfeleként történő bevonásuk a hatósági eljárásba. Az ügyféli jogaik gyakorlásának lehetővé tétele esetén elő tudták volna adni azokat a körülményeket, melyek a szabályszegésért való felelősségét kizárják. A szabályszegés ugyanis olyan, az érdekkörükön kívüli okból következett be, amelyekért őket felelőssé tenni nem lehet.
- [24] Részletesen kifejtették az arra vonatkozó érveiket, hogy az elsőfokú bíróság jogsértő módon zárta ki a Szankció tv. 10. § (1) és (2) bekezdései alkalmazhatóságát az Ügkr. vhr. 21/A. § szerinti bírság kapcsán.
- [25] A II. rendű felperes a felülvizsgálati kérelmében kifogásolta továbbá, hogy a Szankció tv. 9. § (2) bekezdésének megsértésére alapított kifogását az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, nem is bírálta el, amellyel megsértette a Kp. 86. § (1) bekezdése szerinti elbírálási kötelezettségét, továbbá a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4) és (5) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét is.
- [26] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását, mivel az nem sérti a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályokat.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [27] A felülvizsgálati kérelem alaposak.
- [28] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése szerint a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.
- [29] A Kp. 120. § (5) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [30] Az elsőfokú bíróság pontosan és törvényesen állapította meg a per alapjául szolgáló tényállást, azonban tévesen jutott arra a következtetésre, miszerint az alperes nem sértette meg a felperesek tisztességes hatósági eljárásához való alapjogát.
- [31] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése deklarálja, mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.
- [32] Arra vonatkozóan, hogy mikor minősül egy eljárás tisztességesnek, terjedelmes alkotmánybíróági joggyakorlat áll rendelkezésre. A 3311/2018. (X. 16.) AB határozat (a továbbiakban: AB határozat) – korábbi jogi környezetben, de azonos témában kifejtett tartalma alapján – alkalmazható a jelen ügyre is. A hivatkozott AB határozat [26] bekezdésében az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy a tisztességes hatósági eljárásához való jog magában foglalja mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák, az iratokat megismerje és az igazgatási szervek a döntéseiket indokolják. A tisztességes hatósági eljárás azonban nem pusztán a jogszabályok megtartásával azonos, bár az mindenképpen szükséges feltétele annak.
- [33] Az AB határozat [33] bekezdése szerint (a)z eljárás megindulásáról való értesítés garanciális jelentőségű az ügyféli részvételi jogok gyakorlása szempontjából, mivel az eljárás megindulásáról való értesítés minden ügyféli eljárási jognak alapvető feltétele, továbbá a bizonyítékok megismeréséhez való jog szintén a tisztességes hatósági eljárásához való jog szerves részét képezi, mert az ügyfél a bizonyítékok megismerését követően tudja kialakítani a hivatalból indított, felelősséget megállapító hatósági eljárásokban a védekezését. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az eljárás megindulásáról való értesítés joga, valamint a bizonyítékok megismerésének joga a nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jogon keresztül a tisztességes hatósági eljárásához való jog értelmezési tartományához szükségképpen hozzátartozik.
- [34] Az AB határozat [34] bekezdése szerint a tisztességes eljárásához való jog alapján az egyes eljárási garanciák olyan értéket jelentenek, amelyek megszegése vagy be nem tartása kihat az ügy érdemére, az ügy kimenetelétől függetlenül, tekintve, hogy a sérelem eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét.
- [35] Az elvi megállapításokat illetően változatlanul irányadó 6/1998. (III. 11.) AB határozat úgy foglalta össze a tisztességes eljárásához való jog lényegét, hogy az olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért az egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [ABH 1998, 91, 95]. A [33] bekezdés kimondta, hogy az eljárás megindításáról való értesítés a tisztességes hatósági eljárásához való jog garanciája. (...) az eljárás megindulásáról való értesítés joga, valamint a bizonyítékok megismerésének joga a nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jogon keresztül tisztességes hatósági eljárásához való jog értelmezési tartományához szükségképpen hozzátartozik.
- [36] Az Alkotmánybíróság gyakorlatán túl a Kúriának is kiforrott joggyakorlata van e tárgyban. Érdemes kiemelni ezek közül a Kúria Kfv.35.015/2021/4. számú határozatát, melynek elvi tartalma szerint a tisztességes eljárásához való jog alapján egyes eljárási garanciák, így a hivatalból való eljárás megindítása esetén az ügyfél értesítése és a jogszabálynak megfelelően bizonyítás lefolytatása, olyan értéket jelentenek, amelyek megszegése vagy be nem tartása mindenképpen kihat az ügy érdemére, az ügy kimenetelétől függetlenül is, tekintve, hogy a sérelem nagysága eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét.
- [37] A Kúria a Kfv.38.186/2021/10. számú szintén precedensértékű határozatában – ugyan más tárgyban indult közigazgatási hatósági eljárás kapcsán – elvi érveléssel leszögezte, hogy még az Ákr. hatálya alól kivett eljárásban is érvényesülnie kell a tisztességes hatósági ügyintézéshez való alapjognak. Mindezt megerősítette a Kúria a Kfv.38.192/2021/9. számú határozatában.

- [38] A precedens értékű határozatok értelmében a tisztességes hatósági ügyintézéshez való alapjog magában foglalja az eljárás megindításáról szóló értesítést, az iratbetekintés, a nyilatkozattétel lehetőségének biztosítását, illetőleg, ha az ügy a rendelkezésre álló adatok alapján nem dönthető el, a bizonyítási eljárás lefolytatását is.
- [39] Az Alkotmánybíróság és a Kúria joggyakorlatából következően a határozat – érdemi megítélésétől függetlenül – is megsemmisíthető, ha az eljárási garanciák hiánya vagy sérelme eléri az Alaptörvénybe ütközés szintjét.
- [40] A közigazgatási hatóság hivatalbóli eljárására vonatkozó szabályokat az Akr. VII. fejezete tartalmazza. Az e fejezetben szereplő 104. § (3) bekezdése értelmében a hivatalbóli eljárás az első eljárási cselekmény elvégzésének napján kezdődik, megindításáról az ismert ügyfelet a hatóság értesíti. A főszabály – amely egyben garanciális szabály – az eljárás megindításáról szóló értesítés. Az eljárási jogok tényleges érvényesülése szempontjából alapvető feltétel, hogy az ügyfél tudjon róla, hogy őt érintő eljárás folyik valamelyik közigazgatási hatóságnál, amelynek eredménye vele szembeni hátrányos jogkövetkezmény alkalmazása is lehet.
- [41] Az eljárás megindításáról való értesítésnek lehetnek észszerű korlátai éppen a közérdek érvényesítése vagy más jogalanyok jogos védelme céljából. Az Akr. kivételesen – három esetben – lehetőséget biztosít az eljárás megindításáról szóló értesítés mellőzésére. Az egyik ilyen eset, ha az eljárás megindítása után a hatóság nyolc napon belül dönt, vagy az eljárást megszünteti [Akr. 104. § (3) bekezdés a) pontja].
- [42] A kiemelt rendelkezésből következően alapot adhat a főszabálytól való eltérésre, ha az ügyben a döntés rövid időn belül meghozható, vagy ha az eljárás megszüntetéssel zárul.
- [43] A Kúria szerint a gyors döntéshozatal iránti közérdek nem változtat azon, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jognak – az eljárás jellegéhez igazodóan – ilyenkor is érvényesülnie kell. Az ügyfélnek – ha rövid határidővel is – lehetőséget kell biztosítani nyilatkozatának, észrevételeinek a megtételére. Ha pedig az ügyfél nyilatkozatában foglaltakra figyelemmel a döntés nyolc napon belül nem hozható meg, akkor át kell térni a teljes eljárásra.
- [44] A perbeli ügyekben az alperes az ügyféli jogaitól fosztotta meg a felpereseket azzal, hogy őket az eljárásból teljes egészében kirekesztette. A felperesek az eljárás megindításáról nem értesültek, ebből következően nyilatkozattételi, észrevételezési jogukat sem gyakorolhatták. A felperesek csak a 2021. június 30-án meghozott alperesi határozatokból szereztek tudomást a velük szembeni bírság kiszabásáról, valamint az ÜHG összeg visszaidadására való kötelezésről. A Kúria szerint függetlenül attól, hogy az alperesnek az ügy érdemére vonatkozóan – az anyagi jogi szabályok értelmezésén alapuló – egyértelmű álláspontja van, az ügyfélnek is meg kell adni a lehetőséget az ügyre vonatkozó véleményének kifejtésére, különös tekintettel arra is, hogy jelen ügyekben az alperes nagyszegű – akár felperesek működésének ellehetlenítésére is alkalmas – bírságokat szabott ki.
- [45] Az elsőfokú bíróság ítéletében az ügy érdemére vonatkozó álláspontjából vezette vissza, hogy miért nem volt jogsértő a felperesek ügyféli jogainak teljes elvonása. Ez azonban helytelen álláspont, mivel az ügyféli jogoknak az ügy érdemére vonatkozó anyagi jogi szabályoktól függetlenül érvényesülniük kell a közigazgatási hatósági eljárásokban.
- [46] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből a hatósági döntések megfelelő indokolásának kötelezettsége is következik. Az alperes azonban nem tért ki határozata indokolásában a keresési igazolás jelentőségére a bírságkiszabás körében. Az elsőfokú bíróság pedig a II. rendű felperes ezt firtató kereseti kifogását nem merítette ki, amellyel megsértette a Kp. 86. § (1) bekezdése szerinti elbírálási kötelezettségét, továbbá a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4) és (5) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét is.
- [47] A fentiekre tekintettel a Kúria az elsőfokú ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés b) pontja alapján úgy változtatta meg, hogy az alperesi határozatokat megsemmisítette, és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [48] Az új eljárást az alperesnek a tisztességes hatósági ügyintézéshez való jog érvényesülését biztosítva kell lefolytatnia, melynek során a felpereseket a megismételt eljárás megindításáról értesíteni kell, az eljárás során lehetőséget kell biztosítani álláspontjuk kifejtésére, észrevételeik megtételére, illetve a további ügyféljogok, mint például bizonyítási indítványozási jog gyakorlása. Az új eljárásban meghozott döntést az Akr. rendelkezéseinek megfelelően indokolni kell, külön kitérve az alkalmazandó jogi normák értelmezésére, továbbá a keresési igazolás adatainak értékelésére.

(Kúria Kfv.VI.37.023/2023/34.)

287 Az önkormányzat rendeletében jogosult az önkormányzati lakás szociális helyzet alapján történő bérbeadásának a lakás bérbeadásakor fennálló jövedelmi és vagyoni körülményekhez igazodó feltételei meghatározására. Ez magában foglalja azt a jogot is, hogy rendeletben a feltételeknek való meg nem felelés esetére az ennek ellenére megkötött bérleti szerződés megszüntetésre jogalapot hozzon létre [1993. évi LXXVIII. törvény (Lakástörvény) 3. § (1) bek., 19. §; 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) 23. § (5) bek.].

Az indítvány alapjául szolgáló tényállás

- [1] Budapest Főváros XIII. Kerület Önkormányzata (a továbbiakban: önkormányzat) és a bérleje között – a szerződés 2016. február 1-jei módosítására tekintettel – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) és a XIII. kerületi Önkormányzat tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásának és elidegenítésének feltételeiről szóló 19/2011. (IV. 22.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Ör1.) hatálya alá tartozó lakásbérleti szerződés állt fenn.
- [2] Az önkormányzatnak tudomására jutott, hogy a bérlelő több beköltözhető lakás tulajdon-, illetve hasznélvezeti jogával rendelkezik, ezért a lakásbérleti jogviszonyát 2022. március 11. napján, 2022. április 30. napjára felmondta, egyidejűleg felszólította a lakás kiürítésére és rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban való visszaadására, aki ennek nem tett eleget. Az önkormányzat a

- bérlővel szemben a lakás kiürítése iránt polgári pert indított.
- [3] A polgári perben az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott. Az ítéletében kifejtett indokai szerint a felmondási jog gyakorlására a Ptk., a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Lakástörvény) és a 2020. június 1. napján hatályba lépett, a XIII. kerületi Önkormányzat tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásának és elidegenítésének szabályairól szóló 20/2020. (V. 28.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Ör2.) alkalmazandó. Az Ör2. 32. § (2) bekezdésében foglalt felmondási okot fennállónak, a felmondást jogszerűnek ítélte, mert az alperes egy további ingatlan tulajdonával és egy ingatlan hasznélvezetével rendelkezik.
- [4] A bérlő fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: indítványozó) mint másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 132. § (1) bekezdése szerint eljárva a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 144. §-a alapján, az eljárás felfüggesztése mellett a 47.Pkf.636.587/2022/8. sz. végzésében a Kúriánál indítványozta a hivatkozott önkormányzati rendeletek más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló eljárást.
- Az indítvány és az önkormányzat védírata**
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint az Ör1. 27. § (2) bekezdése és az Ör2. 32. § (2) bekezdése a Lakástörvény és az új Ptk. rendelkezéseibe ütközik. Kifejtette, hogy sem a Lakástörvénynek a rendkívüli felmondásról szóló 25. §-a, sem a Ptk. rendkívüli felmondásról szóló 6:348. §-a nem tartalmaz felmondási okot arra az esetre, ha a bérlő más lakás tulajdonjogával vagy hasznélvezeti jogával rendelkezik, és nem tartalmaz az e törvényekben meghatározott felmondási okokon túlmenő, további felmondási okok szabályozását lehetővé tevő felhatalmazást sem. Előadta, hogy a Lakástörvény 3. § (1) bekezdése nem értelmezhető akként, hogy újabb felmondási okot alkothatna az önkormányzat a rendeletében.
- [6] Az indítvány hivatkozott a Kúria Pfv.V.20.990/2020/4. számon közzétett határozatában kifejtettükre, mely szerint a Lakástörvénynek a bérleti szerződés felmondására vonatkozó szabályai kőgenssek, azoktól sem a felek megállapodása, sem jogszabály (így önkormányzati rendelet) nem térhet el. A Lakástörvény 2013. évi módosításának indoka a kettős szabályozás elkerülése volt, az új Ptk. rendelkezéseiből nem vezethető le az, hogy a Lakástörvény felmondásra vonatkozó rendelkezései diszpozitívva váltak volna.
- [7] Az Önkormányzati Tanács a Kp. 140. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 42. § (1) bekezdése alapján felhívta az érintett önkormányzatot az indítványra vonatkozó nyilatkozatának megtételére.
- [8] Az önkormányzat védírataiban az Alaptörvény XXII. cikkére és az Möt. 23. § (5) bekezdésére hivatkozva kifejtette, hogy az önkormányzati lakásgazdálkodás célja a szociálisan rászoruló lakhatásának biztosítása. Ezt biztosítják a Lakástörvény 3. § (1)

bekezdése és 19. §-a rendeletalkotással kapcsolatos felhatalmazó rendelkezései is. Előadta, hogy a bérleti szerződések felmondásának körében a felmondási okok meghatározásával kapcsolatban sem a Ptk., sem a Lakástörvény nem tartalmaz eltérést tiltó rendelkezést, erre tekintettel a szerződéses szabadság elve alapján a felek a felmondási okokról szabadon állapodhatnak meg.

- [9] Kifejtette, hogy az ügyben alkalmazandó Ptk. 6:60 §-a értelmében, ha a jogszabály a szerződés valamely tartalmi elemét kötelezően meghatározza, a szerződés a jogszabály által előírt tartalommal jön létre, ha pedig a jogszabály a hatályba lépése előtt megkötött szerződések tartalmát megváltoztatja és ez a fél lényeges jogi érdekét sérti, a fél kérheti a bíróságtól a szerződés módosítást vagy elállhat a szerződéstől, azaz a bérlőnek – amennyiben érdekét az Ör1. vagy az Ör2. sérti – lehetősége lett volna a bérleti szerződéstől elállni.

A Kúria Önkormányzati Tanácsa döntésének indokolása

- [10] Az indítvány nem megalapozott.
- [11] Az indítványozó által vitatott rendelkezések a következők:
Az Ör1. 2016. XI. 1-től hatályos 27. § (2) bekezdése: „Ha a bérleti szerződés megkötését követően a Bérbeadó tudomására jut, hogy a bérlőnek vagy házastársának, élettársának, avagy a vele együtt költöző hozzátartozójának a tulajdonában, hasznélvezetében beköltözhető lakás van, a Bérbeadó a bérleti szerződés felmondására jogosult. A Bérbeadó a korábbi bérleti szerződés felmondására jogosult akkor is, ha a bérleti jog jogosultja másik önkormányzati bérlakás bérleti jogát jogviszony folytatóként megszerzi.”
Az Ör2. 2020. VI. 1-től hatályos 32. § (2) bekezdése: „Ha a bérleti szerződés megkötését követően a Bérbeadó tudomására jut, hogy a bérlőnek vagy házastársának, élettársának, avagy a vele együtt költöző hozzátartozójának a tulajdonában, hasznélvezetében beköltözhető lakás van, a Bérbeadó a bérleti szerződés felmondására jogosult. A Bérbeadó a bérleti szerződés felmondására jogosult akkor is, ha a bérleti jog jogosultja másik önkormányzati bérlakás bérleti jogát jogviszony folytatóként megszerzi.”
- [12] A Kúria Önkormányzati Tanácsának jelen ügy kapcsán abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az Ör1. és Ör2. hivatkozott rendelkezései az Lakástörvény és a Ptk. rendelkezéseibe ütköztek-e.
- [13] A Kúria elsőként azt állapította meg, hogy Ör1.-et hatályon kívül helyezte az Ör2. 72. § (3) bekezdése. A Kúria Önkormányzati Tanácsa több korábbi határozatában rögzítette, hogy az Önkormányzati Tanács bírói kezdeményezés esetén azt a jogot vizsgálja, amelyet a bírónak alkalmaznia kell. Így kerülhet sor hatályon kívül helyezett vagy a későbbiekben módosult önkormányzati rendeletek vizsgálatára (Köf.5083/2012/4., Köf.5012/2016/4., Köf.5024/2019/4., Köf.5002/2021/5. számú határozatok). A Kp. 146. § (1) bekezdés b) pontja kifejezetten lehetővé teszi a már nem hatályos önkormányzati rendeleti előírás felülvizsgálatát bírói kezdeményezés esetén. Minderre tekintettel a kúriai vizsgálat terjedelme az Ör2.-n túl az Ör1.-et is érinti.

- [14] Az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdése szerint feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot.
- [15] A Lakástörvény 3. § (1) bekezdése alapján a helyi önkormányzat tulajdonában lévő lakásra (a továbbiakban: önkormányzati lakás) a tulajdonos önkormányzat – e törvény keretei között alkotott – rendeletében (a továbbiakban: önkormányzati rendelet) meghatározott feltételekkel lehet szerződést kötni. Az önkormányzati rendeletben meg kell határozni az önkormányzati lakás szociális helyzet alapján történő bérbeadásának a lakás bérbeadásakor fennálló jövedelmi és vagyoni körülményekhez igazodó feltételeit. Az önkormányzati rendelet a nem szociális helyzet alapján történő bérbeadás esetén szabályozhatja a Ptk. rendelkezéseinek megfelelő óvadék kikötésének lehetőségét és feltételeit.
- [16] Az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdése szerint az állam jogi védelemben részesíti az otthont. Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa. A (2) bekezdés alapján az emberhez méltó lakhatás feltételeinek a megteremtését, továbbá a közterület körüli használatának védelmét az állam és a helyi önkormányzatok azzal is segítik, hogy törekszenek valamennyi hajlék nélkül élő személy számára szállást biztosítani. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.v.) 23. § (5) bekezdése szerint a kerületi önkormányzat feladata különösen: 14. saját tulajdonú lakás- és helységgazdálkodás.
- [17] A Lakástörvény rendkívüli felmondásról szóló – az indítványozó által hivatkozott – 25. § (1) bekezdése szerint, ha a bérlő a bérfizetésre megállapított időpontig a lakbért nem fizeti meg, a bérbeadó köteles a bérlőt – a következményekre figyelmeztetéssel – a teljesítésre írásban felszólítani. Ha a bérlő a felszólításnak nyolc napon belül nem tesz eleget, a bérbeadó további nyolc napon belül írásban felmondással élhet. A 25. § (3) bekezdése alapján, ha a bérlő vagy a vele együtt lakó személyek magatartása szolgál a felmondás alapjául, a bérbeadó köteles a bérlőt – a következményekre figyelmeztetéssel – a magatartás megszüntetésére vagy megisméltetésétől való tartózkodásra a tudomására jutástól számított nyolc napon belül írásban felszólítani. A felmondást az alapjául szolgáló magatartás folytatásától vagy megisméltetésétől számított nyolc napon belül írásban kell közölni.
- [18] A Lakástörvény 2. számú mellékletének a) és c) pontja az önkormányzat lakások bérletéről szóló rendelete tartalmának meghatározására ad felhatalmazásokat, mégpedig oly módon, hogy utal a Lakástörvény adott tárgykörre vonatkozó rendelkezéseire mint törvényi keretekre. E melléklet értelmében „[a]z önkormányzat – e törvény keretei között – rendeletben határozza meg:
a) a lakás bérbeadásának feltételeit [3. § (1)–(2) bekezdés, 12. § (5) bekezdés, 84. § (1)–(2) bekezdés],
c) a felek megállapodásának tartalmát a bérbeadó jogai és kötelezettségei vonatkozásában [19. §, 9. § (1) bekezdés, 10. § (2) bekezdés, 15. §, 17. § (2) bekezdés, 18. § (1) bekezdés].
- [19] A Lakástörvény 19. § (1) és (2) bekezdése szerint önkormányzati lakás esetén, ahol a törvény a bérbeadó és bérlő jogai és kötelezettségei vonatkozásában a felek megállapodására utal, annak tartalmát a bérbeadó tekintetében önkormányzati rendelet határozza meg. Az önkormányzati rendelet felhatalmazhatja a bérbeadót a megállapodás tartalmának meghatározására.
- [20] Az Önkormányzat az Ör1.-et és az Ör2.-t származékos jogalkotói hatáskörében alkotta meg, annak preambulumban felhatalmazó jogszabályként a Lakástörvényt jelölte meg.
- [21] A Kúria Köf.5.059/2014/4. számú határozatában megállapította, hogy a bérleti jogviszonyok szabályozása többszintű: a Lakástörvény által nem szabályozott kérdésekben a Polgári Törvénykönyvet, a Lakástörvényben meghatározott területeken pedig helyi rendeleti szabályokat kell alkalmazni. A Lakástörvény az önkormányzati lakásbérletre meghatározott speciális rendelkezések mellett nem jogintézmények, teljes tárgykörök szabályozását engedi át a helyi szabályozásnak, hanem konkrétan meghatározott kérdések szabályozását utalja a helyi sajátosságokhoz igazodó helyi rendeletalkotási körbe. Ilyen kérdés – egyebek mellett – a bérleti szerződés feltételeinek meghatározására vonatkozó 3. § (1) bekezdése, illetve az ezeket összefoglaló jelleggel tartalmazó 2. számú melléklet (Köf.5.059/2014/4.).
- [22] Az Ör1. és az Ör2. vitatott rendelkezése a fentiek szerint olyan feltételt határoz meg (a bérlőnek vagy házastársának, élettársának, avagy a vele együtt költöző hozzátartozójának a tulajdonában, hasznélvezetében beköltözhető lakás van), amelynek fennállása/bekövetkezése esetén a bérbeadó önkormányzat a bérleti szerződés rendkívüli felmondására jogosult.
- [23] A Kúria hangsúlyozza, hogy az önkormányzat tulajdonában álló lakások bérbeadása több célt szolgálhat. A Lakástörvény megalkotására irányuló javaslat általános indokolása abból indul ki, hogy az önkormányzati lakásállomány a nemzeti vagyon része. A közvagyonai jellegükkel összhangban álló hasznosításuk az önkormányzatok kötelessége. Az önkormányzatok nem a lakástulajdonosok egyikeként, hanem mint a helyi közügyek megoldására – ezen belül a lakásgazdálkodási feladatok ellátására is – hivatottként a település önálló „gazdái”-ként látják el a bérbeadói feladatokat. Ebből következően a lakásvagyonokkal való gazdálkodásban a piaci, jövedelmezőségi és a szociális szempontokat együtt kell érvényesíteniük. A Lakástörvény az önkormányzatokra mint a legnagyobb bérbeadókra, többletkötelezettséget ró. Nevezetesen nem alakíthatják minden lakásnál a bérbeadás feltételeit ad hoc módon, hanem önkormányzati rendeletben meg kell határozniuk a bérbeadásnál és a bérbeadói hozzájárulásnál érvényesíteni kívánt helyi lakáspolitikai szempontokat. A normatív szabályozás előírásának indoka, hogy a bérlők számára döntéseik következményei kiszámíthatók legyenek. Ebből következően az önkormányzati lakások bérleti jogviszonyának tartalmát a Lakástörvény, az önkormányzati rendeletben megszabott normatív

- feltételek és a konkrét lakás bérletéről létrejött megállapodás együtt adják. Az önkormányzatok tehát bérbeadóként a lakásbérleti-piac szereplői, a tulajdonukban álló lakások hasznosítása, az azzal való felelős (vagyon-)gazdálkodás alapvető kötelességük, mindeközben bizonyos szociális feladatok ellátása is a feladatkörükbe tartozik (Köf.5.016/2022/5.).
- [24] Éppen ezért az önkormányzati bérlakásra jogosultság feltételeit a bérbeadó önkormányzat önkormányzati rendeletben jogosult akként meghatározni, hogy a bérlakások elsősorban a lakhatási problémákkal küzdőknek jelentsenek segítséget. Az Ör1. és Ör2. vizsgált rendelkezéseiben megállapított feltétellel az önkormányzat e szociális szempontokat kívánja érvényre juttatni. A támadott rendelkezések a Lakástörvény 3. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján adott szabályozási szabadságba (és nem a védírat szerinti szerződéses szabadságba) érthetők, mivel az önkormányzati lakások bérbeadásának célja úgy valósulhat meg, ha a szociális szempontok érvényre juttatása tekintetében a szerződő fél nem téveszti meg a bérbeadót, így ténylegesen az juthat a szociális lakásbérlethez, aki arra a pályázók közül leginkább rászorul.
- [25] A kifejtettekben következően önkormányzati lakások szociális alapon történő bérbeadása esetén az önkormányzatoknak a szociális feladataik megfelelő ellátása érdekében eszközökkel kell rendelkezniük arra az esetre, ha a szerződés fennállása során fény derül arra, hogy a bérlő a bérlőkiválasztás folyamata során szociális, vagyoni helyzetét illetően valótlan tartalmú nyilatkozatot tett, vagy utóbb bekövetkezett változás folytán a bérleti jogviszonyának – szociális alapú – fenntartása nem várható el. Ennek érdekében a Lakástörvény 3. § (1) bekezdése kifejezett jogalkotási felhatalmazást ad az önkormányzatok számára. Az így megalkotott önkormányzati rendeletben meg kell határozni az önkormányzati lakás szociális helyzet alapján történő bérbeadásának a lakás bérbeadásakor fennálló jövedelmi és vagyoni körülményekhez igazodó feltételeit, mely feltételek csak abban az esetben érvényesülhetnek teljeskörűen, ha az önkormányzat bérbeadóként a feltételek megszegése esetére eszközökkel rendelkezik. Ezt biztosítja a szociális alapon létesített bérleti jogviszony esetében a normatív önkormányzati rendeleten alapuló rendkívüli felmondási lehetőség megteremtése.
- [26] A Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította tehát, hogy az Ör1. és Ör2. indítványozó által támadott rendelkezése olyan, a lakásbérleti szerződés tartalmát érintő kérdés, melynek az Ör1.-ben, illetve Ör2.-ben történő szabályozásával az önkormányzat nem lépte túl a Lakástörvény 3. § (1) bekezdéséből eredő felhatalmazást.
- [27] A Lakástörvény 1. § (3) bekezdése alapján a törvényben nem szabályozott kérdésekben a Ptk. rendelkezései irányadóak. Figyelemmel arra azonban, hogy a Lakástörvény 3. § (1) bekezdése a kifejtettek szerint lehetőséget ad a rendkívüli felmondásról szóló rendelkezések megalkotására, a támadott rendelkezéseket nem volt szükséges a Ptk. (mint mögöttes jogszabály) összefüggéseiben vizsgálni.
- [28] Az Önkormányzati Tanács utal arra, hogy az indítványozó által felvetett Pfv.V.20.990/2020/4. számú kúriai határozatjelen ügyben nem volt alkalmazható, mivel az a Lakástörvénynek a bérleti szerződés rendes felmondására vonatkozó rendes szabályaival összefüggésben rögzíti, hogy azok kógensek, így azoktól sem a felek megállapodása, sem jogszabály (önkormányzati rendelet) nem térhet el, jelen ügyben azonban a rendkívüli felmondás önkormányzati rendeletben történő szabályozásának jogszerűsége volt kérdéses.
- [29] A Kúria Önkormányzati Tanácsa a fenti rendelkezések alapján megállapította, hogy az Ör1. és Ör2. vitatott rendelkezése nem terjeszkedik túl a Lakástörvény 3. § (1) bekezdése és a 19. §-a és a 2. számú melléklet a) és c) pontjai által adott felhatalmazáson, így azok nem ütköznek az indítványban megjelölt jogszabályok rendelkezéseibe.

(Kúria Köf.5.011/2023/5.)

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

HATÁROZATAI

I.

C-47/22. sz. Apotheke B. ügyben 2023. szeptember 21-én hozott ítélet

1) A 2011. június 8-i 2011/62/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 80. cikke első bekezdésének b) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

a gyógyszerek nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó engedéllyel rendelkező személy nem szerezhethet be más olyan személyektől gyógyszereket, akik a nemzeti szabályozás értelmében lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkeznek, vagy arra jogosultak, de maguk nem rendelkeznek ilyen forgalmazási engedéllyel, és nem is mentesülnek az említett engedély megszerzésének kötelezettsége alól a módosított 2001/83 irányelv 77. cikkének (3) bekezdése alapján, még akkor sem, ha a beszerzés csak minimális mennyiségre vonatkozik, vagy ha az így beszerzett gyógyszereket csak a lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkező vagy arra jogosult személyeknek, vagy olyan személyeknek való továbbértékesítésre szánják, akik maguk is rendelkeznek nagykereskedelmi forgalmazási engedéllyel.

2) A 2011/62 irányelvvel módosított 2001/83 irányelv 79. cikkének b) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelkezésben előírt személyzeti követelmények akkor is teljesülnek, ha az ellenőrzés során a nagykereskedő által kijelölt felelős személy nincs jelen a létesítményben, de telefonon elérhető, és a személyzetnek a létesítményben jelen lévő tagjai a felügyeleti szerv számára közvetlenül meg tudják adni az utóbbi által kért, a hatáskörükbe tartozó eljárásokra vonatkozó információkat. Annak értékelésekor, hogy a nagykereskedő kellő létszámú hozzáértő személyzettel rendelkezik-e, figyelembe kell venni a nagykereskedő által adott esetben kiszervezett tevékenységeket és az e tevékenységekbe bevont személyzetet is.

3) A 2011/62 irányelvvel módosított 2001/83 irányelv 77. cikkének (6) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

valamely tagállam azon illetékes hatóságának, amelynek arról kell döntenie, hogy a gyógyszerek

nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó engedélyt fel kell-e függeszteni vagy vissza kell-e vonni a módosított 2001/83 irányelv 79. és 80. cikkében szereplő kötelezettségek tekintetében megállapított jogsértések miatt, a vizsgálatát e jogsértések jellegére és súlyára kell alapoznia, különös figyelmet fordítva az ezen irányelv által deklarált, a gyógyszerellátás terén kívánatos nagy fokú biztonságra. Annak érdekében, hogy az esetlegesen meghozott intézkedés arányos legyen, adott esetben figyelembe kell vennie azt is, hogy ezeket a hiányosságokat a lehető leghamarabb orvosolták-e, és hogy a hiányosságok ismétlődő jellegűek vagy rendszeresek voltak-e.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2011. június 8-i 2011/62/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2011. L 174., 74. o.) módosított, az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 311., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.; helyesbítések: HL 2006. L 235., 24. o.; HL 2014. L 239., 81. o.; HL 2019. L 317., 115. o.; a továbbiakban: 2001/83 irányelv) 77. cikke (6) bekezdésének, 79. cikke b) pontjának és 80. cikke első bekezdése b) pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az Apotheke B., egy Ausztriában gyógyszerterületet üzemeltető betéti társaság és a Bundesamt für Sicherheit im Gesundheitswesen (BASG) (szövetségi egészségbiztonsági hivatal, Ausztria; a továbbiakban: szövetségi hivatal) között a gyógyszer-nagykereskedői tevékenység gyakorlására vonatkozó engedély visszavonása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

14 Az Apotheke B. egy osztrák jog szerint alapított betéti társaság, amely egy közforgalmú gyógyszerterületet üzemeltet, amely az AMG alapján megadott, gyógyszerek nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó engedéllyel rendelkezik.

15 Az Apotheke B. létesítményében 2020. július 30-án végzett ellenőrzést és egy későbbi vizsgálatot követően a szövetségi hivatal 2021. március 8-án ezen engedély visszavonásáról szóló határozatot hozott.

16 A szövetségi hivatal azt követően hozta meg a visszavonásról szóló határozatot, hogy megállapította, hogy az alapeljárás felperese több alkalommal vásárolt gyógyszereket más olyan gyógyszerterületektől, amelyek nem rendelkeztek nagykereskedelmi forgalmazási engedéllyel, majd azokat továbbértékesítette az ilyen engedéllyel rendelkező nagykereskedőknek.

17 A szövetségi hivatal azt is megállapította, hogy a felperes nem rendelkezett kellő létszámú, képesítéssel rendelkező szakszeméllyel, mivel az egyetlen személy, aki jelen volt az ellenőrzésnél, nem tudta

bemutatni a nemzeti szabályozás által megkövetelt releváns iratokat.

18 A szövetségi hivatal által 2020. július 30-án végzett ellenőrzés során kiderült, hogy a „felelős személy” nem volt jelen a létesítményben, de telefonon elérhető volt. Ezen a napon szabadságon volt, és a szövetségi hivatal tisztviselői körülbelül tizenöt perccel a létesítménybe érkezésük előtt tájékoztatták az ellenőrzésről.

19 Egyébként az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy 2019 és 2020 között az alapeljárás felperese egy harmadik társaságot bízott meg egyes logisztikai szolgáltatások elvégzésével, így a gyógyszerrendelések elkészítésével, a termékek csomagolásával, illetve a lejáratú időpontok figyelésével.

20 Az Apotheke B. keresetet indított a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság, Ausztria) előtt a szövetségi hivatal 2021. március 8-i azon határozatával szemben, amely visszavonta a gyógyszer-nagykereskedői tevékenység folytatására vonatkozó engedélyt.

21 Keresetének alátámasztásaként először is előadja, hogy az a tény, hogy olyan személyektől vásárolt gyógyszereket, akik/amelyek nem rendelkeztek nagykereskedelmi forgalmazási engedéllyel, valójában nem veszélyeztette e gyógyszerek biztonságosságára vonatkozó célt. Másrészt úgy véli, hogy a nemzeti jogszabályok csak egy hozzáértő személy jelenlétét írják elő a létesítményben, és ez utóbbi nem köteles állandó jelleggel e létesítményben tartózkodni.

22 E körülményekre tekintettel a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. a) Úgy kell-e értelmezni a [2001/83] irányelv 80. cikke (1) bekezdésének b) pontját, hogy az e rendelkezésből levezethető követelmény még akkor is teljesül, ha – mint az alapügyben – a nagykereskedelmi forgalmazási engedély jogosultja olyan más személyektől szerez be gyógyszereket, akik a nemzeti rendelkezések alapján lakossági gyógyszerellátásra is engedéllyel rendelkeznek vagy arra jogosultak, de maguk nem rendelkeznek ilyen engedéllyel, vagy akik ezen irányelv 77. cikkének (3) bekezdése alapján mentesülnek az ilyen engedély megszerzésének kötelezettsége alól, és a beszerzés csak kis mennyiségben történik?

b) Az 1.a) kérdésre adott nemleges válasz esetén van-e jelentősége a [2001/83] irányelv 80. cikke [első bekezdésének] b) pontjában foglalt követelménynek való megfelelés szempontjából annak, hogy az alapügyben szóban forgó és az 1.a) kérdésben ismertetett módon beszerzett gyógyszerek szállítása csak az ezen irányelv 77. cikkének (2) bekezdése szerint lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkező vagy arra jogosult személyek részére vagy olyan személyek részére is történik, akik maguk is rendelkeznek nagykereskedelmi forgalmazási engedéllyel?

2. a) Úgy kell-e értelmezni a [HFGY-]iránymutatások 2.2. pontjával összefüggésben értelmezve [a 2001/83 irányelv] 79. cikk[ének] b) pontját és 80. cikke [első bekezdésének] g) pontját, hogy a személyzetre vonatkozó követelmények akkor is teljesülnek, ha – mint az alapügyben – a felelős személy

négy órán keresztül (fizikailag) távol van a telephelytől, de ez idő alatt telefonon elérhető?

b) Úgy kell-e értelmezni a [2001/83] irányelvet, különösen annak a [HFGY-]iránymutatások 2.3. pontjának első bekezdésével összefüggésben értelmezett 79. cikkét és 80. cikkének g) pontját, hogy az e rendelkezésekben, illetve iránymutatásokban előírt, a személyzetre vonatkozó követelmények teljesülnek, ha – mint az alapügyben – a felelős személynek a 2.a) kérdésben említett távollétében a személyzetnek a telephelyen jelen lévő tagjai – különösen az erre hatáskörrel rendelkező tagállami hatóság ellenőrzése esetén – nem képesek tájékoztatást nyújtani a saját felelősségi körükre vonatkozó, írásban rögzített eljárásokról?

c) Úgy kell-e értelmezni a [2001/83/] irányelvet, és különösen annak a [HFGY-]iránymutatások 2.3. pontjával összefüggésben értelmezett 79. cikkét és 80. cikkének g) pontját, hogy annak értékelése során, hogy a nagykereskedelmi forgalmazással kapcsolatos tevékenységek valamennyi szakaszában megfelelő létszámú, hozzáértő személyzet működik-e közre, figyelembe kell venni – az alapügyben is szóban forgó – harmadik személyekhez kiszervezett tevékenységeket (illetve a harmadik személyek által megbízás alapján végzett tevékenységeket) is, és az említett irányelv kizárja-e az ennek értékelésére vonatkozó szakértői vélemény beszerzését, vagy ellenkezőleg, az irányelv megköveteli az ilyen vélemény beszerzését?

3) Úgy kell-e értelmezni a [2001/83] irányelvet, különösen 77. cikkének (6) bekezdését és 79. cikkét, hogy a gyógyszerek nagykereskedelmi értékesítésére vonatkozó engedélyt akkor is vissza kell vonni, ha megállapítást nyer, hogy az ezen irányelv 80. cikke szerinti valamely követelmény – mint például az alapügyben a gyógyszereknek az említett irányelv 80. cikke [első bekezdésének] b) pontjával ellentétes beszerzésével kapcsolatos körülmények között – nem teljesül, azonban ezt követően – legalábbis a tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága, illetve az eljáró bíróság határozathozatalának időpontjában – ismét teljesül? Ha nem: milyen egyéb uniós jogi követelmények vonatkoznak erre az értékelésre, különösen arra, hogy mikor kell az engedélyt visszavonás helyett (csak) felfüggeszteni?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

23 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy a 2001/83 irányelv 80. cikke első bekezdésének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a gyógyszerek nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó engedéllyel rendelkező személy más olyan személyektől is beszerezhet gyógyszereket, akik a nemzeti szabályozás értelmében lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkeznek, vagy arra jogosultak, de maguk nem rendelkeznek ilyen forgalmazási engedéllyel, és nem is mentesülnek az említett engedély megszerzésének kötelezettsége alól ezen irányelv 77. cikkének (3) bekezdése alapján, amennyiben a beszerzés csak minimális mennyiségre vonatkozik, illetve hogy az a tény, hogy a nagykereskedő által e személyektől beszerzett gyógyszereket csak a lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkező vagy arra jogosult személyeknek, vagy olyan

személyeknek értékesítik tovább, akik maguk is rendelkeznek nagykereskedelmi forgalmazási engedéllyel, e kérdésre eltérő választ tehet-e indokolttá.

24 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy az európai uniós jogalkotó úgy döntött, hogy a 2001/83 irányelv 79–82. cikkével harmonizálja azokat a minimumkövetelményeket, amelyeknek a gyógyszerek nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó engedély kérelmezőinek és jogosultjainak meg kell felelniük (2012. június 28-i Caronna ítélet, C-7/11, EU:C:2012:396, 44. pont).

25 Ezen irányelv 79. cikke előírja, hogy a nagykereskedelmi forgalmazási engedély megszerzéséhez arra alkalmas, megfelelő helyiségekre, létesítményekre és berendezésekre, valamint képzett személyzetre van szükség a gyógyszerek helyes tárolásának és forgalmazásának biztosítása érdekében. Ehhez más követelmények is hozzáadódnak, amelyeket az irányelv 80–82. cikke pontosít, amely szerint az engedély jogosultjának meg kell felelnie az ügyletek nyilvántartására, a gyógyszerek szállítására és a helyes forgalmazási gyakorlat elveire és iránymutatásaira vonatkozó követelményeknek. Az ezen engedély kiadásához szükséges feltételek fennállása az engedély érvényességének egész ideje alatt ellenőrzés tárgyát képezheti (2012. június 28-i Caronna ítélet, C-7/11, EU:C:2012:396, 45. és 46. pont).

26 Ami közelebbről a nagykereskedő általi gyógyszerellátást illeti, magából a 2001/83 irányelv 80. cikke első bekezdése b) pontjának szövegéből következik, hogy a forgalmazási engedély jogosultja csak olyan személyektől szerezhet be gyógyszereket, akik vagy maguk is rendelkeznek nagykereskedelmi forgalmazási engedéllyel, vagy ezen irányelv 77. cikkének (3) bekezdése értelmében, gyártási engedély birtokában, mentesülnek ezen engedély beszerzésének kötelezettsége alól.

27 E rendelkezés megfogalmazása tehát kizárja a más személyektől, például a nemzeti szabályozás értelmében a lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkező vagy arra jogosult személyektől való beszerzés lehetőségét.

28 Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezése nem járhat olyan eredménnyel, hogy megfoszsa e rendelkezés egyértelmű és pontos szövegét annak hatékony érvényesülésétől. Amennyiben tehát az uniós jog valamely rendelkezésének értelme magából a rendelkezés szövegéből egyértelműen kitűnik, a Bíróság nem térhet el ezen értelmezéstől (2022. szeptember 20-i VD és SR ítélet, C-339/20 és C-397/20, EU:C:2022:703, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 A jelen ítélet 26. és 27. pontjából következő értelmezést erősítik meg a 2001/83 irányelv célkitűzései is, amelyekkel kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy e célok, különösen a közegészség védelme, az Unión belüli gyógyszer-kereskedelem akadályainak felszámolása és a gyógyszerek teljes értékesítési lánc ellenőrzésének biztosítása érdekében a gyógyszerek nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó minimumkövetelményeket minden tagállamban ténylegesen és egységesen kell teljesítenie minden olyan személynek, aki ilyen tevékenységet folytat (lásd ebben az értelemben: 2012. június 28-i Caronna ítélet, C-7/11, EU:C:2012:396, 48. pont).

30 Egyébiránt a gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítése eltérő jellemzőkkel bír, mint azok

nagykereskedelmi forgalmazása. Ennélfogva az a tény, hogy a gyógyszerek teljesítik a saját tagállamukban a kiskereskedelmi értékesítésre vonatkozó feltételeket, nem teszi lehetővé annak vélelmezését, hogy a nagykereskedelmi forgalmazás tekintetében is teljesítik az uniós szinten harmonizált szabályok által előírt feltételeket (2012. június 28-i Caronna ítélet, C-7/11, EU:C:2012:396, 47. pont).

31 Az a tény, hogy a nagykereskedelmi forgalmazási engedély jogosultjának a 2001/83 irányelv 80. cikke első bekezdése b) pontjának hatálya alá nem tartozó személytől való beszerzése csak rendkívül kis mennyiségű gyógyszert érint, nem releváns, mivel e rendelkezés még minimális mennyiségek tekintetében sem határoz meg kivételeket azon kötelezettség alól, hogy olyan személyektől kell beszerezni a gyógyszereket, akik maguk is rendelkeznek ilyen engedéllyel, vagy akik gyógyszergyártási engedély birtokában mentesülnek ezen engedély beszerzésének kötelezettsége alól.

32 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából ugyanis az következik, hogy a gyógyszerek nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó azon minimumkövetelmények 2001/83 irányelv általi megállapításának, amelyeket minden tagállamban ténylegesen és egységesen teljesítenie kell minden személynek, aki e tevékenységet gyakorolja, az a célja, hogy biztosítsa ezen irányelv célkitűzéseinek, különösen a közegészség védelmének a megvalósítását (lásd ebben az értelemben: 2012. június 28-i Caronna ítélet, C-7/11, EU:C:2012:396, 48. pont).

33 Márpedig a nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó minimumkövetelmények be nem tartása egy kis mennyiségű gyógyszer vonatkozásában legalább egy ember egészségét veszélyeztetheti, és ebben az értelemben nem egyeztethető össze a 2001/83 irányelv által követett célokkal.

34 Végül az a tény sem releváns, hogy a nagykereskedő által a 2001/83 irányelv 80. cikke első bekezdésének b) pontjában említettektől eltérő személytől beszerzett gyógyszereket olyan személyeknek való továbbértékesítésre szánják, akik lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkeznek vagy arra jogosultak, vagy akik maguk is rendelkeznek nagykereskedelmi forgalmazási engedéllyel. E rendelkezés ugyanis nem határoz meg kivételeket azon személyek minőségétől függően, akiknek a részére a nagykereskedő az általa megvásárolt gyógyszereket továbbértékesíti. Ezenkívül a lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkező vagy arra jogosult személyek, valamint a nagykereskedelmi forgalmazási engedéllyel rendelkező személyek valamely nagykereskedő ügyfélkörének a legnagyobb részét is képezhetik, így ha úgy kellene tekinteni, hogy az említett rendelkezés nem alkalmazandó a nagykereskedő által az ilyen személyek részére való továbbértékesítés céljából beszerzett gyógyszerekre, az e rendelkezést nagyban megfosztaná az értelmétől.

35 Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2001/83 irányelv 80. cikke első bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy a gyógyszerek nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó engedéllyel rendelkező személy nem szerezhet be más olyan személyektől gyógyszereket, akik a nemzeti szabályozás értelmében lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkeznek, vagy arra jogosultak, de maguk nem rendelkeznek ilyen

forgalmazási engedéllyel, és nem is mentesülnek az említett engedély megszerzésének kötelezettsége alól ezen irányelv 77. cikkének (3) bekezdése alapján, még akkor sem, ha a beszerzés csak minimális mennyiségre vonatkozik, vagy ha az így beszerzett gyógyszereket csak a lakossági gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkező vagy arra jogosult személyeknek, vagy olyan személyeknek való továbbértékesítésre szánják, akik maguk is rendelkeznek nagykereskedelmi forgalmazási engedéllyel.

A második kérdésről

36 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy a 2001/83 irányelv 79. cikkének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt személyzeti követelmények teljesülnek, ha az ellenőrzés során a nagykereskedő által kijelölt felelős személy nem tartózkodik a létesítményben, de telefonon elérhető, és a személyzetnek a létesítményben jelen lévő tagjai nem tudják a felügyeleti szerv számára megadni a hatáskörükbe tartozó eljárásokról a kért információkat. E bíróság arra is szeretne választ kapni, hogy e rendelkezést úgy kell-e értelmezni, hogy annak értékelésénél, hogy a nagykereskedő rendelkezik-e kellő létszámú, szakértelemmel rendelkező személyzettel, figyelembe kell venni azokat a tevékenységeket, amelyeket e nagykereskedő adott esetben kiszervezett.

37 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2001/83 irányelv 79. cikkének b) pontja értelmében a nagykereskedelmi forgalmazónak személyzettel és különösen az érintett tagállam jogszabályaiban meghatározott feltételek szerinti képesítéssel rendelkező, kijelölt felelős személlyel kell rendelkeznie.

38 Először is, ami azt a tényt illeti, hogy a nagykereskedő által kijelölt felelős személy az ellenőrzés időpontjában nem volt jelen a létesítményben, meg kell állapítani, hogy e rendelkezés szövegében az „egy” felelős személyre való hivatkozás, már amennyiben az arra utal, hogy egyetlen személyt kell kijelölni és nem több személyt, akik közül távollét esetén az egyik a másikat helyettesíthetné, nehezen egyeztethető össze az említett rendelkezés olyan értelmezésével, amely szerint a felelős személynek mindig jelen kell lennie a létesítményben az ellenőrzés során. Ugyanis, tekintettel arra, hogy ilyen ellenőrzésekre sor kerülhet anélkül is, hogy azokat előzetesen vagy nem sokkal az elvégzésük előtt jeleznék, annak megkövetelése, hogy a felelős személy mindig jelen legyen az ellenőrzésnél, a gyakorlatban azt jelentené, hogy e személy soha semmilyen okból nem hiányozhatna a munkahelyéről.

39 Ily módon nincs semmiféle akadálya annak, hogy a minőségbiztosítási rendszer alkalmazásával és fenntartásával kapcsolatos sürgős kérdéseket a felelős személy ideiglenes távolléte esetén vele telefonon tisztázzák.

40 Végeredményben ezt az értelmezést erősítik meg a HFGY-iránymutatások is, amelyeknek a közzétételével a 2001/83 irányelv 84. cikke hatalmazza fel a Bizottságot, és amelyeknek a forgalmazási engedély jogosultjának meg kell felelnie, amint azt ezen irányelv 80. cikkének g) pontja előírja.

41 Ezen iránymutatások 2.2. pontjának második bekezdéséből ugyanis az következik, hogy a felelős személynek személyesen kell ellátnia a felelősségi körébe tartozó feladatokat, és folyamatosan elérhetőnek

kell lennie, mivel feladatokat átruházhat másra, a felelősségi körét azonban nem.

42 Ugyanakkor az a tény, hogy a felelős személynek nem kell feltétlenül jelen lennie a létesítményben az ellenőrzéskor, nem igazolhatja azt, hogy az e létesítményben az ilyen ellenőrzés során jelen lévő személyzet tagjai ne tudják a felügyeleti szerv rendelkezésére bocsátani a hatáskörükbe tartozó eljárásokra vonatkozóan az utóbbi által kért információkat.

43 A 2001/83 irányelv 79. cikkének c) pontja ugyanis megköveteli, hogy a forgalmazási engedély kérelmezője vállalja az ezen irányelv 80. cikkéből eredő kötelezettségek teljesítését, amelyek között szerepel az első bekezdés h) pontjában előírt azon kötelezettség, hogy minőségbiztosítási rendszert kell fenntartani, amely meghatározza az ilyen engedélyek jogosultjainak tevékenységeivel kapcsolatos felelősségi köröket, eljárásokat és kockázatkezelési intézkedéseket.

44 Tehát a forgalmazási engedélyek minden jogosultjának alkalmaznia kell az ahhoz szükséges eljárásokat, hogy amennyiben a felelős személy az ellenőrzéskor nincs jelen a létesítményben, a személyzet valamely más tagja a felügyeleti szerv rendelkezésére tudja bocsátani az utóbbi által kért információkat, ezáltal biztosítva az ilyen helyszíni vizsgálat során végzett ellenőrzés hatékonyságát.

45 Ezt az értelmezést erősíti meg egyébként a HFGY-iránymutatások 4.2. pontjának első és hetedik bekezdése is, amelyekből az következik, hogy a forgalmazási engedély jogosultja által vezetendő dokumentációnak közvetlenül elérhetőnek és hozzáférhetőnek kell lennie, és minden alkalmazottnak könnyen hozzá kell férnie a feladatai ellátásához szükséges dokumentáció egészéhez.

46 Ebből következik, hogy a 2001/83 irányelv 79. cikkének b) pontjában előírt személyzeti követelmények akkor is teljesülnek, ha az ellenőrzés során a nagykereskedő által kijelölt felelős személy nincs jelen a létesítményben, amennyiben telefonon elérhető, és a személyzetnek a létesítményben jelen lévő tagja közvetlenül meg tudja adni a felügyeleti szerv számára az utóbbi által kért információkat.

47 Másodszor, ami azt a kérdést illeti, hogy annak meghatározása érdekében, hogy a nagykereskedő kellő létszámú hozzáértő személyzettel rendelkezik-e, figyelembe kell-e venni azokat a tevékenységeket, amelyeket e nagykereskedő adott esetben kiszervezett, meg kell állapítani, hogy ahhoz, hogy e nagykereskedő a nagykereskedelmi forgalmazási tevékenységek valamennyi szakaszában elláthassa a felelősségi körébe tartozó valamennyi feladatot, szükségképpen hozzáértő személyzettel kell rendelkeznie, a tevékenységeinek volumenétől és jelentőségétől függően.

48 Márpedig a 2001/83 irányelv nem tiltja a nagykereskedelmi forgalmazóknak, hogy bizonyos feladatokat kiszervezzenek. Egyébiránt sem ez az irányelv, sem a HFGY-iránymutatások nem írnak elő módszert annak értékelésére, hogy valamely nagykereskedelmi forgalmazó kellő létszámú személyzettel rendelkezik-e.

49 Ezért annak értékeléséhez, hogy a hozzáértő személyzet létszáma elegendő-e, figyelembe kell venni a nagykereskedő összes tevékenységét, beleértve az adott esetben kiszervezett tevékenységeket is.

50 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2001/83 irányelv 79. cikkének

b) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt személyzeti követelmények akkor is teljesülnek, ha az ellenőrzés során a nagykereskedő által kijelölt felelős személy nincs jelen a létesítményben, de telefonon elérhető, és a személyzetnek a létesítményben jelen lévő tagjai a felügyeleti szerv számára közvetlenül meg tudják adni az utóbbi által kért, a hatáskörükbe tartozó eljárásokra vonatkozó információkat. Annak értékelésekor, hogy a nagykereskedő kellő létszámú hozzáértő személyzettel rendelkezik-e, figyelembe kell venni a nagykereskedő által adott esetben kiszervezett tevékenységeket és az e tevékenységekbe bevont személyzetet is.

A harmadik kérdésről

51 Harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy a 2001/83 irányelv 77. cikkének (6) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a gyógyszerek nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó engedélyt vissza kell vonni az ezen irányelv 80. cikkében előírt olyan követelmény megsértése esetén is, amelyet az engedély jogosultja az érintett tagállam illetékes hatósága által hozott határozat – vagy adott esetben az e hatóság határozata ellen benyújtott kereset ügyében eljáró bíróság által hozott határozat – meghozatalának időpontjában már orvosolt.

52 Az említett irányelv 77. cikkének (6) bekezdése értelmében a tagállamok kötelesek felfüggeszteni vagy visszavonni a gyógyszer-nagykereskedői tevékenység folytatására vonatkozó engedélyt, ha ezen engedély jogosultja már nem felel meg az ugyanezen irányelv 79. és 80. cikkben foglalt feltételeknek.

53 Az uniós jogalkotó e rendelkezéssel csak minimális harmonizációt valósított meg, amely azon intézkedések meghatározására korlátozódik, amelyeket akkor lehet meghozni, ha a 2001/83 irányelv 79. és 80. cikkében előírt feltételek már nem teljesülnek.

54 A 2001/83 irányelv 77. cikke (6) bekezdésének megszövegezéséből ugyanis nem derül ki egyértelműen, hogy az uniós jogalkotónak az lett volna a szándéka, hogy meghatározza az említett intézkedések alkalmazására vonatkozó szempontokat, és pontosítsa, hogy e szempontokat a nemzeti hatóságoknak miként kell alkalmazniuk.

55 Mindemellett emlékeztetni kell arra, hogy az arányosság elvének tiszteletben tartása, amely az uniós jog általános elvének minősül, e jog végrehajtása során kötelező a tagállamokra nézve (2022. március 8-i Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld [Közvetlen hatály] ítélet, C-205/20, EU:C:2022:168, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 Ennélfogva annak eldöntéséhez, hogy azon feltételek jogosult általi megsértésének, amelyekhez a gyógyszer-nagykereskedői tevékenység gyakorlásának engedélyezése kötve van, ezen engedély visszavonását vagy felfüggesztését kell-e maga után vonnia, a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk az arányosság elvét, és ennek érdekében figyelembe kell venniük a megállapított jogsértés jellegét és súlyát, különös figyelmet fordítva a 2001/83 irányelv által deklarált, a gyógyszerellátás terén kívánatos nagy fokú biztonságra, valamint a jogosult azon lehetőségére, hogy észszerű határidőn belül orvosolhassa a hiányosságokat.

57 Így, ha az illetékes hatóság határozatának meghozatala előtt már orvosolták a megállapított hiányosságokat, e hatóságnak nem kell feltétlenül

visszavonni vagy felfüggeszteni a gyógyszer-nagykereskedői tevékenység gyakorlására vonatkozó engedélyt. Egyébként a 2001/83 irányelv 77. cikkének (6) bekezdésével nem ellentétes, ha az illetékes nemzeti hatóság ilyen engedélyt visszavonó vagy felfüggesztő határozatával szemben benyújtott kereset tárgyában eljáró nemzeti bíróság – amennyiben a nemzeti eljárási szabályok lehetővé teszik számára – figyelembe veszi azt a tényt, hogy ezen engedély jogosultja a vitatott határozat hatályon kívül helyezése vagy megváltoztatása érdekében időközben, az illetékes hatóság határozatának meghozatalát követően, már orvosolta a megállapított hiányosságokat.

58 A fenti megfontolások nem érintik az illetékes nemzeti hatóság azon lehetőségét, hogy adott esetben a megállapított hiányosságok miatt a nemzeti jog által meghatározott szankciókat szabjon ki.

59 Következésképpen a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2001/83 irányelv 77. cikkének (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállam azon illetékes hatóságának, amelynek arról kell döntenie, hogy a gyógyszerek nagykereskedelmi forgalmazására vonatkozó engedélyt fel kell-e függeszteni vagy vissza kell-e vonni a 2001/83 irányelv 79. és 80. cikkében szereplő kötelezettségek tekintetében megállapított jogsértések miatt, a vizsgálatát e jogsértések jellegére és súlyára kell alapoznia, különös figyelmet fordítva az ezen irányelv által deklarált, a gyógyszerellátás terén kívánatos nagy fokú biztonságra. Annak érdekében, hogy az esetlegesen meghozott intézkedés arányos legyen, adott esetben figyelembe kell vennie azt is, hogy ezeket a hiányosságokat a lehető leghamarabb orvosolták-e, és hogy a hiányosságok ismétlődő jellegűek vagy rendszeresek voltak-e.

II.

C-133/22. sz. LACD ügyben 2023. szeptember 28-án hozott ítélet

A fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének 14. pontját

a következőképpen kell értelmezni:

a „jótállás” fogalma „a jótállási nyilatkozatban vagy a vonatkozó, a szerződéskötés időpontjában vagy azt megelőzően elérhető reklámban feltüntetett, a megfelelőséghez nem kapcsolódó bármely egyéb követelmény[ként]” magában foglalja a jótállásra kötelezettnek az érintett fogyasztóval szembeni, a fogyasztó személyében rejlő olyan körülményekre vonatkozó kötelezettségvállalását, mint például a megvásárolt áruval kapcsolatos, saját belátására bízott elégedettsége, anélkül, hogy e körülményeket objektív módon kellene vizsgálni e jótállás érvényesítése érdekében.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv

és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 304., 64. o.) 2. cikke 14. pontjának és az áruk adásvételére irányuló szerződések egyes vonatkozásairól, az (EU) 2017/2394 rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról, valamint az 1999/44/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2019. május 20-i (EU) 2019/771 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2019. L 136., 28. o.; helyesbítés: HL 2019. L 305., 83. o.) 2. cikke 12. pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az LACD GmbH és a BB Sport GmbH & Co. KG közötti, az LACD által forgalmazott termékeken elhelyezett nyilatkozat megszerzése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

12 Az LACD kiskereskedőkön és online kereskedőkön keresztül LACD védjegy alatt forgalmaz sport- és fitnesscikkeket. Pólóit – legalábbis 2013-ig – olyan függőcímkékkel („hang tags”) látta el, amelyeken a következő szöveg szerepelt (a továbbiakban: LACD-garancia)

„LACD-garancia

Minden LACD-termékhez élethosszig tartó garanciát adunk. Ha nem teljesen elégedett valamely termékünkkel, kérjük, küldje vissza annak a kereskedőnek, akitől azt vásárolta. Visszaküldheti közvetlenül az LACD részére is, azonban ne felejtse el nekünk megadni, hogy hol és mikor vásárolta.”

13 2018 augusztusában a BB Sport, amely sport- és fitnesscikkeket árul, egy próbavásárlón („Testkäuferin”) keresztül két, LACD védjeggyel ellátott pólót vásárolt, amelyek függőcímkéin az LACD-garancia szerepelt.

14 Mivel a BB Sport úgy vélte, hogy az e címkén szereplő információk nem felelnek meg a polgári törvénykönyv 443. §-a és 479. §-a szerinti jótállási nyilatkozatra vonatkozó jogszabályi követelményeknek, a Landgericht München I (müncheni I. sz. regionális bíróság, Németország) előtt keresetet indított az LACD-nek a ruházati termékeken található ilyen címkék elhelyezésének megszüntetésére való kötelezése iránt. Mivel e bíróság elutasította a keresetét, a BB Sport fellebbezést nyújtott be az Oberlandesgericht Münchenhez (müncheni regionális felsőbíróság, Németország), amely helyt adott a fellebbezésnek.

15 Az LACD ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Bundesgerichtshofhoz (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország), a kérdést előterjesztő bírósághoz, amely úgy véli, hogy az alapeljárás kimenetele mind a 2011/83 irányelv 2. cikke 14. pontjának, mind pedig a 2019/771 irányelv 2. cikke 12. pontjának értelmezésétől függ, amennyiben az alapeljárás tárgyat képezőhöz hasonló, az ismételt jogsértés veszélyére alapított tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat megszüntetése iránti keresetnek csak akkor lehet helyt adni, ha az alapeljárás alperesének felrótt magatartás nem csupán a tényállás, hanem a felülvizsgálati kérelem tárgyában hozott határozat meghozatalának időpontjában hatályos versenyszabályok is ellentétes.

16 E bíróság először is megállapítja, hogy a polgári törvénykönyv 479. §-ának (1) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettségek LACD általi megsértésének

megállapítása azt feltételezi, hogy az LACD nyilatkozatban szereplő, az értékesített ruházati termékek a fogyasztó elégedetlensége esetén történő visszavételére vonatkozó kötelezettségvállalás az e törvénykönyv 443. §-ának (1) bekezdése értelmében vett „jótállásnak” minősül, amely rendelkezés a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL 1999. 171., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 223. o.) szereplő „jótállás” fogalmát ültette át a német jogba, és amely 2022. január 1-jétől a 2019/771 irányelv 2. cikke 12. pontjának felel meg.

17 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy még ha a „fogyasztónak a megvásárolt termékkel kapcsolatos elégedettsége” nem is tartozik az „eladott dolog tulajdonságai” közé, mégis a polgári törvénykönyv 443. §-ának (1) bekezdése értelmében vett, „a megfelelőséghez nem kapcsolódó bármely körülménynek” minősülhet. E bíróság emlékeztet arra, hogy e rendelkezést 2014. június 13-i hatállyal a 2011/83 irányelv 2. cikkének 14. pontjában szereplő „jótállás” fogalmának átültetése érdekében kiegészítették e második kritériummal.

18 E bíróság szerint e 2. cikk 14. pontjának vagy a 2019/771 irányelv 2. cikke 12. pontjának sem a szövegéből, sem pedig a szöveggörnyezetéből nem lehet egyértelműen arra következtetni, hogy a fogyasztónak a megvásárolt termékkel kapcsolatos elégedetlensége az e rendelkezések értelmében vett, „a jótállási nyilatkozatban feltüntetett megfelelőséghez nem kapcsolódó bármely követelménynek” minősül, amelynek bizonyítása maga után vonhatja a vételár visszatérítését, e termék kicserélését vagy javítását, vagy az említett termékkel kapcsolatos bármely más szolgáltatás nyújtását, anélkül hogy az ilyen elégedetlenségnek a termék állapotából vagy jellemzőiből kellene következnie.

19 Mindazonáltal, mivel a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítására irányuló, a 2011/83 irányelvben és a 2019/771 irányelvben szereplő cél ezen értelmezés mellett szól, az említett bíróságban felmerül a kérdés, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikkének 14. pontja és a 2019/771 irányelv 2. cikkének 12. pontja értelmében vett „jótállás” érvényesítése érdekében hogyan kell bizonyítani a „fogyasztónak a megvásárolt termékkel kapcsolatos elégedetlenségét”.

20 E körülmények között határozott ügy a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Fennállhat-e a [2011/83 irányelv] 2. cikkének 14. pontja értelmében vett, a megfelelőséghez nem kapcsolódó bármely egyéb követelmény és a [2019/771 irányelv] 2. cikkének 12. pontja értelmében vett, a szerződésszerűséghez nem kapcsolódó bármely egyéb követelmény, ha a jótállásra kötelezett kötelezettsége a fogyasztó személyében rejlő körülményekhez, különösen az áruhoz való szubjektív viszonyulásához (a jelen esetben a fogyasztó belátására bízott, az áruval való elégedettséghez) kapcsolódik, anélkül, hogy e személyes körülményeknek összefüggésben kellene állniuk az áru jellemzőivel?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

Objektív körülmények alapján megállapíthatónak kell-e lennie a fogyasztó személyében rejlő körülményeken (a jelen esetben a megvásárolt áruval való elégedettség) alapuló követelmények hiányának?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

21 Előzetesen, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság a 2019/771 irányelv 2. cikke 12. pontjának értelmezését kéri, meg kell állapítani, hogy ezen irányelvet a 24. cikke (2) bekezdésének megfelelően nem kell alkalmazni a 2022. január 1. előtt kötött szerződésekre. Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás tárgyát képező pótlók eladására vonatkozó szerződést 2018 augusztusában kötötték.

22 E körülmények között együttesen kell vizsgálni azt a két kérdést, amelyekkel az előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikkének 14. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a „jótállás” fogalma „a jótállási nyilatkozatban vagy a vonatkozó, a szerződéskötés időpontjában vagy azt megelőzően elérhető reklámban feltüntetett, a megfelelőséghez nem kapcsolódó bármely egyéb követelmény[ként]” magában foglalja a jótállásra kötelezettnek az érintett fogyasztóval szembeni, a fogyasztó személyében rejlő olyan körülményekre vonatkozó kötelezettségvállalását, mint például a megvásárolt áruval kapcsolatos, saját belátására bízott elégedettsége, és amennyiben igen, milyen módon kell e körülményeket bizonyítani e jótállás érvényesítése érdekében.

26 A 2011/83 irányelv 2. cikkének 14. pontja akként határozza meg a „jótállást”, mint „az eladó vagy a gyártó (a továbbiakban: a jótállásra kötelezett) bármely olyan kötelezettségvállalása a fogyasztóval szemben az eladónak a szerződésszerűség szavatolására vonatkozó jogszabályi kötelezettsége teljesítésén túlmenően, amely alapján a jótállási nyilatkozatban vagy a vonatkozó, a szerződéskötés időpontjában vagy azt megelőzően elérhető reklámban feltüntetett tulajdonságoknak vagy a szerződésszerűséghez nem kapcsolódó bármely egyéb követelménynek nem megfelelő áru vételárát visszatéríti, vagy az ilyen árut kicseréli vagy kijavítja, illetve az áruhoz kapcsolódó szolgáltatást nyújt”.

27 E tekintetben először is meg kell jegyezni, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikke 14. pontjának szövege nem tartalmaz egyetlen olyan elemet sem, amely lehetővé tenné, hogy az irányelv hatálya alól kizárjuk a jótállásra kötelezettnek a fogyasztó szubjektív belátására bízott, e „fogyasztónak a megvásárolt termékkel kapcsolatos elégedettségére” vonatkozó kötelezettségvállalását.

28 Egyrészt ugyanis e rendelkezés a jótállásra kötelezettnek az érintett fogyasztóval szemben fennálló, „a megfelelőség szavatolására vonatkozó jogszabályi kötelezettsége teljesítésén túlmenően”, „bármely kötelezettségvállalására” utal. Másrészt, amint arra a főtanácsnok az indítványának 30. pontjában rámutatott, a semleges és általános „megfelelőséghez nem kapcsolódó bármely egyéb követelmény” kifejezés teljes mértékben alkalmas arra, hogy a fogyasztónak a megvásárolt áruval kapcsolatos szubjektív elvárásai teljesülésének elmaradását kifejezze, függetlenül az ezen áru jellemzőire vagy minőségére vonatkozó objektív szempontoktól.

29 Továbbá, amint az többek között a 2011/83 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének m) pontjából kitűnik,

a „jótállásra” vonatkozó tájékoztatás nyújtása az ezen irányelv szerinti azon kötelezettségek részét képezi, amelyek célja az érintett fogyasztó szerződéskötést megelőző tájékoztatásának biztosítása. Így e 6. cikk előírja, hogy a kereskedőnek egyértelműen és érthető módon tájékoztatnia kell a fogyasztót a jótállás meglétéről és feltételeiről, mielőtt a fogyasztót a távollevők között kötött szerződés vagy az üzlethelyiségen kívül kötött szerződés, illetve annak megfelelő ajánlat kötné.

30 Márpedig a 2011/83 irányelv 2. cikke 14. pontjának olyan értelmezése, amely szerint a „jótállás” magában foglalja a kereskedő kötelezettségvállalását az „érintett fogyasztónak a megvásárolt termékkel kapcsolatos elégedettségére” vonatkozóan, összhangban van az ezen irányelv által követett, a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítására irányuló célkitűzéssel, a fogyasztók tájékoztatásának és biztonságának a kereskedőkkel kötött ügyletek során történő biztosítása révén, amint azt az említett irányelvnek a (4), (5) és (7) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikke kimondja. Ezen értelmezés ugyanis lehetővé teszi e fogyasztó számára egyrészt, hogy tudomást szerezzen e kereskedő kötelezettségvállalásáról, és hogy előzetesen jobban megismerje a megkötni tervezett szerződés feltételeit annak érdekében, hogy megalapozott döntést tudjon hozni arról, hogy megköti-e egy ilyen szerződést, vagy sem, másrészt pedig, hogy az említett kereskedőtől a vételár visszafizetését úgy érje el, hogy egyszerűen kijelenti, hogy nem elégedett, és ezzel növeli a védelmet ugyanezen kereskedővel szemben.

31 Egyébiránt a kereskedő azon kötelezettségvállalása, hogy visszavegye a megvásárolt fogyasztási cikket abban az esetben, ha az érintett fogyasztó nem elégedett, e kereskedő számára az Európai Unió Alapjogi Chartájának 16. cikkében biztosított vállalkozás szabadságának kifejeződése, amelyet a 2011/83 irányelv értelmezése során szintén tiszteltetben kell tartani, összefüggésben az említett irányelv (4) preambulumbekkezdésében kimondott, a fogyasztóvédelem magas szintje és a vállalkozások versenyképessége közötti megfelelő egyensúly biztosítására irányuló célkitűzéssel (lásd ebben az értelemben: 2022. május 5-i Victorinox ítélet (C-179/21, EU:C:2022:353, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 Végül arra a kérdésre, hogy objektív módon kell-e megállapítani, hogy az érintett fogyasztó esetleg nem elégedett a megvásárolt áruval, csak nemleges válasz adható, amint arra a főtanácsnok az indítványának 48. pontjában rámutatott. E fogyasztónak az ilyen áruval szemben támasztott szubjektív elvárásai teljesülésének elmaradását ugyanis értelemszerűen nem lehet objektíven ellenőrizni. Az említett fogyasztónak az ilyen tartalmú egyszerű nyilatkozatát elegendőnek kell tekinteni.

33 A fenti indokokra tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikkének 14. pontját úgy kell értelmezni, hogy a „jótállás” fogalma „a jótállási nyilatkozatban vagy a vonatkozó, a szerződéskötés időpontjában vagy azt megelőzően elérhető reklámban feltüntetett, a megfelelőséghez nem kapcsolódó bármely egyéb követelmény[ként]” magában foglalja a jótállásra kötelezettnek az érintett fogyasztóval szembeni, a fogyasztó személyében rejlő olyan körülményekre vonatkozó kötelezettségvállalását, mint például a

megvásárolt áruval kapcsolatos, saját belátására bízott elégedettsége, anélkül, hogy e körülményeket objektív módon kellene vizsgálni e jótállás érvényesítése érdekében.

34 Figyelemmel arra, hogy – amint az a jelen ítélet 15. pontjában megállapításra került – a kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy az LACD-nyilatkozat jogszerűségének vizsgálata céljából a 2019/771 irányelv 2. cikkének 12. pontját is figyelembe kell vennie, hozzá kell tenni, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikke 14. pontjának a jelen ítélet előző pontjában foglalt értelmezése érvényes a 2019/771 irányelv 2. cikke 12. pontjának értelmezésére is, mivel a „jótállás” fogalmát e két rendelkezés szinte azonos módon határozza meg, és a 2011/83 irányelvhez hasonlóan a 2019/771 irányelv – amint az 1. cikkéből kitűnik – szintén a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítására irányul.

III.

C-219/22. sz. QS (Révocation du sursis) ügyben 2023. október 5-én hozott ítélet

Az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről szóló, 2008. július 24-i 2008/675/IB tanácsi kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely ezen állam bírósága számára, amelyhez egy más tagállamban eltérő cselekmények miatt korábban hozott, jogerős – és teljes mértékben még végre nem hajtott – büntetőítéletben próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetésre ítélt személy ellen indított új büntetőeljárás keretében ezen büntetőítélet végrehajtása iránti kérelemmel fordultak, lehetővé teszi, hogy az említett bíróság e felfüggesztést visszavonja, és elrendelje e büntetés tényleges végrehajtását, feltéve hogy az említett büntetőítéletet a kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre és próbaidőt megállapító határozatokra való, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felülvizsgálata céljából történő alkalmazásáról szóló, 2008. november 27-i 2008/947/IB tanácsi kerethatározatnak megfelelően továbbították és azt elismerték abban a tagállamban, amelyben az új büntetőeljárást lefolytatják.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről szóló, 2008. július 24-i 2008/675/IB tanácsi kerethatározat (HL 2008. L 220., 32. o.) 3. cikke (3) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet egy olyan eljárás keretében terjesztették elő, amely egy más tagállam állampolgára ellen e más tagállam bírósága által meghozott, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetést kiszabó jogerős ítéletnek egy más tagállamban való tényleges végrehajtására irányul.

Az alapeljárás

11 QS Romániában élő román állampolgár.

12 Egy 2019. április 3-i, a Curtea de Apel Cluj (kolozsvári ítélőtábla, Románia) 2019. június 24-i, jogerőre emelkedett ítéletével helybenhagyott ítélettel QS-t ittas járművezetés bűncselekménye (a továbbiakban: első bűncselekmény) miatt egy év hat hónap szabadságvesztés-büntetésre ítélték, amelynek végrehajtását két év próbaidőre, vagyis 2021. június 24-ig felfüggesztették (a továbbiakban: első büntetőítélet).

13 QS az első büntetőítéletben meghatározott próbaidő alatt, 2020. szeptember 1-jén Bulgária területén ismét ittas járművezetés bűncselekményét követte el (a továbbiakban: második bűncselekmény).

14 A kérdést előterjesztő bíróság, a Rayonen sad Nesebar (neszebari kerületi bíróság) a 2022. március 9-én jogerőre emelkedett végzésével QS-t három hónap szabadságvesztés-büntetésre, 150 bolgár leva (BGN) (hozzávetőleg 77 euró) pénzbüntetésre, valamint a járművezetői engedély 12 hónapra történő visszavonására ítélte (a továbbiakban: második büntetőítélet).

15 2022. március 23-án a Rayonna prokuratura Burgas (burgaszi kerületi ügyészség, Bulgária) ügyésze a kérdést előterjesztő bíróságtól az NK 68. cikkének (1) bekezdése alapján kérte az első büntetőítélet végrehajtását azzal az indokkal, hogy a második bűncselekményt az e büntetőítéletben előírt próbaidő alatt követték el.

16 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróságban kétség merült fel a 2008/675 kerethatározat értelmezésével kapcsolatban. E tekintetben arra hivatkozik, hogy az NK 8. cikkének (2) bekezdése e kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdését annak előírásával ültette át, hogy a Bolgár Köztársaságtól eltérő tagállamban az NK szerint bűncselekménynek minősülő cselekmény miatt hozott jogerős büntetőítéletet a Bulgáriában ugyanazon személy ellen folytatott minden büntetőeljárásban figyelembe kell venni.

17 Márpedig ez a helyzet az első büntetőítélet esetében, mivel QS-t Romániában jogerősen egy év hat hónap szabadságvesztés-büntetésre ítélték, és mivel a kölcsönös jogsegély eszközei útján összegyűjtött információk alapján megállapított, hogy az első bűncselekményt megvalósító cselekmény szintén az NK szerinti bűncselekménynek minősül.

18 A kérdést előterjesztő bíróság ezenkívül megállapítja, hogy a jelen ügyben teljesül az NK 68. cikkének (1) bekezdésében az első büntetőítélet tényleges végrehajtása tekintetében előírt valamennyi feltétel. QS ugyanis az említett büntetőítéletben megállapított próbaidő lejártá előtt újabb szándékos bűncselekményt követett el, amely miatt szabadságvesztés-büntetést szabtak ki vele szemben.

19 Így e bíróság úgy véli, hogy az NK 8. cikke (2) bekezdésének és 68. cikke (1) bekezdésének együttesen értelmezett rendelkezései alapján figyelembe kell vennie az első büntetőítéletet, és el kell rendelnie annak tényleges végrehajtását. Az említett bíróság álláspontja szerint azonban felmerül a kérdés, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdésével ellentétes-e az ilyen figyelembevétel.

20 A kérdést előterjesztő bíróság azzal érvel, hogy e rendelkezés a Bíróságnak a többek között a 2017. szeptember 21-i Beshkov ítéletben (C-171/16,

EU:C:2017:710) kifejtett értelmezése szerint azt követeli meg, hogy ne vizsgálják felül a korábbi büntetőítélet végrehajtására vonatkozó határozatot. Úgy véli azonban, hogy a jelen ügy különbözik az ezen ítélet alapjául szolgáló ügytől, mivel az első büntetőítélet végrehajtási módjának esetleges módosítása nem e bíróság diszkrecionális döntéséből, hanem az NK 68. cikkének (1) bekezdésében előírt jogi kötelezettségből ered.

21 E körülmények között határozott úgy a Rayonen sad Nesebar (neszebari kerületi bíróság), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„Úgy kell-e értelmezni [a 2008/675 kerethatározat] 3. cikkének (3) bekezdését, hogy azzal ellentétes [az NK] 8. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 68. cikkének (1) bekezdésében foglalt[akból eredő] hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely szerint az a nemzeti bíróság, amely a valamely másik tagállam bírósága által hozott korábbi büntetőítéletben kiszabott büntetés végrehajtása iránti kérelem ügyében jár el, e célból a tényleges végrehajtást elrendelve megváltoztathatja ez utóbbi büntetés végrehajtási módját?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

22 A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével lényegében arra keresi a választ, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az lehetővé teszi valamely tagállam azon bírósága számára, amelyhez egy más tagállamban eltérő cselekmények miatt korábban hozott jogerős büntetőítélettel kiszabott, próbaidőre felfüggesztett büntetés végrehajtása iránti kérelmet nyújtottak be, hogy visszavonja e felfüggesztést, és elrendelje e büntetés tényleges végrehajtását.

23 Előzetesen meg kell vizsgálni, hogy az ilyen kérelem a 2008/675 kerethatározat hatálya alá tartozik-e.

24 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy e kerethatározat célja azon feltételek meghatározása, amelyek alapján az egyik tagállamban valamely személlyel szemben hozott korábbi büntetőítéleteket figyelembe veszik a valamely másik tagállamban ugyanezen személy ellen, eltérő cselekmények alapján indult új büntetőeljárás során (2018. július 5-i Lada ítélet, C-390/16, EU:C:2018:532, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Azt is meg kell állapítani, hogy az említett kerethatározat 2. cikke szerint a „büntetőítélet” a valamely bűncselekményben való bűnösség megállapítására jogosult büntetőbíróság jogerős határozata.

25 Ebből következik, hogy – amint azt a főtanácsnok az indítványának a 36. pontjában lényegében megállapította – a 2008/675 kerethatározatot alkalmazni kell minden olyan új büntetőeljárásra, amelyet valamely tagállamban olyan személlyel szemben indítottak, akit egy más tagállamban eltérő cselekmények miatt korábban jogerősen elítéltek.

26 Egyébiránt e kerethatározat 3. cikkének a (2) és (7) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett (2) bekezdéséből az következik, hogy az említett kerethatározat alkalmazásában az „új büntetőeljárás” fogalma magában foglalja a tárgyalás

előtti szakaszt, a tárgyalást és a büntetőítélet végrehajtását (lásd ebben az értelemben: 2018. július 5-i Lada ítélet, C-390/16, EU:C:2018:532, 29. és 30. pont).

27 Így a 2008/675 kerethatározat nemcsak a terhelt esetleges bűnösségének meghatározásával és megállapításával összefüggő eljárásokra alkalmazandó, hanem a büntetés végrehajtásával kapcsolatos eljárásokra is, amelyekhez figyelembe kell venni a valamely másik tagállamban korábban hozott jogerős büntetőítéletben kiszabott büntetést is (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 21-i Beshkov ítélet, C-171/16, EU:C:2017:710, 28. pont).

28 A jelen ügyben az alapügy tárgyát képező, a jelen ítélet 15. pontjában említett kérelmet egy tagállamban, nevezetesen a Bolgár Köztársaságban nyújtották be olyan személlyel szemben, akivel szemben korábban egy más tagállamban, nevezetesen Romániában egy első jogerős büntetőítéletet hoztak.

29 Ezenkívül, bár e kérelem az ezen első büntetőítélettel kiszabott büntetés tényleges végrehajtására irányul, azt azért nyújtották be, mert Bulgáriában az említett személlyel szemben más cselekmények miatt egy második büntetőítéletet hoztak, és a kérelem az e második büntetőítélet végrehajtásával kapcsolatos eljárásba illeszkedik, amely ítélethez figyelembe kell venni az említett első büntetőítélettel kiszabott büntetést.

30 Amint ugyanis arra a főtanácsnok az indítványának a 40. pontjában rámutatott, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetett, alkalmazandó nemzeti jogból kitűnik, hogy amennyiben – mint a jelen ügyben is – egy korábban próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt személyt – akár egy más tagállamban – újból szabadságvesztés-büntetésre ítélnék az első büntetőítéletben meghatározott próbaidő alatt szándékosan elkövetett bűncselekmény miatt, az illetékes bíróság az újabb büntetőítélet meghozatalakor az első büntetőítéletben meghatározott felfüggesztett büntetés végrehajtásáról is határoz.

31 A fentiekből következik, hogy az alapügy tárgyát képező kérelem olyan új büntetőeljárás keretébe illeszkedik, amelyet egy tagállamban olyan személy ellen indítottak, akit egy más tagállamban eltérő cselekmények miatt korábban jogerősen elítéltek, így e kérelem a 2008/675 kerethatározat hatálya alá tartozik.

32 E körülmények között úgy kell érteni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely lehetővé teszi ezen állam olyan bírósága számára, amelyhez egy más tagállamban eltérő cselekmények miatt korábban hozott, jogerős – és teljes mértékben még végre nem hajtott – büntetőítéletben próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetésre ítélt személy ellen indított új büntetőeljárás keretében ezen büntetőítélet végrehajtása iránti kérelemmel fordultak, hogy e felfüggesztést visszavonja, és e büntetés tényleges végrehajtását elrendelje.

33 E tekintetben először is hangsúlyozni kell, hogy – amint azt a kerethatározat (6) preambulumbekkezdése is előírja – e kerethatározatnak nem célja a más tagállamokban hozott bírósági ítéletek egy adott tagállamban való végrehajtása. A kerethatározat valójában – amint az a (2) és (5)–(7) preambulumbekkezdéséből kitűnik – azt célozza, hogy

minden tagállam biztosítsa, hogy a más tagállamban hozott korábbi büntetőítéletekhez a saját bírósági által a nemzeti joggal összhangban hozott büntetőítéletekhez hasonló jogkövetkezményeket fűzzenek az elkövető büntetett előéletének értékelésekor, visszaesői minőségének megállapításakor, valamint a büntetések típusának és végrehajtásuk megfelelő módjának meghatározásakor (lásd ebben az értelemben: 2021. április 15-i AV [Összbüntetési ítélet] ítélet, C-221/19, EU:C:2021:278, 47–49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 E céllal összhangban e kerethatározat 3. cikkének az (5) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdése annak biztosítására kötelezi a tagállamokat, hogy az adott tagállamban folyó új büntetőeljárás során a valamely más tagállamban ugyanezen érintett személlyel szemben más tényállás miatt hozott olyan korábbi büntetőítéleteket, amelyekkel kapcsolatban a kölcsönös jogsegélyről vagy a bűnügyi nyilvántartásból származó információk cseréjéről szóló hatályos eszközök értelmében információkat szereztek, egyfelől ugyanolyan mértékben vegyék figyelembe, mint amennyire a korábbi nemzeti büntetőítéleteket a nemzeti jog alapján figyelembe veszik, és másfelől, hogy azokhoz ugyanolyan joghatás fűződjön, mint amilyen a jog szerint ez utóbbi büntetőítéletekhez fűződik, akár ténybeli hatásról, akár eljárásjogi vagy anyagi jogi joghatásról legyen szó (lásd ebben az értelemben: 2021. április 15-i AV [Összbüntetési ítélet] ítélet, C-221/19, EU:C:2021:278, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 Ugyanakkor a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdése értelmében az adott tagállamban folyó új büntetőeljárás során a valamely más tagállamban hozott korábbi büntetőítéletek figyelembevétele nem járhat a korábbi büntetőítéleteknek vagy a végrehajtásukkal kapcsolatos határozatoknak az új büntetőeljárás folytató tagállam általi megváltoztatásával, visszavonásával vagy felülvizsgálatával, melyeket tehát úgy kell figyelembe venni, ahogyan azokat meghozták (2021. április 15-i AV [Összbüntetési ítélet] ítélet, C-221/19, EU:C:2021:278, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 E rendelkezés folytatásaként e kerethatározat 3. cikkének (4) bekezdése pontosítja, hogy e kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazandó annyiban, amennyiben megállapítható, hogy ha a korábbi büntetőítélet az új eljárást folytató tagállam nemzeti ítélete lett volna, a korábbi büntetőítélet figyelembevétele – a tagállam nemzeti jogával összhangban – a korábbi büntetőítélet vagy a végrehajtásával kapcsolatos határozatok megváltoztatását, visszavonását vagy felülvizsgálatát eredményezte volna.

37 Az említett kerethatározat 3. cikke (3) és (4) bekezdésének alkalmazásában e kerethatározat (14) preambulumbekzdése pontosítja, hogy „[e]gy ítélet vagy annak végrehajtása közti kölcsönhatás [helyesen: az ítéletnek vagy annak végrehajtásának a megváltoztatása]” fogalmilag többek között olyan helyzetekre terjed ki, amikor – az új büntetőeljárás lefolytató tagállam nemzeti joga szerint – a korábbi ítéletben kiszabott büntetést olyan mértékben kell belefoglalni egy ténylegesen végrehajtandó másik büntetésbe, vagy olyan mértékben kell azt összevonni egy ténylegesen végrehajtandó másik büntetéssel, amilyen mértékben az első büntetés végrehajtására még

nem került sor vagy annak végrehajtását nem ruházták át a második tagállamra.

38 E tekintetben a Bíróság először is megállapította, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének a (6) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely azt írja elő, hogy az új büntetőeljárásban eljáró nemzeti bíróság visszavonhatja a hatását tekintve az említett ítélet végrehajtási módja felülvizsgálatának minősül (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 21-i Beshkov ítélet, C-171/16, EU:C:2017:710, 44–47. pont).

39 Ebből az következik, hogy a valamely tagállamban korábban hozott és teljes mértékben végrehajtott, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetést kiszabó jogerős ítéletet illetően a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének a (6) és (14) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett (3) és (4) bekezdésével ellentétes, ha a nemzeti bíróság e büntetőítéletet a nemzeti büntetőítéletekkel azonos módon veszi figyelembe, és az említett ítélet tekintetében a nemzeti büntetőítéletekével azonos joghatást ismer el, amennyiben ez az alkalmazandó nemzeti jog értelmében azzal a következménnyel jár, hogy az említett büntetőítélettel kiszabott büntetés próbaidőre való felfüggesztését visszavonják, és e büntetést végrehajtandó szabadságvesztés-büntetéssé alakítják át.

40 Másodszor a Bíróság pontosította, hogy a valamely más tagállamban korábban hozott és teljes egészében végre nem hajtott büntetőítéletnek az ugyanazon személy ellen eltérő cselekmények miatt indított, az ezen büntetőítéletben kiszabott büntetést figyelembe vevő összbüntetés kiszabására irányuló új büntetőeljárásban való figyelembevétele nem jár a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének a (14) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett (3) bekezdése értelmében az említett büntetőítéletnek vagy az annak végrehajtásával kapcsolatos határozatnak a megváltoztatásával, amennyiben e büntetőítéletet a 2008/909 kerethatározatnak megfelelően továbbították és elismerték az azon tagállamban történő végrehajtása céljából, amelyben az új büntetőeljárásra sor kerül (lásd ebben az értelemben: 2021. április 15-i AV [Összbüntetési ítélet] ítélet, C-221/19, EU:C:2021:278, 55. és 56. pont).

41 Ebben az összefüggésben meg kell állapítani, amint azt a főtanácsnok az indítványának az 51. pontjában hangsúlyozta, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetést kiszabó jogerős ítélet esetében e büntetőítéletnek az új büntetőeljárás lefolytató tagállam illetékes hatósága részére történő továbbítását és az említett büntetőítéletnek az e tagállam általi elismerését nem a 2008/909 kerethatározat, hanem a 2008/947 kerethatározat szabályozza (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i A. P. [Próbaidő alatti magatartási szabályok] ítélet, C-2/19, EU:C:2020:237, 59. pont). E két kerethatározat hatálya ugyanis kölcsönösen kizárja egymást, amint az a 2008/947

kerethatározat 1. cikke (3) bekezdésének a) pontjából következik.

42 Ez azonban nem változtat azon, hogy ezen utóbbi kerethatározat 14. cikke (1) bekezdése szerint a próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetést kiszabó ítélet elismerésének az egyik joghatása éppen az, hogy a végrehajtó tagállam illetékes hatóságára ruházza az eredetileg elrendelt felfüggesztéssel kapcsolatos azon intézkedések meghozatalára vonatkozó hatáskört, amelyek az elítélt személy újabb bűncselekménye esetén szükségessé válnak, ideértve többek között a felfüggesztés visszavonását (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i A. P. [Próbaidő alatti magatartási szabályok] ítélet, C-2/19, EÜ:C:2020:237, 47–49. pont).

43 Ebből következik, hogy a valamely tagállamban korábban hozott, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetést kiszabó jogerős, teljes mértékben végre nem hajtott ítéletet illetően az, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének a (6) és (14) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett (3) és (4) bekezdésével nem ellentétes, ha a nemzeti bíróság e büntetőítéletet a nemzeti büntetőítéletekkel azonos módon veszi figyelembe, és az említett ítélet tekintetében a nemzeti büntetőítéletekkel azonos joghatást ismer el, amennyiben e figyelembevétel azzal a következménnyel jár, hogy e büntetés próbaidőre való felfüggesztését visszavonják, és az említett büntetés tényleges végrehajtását elrendelik, csak abban az esetben áll fenn, ha e büntetőítéletet a 2008/947 kerethatározatnak megfelelően továbbították és elismerték. E büntetőítélet ilyen figyelembevétele ugyanis csak ebben az esetben nem járna azzal a hatással, hogy az említett rendelkezés értelmében megváltoztatja az annak végrehajtásával kapcsolatos határozatokat.

44 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból egyrészt kitűnik, hogy QS, miután Romániában egy év hat hónap szabadságvesztésre ítélték, amelyet két év próbaidőre felfüggesztettek, amely 2021. június 24-én járt le, 2020. szeptember 1-jén, vagyis az első büntetőítéletben előírt próbaidő alatt egy második bűncselekményt követett el, amely miatt Bulgáriában elítélték. Így az első büntetőítéletet a második bűncselekmény elkövetésének időpontjában még nem hajtották végre teljes mértékben.

45 Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság szerint az első büntetőítéletnek az alapeljárás keretében a nemzeti büntetőítéletekkel azonos módon való figyelembevétele és e büntetőítélet tekintetében a nemzeti büntetőítéletekkel azonos joghatás elismerése az e bíróság által értelmezett nemzeti jog szerint azzal a hatással járna, hogy e bíróságnak vissza kellene vonnia e büntetés próbaidőre való felfüggesztését, és el kellene rendelnie az említett büntetőítélet tényleges végrehajtását.

46 Márpedig, amint az a jelen ítélet 43. pontjában megállapításra került, az első büntetőítélet ilyen figyelembevételére csak akkor kerülhet sor, ha e büntetőítélet végrehajtását az új büntetőeljárás lefolytató tagállamban, azaz a jelen esetben a Bulgáriában a 2008/947 kerethatározatban előírt feltételek tiszteletben tartása mellett továbbították és elismerték.

47 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból azonban nem tűnik ki, hogy a Curtea de Apel Clujnak (kolozsvári fellebbviteli bíróság) a jelen ítélet 12. pontjában említett ítéletét e kerethatározat alapján továbbították volna az illetékes bolgár hatóságoknak annak elismerése és az ezen ítéletben előírt próbaidő

alatti magatartási szabályok felügyelete céljából, aminek vizsgálata mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

48 Hozzá kell tenni továbbá, hogy e tekintetben nem releváns a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott azon körülmény, hogy az első büntetőítélettel kiszabott büntetés végrehajtása módjának az ilyen megváltoztatása nem e büntetőítéletnek az e bíróság vagy az elítélt kezdeményezésére történő felülvizsgálatából, hanem a bolgár jog alapján abból ered, hogy az említett büntetőítéletet úgy veszik figyelembe, mintha azt bolgár bíróságok hozták volna meg. Elegendő ugyanis megállapítani, hogy a nemzeti bíróság ily módon – a 2008/947 kerethatározatban előírt eseteken kívül – nem veheti figyelembe a valamely más tagállamban hozott korábbi jogerős büntetőítéletet.

49 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely ezen állam olyan bírósága számára, amelyhez egy más tagállamban eltérő cselekmények miatt korábban hozott, jogerős – és teljes mértékben még végre nem hajtott – büntetőítéletben próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetésre ítélt személy ellen indított új büntetőeljárás keretében ezen büntetőítélet végrehajtása iránti kérelemmel fordultak, lehetővé teszi, hogy az említett bíróság e felfüggesztést visszavonja, és elrendelje e büntetés tényleges végrehajtását, feltéve hogy az említett büntetőítéletet a 2008/947 kerethatározatnak megfelelően továbbították és azt elismerték abban a tagállamban, amelyben az új büntetőeljárás lefolytatják.

IV.

C-279/22. sz. Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága ügyben 2023. október 5-én hozott ítélet

A meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról, a 2006/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 26-i 2013/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

ezen irányelv nem alkalmazandó a természetes személyekre, és az említett irányelvnek az ugyanezen irányelv I. és II. mellékletében felsorolt vállalkozások kötelezettségeit szabályozó rendelkezései nem alkalmazhatók e személyekre az ez utóbbiak személyi jövedelemadója vonatkozó szabályok, valamint az e szabályokkal kapcsolatos adójogszertések ellenőrzésére és szankcionálására vonatkozó szabályok megállapítása érdekében.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról, a 2006/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

módosításáról, valamint a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 26-i 2013/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 182., 19. o.) 1., 4., 6., 30. és 33. cikkének, a 2013/34 irányelv I. és II. mellékletének, az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének, valamint a jogbiztonság és az arányosság elvének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet CH és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (Magyarország) (a továbbiakban: fellebbviteli igazgatóság) között a CH jövedelemadójának összegét megállapító és ez utóbbival szemben adóbírságot kiszabó határozat megsemmisítése iránti kereset tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

15 CH a 2014. augusztus 1. és 2015. augusztus 28. közötti időszakban a K. Kereskedőház Kft.-vel (a továbbiakban: munkáltató) kötött munkaszerződés alapján logisztikai- és telephelyvezető feladatkörököt látott el, amelynek keretében jogosult volt arra, hogy az ügyvezető igazgató utasítása alapján a beszállítók kifizetése és egyéb költségek teljesítése céljából a munkáltató bankszámláján banki műveleteket hajtson végre, és arról készpénzt vegyen fel.

16 A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-budapesti Adóigazgatósága (Magyarország) (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) által a munkáltatónál lefolytatott adóellenőrzés keretében e megbízott ügyvezető átadott az adóhatóság részére egy igazolást, amely szerint CH munkaviszonyának megszűnésekor ez utóbbi és munkáltatója teljeskörűen elszámolt egymással. A munkáltatóval szemben felszámolási eljárás indult, így az elsőfokú adóhatóság annak iratanyagát nem tudta beszerezni.

17 Ezen elsőfokú adóhatóság ezt követően utólagos ellenőrzést folytatott le CH-nál, és határozatot hozott vele szemben, amelyben személyi jövedelemadó és százalékos egészségi hozzájárulás adónemekben adókülönbözetet állapított meg a terhére. E határozatban az Szja. tv. alapján adózás alá vont a CH által a munkáltató bankszámláján eszközölt „készpénzfelvételek és befizetések”, másrészt pedig a felperes által 2015-ben készpénzben kifizetett számlák különbségét. Ezenkívül adóbírságot szabott ki CH-val szemben. Az említett határozatban az említett adóhatóság megállapította, hogy CH nem nyújtott be bizonylatokat annak igazolására, hogy a munkáltató bankszámlájáról történő készpénzfelvételekhez kapcsolódó összegeket a munkáltató érdekében használták fel. Álláspontja szerint ugyanis jöllehet az Sztv. rendelkezéseinek hatálya nem terjed ki a magánszemélyekre, a régi Art. 47. §-a és az új Art. 78. §-a szerinti iratmegőrzési kötelezettség CH és a munkáltatója közötti elszámolást igazoló bizonylatokra is vonatkozik, így CH-nak meg kellett volna őriznie e dokumentumokat, mivel ez utóbbiak lehetővé tették volna számára annak igazolását, hogy a munkáltató bankszámlájáról történő készpénzfelvételekhez kapcsolódó összegek nem minősülnek adóköteles jövedelemnek.

18 CH fellebbezést nyújtott be az elsőfokú adóhatóság határozatával szemben a fellebbviteli igazgatósághoz, amely a Kúria (Magyarország) állandó ítélkezési gyakorlatára hivatkozva helybenhagyta e határozatot.

19 A Fővárosi Törvényszék (Magyarország) előtt, amely a kérdést előterjesztő bíróság, CH előadja, hogy sem az Sztv., sem pedig a régi és az új Art. rendelkezései nem keletkeztethetnek számára a számviteli dokumentumok megőrzésére vonatkozó kötelezettséget, mivel e rendelkezések kizárólag a társaságokra vonatkoznak, magánszemélyekre nem.

20 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita tárgyát többek között az adóköteles jövedelmek meghatározásával kapcsolatos bizonyítási teher megosztása képezi. Az uniós jog kétségkívül nem állapít meg szabályokat sem a személyi jövedelemadó vagy a százalékos egészségi hozzájárulás adóalapjának, sem pedig azok összegének meghatározására vonatkozóan, ennek ellenére a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az adóeljárással kapcsolatos bizonyos, különösen a bizonyítási teherre vonatkozó kérdések megválaszolására.

21 A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügy ugyanis szükségessé teszi annak megállapítását, hogy az Sztv.-ben foglalt, különösen a bizonyítási teherre vonatkozóan előírt szabályok alkalmazhatók-e az alapeljárás felperesére. Márpedig, mivel e törvény hajtja végre a 2013/34 irányelvet, a Bíróság a 2022. január 13-i *Marcas MC* ítélet (C-363/20, EU:C:2022:21) alapján hatáskörrel rendelkezik az ezzel kapcsolatos kérdések megválaszolására. A jelen ügyben többek között a jogbiztonság elvére és a tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozó kérdések merülnek fel.

22 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság a Kúria azon ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, amely szerint a társaság bankszámlájáról történő készpénzfelvételekhez kapcsolódó, igazoltan el nem számolt összegek az Szja. tv. 28. §-ának (1) bekezdése értelmében a pénzt felvevő személy egyéb jövedelmének minősülnek, és azok ily módon az ellenkező bizonyításáig ez utóbbi bevételei közé tartoznak. A társaságok bankszámláiról történő készpénzfelvettelt dokumentálni kell, és arról könyvelési bizonylatot kell kiállítani. A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy ezen ítélkezési gyakorlat alapján alakult ki azon adóhatósági joggyakorlat, amely szerint az ilyen készpénzfelvettelt végrehajtó magánszemélynek az erre vonatkozó megbízás esetén is igazolnia kell, hogy az érintett ügyleteket a társaság könyveiben dokumentálták, beazonosíthatóan ki- és bevételezték, valamint könyvelték.

23 A kérdést előterjesztő bíróság továbbá arra keresi a választ, hogy a társaságok tekintetében előírt kötelezettségek alkalmazhatók-e azokra a magánszemélyekre, akik nem minősülnek vezető tisztségviselőnek vagy tagnak. Ezenkívül a jelen ügy körülményeire tekintettel többek között kérdésként merül fel, hogy az ezen irányelvben rögzített számviteli alapelvek alapján ez utóbbi irányelv értelmezhető-e úgy, hogy valamely társaság éves beszámolója önmagában hitelt érdemlő bizonyítéknak tekinthető, vagy anélkül, hogy e vélelmet megdöntենek, alkalmazható-e szankció valamely magánszemély adózóval szemben az érdekelt által benyújtott éves beszámoló bizonyító erejétől függetlenül.

24 E körülmények között a Fővárosi Törvényszék (Magyarország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Akként kell-e értelmezni a 2013/34 irányelv 2. cikkét, hogy annak hatálya a magánszemély adózókra nem terjed ki, csak [ezen] irányelv I. és II. mellékletében felsorolt gazdasági társaságokra, illetőleg egyéb vállalkozási formákra?

2) Amennyiben a válasz igen, az azt jelenti-e, hogy ez esetben a 2013/34 irányelv kötelezettséget előíró rendelkezései nem alkalmazhatók a magánszemélyekre, vagyis a hatálya alá tartozó vállalkozásoknak címzett kötelezettségek a magánszemély adózón nem kérhetők számon, és terhükre nem értékelhetők az őket terhelő adókötelezettségek vizsgálata során?

3) Amennyiben az előző kérdésre adott válasz igen, úgy megfelel-e a 2013/34 irányelv 4., 30. és 33. cikkeiben előírt számviteli alapelveknek és a közzétételi kötelezettség céljának és funkciójának, továbbá az Európai Unió Alapjogi Charta 47. cikke szerinti általános jogelveként elismert tisztességes eljáráshoz való jognak, valamint a jogbiztonság és az arányosság alapelvének a tagállami adóhatóság azon eljárása, hogy kizárólag azon ok miatt állapít meg a számviteli törvény rendelkezései alapján a magánszemély adózó terhére adókülönbötet, mert az adózó nem tudja egy tőle független gazdasági társaság számviteli iratainak az összességét az adóhatóság rendelkezésére bocsátani annak igazolására, hogy a munkaköréből kifolyólag az utasításra vagy megbízás alapján kezelt készpénzt a gazdasági társaság mint munkáltató érdekében használta fel, ebből következően olyan dokumentumok hiányát értékeli a magánszemély adózó terhére, amelyekkel annak nem kell rendelkeznie, illetőleg amelyekkel objektív akadályok miatt nem is rendelkezhet, ugyanakkor az éves pénzügyi kimutatások a vállalkozások részére előírt közzétételi kötelezettség miatt nyilvánosan elérhetőek.

4) Értelmezhető-e a 2013/34 irányelv rendelkezései – különösen annak [preambulumbekzdései], valamint a 4., 6., 30 és 33. [cikke] – akként, hogy az e cikkeken foglalt kötelezettségek teljesítése törvényi vélelmet keletkeztet arra, hogy az [éves] pénzügyi kimutatásokban foglaltak megfelelnek a számviteli alapelveknek, így különösen a valódiság elvének és a bizonylati elvnek?

5) Megfelel-e a 2013/34 irányelv 4., 6., 30. és 33. [cikkének], valamint a Charta 47. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jognak és a jogbiztonság alapelvének az az eljárás, amelyben az adóhatóság a 2013/34 irányelv rendelkezéseinek betartásához fűződő törvényi vélelem megdöntése és a bevallás tartalmának vizsgálata nélkül nem fogadja el bizonyítékként a társaság közzétett éves pénzügyi kimutatásait az abban foglaltak tekintetében arra hivatkozással, hogy azok önmagukban nem elégségesek az abban foglaltak hitelt érdemlő igazolására, vagyis hogy a felvett pénzügyi kimutatásokat az adózó a gazdasági társaság részére visszafizette, hanem a társaság teljes számviteli [iratanyaga] szükséges ehhez?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről**A Bíróság hatásköréről**

25 Az Európai Bizottság kétségeit fejezte ki a Bíróság hatáskörét illetően, mivel a 2022. január 13-i *Marcas MC* ítéletének (C-363/20, EU:C:2022:21) 39. pontjában a Bíróság már kimondta, hogy nem

rendelkezik hatáskörrel az előterjesztett kérdések megválaszolására, amennyiben azok valamely tagállam adóhatóságának a társasági adóval kapcsolatos adójogsértések ellenőrzésére és szankcionálására vonatkozó gyakorlatát érintik. Márpedig a Bizottság szerint ez az ítélkezési gyakorlat átültethető a személyi jövedelemadóval kapcsolatos adójogsértések ellenőrzésére és szankcionálására vonatkozó adóeljárásokra, amelyek az alapeljárás tárgyát képezik.

26 E tekintetben elegendő megállapítani, hogy az első és a második kérdés a 2013/34 irányelv hatályára vonatkozik, a harmadik, negyedik és ötödik kérdés pedig ennél fogva csak akkor merül fel, ha ezen irányelv alkalmazandó az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetre.

27 Következésképpen, mivel a kérdést előterjesztő bíróság az uniós jog és különösen a 2013/34 irányelv hatályának értelmezését kéri a Bíróságtól, ez utóbbi hatáskörrel rendelkezik az előterjesztett kérdések megválaszolására.

Az első és második kérdéstről

28 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez érdemi választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. Ezenfelül a Bíróság figyelembe vehet olyan uniós jogszabályokat, amelyekre a nemzeti bíróság kérdésének megfogalmazásában nem hivatkozott (2023. június 22-i *K. B. és F. S.* [Büntetőügyben hivatalból való figyelembevétel] ítélet, C-660/21, EU:C:2023:498, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 Az a körülmény ugyanis, hogy valamely nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést formálisan bizonyos uniós jogi rendelkezésekre hivatkozva fogalmazta meg, nem akadályozza meg a Bíróság megadja e bíróság számára az uniós jog értelmezésének minden olyan elemét, amely hasznos lehet az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott ezekre a kérdéseinek megfogalmazásában, akár nem. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (2023. június 22-i *K. B. és F. S.* [Büntetőügyben hivatalból való figyelembevétel] ítélet, C-660/21, EU:C:2023:498, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 A jelen ügyben meg kell jegyezni, hogy az első és a második kérdés a 2013/34 irányelv „Fogalom meghatározások” címet viselő 2. cikkére irányul. Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy e kérdések kifejezetten ezen irányelv hatályára vonatkoznak. Márpedig ezen irányelv hatályát annak 1. cikke határozza meg.

31 E körülmények között meg kell állapítani, hogy első és második kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2013/34 irányelv 1. cikkét, hogy ezen irányelvet alkalmazni kell a természetes személyekre, valamint arra, hogy ebből következően az említett irányelvnek az

ugyanezen irányelv I. és II. mellékletében felsorolt vállalkozások kötelezettségeit szabályozó rendelkezései alkalmazhatók-e ezen személyekre az ez utóbbiak személyi jövedelemadója vonatkozó szabályok, valamint az e szabályokkal kapcsolatos adójogsértések ellenőrzésére és szankcionálására vonatkozó szabályok megállapítása érdekében.

32 Először is, amint az a 2013/34 irányelv (3) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett I. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, ezen irányelv összehangoló intézkedéseket ír elő a tagállamok vállalkozásai által elkészítendő éves pénzügyi kimutatások és vezetőségi beszámolók felépítésére és tartalmára, az e tekintetben alkalmazott értékelési alapokra, valamint azok közzétételére vonatkozóan. Ezen összehangoló intézkedéseket a tagállamoknak az említett irányelv I. és II. mellékletében felsorolt vállalkozástípusokra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseire kell alkalmazni.

33 E tekintetben, másodsor, e mellékletek kifejezetten megemlítik azon tagállami vállalkozástípusokat, amelyekre a 2013/34 irányelvet alkalmazni kell. Ebből az következik, hogy Magyarország tekintetében az ezen irányelv I. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti vállalkozástípusok a „résztvénytársaság” és a „korlátolt felelősségű társaság”, míg az említett irányelv 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti vállalkozástípusok a „közkereseti társaság”, a „betéti társaság”, a „közös vállalat”, az „egyesülés” és az „egyéni cég”.

34 Harmadszor, ami a 2013/34 irányelv által elérni kívánt célokat illeti, meg kell állapítani, hogy – amint az különösen ezen irányelv 4., 6. és 16. cikkéből, valamint (8), (10), (38) és (55) preambulumbekkezdéséből következik – annak célja egyrészt azon pénzügyi beszámolókra vonatkozó harmonizált szabályok megállapítása, amelyeket a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni annak érdekében, hogy javuljon a vállalkozások éves pénzügyi kimutatásainak összemérhetősége az egész Unió területén, másrészt pedig annak elkerülése, hogy e szabályok alkalmazása a kisvállalkozások számára terhet jelentsen, azáltal hogy előír bizonyos őket érintő eltéréseket (2015. június 18-i Észtország kontra Parlament és Tanács ítélet, C-508/13, EU:C:2015:403, 30. pont).

35 A 2013/34 irányelv így csak azon vállalkozások éves pénzügyi kimutatásaira, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásaira és kapcsolódó beszámolóira vonatkozik, amelyek az irányelv I. és II. melléklete szerinti jogi formában működnek. Ezen irányelv hatálya tehát nem terjed ki a természetes személyekre.

36 Ami azt a kérdést illeti, hogy a 2013/34 irányelvnek az ezen irányelv I. és II. melléklete szerinti vállalkozások kötelezettségeit szabályozó rendelkezései alkalmazhatók-e a természetes személyekre az ez utóbbiak személyi jövedelemadója vonatkozó szabályok, valamint az e szabályokkal kapcsolatos adójogsértések ellenőrzésére és szankcionálására vonatkozó szabályok megállapítása érdekében, meg kell állapítani, hogy – amint az a jelen ítélet 32. pontjából következik – ezen irányelvnek nem célja ilyen szabályok megállapítása.

37 Kétségtelen, hogy a 2013/34 irányelv 33. cikke, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben hivatkozik, a vállalkozás ügyviteli, ügyvezető és felügyelő testületei tagjainak kollektív felelősségére vonatkozó szabályokat ír elő.

Ugyanakkor, amint az magából a 33. cikk szövegéből kitűnik, és amint azt végeredményben az említett irányelv (41) és (42) preambulumbekkezdése is megerősíti, e felelősség ezen irányelv tárgyával és az általa elérni kívánt céllal összhangban csak arra irányul, hogy e tagok elkészítsék az éves pénzügyi kimutatásokat, az összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásokat, valamint a vezetés beszámolóját és a vezetés összevont beszámolóját.

38 E körülmények között a 2013/34 irányelv – amint az az Európai Bizottság észrevételeiből kitűnik – semmilyen kötelezettséget nem ír elő a tagállamok számára a személyi jövedelemadóra vonatkozó szabályok, valamint az e szabályokkal kapcsolatos adójogsértések ellenőrzésére és szankcionálására vonatkozó szabályok megállapítása tekintetében.

39 Az uniós jog jelenlegi állása szerint ugyanis e szabályok a tagállamok hatáskörébe tartoznak.

40 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy kétségtelen, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az, hogy a Bíróság uniós jogi rendelkezéseket értelmezzen olyan helyzetekben, amelyek nem tartoznak az uniós jog hatálya alá, akkor igazolt, ha e rendelkezéseket a nemzeti jog közvetlenül és feltétel nélkül alkalmazhatóvá tette az ilyen helyzetekre, az ilyen helyzetek és az uniós jog hatálya alá tartozó helyzetek azonos módon történő kezelésének biztosítása érdekében (2019. október 24-i Belgische Staat ítélet, C-469/18 és C-470/18, EU:C:2019:895, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben, amely nem tartozik az uniós jog hatálya alá, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből nem tűnik ki, hogy a magyar jog a 2013/34 irányelvnek az előterjesztett kérdésekkel érintett rendelkezéseit közvetlenül és feltétel nélkül alkalmazhatóvá tette az ilyen helyzetre.

42 A fenti megfontolásokra tekintettel az első és második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2013/34 irányelv I. cikkét úgy kell értelmezni, hogy ezen irányelv nem alkalmazandó a természetes személyekre, és hogy az említett irányelvnek az ugyanazon irányelv I. és II. mellékletében felsorolt vállalkozások kötelezettségeit szabályozó rendelkezései nem alkalmazhatók e személyekre az ez utóbbiak személyi jövedelemadója vonatkozó szabályok, valamint az e szabályokkal kapcsolatos adójogsértések ellenőrzésére és szankcionálására vonatkozó szabályok megállapítása érdekében.

A harmadik, a negyedik és az ötödik kérdéstről

43 A harmadik, negyedik és ötödik kérdés, amelyeket együttesen célszerű vizsgálni, a 2013/34 irányelv 4., 6., 30. és 33. cikkének különösen a Charta 47. cikkére tekintettel történő értelmezésére vonatkozik.

44 E tekintetben nem vitatott, hogy az alapeljárás nem azon vállalkozás pénzügyi kimutatásainak elkészítésére vonatkozik, amelynek az alapeljárás felperese a tagja volt, hanem többek között az ez utóbbi jövedelme adóalapjának a meghatározására. Márpedig az első és a második kérdésre adott válaszra tekintettel a 2013/34 irányelv egyetlen rendelkezése sem alkalmazandó e jogvitára.

45 E körülmények között a harmadik, negyedik és ötödik kérdésre nem szükséges válaszolni.

V.

C-821/21. sz. Club La Costa és társai ügyben 2023. szeptember 14-én hozott ítélet

1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 18. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelkezésben szereplő „másik szerződő fél” kifejezés úgy értendő, hogy az kizárólag azon természetes vagy jogi személyre vonatkozik, aki szerződő fél a szóban forgó szerződésben, más egyéb személyekre azonban, akik e szerződésnek nem szerződő felei, még akkor sem, ha ők e személyhez kapcsolódnak.

2) Az 1215/2012 rendelet 63. cikkének (1) és (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelet 18. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „másik szerződő fél” székhelyének a fenti rendelkezésnek megfelelő meghatározása nem minősül a fogyasztó által e 18. cikk (1) bekezdése alapján gyakorolható jogváltási lehetőség korlátozásának. E tekintetben az e 63. cikk (2) bekezdésében szereplő, a „jogszabály szerinti székhely” fogalmára vonatkozó pontosítások önálló fogalom meghatározásoknak minősülnek.

3) A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I” rendelet) 3. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes az általános szerződési feltételekben vagy az e szerződésben hivatkozott külön dokumentumban szereplő, az alkalmazandó jog megválasztására vonatkozó olyan kikötés, amelyet a fogyasztónak átadtak, feltéve hogy e kikötés tájékoztatja a fogyasztót arról, hogy a „Róma I” rendelet 6. cikkének (2) bekezdése alapján mindenképpen részesül a szokásos tartózkodási helye szerinti ország jogának kogens rendelkezései által biztosított védelemben.

4) Az 593/2008 rendelet 6. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

amennyiben valamely fogyasztói szerződés megfelel az e rendelkezésben foglalt feltételeknek, és a felek nem választották meg érvényesen az e szerződésre alkalmazandó jogot, e jogot az említett rendelkezés alapján kell meghatározni, amely rendelkezésre az említett szerződés mindkét fele – ideértve az eladót vagy szolgáltatót is – még akkor is hivatkozhat, ha az ugyanezen szerződésre e rendelet 3. és 4. cikkének

megfelelően alkalmazandó jog a fogyasztó számára kedvezőbb lehet.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.; a továbbiakban: „Brüsszel Ia” rendelet) 18. cikke (1) bekezdésének és 63. cikke (2) bekezdésének, valamint a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I” rendelet) (HL 2008. L 177., 6. o., helyesbítés: HL 2009. L 309., 87. o.; a továbbiakban: „Róma I” rendelet) 3. cikkének és 6. cikke (1) és (3) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az NM, valamint a Club La Costa (UK) plc, sucursal en España, a CLC Resort Management Ltd, a Midmark 2 Ltd, a CLC Resort Development Ltd és a European Resorts & Hotels SL társaságok között a European Resorts & Hotels SL társaságok között az ingatlanok időben megosztott használati jogára vonatkozó szerződés semmisségének megállapítása és egy adott összegnek visszatérítés címén történő kifizetésére való kötelezés iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

22 2018. október 6-án NM, az Egyesült Királyságban lakóhellyel rendelkező brit fogyasztó az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező Club La Costa (UK) spanyolországi fióktelepén (a továbbiakban: Club La Costa) keresztül üdülési célú szálláshelyek időben megosztott használati jogára vonatkozó szerződést (a továbbiakban: vitatott szerződés) kötött, amelynek tárgya nem ingatlanon fennálló dologi jog, és nem is bérleti jog.

23 NM keresetet indított e társasággal és más, ugyanahhoz a csoporthoz tartozó társaságokkal szemben, amelyekkel szintén szerződéses jogviszonyban állt, de nem voltak felek e szerződésben.

24 Az alapeljárásban alperes társaságok mindegyike – a spanyolországi székhelyű European Resorts & Hotels kivételével – az Egyesült Királyságban rendelkezik székhellyel. Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a Club La Costa kereskedelmi tevékenysége nemcsak Spanyolországra, hanem más országokra, többek között az Egyesült Királyságra is kiterjed.

25 A vitatott szerződés olyan kikötést tartalmaz, amely többek között kimondja, hogy a szerződés Anglia és Wales bíróságainak kizárólagos joghatósága alá tartozik, és arra Anglia és Wales joga alkalmazandó.

26 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az uniós jog értelmezése releváns az előtte folyamatban lévő, e szerződés érvényességére vagy érvénytelenségére vonatkozó jogvita keretében annak meghatározása szempontjából, hogy a spanyol bíróságok rendelkeznek-e joghatósággal e jogvita elbírálására, és ha igen, mely jog alapján kell értékelni az említett szerződés érvényességét vagy semmisségét.

27 Márpedig az olyan szerződéseket illetően, mint a vitatott szerződés, a spanyol bíróságok eltérő megközelítéseket alkalmaznak.

28 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli egyrészt, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikkének 1. pontjában előírt kizárólagos joghatóság nem alkalmazható, mivel a

vitatott szerződés tárgyának sajátos felépítése kizárja ingatlanon fennálló dologi jog alapítását vagy ingatlanbérlet fennállását, másrészt pedig, hogy e szerződést az e rendelet 17. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „fogyasztói szerződésnek” kell minősíteni. Ebből azt a következtetést vonja le, hogy alkalmazható az említett rendelet 18. cikkének (1) bekezdésében előírt joghatósági szabály, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy a lakóhelye szerinti bíróságon kívül annak a tagállamnak a bíróságaihoz is forduljon, amelynek területén „a másik szerződő fél” székhellyel rendelkezik.

29 E tekintetben a spanyol ítélkezési gyakorlatban is eltérő értelmezések léteznek nem csak a „másik szerződő fél” fogalmát, hanem a lakóhelyének, illetve székhelyének meghatározását illetően is, amelyre a „Brüsszel Ia” rendeletnek 62. cikkének – amely az eljáró bíróság belső jogára utal –, vagy ha a „másik szerződő fél” jogi személy, e rendelet 63. cikkének – amely a székhelyet e személy létesítő okirat szerinti székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helyeként határozza meg – megfelelően kerül sor. Konkrétabban, az Egyesült Királyságot illetően a „létesítő okirat szerinti székhely” alatt a registered office-t (bejegyzett székhely), vagy ennek hiányában a place of incorporation (cégbejegyzés helye), vagy ennek hiányában azt a helyet kell érteni, amelynek joga alapján az alapítás történt.

30 Az ítélkezési gyakorlat első irányzata szerint annak ellenére, hogy a fogyasztó a „Brüsszel Ia” rendelet 18. cikkének (1) bekezdése alapján kiválaszthatja a joghatósággal rendelkező bíróságot, nem ismerhető el a fogyasztó azon joga, hogy kiterjessze ezt a jogválasztási lehetőséget azáltal, hogy a neki megfelelő bíróság előtt indít keresetet olyan személlyel szemben, aki nem szerződő fél. Következésképpen ki kell zárni a spanyol bíróságok joghatóságát abban az esetben, ha a fogyasztó nem Spanyolországban rendelkezik lakóhellyel, és valamennyi alperes jogi személy székhelye az Egyesült Királyságban található. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha bizonyos társaságok székhelye Spanyolországban van, de nem felek a szóban forgó szerződésben, vagy ha e kereset olyan spanyolországi székhelyű társaságokra vonatkozik, amelyek az azon szerződésekhez kapcsolódó szerződéseket kötöttek, amelyek a semmisségére hivatkoznak.

31 Ezzel szemben az ítélkezési gyakorlat második irányzata szerint el kell vonatkoztatni attól a kérdéstől, hogy ki a „másik szerződő fél”, és hogyan kell meghatározni a székhelyét. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint a „Brüsszel Ia” rendelet 63. cikkének (2) bekezdése ténybeli vélelmet állít fel, így a „másik szerződő félnek” kell bizonyítania, hogy telephelye megfelel a létesítő okirat szerinti székhelyének, mivel ellenkező esetben, ha megállapítást nyer, hogy az a vállalatcsoport, amelyhez „a másik szerződő fél” tartozik, Spanyolországban végez tevékenységet, igazolt a spanyol bíróságok joghatósága.

32 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság szerint az ilyen értelmezés nemcsak a „Brüsszel Ia” rendelet 18. cikke (1) bekezdésének szövegével, hanem e rendelkezés céljával és rendszerével is ellentétes, amely rendelkezés kétségkívül lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy ne alkalmazza az alperes lakóhelye, illetve székhelye szerinti általános joghatósági okot, mindazonáltal azt már nem teszi lehetővé számára, hogy „az alperes lakóhelyét, illetve székhelyét oly módon alakítsa, hogy a

lakóhely/székhely fogalma megkerülhető legyen, amennyiben ez a lakóhely/székhely megegyezik a felperes lakóhelyével”.

33 Ami az alkalmazandó jogot illeti, e bíróság emlékeztet arra, hogy a „Róma I” rendelet általános rendelkezéseinek, azaz 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően a szerződésekre a felek által választott jog, vagy jogválasztás hiányában az e rendelet 4. cikkének (1) és (3) bekezdésében foglalt különböző szempontok alapján meghatározott jog az irányadó, amely szempontokat adott esetben kiegészíti az e 4. cikk (4) bekezdésében előírt, azon ország jogára utaló szempont, amely országhoz a szerződés a legszorosabban kapcsolódik. Ezen általános rendelkezéseken kívül az említett rendelet különös – többek között a fogyasztói szerződésekre alkalmazandó – rendelkezéseket is tartalmaz.

34 Az említett bíróság szerint a „Róma I” rendelet 6. cikke a következő rendszert állapítja meg: a felek megválaszthatják a szóban forgó szerződésre alkalmazandó jogot, feltéve, hogy e jogválasztás nem eredményezi azt, hogy az érintett fogyasztót megfosztják az azon jog kógens rendelkezései által biztosított védelemtől, amely jogválasztás hiányában alkalmazandó lett volna, vagyis az azon ország joga által biztosított védelemtől, amelyben a fogyasztó szokásos tartózkodási helye található, amennyiben a másik szerződő fél teljesíti a tevékenysége gyakorlásának módjaira vonatkozó bizonyos feltételeket. Ettől eltérő esetben az e rendelet 3. és 4. cikkében foglalt általános szempontokat kell alkalmazni.

35 Ugyanezen bíróság úgy véli, hogy nem állapítható meg, hogy Anglia és Wales jogának alkalmazását előíró szerződési feltétel az e kikötés hiányában alkalmazandó rendszer védelmére vonatkozó bármely szabály megkerülésére irányulna, mivel e rendszer szintén e jog hatálya alá tartozik.

36 Mindazonáltal egyes nemzeti bíróságok úgy vélik, hogy az ilyen, alkalmazandó jogra vonatkozó feltétel semmis, mivel egy, „az általános szerződési feltételekben szereplő, előre megfogalmazott kikötésről van szó, amelynek szövege jelzi, hogy azt a kikötést megfogalmazó eladó vagy szolgáltató írta elő”, és az nem a felek szabad akaratából kötött megállapodás eredménye. Márpedig sem a „Róma I” rendelet 3. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseivel, sem a Bíróság ítélkezési gyakorlatával nem ellentétes, ha az általános szerződési feltételek többé-kevésbé szabványosított kikötéseket tartalmaznak.

37 Ezenkívül e nemzeti bíróságok úgy vélik, hogy mivel a „Róma I” rendelet 6. cikke (1) bekezdésének célja a fogyasztók, és nem a többi szerződő fél védelme, ez utóbbiak nem hivatkozhatnak e rendelkezés alkalmazására, ha a fogyasztó ezt elmulasztja, és így alkalmazni kell e rendelet 6. cikkének (3) bekezdését, amely az említett rendelet 3. és 4. cikkében megállapított általános szabályokra utal.

38 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság szerint az ilyen értelmezés ellentétes a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatával, amely szerint az uniós jog által előírt jogi fogalmak olyan önálló fogalmak, amelyeket az uniós jog saját elvei szerint kell értelmezni.

39 E körülmények között a Juzgado de Primera Instancia no 2 de Fuengirola (fuengirolai 2. sz. elsőfokú bíróság, Spanyolország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Azon fogyasztói szerződések esetében, amelyek tekintetében a [»Brüsszel Ia«] rendelet 18. cikkének (1) bekezdése alkalmazandó, összeegyeztethető-e az említett rendelettel az az értelmezés, amely szerint az említett rendelkezésben alkalmazott, »a másik szerződő fél« kifejezés kizárólag a szerződést aláíró személyt foglalja magában, tehát nem foglalhatja magában a szerződést ténylegesen aláíró személyeken kívül más természetes vagy jogi személyeket?

2) Amennyiben a »másik szerződő fél« kifejezést úgy kell értelmezni, hogy az csak a szerződést ténylegesen aláíró személyt foglalja magában, akkor azokban az esetekben, amikor a fogyasztó és a »másik szerződő fél« egyaránt Spanyolországon kívül rendelkezik lakóhellyel/székhellyel, összeegyeztethető-e a [»Brüsszel Ia«] rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével az az értelmezés, amely szerint a spanyol bíróságok joghatósága nem állapítható meg annak alapján, hogy az a cégcsoport, amelyhez a »másik szerződő fél« tartozik, olyan, Spanyolországban székhellyel rendelkező társaságokat foglal magában, amelyek nem vettek részt a szerződés aláírásában, illetve amelyek az érvénytelenség megállapítása iránti kereset tárgyát képező szerződéstől eltérő szerződéseket kötöttek?

3) Amennyiben a [»Brüsszel Ia«] rendelet 18. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott »másik szerződő fél« bizonyítja, hogy a székhelye a rendelet 63. cikkének (2) bekezdése értelmében az Egyesült Királyságban található, összeegyeztethető-e e rendelkezéssel az az értelmezés, amely szerint az ekként meghatározott székhely behatárolja a 18. cikk (1) bekezdése alapján gyakorolható jogválasztási lehetőséget? Összeegyeztethető-e továbbá [e 63. cikk (2) bekezdésével] az az értelmezés, amely szerint e rendelkezés nem pusztán egy »ténybeli vélelem« felállítására szorítkozik, és e vélelem nem dől meg attól, ha »a másik szerződő fél« a lakóhelye/székhelye szerinti illetőségi területen kívül is végez tevékenységeket, illetve »a másik szerződő felet« terheli annak igazolása, hogy [a 63. cikk (2) bekezdése] szerint meghatározott székhelye egybeesik azzal a hellyel, ahol a tevékenységeit végzi?

A [»Róma I«] rendelet] tekintetében:

4) Azon fogyasztói szerződések esetében, amelyek tekintetében a [»Róma I«] rendelet] alkalmazandó, összeegyeztethető-e e rendelet 3. cikkével az az értelmezés, amely szerint érvényesek és alkalmazandók az irányadó jog meghatározására vonatkozó azon kikötések, amelyek a felek által aláírt szerződés »általános szerződési feltételeinek« részét képezik, vagy amelyeket a szerződésben kifejezetten említett olyan külön dokumentum tartalmaz, amelynek a fogyasztó részére történő átadása bizonyított?

5) Azon fogyasztói szerződések esetében, amelyek tekintetében a [»Róma I«] rendelet] alkalmazandó, összeegyeztethető-e az említett rendelet 6. cikkének (1) bekezdésével az az értelmezés, amely szerint e rendelkezésre a fogyasztó és a másik szerződő fél egyaránt hivatkozhat?

6) Azon fogyasztói szerződések esetében, amelyek tekintetében a [»Róma I«] rendelet] alkalmazandó, összeegyeztethető-e az említett rendelet 6. cikkének (1) bekezdésével az az értelmezés, amely szerint, ha ennek a feltételei fennállnak, az e rendelkezésben említett jog alkalmazása mindenképpen elsőbbséget élvez a 6. cikk

(3) bekezdésében említett jogszabályokkal szemben, még akkor is, ha ez utóbbi az adott esetben kedvezőbb lehet a fogyasztó számára?»

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről**Az első és második kérdésről**

40 Első és második kérdésével, amelyeket együttesen kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 18. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben szereplő „másik szerződő fél” kifejezés úgy értendő, hogy az kizárólag azon természetes vagy jogi személyre vonatkozik, aki szerződő fél a szóban forgó szerződésben, vagy az az e személyhez kapcsolódó olyan egyéb személyekre is vonatkozik, akik e szerződésnek nem szerződő felei.

41 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy mivel a „Brüsszel Ia” rendelet (34) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy e rendelet hatályon kívül helyezi a 44/2001 rendeletet, és annak helyébe lép, amely pedig a polgári és kereskedelmi ügyekben az új tagállamoknak az alábbi egyezményhez való csatlakozásáról szóló későbbi egyezményekkel módosított, a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény helyébe lépett, a Bíróság által az utóbbi jogi aktusok rendelkezései tekintetében adott értelmezés a „Brüsszel Ia” rendeletre vonatkozóan is érvényes, mivel ezek a rendelkezések „egyenértékűnek” tekinthetők (2021. május 20-i CNP ítélet, C-913/19, EU:C:2021:399, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

42 Arra is emlékeztetni kell, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 17–19. cikkében szereplő, a fogyasztói szerződésekre vonatkozó joghatósági szabályok lehetővé teszik a fogyasztó számára annak megválasztását, hogy a lakóhelye szerinti bíróság vagy a másik szerződő fél lakóhelye vagy székhelye szerinti tagállam bírósága előtt indítson keresetet (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Primera Air Scandinavia ítélet, C-215/18, EU:C:2020:235, 54. pont).

43 E szabályok azt a célt szolgálják, hogy megfelelő védelmet biztosítsanak a másik szerződő félnél gazdasági tevékenységükben gyengébbnek és jogi kérdésekben kevésbé jártasnak tartott fogyasztó számára, akit nem szabad eltántorítani keresetindítástól azáltal, hogy azon állam bírósága előtt kénytelen keresetet indítani, ahol a másik szerződő fél székhelye található (lásd ebben az értelemben: 2005. január 20-i Gruber ítélet, C-464/01, EU:C:2005:32, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

44 E tekintetben a „Brüsszel Ia” rendelet 17. cikke az említett szabályok alkalmazását attól a feltételtől teszi függővé, hogy a szerződést a fogyasztó kereskedelmi vagy szakmai tevékenységén kívül eső céllal kötötte meg olyan személlyel, aki a fogyasztó lakóhelyének tagállamában kereskedelmi vagy szakmai tevékenységet folytat, vagy akinek ilyen tevékenysége bármilyen módon az említett tagállamra, illetve több állam között az említett tagállamra is irányul, és a szerződés e tevékenység körébe tartozik.

45 Mivel ugyanezen szabályok kivételt képeznek mind az e rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében meghatározott általános joghatósági szabály alól – amely azon tagállam bíróságainak joghatóságát mondja ki, amelynek területén az alperes lakóhelye, illetve

székhelye található –, mind az említett rendelet 7. cikkének 1. pontjában meghatározott, a szerződésnek esetén előírt különös joghatósági szabály alól, e szabályoknak szükségszerűen megszorító értelmezés tárgyát kell képezniük, amely értelmezés nem terjedhet túl az e szabályokban szereplő eseteken (lásd ebben az értelemben: 2019. május 8-i Kerr ítélet, C-25/18, EU:C:2019:376, 22. pont; 2020. március 26-i Primera Air Scandinavia ítélet, C-215/18, EU:C:2020:235, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 Másfelől, a „Brüsszel Ia” rendeletben használt – és különösen az e rendelet 18. cikke (1) bekezdésében szereplő – fogalmakat egymástól függetlenül, elsősorban a hivatkozott rendelet szerkezetének és céljainak megfelelően kell értelmezni annak érdekében, hogy ezáltal e rendelet egységes alkalmazása valamennyi tagállamban biztosítva legyen (2015. január 28-i Kolassa ítélet, C-375/13, EU:C:2015:37, 22. pont).

47 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság arra kérdez rá, hogy a jelen ítélet 44. pontjában említett feltételek teljesítettnek tekinthetők-e egy olyan személy tekintetében, aki bár nem szerződő fele az érintett fogyasztó által kötött szerződésnek, de e fogyasztóhoz más módon kötődik.

48 E tekintetben a „Brüsszel Ia” rendelet 17–19. cikkében szereplő, a fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos joghatósági szabályok alkalmazásához döntő fontosságú, hogy a jogvita felei szerződéses felek is legyenek (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Primera Air Scandinavia ítélet, C-215/18, EU:C:2020:235, 58. pont).

49 E 17–19. cikk kifejezetten utal a „fogyasztó által [...] megkötött szerződésre”, a „fogyasztó [...] féllel kötött szerződést”, a „másik szerződő fél”, a „fogyasztó és a másik fél” között létrejött megállapodás fordulatokra (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Primera Air Scandinavia ítélet, C-215/18, EU:C:2020:235, 59. pont).

50 Ezen utalások annak az értelmezésnek kedveznek, amely szerint az említett 17–19. cikk alkalmazásához a fogyasztó által indított keresetnek az általa szerződéses jogviszonyban álló fél ellen kell irányulnia (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Primera Air Scandinavia ítélet, C-215/18, EU:C:2020:235, 60. pont).

51 Így a Bíróság kimondta, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 18. cikkének (1) bekezdésében foglalt, a fogyasztókkal kötött szerződésekre vonatkozó joghatósági szabályokat e rendelkezés megfogalmazásának megfelelően kizárólag a fogyasztó által a másik szerződő fél ellen indított eljárásra kell alkalmazni, ami szükségszerűen azt feltételezi, hogy a fogyasztó a szóban forgó eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződést (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Primera Air Scandinavia ítélet, C-215/18, EU:C:2020:235, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

52 Egy olyan értelmezés, amely szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekre vonatkozó, a „Brüsszel Ia” rendelet 17–19. cikkében megállapított joghatósági szabályok olyan helyzetben is alkalmazhatók, amikor a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között nem jött létre szerződés, nem lenne összhangban az e rendelet (15) preambulumbekkezdése szerinti, arra irányuló céllal, hogy a joghatósági szabályok nagymértékben kiszámíthatók legyenek (lásd

ebben az értelemben: 2020. március 26-i Primera Air Scandinavia ítélet, C-215/18, EU:C:2020:235, 62. pont).

53 Ugyanis a fogyasztó azon lehetőségét, hogy az eladót vagy szolgáltatót a fogyasztó lakóhelye szerinti bíróság előtt perelje, ellensúlyozza a közöttük létrejött szerződés fennállásának követelménye, amelyből e kiszámíthatóság ered az alperes számára (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Primera Air Scandinavia ítélet, C-215/18, EU:C:2020:235, 63. pont).

54 Ezenkívül, noha a Bíróság már megállapította, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 16. cikkének (1) bekezdésében előírt „másik szerződő fél” fogalmát akként kell értelmezni, hogy az azon gazdasági szereplővel szerződéses viszonyban álló félre is vonatkozik, amelyikkel a fogyasztó a szerződést kötötte (lásd ebben az értelemben: 2013. november 14-i Maletic ítélet, C-478/12, EU:C:2013:735, 32. pont), ezen értelmezés mindazonáltal olyan sajátos körülményeken alapul, amelyek között a fogyasztót eleve két szerződő félhez kötötte elválaszthatatlan módon szerződéses jogviszony (2020. március 26-i Primera Air Scandinavia ítélet, C-215/18, EU:C:2020:235, 64. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a vitatott szerződést, amelynek semmisségére az alapeljárás felperese hivatkozik, egyetlen társasággal, a Club La Costával kötötte, mivel a többi, az alapeljárásban alperes társaság szerződő fele volt az e felperessel kötött más szerződéseknek, így e társaságok nem tartozhatnak a „Brüsszel Ia” rendelet 18. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „másik szerződő fél” fogalmába.

56 A kérdést előterjesztő bíróság arra vonatkozó kérdéséről, hogy az a tény, hogy a „másik szerződő fél” egy vállalatcsoporthoz tartozik, hatással van a „Brüsszel Ia” rendeletnek a fogyasztói szerződések esetén fennálló joghatóságra vonatkozó rendelkezései szerinti joghatóság fennállására, meg kell állapítani, hogy e rendelet 17. cikkének (2) bekezdése kivételével, amely alternatív kapcsolóelvet ír elő arra az esetre, ha a fogyasztóval szerződő fél nem rendelkezik lakóhellyel, illetve székhellyel valamely tagállamban, de valamely tagállamban fiókteleppel, képvisellettal vagy más telephellyel rendelkezik, az említett rendelet 17–19. cikke nem tartalmaz olyan elemet, amely alapján úgy lehetne tekinteni, hogy létezik a vállalatcsoporthoz való tartozáson alapuló kapcsolóelv.

57 Ezenkívül e 17–19. cikk olyan értelmezése, amely megengedi annak figyelembevételét, hogy a fogyasztóval szerződő fél egy vállalatcsoporthoz tartozik, ami lehetővé teszi e fogyasztó számára, hogy az e csoporthoz tartozó minden egyes társaság székhelye szerinti tagállam bíróságai előtt keresetet indítson, nyilvánvalóan ellentétes lenne a „Brüsszel Ia” rendelet által előírt, a joghatósági szabályok előreláthatóságára vonatkozó célkitűzésekkel, és ennélfogva összeegyeztethetetlen lenne a jogbiztonság elvével.

58 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 18. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben szereplő „másik szerződő fél” kifejezés úgy értendő, hogy az kizárólag azon természetes vagy jogi személyre vonatkozik, aki szerződő fél a szóban forgó szerződésben, más egyéb személyekre azonban, akik e szerződésnek nem szerződő felei, még akkor sem, ha ők e személyhez kapcsolódnak.

A harmadik kérdésről

59 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 63. cikkének (1) és (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelet 18. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „másik szerződő fél” székhelyének az előbbi rendelkezésnek megfelelő meghatározása korlátozza a fogyasztó által az e 18. cikk (1) bekezdése alapján gyakorolható jogválasztási lehetőséget. Egyébiránt e bíróságban kérdés merül fel az e székhely meghatározása tekintetében fennálló bizonyítási terhet illetően.

60 Előzetesen hangsúlyozni kell, hogy a természetes személyek lakóhelyével ellentétben, amelyre vonatkozóan a „Brüsszel Ia” rendelet 62. cikke kifejezetten kimondja, hogy azt az eljáró bíróság nemzeti jogára tekintettel kell meghatározni, a társaságok és a jogi személyek székhelyére ilyen pontosítás hiányában az uniós jog önálló értelmezése szerinti meghatározás alkalmazandó.

61 E rendelet (15) preambulumbekkezdéséből ugyanis az következik, hogy a jogi személyek tekintetében a székhelyet a közös szabályok átláthatóságának fokozása és a joghatósági okok összeütközése elkerülése végett önállóan kell meghatározni.

62 Így az említett rendelet 63. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontja három szempontot határoz meg, amely lehetővé teszi a társaságok és jogi személyek székhelyének megállapítását, nevezetesen a létesítő okirat szerinti székhelyük, a központi ügyvezetésük vagy üzleti tevékenységük fő helyét.

63 Mivel ez a 63. cikk nem állít fel semmilyen rangsort e három szempont között, a fogyasztó feladata, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 18. cikke (1) bekezdésének megfelelően a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározása céljából válasszon közülük.

64 Az e rendeletben előírt, a fogyasztói szerződésekre vonatkozó joghatósági szabályok által követett, a jelen ítélet 43. pontjában felidézett azon célkitűzés miatt, miszerint megfelelő védelmet kell biztosítani a gazdaságilag gyengébbnek és jogi kérdésekben kevésbé jártasnak tartott fogyasztónak mint szerződő félnek, a társaságok és jogi személyek székhelyének az említett rendelet 63. cikke alapján történő meghatározása nem tekinthető a fogyasztó számára az ugyanezen rendelet 18. cikke (1) bekezdésének megfelelően biztosított két joghatósági ok korlátozásának.

65 Ezenkívül, ami a „Brüsszel Ia” rendelet 63. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő „létesítő okirat szerinti székhely” fogalmát illeti, e cikk (2) bekezdése pontosítja e fogalmat, nevezetesen úgy, hogy Írország, Ciprus és az Egyesült Királyság esetében a „létesítő okirat szerinti székhely” alatt a registered office-t (bejegyzett székhely), vagy ennek hiányában a place of incorporationt (cégbejegyzés helye), vagy ennek hiányában azt a helyet kell érteni, amelynek joga alapján az alapítás történt.

66 Tekintettel arra a körülményre, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 63. cikkének a közös szabályok átláthatóságának növelése és valamennyi tagállamban történő egységes alkalmazásuk biztosítása érdekében a társaságok és jogi személyek székhelyének önálló meghatározását kell nyújtania, az sem fogadható el, hogy az e 63. cikk (2) bekezdésében foglalt pontosítások

pusztán egyszerű ténybeli vélelmeknek minősülnek, amelyek az ellenkező bizonyításával megdönthetők, amennyiben nem sérül az e rendelet által előírt joghatósági szabályok előreláthatóságára vonatkozó célkitűzés.

67 A fentiekre tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 63. cikkének (1) és (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelet 18. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „másik szerződő fél” székhelyének az előbbi rendelkezésnek megfelelő meghatározása nem minősül a fogyasztó által e 18. cikk (1) bekezdése alapján gyakorolható jogválasztási lehetőség korlátozásának. E tekintetben az e 63. cikk (2) bekezdésében szereplő, a „létesítő okirat szerinti székhely” fogalmára vonatkozó pontosítások önálló fogalom meghatározásoknak minősülnek.

A negyedik kérdésről

68 bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a „Róma I” rendelet 3. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy az alkalmazandó jog megválasztására vonatkozó kikötés az általános szerződési feltételekben vagy egy olyan külön dokumentumban szerepel, amelyre e szerződés hivatkozik, és amelyet átadtak a fogyasztónak.

69 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a „Róma I” rendelet a II. fejezetében olyan egységes szabályokat ír elő, amelyek rögzítik azt az elvet, amely szerint a felek akarata elsőbbséget élvez.

70 E tekintetben a „Róma I” rendelet 3. cikkében foglalt általános szabálynak megfelelően a szerződésre a felek által választott jog az irányadó. E cikk (1) bekezdése ugyanakkor megköveteli, hogy a jogválasztás kifejezett vagy a szerződés rendelkezéseiből vagy az eset körülményeiből kellő bizonyossággal megállapítható legyen.

71 Az alkalmazandó jog megválasztására vonatkozó kikötéseket illetően a fogyasztó a 93/13 irányelv által létrehozott védelemben részesül, amely azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát (lásd ebben az értelemben: 2015. április 23-i Van Hove ítélet, C-96/14, EU:C:2015:262, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

72 Ebben az összefüggésben a Bíróság már kimondta, hogy az eladó vagy szolgáltató általános értékesítési feltételeiben szereplő és egyedileg meg nem tárgyal jogválasztási kikötés, amely szerint a szóban forgó szerződésre az érintett eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti tagállam joga alkalmazandó, tisztességtelen a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében, amennyiben ez megtéveszti fogyasztót azáltal, hogy azt a benyomást kelti benne, hogy kizárólag e tagállam jogát kell a szerződésre alkalmazni, anélkül hogy tájékoztatná arról, hogy a „Róma I” rendelet 6. cikkének (2) bekezdése értelmében részesül az e kikötés hiányában alkalmazandó jog kögens rendelkezései által biztosított védelemben (lásd ebben az értelemben: 2016. július 28-i Verein für

Konsumenteninformation ítélet, C-191/15, EU:C:2016:612, 71. pont).

73 E tekintetben a „Róma I” rendelet 6. cikkének (2) bekezdése ugyanis úgy rendelkezik, hogy a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződésben a felek megválaszthatják az e szerződésre alkalmazandó jogot, ugyanakkor pontosítja, hogy e jogválasztás nem eredményezheti azt, hogy a fogyasztót megfosztják az olyan rendelkezések által biztosított védelemtől, amelyektől megállapodás útján nem lehet eltérni azon jog értelmében, amely jogválasztás hiányában e rendelet 6. cikkének (1) bekezdése alapján alkalmazandó lett volna, amely rendelkezés előírja, hogy az ilyen szerződésre a fogyasztó szokásos tartózkodási helye szerinti ország joga az irányadó (lásd ebben az értelemben: ShareWood Switzerland ítélet, C-595/20, EU:C:2022:86, 15. és 16. pont).

74 Következésképpen az egyedileg meg nem tárgyalta jogválasztási kikötés csak akkor érvényes, ha nem téveszti meg az érintett fogyasztót azáltal, hogy azt a benyomást kelti benne, hogy kizárólag e jogot kell az érintett szerződésre alkalmazni, anélkül hogy tájékoztatná őt arról, hogy a „Róma I” rendelet 6. cikkének (2) bekezdése értelmében az e kikötés hiányában alkalmazandó jog, vagyis a szokásos tartózkodási helye szerinti ország jogának kögens rendelkezései által biztosított védelemben is részesül.

75 A jelen ügyben a Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, hogy a vitatott szerződés egy előre megfogalmazott kikötésben úgy rendelkezik, hogy Anglia és Wales joga alkalmazandó, ami ennél fogva láthatóan egybeesik az alapeljárás felperesének szokásos tartózkodási helye szerinti ország jogával, amely szintén Anglia és Wales joga.

76 A fentiekre tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a „Róma I” rendelet 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az általános szerződési feltételekben vagy az e szerződésben hivatkozott külön dokumentumban szereplő, az alkalmazandó jog megválasztására vonatkozó olyan kikötés, amelyet a fogyasztónak átadtak, feltéve hogy e kikötés tájékoztatja a fogyasztót arról, hogy e rendelet 6. cikkének (2) bekezdése alapján mindenképpen részesül a szokásos tartózkodási helye szerinti ország jogának kögens rendelkezései által biztosított védelemben.

Az ötödik és a hatodik kérdésről

77 Ötödik és hatodik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a „Róma I” rendelet 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy abban az esetben, ha a fogyasztói szerződésre alkalmazandó jog megválasztására vonatkozó kikötést érvénytelennek nyilvánítják, egyrészt e szerződés mindkét fele – ideértve az eladót vagy szolgáltatót is – hivatkozhat e rendelkezésre az említett szerződésre alkalmazandó jog meghatározása érdekében, másrészt pedig az így meghatározott jog még akkor is alkalmazandó, ha az e 6. cikk (3) bekezdésében említett jog, vagyis az ugyanezen szerződésre e rendelet 3. és 4. cikkének megfelelően alkalmazandó jog a fogyasztó számára kedvezőbb lehet.

78 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a „Róma I” rendelet 6. cikke nemcsak sajátos, hanem kimerítő jelleggel is rendelkezik, így az e cikkben előírt kollíziós szabályokat nem lehet az e rendeletben foglalt más

kollíziós szabályokkal módosítani vagy kiegészíteni, kivéve ha az említett cikkben szereplő valamely konkrét rendelkezés kifejezetten utalást tartalmaz azokra (lásd analógia útján: 2020. október 20-i ROI Land Investments ítélet, C-604/20, EU:C:2022:807, 40. és 41. pont).

79 Amint az a „Róma I” rendelet (23) preambulumbekkezdéséből kitűnik, védelmet kell nyújtani azon szerződő felek számára, akiket az érdekeik szempontjából kedvezőbb kollíziós szabályok gyengébbnek tekintenek, mint az általános szabályok.

80 Egyébiránt, és tekintettel arra, hogy az e rendelet 6. cikkében foglalt szabályok célja a fogyasztó védelme, nem releváns az a kérdés, hogy a szóban forgó két szerződő fél közül melyik hivatkozik azokra, tehát e szabályokra az eladó vagy szolgáltató is hivatkozhat.

81 Ennek megfelelően a „Róma I” rendelet 6. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a fogyasztó által az eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződésre annak az országnak a joga az irányadó, ahol a fogyasztó szokásos tartózkodási helye található, feltéve hogy teljesülnek az e rendelkezésben meghatározott feltételek.

82 Ezenkívül a „Róma I” rendelet 6. cikkének (2) bekezdése kifejezetten előírja, hogy e rendelet 3. cikkének megfelelően a felek megválaszthatják az ilyen szerződésre alkalmazandó jogot, feltéve hogy e jogválasztás nem eredményezi azt, hogy a fogyasztót megfosztják az olyan rendelkezések által biztosított védelemtől, amelyektől – az említett rendelet 6. cikkének (1) bekezdése alapján jogválasztás hiányában alkalmazandó jog értelmében – megállapodás útján nem lehet eltérni.

83 E rendelet 6. cikkének (3) bekezdése csak abban az esetben pontosítja, hogy az e szerződésre alkalmazandó jogot az említett rendelet 3. és 4. cikkének megfelelően kell meghatározni, ha a szóban forgó szerződés nem felel meg a „Róma I” rendelet 6. cikke (1) bekezdésének a) vagy b) pontjában foglalt feltételeknek, amely esetben az eljáró bíróság e jogot többek között azon országra tekintettel határozhatja meg, amelyhez az említett szerződés a legszorosabban kapcsolódik.

84 Ebből következik, hogy amennyiben valamely fogyasztói szerződés megfelel e feltételeknek, és a felek nem választották meg érvényesen az e szerződésre alkalmazandó jogot, e jogot a „Róma I” rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően kell meghatározni.

85 Az e rendelet 6. cikkében foglalt, az alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó szabályok sajátos és kimerítő jellege miatt semmilyen más jog nem fogadható el, még akkor sem, ha e más jog, amelyet többek között az e rendelet 4. cikkében előírt kapcsolóelvek alapján határoznak meg, kedvezőbb lenne a fogyasztóra nézve.

86 Az ezzel ellentétes értelmezés, amely szerint a fogyasztói szerződésre alkalmazandó jog meghatározása érdekében el lehet térni a „Róma I” rendeletben előírt kollíziós szabályoktól azzal az indokkal, hogy egy másik jog kedvezőbb lenne a fogyasztóra nézve, szükségszerűen jelentősen sértené az alkalmazandó jog előreláthatóságának általános követelményét, és ennél fogva a jogbiztonság elvét a fogyasztókat érintő szerződéses jogviszonyokban (lásd analógia útján: 2013. szeptember 12-i Schlecker ítélet, C-64/12, EU:C:2013:551, 35. pont).

87 Az uniós jogalkotó ugyanis azáltal, hogy alkalmazandónak nyilvánította azon ország jogát, ahol a fogyasztó szokásos tartózkodási helye található, úgy

ítélte meg, hogy e jog megfelelő védelmet nyújt a fogyasztónak, anélkül azonban, hogy ennek a megjelölésnek minden esetben a fogyasztó számára legkedvezőbb jog alkalmazásához kellene vezetnie (lásd analógia útján: 2013. szeptember 12-i Schlecker ítélet, C-64/12, EU:C:2013:551, 34. pont).

88 A fentiekre tekintettel az ötödik és a hatodik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a „Róma I” rendelet 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy amennyiben valamely fogyasztói szerződés megfelel az e rendelkezésben foglalt feltételeknek, a felek nem választották meg érvényesen az e szerződésre alkalmazandó jogot, e jogot az említett rendelkezés alapján kell meghatározni, amely rendelkezésre az említett szerződés mindkét fele – ideértve az eladót vagy szolgáltatót is – még akkor is hivatkozhat, ha az ugyanezen szerződésre e rendelet 3. és 4. cikkének megfelelően alkalmazandó jog a fogyasztó számára kedvezőbb lehet.

FÓRUM

Farkas Zsuzsanna*

A Kúria munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos joggyakorlata, különös tekintettel a tárgykörben meghozott jogegységi határozatra

Absztrakt

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 134. §-a meghatározza a munkáltató munkaidő-nyilvántartásra vonatkozó kötelezettségét, valamint annak tartalmát. A nyilvántartásból naprakészen megállapíthatónak kell lennie a teljesített rendes és rendkívüli munkaidőnek, valamint a készenlét kezdő és befejező időpontjának. A törvény kifejezetten nem rendelkezik a munkaidő-nyilvántartásnak a munkavégzés helyén tartásának követelményéről, annak fizikai fellelhetőségéről, illetve hozzáférhetőségéről, azonban a Kúria 1/2022. Jogegységi határozata (Jpe.IV.60.014./2022/9. szám) egyértelmű iránymutatást ad a munka törvénykönyve munkaidő-nyilvántartási kötelezettségre vonatkozó szabályainak értelmezésével a munkaidő-nyilvántartás „hol tartásával” kapcsolatos jogi kérdésében. A tanulmány röviden bemutatja a Kúria munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos joggyakorlatát, valamint az e tárgykörben meghozott jogegységi határozatát.

The case law of the Curia on the records of working time, with a focus on the uniform decision on the subject

Abstract

Section 134 of Act I of 2012 on the Labour Code sets out the employer's obligation to keep records of working time and the content of such records. The records aforementioned shall be updated on a daily basis and shall contain facilities to identify the time of commencement and ending of any regular and overtime work and stand-by duty. The law does not explicitly provide for the requirement to keep the records of working time, or for its physical location or accessibility. The Curia however, in its uniformity decision 1/2022 (Jpe.IV.60.014./2022/9) provides clear guidelines on the interpretation of the Labour Code's rules regarding the obligation to keep a

records of working time in relation to the “whereabouts” of the records of working time. The study briefly presents the case law of the Curia on the records of working time and its uniformity decision on the subject.

Bevezetés

A munkaidő-nyilvántartási kötelezettség már 1999-ben megjelent a hazai munkajogi szabályozásban. E kötelezettség bevezetésének célja a munkaügyi ellenőrzések hatékonyabbá tétele, valamint a munkavállalók fokozottabb védelmének biztosítása volt.

A Munka Törvénykönyve [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.)] tartalmaz és a hatályba lépését megelőző törvényi szabályozás is tartalmazott a munkaidő nyilvántartására vonatkozó rendelkezéseket. Az elmúlt huszonnégy évben a szabályozás ugyan kisebb-nagyobb módosításokon átesett, de a jogszabály munkaidő-nyilvántartásra vonatkozó rendelkezései röviden és nagyon tömören fogalmazzak. Ebből következően a bírósági ítélezési gyakorlat a nyilvántartással kapcsolatos követelmények értelmezésében kiemelt szerepet játszik.

A tanulmány egyrészt elemzi a munkaidő-nyilvántartási kötelezettségre vonatkozó fő rendelkezéseket, bemutatja fő ismérveit, másrészt rendszerezi a jelenleg hatályos munkaidő-nyilvántartási kötelezettségre vonatkozó szabályok értelmezésével összefüggő releváns kúriai döntéseket és kiemelten tárgyalja az e tárgyban született jogegységi határozatot.

I. A munkaidő-nyilvántartási kötelezettség főbb ismérvei

A munkaidő-nyilvántartási kötelezettség már 1999-ben megjelent a hazai munkajogi szabályozásban. A rendszerváltás után, 1992. július 1-jén lépett hatályba a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (az ún. régi Mt.), amely 1999. augusztus 17. napjától tartalmazta a munkaidő-nyilvántartására vonatkozó szabályokat. Ugyanis az 1999. évi LVI. törvény 17. §-a beiktatta a régi Mt.-be azon 140/A. §-t, amely rögzítette a munkaidő nyilvántartására vonatkozó alapvető előírásokat.¹

* A szerző PhD, főtanácsadó, Kúria; címzetes egyetemi docens Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Munkajogi és Szociális jogi Tanszék; megbízott oktató Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék. A tanulmány a szerző álláspontját tartalmazza, az nem értelmezhető a Kúria állásfoglalásaként.

¹ Az ún. régi Mt. 1999. augusztus 17-től hatályos 140/A. §-a a munkáltatók munkaidő-nyilvántartási kötelezettségét az alábbiak szerint határozta meg: A munkáltató köteles nyilvántartani a munkavállalók rendes és rendkívüli munkaidejével, szabadságának kiadásával, egyéb munkaidő-kedvezményével kapcsolatos adatokat. A szabályozás kisebb-nagyobb módosításokon esett át, először a 2001. évi XVI. törvény 16. §-a egysíttette ki – Az (1) bekezdés

A munkáltatók számára 1999 óta kötelező a munkaidőről és a pihenőidőről szóló nyilvántartások vezetése. E kötelezettség bevezetésének célja volt, hogy egyrészt eredményesebbé és megalapozottabbá tegye a munkaügyi ellenőrzéseket, másrészt pedig, hogy biztosítsa a munkavállalók fokozottabb védelmét.² A jogszabályhoz fűzött miniszteri indoklás rögzítette, hogy a törvény „a munkaidőről szóló munkáltatói nyilvántartás előírásával meg kívánja könnyíteni a munkaidőre, pihenőidőre vonatkozó szabályok alkalmazását és ellenőrzését, tekintettel arra, hogy a Munka Törvénykönyv e rendelkezéseinek kijátszásával kerül sor leggyakrabban a fekete (szürke) munkavégzésre”.³ A munkaidő-nyilvántartás gyűjtőfogalom, amely magában foglalja a munkaidőre, pihenőidővel kapcsolatos, illetve a munkavállaló hosszabb időtartamú pihenéshez való jogával összefüggő, rendszerezett adatokat.⁴

A munkaidő-nyilvántartási kötelezettségnek megkülönböztethető a közjogi és a magánjogi funkciója. „A munkaidő-nyilvántartási kötelezettség közjogi funkciója a munkavállaló Alaptörvényben biztosított és a munkajogi szabályokban konkretizált munkaidővel, pihenőidővel és munkabiztonsággal összefüggő jogainak érvényre juttatása azáltal, hogy a munkáltató a munkavállaló védelmét biztosító szabályok teljesítését olyan nyilvántartásban köteles rögzíteni, mely munkaügyi hatósági ellenőrzés tárgyát képezi.”⁵ „A munkaidő-nyilvántartás magánjogi funkciója a munkaszerződés közvetett tárgyát képező rendes és rendkívüli munkaidővel, készenléttel történő elszámolás. Ez az elszámolás elsődlegesen a beosztott és be nem osztott munkaidő munkabérrrel történő elszámolását jelenti az Mt. által meghatározott tényállások mentén, másodlagosan pedig a felek egymás irányába fennálló munkaidő-elszámolását.”⁶

A fent leírtak alapján egyértelműen megállapítható, hogy a munkaidő és a pihenőidő nyilvántartásának több szempontból is garanciális jelentősége van, biztosítja a munkaidővel és pihenőidővel kapcsolatos munkavállalóvédelmi – a munkavállaló egészségét és biztonságát védő – szabályok megtartásának ellenőrizhetőségét, valamint a munkabér elszámolásának az alapja is, akár havibéres a munkavállaló, akár munkaidőkeretben vagy elszámolási időszak alapján végzi a munkáját. Ilyen garanciális jelentőségű nyilvántartások nélkül nehezen lenne ellenőrizhető, hogy valójában milyen időtartamban foglalkoztatnak egy munkavállalót, kiadták-e az éves szabadságát, a munkáltató betartja-e a túlmunkára vonatkozó szabályokat, vagy akár a túlóra kifizetése megtörtént-e.

A munkaidő-nyilvántartás jogi struktúrája tehát két síkon jelenik meg. Egyrészt a munkáltató-munkavállaló kapcsolatában a nyilvántartási kötelezettség teremti meg a lehetőséget a munkavállaló részére az igényérvényesítésre, mivel a nyilvántartás alapján a kifizetés helyessége és mértéke ellenőrizhetővé válik. Másrészt a munkáltató-állam kapcsolatban is megmutatja a foglalkoztatás vonatkozásában a határozott állami elvárást, amelynek megsértése esetén közigazgatási eljárásban sankcionálható a jogkövető magatartás elmaradása.

II. A munkaidő-nyilvántartási kötelezettség hatályos szabályozása

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 134. §-a határozza meg a munkáltatók munkaidő-nyilvántartási kötelezettségét.

Az Mt. 134. § (1) bekezdése alapján a munkáltató köteles nyilvántartani a rendes és a rendkívüli munkaidőt,⁷ a készenlét és a szabadság, valamint az

a) pontjában előírt szabályt nem kell alkalmazni, ha a munkavállaló a munkaideje beosztását vagy felhasználását maga jogosult meghatározni – a 140/A. §-t a (2) bekezdéssel. Ezt követően a 2003. évi XX. törvény 24. §-a 2003. július 1-jei hatállyal bővítette az (1) bekezdés a) pontját, amely szerint a munkáltató köteles továbbá nyilvántartani a munkavállalók ügyeletével, készenléttel kapcsolatos adatokat is. A 2005. évi CLIV. törvény 12. §-a pedig (3) bekezdéssel – nyilvántartásból megállapíthatónak kell lennie naptári naponként vagy egybefüggő 24 óránként a beosztott, valamint a teljesített rendes és rendkívüli munka, továbbá az ügyelet, készenlét kezdő és befejező időpontjának – egészítette ki az Mt. 140/A. §-át

² KUN Attila: *A munkaidő nyilvántartásának főbb szempontjai*, Munkaügyi Szemle, 2005/10, 49.

³ A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény, a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény, a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény, az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről szóló 1994. évi LXXX. törvény, a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény, valamint a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény módosításáról szóló T/626. számú törvényjavaslat indokolása a 17. §-hoz.

⁴ DUDÁS Katalin: *A munka- és pihenőidő szabályai*, Wolters Kluwer, Budapest, 2014, 95.

⁵ MÁRIÁS Attila: *A munkaidő nyilvántartás*, In: Visegrád 18.0-A XVIII. Magyar Munkajogi Konferencia szerkesztett előadásai (szerk.: Pál Lajos–Petrovics Zoltán), Wolters Kluwer, Budapest, 2021, 134–135.

⁶ Uo.

⁷ Mt. 86. § (1) bekezdése szerint munkaidő a munkavégzésre előírt idő kezdetétől annak befejezéséig tartó idő, valamint a munkavégzéshez kapcsolódó előkészítő és befejező tevékenység tartama. A rendes és a rendkívüli munkaidő megkülönböztethetőségének oka a rendkívüli munkaidő elrendelhetőségének korlátozása, valamint a rendkívüli munkaidőben történő munkavégzés díjazásának eltérő szabályozása. Az Mt. a rendkívüli munkaidőnek több típusát különbözteti meg. A munkaidővel kapcsolatos fogalmakat részletesen bemutatásra kerülnek Pál Lajos: *A munkaidővel kapcsolatos fogalmak (dogmatikai adalékok) és A teljesített munkaidő fogalma és a teljesítés elmulasztásának jogkövetkezménye* című tanulmányában. [PÁL Lajos: *A munkaidővel kapcsolatos fogalmak*, In: Visegrád 15.0 (szerk.: Pál Lajos–Petrovics Zoltán), Wolters Kluwer, Budapest, 2018, 104–129.; PÁL Lajos: *A teljesített munkaidő fogalma és a teljesítés elmulasztásának jogkövetkezménye*, Pécsi Munkajogi Közlemények, 2017/2, 81–89.]

önként vállalt túlmunka tartamát. Ez lényegében megegyezik a régi Mt. 140/A. § szerint meghatározott adattartalommal. Az Mt. 134. §-ához fűzött indokolás szerint: „A törvény a munka-és pihenőidő nyilvántartásával kapcsolatban – némi pontosítás mellett – lényegében fenntartja a hatályos Mt. szabályozását, tekintve, hogy azok a gyakorlatban beváltak. A kiegészítés alapja azokban az esetekben, amikor a munkaidő-beosztás nem változik és a munkavállaló szokásosan eszerint végzi a munkáját, a munkáltató csak a beosztástól való eltérés rögzítésére köteles.”

A 2018. évi CXVI. törvény 10. §-a egészítette ki 2019. január 1-jei hatállyal a 134. § (1) bekezdését egy *d)* ponttal, amely szerint a munkáltató nyilvántartja a 109. § (2) bekezdése, valamint a 135. § (3) bekezdése szerinti megállapodás alapján teljesített rendkívüli munkaidő tartamát is.⁸

Kötetlen munkarend esetén a rendes és rendkívüli munkaidő, illetve a készenlét nyilvántartására vonatkozó szabályokat nem kell alkalmazni, azonban ilyen munkarend esetén sem kizárt a munkaidő nyilvántartása.⁹

A nyilvántartási köteleesség legfontosabb eleme annak naprakész vezetése. Az Mt. 134. § (2) bekezdése értelmében, a nyilvántartásból naprakészen megállapíthatónak kell lennie a teljesített rendes és rendkívüli munkaidő, valamint a készenlét kezdő és befejező időpontjának is.

A jogalkotó az Mt. 134. § (3) bekezdésében a rendes és a rendkívüli munkaidő tekintetében azt a változást vezeti be, hogy az írásban közölt munkaidő-beosztás annak a hónap végén történő igazolásával, azonban a változás naprakész feltüntetésével is vezethető.

Az Mt. 134. § (4) bekezdése akként rendelkezik, hogy a munkáltatónak nyilván kell tartania a 92. § (2) bekezdés, a 99. § (3) bekezdés, a 109. § (2) bekezdés, valamint a 135. § (3)–(4) bekezdés szerinti megállapodásokat. Eszerint a munkáltató nyilvántartja készenléti munkakörben a munkáltató és a munkavállaló, illetve a munkáltató vagy a tulajdonos és hozzátartozója közötti megállapodásokat a hosszabb napi munkaidő tekintetében; a jelzett személyi körben a munkaidő beosztására vonatkozó megállapodást; az önként vállalt túlmunkára vonatkozó megállapodásokat, valamint a 135. § (4) bekezdésében érintett személyi kör tekintetében a kollektív szerződésben foglalt megállapodást.¹⁰

A munkaidő-nyilvántartás tekintetében a törvény nem tartalmaz előírást sem az alakítás, sem a forma tekintetében. A nyilvántartásból azonban minden

olyan adatnak megállapíthatónak kell lennie, amelyet az Mt. 134. §-a előír. Az adatokból aggálytalanul és egyértelműen meghatározhatónak kell lennie, hogy a munkavállaló mikor, mely időtartamban, mely időpontban, milyen jellegű munkát végzett, az adott munkavégzésre ügyelet vagy készenlét alatt került sor. A munka- és pihenőidő nyilvántartásával kapcsolatos törvényi követelményeknek nem felel meg egymagában a jelenléti ív, a belépőkártyával történő regisztrálás és a kizárólag a bérszámfejtés adatait tartalmazó igazolás.¹¹ A jelenléti ívek vezetésénél, illetve a beléptető kártyával történő regisztrálás esetén ugyanis gyakori probléma, hogy nem különíthető el egymástól a munkahelyre történő megérkezés és a munkavégzés tényleges megkezdésének időpontja.¹² A munkaidő-nyilvántartásnak meg kell felelnie a teljesség, a hitelesség, az ellenőrizhetőség és a naprakészség elvének. A törvény kifejezetten nem rendelkezik arról, hogy a munkaidő-nyilvántartást kinek kell vezetnie, csak azt írja elő, hogy az Mt. 134. § (1) bekezdése szerinti adatokat nyilván kell tartani. E kötelezettségnek azonban nyilvánvalóan a munkáltató a címzettje.

Kötetlen munkarend esetén – a fent leírtak alapján – a rendes és a rendkívüli munkaidő, illetve a készenlét nyilvántartására vonatkozó szabályokat nem kell alkalmazni. Ezzel a rendelkezéssel összefüggésben említhető meg a *Kúria Mfv.II.10.086/2016/6.* számú döntése.

III. A Kúria munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos joggyakorlata

A tanulmány e pontjában – a terjedelemből való tekintettel nem teljeskörűen – bemutatásra kerül a jelenleg hatályos munkaidő-nyilvántartási kötelezettségre vonatkozó szabályok értelmezésével összefüggő több releváns kúria döntés.

A Kúriának a munkaidő-nyilvántartási kötelezettséggel összefüggő ítélezési gyakorlata elsősorban a munkaügyi ellenőrzések során hozott közigazgatási határozatok felülvizsgálatához kapcsolódik. A munkaügyi ellenőrzések során tett megállapítások és az ezekhez fűződő intézkedések jelentős részben a munkaidővel, a pihenőidővel kapcsolatos munkajogi szabályok megsértésével és ezen belül is a munkaidő-nyilvántartások vezetésével függenek össze.

A munkaidő-nyilvántartások tekintetében mindenképpen említésre méltó a *Kúria Mfv.II.10.363/2015/4.* számú döntése,¹³ amelyben a

⁸ A munkaidő-nyilvántartásnak 2019. január 1-től kell tehát kiterjednie a munkavállaló által önként vállalt túlmunka tartamára. Az Mt. 109. § (2) bekezdése az önként vállalt túlmunkáról rendelkezik, amely a munkavállaló és a munkáltató írásbeli megállapodása alapján a naptári évenként 250 óra rendkívüli munkaidőn felül naptári évenként legfeljebb 150 óra rendkívüli munkaidőt jelent. A 135. § (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy a kollektív szerződés által lehetővé tett, legfeljebb évi 300 óra rendkívüli munkaidőn felül a munkavállaló a munkáltatóval kötött írásbeli megállapodás alapján naptári évenként legfeljebb 100 óra önként vállalt rendkívüli munkát végezzen.

⁹ CSÉFFÁN József: *A Munka Törvénykönyve és magyarázata*, Szegedi Rendezvényszervező Kft., Szeged, 2021, 412.; PÁL [2018] *i.m.* 15.

¹⁰ *Nagykommentár a munka törvénykönyvéhez* (szerk.: Bankó Zoltán–Berke Gyula–Kiss György–Szóke Gergely László), Wolters Kluwer, Budapest, 2019, 470.

¹¹ *A magyar munkajog. Kommentár a gyakorlat számára* (szerk.: Radnay József–Ádám Lóránt), HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2020, 481–482.

¹² *A munka törvénykönyvének magyarázata* (szerk.: dr. Kardkovács Kolos), HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2016, 270.

¹³ Az ítéleti tényállás szerint a munkáltatónál elektronikus munkaidő-nyilvántartás működött, a

Kúria a munkaidő-nyilvántartással összefüggésben több fontos elvet rögzített. Egyrészt kimondta, hogy a munkaidő-nyilvántartás körében a törvény nem ír elő alaki követelményt, így annak vezetése bármilyen formában történhet, ha kétséget kizáróan tartalmazza az Mt.-ben előírt elemeket. Az Mt. továbbá nem rögzíti feltételként azt, hogy az Mt.-ben előírt elemeknek egy dokumentumban kellene szerepelnie. Másrészt rögzítette, hogy a munkáltató a nyilvántartás módszerét és módját maga határozza meg és a nyilvántartás vezetésébe a munkavállalót is bevonhatja. Harmadrészt a Kúria rögzítette, hogy a munkaidő-nyilvántartás akkor felel meg a naprakészség elvének,¹⁴ amennyiben a munkáltató erre nézve a munkavállalót kioktatja, ellenőrzi és gondoskodik arról, hogy a nyilvántartással összefüggő hiányosságot még aznap, előre szabályozott eljárási rendnek megfelelően pótolja.¹⁵ A munkaidő-nyilvántartáshoz kapcsolódik az *Mfv.II.10.048/2016/7.* számú ítélet is, amelyben a Kúria megállapította, hogy ha a felek nem alkalmazzák az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény mellékletében szereplő munkaszerződés mintát, úgy az Mt. 203. § (4) bekezdésének megfelelően kötelesek vezetni a

munkavállalóknak a munkaidő megkezdésekor blokkoló kártyát kellett használniuk, amelynek használatára előzetesen kioktatták őket. A szabályzat rögzítette, hogy ha a munkaidő-nyilvántartásban valamely adat nem kerül rögzítésre, a munkavállaló jelenlétében jegyzőkönyvet kell felvenni, és a munkavállaló által meghatározott adattal kell a munkaidő-nyilvántartást pótolni. Az egyik munkavállaló két napon elfelejtette lehúzni a kártyát a munka megkezdésekor, mindkét esetben még az adott napon jegyzőkönyvben rögzítették a hiányzó adatokat. A munkaügyi hatóság e két napon ellenőrzést végzett a munkáltatónál és megállapította, hogy a munkavállaló esetében az elektronikus rendszer nem tartalmazta a munkakezdés időpontját. A munkaügyi hatóság a munkáltatót a munkaidő-nyilvántartás naprakész vezetésére kötelezte. A felülvizsgálati kérelem folytán eljáró Kúria megállapította, hogy az elektronikus nyilvántartási rendszer nem tartalmazta az adott munkavállaló munkavégzése megkezdését követően rövid idővel a munkakezdés időpontját, amely önmagában további bizonyított körülmények hiányában nem ad alapot az Mt. 134. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak megsértésének megállapítására.

¹⁴ CSÉFFÁN *i.m.* 413.; Berke Gyula és Kiss György professzor úr egyaránt úgy fogalmaz, hogy a nyilvántartási kötelesség legfontosabb eleme annak naprakész vezetése. [*Kommentár a munka törvénykönyvéhez* (szerk.: Bankó Zoltán–Berke Gyula–Kajtár Edit–Kiss György–Kovács Erika), Wolters Kluwer, Budapest, 2014, 439.]

¹⁵ Az *Mfv.II.10.246/2012/6.* számú ítéletben – a már hatályon kívül helyezett régi Mt. 140/A. §-ában foglalt szabályozásra támaszkodva – is megjelenik a naprakészség elve, amely rögzíti, hogy az előre kitöltött jelenléti ív nem felel meg a jogszabály követelményeinek, a munkaidő beosztástól való eltérést természetesen és naprakészen tartalmaznia kell a nyilvántartásnak.

¹⁶ Az ítéleti tényállás szerint felperesnek a bérelszámoló munkaköre ellátása mellett többlet

munkaidő-nyilvántartást, amelynek – az Mt. 134. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint – tartalmaznia kell a rendes és rendkívüli munkaidőt.

A Kúria az *Mfv.III.10.740/2017/7.* számú határozatában kimondta továbbá, hogy a munkáltató kötelezettsége nem csupán a munkaidő nyilvántartására terjed ki, hanem annak ellenőrzésére is. Ez utóbbi elmulasztása esetén nem hivatkozhat arra, hogy a feltüntetett adatok valótlanok.¹⁶

A kötetlen munkarend esetén – a fent leírtak alapján – a rendes és rendkívüli munkaidő, illetve a készenlét nyilvántartására vonatkozó szabályokat nem kell alkalmazni. Ehhez kapcsolódóan említhető meg a Kúria *Mfv.II.10.086/2016/6.* számú határozata, amelyben a felperes az áruházzvezető-helyettesek esetében is az Mt. e rendelkezéseit alkalmazva járt el, ami azt támasztja alá, hogy az érintett munkavállalók tényleges foglalkoztatására kötött munkarendben került sor. A döntés értelmében a munkáltató az érintett munkavállalók esetében nem mentesült a munkaidő nyilvántartásának kötelezettsége alól.¹⁷

feladatokat is el kellett látnia, ezért a törvényes munkaidőt jelentősen meghaladó időt töltött a munkahelyén munkavégzéssel. A munkaviszony létesítésétől kezdve vezetett jelenléti íveket az egyesület elnökével, majd a létesítményvezetővel igazoltatta. A felperes kezdeményezte túlmunkadíj címén a túlóra elszámolását. Az alperes érvelése szerint a felperest a bérelszámolói munkakörétől eltérően nem foglalkoztatta. A felperes visszaélésszerűen, az alperes elnöke jóhiszeműségét kihasználva számfejtett magának díjazást olyan túlmunkáért, amelyet sem szóban, sem írásban nem rendelt el az alperes számára. A felülvizsgálati kérelem folytán eljáró Kúria kifejtette, hogy alapvetően a túlmunka végzésére a munkáltató elrendelése alapján kerülhet sor, de az is túlmunkának minősül, ha az annak elrendelésére jogosult személy tudomásul veszi, hogy a munkavállaló túlmunkát végez, és igazolódik, hogy a túlmunka végzésre elrendelés hiányában is a munkáltató érdekeit szem előtt tartva szükség volt. Az alperesnek nemcsak a munkaidő nyilvántartása, hanem a nyilvántartás valóságának ellenőrzése is a kötelezettsége, a nyilvántartás hiányosságait, az ellenőrzési kötelezettség elmulasztását a munkavállalóra nem háríthatja. A bíróság a közvetett bizonyítékok értékelésével is megállapíthatja a munkavállaló által teljesített túlmunka idejét, amennyiben a munkáltató a munkaidő-nyilvántartási és -ellenőrzési kötelezettségének nem tett eleget. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, ugyanis a másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperes felhívás ellenére érdemi indokolás és számítás nélkül vitatta a felperes által becsatolt és aggálytalannak tekinthető adószakértői számítást, amelyet nem szakvéleményként, hanem mint az alperes által érdemben nem vitatott felperesi előadást vett figyelembe.

¹⁷ TASS Edina: *A munkaidő-nyilvántartási kötelezettség a bírói gyakorlatban*, In: *Quid Juris? Ünnepi kötet a Munkaügyi Bírák Országos Egyesülete megalakulásának 20. évfordulójára* (szerk.: Bankó Zoltán–Berke Gyula–Tálné Molnár

IV. A Kúria jogegységi határozata a munka törvénykönyve munkaidő-nyilvántartási kötelezettségre vonatkozó szabályainak értelmezéséről

A Kúria jogegységi feladatokért felelős elnökhelyettese – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 32. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján – előzetes döntéshozatali indítvány alapján az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi eljárás lefolytatását kezdeményezte, mivel a Kúriának a munkaügyi hatósági ellenőrzéssel összefüggő két ítélete eltérő megállapításokat, részben ellentétes követelményeket tartalmazott a munkaidő-nyilvántartás munkavégzés helyszínén tartásával összefüggésben.

A Magyar Közlöny 2022. augusztus 16-án kihirdetett 136. számában jelent meg a Kúria Jogegységi Panasos Tanácsának 1/2022. JEH határozata (Jpe.IV.60.014/2022/9. szám) a munka törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény munkaidő-nyilvántartási kötelezettségre vonatkozó szabályainak értelmezéséről.

A tanulmány e ponton belül bemutatja a jogegységi eljárás alapjául szolgáló határozatok tartamát, valamint a Kúria jogegységi határozatát.

IV.1. A jogegységi eljárás alapjául szolgáló határozatok

A Kúria által elbírált előzetes döntéshozatali indítvány alapja volt a 2019. március 11-én kelt *Kfv.X.38.354/2018/6.* számú ítélet, valamint a 2019. szeptember 9-én kelt *Kfv.X.37.156/2019/5.* számú ítélet. Ezen munkaügyi hatósági ellenőrzési határozatokkal összefüggő bírósági ítéleteket a munkáltatók által alkalmazott munkaidő-nyilvántartási módszerekkel kapcsolatban hozták. Releváns közös elemük az volt, hogy mindkettő szem előtt tartotta a munkaidő és a pihenőidő hazai és európai szabályozási célját, azaz azt, hogy a munkaidővel és a pihenőidővel kapcsolatos munkavállaló-védelmi szabályok megtartása megítélhető legyen. Az eltérés abban állt, hogy a *Kfv.X.37.156/2019/5.* számú határozat megállapította, hogy „közömbös, hogy a munkaidő-nyilvántartás fizikailag hol lelhető fel, illetve hozzáférhető-e a munkavégzés helyszínén”, míg a *Kfv.X.38.354/2018/6.* számú határozat szerint „a munkaidő-nyilvántartásnak meg kell felelnie a teljesség, az ellenőrizhetőség, a naprakészség, a hitelesség és a munkavégzés helyén tartás követelményének”.

IV.1.1. A jogegységi eljárás alapjául szolgáló *Kfv.X.38.354/2018/6.* számú határozat

A perbeli esetben a felperes mint munkáltató üzletében tartott ellenőrzés alapján a munkaügyi ellenőrzést végző hatóság bírságot szabott ki a munkáltatóra, mert megállapítása szerint a munkáltató 17 fő munkavállaló tekintetében

megsértette a munkaidő-nyilvántartásra vonatkozó Mt. 134. § (1)–(3) bekezdésében foglaltakat.

A hatóság megállapítása szerint az élelmiszerüzletben az ellenőrzés időpontjában bemutatott tárgyhavi munkaidő-nyilvántartás 2017. december 28–31. munkavégzési napokra előzetesen kitöltött munkaidő adatokat tartalmazott, a boltvezető nem tudott naprakész munkaidő-nyilvántartást bemutatni. A hatóság a határozatában azt hangsúlyozta, hogy a munkaidő-nyilvántartás naprakész vezetése abban az esetben teljesül, ha az eseményszerű, valóságon alapuló és nem utólagosan, a nap végén kerül kitöltésre. Az ellenkező értelmezés nem tenné lehetővé például annak érdemi vizsgálatát, hogy egy adott napon mely időpontban kezdődött a munkavégzés, amely időpont egyébként a bérszámfejtés alapjául is szolgálhat. A felperes keresetében a hatósági határozat megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az eseményszerű munkaidő-nyilvántartás követelménye az Mt. 134. §-ának rendelkezéséből nem következik. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította az Mt. 134. § (1)–(3) bekezdése és 97. § (4) bekezdése alkalmazásával. A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és szükség esetén a bíróság új eljárásra kötelezését kérte a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 85. § (1)–(2) bekezdése és az Mt. 134. § (1)–(3) bekezdése bíróság általi megsértése miatt.

A Kúria megalapozottnak minősítette a felperes munkáltató felülvizsgálati kérelmét és a jogsabálysértő ítéletet a közigazgatási cselekményre kiterjedő hatállyal hatályon kívül helyezte.

A határozat indokolása szerint az Mt. 134. §-a a munkavállaló védelmét szolgáló szabály. A munkáltató a nyilvántartás módszerét és módját maga határozza meg, a nyilvántartás vezetésébe a munkavállalót is bevonhatja. Akkor felel meg a törvénynek a munkáltató eljárása, ha ennek megfelelően a munkavállalót kioktatja, ellenőrzi és gondoskodik arról, hogy amennyiben a nyilvántartással összefüggő hiányosság merül fel, azt még lehetőleg aznap, előre szabályozott eljárási rendnek megfelelően pótolja. Mindezek megvalósulása esetén nem állapítható meg, hogy a munkáltatót mulasztás terheli. A munkáltató a munkaidő kezdetét és végső időpontját köteles rögzíteni, a munkaidő kezdeti időpontjának rögzítésével kapcsolatos késedelméből azonban még nem következik, hogy a munkaidő tartama még aznap nem kerül rögzítésre, az Mt. 134. § (1) bekezdése szerinti adatok vezetése nem naprakész. Az Mt. 134. § (2) bekezdéséből a munkaidő megkezdésének az azzal egy időben történt (eseményszerű) dokumentálási kötelezettsége nem következik. A Kúria e körben hivatkozott korábbi döntéseire (Mfv.II.10.363/2015/4., EBH 2016.M.13.).

A Kúria kitért továbbá arra, hogy a jogalkotó a naprakészség követelményét írta elő az Mt. 134. §-ában, amely nem feleltethető meg az eseményszerűség követelményének. A Kúria arra is

rámutatott, hogy az előre kitöltött adatok fogalmilag nem lehetnek naprakészek, hiszen olyan időszakra vonatkoznak, amikor a munkavállaló részéről teljesítés még nem történt. A munkaidő-nyilvántartás naprakész vezetésének követelménye, így annak ellenőrzése is csak adott napra vagy a múltira nézve értelmezhető, a jövőre nézve nem.¹⁸

IV.1.2. A jogegységi eljárás alapjául szolgáló Kfv.X.37.156/2019/5. számú határozat

A perbeli esetben az alperes a munkaügyi ellenőrzése során három írásbeli munkaszerződéssel rendelkező munkavállaló jogviszonyát vizsgálta. A helyszíni ellenőrzés kezdetekor két munkavállaló vonatkozásában a helyszínen nem volt bemutatható a munkaidő-nyilvántartás, a később helyszínre érkező munkavállaló a saját és még egy munkavállaló munkaidő nyilvántartását bemutatta. A harmadik munkavállaló esetében munkaidő-nyilvántartás bemutatására egyáltalán nem került sor. Mindezekre tekintettel a hatóság határozatában megállapította, hogy a munkáltató megsértette az Mt. 134. §-a által szabályozott munkaidő-nyilvántartási kötelezettségét.

A határozat rögzíti, hogy két munkavállaló a bemutatott jelenléti ívek szerint az ellenőrzés napján 7:30-kor kezdte meg a munkát. Munkaügyi szabálytalansággként került megállapításra, hogy az ellenőrzés kezdetén a munkavállalók jelenléti iveri nem voltak a helyszínen. Egy munkavállaló vonatkozásában a hatóság megállapította, hogy az ellenőrzés időtartama alatt munkaidő-nyilvántartás nem került bemutatásra. A felperes munkáltató kereseti kérelmében a hatósági határozat felülvizsgálatát és a közigazgatási cselekmény megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint az alperes tévesen jutott a munkaidő nyilvántartásának naprakész vezetésének követelményét illetően arra a következtetésre, hogy a munkaidő-nyilvántartásnak valamennyi munkavégzési helyen szakadatlanul a munkavállaló birtokában kell lennie. Az alperes a kereset elutasítását kérte a határozataiban foglalt jogi és ténybeli indokai fenntartásával. Érvelése szerint a munkaidő-nyilvántartásnak naprakészen a munkavégzés helyszínén kell rendelkezésre állnia. A munkaügyi bíróság a felperes keresetét elutasította az Mt. 134. §-a alkalmazásával. Az ítéleti érvelés szerint a nyilvántartási adatokat naprakészen a munkahelyen, azaz a tényleges foglalkoztatás helyén kell vezetni. Nem fogadható el a foglalkoztatás helyétől eltérően a munkáltató székhelyén, esetleg a könyvelőirodában történő nyilvántartás vezetése sem, mert így a nyilvántartás naprakész volta és hitelessége válik kétségesé. A bíróság az Mt. 134. §-ához fűzött magyarázatra és a Kúria Mfv.II.10.363/2015/4. számú ítéletére hivatkozott, amely szerint a munkaidő-nyilvántartásnak meg kell felelnie a hitelesség, ellenőrizhetőség és a naprakészség elvének. A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet és az alperesi hatóság

határozatának hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte a Kp. 121. § (1) bekezdése alapján.

A felperes munkáltató felülvizsgálati kérelmében a Kúria alaposnak találta és a jogerős ítéletet a jogszabálysértő közigazgatási határozatra kiterjedő hatállyal hatályon kívül helyezte. Az ügyben arról kellett dönteni, hogy a naprakészség követelményéből – az Mt. 134. §-a – levezethető-e, hogy a munkaidő-nyilvántartásnak a munkavégzés helyén elérhetőnek kell lennie.

A Kúria indokai szerint az Mt. 134. §-a mint tételes jogi szabályozás és más, az Mt.-ben rögzített tételes jogi norma sem tartalmaz a munkaidő-nyilvántartás hollétével kapcsolatosan semmilyen előírást a munkáltató vonatkozásában. Az Mt. csupán néhány tartalmi és formai követelményt állít fel, mint például a munkaidő-nyilvántartás naprakész vezetése.

A Kúria utalt továbbá a bírói gyakorlatra, amely szerint az Mt. 134. §-a szerinti munkaidő-nyilvántartás naprakész vezetésének követelménye nem feleltethető meg az eseményszerűség követelményének, a munkaidő-nyilvántartás naprakész vezetése és annak ellenőrzése fogalmilag csak az ellenőrzéssel érintett munkanapra, vagyis a múltira nézve értelmezhető. Mindebből az következik, hogy közömbös, hogy a munkaidő-nyilvántartás fizikailag hol lehet fel, illetve hozzáférhető-e a munkavégzés helyszínén. Ha ugyanis bár a munkavégzés helyszínén van a nyilvántartás, ám abban az aznapi munkaidő kezdete ellenőrzésekor még nincs bejegyezve, önmagában jogsértés nem állapítható meg. A helyszínen tartott nyilvántartásnak egyedül az adott napi munkaidő kezdete ellenőrzése vonatkozásában lenne jelentősége, a korábbi napokra rögzített adatok hitelességét nem lehet kétségbe vonni önmagában azért, mert az aktuális napi munkakezdés rögzítése a hatóság álláspontja szerint szabálytalan. A munkaidő-nyilvántartás naprakészségét önmagában nem teszi kétségessé az, hogy a dokumentum a hatósági ellenőrzés időpontjában a munkavégzés helyén nem áll rendelkezésre, ugyanis számos technikai megoldás áll a munkáltató rendelkezésére, hogy ennek hiányában is naprakészen vezesse a munkaidő adatokat.¹⁹

IV.2. A Kúria jogegységi határozata

A Kúria jogegységi határozatában a „naprakészség” törvényi követelményéből, valamint a munkaidő-nyilvántartási kötelezettség céljából kiindulva foglal állást a munkaidő-nyilvántartás „munkavégzési helyen tartás” kötelezettsége kérdésében.

A legfőbb ügyész is kifejtette álláspontját a jogegységi indítvánnyal kapcsolatban, amelynek keretében rögzítette, hogy a munkaidő-nyilvántartás naprakészsége és annak fellelhetőségi helye között nincs lényegi és szükségszerű összefüggés, nem vonható le alappal olyan következtetés, hogy a

¹⁸ A döntés elvi tartalma: Az Mt. 134. §-a szerinti a munkaidő-nyilvántartás naprakész vezetésének követelménye nem feleltethető meg az eseményszerűség követelményének. A munkaidő-nyilvántartás naprakész vezetése és annak ellenőrzése fogalmilag csak az ellenőrzéssel érintett munkanapra vagy a múltira nézve értelmezhető.

¹⁹ A döntés elvi tartalma: az Mt. 134. §-a szerinti a munkaidő-nyilvántartás naprakész vezetésének követelményéből nem vonható le az a következtetés – tételes jogszabályi rendelkezés hiányában –, hogy a munkaidő-nyilvántartásnak a munkavégzés helyén ténylegesen elérhetőnek kell lennie.

munkaidő-nyilvántartás naprakészségének törvényi követelménye csak akkor valósulhat meg maradéktalanul, ha azt a munkavégzési helyen vezetik. A régi Mt. rendelkezéseinek értelmezése kapcsán kialakult bírói gyakorlat²⁰ – amely szerint a nyilvántartást a munkavégzés helyén kell vezetni – abból ered, hogy a technikai fejlettség korábbi szintjén a nyilvántartás esetleges hiányosságainak mielőbbi felszámolása így volt biztosítható.

A Kúria álláspontja szerint a munka törvénykönyve vonatkozó szabályaiból megállapítható, hogy a „naprakésztség” törvényi követelménye valójában nem a munkaidő-nyilvántartás vezetésének az időbeliségéhez, hanem annak a tartalmához kötődő követelményt jelent. A munkaidő-nyilvántartás naprakész vezetése és annak fellelhetőségi helye között tehát nincs közvetlen összefüggés, így a naprakésztség törvényi követelményéből nem vonható le alappal olyan következtetés, hogy a munkaidő-nyilvántartást a munkavégzés helyszínén kell tartani.

A munkaidő-nyilvántartási kötelezettség céljából kiindulva lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy a nyilvántartásnak milyen követelményeknek kell megfelelnie, szerepel-e ezek között a „munkavégzési helyen tartás” kötelezettsége. Megállapítható, hogy a munkaidő-nyilvántartás céljából nem következik általános érvényű a „helyben tartás” kötelezettsége, azonban, ha a munkáltató azt csak olyan módon képes bemutatni az azt ellenőrizni jogosultak számára, hogy annak következtében a munkaidő-nyilvántartással szemben támasztott követelmények ellenőrizhetősége sérül, nem tesz eleget a munkaidő-nyilvántartás vezetésére vonatkozó jogszabályon alapuló kötelezettségének. A munkaidő-nyilvántartási rendszerek és a munkavégzés jellegének sokszínűsége tehát azt eredményezi, hogy csak konkrét esetben, a nyilvántartás munkáltató által alkalmazott módszerére és a munkavégzés körülményeire, jellegére tekintettel lehet eldönteni azt, hogy az említett célokat figyelembe véve a munkáltató eleget tett-e a munkaidő-nyilvántartásra vonatkozó jogszabályi kötelezettségének.

Összegzés

A munka törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény 134. §-a meghatározza a munkáltató munkaidő-nyilvántartására vonatkozó kötelezettségét, valamint annak tartalmát. A törvény szerint a nyilvántartásból naprakészen megállapíthatónak kell lennie a teljesített rendes és rendkívüli munkaidő, valamint a készenlét kezdő és befejező időpontjának is.

A Kúria Mfv.II.10.363/2015. számú határozata a munkaidő-nyilvántartások tekintetében kiemelkedő bírói döntésnek minősül, mivel a munkaidő-nyilvántartással kapcsolatban későbbiekben irányadó elveket fogalmazott meg.

Kimondta egyrészt, hogy a munkaidő-nyilvántartás körében a törvény nem ír elő alaki követelményt, így annak vezetése bármilyen formában történhet, ha kétséget kizáróan tartalmazza az Mt.-ben előírt

elemeket. Az Mt. továbbá nem rögzíti feltételként azt, hogy az Mt.-ben előírt elemeknek egy dokumentumban kellene szerepelnie. Másrészt megerősítette, hogy a munkáltató a nyilvántartás módszerét és módját maga határozza meg, és a nyilvántartás vezetésébe a munkavállalót is bevonhatja. Harmadrészt a Kúria rögzítette, hogy a munkaidő-nyilvántartás akkor felel meg a naprakésztség elvének, ha a munkáltató erre nézve a munkavállalót kioktatja, ellenőrzi és gondoskodik arról, hogy a nyilvántartással összefüggő hiányosságot még aznap, előre szabályozott eljárási rendnek megfelelően pótolja.

A munkaidő-nyilvántartással kapcsolatban bemutatásra kerültek az Mfv.II.10.048/2016/7; az Mfv.III.10.740/2017/7., Mfv.II.10.086/2016/6., a Kfv.X.38.354/2018/6. és a Kfv.X.37.156/2019/5. számú döntések is.

A Kúria az 1/2022. számú jogegységi határozatában egyértelmű iránymutatást ad a munkaidő-nyilvántartási kötelezettség értelmezésével kapcsolatban azon kérdésre, hogy a munkáltatónak a nyilvántartást hol kell tárolnia. A Kúria rögzítette, hogy az Mt. kifejezetten nem írja elő a munkáltatónak, hogy a munkaidő-nyilvántartást a munkavégzés helyszínén tartsa, ugyanakkor azt – a szabályozás céljára tekintettel – objektíven, megbízhatóan, naprakészen és mindezek ellenőrzését lehetővé tévő módon kell vezetnie.

Felhasznált irodalom

Monográfiák, tanulmányok

- [1] KUN Attila: *A munkaidő nyilvántartásának főbb szempontjai*, Munkaügyi Szemle, 2005/10, 49–52.
- [2] DUDÁS Katalin: *A munka- és pihenőidő szabályai*, Wolters Kluwer, Budapest, 2014.
- [3] MÁRIÁS Attila: *A munkaidő nyilvántartás*, In: Visegrád 18.0-A XVIII. Magyar Munkajogi Konferencia szerkesztett előadásai (szerk.: Pál Lajos–Petrovics Zoltán), Wolters Kluwer, Budapest, 2021.
- [4] *Nagykommentár a munka törvénykönyvéhez* (szerk.: Bankó Zoltán–Berke Gyula–Kiss György–Szőke Gergely László), Wolters Kluwer, Budapest, Magyarország;
- [5] PÁL Lajos: *A munkaidővel kapcsolatos fogalmak*, In: Visegrád 15.0 (szerk.: Pál Lajos–Petrovics Zoltán), Wolters Kluwer, Budapest, 2018.
- [6] PÁL Lajos: *A teljesített munkaidő fogalma és a teljesítés elmulasztásának jogkövetkezménye*, Pécsi Munkajogi Közlemények, 2017/2.
- [7] CSÉFFÁN József: *A Munka Törvénykönyve és magyarázata*, Szegedi Rendezvényszervező Kft., Szeged, 2021.
- [8] *A magyar munkajog. Kommentár a gyakorlat számára* (szerk.: Radnay József–Ádám Lóránt), HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2020.

²⁰ Mfv.II.10.825/2011/5; Mfv.II.10.585/2011/4. és Mfv.II.10.646/2011/4. számú ítélet, amelyben a régi Mt. rendelkezéseit alkalmazva mondta ki a Kúria a munkaidő-nyilvántartás munkavégzési helyen

tartásának kötelezettségét. Ezek a határozatok nem képezték a jogegységi eljárás tárgyát, mivel az értelmezést igénylő jogszabályi rendelkezés időközben a tartalmát érintően módosult.

- [9] *A munka törvénykönyvének magyarázata* (szerk.: dr. Kardkovács Kolos), HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2016.
- [10] *Kommentár a munka törvénykönyvéhez* (szerk.: Bankó Zoltán–Berke Gyula–Kajtár Edit–Kiss György–Kovács Erika), Wolters Kluwer, Budapest, 2014.
- [11] TASS Edina: *A munkaidő-nyilvántartási kötelezettség a bírói gyakorlatban*, In: *Quid Juris? Ünnepi kötet a Munkaügyi Bírák Országos Egyesülete megalakulásának 20. évfordulójára* (szerk.: Bankó Zoltán–Berke Gyula–Tálné Molnár Erika), Kúria–Pécsi Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Kar–Munkaügyi Bírák Országos Egyesülete, Budapest–Pécs, 2018.

Jogsabályok

- [1] A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény.
- [2] A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény.

Bírósági határozatok

- [1] Kúria Mfv.II.10.363/2015/4.
- [2] Kúria Mfv.II.10.246/2012/6.
- [3] Kúria Mfv.II.10.048/2016/7.
- [4] Kúria Mfv.II.10.086/2016/6.
- [5] Kúria Mfv.III.10.740/2017/7.
- [6] Kúria Kfv.X.37.156/209/5.
- [7] Kúria Kfv.X.38.354/2018/6.
- [8] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának 1/2022. JEH határozata (Jpe.IV.60.014/2022/9. szám).

Lukács Adrienn*
**„Csak még egy pohárával!” – A munkavállalók
 alkohol és kábítószer fogyasztásának
 szabályozása és ellenőrzése**

Absztrakt

A munkavállalók alkohol és kábítószer fogyasztása számos, a munkaviszony alanyait megillető és terhelő joggal és kötelezettséggel áll kapcsolatban. A munkavállaló köteles munkára képes állapotban eleget tenni a munkavégzési és rendelkezésre állási kötelezettségének, míg a munkáltató köteles a biztonságos és az egészséget nem veszélyeztető munkakörnyezet kialakítására. Az alkohol, illetve a kábítószer fogyasztása többek között ezeknek a kötelezettségeknek a teljesítésével ütközhet. A tanulmány célja – a vonatkozó jogszabályokra, kúriai joggyakorlatra, adatvédelmi hatósági gyakorlatra, valamint a szakirodalom elemzésére építve – körbejárni, hogy milyen feltételek mentén korlátozható vagy tiltható, valamint ellenőrizhető a munkavállalók munkaidőn belüli és kívüli alkohol, illetve kábítószer fogyasztása.

“Just one more glass!” – Regulation and control of employees’ alcohol and drug consumption

Abstract

The employees’ consumption of alcohol and drugs is related to a number of rights and obligations of the employer and the employee. The employee is obliged to fulfill his or her obligation to work in a condition fit for work, while the employer is obliged to create safe and healthy working conditions. The consumption of alcohol or drugs may – among others – interfere with the fulfillment of these obligations. The aim of the article is to explore the conditions under which the employees’ consumption of alcohol and drugs within and outside of working hours can be limited or prohibited, as well as monitored. The article examines and analyses the relevant legislation, case law, practice of the data protection authority and legal literature.

Bevezetés

Nagy nyilvánosságot kapott az a hazai eset, amikor egy halászléfestívtávról egy országos híradó élő adásában tudósító riporter szemmel láthatólag módosult tudatállapotban, ittasan jelentkezett be.¹ A munkajogi jogkövetkezmények alkalmazásához azonban nem szükséges, hogy egy egész ország

szemtanúja legyen a munkavállaló „botlásának”: legyen szó egy céges karácsonyi ünnepegről, egy kollega utolsó munkanapját megünneplendő koccintásról vagy éppen egy átmulatott hétvégéről, a munkavállalók alkohol- és kábítószer fogyasztása mind a munkaidőben, mind a munkaidőn kívül számos jogi kérdést vet fel. Az alapvető jogi kiindulópontot a munkaviszony alanyait terhelő jogok és kötelezettségek jelentik. Ezek közül is kiemelendők a munkavállaló főkötelezettségei: eszerint munkavégzési, ennek hiányában pedig rendelkezésre állási kötelezettség terheli, amely időtartamok alatt köteles megőrizni a munkára képes állapotát. A különböző szerek – akár munkaidőn túli fogyasztása – is kedvezőtlenül hathatnak a munkavállaló munkára képes állapotára, szükségessé téve annak vizsgálatát, hogy milyen feltételek teljesülése esetén korlátozhatja a munkáltató a fogyasztásukat, és miként ellenőrizheti azt, hogy a munkavállalók ezt a korlátozást tiszteletben tartották-e.

A munkavállalók alkohol- vagy kábítószer fogyasztásának szabályozása és ellenőrzése több munkavállalói jogosultságot érinthet, legyen szó az egészséges, biztonságos munkavégzéshez való jogról, a magánélethez való jogról vagy éppen a személyes adatok védelméhez való jogról. Ezek a jogosultságok, mind univerzális,² szupranacionális³ és hazai szinten⁴ is elismertek.

A tanulmány célja – a vonatkozó jogszabályokra, kúriai joggyakorlatra, adatvédelmi hatósági gyakorlatra, valamint a szakirodalom elemzésére építve – körbejárni, hogy milyen feltételek mentén korlátozható vagy tiltható, valamint ellenőrizhető a munkavállalók munkaidőn belüli és kívüli alkohol, illetve kábítószer fogyasztása. A cikk a felekre irányadó alapvető jogok és kötelezettségek elemzését követően, a korlátozás/tiltás témakörét elemzi, majd a korlátozás ellenőrzésére vonatkozó legfontosabb jogi követelményeket ismerteti.

I. A munkavállalói alkohol- és kábítószer-fogyasztás terén irányadó jogok és kötelezettségek

A munkavállalói alkohol- és kábítószer-fogyasztással kapcsolatban mind a munkavállalót, mind a munkáltatót számos jog és kötelezettség illeti meg és terheli. Munkavállalói oldalról megközelítve a kérdést – mint ahogy az a bevezetésben is említésre került – a munkavállaló köteles a munkáltató által előírt helyen és időben munkára képes állapotban megjelenni, valamint munkaideje alatt, munkavégzés céljából, munkára képes állapotban a munkáltató rendelkezésére állni.⁵ A Munka

* A szerző LL.M., PhD adjunktus, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, a kézirat lezárásakor főtanácsadó, Kúria. A tanulmány a szerző álláspontját tartalmazza és az nem értelmezhető a Kúria állásfoglalásaként.

¹ Részegen jelentkezik be az M1 riportere! Bajai halvesztivál. 2017. www.youtube.com/watch?v=sYmUd5qAxz8 (2023. október 30-i letöltés).

² Lásd például a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) gyakorlati kódexét a munkavállalók személyes adatainak a védelméről (1996) vagy a munkavédelemről szóló 2006. évi ajánlását.

³ Lásd például az Európai Unió által elfogadott Szociális Jogok Európai Pillérének 9. és 10. alapelvét, az általános adatvédelmi rendeletet (2016/679/EU rendelet), a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló 89/391/EGK irányelvet.

⁴ Lásd például az Alaptörvény VI. cikkét magán- és családi élet tiszteletben tartásáról és a személyes adatok védelméről vagy a XVII. cikket a munkahelyi egészségről.

⁵ A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 52. § (1) bekezdés.

Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) nem definiálja, hogy mit ért munkára képes állapot alatt: rendszerint a fizikai és szellemi állapot tartozik ide, ami nem gátolja a munkavállalót a munkaköri feladatainak ellátásában. A jogszabályi definíció megalkotását az is nehezíti, hogy munkakörönként változó, hogy pontosan mit értünk munkára képes állapot alatt. A szakirodalom rendszerint a munkára képes állapotba tartozónak tekinti a kipihentséget, a megfelelő fizikai és szellemi erőnlétet, a megfelelő egészségi állapotot, megfelelő ruházatot, valamint, hogy a munkavállaló ne álljon alkohol, kábítószer vagy gyógyszer hatása alatt.⁶ Amennyiben a munkavállaló a munkaidőben alkoholt (vagy kábítószer) fogyaszt, a munkaidőt megelőzően fogyasztott alkoholtól (vagy kábítószertől) befolyásolt állapotban vagy posztalkoholos állapotban van, az mind érintheti a munkára képes állapotot.⁷

A munkára képes állapot kiemelt jelentőséggel bír a munkavédelem terén:⁸ alapvetően a munkáltató köteles biztosítani az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeit.⁹ Ennek a kötelezettségnek a részletes szabályai a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvényben [a továbbiakban: Mvt.] találhatók. Fontos, hogy a munkáltatónak nem csak a munkavállalók számára kötelessége biztosítani az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályokat, hanem megfelelő védelmet kell nyújtania a munkavégzés hatókörében tartózkodónak és a szolgáltatást igénybe vevőnek is (Mvt. 4. §).¹⁰ A törvényben rögzített kötelezettségek közül kiemelendő, hogy a munkavállaló csak olyan munkára és csak akkor alkalmazható, ha mások egészségét, testi épségét nem veszélyezteti [Mvt. 49. § (1) bekezdés d) pont]. A munkáltatónak rendelkeznie kell kockázatértékeléssel, amelyben köteles minőségileg, illetve – amennyiben szükséges –, mennyiségileg értékelni a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat. A kockázatértékelés során a munkáltató azonosítja a várható veszélyeket (veszélyforrásokat, veszélyhelyzeteket), valamint a veszélyeztetettek körét, felbecsüli a veszély jellege (baleset, egészségkárosodás) szerint a veszélyeztetettség mértékét [Mvt. 54. § (2) bekezdés]. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles többek között a szükséges utasításokat és

tájékoztatást a munkavégzést megelőzően megadni a munkavállalónak, rendszeresen meggyőződni arról, hogy a munkakörülmények megfelelnek-e a követelményeknek, a munkavállalók ismerik-e, illetve megtartják-e a rájuk vonatkozó rendelkezéseket, köteles a munkavállalók számára oktatás keretében biztosítani, hogy a munkavállaló elsajátítsa és a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel, megismerje a szükséges szabályokat, utasításokat és információkat [Mvt. 54. § (7) bekezdés a)–b) pontok; 55. § (1) bekezdés]. Fentiekből (is) következik, hogy a munkáltató jogosult (és köteles) a megfelelő intézkedéseket megtenni a munka megfelelő megszerzésére, amely irányítási, utasításadási és ellenőrzési jogkörrel jár.¹¹ Ebbe beletartozik az is – melynek részletes követelményeit a II. rész tárgyalja –, hogy szabályozhatja a munkavállalók alkohol-, illetve kábítószer fogyasztását. Ugyanakkor a szabályozás megalkotása során figyelemmel kell lenni arra, hogy adott esetben a tilalmazott magatartás a munkaidő kezdetét megelőzően valósul meg, amely következképp fokozottan hathat a munkavállaló cselekvési szabadságára.¹² Különös jelentőséggel bír e téren a – későbbiekben ismertetett – Mt. 9. § (2) bekezdése a személyiségi jogok korlátozásáról, valamint az Mt. 8. § (2) bekezdése a munkavállalók munkaidőn kívül tanúsított magatartásának korlátozásáról, amelyek megszüntetik a munkáltatói szabályozások korlátait. Az ellenőrzési jogkör következtében pedig – a III. részben tárgyalt feltételek mentén – jogosult arra, hogy ellenőrizze, hogy a munkavállalók valóban betartják-e az előírt korlátozásokat. Ugyanakkor sem a szabályozás, sem az ellenőrzés nem lehet korlátlan: a munkáltatónak tekintettel kell lennie többek között a munkavállaló személyiségi jogaira és az Mt.-ben foglalt általános magatartási követelményekre.

II. A munkavállalók alkohol és kábítószer fogyasztásának korlátozása, tiltása

A fent ismertetett, a munkaviszony alanyait megillető és terhelő jogokból és kötelezettségekből következik, hogy a munkáltató jogosult arra, hogy szabályozza, hogy a munkavállalók mely csoportjára vonatkozik (teljes) alkoholtilalom. Az Mt.-n és az Mvt.-n túlmenően kiemelt jelentőséggel bír az

foroghat, amennyiben egy munkavállaló különböző szerektől befolyásolt tudatállapotban végez munkát.

⁹ Mt. 51. § (4) bekezdés.

¹⁰ Szükséges kiemelni, hogy bár a munkavédelmi követelményeknek való megfelelés elsődlegesen a munkáltató felelőssége, a munkavállalót is terhelik kötelezettségek (pl. utasítások betartása) ezen a téren.

¹¹ GYULAVÁRI [2019] *i.m.* 241–242.

¹² Az alkoholtilalom és a munkavállaló magánélet tisztelőben tartásához való joga közti összefüggéseket vizsgálta részletesen az alábbi cikk: KÁRTYÁS GÁBOR–KRAJECZ LAURA: *A munkára képes állapot értelmezése, különös tekintettel a munkahelyi alkoholos befolyásoltság tilalmára II. rész*, Magyar Jog, 2021/2, 95–102. [KÁRTYÁS–KRAJECZ [2021b] *i.m.*].

⁶ KÁRTYÁS GÁBOR–KRAJECZ LAURA: *A munkára képes állapot értelmezése, különös tekintettel a munkahelyi alkoholos befolyásoltság tilalmára I. rész*, Magyar Jog, 2021/2, 87. [KÁRTYÁS–KRAJECZ [2021a] *i.m.*]; HAJDÚ JÓZSEF–KUN ATTILA: *Munkajog*, Patrocínium, Budapest, 2014, 193.; *Munkajog* (szerk.: Gyulavári Tamás), ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2019, 250.

⁷ WALDMANN GÁBOR: *Az ittasság munkajogi megítélése*, Munkaügyi Szemle, 2008/1, 52.

⁸ A munkavédelmi követelményeken túl a munkáltatónak több okból is jogszerű érdeke, hogy megfelelően szabályozza és ellenőrizze a munkavállalók esetleges alkohol- vagy kábítószer fogyasztását: a produktivitás terén is kiemelt jelentőségű, hogy a munkavállalók a munkavégzés során teljesítőkéességük csúcspontján legyenek, továbbá a munkáltató jó hírnevének a védelme is kövön

ítélkezési gyakorlat, különös tekintettel a Legfelsőbb Bíróság által kiadott MK 122. számú állásfoglalásra. Fontos megjegyezni, hogy ezt a munkajogi gyakorlatot – az időközben végbement jogszabályi változásokra tekintettel – a Kúria is fenntartotta.¹³

II.1. Az alkoholfogyasztás korlátozása, tiltása – zéró tolerancia a munkajobban?

Az alkoholfogyasztás tekintetében szükséges különbséget tenni azon eset között, amikor a munkavállaló szervezetében ugyan kisebb mértékű alkohol fellelhető, azonban nincs alkoholtól befolyásolt állapotban, illetve azon eset között, amikor a munkavállaló alkoholtól befolyásolt állapotban van.¹⁴ A korlátozás, tiltás esetében is különbség tehető a két állapot között: az MK 122. számú állásfoglalás értelmében főszabály szerint a munkavállaló a biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban történő munkavégzési kötelezettségéből eredően a munkaidőben nem lehet alkoholtól befolyásolt állapotban. Ugyanakkor, jogszabály vagy munkáltatói rendelkezés ennél szigorúbban is rendelkezhet: alkoholos befolyásoltság hiányában is előírható a teljes alkoholtilalom, ha a munkaidő alatti vagy azt közvetlenül megelőző alkoholfogyasztás a munkaszerződésből eredő kötelezettségekkel nem egyeztethető össze.¹⁵

Jól látható, hogy eltérő szabályok vonatkoz(hat)nak arra az esetre, amikor a munkavállaló alkoholos befolyásoltság alatt áll, illetve amikor ez az állapot nem áll fenn, kisebb mennyiségű alkohol viszont fellelhető a szervezetében. Arra, hogy mikor melyik állapotról van szó a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ (NSZKK) főigazgatója által kiadott 4/2020. (VIII. 6.) számú körlevél „Az ittas állapot véleményezése kapcsán végzett igazságügyi orvosszakértői tevékenységről szóló módszertani leírás” elnevezésű melléklete ad választ.¹⁶ Eszerint alkoholos befolyásoltság esetében „a véralkohol-koncentráció foka, valamint a klinikai tünetek együttes értékelése alapján megállapítható, hogy a szeszes ital fogyasztása következtében [a munkavállaló] nem képes cselekménye biztonságos megítélésére”. Az alkoholos befolyásoltság

vizsgálatánál az alábbi – véralkohol-koncentrációra tekintettel meghatározott – értékeket kell figyelembe venni:

0,10 g/l (ezrelék) alatt: az alkoholfogyasztás nem bizonyítható,

0,11–0,50 g/l (ezrelék): ivott, de alkoholosan nem volt befolyásolt,

0,51–0,80 g/l (ezrelék): igen enyhe,

0,81–1,50 g/l (ezrelék): enyhe,

1,51–2,50 g/l (ezrelék): közepes,

2,51–3,50 g/l (ezrelék): súlyos,

3,51 g/l (ezrelék) felett: igen súlyos fokú alkoholos befolyásoltság.

A módszertani leírás rendelkezik a légalkoholszondával mért, a kielégzett levegő meghatározása esetén javasolt határértékekről a lebomlási szakban is:

0,05 mg/l: az alkoholfogyasztás nem bizonyítható

0,06–0,25 mg/l: ivott, de alkoholosan nem volt befolyásolt,

0,26–0,40 mg/l: igen enyhe

0,41–0,75 mg/l: enyhe

0,76–1,25 mg/l: közepes

1,26–1,75 mg/l: súlyos

1,76 mg/l felett: igen súlyos fokú alkoholos befolyásoltság.

Ezek az értékek a munkáltató számára is irányadóak, amennyiben a teljes alkoholtilalom vagy az alkoholtól való befolyásoltság tilalma mellett dönt. Az MK 122. számú állásfoglalás értelmében a munkavállaló munkaidőben nem lehet alkoholtól befolyásolt állapotban. Az ennél szigorúbb teljes alkoholtilalmat jogszabályi rendelkezés által,¹⁷ vagy munkáltatói rendelkezés által lehet elrendelni. Az alkoholfogyasztással együtt járó veszély a munkáltatói rendelkezést általában megalapozza.¹⁸ Mindez azt is jelenti, hogy a teljes alkoholtilalom nem feltétlenül állapítható meg automatikusan valamennyi munkavállalónál: a munkáltatónak számos tényezőre kell tekintettel lennie (pl. munkáltató tevékenysége, munkavállaló munkaköre, fennálló kockázatok).¹⁹ Magától értetődően indokolt a szigorúbb szabályok alkalmazása egy olyan munkavállaló esetén, akinek a munkaköre például (gép)járművezetést is magában foglal, mint egy

¹³ TATÁR Irén: *A munkahelyi alkohol-ellenőrzés egyes kérdései*, Munkajog, 2021/4, 70.

¹⁴ Uo. 75.

¹⁵ MK 122. számú állásfoglalás.

¹⁶ Ez a módszertani leírás váltotta fel az MK 122. számú állásfoglalás elfogadása idején hatályos 1994/13. Országos Igazságügyi Orvostani Intézet módszertani levelét az alkoholos állapot és alkoholos befolyásoltság orvosszakértői vizsgálatáról és véleményezéséről. Az MK 122. szám értelmében a módszertani levélben foglaltakat megfelelően irányadónak kellett tekinteni.

¹⁷ Ilyen jogszabályi rendelkezésnek minősül például a KRESZ-nek az a rendelkezése, amely szerint járművet csak az vezethet, akinek szervezetében nincs szeszes ital fogyasztásából származó alkohol [1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 4. §-a (1) bekezdés c) pont]. További példaként említhető az egyes veszélyes tevékenységek biztonsági követelményeiről szóló szabályzatok kiadásáról szóló 17/1993. (VII. 1.) KHVM rendelet 1. számú mellékletének (a vasúti közlekedési munkák biztonsági

szabályzatáról) 3. 4. 1. pontja, miszerint „[b]iztonságos munkavégzésre alkalmatlannak kell minősíteni a munkavállalót, ha alkoholt vagy kábító hatású szert fogyasztott, vagy állapota – orvosi vizsgálat nélkül is megállapíthatóan – akadályozza a biztonságos munkavégzésben[.]” vagy a kesztonmunkákról szóló 6/1987. (VI. 24.) EüM rendelet mellékletének 10.15. pontja, mely szerint „[a] vállalat munkavédelmi szabályzatában elő kell írni, hogy a beszállítás előtt 8 órán belül szeszes italt fogyasztani tilos”.

¹⁸ MK 122. számú állásfoglalás.

¹⁹ Fontos kiemelni, hogy a bírói gyakorlat értelmében, amennyiben teljes alkoholtilalmat vezet be a munkáltató, a munkavállalónál bármely csekély mértékű alkoholos befolyásoltság esetén megállapítható a kötelezettségszegés. (Mfv.I.10.916/2010/3. számú ítélet; Mfv.II.10.857/2010/4. számú ítélet; Mfv.I.10.674/2012/9. számú ítélet; Mfv.VIII.10.022/2022/4. számú ítélet).

kizárólag irodai munkát végző személy esetében.²⁰ A bírói gyakorlat rendszerint megengedő a teljes alkoholtilalom elrendelésével kapcsolatban: azt megalapozottnak találták többek között az elektrolakatos,²¹ a nukleáris mértékhitelítő,²² a villanszerelő,²³ a műszaki ellenőr²⁴ munkavállaló esetében.

A teljes alkoholtilalom a munkavállaló munkaidőn kívül kifejtett magatartását is érintheti. Példaként említhető az *Mfv.I.10.551/2011/4. számú ítélet*, amelyben a gépjárművezető munkaviszonyát szüntették meg rendkívüli felmondással, miután egy nemzetközi fuvarfeladat ellátása során egy útelővezetés 0,17 ezrelék léggalcohol, majd 0,04 ezrelék véralkohol szintet állapított meg. Az ügyben kiemelt jelentősége volt annak, hogy a gépkocsivezetőkre vonatkozó szolgálati szabályzat szigorúan tiltotta a szolgálatteljesítés teljes ideje alatt (kiemelve a pihenőidőt!) az alkohol fogyasztását, ennek ellenére a munkavállaló azt nyilatkozta, hogy vasárnap ebéd után elfogyasztott két sört. Ugyan a mérési eredmények alapján nem lehetett megállapítani az alkoholos befolyásoltságot, a munkáltató rendkívüli felmondása jogszerű, annál az oknál fogva, hogy nemcsak a mérés eredményét róta a munkavállaló terhére, hanem a szolgálati szabályzatban foglaltak megszegését is, következésképpen közömbössé téve a véralkohol vizsgálat eredményét.

Az *Mfv.I.11.050/2011/6. számú ítéletben* a munkavállaló, akit a perbeli napon munkavégzési kötelezettség nem terhelt, a munkáltató telephelyén található mosdót szeretne volna használni. Ennek során a biztonsági szolgálat beléptette a kapun és alkoholvizsgálatot végzett, amelynek eredménye pozitív lett. A jegyzőkönyv tartalmazta, hogy a munkavállaló nem munkavégzés céljából lépett a cég területére. A munkáltató biztonsági kézikönyve értelmében tilos bármikor, bármilyen céllal minimális alkoholos befolyásoltsággal belépni a vállalat területére – amelyre hivatkozással megszüntette a munkavállaló jogviszonyát. A Kúria szerint – egyetértve az eljáró bíróságokkal – a kérdéses időpontban a munkavállalót nem terhelt munkavégzési kötelezettség, a munkáltató területére kizárólag abból a célból kívánt belépni, hogy a telephelyen kívüli WC-t igénybe vegye. Következésképp a biztonsági kézikönyvben foglalt szabályok nem voltak rá irányadók, tekintettel arra, hogy azok kizárólag a munkavégzéssel összefüggésben tartalmaznak előírásokat. Bár főszabályként elfogadható az a munkáltatói érvelés, hogy munkavállalót nemcsak akkor terheli lényeges kötelezettség amikor munkát végez, a perbeli esetben azonban a munkavállaló, aki kizárólag biológiai szükséglete elvégzése érdekében kívánt belépni a munkáltató telephelyére, nem követett el olyan felróható magatartást, amely a jogviszony azonnali hatályú megszüntetését eredményezhette volna.

Mivel a teljes alkoholtilalom a munkavállaló munkaidőn kívül kifejtett magatartását is korlátozza,

ezért a munkáltatónak tekintettel kell lennie az Mt. 8. § (2) bekezdésében és 9. § (2) bekezdésében foglaltakra. Az Mt. 8. § (2) bekezdése szerint „[a] munkavállaló munkaidején kívül sem tanúsíthat olyan magatartást, amely – különösen a munkavállaló munkakörének jellege, a munkáltató szervezetében elfoglalt helye alapján – közvetlenül és ténylegesen alkalmas munkáltatója jó hírnevének, jogos gazdasági érdekének vagy a munkaviszony céljának veszélyeztetésére.” Utaló szabály útján a munkaidőn kívüli magatartás a személyiségi jogok korlátozására vonatkozó szabályok mentén korlátozható. Eszerint a korlátozásnak a munkaviszony rendeltetésével közvetlenül összefüggő okból feltétlenül szükségesnek és a cél elérésével arányosnak kell lennie [Mt. 9. § (2) bekezdés]. Kiemelt fontosságú a munkavállaló előzetes tájékoztatása [Mt. 8. § (2) bekezdés; 9. § (2) bekezdés]. A szükségesség követelményének fényében kell vizsgálni, hogy valóban valamennyi munkavállaló vonatkozásában indokolt-e a teljes tilalom, az arányosság értelmében pedig – tekintettel arra, hogy a tilalmazni szándékozott magatartás munkaidőn kívül is megvalósulhat –, a munkavállaló magánéletében okozott sérelmet kell összevetni a munkáltató korlátozáshoz fűződő érdekével.²⁵

II.2. A kábítószer-fogyasztás tiltása

Míg az alkoholfogyasztás társadalmilag jóval elfogadottabbnak számít, addig a kábítószer-fogyasztás nem bír ilyen jellemzővel. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a kábítószerrel kapcsolatos tevékenységek jellemzően büncselekményi kategóriába is tartoznak, fogyasztásuk sem minősül jogszerűnek.²⁶ Ez egyértelműsíti, hogy munkaidőben történő kábítószer-fogyasztás munkavállalói kötelezettségszegésnek minősül, amely nemcsak munkajogi, hanem büntetőjogi következményeket vonhat maga után. A munkaidőn kívüli, akár csekély mennyiségű kábítószer elfogyasztása is alkalmas lehet a munkavállalóba, a tisztségébe vetett közbizalom megingatásához, adott esetben a munkáltató jó hírnevére is kedvezőtlen hatást gyakorolhat. Mindez fokozottan igaz a közszféra munkavállalóira.²⁷ Például megalapozta a hivatásos szolgálatra méltatlanságot és a felmentést, amikor a rendőr-főtörzsőrmester szervezetében a gyorseszett kábítószernek minősülő anyagok jelenlétét mutatta ki (*Mfv.II.11.071/2009/2. számú ítélet*). Az *Mfv.III.10.603/2017/6. számú ítélet* szerint, ha a hozzátartozójával együtt élő kormánytisztviselő semmit nem tesz annak érdekében, hogy a hozzátartozója a (kormánytisztviselő) haszonélvezeti jogával terhelt ingatlanban vadkendert természetesen, közszolgálati jogviszonyának méltatlanság okából való megszüntetése (felmentés) jogszerű. Ugyanakkor az *Mfv.II.10.192/2015/8. számú ítélet* szerint a kifogástalan életvitel vizsgálata körében nem volt értékelhető, hogy a kérdéses magatartás (munkaidőn kívüli kábítószer-fogyasztás) tanúsítása óta öt és fél

²⁰ RÁTKAI Ildikó: *Alkohol- és drogfogyasztás ellenőrzése a munkahelyen*, HR & Munkajog, 2016/10, 6.; TATÁR i. m. 75., KÁRTYÁS–KRAJECZ [2021b] i. m. 99.

²¹ *Mfv.I.10.109/1997/4. számú ítélet*.

²² *Mfv.I.10.647/1999/5. számú ítélet*.

²³ *Mfv.I.10.916/2010/3. számú ítélet*.

²⁴ *Mfv.I.11.316/2001/5. számú ítélet*.

²⁵ KÁRTYÁS–KRAJECZ [2021b] i. m. 99–100.

²⁶ Lásd például a kábítószer birtoklását: A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 178. §.

²⁷ KÁRTYÁS–KRAJECZ [2021a] i. m. 94.

év eltelt, a munkavállaló önként részt vett a kábítószer-használattal kapcsolatos eltérítésen és ezért a vele szemben megindított büntetőeljárás megszűntették.

Az Mt. értelmében pedig a munkavállaló munkaidején kívül sem tanúsíthat olyan magatartást, amely – különösen a munkavállaló munkakörének jellege, a munkáltató szervezetében elfoglalt helye alapján – közvetlenül és ténylegesen alkalmas munkáltatója jó hírnevének, jogos gazdasági érdekének vagy a munkaviszony céljának veszélyeztetésére.²⁸ Fentiekre tekintettel, amennyiben a munkavállaló a munkaidőn kívül fogyaszt kábítószer, szintén munkajogi jogkövetkezményekkel járhat.

III. A munkavállalók alkohol- és kábítószer fogyasztásának ellenőrzése

Fentiekben megállapításra került, hogy mind az alkohol, mind a kábítószer (akár munkaidőn kívüli) fogyasztása alapvető hatást gyakorolhat a munkaviszonyból származó kötelezettségekre, következésképp lehetővé téve ezen szerek fogyasztásának korlátozását, adott esetben tiltását. Mindazonáltal szükséges annak vizsgálata is, hogy a munkáltató milyen feltételek teljesülése esetén ellenőrizheti jogszerűen a munkavállalók alkohol-, illetve kábítószer fogyasztását.

Kiindulópontként leszögezhető, hogy a munkáltatónak joga és egyben kötelezettsége is annak ellenőrzése, hogy a munkavállalók valóban munkára képes állapotban vannak, és hogy valóban betartják-e az alkohol- és kábítószer-fogyasztás tilalmára vonatkozó szabályokat. Ugyanakkor az ellenőrzés során tiszteletben kell tartani a személyiségi jogokat, valamint tekintettel kell lenni az Mt.-ben foglalt (általános magatartási) követelményekre. Az MK 122. számú állásfoglalás értelmében a munkavállaló köteles együttműködni a munkáltatóval és alávetni magát az ellenőrzésnek. Ez alól kivételt képez, ha az ellenőrzést nem a rendeltetésszerű joggyakorlásnak megfelelő módon végezték, és annak célja nem az arról való meggyőződés, hogy a munkavállaló alkoholtól befolyásolt állapotban van-e, hanem összeegyeztethetetlen a jogintézmény rendeltetésével (pl. személyes bosszúból végzik, alaptalanul akár naponta többször vagy egy hosszabb időszakon át rendszeresen). Ilyen esetekben jogszerűen megtagadható a vizsgálaton való részvétel.

Az ellenőrzés során tekintettel kell lenni a munkavállalók személyiségi jogainak védelmére (Mt. 9. §), illetve – mivel az ilyen ellenőrzés rendszerint személyes adatok kezelésével jár – a személyes adatok védelmével kapcsolatos követelményekre. Az Mt. 10. § szerint „[a] munkáltató a munkavállalótól olyan nyilatkozat megtételét vagy személyes adat közlését követelheti, amely a munkaviszony létesítése, teljesítése,

megszűnése (megszüntetése) vagy e törvényből származó igény érvényesítése szempontjából lényeges.” A már ismertetett, a munkaviszony alanyait megillető és terhelő jogok és kötelezettségek gyakorlása és teljesítése megfelel az adatvédelmi jogszabályok és az Mt. által is előírt szükségesség kritériumának. Az alkalmassági vizsgálatok vonatkozásában az Mt. kimondja, hogy csak olyan alkalmassági vizsgálat alkalmazható, amelyet munkaviszonyra vonatkozó szabály ír elő, vagy amely munkaviszonyra vonatkozó szabályban meghatározott jog gyakorlása, kötelezettség teljesítése érdekében szükséges. A munkavállaló ellenőrzése tárgyában az Mt. 11/A. § (1) bekezdése akképp rendelkezik, hogy „[a] munkavállaló a munkaviszonnyal összefüggő magatartása körében ellenőrizhető. Ennek keretében a munkáltató technikai eszközt is alkalmazhat, erről a munkavállalót előzetesen írásban tájékoztatja.” Az előzetes tájékoztatási kötelezettség fennáll mind a személyiségi jogok korlátozása, az adatkezelés és alkalmassági vizsgálat lefolytatása, valamint az ellenőrzés esetében is. Mindebből következik, hogy a munkavállalói alkohol-, illetve kábítószer-fogyasztás ellenőrzésének garanciális követelményeknek kell megfelelnie, annak érdekében, hogy a munkavállalói jogok megfelelő védelemben részesüljenek.

III.1. Az alkoholfogyasztás ellenőrzése

A munkáltató köteles meghatározni az alkoholfogyasztás korlátozására és annak ellenőrzésére irányadó szabályokat, és ezekről a munkavállalót előzetesen tájékoztatni. Az adatkezelésnek rendelkeznie kell joggalappal. Az alkoholvizsgálat esetében különösen a jogi kötelezettség teljesítése (amennyiben egy jogszabály kötelezően előírja a munkáltató számára az ellenőrzést) vagy kifejezett jogi előírás hiányában az érdekmérlegelés jogalapja (ahol a munkáltatónak az ellenőrzéshez fűződő jogait, érdekeit kell összevetni a munkavállaló jogaiba kifejtett beavatkozással) merül fel lehetséges jogalapként.²⁹

A vizsgálatot végző személyt illetően célszerű rögzíteni a munkáltatói szabályzatban, hogy ki jogosult az ellenőrzés végzésére. Az irányadó adatvédelmi hatósági gyakorlat szerint a vagyoni nem jogosult szondázásra, mivel ez a fajta tevékenység nem az általa ellátott vagyoni védelemhez kapcsolódik, így a vagyoni által végzett adatkezelés nem felel meg a célhoz kötöttség elvének. Az adatvédelmi hatóság szerint a szondázást a munkáltató által megbízott, a munkáltatóval munkaviszonyban álló személy végezheti.³⁰

A szabályzatban rögzíteni kell, hogy – adott esetben munkavállalói csoportonként eltérően – milyen gyakorisággal és milyen körülmények fennállása esetén (pl.: meghatározott időpontban automatikusan, heti vagy havi rendszerességgel, az

²⁸ Mt. 8. § (2) bekezdés.

²⁹ Az érdekmérlegelési tesztrel és az előzetes tájékoztatással szemben támasztott követelményekről lásd bővebben TATÁR *i. m.* 70–72.

³⁰ NAIH/2017/439/H.

Tatár Irén vitatja ezeket a megállapításokat, arra hivatkozással, hogy a munkavédelmi szabályok nem

írják elő azt, hogy csak munkabiztonsági szakember végezhetné a szondázást, továbbá a munkavédelmi követelmények ellenőrzése nem csak munkaviszony keretében látható el. Emellett felveti az adatfeldolgozó bevonásának a lehetőségét. Lásd TATÁR *i. m.* 72–74.

alkoholos befolyásoltság tüneteinek észlelése esetén stb.) kerülhet sor ellenőrzésre. Az ok nélküli, szűrőpróbaszerűen megvalósított egyedi ellenőrzés sértheti a személyiségi jogokat.³¹

A vizsgálati módszert illetően az MK 122. számú állásfoglalás és a módszertani leírás bír kiemelt jelentőséggel: amennyiben a munkahelyi alkoholvizsgálat (jellemzően szonda) eredményét valamelyik fél vitatja, véralkohol vizsgálatot kell kérni az illetékes orvostól. Ugyanakkor az MK 122. számú állásfoglalás rögzíti a szabad bizonyítás elvét, lehetővé téve a felmerült bizonyítékok egybevetésével adott esetben az alkoholos befolyásoltság más (szonda nélküli) módokon történő megállapítását is.³² Szükséges rögzíteni, hogy milyen esetben minősül ittásnak vagy alkoholtól befolyásoltnak a munkavállaló, valamint az alkalmazandó jogkövetkezményeket. A későbbi bizonyíthatóság érdekében, valamint garanciális okokból jegyzőkönyvet kell felvenni az ellenőrzésről.³³

III.2. A kábítószer-fogyasztás ellenőrzése

Míg a munkavállalói alkoholfogyasztás ellenőrzése kimunkált ítélkezési gyakorlattal bír, addig a kábítószer-fogyasztás ellenőrzése egyrészt jóval

kevesebb bírói ítélet tárgyát képezi³⁴ – a téma tárgyalásakor a vonatkozó szakirodalom főként a korábbi adatvédelmi biztos által 2005-ben kiadott állásfoglalásra³⁵ hivatkozik –,³⁶ másrészt több gyakorlati probléma is felmerül az ellenőrzés kivitelezése kapcsán.³⁷ Az egykori adatvédelmi biztos szerint – aki a magyar adatvédelmi hatóság jelenlegi elnöke – a munkahelyi drogteszt alkalmazásakor kétségek merülnek fel mind az adatkezelés jogalapja, mind a teszt arányossága, mind pedig hatékonysága vonatkozásában.

Az adatvédelmi biztos a munkahelyi drogteszt jogalapja vonatkozásában kizárja a munkavállaló hozzájárulását, a munkavállaló és munkáltató között fennálló egyenlőtlen hatalmi helyzetre tekintettel (mely megkérdőjelezi a hozzájárulás önkéntességét). Továbbá leszögezi, hogy általános jelleggel nem, csupán szűk körben, jogszabályi felhatalmazás³⁸ alapján van lehetőség munkahelyi drogteszt végzésére.³⁹ A szükségesség–arányosság követelményének sem felelne meg egy „általános”, a munkáltató döntése alapján elvégezhető drogteszt, annál az oknál fogva, hogy aránytalan, súlyos beavatkozást valósíthat meg a munkavállaló magánszférájába, sértheti a munkavállaló személyiségi jogait. A megbízhatóság kérdését illetően megállapítja, hogy egyfelől a tesztek csak a

³¹ Uo. 76.

³² Erre különösen abban az esetben nyílik mód, ha a munkavállaló beismerő nyilatkozatot tesz és/vagy ellentmondás mentes tanúvallomások állnak a rendelkezésre. Példaként említhető a BH 2002.459., mely szerint a bíróság a tanúvallomások értékelése alapján kialakult meggyőződése szerint az ittasság (kötelezettségzegés) tényét olyan esetben is megállapíthatja, ha az alkoholvizsgálat és a jegyzőkönyv felvétele elmaradásának bizonyított, életszerű, elfogadható indoka van. A perbeli esetben a mozdonyvezetőként foglalkoztatott munkavállaló a mozdonyban elaludt, őt a főtörzsőrmester ébresztette fel, közölte vele, hogy bárki számára nyilvánvaló bizonyítékok (alkoholszag, részleges beszédképtelenség, járás-bizonytalanság stb.) az ittasságára utalnak és eltiltotta a további munkavégzésről. Bár alkoholszondás vizsgálatot nem végzett a munkáltató, hitelt érdemlően bizonyította a munkavállaló ittasságát.

³³ TATÁR *i. m.* 77.

³⁴ Megemlítendő az *Mfv.II.10.990/2010/4. számú ítélet*, amelyben a honvédelmi szolgálati jogviszonnyal rendelkező munkavállalók személyiségi jogaik megsértése miatt nem vagyoni kártérítést igényeltek, arra hivatkozással, hogy a munkáltató által végzett drogtesztnek mind az elrendelése, mind a lebonyolítása jogellenes volt. A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a munkáltató a drogteszt elvégzésére rendelkezett jogszabályi felhatalmazással, valamint a pontos eljárásrendet a munkavédelmi szabályzatában is rögzítette. A lebonyolítást illetően felhívta arra a figyelmet, hogy egy drogtesztnek a lefolytatása már önmagában is kellemetlen, megállító érzést kelthet. A személyiségi jogsértés megállapításakor arra kellett tekintettel lenni, hogy az eljárás elrendelésével vagy annak lebonyolításával

szükségszerűen együtt járó érdeksérelmen túlmutató, jogellenesség megállapítására alkalmas, aránytalanul túlzó, rendeltetésselens viselkedést tanúsítottak-e. A perben ez nem nyert bizonyítást.

³⁵ Adatvédelmi biztos: Állásfoglalás a munkahelyi drogtesztekről (ABI 1994/H/2004), 2005.

³⁶ RÁTKAI *i. m.* 7.; KÁRTYÁS–KRAJECZ [2021b] *i. m.* 95.; BANKÓ Zoltán et. al.: *Nagykommentár a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényhez*, Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2019, 88–89.; ARANY-TÓTH Mariann: *Személyes adatok kezelése a munkaviszonyban*, Wolters Kluwer, Budapest, 2016, 166.

³⁷ RÁTKAI *i. m.* 7.; KÁRTYÁS–KRAJECZ [2021a] *i. m.* 94.; KÁRTYÁS–KRAJECZ [2021b] *i. m.* 95.

³⁸ Lásd pl. a katonai vizsgálatra való egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságról, valamint a felülvizsgálati eljárásról szóló 10/2015. (VII. 30.) HM rendeletet.

³⁹ A 2005-ben hatályos adatvédelmi szabályozás a lehetséges jogalapok tekintetében alapvetően a hozzájárulás vagy törvény kötelező rendelkezésének kettőséből indult ki. Az időközben bekövetkezett adatvédelmi jogi változásokra tekintettel ugyanakkor szükséges még szólni az érdekmérlegelés jogalapjáról, amely – az állásfoglalás elfogadása óta – a munkahelyi ellenőrzések tipikus jogalapjaként szolgál. Ugyanakkor véleményem szerint az állásfoglalás meghozatalakor irányadó szempontok figyelembe vételével, az érdekmérlegelési teszt lefolytatása alapján sem lenne általánosan elfogadható a munkahelyi drogteszt végzése. A munkahelyi ellenőrzések jogalapjáról lásd bővebben: LUKÁCS Adrienn: *A munkavállalók személyes adatainak védelme a Kúria joggyakorlatában, különös tekintettel a munkavállalók ellenőrzésére és a személyes adatok közlésére*, Kúriai Döntések–Bíróági Határozatok, 2022/11, 1852–1858.

fogyasztás tényéről adnak információt és nem feltétlenül a munkára képes állapotról, hiszen akár a napokkal, hetekkel (a munkaidőn kívül történő) korábbi szerfogyasztást is ki tudják mutatni. Ezáltal nem alkalmasak annak mérésére, hogy az érintett munkavállaló a teszt elvégzésekor kábítószerrel befolyásolt állapotban van-e.⁴⁰ Továbbá előfordulhatnak ál-pozitív eredmények is egyes gyógyszerek (pl. bizonyos antidepresszánsok, gyulladásgátlók) szedése esetén.⁴¹ A kifejezettek tekintettel a munkahelyi drogtesztek általános alkalmazása nem áll egyensúlyban a munkavállaló jogainak a védelmével.

Összegzés

A tanulmányban ismertetett, a munkaviszony alanyait megillető és terhelő jogokból és kötelezettségekből következik, hogy a munkáltató jogosult (és köteles) felmérni, hogy milyen kockázattal jár, ha a munkavállaló úgy végez munkát, hogy a szervezetében alkohol (vagy kábítószer) található, vagy alkoholtól (vagy kábítószerrel) befolyásolt állapotban van; a kockázatok elkerülése érdekében elrendelheti a megnevezett szerek használatának tilalmát (teljes alkoholtilalom vagy alkoholos befolyásoltság tilalma), rendelkezhet a korlátozás ellenőrzésének szabályairól; valamint az előírásokat megszegő munkavállalóval szemben munkajogi következményeket alkalmazhat.⁴²

Míg a kábítószer-fogyasztás bűncselekményi mivoltánál fogva is tiltott, addig az alkohol fogyasztás korlátozásánál vagy tiltásánál vizsgálni kell az adott körülményeket. Bár az MK 122. számú állásfoglalás értelmében az alkoholos befolyásoltság nem megengedhető a munkavégzés alatt, a befolyásoltsági szintet el nem érő alkoholfogyasztás tiltása kérdéseket vet fel. Ennek egyik oka, hogy ebben az esetben előfordulhat, hogy a fogyasztás munkaidőn kívül történik, így annak tiltása – amennyiben azt a munkavállaló munkaköre nem indokolja – aránytalan beavatkozást valósíthat meg a munkavállaló magánéletébe. Az Mt.-ben található személyiségi jogok korlátozásának feltételeiről szóló klauzulára tekintettel, szűk körben ugyan (pl.: irodai munkavállalók egy meghatározott csoportja) elképzelhető, hogy a teljes tiltás nem felel meg a szükségesség-arányosság követelményének. Ugyanakkor megjegyzendő – az ittas állapot és az

alkoholos befolyásoltság közti vékony határvonalra tekintettel –, hogy még teljes tiltás hiányában is fokozott gondosság várható el a munkavállalótól, amennyiben akár munkaidőben, akár azon kívül alkoholt fogyaszt: számos tényező befolyásolhatja, hogy az milyen hatást gyakorol a szervezetére és milyen tempóban bomlik le. A csekély mennyiségű fogyasztásra, egyéni tűrőképességre történő hivatkozás pedig nem mentesíti a munkavállalót az esetleges kötelezettségszegés alól, amennyiben a fogyasztás mégis alkoholos befolyásoltságot okoz.⁴³ A megfelelő dokumentálás, a szabályzatba foglalás elengedhetetlen a munkáltató részéről: ebben a szabályzatban kell rögzíteni, hogy milyen tiltások, korlátozások vannak érvényben, illetve, hogy ezek milyen feltételek mentén ellenőrizhetők. A munkavállalók alkohol- vagy kábítószer fogyasztása ugyanakkor nemcsak a munkavállaló személyiségi jogait és a munkáltató biztonságos munkakörnyezet kialakítására vonatkozó kötelezettségét érinti, hanem a szert használó munkavállaló egészségére is jelentős hatást gyakorolhat, sőt adott esetben akár a munkahely állhat a szerhasználat megjelenése mögött. Minderre tekintettel az adatvédelmi biztos felhívja arra a figyelmet, hogy önmagában a szigorú, „elrettető” szabályozás és ellenőrzés nem elegendő, hanem szükséges egy átfogó munkahelyi alkohol- és drogpolitika kialakítása.⁴⁴

Az ellenőrzés során tekintettel kell lenni különösen az általános magatartási követelményekre, a személyiségi jogok védelmére, az adatkezelésre, valamint a munkavállalók ellenőrzésére irányadó szabályokra. A két vizsgált területről megállapítható, hogy míg az alkoholfogyasztás ellenőrzésének kimunkált bírói gyakorlata van, addig a kábítószer-fogyasztás ellenőrzésére az egykori adatvédelmi biztos 2005-ös állásfoglalását tekintik rendszerint irányadónak. Ugyan a kábítószer munkaidőn kívüli fogyasztása súlyosabb cselekménynek minősül, az ellenőrzésére is szigorúbb szabályok vonatkoznak, a munkavállalók jogaiba megvalósított mélyebb beavatkozásra tekintettel: általános jelleggel nem, csak szűk körben, kifejezett jogszabályi felhatalmazás alapján nyílik lehetőség ilyen fajta ellenőrzésre. Ezzel szemben az alkohol fogyasztás tilalmának ellenőrzésére szélesebb körben nyílik lehetősége a munkáltatónak – bár ebben az esetben is elengedhetetlen, hogy az ellenőrzés garanciális

⁴⁰ Az állásfoglalás hivatkozott a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) által összeállított online tájékoztatóra, mely szerint: „[a] drogtesztek alkalmazása ellen szóló egyik legfontosabb érv, hogy a kereskedelemben kapható, sőt a laboratóriumi körülmények közt felhasználásra kerülő tesztek – az alkoholos befolyásoltság mérésére szolgáló kettős vérvételtől eltérő módon – nem alkalmasak a tesztelt személy drog-befolyásoltságának mérésére. Azaz, amíg egy szondát megfújó, majd vérvételre kötelezett személynél meg lehet állapítani, hogy enyhe, közepes vagy súlyos alkoholos befolyásoltság alatt áll-e, ilyen módszer a legtöbb illegális drog esetében nem áll rendelkezésre. A tesztek csak arra képesek,

hogy bizonyítékot szolgáltatssanak arra nézve, vajon a tesztelt személy fogyasztott-e tiltott szert az elmúlt 2–3, 4–5 vagy 14–18 napban. A különbségek az egyes anyagok szervezetből való ürülési sebességétől függenek. Ráadásul az ürülési sebesség semmilyen kapcsolatban sincs az egyes szerek függőségi potenciáljával vagy káros hatásaival.” TASZ: Kábítószer teszt. <https://tasz.hu/kabitoszer-teszt> (2023. október 30-i letöltés).

⁴¹ Adatvédelmi biztos: Állásfoglalás a munkahelyi drogtesztekről (ABI 1994/H/2004), 2005.

⁴² TATÁR *i. m.* 69–70.

⁴³ KÁRTYÁS–KRAJECZ [2021a] *i. m.* 90.

⁴⁴ Adatvédelmi biztos: Állásfoglalás a munkahelyi drogtesztekről (ABI 1994/H/2004), 2005.

feltételeit megfelelően meghatározza a szabályzatban.

Felhasznált irodalom

Monográfiák, tanulmányok

- [1] ARANY-TÓTH Mariann: *Személyes adatok kezelése a munkaviszonyban*, Wolters Kluwer, Budapest, 2016.
- [2] BANKÓ Zoltán et. al.: *Nagykommentár a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényhez*, Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2019.
- [3] HAJDÚ József–KUN Attila: *Munkajog*, Patrocinium, Budapest, 2014.
- [4] KÁRTYÁS Gábor–KRAJECZ Laura: *A munkára képes állapot értelmezése, különös tekintettel a munkahelyi alkoholos befolyásoltság tilalmára I. rész*, Magyar Jog, 2021/2, 86–102.
- [5] KÁRTYÁS Gábor–KRAJECZ Laura: *A munkára képes állapot értelmezése, különös tekintettel a munkahelyi alkoholos befolyásoltság tilalmára II. rész*, Magyar Jog, 2021/2, 95–102.
- [6] LUKÁCS Adrienn: *A munkavállalók személyes adatainak védelme a Kúria joggyakorlatában, különös tekintettel a munkavállalók ellenőrzésére és a személyes adatok közlésére*, Kúriai Döntések–Bíróági Határozatok, 2022/11, 1852–1858.
- [7] *Munkajog* (szerk.: Gyulavári Tamás), ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2019.
- [8] RÁTKAI Ildikó: *Alkohol- és drogfogyasztás ellenőrzése a munkahelyen*, HR & Munkajog, 2016/10, 6–9.
- [9] Részegen jelentkezik be az M1 riportere! Bajai halfesztivál, 2017. www.youtube.com/watch?v=sYmUd5qAxz8 (2023. október 30-i letöltés).
- [10] TASZ: Kábítószer teszt. <https://tasz.hu/kabitoszer-teszt> (2023. október 30-i letöltés)
- [11] TATÁR Irén: *A munkahelyi alkohol-ellenőrzés egyes kérdései*, Munkajog, 2021/4, 68–79.
- [12] WALDMANN Gábor: *Az ittasság munkajogi megítélése*, Munkaügyi Szemle, 2008/1, 52–55.

Jogsabályok

- [1] A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény.
- [2] A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény.

Bíróági határozatok

- [1] MK 122. számú állásfoglalás.
- [2] BH 2002.459.
- [3] Mfv.I.10.109/1997/4. számú ítélet.
- [4] Mfv.I.10.647/1999/5. számú ítélet.
- [5] Mfv.I.11.316/2001/5.számú ítélet.
- [6] Mfv.II.11.071/2009/2. számú ítélet.
- [7] Mfv.I.10.916/2010/3. számú ítélet.
- [8] Mfv.II.10.857/2010/4. számú ítélet.
- [9] Mfv.II.10.990/2010/4. számú ítélet.
- [10] Mfv.I.10.551/2011/4. számú ítélet.
- [11] Mfv.I.11.050/2011/6. számú ítélet.
- [12] Mfv.I.10.674/2012/9. számú ítélet.
- [13] Mfv.II.10.192/2015/8. számú ítélet.
- [14] Mfv.III.10.603/2017/6. számú ítélet.
- [15] Mfv.VIII.10.022/2022/4. számú ítélet.
- [16] Adatvédelmi biztos: *Állásfoglalás a munkahelyi drogtesztokról* (ABI 1994/H/2004), 2005.
- [17] NAIH/2017/439/H.

KÚRIAI DÖNTÉSEK
Bírósági Határozatok
A Kúria lapja

A szerkesztőbizottság elnöke:
Dr. Ábrahám Márta, a Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet igazgatója

Főszerkesztő:
Dr. Balogh Zsolt, kúriai tanácselnök

A szerkesztőbizottság tagjai:
Böszörményiné dr. Kovács Katalin, elnökhelyettes
Dr. Csák Zsolt, kollégiumvezető
Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna, kúriai bíró
Dr. Somogyi Gábor, kúriai tanácselnök
Dr. Molnár Ferencné, kúriai tanácselnök
Dr. Orosz Árpád, kollégiumvezető
Dr. Dzsula Marianna, kúriai bíró
Dr. Stark Marianna, kúriai tanácselnök
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin, kúriai tanácselnök
Dr. Kalas Tibor, kollégiumvezető
Dr. Hajnal Péter, kúriai tanácselnök
Dr. Kiss Árpád Lajos, kúriai bíró

Jogi szaknyelvi lektor:
Bódiné dr. habil. Beliznai Kinga tanszékvezető egyetemi docens

A kiadó, szerkesztőség címe:
Kúria
1055 Budapest, Markó utca 16.
Kiadja:
Kúria – Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet

A kiadásért felel: a Kúria Werbőczy István Országbírói Kutatóintézetének igazgatója

Megjelenik havonként.

ISSN 2786-3964 (Online)
